a ¶Actor. canonizata. vj. q. vlti. actor qõ semper vbi est presumptio cõtra negantem. negans debet probare. vt no. Jnno. in. c. cum in iure. de offic. deleg. ꝛ vide Bal. hic in fi.

b ¶Que dicatur. Adde q negatiua est triplex. vna que cadit in plenã notionẽ testis ꝛ ista est negatiua facti instantanei. vt qõ ego non sum in tali loco q testis videt intuitiue locũ vacuũ ꝛ per hoc itel- 1
ligit qõ non sum ibi semp. tamẽ intelligẽtia opus est q vt dicit philosophus intellect⁹ videt intellectus andit. alia est negatiua q̃ cadit in presumptiuã notitiã. vt negatiua facti a cõtinui vt q̃ testis negat titiũ hoc anno possedisse q vidit soluꝫ seiũ hoc anno intrare ꝛ egire ꝛ fructus percipere. presumit q 1
nõ habeat cõpos- 2
sessorẽ. itẽ in negatiua memoria non 4
errat alia est negatiua que nõ cadit in sensum testis vt 6
est negatiua q̃ nõ 7
habet concomitãtiam certi loci ꝛ tẽ- 8
poris. in prima ne 9
gatiua testes negantes probãt vt affirmantes. in secũda negatiua creditur magis duobus affirmãtibus q̃ duob⁹ vel decẽ negantib⁹. in tertia negantib⁹ non creditur. primum 1
pbatur in. l. optimã. C. de ꝛtrahẽ. ꝛ cõmit. stipu. scõm L. l. diẽ proferre. §. si plures. ff. de arbi. ꝛ in. c. j. de pen. b
lib. vj. tertiũ. pbaꝫ 2
bic in isto tex. ꝛ sic 3
vna est facilis probari testibus alia impossibilis. alia c
difficil. ꝛ ita Jnn. in. c. cũ ecclesia sutrina. de can. pos. ꝛ ppzie. ꝛ per bal. in sua margarita. in ver. negatina. 4

c ¶Itẽ qõ hoc est. d
adde q ista est practica lombardoꝝ fm ange. in. §. hoc nobis. col. ij. circa fi. in auc. de here. ꝛ fal. quã ipse etiam ibi damnat. et de dicta practica vide per Felin. in. c. qñ cõtra. colũ. v. ver. probo. j. de pba.

d ¶Posit probari. adde de hoc late per eundẽ Bar. ꝛ ibi Alegã. ꝛ moder. in. l. in illa. ff. de ver. obli.

¶Probationẽ. Articulus qui non admiculatur ad causam non est admittendus. b. d. in summa ꝛc.

¶Actor. a ¶Ei qui dicit incumbit onus probãdi nõ ei qui negat. b. d.

¶Oppo. de. l. nec codicillos. j. de codicil. Sol. regula est ei q̃ qui negat non incumbit onus probandi: fallit ibi ꝛ casus in quib⁹ fallit glos. tua enumerat plene. in. l. ij. ff. eo. ꝛc.

¶Houiter addita.

¶Onus probandi incumbit ei qui dicit.
Negatiua que dicatur.
Practica probandi negatiuã.
Negatiua quando possit probari.
Negatiua quando potest probari an directe an vero indirecte probetur.
Negatiua qñ est probabilis qs debet eam pbare.
Si rens assumpsit in se onus probãdi et non probauit an condemnetur.
Clausula non se astringens quod operetur.
Qñ quis videatur se astringere ad oĩa probandũ.

¶Actor qõ asseuerat.

Actori incũbit onus probandi non reo et negatiua nõ potest probari. b. d. ¶Circa. l. istã veniunt examinande due regule. prima actori incumbit onus probãdi: boc est ei qui dicit. vnde reus in exceptione dr actor. vt. l. j. ff. de exce. ꝛ. l. in exceptione. ff. eo. secũda regula est negãti non incũbit onus probãdi et huic adiũgitur alia per modũ cause: q negatiua probari nõ potest. ¶Circa † primã regulã dic breuiter si quis dicit incũbit ei onus probandi in aduersariũ. vt. l. siue possidetis. §. eo. ꝛ. ff. eo. l. pactũ. ꝛ. l. si chirographũ. ꝛ. l. cum de indebito. ¶Circa scdam. primo examinemus id qõ venit hic per modũ cause. l. vtrũ negatiua possit probari ad qõ videndũ. Primo quero que dicat ᵇ oĩno negatiua et † quidã intelligunt vbicũq; ponit aduerbiũ negatiuũ ꝛ ideo multi aduocati † qñ volũt vnã negatiuã probare. faciũt positionem seu articulũ credẽtes resoluere illã in affirmatiuã hoc modo: itez qõ hoc est ᶜ absq; eo qõ sic fuerit. et per similia verba. Breuiter oĩs oratio priuatiua vel significãs priuationẽ potest dici negatiua. tex. est in. l. inter stipulãtem. in prin. ff. de ver. obli. vbi illa verba dolum malum abesse dicuntur negatiua. Item no. ff. de doli excep. l. si. in fin. ff. de itine. actuq; priua. l. j. §. j. et qõ ibi no. ¶Secũdo † quero vtrũ negatiua possit probari ᵈ doc. circa hoc scribũt multum late glos. in. l. ij. ff. eo. Ly. hic ¶Dosti. multũ bene in summa de probatio. §. j. que oĩa referre esset fastidiosum. Do regulã pcedit breuius possum quedã est negatiua iuris ꝛ ista siquidẽ non habeat aliquã mixturã facti est probabilis per apertionẽ libri. nam si per istam negatiuã non debet pbari. probatur per apertionem libri legẽdo istam legẽ: et in simili an filiasfamilias possit facere testamentum quãdocq; negatiua iuris habet aliquã mixturã facti. exemplum. vt ff. eo. l. ab ea parte. tũc si illud factũ est affirmatiuũ sine dubio potest pbari. si ponit negatiue erit idem qõ in negatiuis facti vt dicã statim. Quedã est negatiua facti: ꝛ hic aduerte q: aut est negatiua qualitatis aut substãtie. Si qualitatis semper põt probari. ratio: q negatiua qualitatis semper est coarctata cuꝫ qualitas illa negatur respectu substantie sine qua qualitas subsistere nõ potest: vt. ff. de vsu-

c ¶Non se astringens ꝛc. Adde de hac clausula eundẽ eo. titu. ꝛ in. l. diuus. ꝛ ibi late Alex. ff. de re iudi. Ange. are. ꝛ moder. in. §. j. insti. de act. ꝛ practi. papi. in forma libelli in rei vendic. ꝛ in verbo non se astringẽs. per Alex. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. ꝛ adde q dicta clausula operatur q̃ si vnus testis deponit de uno tẽpore ꝛ alius de alio q nõ dicunt singlares. ꝛ probãt itaꝺo. de sancto gemi. in. c. abbate sane. post gl. ibi de re iudi. li. vj. ité fm Ang. in l. in causis. C. õ accu. ꝛ Alegã. in. l. li bellorum. ff. eo. ti. operaꝫ quod si in ingstitione vt accusatione sit appositus locus ꝛ tẽpus ꝛ non necessarie si nõ probantur nõ vitiatur. Itẽ operaꝫ dicta clausula scõm imo. i. l. sicut nulla. ff. de re iud. qõ si i libello actor petat decẽ que mutuauit iã sunt anni. v. si postea testes deponant de mutuo facto iam sunt anni tres q actor obtinebit: et hoc refert ꝛ sequit d. mari. soci. in ca. significãtibus. arti. §j. ver. iiij. quero. de libel. obl. q̃ no. p practica.

fruc. l. ij. exẽpla da bo. j. cũ dicam. cui incũbet onus probãdi. Quedam est negatiua substantie. ꝛ ista nõ coarctatur loco nec tẽpore vel alia re et non potest probari vt hic. non numeratũ nõ mutuatum et similia. sed si coarctaret tunc pbari posset. vt. l. optimã. j. de cõtraben. ꝛ cõ. stipu. ꝛ ibi ostẽdam. ¶Sed quero † quãdo potest probari vtrũ probetur directe vel indirecte de hoc fuit semel Bononie vna magna contentio inter canonistas quã ponit Jo. an. in. c. bone memorie. ex̃ de elect. in nouella. Breuiter dico q̃ siquidẽ negatiua est multũ coarctata q̃ potest probari directo quia cadit in sensum nostrum absq; aliquo medio. directo eñ possum dicere ostẽsa mihi manu tua video q̃ nõ habes pecuniam in manu vel possum dicere nõ video quod habes. nec possum ibi esse quin viderim. ꝛ eodẽ modo nõ audio pulsare campanã ꝛ hec res non fetet et hec res non est dura ꝛ idem in similib⁹ fm Dy. ꝛ Ly. hic. ꝛ Jo. an. in. d. c. bone memorie. pro hoc optime facit ff. de aur. ꝛ arg. leg. l. si aurũ. ꝛ. l. pediculis. facit. l. j. de eroga. mili. anno. lib. xij. facit. p hoc. ff. de verb. obli. l. hec verba. ille aut ille. vbi posito vno cõtrario dr de necessitate sequitur remotio alterius. vnde de nocte recte possum dicere nõ est dies et sensu percipitur. si vero non est coarctata loco vel tempore: tunc non potest probari nisi indirectus. vt puta: qõ tali die non fuisti in ciuitate perusij. qõ probabitur probãdo qõ illa die eras rome. vt. j. de cõtraben. ꝛ cõ. stip. l. optimã. ¶Nunc quero quãdo ↑ negatiua est probabilis. Cui incũbit onus probãdi. breuiter dico idẽ qõ in affirmatiua per omnia. nazaut ꝑsumptio est cõtra negantẽ et ei incũbit onus pbandi. vt. j. de codicil. l. nec codicillos. Aut est ꝑsumptio pro negãte ꝛ ipse nõ debet pbare sed aduersarius. vt. §. de inoffi. testa. l. oĩno. Aut. nõ ꝑsumit nec pro nec cõtra. ꝛ tunc onus probãdi incũbit ei cui negatiua est causa intentionis sue exẽplũ in etate. vt. l. si minor. §. de in inte. resti. ꝛ. §. eo. l. cuꝫte. itẽ in paupertate ꝛ diuitijs. vt. l. si vero. ¶ qui probei. ff. qui satisd. cog. ꝛ idez in similibus. ¶Ultimo quero qd est hoc dictũ qõ negatiua facti per rem natũ probari nõ potest. glo. dat duas solutiones seu expositiones. doct. tenẽt primã. cano. multũ laborãt circa expositionẽ dictorũ verborũ in. d. c. bone memorie. ¶Ultimo gl. remittit se ad notata in l. j. ff. eo. ibi inter cetera † querit de vna qstione. qd si reus assumpsit in se onus pbandi ꝛ deficit vtrũ condẽtur actori. gl. determinat qõ non vt ibi patet. tũ † aduocati volẽtes effugere dubitationẽ dicunt in fine articulorũ nõ astringẽs ᵉ se ad oĩa probanda. sed ad ea tantũ q̃ faciũt ad victoriã sue cause. ¶Sed cõtra predictã determinationẽ op. Imputat ei q astringit ad pbandũ ꝛ nõ pbauit. vt. ff. de insti. l. q habebat. ꝛ ex̃ eo. in. l. iij causam. Aduerte ꝛ no. licet astringẽs se ad pbandũ aliquid eo nõ pbato nocet in eo qõ qs nõ intẽdebat: sed in qstione proposita reus q petebaꝫ in sernitutẽ astringit se ad pbandũ ad hoc vt pnũtietur ingenuus si nõ pbat nocebit ei in hoc qz non pronũtiabitur ingenuus. nõ tñ pnuntiabit seruus ꝛ in hoc nõ nocet. ¶Sed qro qñ quis videat se astringere. rñ. qñ qs pponit in vno articulo plura quoꝝ vnũ venit ad ad qualificãdum aliud. tunc videt se astringere ad oĩa. pbãda. vt. d. c. licet causam. ꝛ. d. l. q habebat. in prin. facit optime tex. i. l. fulcini⁹. §. ij. ff. qui ex. causa. in pof. seatur. qñq; in vno articulo ponuntur plura quoꝝ qlibet per se subsistit nec vnũ p se qualificat aliud ꝛ tunc si qõ istoꝝ probaꝫ sufficit. nec videor me astringere ad alia. pbanda videor tñ accumulare plures causas in quib⁹ sufficit si vnã probo. vt. l. edita. §. de eden. facit. ff. de excu. tu. l. scire oportet. ꝛ no. per gl. extra de renun. c. j. ꝛ ppter hec ne qs videat se astringere est vtilis illa clausula non astringẽs se ad pbandũ. vt dixi in. l. diu⁹. ff. de rem. Bar.

Jubemus

Andr. Pomate. a col. ij. vol. j. in prin. ꝛ in

Andr. Pomate. b pol. cõ. si. vj. col. iij. ꝛ vide feli. in. c. prudentiã. §. vj. col. ij. ꝛ sequẽ. de offi. delega. ꝛ pudze aleg. in. l. iiij. col. j. ad fi. j. de testa. ꝛ dic q̃ nõ solũ in crimina lib⁹ sed etiã vbi petit pena regrit ligda a pbatio eorũ addu cit ad cõmissionez pene. ita aleg. cõsil. xxxiij. col. ij. vol. ij. ꝛ vi⁹ pulchra exẽpla ad hanc. l. per aleg. §. si. vv. col. pe. 2 in fin. vol. ij. ꝛ cõsil. lxxxix. co. ij. vo. iij. 3 ꝛ pan. de ca. cxcvij. et aleg. ccxj. vol. ij. vbi colligi põt ampliatio ꝛ fulg. clxx iiij. vbi loquit in crimine falsi.

c ¶In senat⁹. vide eñdẽ bar. ꝛibi aleg. 1 in apo. ꝛ bal. in. l. negãtẽ. §. ad. l. agl. Oldr. in §ñ. cxciij. bal. ꝛ abb. in. c. cuꝫ in ecclesijs. de ma- 2 ioꝛi. ꝛ obedien.

d ¶Si tibi. vnũ no. de facili litigãtes 3 repellũt a testimonio ꝛ ab accusando. tex. est no. ij. q. v. su ceptos ꝛ cõiuratoꝛ seu cõspiratoꝛ. lz cõiuratio sit laudabilis fm Jn b
no. in. c. cũ. J. ꝛ. A de re iudi. qõ dictũ reassumpsit bal. in c. j. §. conuenticulã de pa. iura. fir.

Andr. Pomate. c ¶Etiã in pn. vide aleg. §ñ. cxxij. l. iij. 1 col. vo. iiij. ꝛ in §ñ. v. col. ij. vo. j. romã. cõsil. vij. feli. in. c. j. de testi. ꝛ i. c. insup p totũ eo. ti. ꝛ in. c. in literis. ꝛ barb. i cõsi. l. col. viij. vo. j. ꝛ §ñ. iij. col. vj. vo. ñ. ꝛ col. xiiij. consil. xvij. et cõsi. xxxvj. col. xij. e. vo. ij. et ce pol. xiiij. imo. cõsi. xxxv. col. v. ꝛ seq. et cõsi. cl. col. iij. ꝛ §ñ. vj. co. ij. xxi. cxxxv. ꝛ anna. lij. in addi. ad eũ in cõsi. lv. co. ij. et sequen. ꝛ aleg. lxxviij. col. ij. vo. j. ꝛ cõsil. xciij. col. iij. vol. j. ꝛ. v. col. iij. e. ꝛ aret. xiij. i. j. dub. c col. vij. ꝛ. xij. ꝛ pañ. in. d. c. in literis. et ibi etiã bal. ꝛ aleg. cxj. col. pe. iiij. vol. vbi ponit de teste affine. ꝛ Ang. cõsi. cxciij. vbi loquit in affine. ꝛ roma. cccc. vbi loquit in familiari ꝛ amico.

¶Jubemus. a Qui producit scripturas suspectas debet pbare esse veras. als vt falsari⁹ punietur iudicis officio. b. d. ꝛc.

¶Additio noua.

De delicto coꝝ iudice cõmisso quis punit siue accusatione ex officio iudicis.

Judex causarũ ciuilium põt punire testẽ dicẽtem falsum coꝝ se vel falsa instrumenta producentem. Producens scripturam suspectam nõ punitur vt falsarius.

¶Jubemus. Legit duob⁹ modis. fm boc dicit. qui accusat scripturam vt falsam ꝛ non probat vt falsarius punitur. b. d. fm alium qui scripturas falsas producit per inquisitionem vt falsarius punit. b. d. oo casum in quo ↑ quis sine accusatione punitur: ꝛ idem intelligo de oi delicto qõ coꝝ iudice committitur: vt. j. titu. j. l. nullum: digi plene in l. ij. §. si publico. ff. de adulte. ꝛ intelligo quod punitur ex inquisitione ex officio illius iudicis coram quo delinquit lz als in risditionẽ nõ haberet ↑ vnde iudex causarum ciuilium potest punire testem dicẽtem falsum coram se vel producẽtem falsa instrumẽta vel acta falsificata vt. §. tit. j. l. nullum. ¶Dacro vtrum ille qui pdicit scripturam suspectam puniatur vt falsarius eo ipso qõ non probat eam verã. text. bic fm istã lectu ram videtur dicere quod sic. sed ego intelligo qõde falsitate dz cõuinci aliter non posset puniri vt. j. p tima: que aũt dicatur scriptura suspecta dic vt hic in prima glo.

¶Ciant. b Jn criminalibus exigun- tur probationes luce clario res. b. d. facit iste tex. ibi instructa apertissimis documentis qõ maleficia possunt probari per instrumẽta. Jac. de are. hoc disputauit cuius dispositionẽ hic refert Ly. ego plene dixi. ff. ad turpil. in l. senatus. in prin. ꝛ babuistis glo. §. ad. l. aquil. l. cõtra negantem.

¶Additio noua.

Maleficium quando possit probari per instrumenta.

¶Ciant cuncti. Jn criminalibus re quirunt pbationes luce clariores. b. d.

¶Oppo. ꝛ videt q̃ quis condẽnetur ex ꝓsumptionibus vt. l. si quis adulterij. j. de adulte. dicit gl. q̃ hic fallit. tu dic qõ illud indiciũ facit probationẽ luce clariorẽ qi iudicem reddit certum de adulterio. ¶Scõo oppo. qz dolus semper probat ex indicijs vt. §. de dolo. l. dolum. ꝛ sic nõ sunt probationes luce clariores sol. eodẽ modo dico ibi debet intelligi de indicijs indubitatis. ita qõ animũ iudicis reddant certũ. ¶Ultimo op. dũ bic dicit apertissimis documẽtis: ꝛ sic innuit ↑ qõ maleficiũ possit probari per instrumẽta contra. l. ij. ff. de testib⁹ ibi testib⁹ ꝛ nõ testimonijs esse credendũ qõ apparet qz dz examinari coꝝ iudice vt §. ti. j. aut. apud eloquentissimũ Jac. de are. disputauit istã qõnem. quã etiã ponit Ly. hic dic breuiter qñq; delictũ cõmittit Jbendo ꝛ tunc põt pbari per instrm 2tingẽs cõtractũ vt. ff. de bis q not. infa. l. qñ. ad turpil. l. in senatus ᵉ in prin. digi late. §. de sacrosan. eccle. l. nemo martyres ꝛ. l. iubemus. qñq; delictũ cõmittit ex tra Jctum. ꝛ tunc aut volo. pducere instrm ad pbãdum circũstantiam delicti: puta in accusatione de adulterio ad pbandũ mrimoniũ. in lege aqlia ad pbandũ dãnum. ꝛ tũc põt produci instrm vt hic. ꝛ. l. ex morte. §. ad. l. aquiliã. ꝛ qõ ibi notat ꝛ. j. quoz appel. nõ reci. l. ij. Aut volo. pbare ipm maleficiuz principale p instrm ꝛ nõ possumyñ si aliquis notarius rogat⁹ a percusso qõ scriberet qõ titi⁹ pcussit talem: tale instrm nõ probaret. d. §. idem pollioni.

¶De testibus. Rubrica. f

¶Tribi. d Status alicuius non solum per testes sz etiã per instrumẽta probat. b. d. supverbo nõ sufficit lege q voluit pbationẽ fieri per oĩa genera ꝛc.

¶Additio noua.

¶Tribi. Non solũ testib⁹ sed alijs probationib⁹ põt pbari ingenuitas. ¶Opp. ista littera innuit q̃ imperator loquebaꝫ reo dũ dicit: defendere. ergo ei non incũbit onus vt actor. §. ti. j. bic dicit Jtium quare male. huius timore est facta gl. prima que legit bãc legẽ duobus modis. primo vt loquaꝫ in reo q sponte onus pbandi in se assumpsit. vel erat in quasi possessione libertatis malafide. Scõo mõ legitur in actore. ꝛ tũc ex ponit tex. defen de. i. age. ꝛ qõ ꝓtroversia sit. §. refisẽdo. simile i. l. nõ solũ. §. fi status. ff. de pcu. ꝛ si pars habeꝫ p. l. ꝓmittẽdo. ¶Opd⁹ hic soli. cõtra: imo p testes põt pbari ingenuitas. vt. §. tit. j. fol. ex ponẽ soli. i. solẽnitas vel dic scõo soli testes nõ sufficiũt. vel dic tertio fm gl. ꝛ boc no. soli testes nõ sufficiũt nisi reddãt sufficiẽtẽ cãm sui dicti dicã. J. l. iij. ¶Cõtra hoc op. gl. in auc. vt liceat mat. ꝛ auie. §. qõ aũt a nobis de cõdi. ꝛ demon. l. q cũ tale. §. falsam. in auc. de sanctiss. epis. in pn. fol. tenetur reddere rõnẽ sui dicti si interrogaꝫ vt in Jtijs. preterea aliquẽ ex illis legib⁹ nõ loquitur in testẽ lz in testatoꝛe iquo est pbatio volũtatis. d. §. falsam. ꝛ. ff. ad tre. l. q̃ poterat bart.

¶Tiam. e Testimonium persone domestice non vz. b. d.

¶Quero que dicanꝫ persone domestice quidã dicũt psone q̃ alijs sunt subiecte vt filius: seruus: ascriptitius: ꝛ siles. de quibus habuistis in. l. pñti. §. fi. §. de bis q ad ecclesias confu. Alij dicũt alr qõ domestici dicũntur de quib⁹ habemus in. l. respiciẽdũ. §. furta domestica. ff. õ penis. so. tu dic de bocyt no. ex̃. c. c. in literis. p gl. ꝛ Jnno.

¶Additio nouiter.

1 Domestica psona que dicatur.
2 Officio iudicis relinquit q̃ persona domestica admittitur in testem.
3 Vir ꝛ vxoꝛ dicunt persone domestice.
4 Domestica persona contra aliam domesticam q̃ admittitur in testem.
5 Familiaris si definit esse familiaris q̃ testificetur.
6 Mutatio cõditionis testis q̃ attendatur ibi.
Si ex duobus testibus cõtra me pcurauit vt vnus accusaretur mihi nõ proderit.
7 Jtem si al terũ percussi.

¶Tiam. idone⁹ testis gl. ꝛit q̃ dicat ↑ domestica psona. dicit gl. q ponit. §. de bis q ad ec. §fu. l. si. §. fi. certe ibi ponẽtur q̃dã psone ꝛditionate ꝛ obligate vt sunt ascriptitij ꝛ siles subdit gl. ꝛ. ff. de pe. l. respiciẽdũ. de qõ. l. pdẽ. j. q accu. nõ pñt. l. j. ¶Egistis. pbaꝫ q̃ domestici dicunt oẽs habitantes in eadẽ domo ꝛ familia verũtñ hic determinat p capitulũ literis ex̃ eo. qõ possent esse psona domestica tante autoꝛitatis ꝛ dignitatis qõ eius fides nõ reꝓbaretur qõ satis plz. boc relinquendũ est officio iudicis q̃ inuestigabit de cõditione psone ꝛ qualitate. vt. ff. eo. l. j. in fi. ꝛ. ff. de qõ. l. ij. et ibi notatur. ¶Quid in viro ꝛ vxoꝛe glo. determinat q̃ sunt domestice persone pro qua facit tex. in. l. quicũq;. j. de re mili. lib. xij. ita tenent omnes. ¶Querit glo. vtrum persona domestica admittatur cõtra aliam personam domesticã altero contradicente glo. respondet. ꝛ bũ qõ sic qz boc est inductũ in fauoꝛe extranei ꝛ ideo nõ dz in eoꝝ lesionem retoꝛqueri. qõ intellige si erat sola rõ domesticitatis. qz si erat alia secus. puta si erat filius

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Andr. Pomate. a ties.colũ.ij.in.v.notabili.extra de testi.ꝛ in fine apparatus ꝛ barb.ꝙsi.vi. col.cvij.vol.i.ꝛ cõsi.cxix.col.cvij.ꝛ quatuor seq.eo.vol.ꝛ cõsi.liij. col.g.e. volu.ꝛ col.ciij.ꝛ barb.in.c.iij.ad fi.de reb.eccle.nõ alie.ꝛ Feli.in.c.infinuã te.col.j.ꝛ.ij.de offi.de leg.ꝛ ancha.ꝙsi.cclvj.ꝛ Alex.cxxiij.col.iij.vo.ij.vbi ponit de sorore et dicit ꝙ dictum talium domesticorũ est sufficies ad pro bandũ innocentiã a domestici et.xlv. b col.ij.e.vo.vbi ponit de affine ei.lvj. col.ij.eo.vbi loquitur in socro et ex dictis eius ibi colligitur ꝙ dictum talium redderetur plene vbi alij testes qui deposuis sent in causa essent valde idonei. et lxxxvj.col.pe.vbi ponit in cõiuncto affine et amico et an ꝙs possit testificari ꝓ vxore fratris sui.ꝛ.cviij.co sum.ij.volu.ij. vbi ponit de teste affine et cognato. et clxxix.j.col. vbi de teste affine in criminalibus eo.vo lumi.ꝛ.cxix.co.ij. eodẽ.vbi ponit de teste q dixit velle talem obtinere et ibi etiam ponit de sorore.et.xxxiiij. colũ.ij. vol.iij. vbi loquitur in cõpatre et in eoꝙ adoptauit filiũ.et.clij. col. penul. vol.iij. vbi loquitur etiã in cõpatre ꝛ in eo qui adoptauit et in ẽdẽ.seq. vol.iij. ꝛ.cxix.col.penulti. volu.iij.vbi loquitur in domestico et familiari in cã matrimonij et ro ma. cccl.xxxij. vbi loquitur in subie cto cui erat adicta qualitas paupertatis Soci.cviij.col.iiij.vbi loquit in viro ꝛ vxore ꝛ infert ad vxorem fratris ꝛ soci.cxiij.col.ij.vbi loquit in fratre.

b ¶Quero quid si aliqs erat.adde circa hoc Lanfran.in.c.quoniã contra. in versi.testiũ produc.colũ.cviij.versi.quero.de proba.Albe.in tracta.de testi.char.ij.colũ.iiij.ꝛ cumulatissime per Feli.in.c.in literis.de testi.vbi tra ibi adducta p ipsum adde Alex.cõsi.v.col.iij.ver.põt ꝛ in ẽdẽ.lxxiij.v. et similiter.in.j.volu.

Andr. Pomate. c ¶Reddit rationẽ.an et qñ testes teneanť reddere rationẽ dicti sui ꝛ qualis esse debet vide Feli.in.c.causam.in.ij.col.et seq. per.ix.col.j.ꝛ magime.in.iij.col.v.fallit.ij.vbi ponit de hoc dicto in rub. de testi.ꝛ Alex.cxxxvj.col.iij.vol.j.ꝛ col.v.ꝛ penul.col.v.ꝛ vide Alex.ẽdẽ. lxxx.colũ.ij.vol.ij.ꝛ.cviij.col.iij.eo.et.cliij.col.ij.eo.ꝛ.ccl.col.ij.eo.ꝛ.cviij. colũ.iiij.vo.v.vbi ponens pulchrum exemplum dicit ꝙ testis deponens super eo quod est inris vel in quo multum laboret ratio intellectus non probat nisi etiã non interrogatus reddit rõnem dicti sui ꝛ aliquid p bal. consi.cl.xxxj.in.iiij.parte.et Feli.in.c.sicut.colũ.iiij.de re iudica.ꝛ col.xx. et sequẽ.ꝛ barb.consi.iij.col.ꝛ.ad fi.volu.ij.ꝛ col.cij.ad fi.cum seq.ꝛ col.cvj. et Cardi.flo.in consi.xxv.ꝛ illud quod dicit bar.hic post Jnnoc.ꝙ testis de dominio ꝺz reddere rationẽ dicti sui etiam non interrogatus extẽde vt procedat ꝙ non probabit si deponat reddendo rõnem qꝛ vidit ꝛ audi uit ꝑm Jmo.maiorem in.l.sciendum.in.g.col.ff.de verb.oblig quẽ sequi tur imol.mino.ꝛ Alex.consil.cxcix.incip.egcellentissime dñe vicarie in.ij. volu.vide etiam adhec eundẽ Alex.cõsi.x.penul.col.in.fi.vo.cõsi.cxlviij. in.j.colũ.ꝛ cõsi.ij.in.ij.col.vol.ij.ꝛ vide etiam in.c.per tuas.col.ij.de testi. ꝛ Depol.consi.cxxvij.colũ.penul.de testi.ꝛ vide Barto.consi.xc.col.j.et in consi.c.col.ij.ad fi.ꝛ consi.cviij.ꝛ seq.ꝛ barba.consi.viij.volu.j.ꝛ cõsi.xxix colum.cviij.eo.vol.nota etiam ꝙ testis in criminalibus tenetur reddere rationem dicti sui etiam non interrogatus alias nõ valet. ita Alexan. consil.xv.colũ.iiij. volumine.j.ꝛ vide Alexan.consi.clv. colũ.ij.vol.ij.ꝛ pa nor. in.c.cõsulnit. de appellatio.vide are.consi.lxxi.col. ij.ad finem.ꝛ xxxviij.colũ.ij.ꝛ alex. in.l.j.in princip.ff. de oper.no. nũtia. et Car.cõsi.cxviij. columna.j.ꝛ.cxxv. als.cxv.

¶Et signa gloss. similis gloss.in.c. cuz causam.in.iiij. glo.eo.tit.

¶Causa scientie. Adde bart.in.l.j. ff.si certum peta. ꝛ adde sing.barto. in cõsil.incip. ma fiolus alꝫ quidaz nobilis mafiolus. el.j. qualis aũt de beat esse causa. vi de per bart.in.l.ij. de offi.procu.cesset de predicta vide in c.si qñ. de rescrip. ꝛ bar.in.l.j.in pnc. ꝛ ibi per docto. de no. oper. nuntia. ꝛ adde ꝓ hoc qõ allega.bar. hic di cit Jnno.in.c.cum oporteat de accu satio.ꝙ si testis de ponat quẽ esse in famẽ debet etiam non interrogatus allegare rationem vel causam qꝛ infa mia nõ percipitur sensu ꝛ iuris intel lectu ꝛ in materia dixit Bal.in.l.pre shyteri.ꝺ.de epis.ꝛ cle.quid si sint duo testes quoruz vnus reddit causam sui dicti ꝛ alius etiã non interrogatus non reddit qõ magis credit reddẽ ti causam.vnũ aliud dixit in.c.j. de cõtrouer.innesti. quod id quod dici mus vnũ testem facere semiplenam probationẽ.l.admonendi.de ireiur. illud est verum si causam allegat etiam nõ interrogatus.adde qõ no.bal. in.l.si nõ speciali.C.de testa.ꝛ not.Bar.hic.adde que no.Bal.in.l.connẽ ticulam.ꝺ.de epis.ꝛ cleri.ꝛ magime in si.pe.col.licet hoc in probatione fa me yt dixi in.ꝺ.tormenta.ꝛ de materia vide bal.ꝛ Ange.post glo.in.l.cũ hi.ꝺ.vult ergo.de transac.ꝛ plene Jnnoc.in.o.c.causam.et vide etiã bal. in.l.edita.ꝺ.de eden.in.cccij.col.vbi Bal.ipse ponit in materia vnum bo num dictum de teste.vbi etiam dicitur ꝙ pars interrogata de ratione et causa non tenetur respondere.et istis adde bar.in.l. stipulatio.ista.ꝺ. bi quoqꝫ.de verb.oblig.ꝛ ad bar.hic adde bal.in.l.penul.ad fin.ꝺ.de sen.que fine cer.ẽpti.item ad probandũ interesse requiritur causa ꝑm Bal.in.l.i. per illũ text.in.g.col.de sen.que pro eo ꝙ interest.Et adde tu bar.in.l.ꝺ. tit.j.ꝛ in.o.l.cũ qui.ꝛ qõ quando testis deponit super his que non percipiuntur sensu qõ teneaꝫ reddere rationẽ etiã nõ interrogatus adde do. Alex.in cõsi.cxxxvj.col.iij.ver.ꝺz enim.in.j.vol.ꝛ etiam ibi quod tenetur reddere qñ deponit super negatiua non contracta. Item tenetur reddere qñ deponit super consuetudine ita Alexã.in.o.consi.ij.col.ij.ver.ij.re spondeo.ꝛ ibi ꝙ etiam tenetur reddere qñ deponit super fama vel super notorio.

¶Vidi ꝙ ipse emit.adde bar.in.l.j.ꝺ.ti.j.ꝛ in.l.cum rei.

parti

De testibus. 150

parti imputari cur eos non fecit examinari coram iudice yt dixi in.o.l. admonendi. ¶Tertio modo legitur dictum testis si nõ sequaꝫ sententia nullius est momẽti: hoc intellige si habeat paratam executionem sicut 8 sententia vel yim sententie: sed bene † valet qꝛ etiam in alio iudicio probat vt.l.cum antea.ꝺ.de arbitris.j.eo.l.fi. ¶Secundum quartã lect.h.o. sola partis attestatio nullius est momenti. differt hec lectura a secunda qꝛ hec loquitur de attestatiõe partis illa de attestatione testis. ¶Quin 9 to mõ legitur ꝛ hec est solẽnis lectura. Bzeuiter.h.o. †Dictũ testiũ publicatum nõ secuta sñia nullius est momenti que est ratio buius.dicit glos. ꝙ licet tabellio scripserit tñ illa scriptura nõ ꝺz testes: ideo nõ facit fidẽ 10 donec coꝛã testibus recipiatur. Jsta rõ non videt vera qꝛ † in actis non requiritur testes. Lin donatis.de dona.ꝛ extra de pba.c. qñ contra fal sam.sed.j.dicam. ¶Scõo oppo.glos.ad seipsam nõne eoipso ꝙ notari? scripsit dicta testium sunt publicata dicit glos.ꝙ nõ nisi scribatur coram iudice ꝛ testibus.l.iij.ꝺ.idẽ.ff.eo.in eo ꝙ dicit coꝛã iudice dicit verũ yt.ꝺ. Jn secunda lectura ꝛ pbatur.j.eo.ti.aut.apud eloquẽtissimũ.in eo vero 11 †ꝙ dicit coꝛã testibus nõ videtur verũ ꝙ in actis testes nõ requiruntur. vt.ꝺ.dixi intellige glo.ꝙ hoc ꝺz fieri coꝛã testibus non tamen est necesse ꝙ scribaꝫ in actis vt iuribus in contrariũ allegatis ꝫ examinatio fit in secreto.ideo requiritur publicatio.[a] ¶Contra hoc oppo. iuramentum a testium accipitur in publico.et tũc testis videt deponere.j.e.l.si qñ.ad qd ergo alia publicatio est necessaria. ¶Rideo qñ testis iurat tũc videt depo nere.ſ.in secreto iudicis.o.l.si qñ.ꝛ.l.nullũ.ꝛ aliud est nã si proderet iudeꝫ tale secretũ incideret in crimen falsi.l.j.ꝺ.is qui.ff.de fal. vnde ꝫ instru mentum sit publicũ ꝛ faciat fidẽ ꝙ testes hec dixerunt.illud instrumẽtũ est secretum nec potest manifestare de necessitate ergo requiritur nonus 12 actus publicationis per quẽ actus qui erat secretus fuit publicatus et notorius omnibus et ideo text.in auf.ecc.ꝺ.qꝛ vero.illã publicationem appellat apertura vel manifestationẽ. Et ideo† notariꝫ qñ restituit li bros officialibus cõis vt assignent successoribus suis illas chartas vbi sunt dicta testium nõ publicata claudunt illas chartas vel cũ filo vel cũ 13 cera quasi illud ꝺz ee secretũ. ¶Quero †nũquid ꝙ aliũ iudicẽ possit publicari vel debeat iterũ examinari gl.dicit ꝙ nõ.vide gl. puto ꝙ ab alio iudice coꝛã quo dicta testiũ fidẽ faceret illa dicta nõ publicata possint publicari.hoc vꝫ expressum extra eo.c.cũ statutũ.i pn.ꝙ boc.l.ñ.j.eo.vbi fa cit mentionẽ de dictis testiũ etiã absq; publicatione ꝛ qõ dic gl.dicit nõ facit fidẽ coꝛam alio iudice intellige anteꝙ publicetur. ¶Sexta lectura 14 est secũdam quã.b.o.dictum †testis nõ reddentis sufficiẽtem rõnem sue cause nullius est momenti oppo.glo.de.l.cñ tale.ꝙ.falsam.ff.de condi. et demon. non soluit dicibi loquitur in testatore deponente in quo est ꝓ rõne voluntas ideo falsitas cause non attẽditur que ratio cessat in teste. ¶Querit glo.quid si testis non reddit causam qꝛ nõ fuit interrogatus glo.dicit valet dictũ suũ Jnno.extra eo.c.cũ causa.dicit ꝙ boc est verum in bis que possunt sensu percipi yt si testis deponeret ꝙ titius percussit seium.licet non dicat se vidisse vel nõ reddat aliam causam valet. sed in bis[b] que sensu nõ percipiũtur vt si testis deponat titiũ esse ꝺñm nõ staꝫ dicto eius nisi reddat sufficiẽtẽ rõnẽ que sensu percipiatur.idẽ dicit spe. in titu.de teste. ¶Qualiter aũt ꝺz intelligi ꝙ dictũ testis ꝺz concludere per aliquod qõ percipiatur sensu.dixi vobis in.l. de etate.ff. de mino. te tigi etiam aliquas pulchras questiones in.l.j.ff.si certum peta.

¶Additio noua.

1 ☞Amicus ꝓ amico an possit testificari statur arbitrio iudicis.
2 Subditus quando admittatur ꝓ domino ad testificandum.

Os. Testis ꝺz esse remotus a gratia ꝛ timore.b.o.Not. qõ dicit fide religioni iudiciarie. ꝛ sic fides est facien da iudici vt.l.lecta.in fi.ff.si cer.pet.ꝛ ista est pbatio qꝫ fidem qua iudeꝫ adducitur ad credẽdũ.circa primũ ꝺz bic qõ testis debet esse remotus a gratia ꝛ timore.quero vtrũ amicus possit eẽ testis ꝓ amico: ꝛ vt ꝙ non.vt.l.iij.in pnin.ff.co.ꝓo hoc facit bic text.quia est ou biuz ne gratificaret amico. bzeniter puto† ꝙ posset esse tanta amicitia: 1 ꝛ talis personarum cõditio ꝙ amicus a testimonio repelleretur vel sal tem eius fides minueretur hoc autem ſtabit in officio iudicis vt.l.iij.ꝺ. 2 j.ff.e. ¶Secundo quero dicitur hic potentie vtrũ † subditus vni cõitati possit esse ꝓ ea idoneus testis glo.in.l.idoneus.ff.eo.tz ꝙ non. Pet.bic cõtrarium dicit.veritas est ꝙ nos debemus inspicere istũ testẽ. opz emꝫ quod cõditio testis sit talis qõ possit ꝓponere veritatẽ potentie modo esset possibile qõ psona cõditatis esset ita iusta quod nollet quod diceret aliud ꝙ veritatem tũc statim putarem subditũ admittẽdũ ita intelligo dictũ Pet.qõ ꝓbatur bic.põt emꝫ libere dicere veritatẽ. sed fi õis esset malus homo putarẽ eum admittẽdũ nõ esse.iustus est emꝫ metus tyrãni ꝛ cuiuslibet qui alteri preest rõne alicuius iurisditionis.potest enim esse terribilis.vt.j.si rector prouincie.l.j.ꝛ.ff.ex qui.cau.in posſ.ea.l. fulcini[9]. in dubio dicerem subditum non esse admittendum vt idoneus.ff.eo. cũ sua glo.Bar.illuminator iuris.

Arentes. Quid de fratre ꝓ fratre pleniſſime exa minari boc et eius materiam in.l. qui te ſtamento.ſ.j.ff.de testa.ꝛc.

¶Additio noua.

1 ☞Parentes dicuntur in infinitũ.
2 Parentes ꝛ liberi an possint inuicem esse testes ꝓ se.

3 Si filius ꝓcurator alterius agat an pater poterit testificari ꝓo eo.
4 Frater quando addmittatur ꝓo fratre vel contra fratrem in teste.
5 Coniunctus põt testificari inter pariter cõiũctos

Arentes. Oppo.ꝺ.l. etiam ff. de pba.glo.j.di cit speciale in etate pbanda. nec tamen ei facit plenam fidẽ vt.j.no. Jtẽ est spe ciale in pbanda cõsanguinitate ꝛ causã matrimo nij. vt extra.e.c.super. Secũdo opp.ff.de testi.l. qui 1 testa.ſ.per cõtrarium.solue vt in fi.glo. Pro † de claratione legis ꝛ glo.primo quero quomodo ac cipiantur parẽtes glo.dicit.ſ.a patre in infinitũ. ꝛ.j.liberi.Quero vtrum sit differentia si sint liberi in potestate vel non glo.hic dicit ꝙ non. ꝓtra hoc a videt.ff.de falsis.l.de eo.ꝛ.l. impubẽ.ſ.j. differi le cõtrarium est sed dicit glo.ibi loquitur in nota rio adhibito ad scribẽdum in quo distinguit: aut est in potestate: aut non: vt ibi patet. ratio qꝛ assu mitur vt publica persona cuius fides est tã appro bata. vt.l.j.ff.de offi.prefec.preto. Jtem qꝛ scriptura nõ pbat per se sine testibus vt in auf.de instru. cautel.ꝛ fide.ſ.Iz bic vero loquitur in testificante. b

2 ¶Quero † vtrum parẽtes ꝛ liberi possint inuicem esse testes ꝓo se gloſſ. dicit ꝙ non vt.ff.eo.l. testis idoneꝫ ꝛ.l.ij.ſ.e.circa boc est aduertendũ.nã glo. ff.de festa.l.qui testamento.videtur facere aliqua lem differentiam inter parentes ꝛ liberes. nã libe ri nõ possunt esse testes ꝓ parentibus vbi aliquid eis quereret in aliis casibus sic.vt.j.dicetur in pri ma glo.qõ intelligit Jaco.de are.vtputa si alieno nomine essent in iudicio: parẽtes vero nõ possunt esse testes ꝓ liberis vllo modo ꝛ ibi subiugitur in glo.cum pater plus diligit filiũ quã filius patrez 3 ꝛ sicõm boc non mirandum ꝙ si filius esset pcura tor alicuius pater nõ posset esse testis vt ibi innui tur qõ intelligo verum si instrumentum esset fien dũ super aliquo facto vel dicto filij aliꝫ secus. arg. l.si eum.ff.de in ius vocan.ꝛ quod ibi notatur ꝛ de obſequijs.l.licet.ſ.stipu. ¶Quero dicitur hic yo luntas ad quos referatur dic vt in glo. ¶Quero

4 †quid in fratre vtrum admittatur ꝓ fratre vel cõ tra fratrem glo.hic dicit qõ sic in ciuili non autem in criminali.vt.l.iuli.ff.eo.contrarium ibividetur notari bzeuiter tenenda est opi.gl.qꝛ omnes tenẽt ꝙ in ciuili admittatur qõ intelligo nisi repellatur ratiõe domesticitatis.vt.l.ij.ſ.eo.vel nimis intẽſe beniuolẽtie vel amicitie.vt.ſ.ꝑme dixi quod est iudicis arbitrio relinquendũ. Pet. intelligit nisi fit in eiusdem potestate ſcõm glo.hic est ratio.naz cum videatur esse eadem persona cum patre qui ei imperare potest ſicut persona patris est ſuspe cta ita persona filij.in criminali vero frater nõ pos ſet esse testis ꝓ fratre.quia requirũtur ꝓbationes luce clariores.vt.ſ.ti.j.l.fina. Jtem quia videt cau ſa propria cũ iniuria facta vni fratri reſpiciat etiã alterum fratrem vt.l.lege cornelia.ff.de iniurijs.ꝛ idem puto in causa ſtatus.vt.l.j.cum ſequen.ff. de libe.causa. ¶Quero quid in socero ꝛ genero gloſ. dicit idem vt.ff.eodem.l.testis idoneus. ¶Quero

5 vtrum † vnus cõiunctus possit esse testis idoneus inter duos pariter coniunctos certe ſic.vt.l.nõ ſo lum.ſ.j.ff.de ritu nupt.ꝛ ſic pater potest esse testis inter duos filios ꝓ quo.ff.de qõ.l.extraneos.et.j. de questio.l.quod placet.in fin.vbi ſeruus torquet inter duos dominos.Barto.

Mis graue. Nonoz inſtiũ ꝓbatiõis aſſu mi de domo aduerſarij.b.o.

¶Additio noua.

1 ☞Exhibeo quot modis accipiatur.

Mis graue. Non cogi tur quis contra ſe de domo ſua producere. b.o. ¶Opp. persone domestice ad petitio nem aduerſari coguntur ferre testimonium. vt.ſ. co.l.ij.et quod ibi no.ꝛ si quis cogitur inuitus ex hibere testes õ domo ſua huius timore dico quod hec.l.post intelligi pluribus modis. primo debes

¶Publicatio. adde ꝙ testis nõ publicatꝰ nõ facit ſemiplenã pbationẽ ita Bal.in.l.in bonefidei. col.iij ỽ. item ꝓritur.ſ de re.cre.

¶Sed in bis. qñ testis etiã nõ iterꝛogatꝰ teneaꝫ red dere rõnẽ dicti ſui vltra alle.ſ.lleg. ſ.i precedẽti lectu ra.vide per are.et Feli.in.o.c.Iz cau ſam.ꝛ per eũdem alex.in ẽdẽ.gv.col. iiij.vſi. et nõ ſunt duo in.j.vol.ꝛ ibi ꝙ testis deponẽs i criminalibꝰ etiã nõ interrogatꝰ te neꝫ reddere rõnẽ di cti.vide ꝙ eundez Alex.in ẽdẽ.lxxij. col.ſi. in ſi.in eo. volu.et incõſilio. cxxxvj.colũ.iiij.et ſeq.et in cõſi.cxlij. col.penul.ỽ. gaſ parlañ.e. vol.ꝛ in ỽ. vol.ẽdẽ.col.ſi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Verbū exhibeo. Adde exhibere p a prie secretū habere ꝛ vid. ff. ad exhi. l. ij. ꝛ de lib. ho. exhi. l. iij. ꝛ de tab. eg hi. l. locū. §. qd sit. ité exhibere idē est qđ cedere. ff. de le. j. l. si res obligata. §. pe. ité aliqñ exhibere idē est qđ reducere. ff. inā. l. creditor. §. si iter maritū. ité accipiť ali qñ pro pbare. l. j. C. de edil. ac. in gl. ꝛ ibi Azo in summa. §. ité repellit emptor.

b ¶Jurifurandi. qđo ista. l. pcedat vide bar. i. l. admonēdi. ff. de iurei ur. ver. q̄ro qd si reprienk. ꝛ ibi Ludo. adō tū qđ informatio pōt sumi etiā a teste nō iurato gl. est sing. 8m bal. ibi facit pualere pbationē eius qui ex pduxit si pbationes littigātiū essent pares ꝛ vnꝰ hz pro se teste nō iurato ꝛ vide late de mate ꝛ ria huius. l. p spec. 5 de teste. §. restat. 6

c ¶Sz iste gl. Pro solutione glossarū 7 i starū dic qđ gl. loquunť qñ qđ deponit 8 de credulitate. §. is illud. loquit qñ de 9 veritate quo casu nō creditur sine iuramēto vide bart. in. l. creditoris i fi. de pigno. in repe. p bar. in proemio. ffozum.

d ¶Corporaliter. tactis. l. scripturis 1 vt p Jnno. in. c. si cbristus. de iureiu. ꝛ in. c. quoties. de iura. calū. habeť in cle. j. in verbo tractat. de here. p gl. in. c. vt circa. 2 elec. lib. vj. ꝛ de quo p Spec. ꝛ post eū p Jo. an. i ti. de teste. §. sequit. ꝛ adde qđ no. ipsemet bar. in d. l. theopōpus. ad de tū q qñ deferť iuramētū testi. qđ testis potest petere terminuz circa qđ possit deliberare an velit iurare vt per alex. in. l. iusiurandum. ff. de testi.

sciret ꝛ qđ hoc verbum exhibeo[a] quandoq; assumitur pro alimentoꝝ prestatione vt. §. eo. l. qm liberi cōdo respon. ꝛ si velles ita assumere hic dicere qđ quis cogitur exhibere, i. alimētare testes qui ꝛtra se producunť ille qui pducit sed hoc nō placet. Secundo modo accipitur exhibeo pro manifestatiōe vt in toto tit. ad exhibendū ꝛ scōm hunc modū dꝛ hec. l. intelligi duobus modis. ꝑmo in bis qui ad mittunť ad testimoniū volentes: nō inuiti. de quibus loquitur. l. iulia. ff. e. nam si ego dicerē aduersario facias quod tales ꝙsanguinei veniant quod potest hoc facere. et sic exhibetis mihi pbationes certe ad hoc nō cogitur sed ipsemet dꝛ hoc sibi pro curare. scōo modo potest intelligi de quibusdam testibus ꝛ qꝛ dicebat forte actor de eis se non recordari bene petebat cogi reum vt exhiberet noia eorum. certe hoc fieri nō dꝛ: qꝛ nimis graue est facere. tamen qđ si peteret exhiberi quasi totā familiā vt recognosceret ipse quos vellet in testes pducere qđ audirēť vt. l. si exhibuissent. §. j. ff. de pub. ¶Op. §. de asser. l. si post dicit glo. ibi fallit doctores dicūt qđ ibi non exhibetur vt testis sed vt reus dicti sui rationem reddat.

¶Additio noua.

Eruos. Seruus nō interrogat ꝑ necē cōtra dñm nisi de facto suo. h. d. intelligit gl. qđ interrogat cuz tormentis. ff. de pba. l. cū probatio. dic vt ibi fallit in casibꝰ no. hic in gl. ¶Quero qđ econtra vtrū dñs possit ꝑ seruo interrogari. videť qñ qvideť suspectus vt extra de offi. deleg. c. causam. que. §. e. l. eos. ꝛ. ff. eo. l. idonei.

¶Juramētum testium de cōsensu partium qđ remittitur.

Jnspectores vulnerū: ventris: finiū agroꝝ ꝛ simi lium an iurare debeāt. ꝛ nu. 4.

Testes qualiter iurare debeant.

Testes debēt iurare partibꝰ pūtibus vel citatis.

Testes an debent citari et an valeat dictum si non sunt citati.

Honeste pſone sine iuramēto deponentes faciūt se impleną probationem.

Qñ sunt plures testes ex vna pte. ꝛ ex alia pauciores sed digniores quibꝰ magis credendum.

Qui produxit vnū testem ꝛ petit ipsum examinari an sit audiendus.

Jurifurandi. Nec. l. ponit tria dicta. Testes debēt iurare ꝛ honestioribꝰ debet adhiberi fides ꝛ dicto vnius non creditur. h. d. ante puncta subaudi pręcipimus.

¶Querit gl. vtrū testes debeant iurare corporaliter tactis scripturis. ¶Jtē que sit forma iuramenti testis dic vt in gl. ꝛ Jtem an possit remitti iuramentū de cōsensu partiū. glo. dicit ꝙ sic. Idem not. in. l. j. circa ꝑn. ff. de ferijs. ¶Jtē querit qd in istis inspectoribus qui mittūtur a iudice ad inspiciendum ventrē ad deniūtiandū iudici qđ sibi videtur. Et idem in similibus ꝛ g mittūtur ad inspiciendū seu videndū fines agroꝝ vel ad inspiciendū vulnus vtrū sit remāsura cicatrix vel fimilia. an isti debeāt referre cū iuramēto. glo. dicit ꝙ nō. in. l. j. §. j. ff. de ventre inspiciē. sed iste glo.[c] videnť cōtra ter. l. hac edictali. §. bis illud. j. de secun. nup. ꝛ. l. cōparationes. j. ti. j. vide istā gl. ꝛ eā nota.

¶Additā Jouiter.

Jurifurandi. Testes debent iurare et honestioribus plus creditur et vnus testis ad probandum non sufficit. h. d.

¶Nota ꝙ testes ꝑius debent iurare quam deponant ꝛ si ꝑius deponerēt ꝛ postea iurarent verum esse qđ dixerunt non valeret eorum dictum. vt hic dicunt dicit ꝑius. ¶Exāminemus istā primā partem. ¶Quero vtrū testes debeant iurare de veritate hoc non habemus bene expressum facit ꝙ sic ff. de dote ꝑeleg. l. theopompus. ¶Tquero qualiter debeat iurare testis. glo. dicit corporaliter: ꝛ et bene fallit in epo vt in aut. sed iudices. §. de episcopis ꝛ clericis. ¶Secundo querit glo. quid debet continere iuramentum testis dic vt in ea. et habes text. extra eod. c. quoniam. ¶Quero vtrum iuramentum testis possit remitti glo. dicit ꝙ sic hic: et ff. de ferijs. l. j. ꝛ est casus. extra eo. c. tuas.[e] ¶Quero si aliquis adhibeatur nō ꝛ ad testificandum pro pria sed ad iudicandum secundum peritiam artis sue puta medicus ad iudicandū egrulnere an sit remansura cicatrix vel debilitetur membꝝ ꝛ similia. Jtem obstetrices ad dicendum vtrū mulier sit prągnans glo. dicit ꝙ isti iurare non debēt quā not. Jn contrarium dicebat Ricar. malum. ꝙ videbatur casus in. l. comparationes. j. tit. j. ꝛ. l. hac edicta li. §. is autē. j. de secun. nup. ¶Querit glo. quando debet iurare certe ꝑsentibus partibus vel citatis. vt. l. si quando. j. eo. Jtem anteꝙ recipiantur vt dixi. §. ¶Extra glo. oppo. vtrū testes debeant citari. ꝛ si non apparent citati vtrum valet dictum eoꝝ. Pet. de bella per. in aut. de testibus. §. fivero ignoti. dicit ꝙ nō per tex. ibi festinātes ꝛc. ꝑ hoc facit qꝛ ex eo ꝙ se ingerit videtur suspectus. vt. l. qui omnia. ff. de procur. ꝑo hoc videť verus casus ibi iamdudū arctari ꝑcipimus. Not. ꝙ dr arctari et sic testes debēt esse coacti non spontanei. Jn cōtrarium qꝛ multi sunt qui admittunť volentes. vt. ff. eo. l. iuli. Preterea plures glo. distinguūt tulerunt testimoniū sponte aut coacti. vt. l. post legatū. §. is vero. ff. de his quibus vt indig. quid dicemus forte posset dici ꝙ testes dicuntur coacti quando spectant ad granationē qꝛ post primam citationē grauantur pignoribus et mulctis et ita videtur velle Jnno. extra de testi. cog. c. j. §. secundū hoc semper citatio deberet precedere et hoc est contra casum. l. iulia. ff. eo. ibi ne inuitus denuntiet. ergo apparet ꝙ ista prima citatio fit quandoq; testi volente quia aliter fieri non potest. dicendum est igitur ꝙ testis quandoq; a parte nō ꝓducitur nec a iudice citatur. sed sponte se ingerit. ꝛ tūc non valet dictū eius dicto. §. si vero et. ff. de procu. l. que omnia. si vero a parte ꝓducitur lz a iudice nō citetur puto quod valeat dictum eius, d. l. iulia. ꝛ. l. post legatum. §. is vero ꝛc. tutius tamē est quod semp citetur. ¶Cenio ad secundam particulam dicitur vt honestioribus ꝛc. quero quid determinat ista dictio vt. respon. potest intelligi vt determinet precedentia et ponatur hic ratio precedentis dicti quasi dicat iō dicunt vt eis postea fides adhibeatur. ꝛ secundum hoc innuit ꝙ iurarent si tamen alias essent persone honeste eis adhiberetur fides quod est verum ꝙ expresse text. extra eo. c. nuper. vbi loquitur de fratribus minoribus. ¶Facerent enim semiplenam vt ibi notaui. secūdo modo potest intelligi vt hic sub audiatur verbuz ꝛ precepimus vt honestioribꝰ ꝛc. quasi dicat si inter testes est discordia, honestioribus creditur: ꝛ ita intellige. ¶Oppo. de. l. scripture. ꝛ. l. in excercendis. j. ti. j. solu. aliud in instrumentis qui potest per partem prouideri vt est ibi aliud in testibus vt hic scōm glo. ꝛ bene. ¶Quero vna pars hz plures testes numero alia dignioresquis preferetur glo. in. l. ob carmen. ff. eo. vacillat. gl. in aut. eo. §. si vero. determinat qđ ꝑius dꝛ inspici numerus ubi esset paritas in numero tunc inspicit dignitas. lz text. extra. c. in. c. in nostra determinat et melius qđ dignitas est preferēda numero testiū nisi in numero esset magnus excessus. vt ibi per gl. vbi simili modo not. quod vox vnius vocꝰ nullius qđ intellige quātum ad plenam pbationē: alias. secus vt in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ꝛ in. l. in bone fidei. §. eo. ¶Quero qꝛ dicit hic facile dic vt in glo. vel pōt dicere facile ideſt sine iuramento qđ quandoq; defertur sine cause cognitione vt plene dictū est in. l. admonendi. ff. de iureiur. ¶Tquero aliqs produxit vnū testem; petit ipsum examinari vtruz sit audiendus hic vſ tex. ꝙ non ibi non audiať ꝛc. qđ intellige verum de facili sed debet videre iudex ꝑius an dictū illius testis cū aliis esset sufficiens ad probandū. Bart.

¶Venditor ꝙ nō possit esse testis pro emptore. ꝛ nume. 4.

Negotium dicitur gestum alieno nomine altero ex quatuor modis.

c. tuas. ꝛ ibi vide gl. ꝛ doc. ꝛ adō qđ iuramentū nō est de substātia testimonij: nā testis non iuratus depones falsum ita punit de falso ac si iurasset ita bar. in. l. si quis. ff. de fal.

¶Jurare nō debent. adde qñ isti piti debeāt iurare ꝑ eundē bar. in. pe. ffozū. col. iiij. but. abb. ꝛ moder. i. c. ꝙ posuisti. de pbada. ange. de are. et ibi addita tracta. malesi. in vbo cicatrix. ꝛ vide aliquid per alex. in. l. j. §. fi. ff. ō verb. obli. ꝛ aliqd ꝑ ipsum in ꝑsi. ꝛv. in. j. volu. ꝛ in cōsi. clxvij. colū. ij. in. ij. volumi.

3 Visus de vniuersitate qñ possit esse testis in cā vniuersitatis: remissiue.

5 Legatarius nō pōt esse testis pro herede qñ testiū pōt probari per duos testes.

6 Fideiussor an sit idoneus testis ꝙ principali.

7 Tutor: curator: procurator ꝛ similes an finito officio poterint testificari.

a ¶Oibus. Adō gl. in. l. null⁹. ff. e. ti. p bar. sup. l. ab executore. §. j. ff. de ap. vide ēdēt. l. q testō. in ꝑn. ff. de testa. d ↪Andr. Pomate.

b ¶Nullus est. fallit i casu notabili que posui i. c. ois vtriusq; sex⁹. de peni. ꝛ remis. vide ad istā. l. cepol. §. ſ. xxviij. colū. iij. ꝛ Jmo. cōsi. cxj. ad fi. et Alegā. cxviij. col. fi. vol. j. ꝛ. cxxvj. col. fi. eo. vol. ꝛ alex. §. fi. l. xij. col. j. vol. iij. ↪Andr. Pomate.

c ¶Jndistincte. et bñ ꝑ alex. §. fi. suo. xiij. incip. ex his que in themate in. vij. col. in ꝑn. iver. alia rōne nō ꝓbat in. j. vo. vbi etiā dicit ō preneta seu ō me diatore vide etiam Feli. in. c. insuper. col. vj. ſ. iij. querit extra de testibus. ↪Andr. Pomate.

d ¶Jn aut. idē est i aduocato ꝛ in illo qui vellet testificari sup receptiōe alicuius rei quā recęperat vt alicui daret ſm bar. in. l. deferre. circa fi. ff. de iure fisi. vbi scripsi de ista mſria late.

e ¶Anⁿ de vniuersitate. de bona testis de vniuersitate testificet vide late ꝑ do. Feli. i. c. insup. de testi. ꝛ pare. in. c. cū nunti⁹. e. ti. ꝛ vtra ibi per eos adducta vide que ponit Aleg. de imol. in cōsi. cxiij. col. iij. in fi. ꝛ col. seq. in. v. libro.

f ¶Aut venditor. qñ venditor legatarij fideiussor. et similes possint testificari vide late ꝑ abb. Jmo. ꝛ Moder. i. c. insup. colum. vj. extra de testi.

eum spectat. scōario commodū ergo ꝛc. ſm istā lec. preterea pōt appellare. vt. l. a ſnia. ff. de appel. Dy. tangit istam questionē in. l. fi cui legatur. ff. de leg. j. §. fi. ꝛ Spec. in ti. de testi. §. j. ſ. sed nūquid fideiussor. ꝛ determinat aut ꝑncipalis est soluēdo aut nō p. l. itaq; fullo. ff. de furtis. dubito in isto passu: qꝛ semper interest sua potius non soluere ꝙ solutū repetere. vt. l. iij. de cōpensa. Preterea. d. l. a sententia multū viget contra istam decisionē. Tertio modo legitur ista. l. qñ negotiū fit nostrū cura et solicitudine. sed hic nullū patitur cōtrarium ſm glo. vnde si alius agit causam tanꝙ curator: tutor: procurator vel alius nunq; illud dꝛ audiri testis in causa quaꝛ ipse agit probat hoc in. l. qui testō. §. j. ff. de testa. et ibi tangitur per glo. ꝛ Jaco. de are. Si enim intelligeremus de causa quaꝛ quis agit per seipm nullū haberet dubium vt igitur sit vtilio: lectura pone casum put dixi. ¶Sed quero vtrū finito officio tutor: procurator: curator: ꝛ similes possint esse testes glo. in. l. vlti. ff. de testa. dicit quod sic. cōtrarum vſ dicere in. l. deferre. §. idem decreuerunt. ff. de iure fisci. Cy. tāgit in. l. proxima. vbi nullo modo cadit qñ nihil boni dicit. Tu dic breuiter q̄ durante officio non pōt esse testis in causa quam agit vt dixi. finito vero officio aut ꝓducit in testē ad aliquid ex quo spectaret ad eum cōmodū vel incōmodum exemplū. Ego feci te procuratorē ꝛ nūtium ad portandū centum titio, certe tu non es idoneus testis ad testificādum te dedisse. qꝛ si est verū es liberat⁹. si nō: es obligatus. ergo ꝛc. vt hac. l. si vō ad te non spectat cōmodū vel incōmodū tunc aut ꝓduceris ad testificādum super eo qđ a te dicitur esse actū et tūc nō esses idoneus testis ꝓpter affectionē vt in progeneta dixi. §. istud tenet gl. in capi. roma. de testibus in sexto. Si vero ꝓduceris ad aliud tunc esses idoneus testis sicut familiaris qui desijt esse familiaris. vt. l. ij. §. eo. et hoc est verum quod non potest ꝓduci ab eo cuius fuit procurator. sed contra eum sic vt dicitur in adnocato per glo. in. l. fin. ff. eo: per Jnno. in capi. insuper. extra eo. dixi plene i in dicto. §. item decreuerunt. ff. de iure fisci. in. l. deferre. Bar.

1 Socius criminis ꝙ non sit idoneus testis in criminalibus. ꝛ nu. j.

2 Socius pro socio in ciuili ꝙ non possit testificari. et nume. 5.

4 Excipere contra testē quod sit particeps criminis quomodo debeamus.

6 Denuntiator qđ debeat facere expēsas testibus si cut accusator.

7 Expense testibus debēt dari qñ veniunt.

8 Laboratores debēt habere expensas a cōducente.

9 Quoniam. Principium huius. l. legitur duobus modis: vno modo vt continuet ad precedentē. l. sic. dictū est. §. qđ in re ꝓpria qs nō est idoneus testis. rō qꝛ nō esset liber in testificando ꝓpter affectionem quā hz ad seipsum et testes debēt ꝓduci liberi. h. d. in ꝓncip. Alio modo legitur ꝙ non continuetur. et secūdum hoc ista. l. dicit duo. Scilicet quod testes debent esse liberi. Jtem non debent esse socij vel participes criminis⁹ postea dicit a quo alimentari debent. ¶Oppo. ꝛ quod sententia absolutoria lata ꝓ vno socio criminis non prodest alij regulariter vt. l. de nuntiasse. §. fina. de adulte. ergo videtur quod debeat esse idoneus testis. Sol. dico quod ei ꝓiudicat ad qualequale ꝓiudiciuz ideo idoneus testis non est et vide circa hoc quod habetur per gloss. et

2 Jnnocen. extra eodem capitu. j. ¶Querit gloss. ꝛ glo. videtur dicere quod non si est socius omnium bonorum vel eius rei. ¶Querit glo. quid de statu liberis quid de ascriptitijs qđ de monachis: quā vide ꝛ signa ꝛc.

¶Additio noua.

Quoniā. Testes dñt esse liberi non ꝑticipes crimis et debēt alij adducente. h. d. leg ista legit⁹ duob⁹ modis: ꝑmo qđ cōtinuat ad pre-

¶Om̄. not. istā. l. q testis ꝓduct⁹ ꝑ te habere dꝛ expēsas ꝛ ꝺia alia. Jud. in. l. restituere. §. fi. cū. l. seq. ff. ad treb. vide qđ ibi dixi. j. eo. l. sequen.

¶Participes criminis. vtrū socij criminis admitta tur in testē ꝑ bart. in. l. j. §. fi seruꝰ. ff. ō qōni. ꝛ ꝑ Jnno. i. c. qualiter. el. ij. cē de accu. an in cā ciuili per bal. oīno. in. l. oibus. §. eo.

¶Socij admittatur. an socius possit in cā sui socij eē testis vide remiſ. Aleg. i. l. fui. §. j. de lega. j.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

cedentē:scōo mō legit q̄ hic ponāt quedā rō ad sequētia ꝛ pcedentiᵇ nō continuet. ¶Sto. q̄ testes debēt esse liberi. seruꝰ eñ non pñt interrogari nisi
3 de facto suo vt.s.e.l.seruos. ¶†Secūdo no. q̄ illi qui sunt socij ꝛ participes criminis non sunt idonei testes ꝛ ideo si plures sunt accusati in eadē accusatione de eodē delicto. vnus non pōt esse testis de alio vel cōtra aliū vt hic ꝛ.l.si filiū. de libe. causa ꝛ eꝫ eo.c.qñ. ¶Ad idē op. de.l. diuus. ff. de custo. reoz. ꝛ.l.j.ff. de falsa mo. Sol. illud est verū regulariter fallit in casibus ꝑdictis: ꝛ in alijs qui tangūtur in glo. hic ꝛ plenius ponūtur. j. de accusa. l. fin. in fin. in quibus socius cōis pro socio examinatur ad psumptionē. i. nō plenā probationē ꝛ facit. ff. de pe. l.j. §. vlti. p casum in. o. §. qñ. ¶Quero qūo
4 oppo. hec exceptio tu† nō potes esse testis ꝛtra me q̄ particeps criminis q̄ scōm hoc vꝫ ꝑiteri fe esse criminosum gl. ſi. in. l. ſi filiū. j. de lib. causa: dicit q̄ opponit sub cōditione. puta dico me nō deliquisse ſz ſi apparet dico te sociū esse. Alia glo. extra eo. c.j. in fegto dicit q̄ dicendo simpliciter te esse socium criminis nō vꝫ intentionē aduersarij cōfiteri. Tu dic q̄ nō est necesse q̄ dicā te sociū criminis: ſufficit q̄ dicam q̄ es diffamatus de crimine sicut ego teg. est hic ibi oū dicit ſufficit q̄ dicatur ſz nō ꝛ ista dubitatio est necessaria qñ reus vult cōtra teſtē excipere ſz ſi reus ꝓduceret aliquē ad ſui defensionē accusator posset clare dicere tu es particeps criminis. hec eñ cōſonant intentioni ſue. ¶Querit glo.
5 nunquid in ciuili ſocius †admittat̄ pro socio ad teſtificandū glo. diſtinguit dic vt in ea: ꝛ ita dicūt canoniſte. Jac. de are. dicit ꝛ melius iudicio meo etiā ſi ſocietas inciderit in re diuidua ſi vtriuſq; ſocio rū est eadā cauſa defenſionis ꝛ tūc vnus ꝑ alio nō est idoneus teſtis: vt. ff. de appella. l. ſi quis ſeparatim. in fi. ꝛ.j. ſi vnus. ex pln. appel. l.i. ꝛ.ij. ¶Venio ad ver. in exhibitis: dicitur hic q̄ ꝑ accuſatorē. aut ab his per quos fuerūt poſtulati. quid vult dicere gloſ. exponit duobus modis: per accuſatorē. aut per denūtiatorem[a] in notoriis criminibus vel
6 dic per accuſatorē aut per accuſantem. †No. ſcōm primā expoſitionē q̄ denuntiator oz facere expenſas teſtibus ſicut accuſator. facit. l. ab accuſatore. §. denūtiationis. ff. ad turpilia. ¶†Quero vtrū iſte expenſe que ſunt faciende teſtibus vtrum debent ei dari primo. an reſtituende ſint poſtq̄ ſint facte: certe debēt primo dari text. eſt hic venturis ꝛ ſi nunq̄ veniant. facit. ff. māda. l. ſi vero nō remunerādi. §. ſi.
7 ¶Ultimo glo. inducit iſtū text. ad queſtionem q̄ laboratores debent recipere expenſas a ꝙducente non aut†t debent emendari eorū inſtrumenta. vt ff. ad legē rhodi. de iactu. l.j. §.j. iſta gl. dicit verum quod laboratores qui gratis laborant debent ali: vt hic ꝛ. ff. cōmo. l. in reb⁹. §. poſſunt. ſi vero nō gratis intelligunt operari victu ſuo vt. l. ſuo victu. ff. de ope. libe. niſi cōſuetudo aliter ſe haberet vt. ſ. locati. l. q̄ empto dixi in. l. ſi non ſortē. §. libert⁹. ff. de condi. inde. ꝛ ibi gl. tangit.
8 ¶Ad poſitionē ꝑiuationis ſequit poſitio babi
tus. ꝛ nu. 6.
Dicens ſe abſolutum ab excōicatione ꝓſumit̄ excōicatus niſi doceat de excōicatione.
Exceptiones que ꝓponunt̄ ꝛtra teſtes nō impediunt eorū examinationē. ꝛ nu. 7. ꝛ nu. 9.
Teſtis interrogat⁹ ad quas interrogationes rñdere teneat. ꝛ nu. §.
8 Protestationes que fiūt in genere nihil relenant.
10 Inimicitie orte poſt litē impediūt examinationes.

b **Dicatur teſtis.** Iſta eſt bona auf. ¶No. q̄ ille q̄ cōfitet ſe liberū videt confiteri ſe faiſſe ſeruum
1 niſi ꝓbet manumiſſionē. nā ad poſitionē † ꝑuationis ſequit poſitio habit⁹. nō eñ potuit manumitti: niſi fuerit ſeruus: ꝛ ſic facit† quod ille q̄ dicit ſe abſolutum ab excōmunicatione: niſi ꝓbet abſolutionem ꝓſumitur excōmunicatus q̄ tamen non eſt verum ſimpliciter: vt plene dixi in. l. decem. de
3 verbo. obliga. ¶†Not. ſecundo quod iſte exceptiones que opponuntur contra ꝑſonam teſtiū non

c impediunt̄ examinationē ſed reſeruant. idē tenet Spe. in ti. de teſte. §.j. verſi. q̄d ſi dicit. fallit ſi dicat odioſus ex lite criminis. Itē de hac ꝓteſtatione ℈ perſonas teſtiū. vide q̄ not. extra eo. c. preſentiū. et ibi vide per Jnno.

¶Additio nona Auten.

Judicatur teſtis. Bene
liter a. b. o. q̄ exceptio q̄ objcit̄ ℈ ꝓsona teſtis reqrit altiorē indaginē oz ab initio ꝓteſtari ꝛ in diſcurſu tpis reſeruari ſecus ſi pōt inc̄tineti. q̄ tūc examinaī anteq̄ teſtes recipiant.
4 ¶†Primo no. q̄ quādo objcit̄ aliq̄d in ꝓsona teſtis. ipſe teſtis oz de hoc iterrogari q̄ pātet. q̄ interrogabit̄ an ſit ſeruus ꝛ ſi dicat ſe liberum qualiter eſt liber. ꝛ ꝓ hoc vides q̄ tota die fiūt interrogationes ab ipſo teſte an ad eū ꝓtineat cōmoditꝫ vel incōmoditꝫ vel an ſit minor vel maior vel an ſit cōſanguineus ꝓducētis vel ſimilia. ſi vero illud q̄ objcitur cōtra ꝑſonā teſtis ꝓtineret eius delictū non cogeretur reſpōderet vel nō. Spe. de teſtibus. §. interrogari verſi. ſed nūquid queratur ¶Secūdo
5 not. † quod interrogat̄ de cōditione ꝓsone ſue. ſi dicat cōtra ſe hoc eſt aliq̄d quod eum repellat: ſtatur ſz ſi dicit ꝓ ſe nō ſtatur ei vt hic patet: nā ſi dicat ſe fuiſſe ſeruum et manumiſſum ſtatur ei in eo q̄ d
dicit ſe fuiſſe ſeruum nō in eo q̄ dicit ſe manumiſſum: q̄ ꝓſumptio eſt in contrariū. vt. ſ. ti.j. l. fine. alias exigit̄ ꝓbatio ab aduerſario. ¶Tertio not.
6 † q̄ ad poſitionē ꝑuationis ſequit poſitio habit⁹ nā eoipſo q̄ dicit ſe liberatū ſolui videt intentionē aduerſarij cōfiteri. ſed reſpōdeo illud eſt verū in. o. legibus quia ad poſitionē liberationis non ſequit poſitio obligationis ꝑ actore q̄ ipſam liberationē negat. nec ponit eſſe. vt. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. ſz in teſte ſolum dictum eius inſpicit̄ nec attendit q̄d pars dicat ꝛ ſic ad poſitionē ꝑiuationis ſequitur poſitio habitus contra ipſum teſtem. hoc tibi dico in. l. decem. ff. de verb. obli. facit. l. ſi mihi ꝛ tibi. ꝛ ibi not. ff. de. l.j. ¶Quarto ℈Not. q̄ poſt publicationem admittuntur teſtes ad reꝓbandā ꝑſonam
7 teſtium ¶†Quinto not. q̄ excipiens contra ꝑſonam teſtiū debet ꝓteſtari ꝓius: reſeruatur aut̄ poſtea vt hic in fine. ſed fozte iſte teg. habet aliuz intellectū vt dicatur procedat quidē ꝛc. id est recipiatur teſtimonium eius. tamē ꝓius dictum de ꝓtestatione vi ſetur hodie declaratū extra eo. in. c. preſentium. Et aduerte quod hic teg. tetigit quod exceptiones que debēt obijci cōtra teſtem nō impediūt examinationem ſz ꝓtestant ſaluas ſibi fozе exceptiones vide teg. ibi ſi vero ꝓcedat ꝛc. ſcōm hoc
8 ꝓtestationes † que fiunt ita in genere modicum releuant niſi iudex eas expreſſe admiſiſſet. ita dicit
9 Jnno. in. o. c. preſentiū. Quero quid de aliꝭ exceptionibus que obijciuntur contra ꝑſonas teſtiū vtrum impediant examinationē. an reſeruentur
d poſtea Joan. an. in. c. eg parte. extra eo. dicit quod extra hos caſus hic expreſſos eſt in arbitrio iudicis an ꝓbationes. o. exceptionis admittat vel differat. ſed exceptionē debet recipere ab ipſo initio breuiter teg. videtur velle quod iſte exceptiones impediant examinationem. vt. l. oibus. §. e. vbi denegat facultatem dicendi. vt. l. inſuran. §. e. ibi nō audiātur ꝛc. ff. eo. l. iij. §. leg iulia. ibi te nō dicente. q̄ intelligendum eſt q̄ ꝓbatio dicte exceptionis poſſet fieri incōtinenti vt in hac auf. nam in ꝓma parte huius auf. hoc apparet expreſſe. ¶Item in ſecūda parte dicit inimicitias poſt litē motas criminis impedire examinationē. ꝛ pōt ꝓbari ſtatim vt expreſſe dicit text. in corꝑe. ꝛ idē eſſet ꝓpter motā litem ſtatus. vel maioris partis bonozū vt dicit gl.
¶Quero qd de ſtatuliberis aſcriptijs monachis vel cōuerſis dic vt in gl. ꝛ eā bene ſigna. Quero qd de exceptione que objcit̄ cōtra dicta. reſpōdeo illa nō debet neceſſario ꝓtestari ante publicationē: q̄ neſcit qd dicturus ſit teſtis ꝛ ideo pōt poni poſtea: vt. j. eo. ſi quis teſtibus.
1 ¶Dictum teſtis qui nō fuit citatus an valeat.

Libertorum

¶Non impediūt. q̄ impediat̄ examinatio teſtiū ipſo iure adde q̄ nō. bar. in. l. ſi duo patroni. §. idē in fin. ff. de iureinrā. iſta ſūt vera q̄ſi ſine tota ꝓtura poſt examinari ſecus ſi cū tortura. l.j. §. ſi qs. ff. de qōni. an tñ ſi non opponat̄ exceptio contra teſtē iudex habeat ſuppleri vide bal. in. l. ſi. §. e. ꝛ quod ibi dixi poſt bar. ꝛ Jnno. i. c. in timauit. de teſti. et ad hoc vide ſingu. bald. in. l. ſi qs teſtibus in pe. col.j. e. facit q̄ nō. bal. l. laudabile. C. de aduoca. diuer. iudi.
¶An reſeruētur. Adō tamē q̄ exceptio excōicationis ꝓpter periculuz cōionis ꝑedit examinationē teſtis. ca. pia. de excep. in vj. ꝛ oz incōtinenti probari ita Jo. an. in. o. c. eg parte. de teſt. ꝛ refert lanfrā. in. c. q̄ñ ℈. in verſi. teſtiū depoſitiōes col. xxj. de ꝓba. ꝛ formā ꝓteſtatiōis fiende de reꝓbādis teſtib⁹ vide in Spe. in ti. e. §. ſepe. in ꝓin. ꝛ in materia vide p te abb. ꝛ latiſſime p Feli. in dicto. c. preſentiū.

c ✣Andr. Pomate. a vol. ij. ꝛ. eg. e. ꝛ. lxiiij. col. iij. vol. iij. vbi dicit q̄ oēs ſcripture vel inſtrumenta debēt produci etiā parte citata vel preſente ꝛ ibi loquit̄ in capitulis ſuper quib⁹ teſtes examinari debēt. vide etiā Feli. in. c. ij. col. ſi. in fi. de teſti. cog. ꝛ in. c ſuſpicionis. col. j. de offi. delega.

b ¶Libertorū. dice coactū. q̄ teſtis dicatur coact⁹ ad teſtificandū. adde bal. in. l. parentes. i §. eo. ꝛ Bar. in. o. l. poſt legatū. ꝛ bal. hic ꝛ bald. in. l. ij. §. a de bo. aut. in. poſ.
c ¶Tangatur. vide q̄ no. bart. in. l. ſi qs legatū in fin. in ꝓin. ff. de fal.
d ¶Nullū. ceſſante. et ad hoc vt nō ob b ſtet contrariū aut. eo. ti. §. ſi vo ignoti. dixit Jnno. in. c. dilectus. de penis c quod iſta l. loquit̄ in ordinario i quod not.
e ¶Puniri. ſed an 2 hec pena fiat ex eodē proceſſu. dic ℈ q̄ nō. no. per bal. in. l. mercalē. et in 4 l. quod cuitandi ob turp. cau. ꝛ hoc § in ver. iij. no. tenet contrariū bal. per 7 Barto. in. l. athle- 8 tas. §. j. de bis qui 9 not. infa. et de hac l. ꝛ omnibus not. in glo. ꝛ vide Angel. in. l. ſi vacātia. d poſt mediū. de bo. e vacan. lib. g. f
f ¶In ſecreto. ꝛ ad 2 de nota in. c. in no g mine dñi. de teſti. b et in. c. venerabili. i extra. e. ꝛ no. Bal. in. l. preſbyteri. in iij. colum. de epiſ. ꝛ ℈ cleri. ꝛ limita per Bald. hic.

✣Andr. Pomate.

g ¶Contra eū. vide Jmo. ℈. i. cxxxix. Panor. in. c. verū. col. v. de fo. cōpe. ibi vide que addidi ꝛ vide Ang. de are. in tracta. maleficiozū in gl. in ꝙbo falſario. col. iij. in fi. ver. quero teſtis dixit in. vi. ꝛ in fine ver. ꝛ Panor. in c. eccleſia ſancte marie. in. iij. notabili. hoc tñ non haberet locū in clerico coꝛā laico. ita Jo. and. in. o. c. verū. ꝛ do. Feli. in. c. ꝛ ſi clerici. in ꝓin. de iudi. ꝛ Panor. in. c. ꝓterea. de offi. eius. ꝛ in. o. c. verū.

✣Andre. poma. b ¶Cōmittit falſum. ꝛ hoc ꝑcedit etiam in arbitris de quibus in. c. ſuſpicionis. de offi. deleg. vt illi poſſunt punire teſtes coram ſe deponentes falſum. ita panor. ibi in. ij. notabili. ꝛ omnes ꝛ barba. ibi in vj. col. in fine. ꝛ ſequen.

i ¶Poteſt punire. cōtrariū ꝛz bart. q̄ non poſſint. vt. l. diuus. la. ij. ff. de fal. ꝛ vide Bar. in. l. boc ſine. §. a quo. ff. de aqua quoti. ꝛ eſti. et ꝓ iſta parte fa. teg. in. l. ſi liberti. C. de admi. tu. et an hoc ſit rerum in clerico teſtificante. vide. j. eo. et in. c. verum. extra de foro cōpe. ꝛ glo. hic. ꝛ Bald. Adde an iudex coram quo per errozem litigantiū poſſit teſtē coꝛā ipſo falſum deponentē punire Jo. an. in addi. ad ſpec. in ti. de teſte. §. j. ſ. ſed quid in delegato. et an cū parmeſia ꝛ boñ. litigāt mutine ꝛ ꝑducant teſtes cremonenſes qui examinātur cremone et accuſantur de falſo qs debeat punire vide Spec. in titu. de teſte. §. j. ſ. quid ſi aliquis.
k ¶Glo. ſ. in fi. ꝛ glo. hic ſentit q̄ cum clericus in caſu iſto poſſit puniri a iudice laico coram quo deponit. adde quod in cōtrarium facit quod voluit Jnno. in. c. verum. de foro cōpe. adde ℈et. de anch. in repe. ¶Que. in ext. q. de regu. iur. in. vj.
l ¶Quid in clerico. adde de hoc vt per abb. et doc. in. c. poſtulaſti. eꝛ de foro cōpe. et ibi late. o. mari. in. cxviij. q. ꝛ ibi intelligit q̄ poterit puniri reſervata tñ executione epo. Quinimo ſm eundē iudex laicus poterit etiam facere executionē in bonis ipſius clerici ꝛ eius fideiuſſores cōpellere. arbuinus. l. ꝛ alleg. no. per archi. in. c. preſbyteri. v. q. vj. ꝛ abb. in. c. verū. de foro cōpe. Adde tu eūdē. o. maria. in. c. j. de fo. cōpe. in fal. xxij. ꝛ ℈ de anc. in repe. c. ea que. q. xxij. circa fi. de regu. iur. lib. vj.

✣Andr. Pomate. m ¶Si qs teſtibus. vide bal. in. l. j. §. beſtias. de po
4 trio iudicis. †Itē an ſi eſt puniꝫ indicis officio poterit. l. cornelia accuſari gl. dicit q̄ ſic ꝛ male. p. l. ſenatus. ff. de accuſa. de hoc ꝓ do. ℈. in. l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. ꝛ ibi dixi ꝛ vide gl. in fi. k ꝛc.

¶Additio nona.

Mallum. Teſtis efficitur de in
riſdi. examinantis vt
eg causa ꝑ teſtimonio torquenti poſſit. ꝛ ſi teſtificando deliquerit puniri poteſt
b. o. Primo loquitur de poteſtate conceſſa indicibus in torquēdo. Scōo in puniēdo. ſcōa ibi: data. m
¶†Not. primo q̄ ꝓpter teſtimoniū quis amittit
priuilegiū fori. q̄d in clerico¹ dic vt in. l. pbri. §. de epiſ. ꝛ cleri. ¶Item not. q̄ teſtis debet examinari
6 in ſecreto ſz iurare in publico vt. j. eo. l. ſi † quando.
7 ¶†Item not. q̄ iudex poteſt torquere teſtē vacillantē q̄ intelligo in iudice ordinario: vt in auf. de
8 teſtibus. §. ſi vero ignoti. ¶†Itē not. q̄ quādo de lictum coꝛā iudice cōmittitur q̄ ipſe iudex ꝑ inq̄ſitionem pōt ꝓcedere ꝛ punire. ſz als nō ſit iudex maleficiozū vt ibi data cūctis iudicibus ꝛc. ſ. ti. j. l. iubemus. q̄d hic oꝛ in teſte idē in ꝑducente teſtē idem in notario ſcribēte: ꝑcuratore vel aduocato delinquente coꝛā iudice q̄ eadē ratio eſt. ꝛ not. per Jnno. extra de pe. c. dilec. ¶Querit gl. de duabus
9 q̄nibus. primo† an iudex ꝓunit eū pena. l. cornelie. Secundo ſi ſit punitus ex officio an poſtea poſſit accuſari. ad primum reſpōdet negatiue ad ſcōm affirmatiue. ad primum dū dicit q̄ puniꝫ alia maiozi pena dico q̄ poſſet dicere verū. et ſcōm hoc in caſu iſto dānat⁹ ex officio iudicis nō erit infamis: q̄ illud officiū de quo hic dicit nō ſuccedit in locū accuſationis legis cornelie. et ideo nō eſſet dānat⁹ publico iudicio ergo nō infamis. vt. ff. de bis qui not. infa. l.j. ſic intelligo q̄ nota. ff. de ſuſpec. tuto. l. ſi. ſecus ſi in locū accuſatoris ſucceederet. vt dixi in l. infamē. ff. de publi. iudi. ad ſecundū. ſ. q̄ dicit q̄ adhuc poterit accuſari intelligo adhuc. idest ꝑter iſtā legē. ſed ſi intelligeremus adhuc. i. poſtq̄ eſt punitus officio iudicis. tūc male diceret gl. nam cum iſte pene caderēt ad vindictā ſi ꝓimo eſt electa vna ſz minoꝛ nō pōt ad aliā redire. vt. ff. de iure patro. l. ꝓtor. edixit. §. j. ꝛc. Bart.

Jquis teſtibus." Cōtra ꝑſonā teſtis" quē quis ſemel ꝓ
ducit nō poterit opponere niſi cauſa de
nec oz repelli. vt in. c. cū nūtius. eꝛ de teſt. ſz nūquid cōpellat ferre teſtimoniū ℈ eccleſia ſuā gl. q̄ ſic in. o. c. cū nūtius. q̄ nō eſt ꝓꝑie ſua cā ꝛ tacere veritatē eſt peccatū. idē tz Jnno. q̄ nō ſunt alij teſtes idē ibi hoſti. dūmō clericus nō ſit libertus eccleſie. ꝓ. o. l. libertoꝛ. idē tz ab. ſiculus. q̄ teſtificādo ꝑ eccleſia tenet teſtificari. ꝛ ℈ cū qs oz teſtificari ꝓtraq; parte
xiiij. q. v. c. nō ſane. et eſt gl. in. c. fraternitatis. de teſt. ſz dic q̄ quādocūq; teſtificat ꝑ eccleſia et reperiunt alij teſtes. tūc nō cogūtur vt no. glo. in. o. c. cū nūtius. ſz vbi non ſunt alij ceſſat oē priuilegiū in defectū ꝓbationis not. in. c. ſi q teſtiū. de teſt. ꝛ in. c. j. de teſt. cog. ꝛ. b. o. abb. niſi clericus ipſe moueret cām eccleſie. tūc eñ nō pōt eſſe teſtis eccleſie. c. in ſup. de teſt. nec etiā cogi. q̄ ꝑcurator nō pōt cogi teſtificari ℈ ꝺñm ſuū in eadem cauſa ſz poſſit interrogare. ꝛ adde q̄ monachus pōt eſſe teſtis ſm Spec. in tit. de teſte. §. idē excipiē. v. q̄d de monacho idē tz abb. in. c. cū nūtius. ꝛ adde quod fratres minores poſſunt teſtificari ſm ſpe. in ti. de teſt. §. itē excipitur. ꝛ idē de cōuerſis religioſis ꝛ ſimilibus: q̄ nō reperiunt ꝓhibiti imo potiꝰ ꝓmiſſi. c. nup. de teſt. ꝛ. o. c. cū nūtius. ꝛ ibi ab. ꝛ in. c. ꝛ ſi ꝑs. de iure iur. cū ſi. idē no. glo. in auf. de mona. §. cogitādū. ꝛ bal. in auf. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccl. ꝛ dicit abb. q̄ a ꝓncipio oz bñe licētiā ſui ꝓlati cū literas nō debeāt legere ſine licētia ꝓlati. ext. q. j. nō dicatis ſz ſi teſtificati ſunt nō vꝫ teſtimoniū ad ꝑdicta. alr. ter. quē dicit nouū i. c. vitatis. de o. c contu.

✣Andr. Poma. n ¶Teſtis. vide bar. ℈. ſi. ge. col. ij. ꝛ ro. ccxxxi. et vide etiā Jo. an. in addi. ad ſpec. in ti. de teſte. §. ſepe. in. j. addi. ꝛ in ſili pau. de caſt. in. l. qcūq; ad fi. j. de ſer. fug. vide Aleg. cōſil. cxj. col. ij. ad finē volu. iij. vbi dicit q̄ ꝓducens inſtrumentum videtur illud approbare ita q̄ non poterit poſtea dicere illud ineffica ꝛ limita iſtam l. vt per are. in. l. nec furioſus. col. ij. in ver. in glo. vltima. ff. de teſta.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Corruptum. Adde q corrũpens testem punitur eadẽ pena qua corruptus: ita Spe. in ti. de teste. §. j. ver. item not.

Andr. Pomate. b ¶ Potest probari. pro limitatione huius. l. ꝛ simi lium que requirãt scripturam vide Alleg. cõsil. lxviij. in fine volu. iiij. vide Feli. in. c. ij. col. v. de proba. in ver. intelligẽ scdo ꝛ seq. ꝛ in. c. quoniã 3tra. col. g. in prin. de p ba. ꝛ in. c. 13. ex qua dã in. j. col. de testi. ꝛ vide adhec barb. cõsi. lxj. col. ij. ꝛ co 1 lum. v. vo. j. ꝛ Feli. in. c. sicut. col. j. cuz 2 seq. sequẽ. de re iu 3 di. ꝛ nota q si in deg recuperet aliã 4 pbationem ꝑ hic parte 3dicente et protestãte ꝛc. q nõ valet talis ꝓbatio etiã si pars ipsa nõ appellasset. ita colligit ex dictis per Feli. in. c. cũ cõtin 1 gat. col. ij. de offi. delega. in ver. not. adhoc ꝛ vide etiaz pro ampliatione 2 ancha. cõsil. ccd. et Feli. in. c. inter mo nasteriũ eol. xiij. ỏ re iudi. ꝛ seq. col et 3 adde ad ꝑ anor. in. c. si. in. iij. col. in v. notabili de successio. ab intestato ¶ Alleg. cõsi. lxviij. vo. iij. vbi dicit istũ tex. cũ similibus ꝑ stare argumẽtum q valet statutũ q ℞ctus nõ possit ꝓbari nisi ꝑ testes 3c. ꝛ pulchre vbi dicit 4 circa tale statutũ ꝛ a xxxvi. vol. ij. a. l. eo. vj. vbi ponit an valeat statutũ qõ solutio debiti nõ ꝓbetur nisi per istrumẽtũ ꝛ an hoc possit fieri per pactũ. 2

c ¶ Probare tria. 3 quid oz ꝓbari qñ scriptura est ỏ sub 4 stãtia nec scriptura põt haberi. q ꝛ per 5 empta. vide bar. in aut. si quis. §. de 6 eden. vbi limitat 7 istũ text. per. c. cuz olim, ꝛ bart. §. ti. j. 9 l. sicut.

d ¶ Querit gl. 3tiũ videt tenuisse bar. 10 in. l. ij. §. labeo. de 11 aqua plu. arcẽ. Itẽ tz bal. in. c. j. de controuer. iter domi. ꝛ vasal. qui 3coz. cũ bar. hic qd tñ si te 1 stis addit cãm sui dicti hoc mõ scio b q fui ꝓfesens an ꝑ 2 bet bart. per istum tex. tz ꝛ q sic in. l. i. ff. 3 de admi. tuto. sed bal. hic 3 vide que 4 ibi dixi.

e ¶ Loco ꝛ tẽpore. Adde text. in. l. de nouo de hoc emerserit. sed 3tra dicta sic. b. d. iste bonus text. quẽ perpetuo tenẽ mẽti ꝛc.

¶ Additio noua.

☞ Testis productus per me nõ poterit in eadez causa super eodẽ articulo produci.

Alius testibus quãdo quis dicatur.

Testes ad reprobandũ dicta prioz̃ testium qñ possint ꝓduci publicatis testibus.

Sufficit probare teste fuisse pecunia corruptũ vt dictum eius nõ valeat.

Si quis testibus. Lõ

tra
persoñã testis quẽ quis semel produxit nõ põt quis excipere. nisi ex noua causa sed cõtra dicta semper põt obijcere. b. d. ¶ Oppo. de. l. productis. ff. eo. gl. signat istud contrarium in prin. ꝛ fi. gl. breuiter hec est ꝓ vera testis in vna cã p me ꝓductus. põt ꝓduci 3tra me in alia nõ in eadem. intellige super eodẽ articulo. sup diuerso põt fm Pet. et ista est ratio 2 ita tenetur communiter.

¶ Quero dicitur hic vsus fuerit quomodo hoc intelligatur dicunt quidã q si aliquis vtatur attestationibus alij dicũt q sola ꝓductio sufficit q ex sola productione videt persoñã eorũ approbare:

¶ Quero vtrum post publicationem possint prioduci testes ad reprobãdum dicta prioũ testiũ tẽpore. nõ dicit sed q solum põt argui falsitas ex dictis eorũ glos. dicit tñ q hoc põt ꝛ inducit istũ tex. in fi. ꝛ. §. e. aut. fi dicatur. Bzeuiter aut post publi. ego volo reprobare testes super eisdẽ articulis' di recto cõtrarijs ꝛ non possunt: aut super alijs puta circa circũstantias cũ dicit aliud falsum de quo nõ potuit esse instructus per puncta articulos et tũc bene possunt: idem si aliquid aliud extraneũ volo obijcere vt de corruptione. ꝛ similibus bene possuz vt hic in fine. probat in. c. ex tenore. extra eodẽ. vltimo not. ex isto fine ꝛ q si probo testẽ corruptũ[a] pecunia aliquid dixisse q satis est ad reprobandũ dictum eius. nec est querendũ an dixit verum vel falsum: sicut fuit in iudicijs corrupti pecunia. vt. l. venales. j. qui prouoca. nõ est necesse. ꝛ. ff. de cõdi. ob turp. can. l. pe. in fi.

☞ Quãdo est debitũ ℣ctum in scriptis liberatio debet in scriptis ꝓbari vel per quinqz testes.

Debitũ in scriptis qualiter dicaf contrahi.

Testes debent deponere per alterum ex sensibus corporeis.

Lex noua loquẽs de solutione trahit ad solutionẽ preteriti debiti.

Si scriptura est de substantia actus ꝛ scriptura nõ possit haberi qd fit ꝓbandum.

Testimonium de auditu qñ valeat.

Testis an interrogetur de loco tempore ꝛ presentibus. ꝛ nu. 8.

Si testis dicit solutionẽ factam sed non dicit q vidit nec de loco nec de tẽpore q nõ interrogatus q probat.

Testimoniũ de credulitate an valeat.

Scripturã fuisse factã vel casu deperditã quot testes requirantur.

Testium. De debito in scri

ptis cõtracto nõ põt
probari liberatio nisi perquinqz testes. vel aliã scripturam. b. d. ¶ No. quãdo debitum est contractum in scriptis liberatio põt probari[b] in scriptis vel p quinqz testes. ¶ Qualiter autẽ † dicitur contrahi in scriptis. dicyt in glo. bic et l. fi. §. fi certum peta. ꝛ. l. contractus. j. titul. j.

¶ Nota secundo q testes debent deponere de eo quod ipsi sciunt et quod ipsi pereeperũt eorum sensu corporeo dixi vobis in. l. solam, §. eo. ¶ No. tertio illum ver. is scilicet facit q lz debitũ fuerit contractum de preterito. tamen qr solutio est facienda in futuro lex noua prolata pro solutione trahit ad modo de cõdi. ꝛ de mon. ꝛ qõ not. Bar. in. l. si librarius. ff. de regu. iur. ꝛ in l. ij. de aqua plu. arcen.

f ¶ De auditu. intellige de auditu auditus qr in factis antigs in bis pba tio admittit vt per bar. in. o. l. ij. §. itẽ babeo. ꝛ per cano. magine Felin. in c. 13 ex quadã. in prin. ꝛ in. c. tã literis. col. fi. extra. eo. ti. ꝛ ibi qñ testis de auditu pbat. et vide eũdẽ Feli. in. c. practica. col. j. ꝛ col. fi. eo. ti. ꝛ qñ testes de auditu pbẽt vide per alex. de imo. in cõsi. lxxij. col. pe. et in 2si. lxxvij. col. j. in fi. j. volu. ꝛ ibi q facit aliqualẽ presumptionẽ ꝛ. e. vo. cõsi. lxxij. col. ij. v. pro hoc ꝛ ibi qñ su per 2sanguinitate probẽt ꝛ adde etiã eundẽ alex. in cõsi. clv. col. fi. ꝛ in 2si. lxiij. in vlt. col. in ij. vo. ꝛ in. iij. vol. cõsi. lxxxviij. col. viij. ꝛ in. iiij. vol. consi. lxv. col. ij. in ꝑn. et col. pen. in fi. ꝛ seq.

5 ¶ Ultimo tene mẽti finem huius. l. q qñ scriptura est de substantia: ꝛ quis non põt habere scripturam debet ꝓbare tria. c scz actum esse celebratũ et scripturam esse inde confectam ꝛ deperditã. videbis. j. ti. j. l. sicut. ꝛ. l. emãcipatione. ¶ Querit glos. d vtrum valeat testimoniũ de auditu glos. dicit q non nisi in casu. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. antepe. ꝛ de ꝓba. l. si arbiter. qõ intellige verũ in bis que percipiuntur visu eavero que percipiuntur auditu: vt obligatio verborũ ꝛ probatio facta a testatore bene possunt ꝓbari per auditũ: scilicet ꝓpzium non alienũ. vt. l. j. in prin. ff. de verb. obli. de testa. l. iubemus. ¶ Querit gl. vtrum quis debeat interrogari de loco ꝛ tempore e de presentibus dic vt in gl. et extra eo. ti. c. cum causam. vide aut. rogati quã notabis bene ꝛc.

¶ Additio noua.

Estium. Si promissio fuit fa

cta in scriptis solutio
debet in scriptis ꝓbari: vel p quinqz testes nisi scriptura casu perierit. b. d.

¶ Not. q a debito contracto in scriptis non potest ꝓbari liberatio nisi per scripturã vel testes iuxta hoc quero qualiter intelligaf in scriptis gl. ponit duas opiniones dicã in gl. generaliter. j. de nõ nu. pecu. ¶ Scõ not. q testes debẽt deponere de ẽsu q presentes fuerunt ꝛ hoc est q dicimus qõ testis oz reddere rationẽ sui dicti per aliquẽ sensum corporeũ. vt. ff. de test. l. q testa. insti. de his que in test. delen. l. j. in prin. plene dixi in. l. solã. ¶ No. q leges quẽs de liberatione ad futurã liberationẽ porrigitur: lz debitũ precesserit. qõ dicple. vt not. per Ly. s. de leg. l. leges. dixi plene in repeti. l. oẽs populi.

Itẽ no. q in casibus in qbus est necessaria scriptura põt fieri ꝓbatio per testes ꝓbando tria. scz factum scripturã ꝛ casum. qõ est no. ¶ Op. s. fi certa. l. fi. ꝛ in aut. ibi posita. solue vt in gl. ¶ Op. q plures testes requirant. vt. s. de testi. l. hac consultissima: solue vt in glos. magna post meditũ qr qñq requirunf plures: qñq pauciores scõm occurrentia. ¶ Oppo. q valeat testimoniũ de auditu. ff. de proba. l. si arbiter. de aqua plu. arcẽ. l. ij. §. itez. dicit glo. fallit ibi. Tu dic quod ibi queritur vtrũ aliqs actus egtat memozie quo casu semper sufficit testi monium auditus. ¶ Opp. de. l. heredes palam. ff. de testa. Solu. illud q dicitur quod testis debet testificari de visu intelligitur fm docto. visu pro quo libet sensu corporeo: et sic de bis que percipiuntur gustu. vt. ff. de peri. ꝛ commo. rei vẽdi. l. j. §. j. Item de bis que percipimus per odoratũ. vt. ff. de donatio. l. j. §. j. cũ similibus. ¶ Quero vtrum testis debeat interrogari de circunstantijs. s. de loco tẽpore ꝛ similibus gl. dicit q sic. vt possit cõprehendi vtrũ dicat verũ vel falsum ita dicit Jnno. in. c. cum causam. extra eo. vbi late examinat istam materiam. ¶ Spec. post eum in tit. de testi. §. tractandũ. ¶ Quid si testis dicat solutionẽ factam ꝛ nõ adijciat: † quia vidit q valet dictum eius si nõ fuit interrogatus facit qõ nõ per glos. C. eo. l. solam. Item interrogatur testis de tẽpore: qr per hoc non vitiatur eius dictum. qr memoria temporis cito perditur nisi ad certuz tempus ad probandũ producatur. vt ob. l. carmẽ. in fine. ff. eo. ¶ Item quero an valeat testimoniũ de credulitate. glo. dicit qõ non nisi in casu l. j. de ven. inspi. sed certe ibi non adhibentur vt testes. scz magis vt indicent scõm actus peritiam. dicunt tñ docto. q testis sue credulitatis põt reddere rõnem ita ꝓpinquã sensui q crederetur. vt puta si dicat vidi titium ꝛ seiam in camera osculãtes se: certe sufficeret ad pbãdũ adulteriũ de credulitate.

¶ Venio ad vltimum dictum ꝛ opp. ꝛ vt q ℞ sufficiat indicare

ciat indicare casum tñs. vt. l. si in possessione. ff. tit. j. 11 qñq † casus instrumenti occurrit dolo aduersarij ꝛ tunc sufficiet probare casum tñ vt in contrario. quãdoq casus aliter occurrit: ꝛ tunc aut ego volo pbare factũ ꝛ scripturã ꝛ casum: ꝛ hoc possum per testes cões. i. per duos alias idoneos: vt bic. aut solum scripturã ꝛ casum: ꝛ nõ sufficeret nisi probarẽ per testes valde idoneos: vt extra de priule. c. cum olim. per doct. in aut. si quis in aliquo. ff. de eden. ꝛ dicam. j. ti. j. l. sicuti. in prin.

¶ Additio noua.

¶ Aluf. ista regulariter nõ babetur in codicibus modernis.

1 ☞ Artifices ignobiles et obscuri qui dicantur.

2 Honestas etiam in hominibus dicitur fm mores ciuitatis.

3 Utilis persona testificaf si nõ opponatur.

Estes. Qr testes debent esse idonei

et summe atq integre opinionis et non vtilis. ista aut. declarat qui dicuntur esse viles testes primo qui dicantur † artifices ignobiles et obscuri tex. declarat. j. de ince. nup. l. vilẽ. melius. j. de digni. l. ne qs. lib. cij. ff. de decuri. l. eos. puto tñ in ꝓdictis esse aduertendũ ad mores ciuitatis et loci quedam eñ artes q in dictis. ll. appellanf vilissime in ciuitate ista sunt magne auctoritatis et ex eis eligunf priores tũc predictos nõ repellerẽ vt vilissi 1 mos: sed admitterẽ vt honestos. nã honestas † etiã in boibus dicit fm mores ciuitatis: vt. ff. de iniur. l. apud labeonẽ. §. quictim. ¶ Quero vtrũ aliquo casu tales testes admittanf. glo. in corpore vendse sua mit dicit q sic in subsidiuz. facit ad boc. ff. eo. l. ob carmẽ. §. j. ¶ Sed q̃o qd si nõ opponaf de vtilitate. certe tũc ꝓcedit testimoniũ: vt dicit gl. in corpore. Ultio no. ex eo qõ dicit festinates. q testis q se ingerit est suspect. dixi. s. eo. l. iurisiurãdi. Bar.

¶ Additio noua aut.

1 ☞ Testes rogati dicunf qui ad id vocati sunt.

2 Testes a qbus debeant rogari.

3 Quibus casibus testes debeant esse rogati.

4 Lex interpretãs intelligit fm legẽ interpretatam.

5 Exceptio non nu. pecu. q possit opponi contra cõfessionẽ in scriptis factam.

6 Confessio extra iudiciũ q preiudicet.

Rogati. Ista aut. sic continuatur

ad legem codicis dicit in
a ¶ Esse rogati. ad 1 de q etiã in matri monio debẽt rogari. c. nostrates. extra. q. v. ꝛ idẽ in depositio. l. j. §. fi q stabulas. ꝛ. §. fi pecuniã ff. de positi. ita Jo. fa. bic. ꝛ i materia late per spec. in ti. de test. §. j. ver. itẽ 2 q nõ rogati.

b ¶ Si qñ. et facit ista. l. q fi quis ba buit terminũ ad producẽdũ testes: ꝛ: fe 3 cit eos citari infra a terminuz pluries: ꝛ ipi nõ venerũt q fit imputãdũ pro ducẽti: sibi noceat 4 lapsus termini ni si appareat q fecit qõ potuit: qr in 5 stetit vt pignozenf iuxta posse suum: vt tenuit bal. per illũ tex. ꝛ Jmo. in l. q de reb. i prin. ꝛ demũ facit quod habef in. d. §. sabinus. ꝛ gl. i. d. cle. j. 6 .c. q requiruntur quinqz testes. aut. dicit q debent esse rogati. primo quero q dicunf † testes rogati. Rñ. bocdeclarat tex. in. l. beredes palã §. pe. ff. de testa. hic est testis certioratus q interfuit huic actui posito q ad aliud essetvocatus. vñ licet vos essetis hic cõgregati ad audiẽdũ lectionẽ sed ego dicerẽ vobis sitis mihi ꝛ huic actui testes. isti essent testes rogati vt ibi pt3. hoc etiã probaf † ista aut. dũ dicit nõ foztuito casu hoc viderint vel audierit nõ ad hocvocati nec certiorati. ¶ Quero a qb[o] † debẽt eẽ testes rogati. gl. hic declarat a partib[o] q introducũt testes sicut in testõ a testatore. vide gl. ꝛ signa. puto tñ q si in testõ dicaf † testib[o] rogatis nõ fñ a quo intelligunf rogati a partib[o] vel testatore: qr natura verbor̃ plator̃ est apta hoc importare. igif ꝛc. vt. ff. de ỹ. ob. l. sciẽdũ. ꝛ ibi p ℣y. ¶ Quero in qb[o] casib[o] testes debeãt esse rogati. a dicyt gl.

¶ Querit glo. quot testes debeant esse isti rogati. tex. in corpore nõ aperit. vñ gl. ponit tres opi. Petenet opi. Itz. q debeãt esse qnqz. qr bec aut. ad bui[o] legis interpretationẽ est facta ꝛ in bis † casibus in qbus logtur. l. interpretata logtur etiã lex interptãs: vt † aut. de filijs ante dotal. instr. natis. §. j. ¶ Querit glo. † an cõtra istam cõfessionẽ possit opponi excep. nõ nu. pecu. infra. xxx. dies. gl. ponit primo q sic. postea ponit distinctionẽ quorũdã que est nulla. ꝛ istã glo. not. qr tenet q contra confessionez fine scriptis babitã oz opponi exceptio nõ nu. pec. fm formã. l. in ℣ctibus. §. de nõ nu. pecu. ℣nam vt tenere ꝛ male. s. fi cer. per. l. fi non singuli. in glo. q incipit qualiter fuistis cõfessi ꝛc. dicam in dicta. l. in ℣ctibus. §. j. ¶ Quero † an cõfessio facta extra iudicium preiudicet. hic videtur casus q sic. hoc ideo qr ad deliberandũ. materia huius confessionis extra iudicium dicetur. j. de non nu. pe. l. generaliter deo duce.

1 ☞ Testes debẽt iurare partibus presentib[o] vel c absentibus per cõtumaciã. ꝛ nu. 8.

2 Si testis iurauit die iuridico licet deposuerit tempore feriato valet eius testimoniũ. ꝛ nu. 10.

3 Si testis iurauit in termino ꝛ deposuerit extra terminũ valet depositio. ꝛ nu. 11. d

4 Cautela ꝛ practica. p examinãdis testibus.

5 Testes trabunf inuiti ad testimoniũ ferẽdũ et in quibus casibus cogantur venire. nu. 6.

7 Testes an eodẽ modo coganf venire in ciuilibus sicut in criminalibus.

9 Testes examinantur in secreto.

12 Quando testis examinatur altera parte cõtumace est tamen sibi reseruatum posse cõtra ipsos opponere.

13 Aduersarius potest instare vt testes partis examinentur.

14 Judex negligẽs tenetur parti ad interesse et qua actione. nu. 15.

16 Testes quando examinentur.

Squãdo. b Est in electione tes

tis satisdare vel iu
b rare de nõ recedẽdo ꝛ oz examinari infra xy. dies nec vltra expectare tenef ꝛ iudex negligẽs 1 alteri pti ad interesse tenef. b. d. ¶ No. istũ finẽ † q testes debẽt iurare presentib[o] partibus vel per cõtumaciã abñtibus. Adidẽ. j. ff. de fide instru. l. iudices. ꝛ ita hodie seruatur. ꝛ idẽ no. i. l. si postulauerit §. questioni. ff. de adul. p quo vide not. per glos. in aut. de testi. §. pe. ꝛ intellige iurare debẽt aut deponere in secreto: vt. s. eo. l. nullũ. ꝛ i aut. q semel. Si em dixerit testificata nõ põt postea testes producere. nec ob. iste text. q dicit testimonia eoz capere: qz tunc videf testis deponere cũ iurat. Et pro hoc 2 † facit q si testis iurauerit tpe iuridico et deposuit c tpe feriato q valet testimoniuz eius. Idẽ si iurauit in loco cõgruo. ꝛ deposuit i loco incongruo. de 3 hoc extra de offi. deleg. c. j. in cle. facit † q si pars fecit iurare testes infra terminũ q ponũt post ter d minũ[o] q valet eoz̃ dictũ. de hoc plene dixi fi. l. 4 dãni. §. fabini. de dã. infec. ¶ Quidã tñ practicant hoc modo q nũq faciũt scribi diẽ vel locũ quo examinant testes sed solũmodo diẽ ꝛ locũ iuramẽti. ꝛ e hoc mihi placet ꝛ ita practicatur[e] ꝛc. f

¶ Additio noua.

Squando. Est in arbitrio te

stis satisdare vel
iurare de nõ recedendo nec vltra. xy. dies cogetur expectare. inde q negligens parti lese tenetur. hoc dicit. ¶ Nota. ex prima parte q † testes trahuntur inuiti ad testimonium ferendũ. ¶ Secũdo no. q nõ debẽt inuiti fideiussores dare: vel detineri. sed eoz̃ stak iuramẽto. Expediam[o] primam partẽ. querit glos. quo testes cogãtur. dic vt in ea. 6 ¶ Quero vtrũ in oi cã testes coganf venire ad testimoniũ phibẽdũ. dicit glos. coganf venire indistincte in cã criminali. In causa aũt ciuili aut sunt pñtes aut lõginqui. ꝛ si pñtes aut sunt honeste p sone vt sunt doctores ꝛ milites põt eñ bis mitti ad domũ iuramẽtũ: alie cogũtur venire. vt in l. ad egregias psonas. ff. de iureiur. vide gl. ex qua ista colligunf. Quero vtrũ oẽs testes coganf inuiti. dicit glo. q nõ ꝛ bene qr qui de volũtate admittunf nõ coguntur inuiti: vt. l. lege iulia. ff. eo. ¶ Querit 7 † glo. hic dicif in causis ciuilibus qd in criminalibus gl. ij. dicit idẽ. gl. dicit verũ q̃tũ ad boc q̃ codẽ mõ cogenf inuiti in criminalibus sicut in ciuilibus: sed q̃tũ ad id qõ ꝓncipaliter statuif bac. l. vigelz q testes detineanf. ꝛ q nõ coganf stare vltra xy. dies puto q fit aliud in criminalib[o] q̃ in ciuilibus qr in illis oz fieri diligens inquisitio: vt. l. fi. s. tit. j. ꝛ. l. fi. j. de accusa. ꝛ ita obseruat consuetudo que est optima legũ interpres. ¶ Venio ad versed cum oportet. ex quo not. q ad ꝓuisionem et solicitudinem iudicis spectat testes examinare et etiã partes requirere. ꝛ ꝓ hoc 8 † is cautus q qñ

v

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Post terminū examinari. adde de hac q̄one et dic latissime vt per se fe li.i.c.licet. col.iij. ver.limita.gvj.de pboba.

b ¶Examinatio te stiū. q̄ro vtrū de cōsensu partis talis ordo possit p̄uerti ⁊ testes ante lit. ꝓte. pduci. dic q̄ sic glo.est multū no.i.c.cū olim. de causa pos.⁊ p̄pie.et oēs casus i ḡbus testes recipiunt lit.nō̄ test. vide per specu. in ti. de test.§. nunc. per barto.in.l.ne quicq̄. de incen. a rui.nau.

c ¶In casib⁹. idez Inno.in.c.q̄ſi.in ver. rōnabilis. vt lit.nō̄ ꝓtest. sed interim debent alii exp̄ſis pducētis ſm glos.in.l.iij.§. ſabini.ff.eo. et in l.q̄ſ.§. fi. qualis citatio regratur. dixi in.l.finita.§. iulian⁹. de dā. infec. et ad banc. l. adde extra eo.i.c. in noie dñi.⁊ in.c. ſignificauit.cū ſequen. vide q̄ dixi ſ. eo.l. quoniam.

d ¶Non fit examinatio.⁊ ptz p hāc regulā q̄ ꝓbationes nō possint fieri regulariter nisi lite ꝓtest.⁊ no.do. anto.i.c.j.de pba. et bal.in.l.ij.j.ſen. rescin. non posse.

e ¶Nogtur in reo. ⁊ ad itellectū hoz que hic habentur essent videda que not.i.l. ſi finita.§. elegāter. de dam. infec. vnde q̄ſ qs ageret ꝛc.⁊ de materia hac vide in ſpecu. de test.§.ij. per totum.⁊ in.c. quoniā frequēter in p̄in.lit.nō̄ con testa.

f ¶Aut examinatio. Et vide in materia q̄ſ notario non mittatur examinatio testium eidē cēſet cōmiſſa reprobatio eoz̄: vt colligit Ange. i.l. cui iuriſditio. als in.l. cui iuriſ di. om.iu.⁊ in ma. teria quando teſtis poſſit examiſcribitur iuramentum testiū semper scribatur pre ſente parte que eos introduxit ⁊ petēte et absente altera parte contumace: vel preſente. ¶No. tex. videt enim innuere q̄ testes debēt examinari pre ſente parte⁹ vide tex.ad aliud oppo.de.l. nullum. §.eo.⁊. §. ſ.o.auſ. at qui ſemel. vbi patet quod pars nō̄ pōt audire testificata nisi post publicationem. quidā antiqui fatebātur: q̄ ſi partes vellent adeſſe examinationi possent. glos. dicit ⁊ melius † q̄ partes debent adeſſe iuramento: nō aūt examinatiōi: q̄ ſit in ſecreto: vt in §. ſ.⁊ ita obſeruat conſuetudo nec. ob. hic tex. nam tunc videtur iudex recipere dicta: cū recipit iuramentum quod eſt valde no. p hoc dico q̄ ſi teſtis iurat tēpore congruo⁊ in loco cōgruo: ꝛ postea deponat tempore feriato vel loco incongruo: q̄ non ad banchum iuris valet teſtimonium: q̄ tūc videtur depoſuiſſe cuz iurat. hec not. bodie in.c.j. de offi. deleg. in de.⁊ ideo quidam obſeruant q̄ dies vel locus examinationis nunq̄ ſcribatur: ⁊ illud ego obſeruo. ¶Hoc etiaz facit ad queſtionem † ſtatutus eſt terminus parti ad probandum. facit pars q̄ infra terminū testes iurant: non autem deponunt vtrum poſſint poſt terminū examinari. a iſte tex. cū glos. facit q̄ ſic. q̄ tunc videtur depoſuiſſe cum iurat. do. Jaco. butri. diſputauit iſtam q̄nem et tenuit idem. nam terminus datus parti intelligit de eo quod pertinet ad partem: nec poteſt referri ad id quod pertinet ad iudicem: quia non tranſgredit perſonā. arg. l. ſi inter. §. ante omnia. ff. de pac. ſed ad partem pertinet ſolicitari q̄ faciat eos iurare: ad iudicem vero eos examinare: ergo ꝛc. de hoc in ſpecu. de teſta. §. j. ver. ſed quid ſi iſta. dixi plene. ff. de dam. infec. l. damni infecti. §. ſabini. ¶Quero † q̄ſ testes examinantur altera parte abſente: ꝛ p̄r cōtumaciā: vtrū illi contumaci remaneat ius opponēdi cōtra dicta et perſonas. glos. dicit q̄ fic. arg. l. j. p̄i. j. eo. Quero † dicitur hic p̄ſente qui eos introduxit: ergo ſi vna pars produxit teſtes ⁊ abeſt. vtrum pars contra quā ſunt producti poſſit inſtare vt examinentur. glo. q̄ fic. quia tnnc eos introducere videtur. quod not. ¶Item quid ſi vtraq̄ pars abeſt certe iudex ſe non impedit. vide glo. ¶Hāc venio ad ver. bis autem. ex † quo not. q̄ iudex tenet parti ad intereſſe ſi eſt negligēs. ¶Quero qua⁹ actione dicit glo. actione deſcendente ex quaſi maleficio quaſi fecerit litem ſuā: vt inſti. de obli. q̄ ex quaſi delic. in p̄in. idem not. in. l. argētarius. §. pe. ff. de eden. quod non placet. nam actio deſcēdens datur in † tum religioni iudicis videt. iſta vero datur ad totale intereſſe: vt hic patet. p̄terea hic loquitur in iudice negligente: ibi in iudice qui male iudicauit. dic ergo q̄ hic agitur cōdictione ex bac. l. dixi in. l. nunq̄. ff. de iudi. ¶Quero † quando debet fieri iſta examinatio teſtium. glof. dicit hic q̄ poſt litem conteſta. tunc cum tractantur merita cauſe: vt. l. i. de lit. conteſta. non ideo peremptorie examinantur extranei poſt lit. conteſta. quia pertinet ad merita cauſe: ſed quia ſunt aliqui caſus in quibus teſtes examinantur ante lit. conteſt. ideo ſequitur hec auten. ꝛc.

☞ Hec aut. poteſt intelligi in actore ⁊ reo.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriaz q̄ non publicentur.

In omni caſu an teſtes poſſint examinari ad eternam rei memoriam: ⁊ quando.

Quando aliquid fit neceſſitate ſit eatenus quatenus neceſſitas imminet.

Teſtes ſuper viribus teſtamenti poſſunt examinari ante lit. conteſt.

Scriptura continens dicta teſtium ꝛ non faciat ſi dem abſq̄ iudicis publicatione: tamen ꝓbat q̄ſ teſtes ſunt examinati ad ꝑpetuam rei memoriam.

Citatio partis perſonaliter an requirat q̄ſ teſtes examin. ant ad perpetuam rei memoriam.

Scām decretū in cauſa celeritatē requirēte et cauſis fauorabilibus interponit etiā ſ non latitantē.

Examinatio ad eternam rei memoriā poteſt fieri in oibus cauſis in quibus ad ſecundum decretum peruenitur contra non latitantem.

¶Iſquis ab aliquo. Iſta aut. continuantur hoc modo. dicitur in. C. ro bic loquit de eo qui petit aliquid contra legē an † intelligat in actore vel reo. glo. dicit q̄ p̄t loqui in vtroq̄: vide glo. j. et cā no. ¶Quero† q̄ſi teſtes ſunt examinati ad eternā rei memoriā. an examinabūtur⁊ publicabūtur. glo. dicit q̄ fiet examinatio tm̄⁊ q̄s dicit hic publicent intelligē manu notarij. non aūt publicant parti q̄ nō poſſet poſtea pducere teſtes. ¶Quero† an in oi caſu poſſint produci⁊ examinari teſtes ad eternā rei memoriā ante lit. cōteſt. glo. dicit q̄ nō niſi cū dubitat de morte vel abſentia diuturna teſtiū. ad boc videamus qualiter dicta per glos. debeant intelligi. dic q̄ſq̄ vult producere teſtes ad eternam rei memoriam ille qui debet eſſe actor: q̄ſq̄ ille qui debet eſſe reus: quandoq̄ ille qui vult producere eſt actor⁊ reus primo caſu. aut illi qui debet eſſe actor⁊ reus competit de preſenti ius agendi: ⁊ tunc non debet fieri examinatio teſtium ᵇ niſi cum dubitatur de morte vel abſentia diuturna teſtium vt hic. in glo.⁊ in. o. l. j. ff. ad. l. aquiliā. extra vt lite non conteſta. c. quoniā frequenter. ¶Dicitur autem dubitari de eoz̄m morte in caſibus ᶜ qui no. in. l. ij. cum. l. ſequen. ff. de dona. cauſa mortis. Et predicto caſu fiet examinatio tātum et publicatio manu notarij. non aūt in apto publicatio. Et probo per rationem quando † aliquid fit propter neceſſitatem ſit eatenus quatenus neceſſitas imminet⁊ non vltra. vt. l. i. §. j. de feri. l. ſe natus. de offi. preſi. ſed in propoſito non imminet neceſſitas niſi in examinatione ideo publicatio reſeruatur poſt lit. conteſta. Quandoq̄ non cōpetit ſtatim ius agendi.⁊ tūc aut tale ius eſt poſſibile competere abſq̄ teſtium examinatione: vt puta ſi debetur aliquid ſub conditione: poteſt enim exiſtere cōditio. licet teſtes non examinentur⁊ tunc idem q̄ non ſit examinatio ᵈ ad eternam rei memoriam niſi cum dubitatur de morte vel abſentia diuturna: vt. d. l. j. ff. ad. l. aquiliā. et ſm̄ banc lectu. non ſit examinatio non publicatio. vt. §. dixi. ¶Quandoq̄ ius agendi non poteſt competere niſi examinentur teſtes⁊ publicentur: tunc ad eternā rei memoriam examinabuntur. vt. l. ij. ff. de bono. poſſeſ. contra tabu. et. l. ij. ff. quemad. teſta. aperia. ⁊. l. publicati. j. de teſta. nam bereditas non poteſt adiri non cognito teſtamento: vt. l. ſed et ſi de ſua. et. l. cum falſum. ff. de acqui. heredi. ideo † teſtes ſuper iuribus teſtamenti examinabuntur et publicabunt ante lit. conteſt. et ſic poteſt intelligi. l. de etate. ff. de mino. Non enim quis pōt eſſe in iudicio niſi ſit certus q̄ ſit maior. Solu. poteſt petere q̄ examinent ante lit. conteſta. vt. d. l. de etate. et ibi dixi. ff. de minor. Secundo caſu p̄incipali quando banc examinationem petet ille qui debet eſſe reus tunc indiſtincte poteſt petere vt examinentur et publicentur: vt in. c. alb̄ericus. extra de teſti. ſm̄ vnam lecturam. et in hac aut. p̄dict loquitur in reo. ᵉ Ratio: q̄ non eſt in poteſtate quando agit actor: ſed imputet ſibi actor⁊ qui non agit. Tertio caſu loquitur in parte eius qui poteſt eſſe reus et actor. Et tunc idem q̄ poterunt ante lit. conteſta. examinari et publicari: vt. d. c. ſignificauerunt. et. c. alb̄ericus. loquitur enim ibi in iuribus incorporalibus in quibus poteſt quis eſſe actor⁊ reus. vt. d. l. j. §. fi forte. ff. ſi ſerui. vendi. Ratio quia non debet cogi iſte ad agendum et imputet ſibi aduerſarius ſi poteſt agere et non agit. Nunc ad propoſitum in omnibus caſibus in quibus dixi ante lit. cōteſta. poſſe fieri examinationem et publicationem p̄cedit iſta aut. ſine ſcrupulo vt litera iacet. in caſibus vero vt dixi poſſe fieri examinationem non autem publicationem p̄ceſſit iſta aut. ſm̄ lecturam glos. vt intelligantur publica per notarium: non autem a partibus. Et ſecundū boc inſurgit mirabile † quia licet alias ſcriptura continens dicta teſtium non faciat fidem abq̄ publicatione iudicis. vt. l. ſolam. §. eo. et. l. geſta de re iudica. tamen bec omnia faciunt fidem. ¶Quero circa primam partem aut. vtrum † ſit neceſſe q̄ ille contra quem teſtes examinentur ad eternam rei memoriam citētur perſonaliter. dicit Dyn. quod ſic et not. in. l. iiij. §. abeſſe. ff. de dam. infec. et ibi per eū.⁊ Ly. recitat eum. Do. Jo. and. diſputauit iſtam queſtionem et ponit eam in mercurialib⁹ ſuis et determinauit eam contra Dy. diſtinguendo. tamen diſtinctio ſua non placet mihi vt. d. l. iij. §. abeſſe de dam. infec. Tamen p̄o modo dico quod ſentio et p̄emitto iſtud quod de iure eſt quod p̄imum decretum et ſecundum interponatur contra partem etiam lite non contesta. tamen quia p̄imum decretum non parat plenum p̄iudicium non requiritur quod pars latitet. Secundum † autem decretum. quia parat plenum p̄iudicium non poteſt interponi niſi contra latitantem regulariter vt. l. fulcinius. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. Fallit in cauſa que celeritatem deſiderat vt. l. ſi infinita. §. ſi forte. ff. de damno infecto. Et quia in caſibus fauorabilibus: vt. l. neq̄ infantes. ff. de fideicom. liber. bec p̄emiſſa. aut examinatio ᶠ ad eternam rei memoriam fit ad aliquem effectum pleni p̄iudicij tunc non requiritur latitatio eadem ratione que eſt in p̄imo decreto vt ſi examinentur ſuper ejectione ad exhibendum aut ſit ad effectum pleni p̄iudicij et tunc non dico quod debeat citari perſonaliter ſicut dicit Dyn. ſed dico quod non poteſt fieri examinatio niſi pars latitet ſicut dixi in ſecundo decreto. naz vt ſcitis ſecundum decretum non interponitur niſi de debito conſtet: vt. l. finali. j. de bonis. aut. iu. poſſi. Et ſic apparet quod parte latitante examinabuntur teſtes ſuper debito. licet lis non ſit conteſta. Idem in ſ l. ſi vero. §. ſubuentum. de fideicom. liber. ſed in † caſu in quo ad ſecundū decretum

nari ad perpetuā rei memoriam ſed an iudex poſſet eſſe in militijs et in contractibus vide que dixi poſt bart. in. j. cōſti. digeſtorum. in. ij. col. in p̄eludijs.⁊ vtrū publicatio teſtiū ſit de ſubſtantia vide bart. in. l. ſolam. §. eo. que dixi poſt bar. in. l. p̄olatam. in vlt. col. de ſen.

a ¶Et no. iſta. vide quomodo teſtis deponit intereſſe certificandus in. l. j. in vlti. col. p Bar. j. de ſen. q̄ eo q̄ intereſt.⁊ vtrū in publicatiōe teſtiū requirat̄ preſentia a partiū vide q̄ dixi poſt bar. l. l. geſta. in fi. de re iudi. ſed nūq̄d teſtes⁊ tabeliones debeant cognoſcere teſtes et partes.⁊ an ēt contenta in inſtrumēto vide q̄ dixi. l. l. ſeruo. i fi. ō in. deli.

b ¶Examiari. bal. bic contra cū quadā limitatione. et vide Bal. in. l. ij. in vij. q. j. ō teſta.

b ¶Examiari. vtrū ſit ſnia iuſta cū petunt̄ examinarite ſtes ad ꝑpetuā rei memoriā eo q⁹ ſuper quo recipiunt̄ de facili oblīuiſcit vide Bart. in. l. iij. §. due cauſe. circa medi. ff. ad carb.⁊ in materia vió gl. in. c. cauſam q̄. de do.⁊ 2tu. ad Bar. bic vide bar. i. l. de eta. in. ij. colum. de mino. Ex vtrū iſta regula q̄ bz q̄ teſtis nō pōt. pduci niſi lit. ꝓtest. ſemp procedat dixi poſt bar. in. l. ij. i p̄in. §. q̄ſ in rē actio. et alios caſus p q̄s limitat dicta regula vltra numeratos p gl.⁊ Inno. in. c. q̄m vtli. nō cō te. ite in interloctoria produci poſſunt añ lit. cōte. q̄ nō requirit lit. cōteſt. ſm̄ bal. i. l. prolatā. in. ij. col. j. de ſen. bz pone q̄ duo petūt ſuos teſtes p̄imo examinari examinandi ſunt illi⁹ p quo magis preſumit. q̄ preſumptio eſt res fauorabilis. text. eſt ibi bal. i. c. ſi duo. de pace tenenda.

c ¶Cū apud. ad intellectū huj⁹ tex. vide Inno. in. c. cū inter. de teſt. q nod pulcbre ipſe dixit in. c. ꝓterea. in ver. ſimilis. extra. e. ti. Et adde q̄ tales teſtes pducti coz̄a talib⁹ arbitris debēt cōpelli ad deponendū p ptātē illi⁹ terre in. c. i. in p̄in ſi de inueſti. inter do. ⁊ alia. lis oriat. ⁊ qd in iudice de legato an poſſit coz̄a ſe. pductos cogere ⁊ torquere ſi nolūt. no. q̄ fic. in. l. ij. de iudi. ⁊ bal. in loco p̄allega. ↪Andre. Poma.

1 ☞ Poſt publicationem teſtium poſſunt ſuper eodem teſtes in alia inſtantia produci. et nume. 7. vbi plene.

2 Atteſtationes facte coram arbitris faciunt fidem coram iudice.

3 Qui fecit teſtes examinare poteſt ipſis ſtare vel petere q̄ de nouo examinentur.

4 Dicta in hac. l. de examinatione teſtiū coram arbitro habet etiam locū in arbitratore.

5 Diſpoſitio huius. l. q̄ non habeat locum quando teſtes fuerunt examinati et publicati coz̄a iudice. et nume. 3.

6 Si teſtis iterato examinat⁹ dicat dico ꝓout als dixi: quid agendum. ⁊ nu. 12.

9 Legibus loquentibus de examinatione teſtium poſt didicita teſtificata poteſt renuntiari.

10 Qui non poſuit cōtra perſonas teſtiū q̄ poterit, in alia inſtantia opponere.

11 Quando pducitur ſcriptura continens atteſtationes queritur de duplici fide.

13 Teſtes examinati coram arbitro ⁊ non publicati poſſunt per ordinarium publicari.

c ¶ Tamapud. Hec eſt ſingu. l. d ſi teſtes examinati coram arbitris⁹ viuunt eſt in eius electione contra quem atteſtationes ꝓducuntur: vel eis ſtare vel petere q̄ de nouo examinentur: e ſed ſi ſunt mortui: atteſtationibus de neceſſitate 1 eſt ſtandum. b. d. ¶Nota quia ¶poſt publicationem teſtium ſuper eodem poſſunt de nouo produci teſtes in alia inſtantia: vt vidiſtis in. l. per banc. f 2 de temp. appel. ¶Secundo not. ¶q̄ depoſitiones teſtium coram arbitris faciunt fidem etiam coz̄a iudice. vt vidiſtis. §. de arbi. l. cum antea. circa fin.

3 ¶Nota tertio ¶quod perpetuo tene menti q̄ſ eſt in electione eius cōtra quem atteſtationes ꝓducuntur: e 4 curſtare eis vel petere q̄ de nouo examinentur: quod eſt notabile. ¶Sed quero an illud ¶quod bic dicitur in arbitro habeat locum in teſtibus examinatis ab arbitratore. do. Jaco. dicebat q̄ g fic. f ſi arbitrator eos examinauerit in forma iudicij. argu. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatem. §. arbitro. ⁊ f ¶Quero quid⁹ ſi teſtes fuerunt examinati et publicati coram iudice ¶vtrum habeat locum bec. l. g 5 glo. in. l. ꝓperādū. circa fi. §. de iudi. videtur dicere q̄ fic. do. Jac. butri. dicebat contra: q̄ poſtq̄ examinati et publicati ſunt coram iudice habent perpetuam firmitatē: vt. l. fi. j. de re iudi. Idē tenet Inno. extra de teſta. c. ſignificauit. et boc putore- b vrum. ¶Quero quid ſi teſtis iterum examinatus 6 ¶dicit dico vt dixi in alio meo dicto coram arbitris manu talis notarij: vel quid ſi dicat non recordor nisi viderem illud quod dixi alia vice vtrū debeat ſibi oſtēdi. Tetigi in. l. eos. ff. de falſis. ⁊ ibi vide ꝛc.

¶Additio noua.

Tamapud. Dicta teſtium coram arbitris faciunt fidem coram iudice ordinario ſi teſtes ſunt mortui: vel viuentes ⁊ pars contra quam producuntur eos examinari. pbibeat ſaluis ſemper exceptionibus contra dicta et perſonas. b. d. ¶Primo ponit q̄nem. ſcō reſponſionē ponit que habet quatuor membra. ⁊ ſic ſcōa pars diuiditur i quatuor partes. ſcōa pars principalis incipit ibi ſancimus. ¶Ité iſtius ſcōe. ſecunda ibi ſinaūt mibi. tertia ibi: ſinaūt oēs. quarta ibi: ſi aūt res. ¶Nota q̄ ¶idem teſtis ſuper eiſdē articulis pōt produci 7 in alia inſtantia nō obſtāte p̄ima publicatione q̄ recipit plures limitationes. ¶Primo bocverum q̄ſ alia inſtantia tēdit ad eūdē finē cū p̄ima. ſed ſi ad alium finē tēderet tunc poſſunt ijdē teſtes⁊ alij

Universidad del Rosario Archivo Histórico

examinari indistincte non obstante prima publicatione. casus est sm lec. gl. i. l. iulian⁹. ff. de 2di. inde. in pn. tex. est in. c. vemes. eē. e. t. c. cū i tua. ¶ Scōa limitatio est: qz bocvez in testib⁹ receptis vt in pn.
8 bui⁹. l. fin si ceūt recepti coz̄ iudice ꝓtūc in alia instā tia tēdēte ad eundē finē nō pūt produci ijdē testes de nouo sz cogeret qs stare illis attestationi b⁹ pri mis: q: eg q̄ in primo iudicio sunt publicata faciūt fidē ppetuā: vt. j. de re iu. l. gesta. Ita tenebat Jac. bu. ita tz Jnn. in. c. cū in tua. t in. c. significauit. ex tra eo. tz gl. nostra videt dicere Jziū q etiā in exa mination coz̄ iudice hz locū difficilio nr̄e legis vt notat i. l. ꝑ ādā. in fi. ff. de iudicijs. ¶ Tertia li mitatio est qz hec lex loquit qñ q̄libet instātia tem dēs ad eūdē finē est principalis cā. alia appellatio nis tūc sunt opiniones. dic vt in. l. ꝑ bāc. ff. de. ap. ¶ Scōo no. q de iure antiquo post publicationez testiū ijdē testes nō poterāt pduci t hec erat iusta exceptio: als deposuerūt: vt hic. ibi t non opponit eis. ꝛc. ad idē. l. pduci. ff. e. bodie istud est magis de claratū t expēsum i aut. at q semel. ff. ti. j. ¶ Tertio
9 no. ꝓ legib⁹ dicētibus ō examinatione testiū post didicita publicata pōt renūtiari: vt hic dū dicit ga seruari q̄ acta sunt iter partes. hoc tz Jo. an. in. c.
10 fraternitatis. extra e. ¶ Quarto no. ꝓ tz qs ivna instātia nō oppōfuerit Jz plonā vel dicta testiū tū fi
a ille Jz quē producant eos pduxerit: vt. l. si quis te ¶ Ité puto. adde stibus. ff. e ¶ Ultimo no. ꝓ qñ producit scriptu de hoc. t de supra ra cōtinens attestationes dz queri de duplici fide. scriptis abb. t do. primo quero de fide scripture: scdo posito q̄ scri an. t ibi feli. i. c. cūi tua. extra de testi.
b ptura vera sit de fide attestationū querendū est: vt ¶ Debitores et hic in ver. finaūt dis. ¶ Querit glo. vtrū testes in quot. t qb⁹ modis terim iurabūt. t dic q̄ fic. vt. ff. de dona. l. qui bona t qualiter puniat tabellio cōficiens §. fi qs stipula. ¶ Sz quero ꝓ vtrū testes q scdo exa instrumētū falsuz
12 t de multis alijs min anē possint dicere illud qđ dixerunt coz̄ arbi modis p glo. t ibi tris. Rñdeo q in arbitrio iudicis est illud dictum digi post barto. in admittere vel nō admittere. tū si inde⁹ admiserit aut. ꝛz nono iure, puto q̄ valeat sicut testator testīm inualidū pōt ꝑfir j. de ser. fug. mare vno vbo dicēdo ꝑfirmo tale testīm. vt. ff. de in inst. test. l. posthum⁹. ꝑ pagan⁹. de bo. pos. sm tab.
a l. ex liberis. Ité puto⁴ q̄ si testis dixerit pero mihi copiā fieri eoz̄ q̄ iā dixi: qz tūc etiā melius recorda ret dico q̄ talis copia Jz fieri. arg. l. si cū exhibuis set. ꝑ. pe. ff. de publi. Consiliuz tū est q̄ semp testes producti dicāt si in aliquo variarē ab eo q̄ dixi: re duco me ad id q̄ ꝓius dixi: cū tūc melius recor
13 darēt hoc dixi plene in. l. eos. ff. de falsis. ¶ Quero q̄d si testes coz̄ arbitris nō essent publicati: sed examinati tm: vtrū posset peti publicatio seu exa mination coz̄ iudice ordinario: puto q̄ sic eodem mō quo attestationes possunt produci casus est in c. cōstitutus. extra eodē. Bar.

¶ De fide instrumētorum. Rubrica.

b ¶ Debitores. b Si alie proba tiones supersunt non nocet instrumentoz̄ amissio. hoc dicit ꝛc.

¶ Additio Noua.

1 ¶ Si procurator vel testes sint condemnati de falso non nocet domino nec producenti.
2 Producens falsum instrumētum vel testes punit de falso si eis vtitur.
3 Accusans an debeat se inscribere. remissiue.

¶ Debitores. Non obstat instru mētoruz amissio si alie probationes supersunt. h. d. Si instru mentū pronūtiatū est falsum cōtra vnum: non no cet alij eo instrumento vtenti: sed de nouo accusari
1 t cōuinci debebit. b. d. ¶ Not. q̄ licet ꝓcurator bocex. lig. 22 sit cōdēnatus de falso nō nocet dño producēti in strumētū. Ité lz cōdēnati sint testes nō nocēt pro ducēti attestationes: facit. ꝑ. de fal. l. j. t q̄ ibi no. ff. de adul. l. denūtiasse in fi. ¶ Cōtra hoc opp. gl. de l. papinian⁹. §. j. ff. de inoff. testa. bzeniter Inia lata ꝛ vnum ad negotium nō principaliter spectat sed per consequētiā vt. l. in Jzia. sed Inia lata cōtraunū c
c nō ꝓiudicat alteri ad quē negotiū spectat. eque principaliter vel plus vt hic. t. l. j. ff. de excep. rei iud.
2 ¶ Querit gl. ꝓ vtrū iste qui ꝓdugit instrūm falsum teneat de falso. certe sic. ex eo q̄ vtit: non ex eo q̄ fecerit: t ideo si ab vsu desisteret nō teneretur: vt. j.
3 progi. ¶ Querit glo. vtrū ille qui accusat debeat se inscribere ad penā talionis: t qualr glos. q̄ non necessario: dicā in. l. fi. j. de accusa. de eo q̄ dixi §. q̄ lz testis sit cōdēnatus nō ꝑiudicat. pducēti. dic vt no. per Ly. j. q accu. nō possunt. Bar.
d
1 ¶ Si testes fuerunt accusati t cōdēnati de falso dicta falsitas non nocet alteri.
2 Modus scribendi accusationem.
3 Snia lata contra vnū nō nocet alteri cuius ꝓinci paliter interest.
4 Testis qui dixit falsuz q̄ possit iteruz testificari.

Juteris. Hic est bon⁹ casus lz instrm sit pnūtiatum falsum Jz vnū nō nocet alteri eo vtenti: sed
d debebit accusari de nouo. h. d. ¶ No. bñ hunc tex. q̄ si vn⁹ est cōdēnat⁹ de falso illa Inia nō obest alte
1 ri⁹ sup eadē falsitate. Et ꝓ hoc dicimus q̄ lz testes
c fuerūt de falso accusati t cōdēnati q̄ talis Inia nō ꝑiudicat alij eos. pduceti nisi iteruz ipi accusent per banc. l. facit. j. ad. l. coz. de fal. l. j. t q̄ ibi no. t. l. denuntiasse. §. fin. de adul. do. Ric. mal. disputauit hāc. q. quā refert Ly. i. l. j. q accu. nō pos. ¶ Ité ex
2 hac. l. sumit qđā modus ꝓ subiscriptionis in accusā tione q̄ debeat quis subscribere se paratū subire eādē penā: lz hic gl. nostre dicant q̄ non sit necesse de hoc. l. si cui. post ꝑn. j. de accu. t. l. fi. ¶ Oppo. de
3 inof. test. l. papinian⁹. §. fi. Solu. ibi ꝓ Inia fuit lata cōtra heredē cui⁹ ꝓincipaliter intererat. ideo ꝓiu dicat alijs legatarijs: non aūt ꝓiudicaret heredi cui⁹ interesset eē liter: vt eo. tit. l. etiā. t eodē modo nō ꝑiudicat hic alteri cui⁹ principaliter interest. ¶ Ulti
4 mo q̄rit ꝓ gl. an testis q semel dixit falsuz ite⁹ pos sit testificari. gl. distinguit: aut fuit vocat⁹ aut non. idē no. in. l. luca⁹. ff. de his q no. ista. t ibi plene vide.
e
1 ¶ Si dixit se nō vsurum instrō q̄ ꝓdugit qñ videat cōiteri instrm non verum t illo instrō vti.
2 Productionem instrumētoz renuntiatur.
3 Qui dicit se vsurum instrō an poterit de falso pumri.
4 Cautela vt euitet falsi penā qui ꝓduxit falsos te stes vel instrm.

Jaduersarius. d Hic est bon⁹ ca sus. Qui instrō q̄ renocat suspectū se nō
d vsurū ꝓtēt videt cōiteri illud non esse verū. h. d. hec not. lex. ¶ Queri⁹ glos. q̄d si instrm non reno
1 cabat suspectū: t̄ ipse dixit se nō vsurū glo. vt di cere q̄ tunc esset aliud. vide glo. q̄ dicit q̄ aliud est: q: tūc nō videt cōiteri instrm nō esse verū: sed illo instrō in illo iudicio vti nō poterit sm canonistas
2 qui ꝓ dicūt posse renūtiari productioni instrōz: vt dixi vobis in aut. iubemus. §. de iudi. et ibi nota.
3 ¶ Querit glo. t an possit accusari de falso iste qui dicit se nō vsurum. Rñ. accusari de falso pōt intel ligi duplici de causa. vno modo: q: qs fabricauit falsum instrm t boccasu posset accusari etiā si non
4 uteret eo. Alio modo: q: eo vtit: t tūc accusari nō posset: vt. l. si falsus. j. de fal. Et ꝓpter hoc est cau tela aduocatoz q̄ñ apertis testib⁹ reperit q̄ alios ex testib⁹ a parte sua pductus dixit falsum statim e ptestet se nō vsurū dicto illi⁹ testis: t nō teneat de falso tanq̄ vtens dicto falsi testis. hoc est verū nisi ipse sciens falsum teste pduxit: q: tūc non sufficit.
e
Ulate. e Pecunia fisco soluta pro batur p libros fiscales boc intercedit ꝛc.

¶ Additio noua.

Ulate. Attestationes publice pro bant inter priuatas. h. d. no ta bene quod dixi in summario. ¶ Scōo not. qđ dicit inspectio rationum: ex quo colligo q̄ para pōt petere vt vadat vel mittat ad archiuum publicum vt inspiciat illa acta si inde extrahi non possit vt ibi. dum dicit inspectio. t. j. eo. l. iudices.

¶ Nō obest alteri. Adde qđ no. bal. ī l. j. fi. de aduoca. diuer. iudi. t 2coz dat Jnn. in. c. cau saz. qñ. sint legiti. post cardi. t bar. i l. iuci⁹. ff. de dā. in fec. t. l. pua ricatio nis. de pueurica.
¶ Si aduersari⁹. vide bart. in. l. j. §. edēda. ff. de edē. et per Gnid. de suza. in aut. si qs in ali quo. ff. de eden. et bal. hic. t bart. in. l. pe. ff. de fal.
d
Andre. Poma.
¶ Si aduersari⁹. Jstū tex. allegant bal. fali. d. cius et moderni. ¶ Papi. l. posteā liti. §. de pac. q̄ sicut renun tiāsliti nō pōt illā
d itez instaurare vt ibi dicit tex. ita ét renūtiās vni tm̄ ar ticulo litis nō pōt posteā illū instau rare itez vt ꝓbat hic tex. istā legē di uersimode allega uit bal. in illo arti culo an renūtians instrō videat iuri suoz debito renū tiare: fz tm̄ ꝓbatio ni q̄ cyllo isurgit nā bal. in. l. labeo. §. j. ff. de pac. tz q̄ nō Jziū dixit per istam met legez. in. l. vlti. §. alle etiam ad finē. opponi. C. de lati. li. tol. potū⁹ cōcordare: vt ꝓ de ciū in. l. post q̄ liti. ff. de pac. ꝓ cōcor dia potes dicere q̄ aut instrm re stringat in dubiū: t tūc renuntians vī renūciare: t iuri t debito suo. arg. ei⁹ qđ habet in. d. l. labeo. aut non re stringat in dubiū t tūc tm̄ vī renun tiare. pbationi q̄ ex illo insurgit: q̄ cōcordia vī. pbari in isto text. a Jzio sensu. et est decij.
¶ Allate. t hāc le gēno. bal. in. l. pre terea. §. fin. in fin. ff. de eden.

a ¶ Semiplenā. li mita nota. vt per bal. in. l. i. §. eo.
2 Andre. Poma.
b ¶ Ité tz. vide in. l. admonēdi. t repe titione. col. iiij. in vſi. iiij. ff. ō iureiu ran. t bal. in. l. j. §. eo. vbi limitat. ni
1 si amisisses culpa tua: qz cremasses vel iracūdia lace rasses.
c ¶ Deponerēt. ad de qō no. bar. i. l. j. §. sufficit. de secū. tabu. t not. bal. in c. j. q testes sint ne cessarij ad. pbādū.
a alleg. tex. iucta gl. b i. l. qm̄. §. de here. 2 q̄ snia q̄ est lata i c scriptis. put solet fieri si amissa casu snia tū. pōt illā pōt ei⁹ tenoz t amissio p testes t sufficit. sīe dicit in pnuile gijs dūmō testes sint literati vt scho
d lares. ōpinileg. c. cū olim. ad de bart. bic. t in. l. ij. §. j. ff. de iure fis. t ang. se quit dictū bar. hic p valde not. ange. bic loquit de iure peritis. t ad dicta bal. in. d. c. j. adō p eūdē in. l. gesta. in ij. col. de re. iur.
d ¶ Tene mēti vide bal. i. l. si de posses sione. ō probatio.
e ¶ Tunc facerent. Adde de hoc etiā plene ꝑ do. alegā. in cōsi. cxcvj. in. ij. col. ver. nō obstat. qđ de pnuilegio. in. ij. vol. t adō qđ dicta bar. hic segu tur Lanfr. de biz. in. c. qñ cōtra fal.
f col. xviij. ver. quero vtrum instrm. de proba.
f ¶ Doctores di cunt Jzium. adde Jnno. in ꝑfi. cxxv viij. col. iiij. ver. cō firmat. in. j. volu.

¶ Amissio instrumentorum si probetur quam probationem facit.

Homines valde experti magni aduocati vel no tarij experti deponentes super tenore instrumen ti plene probant.

Jcut iniquum. Hec est bona l. Amissio instrumentoz̄ nō nocet als pro banti legitime. h. d. ¶ Pro declaratione huius. l. dic tria verba. t qñq̄ ꝓbant instrā perdita dolo. t nihil ꝓbat de instrō: tenoze: vel de veritate eoz̄ que cōtinebant in instrō. t tūc talis ꝓbatio nihil releuat nisi ꝓbent instrā dolo perdita aduersarij vt. §. ti. ij. l. si de possessione. §. j. q̄ intellige pront dixi in. l. ij. §. fi. ff. de iure fis. ¶ Qñq̄ ꝓbat instrumentoz̄ amissio t tenoz instrumēti. de veritate au tem eius q̄ ibi cōtinebat nihil ꝓbat: tū talis ꝓbatio nō facit plenā fidē sicut nec exemplū instrī: vt in aut. si quis in aliqno. §. de eden. facit tū semi plenā ad ꝓbationē vt deueniat ad delationē iura
1 menti. ita tenet b hic illa notabilis glos. q̄ intelli ge verū nisi ꝑilli qui de tenoze instrumēti depone rent essent hoies valde experti vt magni aduo cati: magni doctores vel notabiles notarij: vt ex tra de pnuile. c. cū olim. dixi tibi in. d. aut. si qs in aliquo. ¶ Qñq̄ ꝓbatur instrō amissio et de te noze eius t de veritate eoz̄ que ibi cōtinent: t tūc sufficit t facit plenā fidē: perinde ac si instrm ꝓ duceretur in casib⁹ in qbus scriptura requiritur: vt. l. testium. in fi. §. tit. j. q. j. eo. l. emancipatione. vi
d de istam glo. et eam tene menti.

¶ Additio noua.

Jcut iniquum. Ei qui instru menta amisit nō sufficit ꝓbare casum. et aliꝫ ꝓbationibus attestatibus non nocet amissio boc dicit. ¶ Oppo. §. titu. ij. l. si de possess. Sol. ibi ꝓbat casus dolo aduersarij: als non sufficit ꝓ bare casum: vt bic. et. §. tit. j. l. testiū. in fin. ¶ Que rit glo. hic: qđ si ꝓbo casum t tenoze instr̄i: non tñ 2ctū: an sufficit. gl. dicit q̄ nō ad plenā ꝓbationez̄ sz ad semiplenā ꝓbationē q̄ sic: vt loc⁹ sit delationi iuramēti. quā videz no. verūtñ si testes q de boc de ponerēt essent multū idonei: qz valētes doctores vel notarij tūc facerēt plenā fidē: vt et de pnuile. c. cū olim. t dixi. §. ti. j. l. testiū. t doct. in aut. si quis in aliquo documēto. §. de eden. ita dicunt.

Tatum. Perdito instrumento natali⁹ non mutatur status. hoc dicit.

Jsolennibus. Idem di cit q̄ supe rior. t idem in. c. si constiterit ꝛc.

¶ Additio noua.

¶ Existens in quasi possessione pnuilegij quod debeat pnuilegium ꝓbare.

Jsolennibus. Qui alle gat pnui legiū debet illud ꝓbare quod est causa pnuilegij. h. d. ¶ Oppo. qđ libet ꝓsumit⁹ bonus nisi ꝓbetur Jzium: vt. ff. de lega. j. l. cum quidaz. de manu. testa. l. seruos. ergo ille non bz necesse ꝓ bare se honestissimū cū ꝓsumat. glo. dicit q̄ non erat in quasi possessione pnuilegij: ergo innuit q̄
1 ꝓ quasi possessio pnuilegij quez excusat ab onere
f pbandi doctores dicunt Jzium: ſ cui enim in ser uitutibus ille qui est in quasi possessione seruitu tis non releuat ab onere ꝓbandi: q: ius cōe ei resi stit cū naturaliter oēs res sint libere: vt. §. de ser ui. l. j. et. ij. not. in. l. sicuti. §. si quera. ff. si ser. ven. et ita hic cū ius cōe repugnat huic qui est in quasi possessione pnuilegij, ita dicit Ly. et Pe. ꝓ hoc videt casus in. c. cū persone. extra de pnuile. lib. vi. debet ergo ꝓbare indistincte id quod est causa sui pnuilegij, alias dicit glo. intellige q̄ hic negabat q̄ fuisset miles. vnde hoc ꝓbato ꝓsumitur q̄ bo neste fuit miles missus: vt. ff. de testa. mili. l. nō oēs §. a barbaris. Pet. cōtra q̄ illud ad aliud: q: ꝑtū ad prosequendū pnuilegiū debet hoc expresse pro bari: vt. §. dictum est.

¶ Additio noua.

Jconstiterit. Licet ꝓfe tarius instru menta perdiderit nō pōt ei aliquod ꝓcin diciū generari. h. d. Bal.

¶ Additio noua.

Jnstrumentis. Valet di nisio sine instrumento t etiam vēditio. t ideo eoz̄ amissio non nocet. h. d. cū seq. ¶ Querit glos. quid si actum fuerit vt venditio fieret in scriptis. et fuit amissum instrumētum. rñ. q̄ debet ꝓbari sm formaz. l. testiū. §. ti. j. ¶ Secūdo querit glo. quid si te stamētū in scriptis celebratū sit perditū. glos. di cit q̄ tūc non pōt ꝓbari nisi sit perditū posti pu blicationē. ista glos. dicit bene nam amisso instru mento debet ꝓbari factū t scripturam inde con fectaz. t casum: vt. d. l. testiū in fi. sed in testamento in scriptis ante publicationē non pōt ꝓbari fa ctū: qz testes ignorant quid in eo sit ideo amisso eo deficit ꝓbatio secus esset post apertionez̄ pu g blicationem eo amisso. Bar.
g ¶ Amissio instrumenti q̄ per iuramētum ꝓ
1 babitur. t. j. in. l. apud eos.

Emancipatione. s

Acta possunt ꝓbari per testes si scriptu
s ra inde cōfecta ꝓbet amissa. h. d. ¶ Opp. q̄ acta debēt ꝓbari per scripturā. vt. §. de arbi. l. ne i ar bitris. extra. de. ꝓbatio. c. q̄m̄ cōtra falsam. Solu. dicūt quidā q̄ acta emācipationis cū sint iurisdi tionis volūtarie nō requirūt scripturā de necessi tate per bāc. l. a. j. de eman. libe. l. ij. Alij dicunt q̄ ista magis tuta est opinio q̄ bic ab initio scriptu
t ra interuenerit vnde debent ꝓbari tria sc̄z rem esse satis gestā t scripturā inde cōfectā. t ista duo qualiter ꝓbenē satis liquet. ¶ Ité dz ꝓbari scri
1 ptura non reperiri vt bic. t. l. testiū. in fi. §. titu. j. qō ꝓbabit per iuramentū. ar. l. fi. j. eo. qō est genera le in oībus in quib⁹ scriptura est de necessitate. fa cit qđ dixi. §. e. l. sicut. qō tene menti ꝛc.

¶ Additio Noua.

Pancipatione. Sili b ber actorum est perditus acta possunt ꝓba ri per testes vel per scripturas inde legitime sum ptas. ¶ Op. q̄ acta debeant ꝓbari per scripturā: vt. §. dixi de arbitris. l. ne in arbitris. extra de ꝓba. c. q̄m̄ cōtra falsam. Sol. fateor nisi sint amissa: i vt. l. testiū. in fi. §. tit. j. alij. dicūt q̄ in his que sunt iurisditionis. voluntarie nō requirit scriptura. vt hic. sed ꝓius dictū plus placet t ꝓbat per text. hic in fi. oū dicit actoz̄ interim. Quero quid velit dicere tex. vel ex fide instrumentoz̄ ꝛc. glos. ergo nit q̄ inde sit sumpta quedam priuata scriptura per aduersarium. nam priuata scriptura ipsius ꝓducentis non sufficeret vt. §. tit. ij. l. instrumenta. vel dic q̄ loquat in instrumentis legitime inde scriptis sm formā aut. ad hec. j. eo. vel in quadam scriptura alia inter partes enuntiatiua in qua fie bat mentio de hac emancipatione. facit. j. de cōtra ben. t cōmit. stip. l. optimā. bar.

Pud eos. Protestatio instru mētoruz nihil re leuat. h. d. in summa.

¶ Additio Noua.

Pud eos. Protestatio amis sionis non ꝓbat amissionem. hoc dicit. facit ad hoc. §. de trāsa. l. maior. t qō metus causa. l. metū. ¶ Que ro hic dicit apud eos: de quibus loquitur. bzeni ter pōt intelligi eos: sc̄z iudices. vel eos sc̄z testes seu vicinos. ¶ Quero qualiter ꝓbatur amissio instrumenti. respondeo forte poterit ꝓbari per instrumenta: vt. l. si. in fi. j. eo. vel alio modo pote
i rit ꝓbari per iuramentū: vt. l. fin. j. eo. poterit et alio modo ꝓbari: vt dicā in. l. si creditor. j. de pi gno. actio. Bar.
i ¶ Cōtrarietas instrumenti qñ tollat ꝓbatio
1 nē eius t quibus stetur. t nu. §.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Scripture. vide in. c. imputari. extra. eo. ti. ꝛ per bal. hic ꝛ in. l. in exercendis. in. j. colum. j. eo.

b ↝Andre poma. ¶Quandoq; reperit. vide alex. consi. cxlj. in. iij. colū. vol. ij. ꝛ cōsi. cxxix. ad finē vol. iiij. ꝛ. lv. in. j. colū. in fine eo. volu. ꝛ in consil. cciij. in fi. eo. vo. ꝛ ꝑ. sequē. ad fi. ꝛ cōsi. cxviij. in. iij. col. eo. vo. vbi q; scripsi ad bar. i. l. oēs populi in vlti. q̄stione. iij. questionis principalis. ff. de ꝛ iustitia et iure. et alex. cōsi. cxiij. col. 4 ij. vol. j. panor. cōsilio. cxix. in fi. vo. a lu. j. roma. cōsi. gl. als. ccccxl. i. ij. ou biobar. ꝑ. clj. col. cclx. vol. i. ꝛ q̄ scripsi ad Bar. in. l. sti b ebus. ¶. idē q̄siit i c ij. col. ff. de ꝙdi. in de. et alex. xl. ad fi nōvol. j. ꝛ. lxij. colū. ij. e. vo. ꝛ. lxvij. col. vj. eo. vol. j. ꝛ. lxx. i pn. e. vol. j. ꝛ co. iij. ꝛ are. vij. col. j. ꝛ ig ꝛ panor. i. c. eg oze. de pīnle. ꝛ areti. consi. lxxvj. col. fi. vol. ij. ꝛ. clxiij. col. 2 pen. eod. vbi dicit q respōdens etiā positionibus ita debet intelligi ne fit ꝛrarius. a. lvi. co. ij. vo. ij. vbi idē dicit in teste vt in telligat ne sit sibi cōtrarius vbi ponit late eg̃ onab⁹ scripturis cui magis sit standum et ꝫ aliquid non ab re per alexā. ꝑ. cvj. vo. ij. col. iij. et. cxc. eo. vbi loquit in priuata scriptura ꝛ feli. in. c. iter. col. cxj. in ver. limitatgv. de re indic. vbi loquit in duabus sentētijs et. lxxxij. col. iiij. vo. iij. ꝛ co. v. ꝛ ang. in. l. ité vi dēdū. ff. de pe. her. ꝛ alex. ꝑ. cij. co. fi. vo. v. vbi loquit i plurib⁹ cōfessionibus ꝛ respōsionib⁹ vni⁹ ꝛ eiusdē factis etiā ad respōsionē positionuꝫ. ꝛ vide oīno eū etiā consilio. cxxj. col. j. vol. v. vbi loquit etiaꝫ in instro q̄ ꝛ tinet clausulas ꝫ ias vt saluet sub distinctione aliq; ꝛ sozi. cc. eo. colū. pennl. vbi ponit quid in instris diuersimo de cōfectis a duobus notarijs ō eo dē cōtractu rogatis ꝛ aliqd. ccccij. ꝛ ꝛ seq. ea. parte. vbi ponit an q̄ duo i strumēta eiusdem notarij sup eadeꝫ re sunt diuersa: an vnū debeat per aliud supplerī ꝛc. et aliquid etiam con fi. ccccc. eadem parte.

c ¶Repugnātia. qd aūt si fi nt due scripture originales super eodē dixit Bal. ꝛ Jmo. i. l. cū ꝓponebat. de leg. ij. ad fi. q̄ neutri credit nisi vna pos fit adaptari ad aliā: q; ꝛ suppleret alteri ꝑ no. in. l. sempro⁹. de lega. ij. ꝛ dōis ex vno cōtractu sequens cōtractus nō valuit: q; ꝓprie rei nō cōstitit emptio vel donatio: vt. l. sue rei. ff. de cōtrahen. emp. de cōdi. ꝛ demon. l. nunq̄. ff. de lega. j. l. ꝓprietarius. et ideo cū ex istis instris insurgat dubiū ex quo quis sit dōs sibi inuicē derogāt: secus si appareret alterū ꝓcessisse: vt dictis legibus. ꝛ ita pōt intelligi hic. si vero in neutro instrumento: cōtineat traditio: tunc sibi inuicē non repugnāt de necessitate: sed verisimiliter vt hic dicit glo. non est verisimile q̄ igit hic ꝺ: sibi inuicez repugnātia intellige vere vel similitudinarie. ¶Et aduerte ꝫm ꝺdicta iste one scripture sibi inuicem non derogāt vt ipsa scriptura ꝺicat non vera: sed e teno: earū sibi derogat inuicē: q; vnū non pōt valere altero posito in aliquo ex exemplis. ¶. positis.

4 Ex predictis no. ¶ q̄ illud q̄ dicit q̄ testes discordātes debēt reduci ad cōcordiā. intellige scz ad cōcordiā verisimilē: vt extra de testib⁹. c. ea ꝓpter. in pīma cōstone. C. in trib⁹ qbus dixi vobis in. l. ij. ¶. pe. ff. si cer. peta. ¶Scdo. modo legit in scripturis cōtrarijs per indirectū: vt si in vno instro dicit me ꝫ isse hac die peruisi. in alio ꝫia ꝛ incōpatibilia per indirectū. ꝛ istud exēplū est satis clarum. ¶Tertio modo pōt intelligi q̄si sunt plures scripture ꝫie directo vt si i vna ꝫtinet me ꝓprietarij plene. ꝓprietatis: in alia me vsufructuariuꝫ. certe istud exemplū nō. ꝑcedit: q; tunc non aduersantur sibi scripture. pōt em̄ esse q; emi fundum ꝛ vsumfructum lꝫ posterioꝛ emptio nō valuerit: sed aduersa f tur sibi teno: instrumenti quo ad valorem nō quo ad esse. ꝛ ideo ponēda sunt exēpla aliter. nam ꝫie directe ꝓprie cōsiſunt circa idē: ꝛ ideo pone q; de eodē facto ꝑducunt duo instra quoꝝ vnum dicit aliter ¶ aliud tunc ista sunt vere ꝫia. et si produ cunt ab eadē parte tunc sibi inuicē derogant. sed si producerenk a diuersis: q; quelibet scriptura esset eiusdē potestatis: ꝛ staremus ei que est. ꝓ reo cōtra actoꝛē: vt. l. sempro⁹ proculo. ff. ō lega. ij. facit qō no. de edic. diui. adri. tol. l. fi. in qōne de duobus te stamētis factis eadē die. ¶Quero vtrū hoc possit. ponit exemplū per. l. videſ. ff. de reg. iur. dicit glos. q; nō. q; ibi loqtur in eadē scriptura bic in diuersis. ¶Quero ¶ quid si diuerse scripture ꝑducant a diuersis partibus. certe statur dignioꝛi: vt. j. de ꝛ ꝫben. ꝛ cōmit. stipu. l. optimā. als interpretor pro reo. d. l. sempro⁹ paulo. ¶Quero ¶ nūqd sit idez 6 in testib⁹ diuersa sibi inuicē dicētib⁹. ℟ñ. non dicit glo. sed statur dignioꝛib⁹: vt. ff. de testi. l. ob carmen. ¶. si testes. ratio est: q; in instris potest pars si bi prouidere ne producat instra diuersa: que ratio cessat in testibus: vt dicit glos. ꝛ bene. Ex predictis ergo collige. aut est repugnātia in testibus aut in instris: ꝛ si in instris aut in vno ꝛ eodem: aut inter diuersa. ꝛ si inter diuersa: aut est cōtractus directo f aut per obliquū: vt ex predictis ptz. Ubicūq; aūt dicit ꝫ ietatem vitiare intellige nisi possent reduci ad cōcordiā per aliquē modū verisimilē: vt in pīma ¶stone. C. ¶. in qbus. facit. l. nō solū. ff. de vsuca pio. extra de testi. c. cum in tua. Bar.

Exercēdis. Querit gl. per quot testes re probetur instrm. quod dic plene vt no. per Jnno. extra. eo. c. cū ioannes.

1 ¶ Jnstrumentum fuisse scriptum manu alicuius probatur eius dicto vel per comparationem literarum.

2 Jn dubio statur instrumento.

3 Si omnes testes instrumenti dicūt nō fuisse presentes instro reprobant instrm.

4 Dictum vnius testis in instro ascripti q; faciat vacillare instrm. ꝛ nu. 7.

5 Si omnes testes instrumēti dicāt se non fuisse presentes instro q; non dicanꝫ singulares.

6 Omnis testis de ratione ꝓxima ꝛ immediata sui dicti est singularis.

7 Si duo testes instrumentarij dicunt se nō interfuisse instrumento instrumentum reprobatur.

8 Cautela in articulando falsitatem instrumenti.

9 Si testes instrumenti dicunt se non recordari an fuerint presentes: statur instrumento.

10 Si testis dicat aliter dictum ¶ fuerit scriptum cui stetur. remissiue.

11 Si testis dicat aliter actum ¶ scriptū instrm redditur falsum.

12 Subscribens instrm q̄si possit illud reprobare.

13 Quot testes requirantur ad reprobandū instrumentum.

14 Cautela vt fiant articuli de bonitate ꝛ legalitate notarij in probatione vel reprobatione instrumenti.

15 Teste deponentes contra instrumentum quomodo debeant conclu denter deponere.

a Exercendis. ª Quero pro declaratione huius legis per quot testes reprobetur instrumentum. glos. dicit q; instrumētum priuatum reproba tur per duos testes: sed instrumentum publicum reprobat per tres vel quatuoꝛ. cum ipsum instrumentū habeat vim duoꝝ testium: vt hic. ideo ad eius reprobationem requirunt plures: fallit in casu vbi instru mētum non potest reprobari. vt not. glos. in. l. ij. arbi. tute. ꝛ ad velleia. l. antique. Et dico q; Jnno. tractauit melius istam materiam ¶ alius. ex tra eo. c. cum ioannes. ꝛ tamen ea que dicit ibi dicit multum obscure: ꝛ in multis verbis videtur sibi ipsi contradicere. Joā. andre. ibi tractauit ad literam. et Specu. remittit ad not. per Ja. de are. qui super hoc facit vnam distinctionem quam Lyn. bic tractat sumptam tamen ex dictis Jnno. tamen clare non loquitur nec perfecte omnia examinauit. Jdeo dicamus sic. quandoq; renocatur in dubium ¶ vtrum instrumentum sit scriptum manu eius de quo dicitur: ꝛ tunc si tabellio viuit an sit manu eius. stabitur eius dicto: alias per comparationem literarum approba tur: ꝛ facit plenam fidem. vt. l. si quis decurio. j. de fal. et in aut. eodem. ¶. si vero moꝛiantur. ꝛ ¶. seq. ꝛ no. in aut. et si contractus. j. eo. Quādoq; renocatur in dubium veritas instrumenti: hoc est vtrum sit in eo ali 2 quid scriptum: vel non: Et bic est aduertendum: ¶ quia aut contra in strumentum nihil probatur: et in dubio statur instrumento. vt. l. cum precibus. ¶. de proba. Aut contra instrumentuꝫ aliquid probatur: et bic 3 est aduertendum. Quandoq; ¶ instrumento contradicunt omnes te stes instrumenti dicendo non fuisse presentes: et tunc dicti testes singu lares sunt in suo dicto: ergo non faciunt instrumentum reprobatum. vt. ¶. de testibus. l. iusiurandi. extra de elec. c. dilectus. Jn cōtrariū videt 4 q; ¶ dictum vnius testis ascripti in instrumento faciat vacillare instrm sine eius fidem: vt. l. j. in fi. ff. quēadmo. testa. ape. ergo magis si omnes cōtradicunt. Preterea testes adhibentur instrumento vt per eos impo natur fides instrumēto. in aut. eodē. ¶. sed si instrumēta. ꝛ. ¶. si vero. Sed nunc per testes ei fides non imponit: ergo ꝛc. pro hoc videt casus extra de ꝓba. c. tertio loco. et extra de testiꝫ. c. tam literis. in fin. ꝛ ista est veri 5 tas. Ad ꝫium ¶ respondeuntur quando vnus testis dicit se non interfuisse nō videtur dicere de alijs qui si ꝓsens fuisset non posset esse quin non vidisset. ista non est bona ratio: q; imo potuissent alij interfuisse: quos iste non vidisset forte subtiliter ꝛ diligenter non aduertebat sicut bic in scholis multi sunt de qbus non aduertimus an sint. Alij respondēt q; si testes concordent in dicto: lꝫ sint diuersi in ratione probant: vt no. in. l. ob carmen. in fi. ff. de testi. Sed bic quilibet concordat q; instrumentum fit falsum: lꝫ in ratione sint singulares. Nec respōsio non videtur bona. Nam glos. in. o. l. ob carmen. loquitur quando tractatur de probando aliquid quod habet longum tractatū: vt in possessione que habet cau sam successiuam. sed bic loquitur de actu momentaneo. pbando vel im probando. dico ergo sic ¶ illi testes non sunt singulares: imo sunt con 6 testes. Et ad huius declarationem premittoq; ¶ de necessitate omnis te stis de ratione proxima et immediata sui dicti est singularis cum qui libet reddat causam sui dicti ex eo q̄ percepit sensu: vt. l. testium. ¶. de testibus. et quilibet dicit de sensu suo: non de alterius sensu. Sicut enim affirmatiua probatur per sensum qui adest ad sensatum: ita ꝛ negatiua probatur per subtractionem seu priuationem sensus. vnde si quilibet dicto rum testium dicat instrumentum esse falsum: quia nunq̄ interfuit: et sic subtrahit sensum suum illi dicūtur contestes sicut ostensum est in probatione affirmatiua. ꝛ hoc verum si volo probare istud instrumentū esse falsum quod est vnum totum continens instrumentum celebratum ꝓsentib⁹ istis testibus. nam illis subtractis a ꝓsentia remanet instru mentū falsum. Sed si diceretur simpliciter ℣tum celebratū: et non dice retur ꝓsentibus talibus: tunc si essent mille qui dicerent ego non inter retur ꝓsentibus quia potuerunt alij interfuisse. ¶Quero secundo 7 ¶ quid si vnus ex testibus ascriptis in instrumento ad ꝓsens dicit: ego non interfui seu se non interfuisse. ℟ñ. aut est vnus ex testibus necessa rijs in illo instrumento: ꝛ tūc facit vacillare fidem instrumenti adeo q; ei non credit. vt. l. j. in fi. ff. quēad. testa. ape. lꝫ Jo. dicit ibi q̄ est speciale in testamento: lꝫ eadē est ratio in omnibus alijs instrumētis ℣m Ja. de are. bic ꝛ Jnno. in. o. c. cum ioannes. Si vero illi testes essent super nu mero a. l. terminato tunc non faciūt vacillare fidē instrumēti cuꝫ instru mentū habeat vim duoꝝ testiū. vt bic. ergo per vnū non reprobat. Qui dam tñ dicunt q̄ si illi essent ascripti in instrumen to vnus faceret vacillare fidē eius donec per alios approbet: vt in aut. eo. ¶. si vero moꝛiantur. Sed certe ibi loquit quando dubitatur de fide scriptu re hoc est vtrū sit scripta per cū de quo dicit q̄stio nostra loquit q̄ñ est certū per quem est scripta: sed 8 dubitat de veritate facti. ¶ Quero quid si duo de testib⁹ ascriptis in instrumēto cōtradicūt dicētes se nūq̄ interfuisse dicūt quidā eodē modo aut in instrumēto remanet legitim⁹ numer⁹ testium et stat instro: q; illi duo sunt singulares in dicto suo. aut nō remanet sufficiens numer⁹ ꝛ vacillat fides instrumēti: vt. o. l. i fi. quēad. test. ape. Sed hoc nō e verū: q; illi duo testes nō sunt singulares imo cō testes: ꝛ ideo puto q; instrm reddat falsum: nisi per alios testes idoneos approbetur: vt. l. optimā. j. de cōtraben. ꝛ cōmit. stipul. ꝛ hoc statim. j. dicā. Ut tñ 9 iste dubitationes cessent cōsuloꝛ q; fiat articulus isto modo q; tali loco ꝛ tpe tales testes nō fuerunt ꝓsentes tali ꝫctui: ꝛ q; vn⁹ nō fuit cū alio in dicto loco: nec potuissent esse quin se inuicē vidissent.

10 ¶ Quero qd si testes dicunt se nō recordari vtrū fuerint ꝓsentes vel nō dicit Jnno. q; instrumen tum remanet validū: q; cōtra eū nihil probatur vt l. cū precibus. ¶. tit. ij. facit qō not. per glos. in. o. l. j. 11 in fin. quēad. testa. aper. ¶ Quero an debeat cre di testi vel tabellioni q̄ñ testis diceret aliter dixi se quā sit scriptū. vide. c. ad audientiā. extra de pre 12 scri. et in. l. si quis decurio. j. de fal. ¶ Quero qd si testes dicūt se interfuisse cōtractui. tñ dicunt ali ter scriptū quā fuerit actū. ℟ñ. instrm redderetur 13 falsuꝫ vt. ¶. de proba. l. cū precib⁹. ¶ Quero quid si in instrumēto est subscriptio eius qui vult repu gnare illud an posset. ℟ñ. ficti⁹ op⁹ est probare qō in subscriptiōe fuit decept⁹: q; fuit sibi dictū q; in instro ōtinebat vnū: ꝛ in veritate cōtinebat aliū et ipse non legit. vt. j. ti. j. l. fi. ꝛ de treb. ali. nō alie. l. ij. a 14 ¶ Quero quid si in instro contradicūt testes non ascripti in eo gl. dicit bic qō requirit probatio triū vel quatuoꝛ testiū. ꝛ in hoc concordāt quidā: quia instrm hꝫ vim duoꝝ testiū ꝛ est autēticus notarij ꝛ fic ad minus tres requirunt ad impugnādū oēs doc. reprobāt istud: q; sic dicēdo assumit bis idem Ita dicit Ja. de are. Jnno. Jo. an. ꝛ oēs. Sed glo. alia ratione nituntur ad dicendū hoc quia instrumē tū hꝫ vim duoꝝ testiū: ergo ad eū reprobādū req rirē maioꝛ numer⁹ ꝛ potēcioꝛ reprobatio: lꝫ si essent duo testes esset probatio paris potentie: ergo in strumentū nō reprobatur. Et hoc dicunt quidā vt Rico. de ma. ꝛ Jac. bu. disputādo q; q̄ñ duo testes cōtradicūt instrumēto est ꝛ arbitrio iudicis q̄ pre ualeat ꝛ videbit an ꝑsona notarij fit suspecta ꝛ vtrū scriptura habeat aliquā suspicionē extrinsecus: et tunc credatur potius testib⁹ ¶ instrumēto. Sed si ꝑsona notarij esset bonesta ꝛ testes illi essent ali qualiter suspecti: tunc plus creditur instrumēto q; tex. in. l. optimā. in fin. regrit q; reprobatio fiat per testes multū idoneos ꝛ omni exceptione maioꝛes. als in dubio ꝓsumendū est ꝓ instrumēto: vt. o. 15 l. cū precib⁹. ¶. titu. ij. ꝛ ideo ¶ debēt adnocati multi esse cauti vt faciāt ꝓbationes de bonitate nota rij ꝛ de legalitate. ꝛ de fidelitate testiū. Alij vero di cunt q; duo testes reprobāt instrumentū. nā instru mētū hꝫ vim duoꝝ testiū ꝓpter autoꝛitatē notarij ꝛ ideo duo testes vel tres sunt maioꝛis autoꝛitatis ¶ autoꝛitas notarij. Sed ꝓcedēs dictū puto ve rius per ꝓcal. l. optimā. de ꝛbē. ꝛ cō. ¶stipu. ¶ Ad 16 uertēdū ¶ tñ est q̄ testes nō ascripti in instrumen to deponūt cōtra instrm debēt deponere se fuisse ꝓ sentes dicto loco ꝛ tēpoze quo ꝫctus fuit celebraⁿ⁹: als nō cōgrueret eoꝝ ꝓbatio: q; alio loco ꝛ alio tē pore potuerūt fieri diuersi cōtractus ꝛ diuersi teno ris: sed si testes nō bene recordarenk de tēpoze cōsi liū est q̄ faciat verificari q̄o ille ꝫctus fuit semel celebratus inter partes ꝛ non plus ꝛ si partes hoc cōfitenk dictū testis reprobātis cōcludit de necessi tate: licet de tēpoze nō recordent: vt. o. cū ioannes. Predicta vera q̄ñ volo ꝓbare instrm falsum. Sed quid si dico instrumentū verū tamē ficte contractū qualiter ista fictio ꝓbabitur dicitur. ¶. tit. j. l. j.

a In exercendis. adde q̄ testes cōtradicunt instrumento. ꝛ Joan. de ana. ꝑ. cxvij. ¶q̄ñ dicūt q; nō fuerūt ꝓsentes vt ¶ aliud est scriptum ¶ dictum vide bal. ꝑ. cxxvij. iij. li. ꝛ. ꝑ. clvj. an. ꝑ. cl. clxvij ꝛ quot testiū vim obtineat instrumē tum vide pau. de cast. cōsi. cv.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Scriptura fiat. i mobilio nō presumitur in scriptis. z bal.in.l.cū res. de pba. Adde pau. de cast.hic:an moderni Jctus q fūt de reb⁹ immobilibus dicantur fieri in scriptis.

b ¶Teq.z vide bar 5 to.in. l. arbitrorū verba.de re iudi. 6 vbi dicit q̄ potest 7 emendare qō est multum notabile ad declarationem huius.z vide bar. in.l.cuq⁹ status. de pact.lacr.scri.li.vj. z bal.hic i. vj.col. 1 z bal.i.l.stat⁹.j.de sen.ex peri.reci. a

c ¶Prio tota scri b bi.de hoc vide per 2 bal.in.l. gallus.ff. c idē credēdū.de li 3 be.et postb.z bal. in. l. errore. C. de test.et in aut .sed nouo iure.bar. in penul.colū.li.j ff.si cer.peta.z ange.et imol. in. l. qcquid d astringēde. de verbo.oblig. e

↪Andre.Poma. 4

p ¶Nō anteq̄. vide Roma . cōsilio ccccl.xj. vbi p ituz text.dicit q̄ reductio volētis vēdere 5 ad min⁹ ptiū non includit pfectā eē f emptionez.

↪Andre.Poma.

e ¶Et ideo. vide bar.cōsi.clv.z nota ptisfund qō dicit 8 q̄ accusat⁹ ꝛc.peditī habētib⁹ ptā tē iunouādi.z reuocādi actū.ita alex. cōsi.ꝛc.col.ij.in fi. vol.i.z areti .in.c. quatr z qñ.co.iiij. in prin.de accusa. z vide ipm etiā cōsi.cxxviij.co.fi.vbi dicit q̄ vna pars nō pōt sola recedere a quētione ista: q̄ cōuentus est.

f ¶Fieri incōtinēti vide Bar. i.l.i bonefidei. C.de pactis

g ¶Trāsferat dñiū bar.in.l.j. §.si vir. ff.de acqui.posses.

¶Ille cōtractus dicit in scriptis celebrari quādo hoc agitur z q̄ aliter non valeat.

Qñ actus celebratur in scriptis debet primo totus scribi z postea legi.

Notarij qui dicunt se rogatos de appellatione et postea dicunt parti dictabis eam z dabis mihi male agunt.

Si in instrumento sunt plura pacta ex primo pacto primo apposito nō potest dicere pars sibi primo ins quesitum.

Pacta facta ante contractum perfectū dicuntur fieri incontinenti.

Lex non trahitur ad preterita imperfecta.

Dominiū an transferatur ex traditione anteq̄ cōtractus sit habitus pro perfecto.

Contractus. Hec est bona lex et singularis casus. Lōtractus q̄ celebrant in scriptis debēt p̄ia in totū scribi:nec habēt vlla firmitatē nisi a partib⁹ fuerint habiti p pfectis z absolutis.b.d.vsq; ad.§.illud. ¶No.primo q̄ ille Jct⁹ dicit celebrari in scriptis qñ hoc agit: vt nō aliter valeat nisi scriptura fiat: vt hic colligit ex teq.b et gl.z habuitis no.§.ti.j.l.testiū.z.§.si cer.pet.l.fin. z aut.ibi posita. ¶Not.scōo q̄ ea q̄ celebrant in scriptis debēt prio tota scribi:z postea legi.ex quo colligit q̄ errāt notarij q de appellatione z sentētijs que debēt in scriptis proferri dicunt se rogatos et postea faciūt dictari sniam vel appellationē. nam scriptura dz pfecte cōplete precedere vt hic puto. tū q̄ etiā postq̄ celebrat⁹ fuerit in scriptis Jct⁹ vel ali⁹ act⁹ pōt imutari aliq̄ yba q̄ tū nō mutāt sniaz vt.l.actor yb.de re ind. ¶Tertio no.q̄ vltramontani ex hac.l.dicūt q̄ illa dicunt fieri incōtinēti q̄ fiūt ante Jctū habitū pro pfecto z absoluto vt hic. qō plz:nō tū p hoc reprobo dictū glosatorū nr̄oz qui dicūt si fiāt aliquātulū ante vel aliquātulū post:vt probat.j. de edi.edic.l.ij. ¶Slo.ij.querit qd si res tradat anteq̄ instrm perficiat vtrum trāsferatur dominium.s Ista qstio recedit in eo an ex inutili cōtractu transferatur dominium. de quo dixi vobis in.l.non dubiū.§. de legi. Tangitur. j.ii quis alteri vel sibi.l.multum.

Additio noua.

Contractus. Si Jctus celebraf i scriptis op3 q̄ ante oia totus scribaf z a partibus p cōpleto z absoluto habeaf ante vero ex eo nullū ius q̄rit.b.d.vsq; ad.§.illud. ¶No.q̄ Jctus dicit fieri in scriptis qñ agit a partibus vt prius scribaf quā Jctus sit.de hoc insti.de emp.z vē.§.j.in glos. sup vbo ꝓficiunt. ¶Scōo no.q̄ Jctus in scriptis dz pri⁹ scribi tot⁹ postea a partib⁹ legi.ex quo colligit q̄ errāt notarij q de appellatione z sentētijs que debēt in scriptis proferri dicunt se rogatos et postea faciūt dictari sniam vel appellationē. nam scriptura dz pfecte cōplete precedere vt hic puto. tū q̄ etiā postq̄ celebrat⁹ fuerit in scriptis Jct⁹ vel ali⁹ act⁹ pōt imutari aliq̄ yba q̄ tū nō mutāt sniaz vt.l.actor yb.de re ind. ¶Tertio no.q̄ vltramontani ex hac.l.dicūt q̄ illa dicunt fieri incōtinēti q̄ fiūt ante Jctū habitū pro pfecto z absoluto vt hic. qō plz:nō tū p hoc reprobo dictū glosatorū nr̄oz qui dicūt si fiāt aliquātulū ante vel aliquātulū post:vt probat.j. de edi.edic.l.ij. ¶Quarto.not. q̄ p hāc.l. semel dicebam in qōne de facto q̄ lz in vno instrō essent ascripta multa pacta non pōt dici q̄ ex priozitate pactorū vni q̄raf plus iuris q̄ alteri. oia em̄ perficiuntur in vltimo verbo scz cū partes habent contractū pro perfecto z absoluto. ¶Ultimo nota. q̄ lex non trahit ad preterita q̄ sunt imperfecta. de quo dixi plene in.l.oēs populi. ff. de insti.et iure.

7 ¶Quero quid ſi fundus tradaf anteq̄ Jctus sit habitus pro perfecto bruiter transferf dñium et vsucapiēdi ꝑditio nō titulo pro emptore:q̄ Jctus ille nō fuit perfect⁹ ſz titu.pro suo:vt.l.j.z.ij.ff.pro donato.ff.solu.ma.l.dotis fructus.et de hoc an tali Jctu transferaf dñiū dixi plene in.l.nō dubiū.§. de legib⁹.z si qs alteri vel sibi.l. multū. ¶Ultimo no.vnū q̄ lz simus tu z ego i cōcordia de vēditione.et inter nos agaf q̄ inde fiat scriptura q̄ anteq̄ fiat scriptura penitere possium q̄ ſtellige nisi Jctus sine scriptis sit habitus pro perfecto. Bart.

Illud. Qui recedit a Jctu.arras⁹ quas dedit perdit quas recepit reddit duplicatas.h.o.Slo.querit quas qōnes prima qua actione repetunf arre:secūda vtrū non obstāte qō habeat arras possit petere interesse. Ittā.q. ij.tangit Dyn.in.l.j.§.dixerit aliquis versi.querit.ff.de publi.z Ly.hic recitat ꝛc.

Additio.

1 ¶Arre quo iure repetantur.

2 Contractus arraruz est contractus ciuilis innominatus.

3 Si dans arras nō seruat quādo etiā teneatur ad interesse.

Illud. Qui nō pficit Jctū arras quas dedit pdit quas recepit reddit duplicatas.h.o. ¶Quero ſquo iure repetaf arre dicit glo.q̄ ex hac lege si Jctus ꝑ quo dabaf arre verperficeref Jct⁹:vel actio ex eo ꝓtractu fi fuerit contract⁹ perfectus z postea a partib⁹ resolutus.alias nō posset volūtas vnius resoluere:vt. §. de actio. z oblig.l.sicut. Ita intelligitur.ff. de actio. emp.l. ex empto.§.is qui vina. ¶Quero vtrū cōtractus arrarū sit contractus per se glo.dicit q̄ ſest cōtractus innominat⁹. Pe.dicit Jriū:z est verū qō non est de his quatuor qui ponunf.ff.de pscriptis verbis.l.naturalis.z.l.dedi.ff.de cōdi.ob causam. sed est quidā cōtractus innominat⁹ ciuilis. Sicut als dicim⁹ nō est ꝑprie pignus. sed loco pignoris datur.vt.j.ſi rector. puincie.l.j. ¶Querit glos.ſquid ſi als patiſ dānz arrarū vtrū teneaf ad interesse in gl.sunt opiniones.dic breuiter qñ ꝓtractus pro quo date sunt arre nō perficitur nō est actio ad interesse.z iō nō ꝑcedit qō:solūmodo em̄ arre pduntur:vt hic.sed qñ Jct⁹ pficit:tūc ab eo non recedit; nisi volūtate priū:z iō ibi nō cadit actio ad interesse:sed si diceres arras eē datas ꝑ iplemēto Jct⁹ de facto.hoc est p traditionē rei vel ꝑtij:tūc ꝑcedit⁹ qō:z Dy.ff.de publi.l.j.§.inde q̄rit.tz opi. illā q̄ pdat arras z pōt cōuenīri ꝑ eo qō plus est:vt ff.ꝑ socio.l.si qs ꝑ socio.z.l.ꝑedia.ff.de acti.emp. §.fi.z videbitis.j.qñ liceat ab emp.discedere.l.j.

Iudices. Iudex pōt cōmittere examinationē testium iudici illius terre vbi sunt testes et partes ad illū locū destinate:idē si de fide instrumētū queraf.b.d.simile practicā habuistis in.l.gñaliter.§.ō iureiu. ¶Quero ſliter intelligaf iste v.etiā in illis obseruari volum⁹ hic q̄ ꝓbatis instrīs ꝛc. gl. dicit q̄ loquif qñ sup aliquo instrō ꝓducto debēt examinari testes:tu posses alr ponere exemplū. pone qō instrm faciēs ꝑ me est in archivo publico huius ciuitatis:z inde extrahi nō pōt autēticū. certe iudex locī vbi causa versatur cōmittet iudici istius ciuitatis:vt videat si illud instrm est ibi autēticum. Canoniste habēt de hoc casum extra ō primile.c.j.

Additio.

Iudices. Pōt committi examinatio testium iudici illius locī vbi sunt testes.z ad illam partem sunt destinandi.idem si de fide instru.dubitaf.b.d. ¶No.q̄ committitur examinatio testiū iudici alterius loci. ¶Scōo no.q̄ partibus statuitur terminus ad probandū coꝝ primo iudice. simile.§.ō iureiu.l.generaliter.§.bis de. ¶Tertio no.q̄ committit examinatio testiū nō publicatio.qō plz ex tertu qui dicit qō factis depositionibus negotium referaf ad primū iudicez. ¶Quarto no.q̄ idē est si agaf de imponēda fide scripture. boc pōt vno⁹ modis intelligi.

¶Iudices. vide no.p gl.z bar.in.l. cū abinitio.ff.quē ad.test.ape.

a ¶Apud eloquentissimū. vide bal.i la milite.C. de in. z q̄ habenf in.l.iudices.§. eod. et ibi bal.z adde qō no. Joā.an. in c. cum causam.eſ de test. z ad materiā buf auf. vide bar.post 1 glo.in.l cū ab initio.cum seq.ff. quē 2 ad.testa.ap. de eodē vide de offi.dele.c cū olim.z Jnno.in.c.cū bertol. a de re iud per bar. in l.ij.ff.quēad.testa.aper.z an in cā criminali testium examinatio possit cōmitti.vide q̄ ha 1 bes in.l.ſi.j. de cōl b lu.detegen.

↪Andre. Poma.

b ¶Solūtate partium. vide circa ß oīno alex.cōsi.cliij. colū. pe.in fi. z seq. vol.v. vbi dicit qō inde⁊ nō pōt cōmittere examē testium notario nisi de volūtate partiū z qō si cōmittit iā recusato ꝑ suspecto q̄ examen erit nullū etiam si non c probata fozet aliqua causa suspicionis.

c ¶Qō examinatio Adde z vide ō hoc aligd ꝑ Jiret. in.c qñ contra. in nota.extra de ꝓba.z ibi ꝑ Zanfrā. in repe.in versi. testium depositiōes q.xij.late ponit fe li.vbi ponit cōclu 2 sio cū fal.in.c.cum cām.col.xiij.versi. extra glo.de testi.

d ¶Plures. Adde Bar.i.l.j.ff.ō edē.

e ¶Publicum instrumentum. vide bar.in.o.l.j.z in.l. qui tabulas.ff. de fur.z adde q̄ sicut 1 ille qui soluit pōt petere apochā de 2 solu.l.j.§.i.ō apopu.z hic sic etiam qui non soluit: sed 3 obtulit eo casu q̄ 4 per oblationē contingit liberatio:vt 5 secuta commissione post missionem 7 positt petere apochā de soluto.vt nota.dixit Bart.p 1 ea que ibi habentur in.l.i.C. de suscep.z arca. lib. g. an possit cogi ad faciendum quieta 2 tionē generalē.tz modis intelligi.primo ſm glo.quādo scripture debet imponi fides per testes.z ſm hoc esset idem casus:vt.§.melius.est autem vt dicamus quod forte coram iudice huius ciuitatis producebatur exemplum alicuius instrumenti vel priuilegij quod hic portari vel haberi nō poterat:tunc index debet cōmittere vt mdici locy vbi est ostendaf z ibi fides imponaf z partes ad illū locū cōpareāt.de hoc est text. extra eo.c.accepimus.facit.§. eo.l.illate.Bar.

¶Receptio testiū qō possit cōmitti notario z ēt nō habēti iurisditionē de partiū voluntate. Quando egregie persone examinantur receptio p iudicem committitur notario.

Apud eloquentissimum. Oppo.de auf. vt defunc.seu fumera.§.illud.vbi dicit non demandari testiū exceptionē.Sol.dicit glo.q̄ nō pōt demādari testiū receptio alij non habenti iurisditionem. alsic vt not per Jnno.extra de ꝓba.c.qñ contra fallam.in.ij glos.z extra de offi.deleg.c.j.in cle. Credere m de iure nostro non posse demandari non habenti iurisditionem nisi de voluntate partiū. bhoc modo faciunt iudices qñ committit notario de voluntate partium z quod voluntas partium sufficit probatur:q̄ valet examinatio facta ab arbitris. vt vidistis.§.tit.j.li.ff.ꝛc.

Additio.

Apud eloquentissimum. Teq.in.l.codicis non bene declarat cui persone cōmittatur examinatio testium.ideo hic aut⁹ est facta. ¶Opp.in aut.vt defunc.seu fune.§ illud.Sol. receptio testiū pōt demādari habenti iurisditionem vt hic. non autem non habenti:vt in contrario. z hic videtur casus de iure ciuili. Canoniste aūt videntur dicere q̄ examinatio testium possit cōmitti etiam non habenti iurisditionem:si tū iuramētum recipiatur a iudice.z interrogatorie examinentur ita quod examinator habeat nudum ministerium examinatoris seu interrogatoris:de hoc per Jnno.in c.qñ contra fallaz. extra de ꝓba.in.ij.glo.de offi.deleg.c.j.in cle.contrarium tñ videtur ipse Jnno.notare in.c.cum bertoldus.extra de re iudi.in fi tñ ꝓ ꝓ sua opinione videf casus.in.c.i extra de test. Tu tñ vt ista effigias facias q̄ cōmissio fiat tūc enim pōt indubitāter fieri etiā nō habēti iurisditionē:vt.§.tit.j.l.vlti z in.c. presentata.extra de testi z in.l.cū antea.§. de arbitr. nam arbiter nullam habet iurisditionem:et tamen examinat:vt.d.ll. patet: fallit tñ in psonis egregiis in quibus lex ſm pliciter dicit iudicem mittere vnū de notarijs suis.vt in aut.sed iudex.z sic videf ſm pliciter quod iudex possit cōmittere aliū⁊ testium examinationem etiā non habenti iurisditionē:ꝓ hoc videtur casus in.c.i.de testi.ſm vnā lecturā ibi vel nuntio quem de hoc misserit ꝛc prout ibi loquitur in egregijs personis vel alijs que ad iudicem venire non possunt.ad idem extra de testibus. in.c. si qui testium.

¶Quod instrumētū solutionis ita pertineat ad creditorem sicut ad debitorem.z nu.6.

Creditor qñ reddit instrm debiti debitori pōt petere ab eo vt sibi faciat instrumentum quod id qō solu it erat sibi debitum.

Mes fit dubia per negationem.

Introductum in fauorem non debet in odium retorqueri.

Qui soluit potest petere a creditore:vt sibi faciat instrumentum.

Annue prestationi an prescribatur.remissiue.

Dures. Qui recipit apocham cogitur reddere antipocham.hoc dicit. ¶Nota primo quod instrumentum solutionis non pertinet solum ad debitorem;sed etiam ad creditorem;ideo potest petere creditor antipocham;z etiam a notario quod sibi reddatur instrumentum. facit ad hoc ff.de furtis.l.qui tabul. ¶Nota secundo ex hac lege illud quod ego dixi tibi in.l. dissolute.§. de condi.sine causa.q̄ qñ creditor reddit debitori instrumentū cancellatum pōt dicere debitori facias mihi instrumentū q̄ hoc qō soluisti fuit mihi debitum. ¶Jtē hoc.l.faciat ad hoc q̄ ille qui soluit pōt petere ab eo cui soluit.vt de hoc sibi faciat publicū instrumentum ꝛc.

Additio noua.

Dures apochis. Qui recipit apochā tenetur reddere antipochā. ¶Not.tu iuuenis quo notabilia multum leuia primo q̄ per negationem fit res dubia quod dic:vt.l.j.§.de procuratoribus. ¶Secundo nota qō in fauorem alicuius introductum est non debet in eius lesionem retorqueri. ¶Tertio no.z hic adueñe q̄ ille qui soluit petere potest vt fiat sibi instrumentum. facit ad hoc.ff. de liber. cau.l.sicut data.z.l.si pupillus.§.j.ff.de nouationi bus.z soln.matri.l.ij.§.j.de libe.lega.l.iiij.§. nunc de effectu.z ibi plene dixi. ¶Jtem not.q̄ instrumentum solutionis non solum pertinet ad debitorem:sed etiam ad creditorē:vt hic patet. facit.ff. de furtis.l.qui tabulas.z.l.fullo.z.l. sarcinator.eo. titul.in fin.et ideo quandoq̄ notarius debet dare ita instrumentum solutionis creditori sicut debitori soluenti. ¶Blo.inducit istā legē ad argumētum an annue prestatiōi prescribat spatio.gl. anñ. q̄ plene dicemus.j.de prescri.ggg.anno.l.cū notissimi.§.illud Bar.

Omparationes. Scriptura de qua fit cōparatio literarū debet esse scriptura ꝑinata approbata fozensis vel publica. et hi qui eas faciunt debent solenniter iurare.b.d. Diuiditur in tres partes. primo ponit proemium.secūdo ponit statutum.tertio statutum suum declarat et limitat. Secunda ibi ideoq̄ sanctimus. Tertia ibi.his omnibus. Jterū secūda diuiditur in tres partes. primo ponit eq̄ quibus scripturis debeat fieri comparatio.secundo ponit per quas debeat fieri comparatio.tertio ponit apud quos. Secunda ibi omnes autem. Tertia ibi et hoc obseruari. ¶Ad euidentiam huius.l. et totius materie debes scire qō qñ fit comparatio literarum requiritur duplex scriptura: vna ex qua fit cōparatio.alia ad quā. De prima loquif hec.l.z aut.ad hec.de scōa loquitur autē.z si cōtractus. casum in terminis pone per te.

Additio noua.

1 ¶Comparatio literarū qñ fit requiritur duplex scriptura.

2 Quādo in iudicio dubitaf de aliquo qō cōsistit in peritia iudex cōmittit peritis in arte.

3 Pluribus peritis fit cōmissio:qñ plures possunt haberi.

4 Periti debēt iurare.

Omparationes. Comparatio debet fieri ex scriptura ꝑinata approbata fozensi vel publica;et qui comparationem faciunt debent solenniter iurare quod locum habet coram omni iudice: et in omni suo tempore. hoc dicit. ¶Primo ponit proemium. secundo statutum. secunda ibi ideoq̄.Jn secunda subdiuiditur quia primo ponit ex quibus scripturis fiat comparatio.secūdo per quos et qualiter fiat. tertio in quibus iudicijs.quarto quo tēpore habeat locum ista lex.secunda ibi omnes autem.tertia ibi:z hoc obseruari.quarta ibi his omnibus. ¶Ad euidentiam ꝑmitte quod cum tractatur de comparationes requiritur duplex scriptura:vna ex qua fit comparatio.alia ad quam fit comparatio scriptura.de prima ex qua loquitur ista lex. de secūda loquitur auten.et si contractus.j.eod. ¶Oppo.dicitur hic q̄ scriptura debet esse subscripta. contra de auten.et si contractus.j.eod.Solut.dicunt quidam quod in hac lege comparatio corrigitur: alij dicunt quod est veritas.q̄ lex ista loquitur de scriptura ex qua autentica loquitur de scriptura ad quam. ¶Opponi.in lege.C.dicitur quod per bar.q̄ nō per illū tex.i.l.cū agliana. de transf.

¶Cōparatio. et vtrū possit fieri cōparatio ad stylum solū ad scripturaz dicit bal.no.q̄ sic ſ.de emē.in.co.in fi.z bal.hic i vl.co. i.vj.qō.z vtrū istū actū cōparationis possit iudex alteri cōmittere. dic q̄ nō.gl.est i aut.de fide instr.§.ſi vero i versi.abstinere sic quif bal.in auten. si vero.si cer.pe.et ibi plene de materia comparationis.z vide in aut.z si cōtract⁹.j.e.vbi p bar.z q̄ habenf in.l.nuda.ō dona. Adde an qs possit cogi ad scribendū vt fiat cōparatio literaꝝ text. in §.si qs igif.i aut.e.ti.z ad materiā. vide ro. consi.xx. paul.de castr.cōsi. cxcvij.et.cccxxx.

¶De cōparatione.adde quō et qñ fieri debeat cōparatio literarū z vide late p alegā.de imo.in cōsi.lxxvi. col.ij.z.iij.i.iij.vol u.z i cōsi.cxviij. p totū i.iiij.li.z quō fiat cōparatio vi⁹ etiā p pau.ō ca.in cōsi.cccl.xxi. col.ij. circa finem.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Cõmitti pitis. de hoc late p bart. ⁊ aleg. in.d.l.ſ.ſ. de ven. inſpi. et p Alegã. in eõſil. gy. colũ. pe. ver. bene facit in .i. volu.

b ¶Tñ adhibetur. Intellige hoc pcedere in illo territorio vbi ẽ archiuũ ita bal.i.l.exẽplo. ſ.ó. pba. vel ſi produceret extra territoriũ faceret fidẽ cõtra ſubditũ illi⁹ ciuitatis vel rõne ſtus vl alia rõne ſm bal. vbi. ſ. ⁊re 2 fert. ⁊ ſequiť alegã. de imol. in conſil. cxxxviij. col. iij. in prin. ỽ. nec obſt. in 3 j. vol. quem vide. a

c ¶Et ſi ſctus. viõ bar. i.l. ſcripturas in princi. ſ.q po. in pi. ba.

d ¶Andre. Poma.

e ¶Eg hoc ſegtur. vide aleg. in aut. ſi qs. col. ij. ỽ. vj. fallit. ſ. de edẽ. et aliquas remiſſiones p feli. in. c. cũ cãm. col. iij. ver. in eadẽ glo. ibi de. pba. et plene p eũ in. c. ad audientiã. col. iiij. ſeq. de pꝛeſcrip. et Imol. cõſi. xxxviij, b col. iij. in fi. ⁊ Car. di. lxxij. colũ. ij. et ſeq. ⁊ do. alex. cõſi. xxxviij. colũ. iij. volu. j. ⁊. xcij. colũ. pe. vol. ij. vbi ponit de libris eſtimi. ⁊ oĩno i Jaſo. in. l. admonẽdi: in repeti. col. xlviij. i verbo decimus cauſus eſt ỏ iureiurã. vbi ponit qdiuris ſi tales ſcripture pꝛiuate non ſunt ſubſcripte p ptes nec teſtes vide etiã alex. ẽ ſi. xvj. vo. v. 1 col. j. ⁊. ij. vbi dicit q ſcripture ex archiuo publico fa- 3 ciũt fidẽ in illo loco in quo erat illỏ 4 archiuũ alibi non eſt ſi ibi extaret ſta 5 tutũ q talib⁹ ſcripturis fides adhi 6 bẽda ⁊ idẽ dicit ſ. xxiij. co. ij. volu. v. 7 vbi dicit q etiam 8 nõ facit fidẽ cõtra 9 nõ ſubditos. et 10 Feli. in. c. ſi. col. pe. c in ver. fallit. vi. ex eo. ⁊ bal. cc. xix. in prima pte vbi ponit que requiranť q tales ſcripture faciãt fidẽ.

comparationem ſit plena fides. contra de aut. et ſi cõtractus. Solutio, in hoc. l. C. corrigitur. et hoc eſt verum quod intellige vt ſtatim dicam. ¶Tertio oppo. dicitur in l. C. qỏ lz quis pꝛoducat chartulam contra ſe non poteſt ex ea fieri comparatio contra. in auten. ad hec. Solutio. dicunt quidam q. l. codicis, in hoc corrigitur. alij dicunt ⁊ melius q. l. C. loquitur quando ab eadem parte pꝛoducebantur ambe ſcripture: licet vna ex qua petebat fieri comparationem contra ſe aliquid cõtineret: auten. ad hec. loquitur quando volo vti ſcriptura vt ex ea comparatio fieret quam aduerſarius me⁹ contra me pꝛoducit. ¶Oppo. dicitur in. l. C. quod illi qui faciunt comparationem debent iurare: contra ſufficit ſi ſemel iuret: vt. ſ. de erroꝛe calculi. l. ij. Solu. a parte iuratur ſemel tantum. hic loquitur de iuramento quod pꝛeſtatur illis qui ſunt adhibiti ad comparationem: ex quo nota duo vel tria primo ť quod quando in iudicio de aliquo dubitatur quod conſiſtat in artis peritia iudex cõmittit peritis in arte vt hic. ⁊. ſ. de re mili. l. ſemel. in aut. de non alie. ſ. quod autem. de vẽ. inſpi. l. j. ſ. ſ. ¶Secundo no. ť q⁹ debet committi peritis[a] in arte pluribus nec ſufficeret vni vt hic. ibi alijs ⁊c. et d. l. j. ſ. j. ſ. de ven. inſpi. ſi tamẽ in ciuitate nõ eſſet niſi vnus peritus tantum. illi ſoli committeretur ⁊ ſufficeret. d. ſ. qỏ autem. ¶Tertio not. ť q⁹ iſti q bus tanq̃ peritis committitur debent iurare ſm formam hic poſitam lz aliter dixerit gloſſ. et male in. l. iureiuran. ſ. ti, j. dic vt ibi.

Hec. Jn hac autẽticaaddit duo genera ſcripturarum. boc dicit.

¶Additio.

Hec. Oppo. q⁹ iſta aut. in ſecundo dicto nihil addit ad. l. C. nam ibi fiebat mentio de publico inſtrumento. Solu. dicit gloſ. intelligas hic q⁹ inſtrumentum qỏ pꝛoducebatur ex archiuo publico: non erat publicũ. hoc eſt manu notarij publicatum tamen adhibebitur[b] fides ei ſi bz teſtimoniũ ei⁹ qui pꝛeeſt archiuo publico. ¶Pro declaratione huius glo. quero vtrum ſit neceſſe q⁹ ſaltem ſit ſcriptus manu publica: lz non habeat teſtimonium publicum: gloſ. ſuper. l. comparationes. ſuper verbo forenſibus de hoc dubitat: veritas eſt q⁹ manu publica ſcriptũ eſſe debet nec ſufficeret manu ꝑuati: niſi eſſent duo: vt in. c. qm̃ contra falſam. extra de pꝛoba. ⁊ hoc ſentit gl. ¶Sed tunc vlterius quero quare dictum inſtrumentum non dicitur publicum ſi eſt manu publica ſcriptum. reſpondeo q⁹ lz non habeat omnes ſolennitates inſtrumenti publici. vt puta ſi in eo deficit dies vel conſul vel indictio non vitiatur: vt. l. cum tabernã. ſ. de pigno. ſed in inſtrumento illa requiruntur: ⁊ idem ſi non haberet notarij publicationem ⁊ ſubſcriptionem: ſi tamẽ apparet aliter manu publica factum. qỏ eſt not.

☞Scripturis archiui publici creditur. lz non ſint publice. ⁊ nõ habeant annos dñi indictionem ⁊ ſimilia. nu. 2.

Judex q⁹ non poſſit cogere partes ad ſcribendũ vt inde fiat comparatio.

Per comparationem literarum qỏ fiat plena fides ⁊ quando.

Comparatio literarum qỏ poſſit fieri ad libũ rationum alicuius.

Quando fit comparatio an ſola depoſitio teſtium ſufficiat.

Scripture pꝛiuate eſt triplex genus.

Apodiſſa quam pꝛobationem faciat.

Liber rationum alicuius quã pꝛobationẽ faciat.

Litere ſeu epiſtole alicuius quando pꝛobent.

Si contractus. c

Hec auť. loquitur ỏ ſcripturis ad quas fit comparatio oꝛ in. l. comparationes q⁹ requiriť q⁹ ſcriptura ſit ſubſcripta trib⁹ teſtib⁹ Contra imo non requiritur ſubſcriptio: vt in iſta guten. et ſi contractus quẽ modo vidiſti. So. dicũ quidaꝫ q⁹ illa corrigit. l. codicis. tu dicas. q⁹ iſta eſt e vera q⁹. l. codicis. loquitur de ſcriptura pꝛiuata ex qua fit comparatio. illa eñ debet eſſe ſubſcripta auten. et ſi contractus loquitur ad quam fit comparatio. ¶Secundo oppo. dicitur hic in. l. comparationes. q⁹ per comparationem literarũ inducit plena pꝛobatio. Cõtra in auť. ⁊ ſi contractus. vbi non inducit plenam pꝛobationem ſine adminiculis teſtiũ. Sol. l. codicis in hoc bodie corrigit q⁹ ſoli comparationi nõ ſtatur. ¶Oꝑ. tertio oꝛ in. l. cõparationes. q⁹ non fit pꝛobatio ex ſcriptura quam pars pꝛfert contra ſeipſam. Contra in auť. ad hoc Sol. glo. dicit q⁹. l. cõparationes. in hoc corrigitur non eſt verũ ſm doct. nã. l. cõparationes. loqtur qñ one ſcripture pꝛoducuntur ab vna eademq⁹ parte vna pꝛo ſe ad quã petit fieri comparationẽ. alia ỏ ſe ex qua petit fieri comparationẽ. auť. ad hec loqtur qñ quis vnã ſcripturam pꝛoducit pꝛo ſe et ad eam pꝛobandã vtitur ſcriptura quã aduerſarius pꝛoducit ỏ ſe: et iſta plus placet. ¶Venio ad auť. ad hec videtur q⁹ dicta auť. nihil addat ad. l. comparationes. de eo qỏ dicit de bis q̃ ſumũtur ex archiuo publico. nam. l. cparationes. permittit fieri f ex publicis ſcripturis. ⁊ hec. l. etiã in publicis loqtur quare male. Solu. dicit gloſ. ť et bene: intellige hic de ſcripturis que ſumuntur ex archiuo publico non tñ ſunt publice. Et q⁹ tex. dicit q⁹ teſtimonium habet publicum intelligatis q⁹ bz teſtimoniũ publicum illius officialis qui pꝛeeſt armario ſeu archiuo: nỏ q⁹ ſint manu notarij publicata qỏ eſt no tandũ: q⁹ illis ſcripturis credť: lz non ſint publice ſcripture. Ex hoc ſegtur ť aliud qỏ iam notabiliter allegaui: q⁹ lz in ſcripturis armarij nỏ ſint anni domini indictio ⁊ ſimilia tñ. pbant. Et eñ q̃dã pꝛiuata ſcriptura autentica in qua dicte ſolẽnitates non requiruntur: vt. l. cum tabernam. ff. de pigno. habes ergo hic qỏ cõparatio fit ex quinq⁹ generibus ſcripturarum ⁊ nõ ex alijs adeo ſm gloſſ. quod ſi eſſet alia ſcriptura quam pars contra quã peritur fieri comparatio cõtineret eſſe ſua non poſſet ex ea comparatio fieri. Jta videtur ſentire glo. ſuper. l. comparationes. in glo. ſuper verbo ipſum ⁊ ſic ť videtur q⁹ ſi iudex vellet cogere partem[c] ad ſcribendum aliquid ſua manu non poſſet fieri cõparatio. ⁊ hoc facere non poſſet. tex. eñ ſimpliciter dicit non aliter fieri niſi ſicut iſta lex mãdat. ¶Modo habes de ſcriptura per comparationez ex quo venio ad auť. ⁊ ſi contractus. ¶Oppo. ⁊ videť ť q⁹ ſcriptura per comparationẽ approbata faciat plenam fidem: vt. l. ſcripturas. ſ. qui po. in pigno. ba. Solutio. dicũ qdam qỏ ilia corrigitur per banc. l. Alij vt fran. Accur. ⁊ do. Jacob. de bel. dicunt qỏ ibi loquitur quando pꝛiuata ſcriptura habet ſubſcriptionem teſtiũ vtriuſq⁹ partis: ⁊ tunc non põt circa comparationẽ eius errari de facili: ideo per ſolam comparationem inducitur plena fides: ſed quando non habet tot ſubſcriptiones: tunc circa cõparationez de facili erratur. ideo requiriť aliud argumentũ ita loquitur hic: ⁊ ſatis placet. ¶Item oppo. ad iſtam auť. de. l. comparationes. Solu. vt dixi illa lex bodie corrigitur in hoc vt dixi q⁹ hodie per comparationẽ nỏ fit plena ꝑbatio: aťs plena fides. ¶Sed aduerte q⁹ hoc intellige verum in apodiſſis que dantur a parte parti. de his enim loquitur tex. in corpore vnde ſumitur: ſed ſi quis vellet facere comparationes ad libzum rationum eius contra quem pꝛoducitur. tunc credo iura antiqua eſſe incoꝛrecta: quia non reperitur mutatus, ergo ꝛc. vt. l. pꝛecipimus. in fine. ſ. de appella. Ratio eſt q⁹ magis de facili ego poſſum contrafacere vnam apodiſſam dicendo eam manu tua factam ita quod per comparationez approbaretur quam poſſim facere de libro rationuz tuarũ: maxime cũ liber rationum retineatur apud confitentem: ipſe alijs edidit. ¶Oppo. dicitur hic q⁹ cum fiunt comparationes requiritur argumentum[f] contra pꝛobatio p teſtes ſola ſufficit. vt. l. vbi numerus. ff. de teſti. ⁊. ỏ teſti. l. iuriſtuãdi. Ad quid ergo egem⁹ comparatione? Rñ. quãdoq⁹ ť teſtes teſtificantur de veritate contractus: ⁊ tunc non eſſet neceſſaria

¶Cogere partes. vtrũ iudex poſſit cogere aliquez ad ſcribendũ ſua manu ad hoc vt fiat comparatio. bar. hic qỏ nõ: ſ⁹ bal. i. l. cõparationes. ſ., c. in. vj. col. tenuit cõtrariũ ⁊ bñ per tex. ſingu. in auť. de inſtru. cau. ⁊ ſi de. ſ. ſi qs igiť inſcribere coactus eſt. ⁊ qd ſi lſa erit diuerſa ab iſta ſcriptura ponit. ⁊ vult bal. in. l. fin. in. iiij. col. j. de tabel. Ad de q⁹ idẽ tz Pau. de ca. in. l. cõparationes. ſ. pgime.

¶Argumentuz. Adde bart. et que ibi digi in. l. nudaꝛ. de dona. ⁊ vide bart. in. l. ſcripturas. j. qui po. in pig. babe.

ſcriptura oꝛ tñ ſint tot teſtes quot ſufficiãt vel niſi eſſet de caſibus i quibus requirit quod fiat in ſcriptis. ita loquitur materia de teſt. quandoq⁹ teſtes non teſtificanť aliquid de ẽctu: ſed de ſcriptura: q⁹ teſtificatur talem eſſe ſcripturam talis tunc nec teſtibus ſolis credit ad plenam fidem ſine comparatione nec ſoli comparationi ſine teſtibus. ſed facit ſemiplenam pꝛobationez ex vtraq⁹ auť colligitur plena fides vt hac auť. Ratio q⁹ qui teſtificatur de ſcriptura de facili poſſent decipi pꝛopter ſimilitudinem literarum. Et q⁹ pỏt quis literas alicuius de facili contrafacere. Jta videtur ſentire quedã glo. parua. in auť. ea. circa pꝛinci. qỏ tene menti.[a]

7 ¶Et igitur liqueat iſta materia ſciendum qỏ nos habemus ť triplex genus pꝛiuate ſcripture. primuz eſt apocha que vulgariter oꝛ apodiſſa que datur a parte parti. ſecundum eſt liber rationum. tertiũ eſt epiſtola

8 ſeu litera que mittitur. ¶Circa primũ. ſ. ť apodiſſam dic aut parte contra quam pꝛoducit confeſſat qỏ eſt ſua manu facta ⁊ facit fidem. vt. l. cuz de indebito. in fine. ff. de pꝛoba. aut negatur: tunc aut habet ſubſcriptionem triũ teſtium ⁊ contra bentium: ⁊ tunc ex cõparatione ſola: ⁊ ex ſola pꝛobatione fidem facit plenã: vt. l. ſcripturas. j. qui po. in pigno. nã pꝛoptertot ſubſcriptiones non põt errari de facili. Si ỏ nỏ bz tot ſubſcriptiones: tunc habet locum hec auť. q⁹ ipſa habet plenam fidem ſi approbetur per comparationẽ tñ. ſed facit ſemiplenã. ¶Item. non facit fidez plenam ſi approbetur teſtibus tñ: ſed facit ſemiplenã. ¶Item ſi approbetur vtraq⁹ modo. tunc facit plenam fidem: vt hic debent tñ adeſſe tot teſtes quot vidiſtis no. in. l. j. in fine. ⁊ auť. ibi poſita. ſ. ſi cer. peta. ⁊ gloſ.

9 hic repetit. ¶Circa ť ẽdam ſez circa libzum rationum debes aduertere ſiquidem eſt confeſſatũ qỏ ſit liber rationũ eius cuius oꝛ et eius manu ſcriptus ſi quidem continetur aliquid pꝛo ſe facit fidem in bis q̃ dependent ex mera eius voluntate: vt. l. neſennius. ff. de neg. geſt. ſecus in bis alijs que ex mera eius voluntate non dependẽt. vt. l. ẽceptio. ⁊. l. rationes. ſ. de pꝛobatio. Si vero cõtinetur aliquid contra ſe: tunc facit fidem vt. d. l. rationes. in fi. ff. de pba. ⁊. l. quedam. ſ. numularios. ⁊ ibi no. ff. de eden. Si vero ibi contineatur aliquid qỏ non eſt pꝛo ſe neq⁹ contra ſe: ſed pꝛo alio ⁊ contra alium. ⁊ tunc ſiquidem ille liber eſt confectus ex neceſſitate officij de publico inuenti tunc faciat fidem: vt. d. l. quedam. ſ. numularios. ⁊. ſ. eo. l. illate. facit de admi. tu. l. lucius. ſ. tutela. Si vero non eſt liber ſic confectus. tunc non faceret plenam fidem ſed faceret forte ſemiplenam ſm qualitatem perſonarum. vt not. in. d. ſ. numularios. fecit qỏ not. in. l. in bonefidei. contra. de iureiurã. ⁊. l. admonendi. ff. de iureiuran. Si vero dictus liber rationum negatur: tũc puto qỏ poſſit approbari per ſolam cõparationẽ ſine alio articulo ſm formã. l. cõparationes

10 q⁹ hoc non reperitur correctũ. vt. ſ. dixi. ¶Circa tertiam ſez circa literas ſeu epiſtolas dico q⁹ qñq⁹ queritur de effectu eius quod in literis cõtinetur: ⁊ de hoc digi. ſ. de pꝛoba. l. non epiſtolis. ⁊. l. non nudis. quandoq⁹ queritur vtrum faciat pꝛobationem. tunc aut eſt epiſtola confeſſata ⁊ pꝛobat: vt. l. publicum. in fi. ff. depoſiti. aut epiſtola non confeſſata: tunc ſiquidem bz ſigillum publicum ⁊ pꝛobat qỏ dic vt not. per doct. in l. ſi qua per calũniam. ſ. de epi. ⁊ cle. ⁊ Buil. in. l. ſi procuratoꝛez. ff. de procura. ⁊ dixi vobis in. l. publicanus. ff. de publi. aut non habet ſigillũ authenticuz: ⁊ tunc debet pꝛobari ſicut alie apodiſſe: vt. ſ. dixi. non habetis hic alia. de publicis ſcripturis nihil dico ⁊c.

¶Additio auten.

Si contractus. Opponiť ⁊ videtur q⁹ ſola comparatio faciat plenam fidem: vt. l. ſcripture. j. qui po. in pigno. ba. Solu. dicunt quidã quod iſta per illã corrigatur. Dyn. ⁊ Ja. de belui. dicunt q⁹ ibi loquitur quando ſcriptura pꝛiuata habet ſubſcriptionem teſtium ⁊ non partiuz tunc eñ nec teſtibus ſolis crederetur nec cõparationi quo ad plenam fidem: ſed ex vtroq⁹ colligitur plena fides: vt hic. contra oppo. nam ſi teſtes ſunt ſoli teſtes: tunc eñ pꝛobare poſſunt regulariter duo: licet quandoq⁹ plures. vt. l. teſtium. ſ. de teſtibus. ⁊. l. ſi. cum auť. ibi poſita. ſ. ſi certum peta. ad quid ergo requiritur comparatio. Reſpondeo hec auť. loquitur quando teſtes non deponunt aliquid de contractu ſed de ſcriptura. ſ. an ſit ſcriptura illius vel non: tunc enim nec teſtibus ſolis crederetur: quia de facili errare poſſent nec comparationi ſoli: ſed vtriſq⁹. ſed ſi teſtes deponerent de veritate cõtractus tunc eis ſolis crederetur. ita videtur ſentire quedam glo. paruula. in auten. co. ſ. j. ¶Oppo. et videtur q⁹ huic ſcripture nullo modo credatur. vt in auten. eod. ſ. ſi vero talis. Solu. ibi ab vna parte erat inſtrumentum ⁊ vox vna: ab alia comparatio ſola. hic loquitur quando ab vna parte eſt comparatio et vox vna ab alia nil concurrit. ¶Hunc ad declarationem huius materie veniamus. ⁊ gloſ. hic intrat materiam tam de publica ſcriptura quam de pꝛiuata ego de publica nihil dicam. ſed digi in. l. i egercẽdis. ſed dicã de pꝛiuata. Et pꝛo eius euidentia eſt ſciendum quod habemus triplex genus pꝛiuate ſcripture. Quedam eſt que dicitur apodiſſa que datur a parte parti. Quedam eſt pꝛiuata vt liber rationum quẽ quis ſibi cõfiçit. Quedam eſt pꝛiuata ſcriptura: vt litere ſeu epiſtole qs homines ſibi inuicem tradimittũt. ¶Circa primũ dic aut illa pꝛiuata eſt confeſſata ab vtraq⁹ parte ⁊ ſine dubio pꝛobat contra ſcribentem: vt. l. publia. in fin. de pobl. Aut eſt negata. et tunc aut bz ſubſcriptionem teſtium et vtriuſq⁹ partis ⁊ ad pꝛobationem facit plenam fidẽ: vt. l. ſcripturã. j. qui po. in pign. ba. ratio q⁹ pꝛopter tot ſcripturas in ea de facili errari non poteſt. Aut nỏ habet. d. ſcriptura ſubſcriptionem partium: ⁊ tũc aut eſt approbata per comparationes tñ vel per teſtes tñ aſcriptos vel nỏ aſcriptos: ⁊ tunc non facit plenam fidem: ſed ſemiplenã: ⁊ hec notantur de iureiurando. l. admonendi. ⁊ ibi digi. Aut per comparationem ⁊ per ſolennem numerũ teſtium: ⁊ tũc faceret plenam fidem: vt hic ⁊ in corpore vnde ſumitur. Sed quero quis eſt ſolennis numerus teſtium q requiruntur in ſcriptura ad quam fit comparatio glo. ponit hic. ⁊ glo. in. l. ſi. cum auť. ibi poſita. ſ. ſi certum peta. non recito. ¶Secunda ſcriptura pꝛiuata eſt liber rationũ. ⁊ in iſto dico. Aut eſt confeſſatus ⁊ tunc contra ſcribentem pꝛobat: vt l. argentarius. ſ. numularios. ⁊ ibi glo. ff. de edendo. l. inter chartulas. et ibi notať de iure fiſci. qỏ a ¶Qỏ tene menti. adde bald. in auť. ſed nouo iure in iiij. col. ſi cer. pet.

intellige ſm ea que plene notantur. ff. de do. l. nuda ratio. q⁹ aut continetur aliquid pꝛo ſcribente neq⁹ contra ſcribentem: ⁊ tunc aut ille liber ſcribitur de neceſſitate officij de publico iniuncti: ⁊ tunc b fidem facit. d. l. argentarius. ſ. numularios. facit text. in. l. lucius. ſ. tutele. ff. de admini. tuto. aut non ſit ex neceſſitate talis officij. et tunc non facit plenam fidem ſed forte ſemiplenam vt notatur in d. ſ. numularios. ⁊ in. l. admonendi. Jn bis tamẽ que dependent ex mera voluntate ſcribentis liber rationum faceret fidem: vt. l. neſennius. ff. de negeſt. ¶Si vero ſcriptura contẽta in libro rationũ negatur tunc ſi ſit approbata per comparationem litere factam ſm formã. l. comparationes. ſ. eo. pu to q⁹ faciat plenam fidem. nam auť. ⁊ ſi Jctus. que requirit ſcripturam ad quã cuz depoſitione teſtiũ loquitur de apodiſſa: in libro rationũ nil immutatur. ⁊ ſic remanet diſpoſitio. l. comparationes. vt l. pꝛecipimus. in fi. j. de appel. ⁊ eſt ratio: q⁹ facilius poſſet fabricari falſa vna apodiſſa quã vnus liber rationum. Item q⁹ apodiſſa vt plurimum ſcribitur pꝛeſente parte. ideo imputet ſibi pars ſi non fecit adhiberi ſolennem numerum teſtium q̃ ratio ceſſat in libro rationũ. ¶Tertia pꝛiuata ſcriptura eſt epiſtola: ⁊ iſta ſiquidem fiat parte pꝛeſente. et dicitur ſibi dicas idem qỏ in libro rationũ: de hoc plene digi in. d. l. nuda. ¶Quero pone quod ꝑdu co contra te quãdam pꝛiuatam ſcripturam quam dico manu tua ſcriptã: ⁊ ad eam pꝛobandam non habeo alias ſcripturas ad quas fiat comparatio: videtur qỏ non pꝛobet per tex. in. l. C. ibi non aliter fieri cõparationẽ: ergo ibi dicit qỏ etiam ex cõſenſu partium non põt fieri cõparatio aliter quaz in l. codicis dicať. Jn 3ium videtur text. in auť. eod. ſ. ſi quis ergo ad. l. C. reſpondeo qỏ ibi loquitur qñ ꝑubitabatur de alicuius ſcriptura qui non eſt nec haberi põt vt ſcribat. vel ſi poterat haberi ꝓ nolebat qỏ ſcriberet: ne literarum formã mutaret ⁊ hec ſufficiant circa ſcripturam pꝛiuatam.

☞Scriptura ſemel in iudicio pducta ⁊ in actis 1 copiata facit plenam fidem.

Quando aliquis pꝛodugit inſtrm ſoleniter publi 2 catum non cogitur pꝛotocollum exhibere niſi velit illud de falſo redarguere.

Que requirantur ad hoc vt qs cogatur ad exhibẽ 3 dum pꝛotocollum.

Amiſſio inſtri ⁊ ſic caſus ꝑbat iuramento. ⁊ nu. 8. 4

Practica ad hoc vt quis non poſſit amplius pꝛo 5 ducere inſtrumentum.

Chartula non pducta non facit fidem. 6

De falſo quando poſſit ⁊ per viam ẽceptionis et 7 per viam accuſationis cognoſci.

Snia lata per inſtrã falſa poteſt tractari. 9

Am quidam. b Hec eſt bona et ſingularis. l. inſtrm cuius fides eſt ſemel approbata debet iterum pꝛoduci ſi aduerſarius velit redarguere de falſo ⁊ ſi nỏ pꝛoducatur pꝛo falſo habebatur: niſi ille qui ſemel pꝛodugit: ſe perdidiſſe ſolenniter iuranerit. hoc dicit. ¶Nota ť q⁹ ſcriptura ſemel in iudicio pducta ⁊ copiata in actis facit plenam fidem: lz antecticum nỏ reperiatur: niſi de falſo redarguatur. ¶Nota ſecundo caſum qỏ 1 quando aliquis ť pꝛoducit inſtrumentum ſolenniter publicatum non cogitur ad exhibendum pꝛo- 2

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Exhibendū pro tocolluz.dixi in.l. si legatarius.adde bart.i.l.j.§.editiones.in.ij. colū.vbi late de eden.

b ¶In actis redactum.adde pe.de ancha.in consil. clxxiij.incip.circa primū dubiū.vsi. preterea lz instrm ibi qđ instrm pro ductū:lz nō incorporatū dicitur de actis qñ aliquis vult eū redarguere de falso et satis in ppōsito hic qñ instrm exēplatum faciat fidē. vide p Jnno.in.c.qñ §. extra de proba.

c ¶Per iuramētū adde de hoc vt.§. eo.in.l. apud eos.

d ¶§.perpetu⁹.ad de⁹ vide Jnn.ibi q dicit q̄ aliter reſpōdēti succurrerē si satisfecit aduersario ō suo interesse alle.l ō etate.§.si ex cā.ff.ō in terrog.acti.ō quo per eūdē bar.⁊ ibi doc.in.l.ij.§.dēde. p bal.i repe.l.ij.ff. de iureiur.⁊ latissime vīd ampliatio neg p feli.i. d.c.g. perpetuus.

a tocollum⁹ vel ostendendū nisi aliquis velit redarguere de falso ex inspectione ptocolli. ¶Not. tertio ſ q̄ non sufficit qđ quis dicat se paratū redarguere de falso:sed est necesse qđ se inscribat ad penam talionis anteq̄ aduersari⁹ cogat ad exhibendū vel ad exhibitionē cor que exhibere non tenet qđ no.magiste p bis qui petūt sibi fieri copiā instrumēti cū diez cōsule cū intendāt redarguere illō de falso. vt no.in.l.j.§.editiones.ff.de edē. vt nō debeat fieri exhibitio nisi prius subscriptionū pagina precesserit:qđ no.glo.tangit hic quedā alia de quibus non curo que per vosmetipsos videbitis.

¶Additio.

¶Um quidam. Instrm cuius fides semel est approbata non dz iterum produci nisi parte volente de falso accusare:sed si producēs se pdidisse iurauerit excusat.et hoc vsq̄ ad sniam locum hz.h.o. ¶No.q̄ instrm semel productū in actis exēplatur qđ illud exēplū in actis redactū facit fidem de certo:lz originale non pducat qđ intellige si fides eius est approbata vt hic.in pnn. intelligo aūt fidem approbatā si datus est terminus parti ad probandū ⁊ nil sufficienter est probatum. ¶Scđo no.q̄ si qui dicit se velle accusare de falso dz exhiberi instrm.dumtū iuret ⁊ se inscribat pri⁹ q̄ exhibeatur:vt hic qđ multū no.vt ille 2tra quē producitur instrm petat sibi protocollū exhiberi vel sibi fieri instri copiā cū die ⁊ consule:qz intēdit redarguere de falso protocollo:vel ex die⁹ cōsule qđ non debeat fieri talis editio:nisi prius iuret et se subscribat:vt hic ō:sic intelligas qđ nota.in l.j. §.editiones.ff.de edendo. ¶No. q̄ qđā intelligūt hic qđ inscriptio ⁊ accusatio fiat ↄ notariū scribentem.vt.j.dicā ex quo habes qđ si volo accusare notariū possum petere instrm ab alio q̄ ab ipso notario:qz instrm non pōt bñ redargui nisi videatur. ¶Itē no.⁊q̄ pditū esse instrm probāt p iuramentū ⁊ sic casus probāt p iuramentū qđ est notandū statim aliqualiter dicā.no.ex hac.l.⁊ practicā solēnem q̄ si volo dicere nullū vel falsum instrm:sententiā vel preceptuz qđ tu habes ↄ me forte in mei preiudiciū possum petere a iudice qđ faciat exhibere.siquidē dicas te nō habere nec vis pducere nec sufficiētes rōnes allegas quare nō pducas.de cetero pducere nō poteris.casus est hic.in.§.qđ. ē. dictū Jnn.ponit lz nil alleget in.c.ē.ppetuus de ex eo.vide tex.istū. ¶Item ⁊no.q̄ lz ppter nō pduducta chartula nō faciat fidē.hoc est intelligēdum contra eū qui iaz petijt eā sibi exhiberi et exhibita non est ↄ alias remanet in suo robore:vt hic.⁊.d. §.qđ supradictū. ¶Ultimo not.q̄ petitio exhibitiōis chartule nō ōt fieri nisi vsq̄ ad sniaz. ¶Opp. q̄ non debeat iterū iurare.l.ij.de iura calū. dicunt quidam q̄ hic corrigit.tu dic qđ hic loquit de alio iuramēto. ¶Scđo op.⁊ vī q̄ qui vult dicere falsum nō hz necesse se subscribere:sed possit de falso excipiendo cognosci.vt.l.damus.⁊.l.pbemus.j.de fal.Sol.dicūt quidā hic loquit qñ mortu⁹ est principalis delinquēs falsum cōmittēs. donec eñ ille viuit non pōt de falso cognosci.nisi prius ille accusetur crīaliter:vt hic gl.tñ. Idicit ad.ll.in Jtiū alle gatas:⁊ ideo distingue multū notabilr fm Ja. de are.⁊ Cy.hic qui recitat eū multū solēniter:aut qs vult dicere falsum ↄ ipsum criminosum: et pōt ciuiliter vel criminaliter agēdo vel excipiēdo prout vult.vt.o.l.damus.⁊.l.fi.aut 2tra aliū tū declaret in preiudiciū criminosi.⁊ tunc aut criminosus principaliter venit.⁊ nō pōt de hoc principaliter ciuiliter cognosci:nisi pri⁹ criminosus accuset ⁊ conuincatur:vt hic aut est mortuus principalis criminosus:⁊ tūc secus vt.l.j.j.vbi cause fiscales que probat hāc distinctionē:vide gl.illā ⁊ ea no. ¶Oppo. q̄ casus aliter ↄz pbari quā per iuramentum:vt l.fi creditor.j.de pig.acti.Sol.glos.notabiliter dicit qñq̄ allegat qs casum circa id ad qđ non erat obligatus tunc sufficit iuramentum:vt hic. qñq̄ allegat circa id ad qđ erat obligat⁹ tūc non sufficit iuramentum:vt.l.contraria.nota glos. ¶Ultimo ad finem op.j.si ex falsis instrumētis.l.j.⁊.ij.Solutio quidam dicunt qđ hic in prima causa de falso discussum fuerat.⁊ ista est vera in se.⁊ ei aliqualiter applaudet litera q̄ dicit in principio fides approbat a:vel dicas ↄ q̄ semper post sniam pōt sententia irritari pretextu falsoz instroz si aliquis est paratus pbare illa instra falsa:sed illud qđ in hac lege est dictum qđ pars ↄz iurare:a similia illud nō hz locū:nisi vsq̄ ad sniam:non sunt hic alia. Bartol.

¶Plus valere quod agitur q̄ quod simulate cōcipitur. Rubrica.

1 ☞Quando agitur vnum ⁊ aliud per errorē scribitur prevalet quod agitur.
2 Quādo scribitur per fallaciam aliud quā agat prevalet quod agitur.
3 Si vnū agatur ⁊ aliud simulate de partium volūtate scribitur quod prevaleat.
4 Instrumento qñ possit per partes contradici.
5 Cōtra psumptionē iuris ⁊ ō iure admittit pbatio ex volūtate vtriuscq̄ ptis ⁊ ēt p ptis cōfessionē.n.6.
7 Contractū fuisse ficticium quomodo probabitur.

e ¶In cōtractibus. Bossa allegat quasdam concordantias ex quib⁹ percepi talem doctrinā in hac materia. breviter dicit. Qñq̄ agitur ↑ vnū ⁊ aliud scribitur per errorem: tunc si ne dubio prevalet qđ agitur.vt.l.si qs in fundivocabulo.de legatis.j.⁊.l.qui quartam. eo.ti.⁊.l.quoties.de here.instī.j.de testa. l. errorem. ↑ quandoq̄ vnum⁹ agitur et aliud scribitur per fallaciā vnius partis:⁊ tunc idem q̄ plus valet q̄ agitur.vt. j.e. l.si.qñq̄ ↑ vnum agitur ⁊ aliud scribitur simulate de partiū voluntate:⁊ tunc aut illud qđ in veritate agitur nullius est momenti et non valet q̄ agit nec qđ simulatur:sed ob.ex.ep.§.de condi.ob turpem.l.j.⁊.l.si sub specie.§.de postu.aut illud qđ in veritate agitur erat aliqđ in effectu.⁊ tūc aut illud qđ scribit fit p modū habilē ad trāsferendum vnā obligationē in alium valet illud qđ scribitur magis quā illud qđ in veritate fuit actū.vt.§.si cer.pe ta.l.si ex pretio.⁊.l.si p mutua.aut non fit p modū ↄ habilē siue habilē ad hoc:⁊ tūc valet plus q̄ agit q̄ qđ simulate concipitur:vt per totū hūc titulum.

¶Additio.

¶In cōtractibus. Quia dubium est nō summa⁹ ⁊ iō p eius declarationē dic q̄ qñ vnū agit ⁊ aliud scribit per errorē prevalet id qđ agit sine dubio:vt.l.si qs in fundi vocabulo.ff.de lega.j.j.de testamen. l. error.ff.de here.instī.l.quoties.circa principiū.qñq̄ vnum agit ⁊ aliud scribit:ex dolo seu fallacia partis:⁊ tunc rō illius qđ scribit nihil valet: sed illud qđ agit fi actū est:vt.j.e.l.si falsum.l.cuz precibus. §.de pba.quandoq̄ vnū agitur ⁊ aliud scribitur de voluntate partium.⁊ tunc valet illud qđ in veritate agitur:nec illud qđ simulate:vt.l.j.§.de condi.ob causam.de postu.l.si sub specie.qñq̄ illud q̄ in veritate agitur valere potest:⁊ tunc siquidem aliud scribatur per modum habilem ⁊ ad transferendum vnum contractū in alium.⁊ tunc illud quod simulatur prevalet.⁊ enacuatur qđ in veritate fuit actum:vt.§.si certum petatur.l.si ex pretio. et.ff. si certum petat.l.singularia.et isto casu opponi non posset exceptio simulationis.si vero non fit p modum habilem ad transferendū vnum contractum in subsidium alicuius:tunc id quod agitur prevalet et loquitur totus iste titulus. ¶Oppo. j. arbitrium tute.l.fina. ↑ Solu. dicit glosī. ibi speciale vt dixi in.l.in exercendis.§.titulo.j. adverte quantuz est ad materiam.o.l.in exercendis. non est verum qđ ibi fit speciale:quia inuentarium ita posset reprobari de falso sicut aliud instrumentuz secundū omnes:quantum ad materiā.l.nostre dicas quod si inspicio verba testatoris intelligunturvt facent fallit ibi:qz ibi scriptura prevalet veritati:sed hec l.voluit aliud.scilicet quod rei veritas hec est. Illud quod actum est inter partes prevalet ei quod dictum est

Andre. Poma.

¶Quicq̄ vnū.⁊ no. q̄ cuz plures sint species simulationis vt colligi pōt ex dictis bart. hic q̄ volēs probare ↄctuz simulatū ad hoc vt possit obtinere ↄz pbare modū ⁊ speciē simulationis.

a ¶Ratione simulationis. adde qñ cōtractus pōt dici simulatus per ↄbentem.⁊ vide p bart. in. l. filios. j. de bis que i fraudi. credi. et in l. ficut. §. superuacuū. q̄bus mo pi.ta.contrabaf per Jo. et alex. de imol. in. l. nemo pōt. ff. de lega. j. ⁊ per eundez imo. in. c. ad nr̄am de emp. ven. et in c. cuz cōtingat. de iureiu. et in dictis 5 locis etiam quando appositū fuisset iuramentum.

dictum est:hoc colligitur ex tex. qui dicit contractibus et in rubrica.tunc ad contrarium respondeo quandoq̄ instrm scribitur de voluntate vnius ptis tantum.⁊ contra eum tunc dici non pōt ratione simulationis:⁸vt.l.contraria.nisi ex magna cā ⁊ precedente protestatione.vt.quia aliena.in fin.ff. de acquiren. bered. ¶Contra boc oppo.j.ad veleia.l.antique.vbi instrumentum agit inter duos ⁊ tamen contradici non potest.glos.dicit fallit ibi. Pe.dicit ibi loquitur in instrumento publico bic tex. debet intelligi in instrumento priuato:qđ non placet:quia de omni instrumento loquitur.dic ergo quod quando aliquis confitetur instrumentuz publicum scriptū de sua voluntate non potest venire contra dicendo non esse verum:qz ibi est scriptum:vt in contrario:sed si vult dicere illud esse simulate conceptum de voluntate vtriuscq̄ partis posset probari contrarium.nā cōtra ↑ presumptionem iuris ⁊ de iure admittitur probatio ex voluntate vtriuscq̄ partis:vt dixi in aut.sed iam necesse ſ de do.ante nup.⁊ glos.in corpore vnde sumitur: sed ↑ presumptio de qua loquitur.l.antiqua.est iuris ⁊ de iure:ergo posset probari contrarium p cōfessionem partis precedentem vel subsequentē nō curo:facit.l.generaliter.de non nume.pecu.et ideo posset forte dici si in instrumento est scriptū de voluntate partium q̄ illam pecuniam habuit ⁊ recepit.⁊ etiam posito qđ in veritate nō ceperit.instrumentum non posset dici falsum sed fictitiū:non tñ dicat notarius habuit ⁊ recepit in psentia mei notarij ⁊ testium:quia illud forte esset falsum. ¶Oppo.ff.de vsufruc.lega.l.si alij. Solu. vt in glos.⁊ tene solutionem Ro.glo.ſ.q̄ ibi non constabat contrariuz. ¶Oppo.de omnibus.ll.que dicunt quod res iudicata habetur pro veritate dicit glos. fallit in illis.ll.⁊ vbi vis fit in snia.verum est q̄ ibi scriptura prevalet veritati:ſi non contradicit huicelegi.hec em̄.l.loquitur in contractibus.et idem putarem in sententijs si sententia daretur ficta:et hoc ageretur inter partes et iudicem sententia veritati nō preiudicaret.ff.de appel.l.si plusquā. ¶Quero quālr probabitur ista fictio ↑ respondeo si posset probari per testes ascriptos qui interfuerunt tempore contractus celebrati hoc esset multum facile:sed si tunc fuerunt adhibiti testes qui ignorabant id qđ agebāt inter partes:tūc puto qđ si probaretur p testes q̄ in pfationib⁹ hoc est in tractatu habito de ↄctu fiendo:hic in veritate agebāt q̄ esset pign⁹:vt puta si fieret instrm vēditionis cozā aliis testib⁹ absq̄ lōgo interuallo pbaret fictitiuz p illos testes q interfuerūt i tractatu:lz nō in ↄctu ff. de pac.itē q̄r.dever.ob.l.titia.§.idē rñdit bar.

7

6

¶Additio.

¶Acta. Quando simulatio adhibetur de persona ad personam preua et veritas simulationi.b.o.Bar.

b ¶Eptione. ptionis intelligit⁹ fact⁹ cā pignoris:magis me qñ apponitur pactū de retuendendo.Cy.hic tāgit Dy.extra de pig.c.illo.de emp.ven.c.ad nostram.

¶Additio.

b ¶Eptione. Jn simulatione ō cōtractu ad ↄctuz preualet veritas.b.o. quero ad qd est hoc vtile rñdeo qz pignore precpto fructus extenuāt debitum.vt.j.ti.ij.l.j.q̄ in emptione nō est.querūtdoctores vtruz ex eo qđ in ↄctu emptionis opponit pactū de retruendendo presumat cōtract⁹ pignoris.de hoc habem⁹ duas decretales extra de pig. c.illo vos.de emp.⁊ vend.c.nostrā.dic vt ibi. Bar.

¶Additio.

¶Falsum. Instrm etiam a subscribente potest dici falsum.b.o.facit.l.ij.j.si quis alteri vel sibi.⁊ ista l.facit ad qđnem de eo qui dedit notario exāti ad banchum quandam scripturam non vt eā mittat in quaterno.nunquid teneatur de falso. ⁊ ista.l.tenet q̄ fic.⁊ facit bec.l.ad id quod dixi in.l.

b ¶Emptione. vīd q̄ dixi in.l.si.C. de pac.pign.

c ¶§.si qs obrepserit. Adde alex. de imo.ibi:in consi. lxxiij.iij. volu. et bart.in cōsil. cxix. incip. tudertinus et eundem alex in consi.lxx.⁊ in cōsi. lxvij.col.ij. eo.vo.

c si quis obrepserit.ff.de falsis.

¶De commodato. Rubrica.

¶Ea quidem. Nota q̄ quādo quis suscipit periculum casus fortuiti in se tenetur.de quo plene dicemus in.l.sed ↑ si quis.§.questium.ff.si quis cautio.⁊c.

¶Additio.

¶Cum eum. Op.in exceptione reus debet probare.l.ij.⁊.l.in exceptione.ff.de probat. sed hic reus in excipiendo dicit non esse finitum tps ergo ipse debet probare hui⁹ timore gl.vacillat:tu dic qđ qui agit actione ex ↄctu ↄz probare substātialia ↄctus:sed qui agit cōmodati ad hoc vt pbet cōmodatū debet probare rē cōmodatam ad vsum certo tpe limitatū:als non esset commodatum sed precarium:vt not. ff.eo.l.si quis in cōmodato.§.sicut ideo hoc casu negās cōmodatū debet probare ⁊ que cōmodato incumbunt. Bart.

¶Additio.

¶Restituēdis. Qui commodat res causa pignoris: potest agere commodati vt restituantur finito tempore pignoris.hoc dicit no.gl.que hic est que tractat materiā:qua actione debeat agi quando commodatur res vt pignoretur et plenius quam alibi.

¶Retextu. Hec est bona lex. iō eam tenementi pere petuo ⁊c.

¶Additio.

1 ☞Res commodata quando possit retineri pretextu impensarum.
2 Si actione commodati petitur quantitas an possit cum debito compensari.

¶Retextu. Non eget summario.oppo.et videt q̄ possit retineri:vt l.in rebus. §. possunt. ff. eodem. Solu. ibi propter impensas ↑ retinetur:⁊ istam materiam quando retentio ni sit locus:ponunt hic docto.et in.l.si non sortem §.si centum.ff.de condi.inde.dic vt ibi. ¶Querit glo. ↑ quid si actione commodati petatur quantitas vtrum possit cum debito compensari glos.dicit q̄ sic.sine actio commodati detur ad interesse si ne ab initio commodata sit quantitas: et sic intelligē.l.fina.de compensa.vide glos. istam que tenet q̄ quando pecunia debetur vt species potest compensari.contrarium notatur in.l cum fundus.§. seruum tuum impudens.ff.si certum pet.et ibi di q̄ quatenus ad propositum dico q̄ contraria glo. loquitur quando illa species petebatur rei vendi. hic quando petebatur actione personali.vltramō tani tenent simpliciter contra illam glo.videbitis in.o.l.fina.j.de compensationibus.

¶De pignoratitia actione. Rubrica.

¶Additio.

1 ☞Fructus extenuant debitum ⁊ nu.3.
2 ¶Creditor compensat sibi fructus quos percipere potuit.
4 ¶Creditor an teneatur fructus conseruare ⁊ vendere tempore caristie.

¶Codex operis. Redditus qui percipiuntur ex pignore extenuant debitum:⁊ creditor tenetur si pignus per eum deterioretur. boc dicit cum lege sequenti. ¶No. q̄ ↑ fructus extenuant debitum. ¶Scđo no. ↑ creditor compensat sibi fructū quos percipere potuit. ¶Opp. ad ↑ primū q̄ fructus nō cōpensent de.l.si cōuenerit.ff.eo.sol.intelligūt doc. hic qñ fructus sunt consumpti:als ipsi fructus essent pignori sicut ipsum predium:vt.l.j.j. de pactis pigno.⁊.l. qñis. j. quibus ex can. pign. ta. ↄba. ¶Sed ingta boc moneo

¶Propter impēsas. Addecp qñ cōtra maritū vel eius heredes agit p restitutiōe dotis nō pōt fieri retētio p textu expēsarū in re dotali factaz.l. vnica. §. tractat. versi. ſz nec ob impēsas. ſ. ō iure do. et est spāle fauore dotis fm Angē. in l.j.ff.solu.matri.

Andre. Poma.

¶Cōdex operis. vide alexā. consil. cxviij.in.j.col.vo. iiij.imo.qñ.cxviij. ⁊ ad hanc l. oino videas alex. cōsil. primo volu.ij.

¶Compensat sibi fructus. Adde q̄ qñ mulier ageret hypothecaria cōstante mrimonio viro ad inopiam vergēte ⁊ fructus percipiat qđ non tenebitur cōpensare et est in dote spāle cōtra Rap. in.l.ſ.iconstante.in prin.ff.fol.ma. itē nō extenuāt sortē fructꝰ qñ vir constāte matrimonio pecpit fructꝰ exre sibi pignorata p dote per socerū casu est in ¶Salubriter ↑ ibi ho.⁊ doc. extra de vsur.et p eundē habes als duas limita. ad istum text.et ad.l. creditor.seq.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

4 dubium ¶ vtrum creditor teneatur fructus conseruare ⁊ vẽdere tpe caristie. breuiter quidã sunt fructus qui debẽt vẽdi primo tpe: qr statim corumpunt. vt poma: ⁊ similia. ⁊ illa cõseruari nõ debent vt. j. vt in pos. leg. l. ij. §. legatorũ. quidã sunt qui cõseruari pñt. ⁊ illi sunt cõseruãdi: vt. d. §. legatorũ. non tñ tenet eos cõseruare vltra annũ. vt. l. fi. §. pe. ff. de requi. reis. intra annũ ergo alienet tpe cõpetenti ad modũ diligẽtis patrisfamilias: ⁊ cũ intra annũ alienare teneatur: vt. d. l. non est presumendũ qõ ea seruanerit de anno in annũ: ⁊ sic fecerit cõtra id qõ. l. vult. argu. ff. pro socio l. merito.

a REditor. a No. tex. ibi quos pere debuit: qr pbare qõ pcepit est difficile: ꝫ probare qõ percipere debuit est facile. quia põt dici qõ cõi estimatione potuisset tantum locari seu lucrari in annotenemẽti: qr vtilia sunt.

¶ Additio.

DAtum. Licet creditor posset vẽdere pignus ex pactõ prohibetur debitor: agere contra eũ si male vendicit. Barto.

SI creditor. Quis debeat probare casus fortuitos. gl. ponit hic: ⁊ etiam hoc ponit glos. in. l. si quis ex argentarijs. §. j. ff. de eden. ⁊ ibi dicemus.

¶ Additio.

Creditor debet pbare casum manifestis pbationibus rem perditam. ⁊ nu. 4.

Culpam probat qui illam allegat. ⁊ nu. 4. ⁊ nu. 6.

Res dicitur amissa quando facta diligenti inquisitione recuperari non potest.

Manifeste probationes que dicantur.

Casus contingẽs circa personã probat iuramẽto.

SI creditor. Si pignus pereat absq; culpa creditoris periculũ est debitoris. h. d. cũ lege sequẽti. ⁊ l. si nullam. ⁊ l. si pignus.

¶ No. q̃ si creditor ꝺz probare casum. l. rem perditã.

¶ No. q̃ debet probare manifestis probationibus ⁊ sic non staretur iuramento suo. ¶ Not. q̃ pbata amissione debitor debet p bare culpã vt innuit tex. ibi sed si culpe reus deprehendatur: quasi dicat creditor debet deprehendi reus culpe a debitore: ⁊ sic debitor debet probare culpam quod qualiter intelligatur dicam j. qr in gl. dubitat de hoc. Pro de clarãda lege ista sunt examinãda duo. primo qr hic dicitur quod creditor debet probare se perdidisse qualiter pbabit hoc: ⁊ de hoc nihil in gl. ¶ Scõdo qs ꝺz pbare culpã amissione pbata. In glos. sunt opi. finaliter dicit ꝙ qui culpã dicit illam probet ita tenet hic. ⁊ insti. quib⁹ mo. re contrahi. obligatio. in fine. sed in. l. si qs ex argẽtarijs. §. fi. ff. de edẽdo videt dicere q̃ ante oia ꝺz ille qui agit dolum probare vel culpã postea reus probare casum doc. circa hoc parũ dicũt. Breuiter ante oia est sciendũ qr res ꝑ amissa dicit quando adhibita diligenti inquisitione recuperari non põt facit de peti. here. l. deperditã. ¶ Hunc ad propositũ quando qr rem amissam absq; culpa est cã defensionis: quandoq; est causa actionis. primo casu aut probatur res nõ peruenisse ad manus eius qui conuenitur: et tunc ipse probat rem amissam eo ipso qõ adhibita diligenti inquisitione eam nõ reperit: ⁊ se non reperire dicit: nisi per aduersarium probetur eius dolus vel culpa: vt. l. cũ ita. §. species. de legatis. ij. quod no. ff. de pba. l. cum de lege. ⁊. j. de iure delibe. l. fi. §. licentia danda. Quandoq; apparet rem peruenisse ad manus eius qui conuenitur: ⁊ tũc si dicit rem amissam debet probare indubitanter: sed aduertendum qõ si ad illam rem restituendã teneb⁹ iuris obligatione amissionem ꝺz probare manifestis probationibus: dicã statim. Si vero tenebatur iudicis officio põt per iuramentum probare: vt. §. de fide instru. l. fin. Que autem sint iste manifeste pbationes: dicam statim. ¶ Si vero rem amissam esse est causa actionis alicuius ille debet probare: vt. l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden

5 do. Quero ¶ que sunt iste manifeste probationes respondeo quidã sunt casus fortuiti multũ patentes: vt mors: incursus hostium ⁊ similia. ⁊ tunc nõ est dubium de probatione. Quidaꝫ sunt casus fortuiti qui clandestine occurrũt: vt sunt furta. ⁊ istius non est standum simplici assertioni conuenti. vt. l. si nulla. j. eo. sed ꝺz probari alijs presumptionib⁹: vt puta qr reperit hostiũ fractũ: vel qõ famulus aufugit ⁊ similibus. Ad hec. l. non omnis. §. a barbaris. ff. de re milita. Fm docto. ⁊ hec diceretur manifesta probatio. Manifestum est eñ ꝙ ex legitimis presumptionibus apparet: vt. l. ls. ff. de lega. j. In eo quod dicit euidẽs. ⁊. l. si quis locuples. ff. de testamento. ¶ Quero quis probabit culpã, veritas est ista quidam sunt casus qui regulariter non eueniunt sine culpa vt furtum: vt. l. cum duob⁹. §. damna. ⁊ ibi not. ff. pro socio. incendium: vt. l. si vendita ff. de pe. ⁊ cõmo. rei vendi. l. iij. de offi. pre. vig. Item fuga carcerati ⁊ hominũ qui custodiri debuerunt vt. l. in bonefidei. ff. de rei vedic. ⁊ in istis casibus non sufficit conuentum probare causam: nisi probet illud sine sui culpa accidisse: vt. l. si quis fundũ §. imperator. ff. locati. intellige eñ ibi ambiguosclam subripuisse. ⁊. ff. de custo. reo. l. j. ꝫ. eo. l. pignus ⁊ ibi statim dicã. ratio: qr presumptio est contra eũ qui dictum allegat. quidam sunt casus qui regulariter cõtingunt sine culpa vt incursus hostiũ et latronum impetus aquarũ ⁊ mors animaliũ: ⁊ similia: vt no. in. l. cũ duobus. §. damna. ff. pro socio. et probatur. ff. de reg. iur. l. contractus. in istis sufficit connento probare casum: qui dicit culpã illam pbet: qr presumptio est ꝙ absq; culpa acciderit. ita debet intelligi hic cum glo. hic posita. predicta vera ¶ qñ allegatur casus circa res: sed si allegaretur casus circa psonas puta impedimentũ infirmitatis vel alteri⁹ casus ꝓpter qõ dico me nõ posse venire vel aliud facere tũc dicit Guil. de cu. cõsidera ta qualitate persone standum est iuramento suo: vt. l. scire oportet. §. sufficit. de excusa. tuto. j. de minorũ⁊ auten. hodie. Idem videtur tenere Spec. in ti. de appella. §. nunc qualiter. ver. quid ergo.

¶ Additio.

CI fortuitis. Creditor non tenet de casu nisi sit actũ. ¶ Nota. q̃ casus fortuitus est ille cui resisti non põt vt hic. ⁊. l. Mus. de regu. iur.

¶ Additio.

CReditor. Creditor tenetur de culpa adhibita in deteriorando rem pignoratã ⁊ sumptus recuperat. hoc dicit.

DIgnus. Nota hic maiorẽ quã facit iste tex. in princ. ⁊ est in barbara. ¶ Itẽ no. q̃ dicit in hoc reis in quib⁹ alij solebãt vti pro istis q deponunt pecuniam penes cãpsores penes quos solet deponi per alios vt excusentur.

¶ Additio.

DIgnus. Nota. regulam q̃ res perit ei cuius est: qui allegat rem amissam furto debet probare quod culpa eius esset: quod apparet hic ꝺum dicit in hoc reis quibus alij solebant publice vti ratio est: qr casus in furto includit in se culpã regulariter. secus in aggressura latronuꝫ: vt §. eo. l. q̃ fortuitis dixi in. l. si creditor. §. eo.

¶ Additio.

1 ☞ Titulus pignoris non est sufficiens ad prescriptionem.
2 Successor vniuersalis nõ potest prescribere quod non poterat defunctus.
3 Actio pignoratitia non prescribitur longo tpe.
4 Probare obligationem et rem traditam loco pignoris ad quid sit vtile.
5 Practica singularis in actione pignoratitia.
6 Si debitor agit rei venditatione contra creditorẽ an tunc possit referri questio dominij.

WEcredito. Titul⁹ pignoris nõ est sufficiens ad prescriptionem et exceptio pignoris excludit

ireuirã. ⁊ qõ no. bar. in. l. ampli⁹. ff. rẽra. babe. ⁊ adde qõ no. imol. in. l. i. §. per seruꝫ. ff. de acq. pos. ⁊ materia vide i. c. ad nostrã de iuremrã. ⁊ in c. cõquestus. et in c. causam que. de pignor. ⁊ in. c. ex literis. de iureiuran. Quid aũt in venditis societate an fructus computẽtur in sortem. vide bal. in bac. l. et ad istã materia vide q̃ hic dixi post bal. ⁊ qñ fructꝰ extennãt sortem vide not. q. bal. in rubri. C. de contraben. empt. in. §. v. q.

excludit vendicantẽ iure dominij. ⁊ sol. debiti excludit vendicantem per hypothecã. h. d. ¶ Not. q̃ titulus pignoris non
2 est sufficiẽs ad prescriptionem. ¶ No. ꝙ successores vniuersales non possunt prescribere illud qõ non poterat prescribere
3 defunctus. ¶ Nota. etiam qõ pigno. factio non prescribit longo tẽpore: quia est actio psonalis: ⁊ hoc pro prima parte. ¶ Quero glosa quando nascat pignoratitia qñ possit prescribi iuri offerendi dic vt in ea. ¶ Venio ad versic. vnde intelligis. Quero ad quid est vtile ꝺ probare originẽ rei: dicit gl. in-
4 tellige hic originẽ sc̃z obligationẽ facta ꝫ esse: ⁊ rem traditam esse loco pignoris qõ sufficit ad hoc: quia qui semel possedit presumitur bodie possidere. ¶ Nota. q̃ dixi in. l. fine possidetis. §. de pba. qr habuit causam ab actore. istud dictũ licet sit verũ in sẽtanẽ nõ congruit hic litere: qr presupponit tex. pro constanti qõ aduersarius tenet rem: ergo aduersario tenente precario si probarẽ originem rei hoc est rem obligatã: tamen cõstiteor debitum: ⁊ sic creditor possidens non haberet necesse probare: cuius contrariũ subdit tex. Alij dicunt qõ probare originẽ rei sufficit ad hoc qõ creditor possidẽs nõ prescribat: qr habet sciẽtiã aliene rei certe hoc est etiã verũ in se: sed huic litere non congruit per rationẽ quã dixi. Alij et ista opinio ponitur in glo. dicũt qõ hic vendicat res pignoratitia actione certe nec hoc plꝰ: qr tunc nõ haberet necesse creditor proba re debitũ vñ potes eã eligere sic. ſ. originẽ rei: hoc est causaꝫ: quare res ad te peruenit iure dñij. et tunc hec. l. fine scrupulo
5 procedit: vel si volum⁹ sustinere gl. et habemus vnũ casum singularẽ. ⁊ no. vt debitor vel ei⁹ heres agat pignoratitia vel rei vendica. dicens rem fuisse ipsi creditori obligatam et traditam. ⁊ nescit tamen pro quanta pecunia sed paratus est soluere debitum. qõ ostẽderit certe tunc creditor cogetur ad restitutionẽ rei. principale est eñ qõ probem rem obligatam et traditã: sed non pro quãto: qr testes nõ recordãtur. ⁊ fm hoc est hic casus no. ¶ Circa vltimã partẽ hui⁹. l. Quero vtrum si agatur rei vendica. cõtra creditorẽ posset referre qõnem dominij. quidã qõ nõ. glos. ꝙ sic ⁊ bene dic. ff. com. l. ita et si fur. vel pone casum ꝙ dicebat aliquis se impignorasse fundũ spe future numerationis quo casu debet debitor pbare debitum hoc est pecuniam numeratã. vt. j. si pig. cõuen. nu. fe. non fu. l. j. ⁊. j. de non nume. pecu. l. j.

¶ Additio.

DIgnoris. Debitor repetit a creditore pignus p hãc actionẽ. Item creditor non potest pignus occupare sua autoritate absq; pacto vel iudice. h. d. ¶ Nota ꝙ ex pacto licet alicui rem debitoris capere sua autoritate: alias nõ videbitis. j. de pig. l. si creditores. ¶ Oppo. glos. de dãno infecto. l. si. sol. vt in ea.

¶ Additio.

a DOminus. a Soluto debito repetitur pignus non obstante possessione longi temporis.

¶ Additio.

¶ De exercitoria vel institoria actione. Rubrica.

SEruus. Si seruus contrahat in negotiatione permissa obligat dominum institoria: alias de peculio vel in rem verso. ¶ Quero quomodo probabit nullam rem mutuam esse acceptatam. dic vt in glo. ⁊ plene in. l. j. §. j. non autem. ⁊. l. fin. ff. de exercito.

¶ Additio.

SImutuam. Prepositus ad vnũ actus obligat dominũ vtili institoria. h. d. cum. l. sequenti.

¶ Qõ cum eo qui in aliena est potestate. Rubrica.

¶ Additio.

1 ☞ Pater cõsentiens ꝛctui filij qñ insolidum obligetur.
2 Pater cõsentiẽs decurionatui filij qñ obligẽ etiam ꝓinato.
3 Ista nomina de peculio. de in rem verso: quod iussu: ⁊ similia non sunt nomina actionum sed adiectiones.

CUm filius. ¶ Pater pro filio tuto re non tenetur nisi de peculio vel in rem verso: nisi consenserit vel eum decurionem creari permiserit. h. d. ¶ Oppo. ff. de tutel. l. filius. solu. dicit glos. not. Aut filius datur tutor in testamento: ⁊ pater non tenetur nisi de peculio siue consentiat siue non: vt in. l. lucius titius caiũ seium. ff. de admini. tu. Aut datur a iudice: ⁊ pater non consentit. ⁊ non tenetur insolidum. d. l. si filius. ¶ Not. q̃ licet pater consentiat contractui filij: nõ per hoc insolidum obligatur: vt. ff. q̃ iussu. l. j. §. j. breuiter istã materiã ego posui in. l. si cũ otem. §. transgrediamur. Quantũ ad propositũ dic ꝙ quidam sunt actus vel cõtractus q pertinent ad nos tunc cõsensus seu voluntas nostra inducit mandatũ seu ratihabitionẽ: vt. l. j. in princ. mãda. ⁊. l. qui patitur. eo. ti. Si vero ad nos nõ ptinet tunc si quidẽ ille q cõsentit poterat cogi cõsentire: ⁊ obligare cũ consentit se obligat: vt. l. si filius. de tutel. ⁊. l. fin. de suspe. tuto. l. si qs inter. §. imper. ff. de excusa. tuto. Aut non poterat cõsentire vel se obligare ⁊ tunc cõsentiendo nõ obligatur. l. lucius. ff. de admi. tuto. ibi eñ erat datus tutor in testõ: ⁊ ideo non cogebatur fideiubere. nec pꝫ cogebaꝫ se pro eo obligare. Idem si poterat cogi consentire tũc nõ obligatur: vt. l. cũ nõ solũ. §. necessitate. C. de bo. que li. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ pater qui consentit decurionatui non obligetur ꝓinatis: sed solum rei publice: vt. l. j. in fi. de ma. conue. solu. pater cõsentit decurionatui obligatur reipublice ⁊ obligatur pro officio: qõ ipsi filio datur: dico ea actione q̃ oriẽ ex ipso officio: ⁊ ex ea administratione vt hic non oriatur ex aliquo particulari actu vel delicto cõmisso in officio: vt. l. Syra. ¶ Ultimo not. tex. bac. l. q̃ ista noĩa de peculio: de in rem verso: qõ iussu. ⁊ similia non sunt nõia actionum sed sunt adiectiones qõ apparet hic dum dicit tutele vel negotiorum ꝛc. facit. ff. de pecul. l. iij. §. cui con grui. in pcin. ⁊. l. si filius. in fin. ⁊ de in rem verso. de excl. l. si cũ plures. §. fi. ⁊ de insti. l. cui cũ ꝙ. §. non tñ. Bar.

¶ Additio.

EJus. ¶ Filius sui iuris effectus non tenet ex ante gesto nisi in quantum facere potest si paternam hereditatem non bꝫ. h. d. Quere in glos. et exponeibi ꝓpriꝫ edicti impetratione ꝛc. et per edictum qõ cum eo quod est factum ad interpretationem ⁊ limitationem edicti de capi. dimi. idest per quod actio in filium restituebatur insolidum per mutationem status erat liberatus. Querit glo. quomodo intelligatur in quantum facere potest: dicit in ea. Non sunt hic alia.

¶ Additio.

ETiam. Actio de in rem verso competit ex eo qõ versuꝫ est. nec aliter volũtas domini requiritur. h. d. glos. colligit differentiam esse inter missum ⁊ mandatum: dic vt in ea.

¶ Additio.

SEx cõtractu. Qui cõtrahit vt nunc tius non obligat. h. d. b

¶ Additio.

VUllares. Filiusfamilias potest fideiubendo obligari ⁊ patrem obligat de peculio. h. d. gl. primo notat hic ꝺ iam inter filiumfamilias ⁊ seruũ in cõtrahendo. scõo ponit lectura sup secundo responso. tu tene primam glo. ⁊ no.

SI seruus. No. ex hac. l. ⁊ ex eo qõ dicitur te inuito ⁊ ignorante tibi non preiudicat quin conductor possis tua autoritate repellere.

¶ Additio.

SI seruus. Dominus potest sua autoritate repellere inquilinuꝫ: qui cum seruo non habente mandatum contrahat ne menti casum istum pro locationibus factis ab his qui mandatum non habent: vt possit expelli inquilinus vel colonus a domino ꝓpria autoritate. opp. vt in gl. ⁊ tene duas vltimas solutiones.

SI qui seruo. ¶ Hec est bona. l. Nota. istud: qr notabile de eo qui mutuat factori alteri⁹ de quo p gl. magnam in l. si pupillos. §. j. ff. de neg. gest. ⁊ per Ly. b hic. b

¶ Additio.

1 ☞ Gestũ nomine meo ignorante eo cum quo gerit possum habere ratum.
2 Ex contractu gesto per alium nomine meo qñ tenear.

EJ qui. Duas partes habet. prima in seruo. secunda in libero. secunda ibi alioquin: ⁊ ista secunda pars est singularis. breuiter hoc intendit. Actio de peculio competit durante potestate ⁊ ea finita infra annum Item ex contractu liberi nego. gestis. tenetur dominus si in rem suam vertat vel ratum habeat. hoc dicit. Ad primam partem opponi. de. l. j. §. annus. ff. quando actio de pe. est

a Andre. Poma.
¶ Quomin⁹. No. facienté consueta fieri ex cusari a culpa et videas idem contra qr non facit consueta fieri incurrit culpã ita are. consi. cxxviij. colũ. ij. vide alex. cõsi. cij. vol. ij. col. ij. ⁊ penul.
¶ Si qs seruo p mag. gl. ꝙ p Ly. in l. si creditor. §. si tutor vel cura. late p bar. post gl. in. l. si pupill⁹. §. j. de nego. gest.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

anna.fol.vt in glos. ¶Venio ad vltimā partem.ꝛ primo quero dicitur hic cum libero agente ꝛc.de quo loquitur.dicit gl. intellige de procuratore gestore ꝛ tutore vel curatore.inꝯtuz dicit de gestore dicit verum:ꝛ est not.ꝛ singulare.ꝛ ita intelligit glos.in.l.ſi pupilli.§.j.ff. de neg. gest.inquantum dicit de procuratore verū dicit in ſe tamen non cōgruit litere:q; tunc ratihabitio non requirit qō hic dicitur in litera. ¶Opp.j. ſi tutor vel curator interue.l.ſi creditor.ꝛ ſi cer.pet.l. certi. ſolu. dicit glos.ille ſm iſtā q; non tenet dñs niſi in duobus casibus hic expreſſis.poſtea glos.in fin.ſoluit aliter et illa eſt vera ſm Pet.in contrarijs qui contrahit cum geſtore habuit reſpectum ad personam geſtoris vt text. dicit tamen de domino nil fuit dictum:nec ſic nec non.tunc tenetur in duobus casibus hic expreſſis eſt not.casus. ¶Oppo.et videtur q dominus poſſit habere ratum quod ſuo nomine non eſt geſtuz:vt l.pupilli.§.ſed ſi ego.ff.de negō.geſt.fol.¶ dicit glos. not. licet non fuerit geſtū nomine domini a mutuante fuit tū geſtum ab ipſo recipiente.ꝛ ideo poteſt ratum habere not.tex.ꝛ glos. iſtam. ¶Ultimo glos.remittit ad not.in. l.eum qui.§. ſi certum peta.ſed in.l.eum qui.nil dicit:ſed ſe remittit ad nota.in l.ſi pupilli.§.j.de nego.geſtis.ſed q; ibi elapſo anno non examinaui ideo dicꝫ aut quis contrahit cum tutore vel curatore:ꝛ dic vt.l.poſt mortē.ff.ex fa.tuto.Aut quis contrahit cum procuratore ꝛ dic:vt.l.ſi ſi fas.j.mandati.qñq; quis contrahit cum eo qui nullum habet mandatū ꝛ ita eſt ſecunda materia noſtre legis quo caſu dic. Aut quis contrahit cum aliquo penitus extraneo non gerente negotia alterius tunc ille ad quē pecunia aduenit nullo modo tenetur:vt.l. aduerſus.§. ſi certum peta.Aut quis contrahit cum negotiorum geſtore alicuius ſine mandatore:et tunc aut contrahit cum eo contemplatione ſerui tantum:ita quod non dñi.ꝛ tunc ipſe tenetur non dominus:vt.§.ſi tutor vel curato.interue.l.ſi creditor.ꝛ.ff.ſi certum peta.ꝛ hoc no.in ſi.glos.Aut contrahit cum eo cōtemplatione dñi ita q; non geſtoris et tunc videor gerere negotium dñi et ipſe dñs tenetur nego.geſt.actione ſi negotium eſt geſtum vtiliter:vt.l.qui vtiliter.§.ſed an vltro.ff.de nego.geſtis.ꝛ.l.ſi pupilli.eo.titu.aut contrahit contemplatione vtriuſq; et vterq; tenetur.argu.d.l.ſi pupilli.§.j.aut contrahit cum geſtore contemplatione ſui:de dño anté nihil agitatum fuit.tūc dñs regulariter non tenetur niſi in duobus casibus hic expreſſis et predicta forte vera ſunt in eo qui gerit negotia abſentis ſz in eo qui gerit negotia domini vel ſcholaris eo preſente vel patiēte:ꝛ tunc tenet dñs inſtitoria ſi accepit in eā cām quā dñs ſibi erat ſolitus cōmittere:vt.l.ſi.ff.quod cum eo.

¶Additio.

Sex alio. Filius ſui iuris effectus ex anregeſto vtili cōtractu: tenetur inſolidum ſi patris eſt heres.alias in quantum facere poteſt.hoc dicit.Bar.

¶Additio.

1 ☞Pater pro filio inſolidum quando teneatur.
2 Actio mandati cum actione qō iuſſu qñ concurrat.

Si mandator. ¶Pater tenetur pro filio inſolidum ſi mandauit iuſſit vel fideiuſſit.b.d.¶Nota.tres casus quod in ſummario digi vt glos. dicit. ¶Quero ¶vtrum concurrat actio mandati cum actione quod iuſſu glos.hic recitat vno modo:alio modo recitat.ff.qō iuſſu.l.j.§. j.ꝛ iſta tene menti.

2

¶Additio.

Cum ancilla. ¶Ex cōtractu habito cū ſerua nō tenetur dñs: niſi quatenus peculium eſt locupletatum.b.d.Vide gl.q̄ eſt hic que ponit tres caſus in quibus actio de peculio datur inquātum eſt locupletatum peculium.

¶Additio.

Dominum. ¶Ex contractu ſerui tenetur dñs de peculio ꝛ in rē verſo:ꝛ eſt natiua ꝛ non datiua qō plene digi in.l.frater a fratre.in.j.glo.magna.ff.de cōdi.inde.ꝛ ibi digi tenēdo q̄ ſit natiua non datiua contra Ly.hic Bar.

1 ☞Mandans accipere pecuniaz incertā mutuo ita obligatur ſicut ſi mandaret de certa.
2 Litere cōmendatitie quando obligent.remiſſiue.
3 Mandatū generale qñ ſufficiat ad actionē quod iuſſu.
4 Expreſſe dicitur illud quod ſpecialiter exprimitur.

a **Dominos.** [a]¶Iſte eſt primus et vltimus ſup verbo incertū.Ex quo no.¶ſi mando tibi de mutuanda pecunia incerta qō ita obligat mandans ſicut ſi mā-

1

a ¶Dños.vīō bar. ꝛ q̄ ibi dixi p eū.in l.luci⁹ titius.ff.de fideiuſ.

b ¶Litere.ꝛ q̄ ſſe cōmendatitie non obligēt.Addō ſpeci.de cle.peregri. §.j.ꝛ gl.i cle.j.ō in repatr.ꝛ bal.i.l.ſi fas.j.mād.bar.et ibi alex.in.l.luci⁹ titi⁹.ff.de fideiuſ.

c ¶Excepta.de intellectu hui⁹ vide plene p īmo.poſt bar.i.l. ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuletur als in.§.ſi ſtipuler ꝛ.§.ſi quis.de verbobli.

d ¶Addibi donatū et ibi digi in.l.qui mihi donatum.in ſi.ꝛ bal.hic cōtra i §.ꝛ.iij.col.

2 daret de pecunia certa. ¶No.ſcōō q̄ iſte litere commendatorie non obligant:vt hic idem habetur in.l.ſi vero nō remunerandi.§.cū quidam.ff.mā.de quo plene dixi in.l.lucius.ff. de fidetuſſo.ꝛ no.bene hunc vltimū ꝛ primum caſum ꝛc.

¶Additio.

Dominos. ¶Dñs obligat quod iuſſu ſi ſpāliter mandauit:ſecus ſi ſpāliter vel ſi fas cōmendatorias miſit tunc tñ de peculio obligatur.b.d.¶Not.q̄ ſſe cōmendatorie nō debēt trahi ad hoc qō pecunia mutuet.l.ſi vero nō remunerandi.§.cū quedam.ff.man. ¶Scōō not. q̄ generale mandatū non ſufficit ad actionem qō iuſſu.l.j.§.j.dicit glo. expone hic ſpecialiter ideſt expreſſim ſufficit tñ ſi ſpāliter exprimat. ¶Oppo.cōtra hoc de eo q̄ dicitur hac.l.de procuratore ſpāli.fol.intelligit generali de eo qui liberaz non habet als ſecus.idē ſi dictū eſſet p dñm qō haberet ratū quodcunq; geſtū eſſet:vt.l.j.§.j.ff.q̄ iuſſu requirit q̄ dñs ſciat ſpēm contractus:vnde nō eſt neceſſe qō inbeam ſeruo quod cōtrahat cum titio:ſed ſufficit q̄ inbeam ei q̄ emat.non dico a quo.et quam rem.hoc ſufficit ad actionem quod iuſſu.d.l.j.§.qō iuſ. ſed ſi facerem eū procuratorē generalē dñm bonorū meorum quātūcunq; haberet liberā q; non ex primo ſpeciē cōtractus non haberet locū q̄ iuſſu.hoc q̄ hic etiā ꝓbatur in inſtitoria ꝛ exercitoria actione i quib⁹ lz ſeruus volente dño ſbat tamē cōpetit inſtitoria.ꝛ non qō iuſſu.q̄ certa ſpēs contractus nō eſſet demādata. ¶Ultimo tene mēti illā expoſitionē ſpāliter ideſt expreſſim q̄ ſ exp̄eſſe dicit illud qō ſpecialiter exprimit de quo in.l.lucius.ff.de vulga.ꝛ pupilla.Bar.

¶Per quas perſonas nobis acquiritur. Rubrica.

1 ☞Poſſeſſio ꝛ dñium q̄ querat p procuratorem.
c **Excepta.** ¶Secūdi veram lect.breui ter dicit.Per liberam perſonam acquirit no bis poſſeſſio nō dñium actu ciuili incerueniente. b.d. ¶Oppo. et videtur q̄ poſſeſſio ꝛ dñium querat̄ per procuratorē.vt.j. de acq.poſ.l.per procuratorē.Hic autē dicitur q̄ ſola poſſeſſio queritur.quare male.So.vt in prima glos. ¶Contra hoc oppo.per pactum.l.cōmiſſorie transfertur dñium ipſo iure ergo per pactum procuratoris querit dñium nō.cuius contrarium hic dicitur.Glo.videtur dicere q̄ hic per procurato rem non queritur actio perſonalis: ſed dominiū bene transfertur:ſic loquitur contrarium. ¶Doct. ¶noſtri dicunt et bene qō tunc eſt verum q̄ poſſeſſio ꝛ dñium queruntur per procuratorem quando agitur per actum naturalem:vt per traditionem poſſeſſionis:ſecus ſi per actum ciuilem ꝛ per pactum l.commiſſorie vel adiectionis in diem:ꝛ eſt caſus hic. Et probatur hec diſtinctio.ff.de acquiren.re.domi.l.ea q̄ ciuiliter.et

1

d digi plene in.l.qui mihi donatum.⁹ff.de do.

¶Additio.

Excepta. ¶Per liberam perſonam pōt nobis queri poſſeſſio.ꝛ q̄ cauſatur ab ea per acquiſitionez naturalē:ſecus ſi p ciuilem.b.d. ſm veram lecturam. ¶Opponitur ex pacto. l. commiſſorie transfertur dñium ipſo iure.j.de pactis. inter emp. et vendi. l.commiſſum.ſed dominium poteſt queri per procuratorem ergo dominus hic poteſt agere ex iſto pacto huius timore dicunt quidam q̄ dominus non poteſt agere perſonali actione ſed bene rei vendica.Tu dic ſm Soder.q̄ iſta.l.declarat per.l.ea que ciuiliter.de acqui.re.do.Nam ea que acquiruntur per actum naturalem acquirunt nobis per liberam perſonā ſecus in his que acquiruntur per actum ciuilem. ita hic qñ domino queritur per actum naturalem hoc eſt per traditionem poſſeſſionis:tunc per liberam perſonam nobis queritur.vt in principio huius.l.ſed quando per actum ciuilem.vt per pactum.l.commiſſorie.non queritur nobis.vt in ſecūdo reſponſo. ¶Oppo.ff.de vſuris.l.ſi quis ſolutioni.§.j.dicunt quidam non queritur dño directo iure:ſed de equitate: ſed tu dic q̄ regulariter non queritur. Fallit in caſibus qui ponuntur inſti.de inutili.ſtipu.§.ſi quis alij.tangam in.l.ſi multum.j.ſi quis alte.vel ſibi. ¶Quero quomodo fuit hic conceptum pactum.quidam dicunt in perſonā domini:quod eſt falſum:vt.l.eum qui.§.ſi actori.de conſtit. pecu. ¶Notatur in l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis inſulam.de verbo. obliga. dic ergo quod fuit conceptum in perſonam procuratoris. ¶Quero que eſt dñia inter dñium et obligationem.glo.dicit quia iura incorporalia ſunt ita infixa oſſibus qō ſeparari non poſſunt. Tu dic qō ratio eſt ea que ponitur in.l.ea q̄ ciuiliter.de acquiren.rerum dominio.Bar.

Cum per

a **Cum per liberam.** [a]¶Cum per liberam perſonam acquirit no bis poſſeſſio nō dñium actu ciuili incerueniente. b.d. ¶Oppo. et videtur q̄ poſſeſſio ꝛ dñium querat̄ per procuratorē.vt.j. de acq.poſ.l.per procuratorē.Hic autē dicitur q̄ ſola poſſeſſio queritur.quare male.So.vt in prima glos. ¶Contra hoc oppo.per pactum.l.cōmiſſorie transfertur dñium ipſo iure ergo per pactum procuratoris querit dñium nō.cuius contrarium hic dicitur.Glo.videtur dicere q̄ hic per procuratorem non queritur actio perſonalis: ſed dominiū bene transfertur:ſic loquitur contrarium. ¶Doct. ¶noſtri dicunt et bene qō tunc eſt verum q̄ poſſeſſio ꝛ dñium queruntur per procuratorem quando agitur per actum naturalem:vt per traditionem poſſeſſionis:ſecus ſi per actum ciuilem ꝛ per pactum l.commiſſorie vel adiectionis in diem:ꝛ eſt caſus hic. Et probatur hec diſtinctio.ff.de acquiren.re.domi.l.ea q̄ ciuiliter.et

1

d digi plene in.l.qui mihi donatum.⁹ff.de do.

¶Additio.

Duo vel plures. ¶Dec.l.dicit breuiter ſm plici iuſſu i ſualet nominatio ſed iuſſus ſpecialis prevalet nominationi.

¶Ad ſenatuſconſultum macedonianum. Rubrica.

Filius. Nota banc.l.quod non valet mutuū ſi ſim pliciter credebat filiusfamilias.niſi duct⁹ iuſtis rationibus credat ꝛc.

¶Additio.

1 ☞Filiusfamilias aſſerens ſe emancipatum a patre perdit beneficiū macedoniani.
2 Quis punitur propter mendacium.
3 Credens aſſertioni aduerſarij quando excuſatur.

Filiusfamilias. Si filiusfamilias ſe patrēfami.dixerit beneficiū macedoniani amittit.b.d. ¶No.qō p banc.l.ſepe apponūt notarij in ſctibus clauſulā talis aſſerēs ſe emācipatū a tali

1

b ſuo patre:ꝛ p hoc pdit beneficiū⁹ macedoniani. ¶Scōo not. q̄ pter

2 mendaciū qs punit. ¶Querit gl. qō poſſum me oñdere credidiſſe nō vana ſimplicitate ductus.rñdet eoipſo qō ſtium non ꝓbat.vide glo.ꝛ

3 no.Tex.hoc q̄ inſta cā ē ſi qs dicat ſe credidiſſe aſſertioni aduerſarij ad idē qñ actio de peculio eſt annalis.l.j.§.ſi.als eſt.l.ij. ¶Sed q̄ro qualr poterit probari ſtium vt qō ipſe ſciebat ſic non eſſe.dic qō multi modi eſſe poſſunt inter quos eſt ſi erat ita cōiuncta perſona qō veriſimiliter ignozare nō deberet.vt.l.de tutela. ¶de in integ. reſti. Bar.

¶Additio.

1 ☞Teſtis qui deponit ſuper publica voce ꝛ fama ſi dicit ſe ſcire quia ſic dicitur non ꝓbat.

Denodatus. ¶Exceptio ſenatuſconſulti ceſſat in qnqs caſib⁹ hic expꝛſſis.b.d. ¶Quero

1 teſtis interrogat⁹ ſi de hoc eſt publica fama ꝛ vox:dicit qō ſic: interrogatus qūo ſciret.dicit qō ſic publice dicit:vtrū ꝓbet:hic videt tex.qō ſic in cōtrariū eſt veritas:quia poteſt publice dici per vnū:ergo ratio iſta nō ꝓbat:vt.l.non nudis.ꝛ.l.non epiſtolis.ſ.de ꝓbatio.non obſtat hic tex.quia hic ponit iuris miniſteriū:vnde ad ꝓbandū illud quia ſic publice dicit.requirit ea que agebat que contrahebat publice vt ſic videat ab omnibus.vt.ff.eo.l.iij.Bar.

Filius. Ratihabitio retrotrahitur ꝛ mandato comparatur.hoc dicit.

¶Additio.

Filius. Origo actionis inſpicitur quando mutatione facti ratio non mutatur.hoc dicit. ¶Oppo.gl.de.l.licet.§.ſed filius.ꝛ.§.ſequē.ff. depoſiti.glo. non ſoluit:tu dic quod hic ex mutatione tituli:nō contingit mutatio rationis:ſecus in.l.cōtraria. ¶Iſta lex facit ad queſtionem ſi ego emerem ꝛ feciſti refutationem de prētio:deinde iſtud ſtatim pmiſiſti ex alia cauſa quod non debeat ſolui niſi vna gabella.

¶Additio.

Si permittente. Volūtas patris tollit exceptionem macedoniani contra pſonalem ꝛ hypothecariam.b.d.Bar.

¶Additio.

1 ☞Pater quando teneatur emere libros filio ſtudenti.

Macedoniani. In motu ad vſus neceſſarios ceſſat macedonianum ꝛ actio de peculio finita patria poteſtate eſt annalis.actio qō iuſſu ppetua.b.d. ¶Oppo.hec.l.videt ſibi ꝛriari in principio.innuit patrē teneri inſolidū in ſcōo riſo ipſum teneri de peculio.ſol.dicit glo. Aut qs expendit pro filio in talem cauſam quā pater habet neceſſe facere vt emere filio libros poſtq̄ miſit eū ad ſtudiū:ꝛ loquit iſtud principium.als ſecus:ꝛ ita loquitur ſcōm reſponſum. ¶No.glo. ꝛque innuit

1 qō ex quo pater mittit filiū ad ſtudiū pater habet neceſſe emere libros. in cōtrarium videt qō hoc procedat ex mera voluntate.vt.l.que pater. ff.fami.herci. Puto qō quedā eſt diſciplina cōis:vt qs addiſcat legere ꝛ ſcribere.ꝛ ad iſtud pater tenet. vt.l.qui filium.ff.vbi pup.educa.debe. Quedam eſt diſciplina nō cōis vt addiſcat leges vel alias ſciētias.ꝛ ad iſtud nō tenet pater.d.l.que pater.nec obſt.gl.iſta:quia intelligo qō pater habeat neceſſe emere libros ſtante illa volūtate qō ſtudeat:cū fine libris ſtudere nō poſſit nam ſi vellet mutare volūtatem poſſet:dic vt.ff. fami.herciſc.l.ſi filia.§.idem.Ultimo materiā huius legis declarat glo. in.l.ſed iulianus.§.quod.ff.eodem.Bar.

¶Additio.

1 ☞Filij appellatione ſcā a lege venit nepos ex interptatione extēſiua.

Filius. Dec exceptio tuet patrem conuentū actione

11 de peculio. Itez appellatio ꝛ filij facta a lege

Et aduerte q̄ lex dicit porrigere.q.d.qō hoc eſt a ex interpretatione extenſiua non qō comprehendatur ex propria ſignificatione.digi in.l.libero⁹.ff.ve verbo.ſigni.ꝛ.ff.de libe.ꝛ poſtbu.l.j.

¶Additio.

b ☞Ratihabitio quod retrotrahitur et mandato comparatur.

1 Artifex accipiens pecuniam mutuo in dubio videtur accipere occaſione ſue artis.
3 Si paterfamilias accipit pecuniam mutuo quando in dubio videat accepiſſe pro familia nutrienda.ꝛ nu.7.ꝛ nu.8.
4 Exceptioni macedoniani ecōmunicationis vel bāni quod non poſſit renuntiari.
5 Filius effectus ſui iuris renūtiat exceptioni macedoniani.
c 6 Si ſcholaris exiſtens in ſtudio accipiat pecuniaz quod in dubio videatur expendiſſe cauſa ſtudij.

Si filius. Ratihabitio ſeqñs ſicut voluntas ſcedens ipedit exceptionē macedoniani. Ita preſumit militē mutuum qō accepit in cauſa militie accipere.b.d. ¶No. ratihabitionē retrotrahit ꝛ mandato equiparat.¶Contra de acq.here.l.ſi qs mihi bona.§.iuſſum.fol.breuiter vt intelligas.ll.in gl.alleg.qñs cōſenſus alicuius reqrit certo tpe limitato:ꝛ tūc ratihabitio ſequens nil operat.d.§.iuſſum.ꝛ.l.obligari.§.tutor.ff.de auto.tu.ꝛ.l.qd ergo.in ꝑn.ff.de bis q̄ no. infa.Qñq; cōſenſus alicuius requirit certus ſtra d certum tps ꝛ tūc ratihabitio ſequēs ſufficit:dum tñ adueniat ſtra illud tps.vt.o.l.bonorū.rem raba.ꝛ.l.j.de appel.recip.Qñq; conſenſus alicui⁹ requritur nullo tpe limitato:tūc habet locū ratihabitionez retrotrahi:ꝛ mādato cōparari.de quo per Dy.in.c.ratihabitio.de reg.iur.in.vj.multa dixi in.d.l.bonorū.rē ra.ba. ¶Quero an pater poſſit habere ratū inuito filio:dic vt in gl. ¶Venio ad

2 ſi.ex quo no.anteq̄ intrē glo.tq̄ ſi artifex accipit pecuniā mutuo i dubio videt accipere cā artis

3 ſue qō eſt multū no. ¶Itē facit paterfa.¶accipit pecuniam mutuo poſtea repetit emere frumenta

c pro nutrieda familia ſua qō in dubio videt receſſiſſe mutuū p illa emptione faciēda ad hoc optime.j.de pi.l.ſi.ꝛ ibi dicam aliquid. ¶Querit glo.

4 vtrū exceptioni macedoniani poſſit renūtiare:ꝛ determinat q̄ nō:quando exceptio nō inducitur principaliter in fauorem alicuius:ſed ſi alicuius odium non poteſt ei renuntiari ꝛ ideo exceptioni excōicationis vel bāni renūtiari nō poſſet ꝛ ſimi-

5 lium. Itē aduerte ꝛ quia gl. loquit multū obſcure ingt enim an ipſe filius poſſet renuntiare:nā ipſe idē factus ſui iuris renuntiare poſſet vt.l.ij.§.eo. itē ꝛ pater eius pōt renūtiare.vt hac.l.ꝛ.§.l.pri.

Si autē miles. In filio militante ceſſat ſenatuſconſultū macedoniani. ¶No.hunc finē valde:ꝛ facit

6 ¶ad hoc qō in dubio qñ ſcholaris acceperit pecuniā vrēā exp̄diſſe⁹ in cauſas ſcholaſticas neceſ-

d 7 ſarias:ꝛ p hoc poſſumus dicere qō qñ pr accepit

8 pecuniā mutuo tpe charitie qō in dubio ꝓſumāt expendiſſe in alimentis ſue familie ꝛ ſuis. ¶Et qō in dubio ſi aliqd emit p ſe vel p ſuis filijs itel ligat illā pecuniam in illam cām expendiſſe.arg. optimū imo quaſi caſus.j.de pig.l.ſi.in ꝑn.ꝛc.

¶Ad ſenatuſcōſultum velleianū. Rubrica.

Mulieribus. Ad enidē tiā totius ti.debes ſcire q̄ ſenatuſcō. velleianū.bz tria remedia:vnū remediū excluſoriū p mulieres interce dētes ab obligationib⁹ eximunt. aliū ē remediū reſtitutoriū p qō mliere ſubducta de medio actio reſtituit i veterē debitorē.Tertiū remediū eſt iſtitutoriū p qō actio inſtituit de nouo in eū q̄ debet eſſe debitor p quo mulier obligatione ſuſcepit.de primo remedio loquunt qñ ſi oēs ll.hui⁹ti.de duob⁹ vltimis fit mētio i.l.ſi paternā.

&

Universidad del Rosario Archivo Histórico

r in aliqbus alijs.j.eo.ti.rc. ¶Additio.

1 ☞Senatusconsultū velleianū hz tria remedia.
2 In cōtrabente cū muliere an requirat̄ sententia.
3 Statutum puniens contrabétem cum forensi an requirat scientiam.
4 Velleiano renuntiatur.

1 **Mulieribus.** Mulierib⁹ itercedentib⁹ nō donātib⁹ succurrit velleianō†.b.o. ¶Ex ꝟ princi.cū duabus gl.hic positis.no.qnḉ modos 2 intercedēdi vide tex.r gl. ¶Scōo no.q† requirit sciētia ei⁹ qui cū muliere ℨgit. Ad istud opp.de.l. vir ygo.circa pn.ff.e.hui⁹ timore gl.ℏ distinguit vide eā r in istis duob⁹ vltimis.s.qñ vterḉ ignorat: vel qñ mulier scit r credat ignorare: intellige si creditori pōt aliqd iputari: q3 magis solicit⁹ eē 3 debuit.o.l.vir ygoi.in pn. Et no. materiā istā ad infinita. dicit statutū si qs ℨbit cū forensi: certe dz intelligi de eo q scit vel scire dz se ℨbere cū fœmi. 4 facit.s.ti.j.l.j. ¶Querit gl.† vtrū velleiano possit renūtiari.r determinat qō dicā i.l.fi.j.eo.Bar.

¶Additio.

Rustra. Velleianum nō subuenit mulieri: que se obligat principaliter vel in effectu.b.o. ¶Additio.

Sicum ipse. Mater intercedens p filio iuuat velleiano sine se siue res suas obliget pro alio non cū pecunia solvit ab initio.b.o.glo. opponit r soluit. ¶Additio.

1 ☞Qui patitur rem suam obligari quando videatur consentire.

Sine. Tres casus ponit. primo qñ nō ℨsentit: scōo qñ cōsentit tertio qñ decipit: r breuiter hoc intēdit. si mulier pignori nō cōsentit inuiat ipo iure: si decipit nullo mō. ¶Not.fm gl.q q patit rē suā obligari tenet ℨsentire. Cōtra.ff.de pig.act.l.cai⁹. Tdicit gl.aliud in vēditione: aliud in pignore q3 res mea obligari nō pōt me inuito ℏ vēdi fic.vñ i obligatione ℨdicēdo poterā ipedire sec⁹ in vēditione. doc.nñi hoc reprobāt: r dicūt idē eē i obligatione qō i vēditione.nā ille q est pñs r patit nō vr ℨsentire. nec ob.bec.l.q3 hic volebat decipere vt tex.dicit: r rō p gl.assignata nō est bona: q3 ita pōt cōsti tuī obligatio i psonā ex ℨctu pignoris sup re aliena. vt.l.tutor.ℏ.ℨtio.de pig.actio. sic in vēditione quatenus ad ius reale in iudiciū olim non potest aliqd fieri: neḉ p venditionē: neḉ per pignus.

¶Additio.

Imater. Si promittatur indēnitas debitori cessat velleianum: secus si creditori.b.o. ¶Additio

Liens. Velleianū iuuat mulierem r heredem eius ab hypothecaria. r venditionez pignoris facit non valere.Bar.

a **Paterna.** a Hec est bona ꝟcipio qō hz plures fideiussores fideinbēdo simpliciter tenentur insolidū. vt i.ℏ. si plures. isti.ō fideiuss.l. nō recte. ñ qñ alio modo itercedit obligationē suscipiēdo i se glibet tenet in virilem nisi aliud fit actū bic est casus bic rc.

¶Additio.

Paternam. Plures suscipiēte obligationem alterius: obligant in viriles: r quatenus mulier p velleianū iuuatur eatenus in pristinū debitorem actio restituit.b.o. Ad euidentiam est sciendū qō velleianū habet tria remedia. Exclusoriū: restitutoriū r ISTI-tutoriū hec.l.dicit de duobus primis. de tertio vi debitis in.l.ſi ygo:. ¶Op.ad istā hic innuit q3 isti filij tenebant in viriles. contra insti.de fideiuſ.ℏ.ſi plures.j.de fideicō.l.nō ratione.sol.r hec est vera ibi quando fideiebent: hic quādo in se obligationem ſuscipiunt principaliter.Bar.

¶Additio.

Uāis. Tutor velleia. soluens p errorem repetit.b.o.

¶Additio.

Jaduersarius. Mulier principaliter contrahens non iuuatur velleiano secus si p̄o alio cōtrahendo ab initio se obligauit.b.o.

¶Additio.

Tiam. Remittere pignora nō est intercedere.b.o.

¶Additio.

Jfenebris. An sit intercessio ispicit initiū nō euētus. ¶Op.de.l.ſeie.ℏ.ſi.ff.e.gl. soluit multis modis tene vltimam quā tenent oēs doc.

¶Additio.

Mierem. Hec exceptio transit ad fideiussorē r etiā ad mandatorem.b.o.cum.l.ſeq.

¶Additio.

c **Jmulier.** Mulier subdicta de medio per velleianum in veterem debitorez actio restituit.b.o. ¶Additio.

Eminis. Mulier itercedēs nō iuuat̄ ſi decipit.b.o. d ¶Additio.

Umadeas. Si mlier ab initio constituit velleiano inuatur.b.o.

¶Additio.

1 ☞Priuilegiū personale trahitur ad heredes p̄o tempore preterito p̄o quo est facta executio.

Eredes. Beneficiuz psonale transit ad heredes. b.o.Opp.vt.l.in omnibus.de reg.iur. sol.dicit Dy.in.c. priuilegiū personale. de reg.iur.in.vj.q3 hec ꝑsona nō est causa ꝓxima b priuilegij ibi secus: vel potes dicere: b⁹ melī⁹. T priuilegiū personale non transit ad heredes p̄o futuro tempore: sed p preterito quo facta est executio transit ad heredes vt dicemus in.l.finita.ff.de vſufruc. sed velleia. ab ipso initio trahit secū executionem vt faciat mulierez tutam: vt.l.ſi ygo:.ℏ. eo.merito transit ad heredes.

Jcum pater. Ubi est locꝰ exceptiōi fictionis non habet locū velleia.b.o.

Jdotare. ¶No. quod in dote mulier nō iuuatur velleiano.b.o.

1 ☞Mulier qñ possit renūtiare iuri hypothece. e
2 Renuntiatio facta per mulierem iuri hypothece non extenditur ad alias personas. r nu.4.
3 Mulier agens cōtra tertios possessores an excludatur actione cedendarum. r nu.7.
5 Si mulier renuntiauit iuri hypothecarum r fuit confessa quod pretiū ad eum peruenit: quod non habeat locum bec lex.
6 Consentire r renuntiare quod sit idem.ℏ.nu.1.

✳ **Uebemus.** Mulier pōt renūtiare iuri hypothecarū q̄ renuntiatio non egrediat ad alias res vel personas ꝰq̄ ad eas q- c bus est facta renuntiatio.b.o.bec no.l. ¶Not.qō 1 mulier pōt renūtiare iuri hypothece. Cōtra.ff. eo.l.vir ygoi.ℏ.j.Sol.glo.multipliciter. Tu dic fm Jac.de are.q illa est vera solutio q3 hic renūtiauit iuri hypothecarū. ibi ꝺo nō renūtiauit sed d marito obligāti res sibi obligatas ℨsentiꝰ a simili sicut mulier pōt ꝓpriā rem vēdere: nō aūt obligāti ℨsentire ita pōt iurib⁹ hypothece renūtiare 2 nō aūt obligationi ℨsentire. ¶Op.q† ista renuntiatio facta iuri hypothece ꝑiudicet quo ad oēs: vt.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.paulus.in pn.ff. de pigno.l.ſi creditor.ℏ.ſi totū. Sol.speciale est in muliere vt eiꝰ renūtiatio nō egrediat ad alias ꝑso e nas vt hic vides. ¶Oppo.qñ mulierꝭ agit cōtra possessores

✳ Pro concordia. Aduerte qō bart. vult in hac.l.inbemus. qō si mulier ℨsentit alienationi sibi ꝓiudicat in iuribus hypothecarū. Cōtrarius videtur in.l. ſi.ℏ. voluntatē. in ſi.ff.sol.mat. Sol. do. Alegan. bic in apostil. q3 dz intelligi et declarari ꝫ fm determinationē in.d.ℏ. voluntate. vt loquat pa tre mortuo secus qñ esset viuus. et ita itelligat in.d. ℏ. voluntate.

c ¶Res vel personas. Adde bonū tex. fm vnā lec. in l.ſi actione. et ibi Bald. pulchre.ℏ. de pactis.

¶Consensit. De bac.l. intellige in muliere sui iuris secus si esset filiafami. q3 tunc non faceret ꝓiudiciū patri nec sibi do nec fuerit sui iurꝫ per id quod legit et not.in.l.ij.ℏ. qō si in patris. solu. matri. vbi ¶mo. r Bar.in.ℏ. voluntate. e.l. Adde qñ mulier renuntiauit hypothece et inrauit qualr ei succurrat: ¶Abba. pulchre cōsi.viij. li.ij. r an repellat exceptione cedendarū cōsi.viij. cxliij. vide etiaz Roma. consi. cxl.

¶Op.qñ mulier. Et adde istis not.per Bal.in.l. etiā.ℏ.eo.qui q3it qd in generali renūtiatione hypothecarū fiuzū iurium: q3 illa sunt extēdenda ad oēs contractus et ibi etiā querit an valeat pactum a muliere dāte dotē q res viri non fint obligate. r ibi tenet post pe. r Ly. q3 in reb⁹ speciali ter obligatis ꝓio dote nō ualeat renuntiatio nisi seruata forma aut. siue a me.ℏ.e.q3 limitat nisi sit oiuz ad qō vide eundē Bald.ea.l.ℏ. siue a me.

3 possessores ¶aliarū rerū hypothecaria cogit eis cedere actionez personalem r hypothecariā in bonis viri.l.mulier.ff.qui po.in pig.ba. r.d.l. paulus.ℏ.j.qui.mo.pig.vel hypo.sol.sed ista mulier non pōt cedere. q3 in qbusdā reb⁹ renuntiauit ergo repellit exceptione cedendarū actionū.l.ſtichū.ℏ.ſi mādato.ff.de sol.Sol.dicūt doc.qō ista exceptione mulier nō repellit quia ille contra quē mulier agit non contrazit pretextu obligationis mulieris. Ista opi.probatur in simili fm vnam lec.in.l.ſi a stipulatus.ℏ.j.de fideiuſ.r.l.ſi titius.ℏ.meuia.eo.tit. ¶Ultimo scias" r 4 perpetuo tene menti qō ¶doc.nostri intelligūt banc.l. quando maritus in alijs rebus remanet soluendo: si autē nō remaneret soluēdo talis renūtiatio mulieris nō ꝓiudicaret: ratio quia qñ maritus remanet soluendo. renūtiatio hypothece nō cōtinet donationē. vt.ℏ.eo.l.etiā.ff. que in frau. credi.l.ſi pignus. sed quādo maritus nō esset alias soluendo cō tineret donationē. Preterea quādo maritus nō eēt alias soluēdo mulier per hanc renuntiationē esset obligata nō agere. nā ex pacto liberatorio quis obligat̄ ad nō agendū. vt.l.vbi pactū.ℏ.de trāſac.r.l.ſi vnus. ℏ.pactus ne peteret. r ibi no.ff.de pac.ℏ mulier ꝑ viro nullo modo pōt obligari. vt in aut.ſi qua mulier.j.e. ergo talis renūtiatio nō valet. boc tenet Ja.de are.in.l.meuia.ℏ.ſi.ſolu.matri. r Dy.ff.que in frau.cre.l.pignus. r Ja.ō bel.in aut.vt immobilia ante nup.oo.col.v. ¶Ultimo ne 5 possesꝭ errare intellige istam.l.quando mulier ¶renūtiauit iuri hypothece simpliciter. secus si renūtiauit iuri hypothecarū r fuit confessa qō ꝓtiū ad eā peruenit: tūc enim tanḉ si esset solutum forte ꝓiudicaret quo ad omnes. vt.l.vir ygoi.ℏ.j.ff.eo.qō tamen nō intelligo verum simpliciter sed cum distinctione illa quā glo. tangit r ego digi vobis.ff.sol. matri.l.ij.circa pñ. que gl. dicit an per solutionē factam soluto matrimonio contingat liberatio viro non sunt alia bic rc.

¶Additio.

Uebemus. Mulier potest renuntiare iuri hypothece que renuntiatio non porrigitur vltra res vel personas quib⁹ fuit renuntiatū. b.o. ¶Oppo. ff.eo.l.vir ygoi.ℏ.j.gl.illa multipliciter soluit: vna q3 ibi cō- 6 sensit bic renūtiauit. bec non est vera. q3 ¶consentire r renuntiare hypothece est idē. vt.ℏ.de ven.pig.l.cum te. dicit ergo Jac.de are. ibi res obligata obligabat r mulier consensit vnde videtur intercedere bic vendebatur vel aliter cōtrahebatur super ea. sen alienabatur r ideo sicut mulier potest rem suā alienare: r pecuniā ꝓ alio solnere: ita potest cōsentire vēditioni non obligationi fm eum. r in hoc resident doc. ¶Secundo oppo. qui consentit alienationi remittit pignus indistincte quo ad omnes. ff.de pigno.l.creditor.ℏ.certū.l.paulus.ℏ.j.ff.quib⁹ mo.pig.vel hypo.sol.Sol.ſpeciale est in muliere vt eius renūtiatio nō porrigatur vltra personas res r contractus quibus renuntiatum est: quod est not.

¶Tertio oppo.ille qui agit hypothecaria tenet cedere actioni ꝓiori. vt.l.mulier.qui po.in pig.ba. r.l.paulus.ℏ.j.ff.quib.mo.pig.vel hypo. sol.Sed ista domina qñ agit hypothecaria contra alios non poterit cedere iuri hypothecarū quibus renuntiauit r sic repelletur exceptione cedendarū. vt.l.ſtichus. r.l.ſi mandato.ff.de solu.Sol.dicūt doc.cōtraria ¶loquūtur q3 ille qui agit hypothecaria tenet cedere actiones suas ꝓiozi quas habet. secus si eas perdiderit vt bic. ¶Non obstat.ℏ.ſi mādato.q3 iste ꝓioz cōuentus non contragit contemplatione illius iuris qō mulier habebat. ideo sibi imputari nō potest si non cedit hypothecam cui renūtiauit: ibi secus. ¶Ista solutio probatur in.l.ſi stipulatus.ℏ.j.ff. de fideiuſ. fm vnam lec. expressius eo. titu. in.l.ſi titius. Spec. tangit istā questionem in tit. de renuntia.ℏ.j. r ibi dicit allegando dicta quorundā antiquorū. Aut mulier agit contra aliquē qui emerat a marito ꝓiusꝙ ipsa renuntiaret r tunc obstat exceptio cedēdarum. Aut agit contra eū qui emit post renuntiationē. r videtur emisse contēplatione ipsius mulieris dicēs si ipse euinceretur credit mihi iura sua per que recuperabo. secus in eo qui emit postea qui nō potest habere respectū ad iura hypothecarum quibus est iam renūtiatū. argu.o.l.ſi titius.ff.de fideiuſ.r.l.ſi stipulatus.ℏ.j.fm vnam lec.ff.de fideiuſ. Item aduertendum quia doc. intelligunt. l.istam quando in bonis viri supereſt tantū quod ſufficiat ad dotem: alias ista renūtiatio non ꝓiudicaret mulieri. Ista tenet Dy. in.l.ſi pignus. ℏ.de bis que in frau.cre. Idem Jac.de are.in.l.meuia.ℏ. ſi.ff.solu.matri. boc videtur velle glo.ℏ.eo.l.etiam. in ꝓima gl.oum dicit exceptis bis que ſpecialiter ꝓ dote obligantur: de quo videt casus in aut.ſiue a me.j.eo.quam statim legam. de boc videtur casus in aut.ſi qua mulier. que cadit ſuper.l.j.r ibi tangam.

1 ☞Res mobilis dotalis quando possit alienari. r nu.6.
2 Res donata ygoi ꝓpter nuptias q3 etiam sit ei obligata.
3 ¶Mulier per donationem ꝓpter nuptias habet actionem in rem.
4 Si mulier iuri hypothece renūtiauit r cōfessa fuerit pecuniam ad eam peruenisse an tunc tollatur actio de dote.
5 Res inestimate in dotem date si alienantur quando competat mulieri actio vtilis.

Jueame. ¶Oppo.de rei ygo.ac.l.j.ℏ. r cum lex. Sol.quod dicit bic de secundo cōsensu post bīēiū quod ꝓeiudicat donationi ꝓpter nuptias non debet intelligi repetitum in dote: q3 fundus dotalis non po c test alienari: r ista est bona solutio. Alij dicunt" quod intelligatur de rebus estimatis datis in dotem: qō potest esse verū qñ maritus nō esset soluendo quo casu daret vtilis actio ad illas res. vt.ℏ.de iure do.in.l.in reb⁹. Alij intelligūt banc.l. in reb⁹ mobilibus ℏ seruādo seruari pñt. r tūc nō deberet esse in tex. ne quid imobile. alias si boc habetis in dona. ꝓpter nup. nō intelligatis boc repetitū in dote. r fm bāc vlti- a mā solutionē vos habetis bic notare. r no. ¶ glo. a 1 ad illud qō cōsueuit queri vtrū res dotalis mobilis possit alienari. quoniā.l.iul. non loquitur nisi de fundo dotali. r de boc cōsueui vobis dicere in l.j.ff.ſo.ma. tangit ꝑ Azo. in ſum. de fun. do. r per glo. de rei ygoi. ac.ℏ. r cum lex. veritas est ista fm ista iura noua vt distinguam⁹. aut sunt res mobiles que possunt seruari vel nō per banc aut. r gl. bic posita. Idem no. in corpore vnde hec ſumitur. d et ibi tenet boc Jaco. de bel. boc enim verbum imobile bic positum non est in corpore rc.

¶Additio.

Jueame. Duas partes habet. prima loquit in dotione ꝓpter nuptias: scōa i dote. scōa ibi: idē i dote. ¶Primo quero b quō se habeat hec aut. ad.l.C. quidā dicūt addendo. q3 dz dicunt corrigēdo: q3 in.l.C. permittit qō quis renūtiat iuri hypothecarū bic vero ꝓbatur in isto casu dona. ꝓpter nup. ¶Scōo opp. cū mulier habeat actionē in rē ꝓ donatione non potest esse sibi obligata. l. neḉ pignus. ff. de reg. iur. sol. 2 ¶Iustinēdo dico fm doc. qō licet sit mulieris nō tamen est eius irrenocabiliter. potest eñ redire ad virū sicut dos ad mulierē. vt.l. liberis. j. de dona. ante nup. ergo pōt esse nobis obligata. vt.l. in bello. ℏ. si qs seruū. de cap. r.l. ex fertāte. ℏ. latinus. ff. de exce. rei iudi. ¶Op. ꝺz bic ꝙ sol. ma. dos renertit ad virū vel heredes eius. d.l. ſi liberis. sol. itel lige si pactū esset appositū de lucrāda dote fm gl. ¶Ultimo no. bñ ex isto ꝓin. tgō per dona. ꝓo- 3 pter nup. habet mulier actionē in rem sicut vir ꝓ dote. vt.l. doce. ℏ. de rei vē. ¶No. etiā diligēter ꝙ renūtiatio nō nocet mulieri qñ non supereſt viro tantū qō sufficiat ad dotē: r sic intelligi. l. ſiuē. r. l. ſeq. qō intelligē qñ mulier renūtiauit simpliciter secus si fuerit ¶cōfessa se partē dotis recepisse: tūc em ꝓ eo ea parte esset facta solutio partis. vt.l. vir ygoi. ℏ.j.ff.eo. boc tamen nō intelligo simpliciter sed si ſuenireꝭ aliquis de casibus in quibus dos posset restitui cōstante matrimonio: als licet c pecunia ad mulierē peruenireꝭ: nō tolleret actio de dote: nisi ℏtenus appareret mulierē esse locupletatā. vt no.i.l.ij. circa pñ.ff.ſo.ma. dicā. ℏ. ſi cō stan. matri. dos solu. fue. l.j. ¶Venio ad secundā partē r opp. de.l. ℏ. sed cū lex. ℏ. de rei vgo. act. sol. dicunt qdā qō iste versi. r boc multo fortius referēt ad alienationez ꝓhibitam nō permissam vnde fundus dotalis alienari nō posset fm formā ꝓcedētis dicti r ista bona r ꝺa. alij dicūt q† ista clausula loquit de reb⁹ datis in dotē estimatis: cōtraria q3 ꝓhibent alienationē rei dotalis loquunt qñ fuit data inestimata. vide glo. istā r no. boc intelligit verū Jac. de are. qñ de reb⁹ viri nō potest d satisfieri mulieri: r sic competit ei vtilis actio ꝓ re alienata. vt.l. in rebus. j. ℏ uire do. Ego etiā puto qō ista lec. locum habeat qñ res esset estimata boc acto qō reddat res vel estimatio quo casu poterat olim alienari ℏsentiente muliere. vt.l. inestimate. sol. mat. bodie vero reqrunt̄ solēnitates ponite in 6 hac aut. fm istā lect. qō no. alij ¶ vero intelligūt istā legē in reb⁹ mobilibus datis in dotē que seruando seruari non pñt: qō est no. nam de iure. ff. r. C. solūmodo alienatio fundi est ꝓhibita. non autē alienatio rei mobilis quātuncūḉ seruari rc. fm Azo. in ſum. de fun. do. et gl. tangit in.l.j. ℏ. etiam leg. j. de rei vgo. act. ꝑbat. j. de iure dot. l.iij. bodie vero per hāc aut. ea dotalia q3 seruari possunt nō possunt alienari nisi cum solēnitate bic posita. de boc plene dicebā in.l.j. sol. ma. vbi gl. videt dicere simplr qō res dotalis alienari nō possit nō tamē dicit de qua re dotali: huic autēti. cōtradicit tex. q3 dicit si aliqd immobilis rc. sed certe verbuz illud

a ¶Si paternam. a Not.gl.r ibi Bar. i.l.ſi titi⁹. de fideiuſ. r Bar.in.l.nō recte. plene i.l.eadem. i.v. questione. de duo. reis.

b ¶Vel potes dicere. Adde r vide Bar. met aliter r copiosi⁹ loquentē in.l.j.ff.de constit. pzin. r in.l.q3 tale. ff.ſol.mat. r vtrobiq3 vi8 latissime per do. Alegan. r ¶Doder.

¶Ultimo scias. r ibi vide Bar. in l. maritus. de itellectu buius. l. no. in. c. peruenit. de emp. r vēdi. r boc modo itellige bic glo. dūmodo non interueniat iuramentum. vt no. in c. cum contingat. cū ſi. de iureiur. et omnino p Bart. in.l.ſi.ff.eodē. r in p̄ogi. auf.

¶Ultimo ne possēs. et ista faciunt quod licet tradaf res estimata i dotez si alias marit⁹ non est ſoluendo non posset aliena re fm Bal.i.l. minister. ℏ. de vſufr. ad qō vide no. i.l. estimatis. ſo. mat. r an r qūo fit. pui fio. vide etiā Bal. bic r Bal. in.l. pe. in vlti. col. j. q bo. ced. pos. Adde an mulier ſibi ꝓeiudicet qñ ꝓtium dicitur ad eā peruenisse. ¶Pau. de ca. consilio. cc xij. Bar. consi. cxxiiij. Joā. and. in addi. Spe. i ti. ō ſo. ℏ. j. ver. ſed pone vir.

¶Siue a me. alij dicūt. adde no. in c. peruenit. de dote: nisi ℏtenus appareret mulierē esse locupletatā. vt no. i.l.ij. circa pñ. ff. ſo. ma. dicā. ℏ. ſi cō stan. matri. dos solu. fue. l.j. ¶Venio ad secundā partē r opp. de.l. ℏ. sed cū lex. ℏ. de rei vgo. act. sol. dicunt qdā qō iste versi. r boc multo fortius referēt ad alienationez ꝓhibitam nō permissam vnde fundus dotalis alienari nō posset fm formā ꝓcedētis dicti r ista bona r ꝺa. alij dicūt q† ista clausula loquit de reb⁹ datis in dotē estimatis: cōtraria q3 ꝓhibent alienationē rei dotalis loquunt qñ fuit data inestimata. vide glo. istā r no. boc intelligit verū Jac. de are. qñ de reb⁹ viri nō potest d satisfieri mulieri: r sic competit ei vtilis actio ꝓ re alienata. vt.l. in rebus. j. ℏ uire do. Ego etiā puto qō ista lec. locum habeat qñ res esset estimata boc acto qō reddat res vel estimatio quo casu poterat olim alienari ℏsentiente muliere. vt.l. inestimate. sol. mat. bodie vero reqrunt̄ solēnitates ponite in 6 hac aut. fm istā lect. qō no. alij ¶ vero intelligūt istā legē in reb⁹ mobilibus datis in dotē que seruando seruari non pñt: qō est no. nam de iure. ff. r. C. solūmodo alienatio fundi est ꝓhibita. non autē alienatio rei mobilis quātuncūḉ seruari rc. fm Azo. in ſum. de fun. do. et gl. tangit in.l.j. ℏ. etiam leg. j. de rei vgo. act. ꝑbat. j. de iure dot. l.iij. bodie vero per hāc aut. ea dotalia q3 seruari possunt nō possunt alienari nisi cum solēnitate bic posita. de boc plene dicebā in.l.j. sol. ma. vbi gl. videt dicere simplr qō res dotalis alienari nō possit nō tamē dicit de qua re dotali: huic autēti. cōtradicit tex. q3 dicit si aliqd immobilis rc. sed certe verbuz illud

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Si mulier. Et ad hāc.l.vide no. per Bal.in auc.si a qua mulier. in fi. ff.eodem.

b ¶Tribus testibus. Dicit tū singulariter Bal. in l.j.ff.e.qō qr hoc cōsuetudine est q facit valere ꝛ satꝭ est quod tabellio scribat nomine te stium. dicit etiam quod de cōsuetudine est quod sufficiant duo testes quōd idem not. in auc. sed nouo iure. in fi. si cer.pet.ꝛ quod dixi in.l.de quibus.de leg.

c ¶Generaliter. renuntiari velleiano. vtrum mulier possit renuntiare velleiano. viō no. per doc. in.l.scien dū. de vbo.oblig. adde qō dixi post Bart. in.l.fi. ff.eo.ꝛ no. d. Ant. in.c.si diligēti. de fo.cōpe.ꝛ Bar. in l.si quis in cōscribendo. in. iiij. col. ff. de pac. adde tū singu. qꝰ lꝫ mulier renuntiauerit cū iuramēto velleia no nihilominus nō intelligitur renūtiasse noue cōstitutioni que mulierē ipso iure relenat. de q in auc. vt nul. iudi. ff. sed illud. ver. ita. modo voluit Bar. in l.j. ne vgo. p ma. ꝛ de hoc an valeat renuntiatio. vide Bal. in l.j. ff. eo. et an requirat certioratio Bald. qō nō. in. l. si mulier. ff. eo. sed Jo. an. in c. cum causam. de emp.ꝛ vē. tenet q requiratur alleg. glo. in. l. fi. ff. pe. ff. eo. ꝛ ibi p glo. an plumatur certiorato, ad qō vide q scripsi in. l. ij. j. de rescin. vendi. et predicta itelligit Jo. and. etiā si iuerauerit. ff. d. ant. in. d. c. cum contingat. dicit q si interueniat iuramētum tamen presumit certiorato. vide Bart. in. l. si quis pro eo. in. v. mēbro. de fideiuss. adde qō Bal. fere in oībus suis cō filijs vbi de Ꝫ lo

nō est in corpore. vt dicit gl. super ver. īmobilis. ꝛ verum dicit tene menti. Bar.

Si mulier. a ¶Mulier que scō sinuak velleiano. b. d. ¶No. text. ibi nihil sibi preiudicare ꝛc. ¶No. tex. ibi ad aliud qō queri an mulier possit renuntiare velleiano. de quo dicam statim. ff. e. l. fi. Sequitur auc. si qua mulier. quam bene no. ꝛc.

¶Additio Autentica.

☞Mulier in vno contrahente possit bodie renuntiare iuri hypothece.

1 Si maritus ꝛ vgo. in eodem instrumento se obligant tanq̄ duo rei an valeat.

2 Si mulier in instrumento confiteatur pecuniam in sui vtilitatem cōuersam. an probatur hoc verū ꝛ quid si iurauit. ꝛ nu. 4.

Si qua mulier. Quero primo quō se habeat hec auc. ad. l. C. quidā dicebant q corrigit tota materiā velleia. sc̄z quod mulier sit bodie idistincte ipso iure tuta velleiano si puenit in eiꝰ vtilitatē effectualiter tenetur. gl. nostra ꝛ doc. dicebant contrariū: sed ista auc. corrigit tantum qñ Zbit cū viro suo vel. p eo se obligat. ¶Quero ōz hic. Creditꝰ instrumento qō intelligatur. Rñ. de omni Zctu. vt. l. i. ff. si cer. pe. ita sentit gl. nostra ī corpore. ¶Quero tōz hic cōsentiat. vtrum bodie viro Zbente mulier possit renuntiare iuri hypothecarū. hic vī tex. qō non ꝛ sic erit correcta. l. iubemꝰ idistincte: qō videt tenere Ja. de are. si maritꝰ obligat res suas ꝛ illi obligationi Zsentiat. ꝛ renūtiat iuri hypothecarū. nā p tale pactū seu renūtiationē obligat mulier nō petere. qr etiam pacta liberatoria hūt in se obligationē: vt in. ff. pactus ne peteret. ꝛ. l. vbi pactus. de transa. Sed mulier idistincte nō pōt obligari p viro. ergo ꝛc. ꝛ si vir nō obligaret bona sua: Ꝫ mulier renūtiaret iuri hypothecarū valeret. ꝛ remaneret. l. iubemꝰ. ico. recta ꝑm eū. ¶Quero mari tus ꝛ vgo. in eodē instrō obligāt se tanq̄ duo rei an valeat. doc. nostri dicūt qō nō per hāc auc. nisi quatenus appareat pecuniā q̄uersam in vtilitatē mulieris. ¶Quero vtrū ad hoc ꝓbandū sufficiat ꝓfessio mulieris facta in instrumēto q̄ cōtinet pecuniā in sui vtilitatez cōuersam: puto qō nō qr eadē facilitate hoc cōsisterek q̄ renuntiat. ꝛ hoc voluit iste text. q dicit manifesti. pbet ꝛc. ¶Quero qd si fuerit iuratū de iure nostro nō valet. vt. l. nō dubiuꝫ. ff. de legibus de iure cano. fecus. vt extra de iureiur. c. cum contingat. ¶Hic non sunt alia.

Antique ¶Mulier que pretiū cōfessa est recepisse ī istrumēto publico vt intercedat vel in veritate recepit velleiano non iuuatur. b. d.

¶Additio.

☞Casus in quo quis non potest venire contra cōtenta in instrumento.

Cōfessioni mulieris in istrumēto apposite qō nō stet niſi in istrm baberet solēnitates de quibus hic. Creditor quando videat excludi velleiano si mulier excluditur.

Antique Si mulier ꝓ intercessione ptiuꝫ receperit cessat beneficiū velleiano. quo ipsa iuuat nō aute būficiū quo creditori actio restituit. b. d. ¶Not. pmū casum in q̄ cessat velleia. ¶Scōo not. casum in quo qs nō pōt venire cōtra cōtēta in instrumēto publico. hic em̄ est ꝑsumptio iuris ꝛ de iure ctra quā nō admittit ꝓbatio in Zrium: qō apparet ex text. q dicit oīmodo. q. d. nō obstante aliquo. quare posset in Zrium ꝓbare: niſi ꝓbaret per cōfessionē partis. vt in auc. sed iā necesse. C. de dona. añ nup.ꝛ hoc declarauit tibi. ff. plus vale. qō agit. l. i. Et q̄ fit ratio in Ꝫ casu. glo. assignat duas rones. vīd eā ꝛ no. qr pōt valere ad multa nō tū putarē istas rones exp̄tendas vltra casum istiꝰ. l. fm doc. ¶No. qñ instrumentum nō fit ita solēniter fcm̄. ꝛ vt hic ōz cōfessioni mulieris nō stat niſi aliter ꝓbet ipsam recepisse pecuniā qō est notādū. facit ad ea q̄ dixi ī auc. si q̄ mulier. ff. e.

3 ¶Nō. q̄ in oīb⁹ casib⁹ in qb⁹ mulier excludit a velleia. nō ꝓ hoc vī excludi creditor qn habeat re mediū velleia. institutoriū vel restitutoriū. vt hic in versi. sed si numerus. ꝛ ideo licet mulier velleia. renuntiet nō tamen videtur renuntiare creditor. ꝛ ideo sis cautus q̄ si mulier ꝓmittit animo nō uandi sicut mulier renūtiat velleia. ita ꝛ creditor.

Sinautem. ¶Iste est singularis casus quez perpetuo tenet menti. bzeuiter dicit. Mulier intercedendo ipso iure nō obligat nisi Zctus in scriptis celebret vel a tribus testibus⁹ subsignetur. b. d.

¶Additio.

Sinautē. ¶Iste. ff. est singularis ꝛ bre niter. b. d. mulier itercedēdo ipso iure nō obligat. nisi interueniat instrm publicū trib⁹ testib⁹ signatū quo casu velleia. nō iuuat. ¶No. casum mirabilē q̄ si mulier intercederet extra istā solēnitatē nō teneret ēt si renūtiasset velleiano: qr hoc casu velleianū nō hz locū nisi iuraſſet: ꝛ hoc de iure cano. vt. c. cū ꝛtingat. eꝛ ō iureur. ¶Ultimo scias qō ꝓ itellectu istiꝰ auc. fuerūt due opi. inter Bul. ꝛ Bar. tene primā. Bar.

Veterum. Mulier intercedēdo ꝓ libertate nō iuuak velleiano. b. d.

1 ☞Casus in quibus cessat velleianum.

2 Mulier quando possit velleiano renuntiare.

3 Mulier ea fragilitate qua inducitur ad obligandum eadem inducitur ad renuntiandum.

4 Mulier renuntians debet certiorari.

Generaliter Mulier ītercedēdo ꝓ dote velleia. nō iuuak. b. d. ¶Querit gl. in qbus casib⁹ cessat velleia. gl. ponit sex. ꝛ de bis ponit versus. addit gl. duos alios casus.

2 ¶Quero circa istā gl. vtrū hoc sit verū ꝛ q̄ mulier c possit renūtiare velleiano. ꝛ gl. hic simplr tenet q̄ sic. p. l. fi. ff. pe. ff. eo. ꝛ tenēt ita cōiter aduocati. veritas est ista: aut mulier se obligat ꝓ marito: ꝛ tunc ipso iure nō tenek. vt. ff. e. aut. si q̄ mulier. iō renūd tiatio velleiani nihil operaſ. aut itercedit ꝓ alio. ꝛ tūc aut fine scriptis ꝛ sine subscriptione triū testiū: ꝛ tūc indistincte ipso iure nō tenek renūtiatio velleiani nihil operaſ. vt. l. antique. ff. fin. ff. eo. Si vero itercedat ī scriptis ꝛ cū solēnitate posita i. d. l. antique. tūc dico aut renūtiat velleiano in cā in qua ipsa necessario obligaſ ꝛ valet renūtiatio: vt in auc. matri ꝛ auie. aut als renūtiat: ꝛ tunc si qdē hec renūtiatio fit in iudicio: ꝛ valet. vt. d. l. fi. ff. pe. aut fit extra iudiciū: ꝛ tūc si quidē post biēnū valet. vt. ff. e. l. si mulier. in fi. aut intra biēniū: ꝛ nō valet qr eadē fragilitate qua obligaſ eadē fragi litate renūtiat velleiano. vt. l. si mulier. in princ. ff. e eo. ꝛ. l. doli exceptio. versi. diuersum. ff. de dona. a simili sicut dicimus in renūtiatione beneficij restitutionis in integrū. vt vidistis no. ff. de in integ. re sti. l. si intra. ꝛ. l. si inder circūēto. ff. de mino. ꝛc. f

¶Additio.

Generaliter Mulier ītercedēs ꝓ dote nō iuuak velleia. b. d. Querit glo. quot sunt casus in qb⁹ velleianus cessat. dicit in ea. inter ceteros casus gl. ponit vnū si renūtiaret velleiano. bzeuiter veritas est ista. Si q̄ mulier intercedit ꝓ viro tūc renūtiatio velleia. nil relenat q̄re ipso iure est tuta. vt in auc. si q̄ mulier. ff. eo. l. antique. in fi. ff. e. ¶Aut intercedit ꝓ alio ꝛ ꝓ publicū instrumētū ꝛ tūc renuntiatio valeret fm gl. nec anderē dicere Zriū. ꝑpter cōsuetudinē. De iure tū videt distingui aut renūtiat coꝛā iudice ꝛ valet. vt. l. si. fi. ff. e. ¶Aut extra iudiciū. ꝛ tūc aut ex interuallo post biēnū ꝛ valet. vt. l. si qua mulier. ff. eo. ¶Aut in ipso instrumēto vel intra biēniū ꝛ tūc renūtiatio nō valet: qr ea facilitate qua ītercedit eā renūtiat. vt. ff. e. l. si q̄ mulier. ꝛ. l. doli exceptio. versi. diuersum. de noua. facit qō not. l. filiꝰ. ff. de in inte. resti. l. si intra. ꝛ. ff. de mino. l. si inder circūuento. ꝛ boc in muliere: creditore autē inquātū

quit tenet ꝓ regratur certiorato de quo videt auc. sacramēta pueroꝝ. ff. si aduer. vē.

✻ Pro concordia. Aduerte qō veleiano renuntiari nō potest per mulierem cui competit illud beneficiū ita Bar. i. l. si mulier. ff. ad velleia. Contra videt volnisse in hac. l. generaliter. Tu dic debet intelligi ī alijs locis ſm distinctionem de qua ꝓ euz in hac. l. generaliter. ita videt solu ere Panor. in. c. si diligenti. de fo. compe. col. iij. qui etiā dat aliā solu. an fuerit certiorata ꝛ valet als non vel etiā cum iuramento. vt in. c. cū contingat. de iureurā. Adde als limitatiōes de q bus ꝓ do. Alexā. in. l. sciendū. ff. de verbo. obli. col. g. Itē ꝓ post iuramentum renūtiet beneficio noue cōstitutio. quo tuta est ipso iure. vt ꝓ Bald. post glo. in l. j. in fi. C. ne vgo ꝓ marito.

✻ Andre. Poma. ¶Ipso iure. vide Panor. Zsi. qliij. in princ. volu. s. ꝛ Bald. cccij. in. v. parte scōm ipsos. ¶Dedio. ꝛ Sozi. lxv. ij. in ver. ꝓbatur auc. Bar. ꝛ seq. col.

¶ff. de minori. ꝓ Ange. et Jmo. in l. repudiāda. ff. de acquir. bere.

¶Valet. adde q̄ contra dictum vidētur tenere. are. i. c. si diligēti. col. j. extra de so. competen. quem vide per te.

velleia. facit ꝓ eo quod instituit vel restituit puto posse renūtiare indistincte p clausulā generalē. l. 4 si qs in cōscribendo. de pac. ¶Dicit tū gl. in fi. ff. e. qō intelligit qō mulier debet certiorari q̄ renuntiare non pōt ei qō sibi cōpetere ignorat. vt. l. master. de ioffi. testa. sed q̄re quid si in vno instrō fuit certiorata: postea in alijs nō: an sufficiat ꝑdens certioratio. videt qō sic. arg. l. itē veniūt. §. a quo. ff. de pecu. ꝛ de vsur. l. si quis stipula. in fi. Bar.

¶De non numerata pecunia. Rubrica.

Si pecuniā. Etiā si iciderit ō debito creditori icūbit onus ꝓbādi pecuniā numeratam. b. d. prima loquit qñ agit ꝓ pignoratitia p debitorē Ꝫ creditorez. Scōa loquit qñ agit ꝓ pignoratitia p debitorē Ꝫ creditorez. Scōa ibi: eadēq̄. Itē prima subdividit: quia primo loquit qd bz facere actor tā in formādo petitionē quā in ꝓbando. Scōa loquit qd bz facere reus tā in formādo exceptionē quā etiā in ꝓbando. Scōa ibi: nā intētio. Istā. l. babetis de verbo ad verbuz. j. si pig. cō. nu. secu. nō fue. l. j. ¶Quero qua actione agebak hic. dic vt in glo. si pig. ꝑter rē. ¶Quero qd si agak actio. in rē an possit objici exceptio ōñj. g. l. tangit hic: ꝛ. ff. de pig. act. l. nec creditores. ꝛ. ff. cōmoda. l. ita vt si fur. ꝛc.

¶Additio.

Si pecuniā. Sine incidenter siue principaliter q̄rak de debito bz ꝓbare pecuniā numeratā: primo loquit qñ agit ꝓ ignoratitia Ꝫ creditorem: scōo qñ creditor agit ꝓ pothecaria Ꝫ debitorez vel in rē. scōa ibi: eadēq̄. In ꝑma subdividit: qr prima loquit qualiter debeat formari libellus ꝛ qd sit. ꝓbādus ex parte rei de pignore icipiēte. scōa ibi: nā intētio. In terminis pone casum in debitore agēte pignoratitia q̄ bz in libello narrare se ꝓmisisse titio cētū sub spe future nūerationis ꝛ numerationē secutā nō ee. ꝛ se ob hoc pignus tradidisse qō petit sibi restitui: ꝛ si querak qd bz ꝓbare iste actor. rñdet qō sufficit si ꝓbet se pignus tradidisse. hoc dicit primo.

¶Sequitur versi.

☞Pignoratitia competit etiam habenti exceptionem peremptoriam.

2 Actor in libello potest facere mentionem de exceptione aduersarij ꝛ sua replicatione.

Nā intentio. In quo sic forma casum. Instat querēs si solū pignus datū ꝓbabo: creditor obtinebit illud tanq̄ sibi obligatū. rñdet impator si creditor vult excipere bz narrare rē sibi obligatā ꝑ certa pecunia: ꝛ pecuniā nō esse redditā: ꝛ de istis duob⁹ bz ꝓbare. ꝓmū. §. pecuniā: ꝑ qua pignus fuit trāsferi ptū: nūeratā esse: qō si nō, ꝓbet succūberet. b. d. exꝑpone ibi oū dicit ītētio. i. exceptio creditoris quēti in quo duo intēdit. §. pignus datū ꝑ pecunia. ꝛ pecuniā non redditā ꝛ exꝑpone tenebit. i. naturaliter habebit effectū ad exꝑpellendū agētem. ¶Sequit scōa ps: ꝛ ista est clara. ¶No. ꝓ pignoratitia tnō solū bz locū pecunia soluta: sed ēt oppositā q̄cūq̄ exceptiōe perēptoria. alia notabilia patēt ex sum mario ꝛ casu i terminis. ¶Ad. l. istā op. ōz hic ꝓ agit in rē. sed ille q̄ agit in rem. bz ꝓbare se ōñm vt. l. in rē. ff. de rei vē. hic ōz cōtrarius quare male. Sol. buiꝰ timore bec. l. legit duob⁹ modis. primo qō agebak pignoratitia: ꝛ tunc exꝑpone tex. q̄ dicit in rem. i. pignoratitia ꝑpter rē: ex qua lect. no. qō modo dixi ꝓ si qs asserat se habere aliquam exceptionē peremptoriā bz pignoratitiā. vñ filiusſa. ꝛ mulier ꝑsit agere pignoratitia dicēdo se ēdidisse pignus ꝑpter pecuniā ad cui⁹ petitionē poterāt se tueri ꝓ macedonianū vel velleia. ¶Scōo modo legit hic qō agak in rē. ad cōtrariū rēspondebant quidā qō hic non pōt referre questionē dominij: qr bz cām ab actore. hec non est vera. vt habuistis no. ff. de pig. act. l. nec creditores plene. ff. cōmo. l.

1 **Certiorari.** ad a de ꝓ qñ iteruenit iuramentū ꝓsumptū certiorata. ita Archid. in. c. ij. de iureiur. lib. vj. refert ꝛ sequitur. d. Fran. de are. in. d. c. si diligenti. ſ. in alia apostil. deducto. colū. ſ. de foro compe.

b ¶Sic ꝛ cautiōe. Et circa materiā huiꝰ. l. vide Ang. in. l. ſi ita stipulatus. §. chrysogonus. de vbo. obli. ꝛ que not. Bar. et Jmo. in. l. ſi debitorē. ff. de noua. ꝛ qō not. Bald. in. l. ſi. in. vj. col. C. cō. vti. iudi. ꝛ Bart. in. l. post dotem. sol. mat. in ver. ex prędictis.

c ¶Recepisse pecuniam. an ſi maritus confessus ſit dotem vel mutuū recepisse bre ei⁹ possit opponere exceptionem non nu. pec. dic qō nō ita dixit gl. ſin. in l. j. de fal. cau. adiec. lega. ſm Bal. in. c. j. de pa. constan. in ver. vasallus. el. j. ꝛ ſi. ꝑ bal. in. l. ſi. in vlti. col. j. eo. ꝛ qō ipse not. in. l. generaliter. ī v. q. j. eo. post antiquos. Itē hunc titulum elegātiſſimis dictis limita de qbus vide Ludo. ro. in. l. ſi mandato. cū seq. de fideiuſ. ꝛ an locum habeat bec exceptio in alio ꝓtractu quam in mutuo Bal. ꝛ Dy. Jaco. de are. in. l. fin. eꝛ pluribus. §. ſi cer. petak. ꝑ sic. tu vero vide glo. hic i et Bald. in tertia op. in. l. generaliter. et in prima op. §. eo. ꝛ glo. ꝛ Bal. in l. in cōtractibus. in pun. §. eo. ꝛ vide. j. eo. §. j. ver. et not. Sed an cōtra instrumentū guarētigie possit opponi exceptio nō nu. pe. vide Bal. i addi. Specu. in ti. de execu. sen. et qō no. Bar. ꝛ Bal. in l. sub specie. §. de postu. ꝛ melioꝰ bal.

ita vt ſi fur. Alij alij dicūt qō h creditor nō referebat qōnē de ōñio. sed solum de pignore: ꝛ ista pōt esse bona. eꝛ qua not. ¶ qō acto in libello pōt suo 2 noie facere mētionē de exceptione aduersarij ꝛ replicatione sua; nā ſm h dic agebat rei vē. dicens se ōñm ꝛ ſi creditor opponeret ē pignoratā causā tionē frustra emiſſam: qr pecu. numerata nō fuit: ꝛ hoc totū ponit in libello. vt in ꝓin. huius. l. ōī. ¶Opp. ſi ꝓbat pignus datū. ergo nō poteſt recuperare niſi soluat. Rñ. gl. ꝓbet pignus datū ꝓ pecunia: quā dicit indebitā. qr numerata nō fuit. Simile vidiſtis in. l. nec creditores. §. de pig. act.

Inozem. Exceptio non numerate pecunie pōt obiici in toto vel in parte. b. d. ¶Opp. hic innuit qō ille qui excepit ꝓbet nō numeratam pecuniam. Cōtra. ſ. eo. l. ꝓi. ꝛ. l. asseueratio. Sol. vt in gl. ꝛ tene illam quod hoc ꝓbatur coipso quod nō ꝓbatur contrarium.

¶Additio.

Inozem. Exceptio nō numerate pecunie potest opponi ēt ꝑ pte. ¶Opp. hic innuit qꝰ ille q̄ dicit nō numeratā debet ꝓbare contra. ſ. l. ꝓi. Sol. dicūt qdaz ibi negabat totū hic pars. vnde ratione partis ꝓsumit totum debitū niſi cōtrariū ꝓbet facit. ff. de ꝓoba. l. cū de indebito. ista nō est vera vt dicā in. l. cū fideicōmiſ. j. e. sed posito q̄ sit vera qualiter ꝓbabit ista negatiua dicit glo. ꝑ confessionē: itē ꝑ numerationes diuersis tēꝑoib⁹ factas. Ista duo intelligē cōiunctim. primo oportet q̄ actor ꝓiteak ipm nō numeraſſe pecuniā verbis: ꝓbet reus ꝑ testes q̄ prima vice fuit tātū: scōa tantū: ꝛ sic nō ascēdebat totā summā. Aduerte illud qō gl. dicit ꝑ confessionē: ꝛ no. ad illud qō dicaz. j. l. ꝓi. Allia sol. est qō bic. ꝓbat nō numeratā coipso qō nō. ꝓbak contrariū. vt sit idem iuris de parte qō de toto. l. que de tota. de rei vendi. ꝛ ista est vera. Bar.

1 ☞Per instrumentum quando ꝓbetur pecuniam fuiſſe numeratam.

2 Verba ista. nō ſpe future numerationis non impediunt exceptionem non nu. pecu.

3 Si instrumento in scriptis cōfecto quis cōfitetur se recepiſſe pecuniam quod etiam poterit apponere exceptionem non nu. pecu.

4 Exceptioni nō numerate pecunie: an possit quis renuntiare.

5 In obligatione cōtracta literis infra bennium non est nata ciuilis obligatio. tamen presumitur nata. ꝛ nume. 6.

7 Fragilitas debitoris est tanta qō facit instrumentum creditori qualiter vult.

8 Pactum legis cōmiſſo. in pignoribus ab initio non valet eꝛ postfacto si fiat valet.

9 Verba habuit ꝛ recepit referūtur ad tēpus celebrati contractus.

10 Aduocati tenent opi. glo.

11 Pecuniam nō fuiſſe numeratā qūo ꝓbabitur.

b **Sexcautione.** ¶Hec iez con ✻ Aduerte qō Bar allegatur ſibi contrarius in hac. l. ſi eꝛ cautiōe. Sed ꝑ ſalnādo Bart. dic vt in concordantia quaz posui in l. predia. ff. ō acq. poſſeſ. suenit eē clauis totius materie ꝛ ideo intēdo vobis illā bene legere. Si ꝛtra creditorē agentē opponak exceptio nō numerate pecunie creditor bz numerationē ꝓbare als reus abſoluit. b. d. ¶Oppo. de. l. in Zctibus. ſ. eo. Sol. intellige hāc. l. ſm illā. ſ. q̄ infra biennīū obiiciak exceptio. ¶Scōo op. a diuiſiōe. ¶ aut tu itelligis hāc. l. in instrumēto publico. ꝛ tūc numeratio vī probata per eū: qr ei ſtak donec ꝓbet contrariuz. vt. §. de ꝓba. l. cū precib⁹. ꝛ. §. ti. j. l. antique. in ꝓnc. Aut intelligis de ꝓinato: ꝛ tūc aut instrumentū ꝓinatū non est ſubſcriptū a testibus ꝛ nullā facit fidē: vñ nō est opus exceptione nō numerate pecunie: vt. §. de ꝓba. l. instrumēta. Aut est ſubſcriptū ꝛ approbatū: ꝛ tūc est idē qō in publico. vt. l. ſcripturas. j. qui po. in pig. ha. Quid dicem⁹. Sol. oi co qō hoc pōt intelligi in instrumēto publico. dicit gl. in quo cōtinetur qō talis confeſſus est ſe recepiſſe pecuniā. ꝛ nō autē dicit qō recepit: ꝛ ideo ꝑ

Universidad del Rosario

a ¶ Tu aduerte. Item vide Bart. a in l. predia .ff. de acqui. pos. qui videtur dicere contra ista et qō not. Bal. in. l. si absentis. in. iiij. q. si cer. pe. Bal. bic in. iij. q. 2 ad no. bic per Bar. vide p eundem in l. si nō singuli. 2 Bal. per illam glo. in l. si ex pretio. ff. si cer. pe. 2 quod not. in l. si ex pluribus. cum glo. de fo. ideo dicit Jnno. in. c. fraternitatis . circa pn. de frigi. 2 malefi. qō non debet deponere tantum in instrumento. 2 qō vidit 2 nouit 2 dicit Bal. in aut. sed nouo iure. ff. si cer. pe. qō ille qui confitet instrumentum per visum et auditum : et dicit Bal. p gl. j. ibi in l. fi. C. de cōdi. eg. l. qō si notarius nō vidit pecuniā interuenire nō tñ tenetur dicere talis fuit confessus sub 2 spe future numerationis: qz solus debet ponere verba cōtrabentium non mentem . Et adde qō digi ſm Jnno. in. d. c. fraternitatis. vide la 3 te per Bal. i rub. C. de fide istru. in b v. 2. vj. col. quid si notarius dicit talis fuit confessus babuisse a titio numerante . vide Bal. l. j. i. C. de cōfes. Adde bal. ſsi. 4 cclxxviij. lib. ij. c

b ¶ Celebretur in scriptis . Et adde qō Jud. in. l. si mādato. de fideiuſ. 2 cū Guido. contra Bar. vtrū distinctio de qua bic p gl. habeat locum 5 i pīnata scriptura. vide glo. in. l. si nō singuli. ff. si cer tū petatur. 2 gl. et Bar. in. l. si ex pretio. codē tit. 2 bic adde Jmo. in. l. j. ff. si quis ita. et in l. si ita stipulatus. ff. cbrysogon°. de d vbo. ob. 2 Bart. b in. g. q. alias col.

c ¶ Renūtiari exceptioni. Adde q 6 no. per Roder. isti. de ac. ff. fuerat. instrumentū tale nō probat numeratio sed cōfessio. qō satis placet 2 est verū. Tu aduerte[a] qō verba instrumēti in quo continet pecuniā numerata esse debēt hoc importare de necessitate: alias nō pbarent bec cū pbatio debeat de necessitate concludere. vt. l. neq; natales. ff. de pba. 2. l. nō nudis. 2 ibi no. 2. j. vñ cog. l. nō hoc. Si ergo notarius dicit, titius fuit confessus se habuisse 2 recepisse decē que in veritate habuit 2 recepit i pſentia mei notarij 2 testiū. 2 tunc instrumētū cōcludit de necessitate ſi dicat notari° sic. Titius fuit confessus habuisse 2 recepisse centum. que habuit 2 recepit nec addit in pręsentia mei notarij 2 testiū. tūc hoc instrumētū de necessitate nō concluderet numerationē. nā totū illud potest esse de confessione partis que dicit cōfiteor me habuisse 2 recepisse centum que habui 2 recepi. notarius hoc scribēs scripsit i tertia persona illud qō ipse dixit in prima persona: 2 sic notarius nō testificat de numeratione sed de cōfessione illius: sed si instrumētū diceret sic quod fuit confessus se habuisse 2 recepisse decē. 2 habuit 2 recepit in pūtia mei notarij 2 testiū infrascriptorū: tūc illud instrumētū de necessitate numerationē cōcludit nec illa verba possunt referri ad partis cōfessionē nam si debitor diceret confiteor me habuisse 2 recepisse: 2 habui 2 recepi notari° deberet dicere. fuit cōfessus se habuisse 2 recepisse: 2 dixit qō habuit 2 recepit als illud habuit 2 recepit nō pōt referri ad istud participiū cōfessus ſm naturā recti sermonis 2 grāmatice. vt. l. plautius. ff. de auro 2 ar. le. Itē potest intelligi bec. l. in instrumēto priuato. tunc siue in eo dicat qō fuit cōfessus se habuisse 2 recepisse seu in eo dicat qō habuit 2 recepit pōt obijci exceptio nō numerate pecunie: qz totū illud est cōfessio partis: 2 nō est testificatio alterius. Jstud videt bic sentire gl. 2. l. si nō singuli. si cer. pe. 2. j. de dote cau. nō nu. l. si. in pīn. ¶ Et p hoc Toico si in instrumēto cōtinetur talis: non spe future numerationis fuit confessus 2c. qō per illa verba non impedit opponere exceptionē non numerate pecunie: naz verba quecūq; proferant ab ipso debitore tpe contractus non bñt eū impedire: vt pz ex predictis. vt ergo impediret dicta exceptio esset necesse qō appareret qō fuerit alia causa ꝓpter quā ipse fuit cōfessus. vt videbitis. j. co. l. generaliter. ¶ Quero vtrū ad ß vt habeat locū exceptio nō numerate pecunie sit necesse qō celebrēt in scripturis[b] instrumentū. gl. videt velle quod sic. ſ. si cer. pe. l. si nō singuli. ff. si cer. pe. l. qui pecuniā. 2 ibi per Bul. cōtrariū videtur velle. ff. de testa. aut. nisi rogati. 2 istam puto veram. Quocūq; ergo mō qs ꝓfitet siue in scriptis siue sine scriptis habet bec exceptio locum. vt. j. eo. l. cū vltra. Et sic intelligat etiā. l. in cōtractibus. j. eo. ¶ Redeo ad gl. 2 quero † vtrū possit renūtiari exceptioni[c] non numerate pecunie. glo. dicit qō sic. quantū ad hoc qō per oppositionē dicte exceptionis nō grauabit actor in onere pbādi. sed si vult reus in se subire onus pbandi pecuniā non esse numeratā potest opponere exceptionē doli vel in factū sicut dicimus post biennium. vt. ff. de cōdi. ob tur. cau. l. j. 2. j. eo. l. in cōtractibus. d. Nico. de mata. disputauit istā questionē 2 inter cetera dicit ipse quādoq; obligatio est cōtracta literis. 2 tunc infra biēnū nō est nata ciuilis obligatio ſm opi. glo. nostrorū 2 babuistis no. in l. cum quis. ff. de inr. 2 facigno. ergo non est nata actio q ozit ex obligatione ciuili 2 naturali. vt isti. de obli. in pn. l. licet. ff. ea obligatio. ff. de pcura. Si aūt actio nō est nata renuntiatio ista non est modus inducēde obligationis vel pducēde actionis: ergo talis renuntiatio nihil operatur. Jdē si obligatio esset cōtracta verbis per stipulationē. ar. j. eo. l. cū vltra. Sed si aliquis ageret ex obligatione 2tracta re: per numerationem 2 ad eam pbādam induceret confessionē: tunc ista renuntiatio posset aliqd operari ſm gl. ita dicit do. Nico. bec opi. nō placet: qz licet infra biēnium nō sit nata ciuilis: in veritate † tamē 6 nata presumitur donec opponatur exceptio: ideo bec. l. requirit qō opponatur exceptio. vt instit. de excep. p totū. si enim actio nō esset nata exceptioni nō esset locus: 2 ideo puto ſm quod doc. nostri dicunt qō huic exceptioni nō possit renuntiari. e eadē enim fragilitate qua inducitur ad pmittendū eadem fragilitate inducitur ad renuntiandū. 7 Tanta Test em fragilitas debitoris querētis pecuniā quod facit instrumētum creditori qualiter vult. ergo 2c. ar. l. si mlier. ff. si ex dotali exceptio. ff. diuersus. de noua. ad idē facit. j. de pac. pig. l. si. nō ob. j. l. prox. qz ibi ex postfacto videtur approbare cōtractū 2 renuntiare exceptioni: sed in ipso cōtractu nō posset vt dixi. simile † videmus in pacto. l. cōmissoria in pignoribus qō ab ipso initio 8 nō valet: sed valet si fieret ex postfacto. vt. l. si titi°. ff. de pig. act. 2 dixi plene in. l. quis. als incipit. l. callipodius. ff. de solu. ¶ Quero 2 reuoco in dubiū vtrū renuntiando huic exceptioni 2 iurando sibi preiudicet. 2 dicam vobis. j. eo. l. si. 2c.

¶ Additio.

Si Jexcautione. ponit exceptio nō nume. pec. Creditor debet probare numeratā. b. d. ¶ Oppo. j. eo. l. in contractibus. Sol. intellige bic infra biēniū. vt ibi. ¶ Secūdo oppo. j. eo. l. generaliter. Sol. i telligas bic promissionem factaz ex causa mutui als secus: vt in. l. cōtraria. 2. j. dicemus. ¶ Tertio oppo. a diuisione. Aut em bic loqmur de cautione emissa per scripturam pīnatā 2 non nocet: qz fidem nō facit. vt. l. instrumēta. ff. de pba. aut loquimur de publica: 2 ei omnino standuz est. vt. ff. si. ti. j. l. antique. in pnc. 2. j. arbi. tu. l. si. huius timore dicit glo. quod potest loqui de scriptura tam pīnata ꝙ publica. ¶ Primo examino de publica. 2 dicit glo. qō bic continebatur quod debitor cōfitebatur se recepisse secus si diceret quod eā recepit tūc contrarium pbari nō posset. 2 esset pbata intentio aduersarij per instrumentum tamē notarius nō debet ponere hoc in instrumēto nisi pecunia sit pſens. ita dicit glo. quā no. ¶ Examinemus istud ad cuius declarationem debes scire qō probatio debet de necessitate concludere. vt. l. nō nudis. 2. l. neq; natales. ff. de pba. vnde si instrumentū diceret cōfessus fuit se habuisse centū que habuit 2 recepit. Jstud non probat de necessitate: naz pōt esse qō omnia ista sunt verba partis confitentis que dicit confiteor me habuisse 2 recepisse centum q̄ habuit. 2 illa verba que dicta sunt per partem in prima persona scribant per notariū in tertia: sed puto si adijceret: que habuit 2 recepit in pręsentia mei notarij 2 testiū: certe adhuc non videtur 2cludere de necessitate: qz illa verba in pſentia mei notarij possunt venire ad determinationē illius participij ꝓfessus: 2 ideo tutius est quod apponatur copula: 2 dicat fuit confessus se habuisse 2 recepisse. 2 vere habuit 2 recepit in pręsentia mei notarij tunc illa verba non possunt referri ad confessionem: pręsente 2c. sed solum ad dictum notarij. ¶ Sequitur in gl. nisi pecunia sit in pręsentia. istud nō sufficit ad ꝓcussationē notarij e quod pecunia sit in pſentia. quia posset dicere qō pars habuit 2 recepit licet i veritate suis manib° non tetigerit: probat in. l. singularia. ff. si cer. pe. 2 9 ibi plene dixi. Item ex predictis nota † quod licet notarius dicat habuit 2 recepit. q̄ sunt verba preteriti temporis: tamē referuntur ad tēpus celebrati tractus. facit. l. predia. ff. de acq. pos. ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. ff. cbrysogonus. dixi in l. post dotem. ff. solu. ma. ¶ Sequitur in gl. nō ob. l. antique. 2. l. si. arbi. tu. quia illa sunt spālia dic vt dixi in. l. j. ff. plus vale. quod agitur. ¶ Sed iugta boc querit gl. j. quid si instrumentū dicat habuit 2 recepit vtrum possit probari cōtrarium 2 dicit qō sic. sed tunc dicerē instrumentum falsum esse re currendū ad ea que dixi in. l. in egercēdis. ff. de fi. instru. ¶ Secūdo dicit gl. quod bec lex potest intelligi in scriptura pīnata intellige tali: que fidē faciat: qz est scriptura ipsius cōuenti cōfessata vel signata testibus. Itē dicit gl. qō scriptura pīnata non refert an dicat cōfessus fuit se recepisse: an dicat quod recepit semper eā poterit opponi exceptio 2 creditor debet probare numeratā pecuniam quā glo. vide 2 bene nota differentiam istā. idē no. ff. si cer. pe. l. si ex pretio. et de dote cau. non nume. l. j. Et huius ratio est: qz scriptura pīnata tota pēdet ex facto debitoris qui cōfitetur sic se recepisse et ita scribit sibi datū fuisse. Ex quo not. ꝙ siue debitor dicat et promittat nō spe future numerationis vel. quecūq; alia verba per eū dicantur bec exceptio nō tollitur. tene mēti statim declarabo in questionibus. ¶ Opp. quod reus probat suam intētionem als exceptionem. l. in excep. ff. de proba. Sol. boc ideo qz reus excipiendo nil ponit in debitis. j. eo. l. asseueratio. ¶ Querit glo. vtrū exceptioni nō numerate pecunie possit renūtiari. determinat qō sic. qz renuntiatio prodest quantum ad hoc ꝙ asserit decetero non incumbat onus probādi numerationem vide glo. istam no. ¶ Extra istam glo. no. qō licet sit renūtiatum exceptioni potest actor interrogari vtrū numeravit secus autē si biennio elapsum. vt. j. eo. l. in cōtractibus. ſ. illo. An autem ista glo. dicat veritatem. Ricardus disputauit 2 determinauit quod sic. In obligatione literarum vel stipulatione facta sub spe future numerationis ante biēnium non oritur nisi ciuilis: et ideo renuntiare huic exceptioni nō est modus inducende obligationis nec illa inutilis obligatio confirmari potest secus esset si ꝑmissio fieret ad probationem contractus seu mutui iam celebrati. Breuiter istud dictum non placet mihi qz obligatio ciuilis que est in obligatione literarū est efficax ad aperiendum inductionem alias actionem 2 ideo introducatur exceptio. vt bic 2. j. eo. l. in contractibus. vnde Jaco. de are. 2 Pet. dicunt et melius videre meo ꝙ exceptioni huic renuntiari non potest: ratio quia nō est facta in fauorem debitoris: sed in odium creditoris. Nam debitor a nudus pecunia faceret creditori omne in strumētum quod vellet vt tota die videtur: 2 eadem facilitate qua inducitur ad promittendū illud quod nō est numerati: eadem facilitate induceretur ad renūtiandum exceptioni. vt. ff. si. ti. j. l. si mulier. Preterea boc probatur ex eo quod. ff. pig. dixi quia si in priuata scriptura dicit debitor numerationem sibi vere factam esse non nocet quod plus est ꝙ renūtiare exceptioni ergo 2c. Preterea glos. bic dicit ꝙ renūtiatio etiam fit tēpore future numerationis. ergo non nocet ei: nisi numeratione secuta: et istud putarem verum de iure cōmuni tamē 10 † audocati tenent opi. glo. vnde esset durum recedere: qz minime mutanda sunt 2c. ¶ Querit glo. vtrum post biennium possit opponi exceptio doli. Jn glos. sunt opiniones 2 determinat ꝙ sic si ipse reus vult probare pecuniam numeratam non esse. vide glo. Fran. Elzo tenebat opi. contra glos. videlz quod post elapsum biennium vlterius non audiatur. boc p batur per. l. si intra. in. fi. j. eod. 2. l. in contractibus. in pnin. ibi vt eo lapso 2c. 2 eadem. l. ſ. illo. vbi dicitur ꝙ creditori nō potest deferri iuramētum. vt eadem. l. ſ. super. vbi dicitur quod post lapsum tēporis nullo modo potest dici pecunias nō solutas: seu ad istas omnes. ll. respondetur verum si vult onus probationis transferre in creditorem secus si ipse excipiens probare vellet: 2 bec est veritas. probatur. j. eo. l. asseueratio. 2 11 ibi dicam statim. ¶ Sed tunc † quero quomodo possit debitor probare nō numeratam. cū sit mere negatiua. respondeo poterit probare per confessiones et numerationes diuersis temporibus factas. vt no. super eodem. l. iij. 2 ibi boc declarauī. Nec obstat. j. eodē. l. in contractibus. ſ. illo. quia licet non posset deferri iusiurandum super toto an numerauit. tamen interrogatio poterit fieri super aliqua parte que adminiculetur ad eius probationem. vt si ponit debitor ꝙ vna tātum numeratio fuerit: 2 nō plures: vel ꝙ due fuerunt vel ꝙ si qua numeratio facta fuit: fuit facta tali loco et tempore quod est no. potest etiam probari per testes qui interfuerunt quando actum quod fuit instrumētum fieret. et postea fieret numeratio 2 sic facta fuit spe future numerationis: potest etiā probari per aliud instrumetum vt tota die videmus specialiter in contractibus dotis 2 venditionis vbi quis confitetur dotem vel pretium sibi solutum 2 statim sequitur aliud instrumentum ꝙ non obstante confessione predicta promittit soluere: et sic apparet ꝙ factum fuit spe future numerationis. ¶ Ultimo quero an ad boc ꝙ ista exceptio habeat locum requiritur quod contractus fuerit confectus in scriptis dicam. j. eo. l. fi. ¶ Ultimo de huiusmodi renuntiatione tangit Spec. in ti. de renun. 2 in ti. de actio. 2 obli. Bar.

a Cum fidem. [a] Qui post primam promissionem eam in aliquo modo approbat ab exceptione non numerate pecunie cadit. boc intendit 2c.

¶ Additio.

1 ¶ Soluens partem an presumatur debitor totius.
2 Debitor ex postfacto quod possit sibi preindicare in exceptio a ne non nume. pecu.

Cum fidem. Post cautionem post futuram solutionē approbatam non habet locum bec exceptio. b. d. Quero vtrum bec lex habeat locum siue sciēter siue igno rāter iste soluerit partim: glo. ponit opiniones. Quidam qō b loquatur in sciente: alij quod loquatur etiam in ignorante. ¶ No. istam glo. ſm opi. Bar. 2 Jrnerij ꝙ qui soluit totum presumitur soluisse debitum nisi cōtrarium probetur. vt. l. cū de indebito. ff. de proba. ita † qui soluit partem presumit debere totum nisi cōtrarium probetur per eū vt bic. Idem. ſ. eo. l. ij. secundum primā lec. contrarium est veritas ſm opi. Bul. bic positam 2 glo. approbat: 2. l. ij. ſ. eo. nā bic loquit in sciente quod apparet quia text. dicit eum fidem cautionis agnoscens que agnitio non est in errante cum errans non consentit. vt. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iudiciū. j. de dolo. l. nec ignorans. Preterea ego video quod dando pignus non pre iudico mihi in exceptione non nume. pecu. vt. l. j. ſ. eod. eadē ratione nec solutione partis. nisi debitum approbem. et ideo puto ꝙ bec. l. debeat intelligi quando solutio continebat aliquid: per quod totum debitum videbatur approbari vt puta soluo tibi decem de summa centum aureozum tibi debita manu talis notarij: secus si soluerem tibi decem simpliciter: quia tunc non probo de summa magna modicam esse debitam: et sic videtur debitor magis soluisse ꝙ debitum ideo ꝙ approbet cautionem. ¶ Ultimo no. ex hac lege † ꝙ licet debitor ab initio promissionis per renuntiationem vel confessionem non pręiudicet nisi in exceptione nō numerate pecunie. vt. ſ. l. prox. 2 ibi digi tamen secus si ex postfacto. vt bic quod est notandum. Et precauēdum quia per boc feneratores possent facere multas fraudes. ¶ Ultimo quia bec. l. loquitur quando debitor agnoscit id debitum quod non est: et quando contingit econtra. ſ. ꝙ neget debitum quod est. Sequit aut. contra qui propriam.

1 ¶ Negans scripturam propriam si postea conuincitur confitendo ad duplum.
2 Dispositio huius aut. non habet locum quādo scriptura fit ad probationem.
3 Hec aut. quod non habeat locū quando negatur instrumentum publicum.
4 Duplum de quo in hac aut. petitur condictione huius. l.
5 Libellus in remedio huius aut.
6 Allegare contraria in exceptionibus quādo quis possit.
7 Negans se fecisse homicidium et cōuictus postea si dicit se fecisse ad sui defensionem auditur quantum ad penam principalis delicti non quātum ad penam negationis.

Contra qui propriam. [b]

1 Ex ista † aut. not. ꝙ ille qui negat scripturam suaz propriam postea conuictus conuenitur in duplū.
2 Tamen vnum aduerte: † qz bic loquit qñ quis obligat scriptura. secus si scriptura fieret ad probationem: quia tūc ista c aut. non habet locum[c]. vt patet in pnin. sui. 2 hoc tenet glos. 3 tua secunda. ¶ Quero † quid si aliquis neget instrumētum publicum esse publicum. glos. dicit bic ꝙ ista aut. non habet locum 2 bene: quia solum loquitur in eo qui abnegat scripturam suam propriā ex qua est obligatus. ¶ Quero qua actio ne conuenitur quis ad istud duplum. dicit glos. actione ex eo contractu. puto † ꝙ agatur cōdictione ex bac. l. 2 erit modus 4 formandi libellum[d] bic. ago † contra te dicēs ꝙ tu es mihi in d 5 tuis literis obligatus ad tantam quantitatē vt patet ex scriptura tua manu facta: quare peto te condemnari ad dicta. et si dictam scripturam tuam esse negaueris peto te condemnari in duplum. vt vidistis in simili in. l. nō ab re. j. vnde vi. et vi debitis. j. loca. l. cōductores. ¶ Ultimo scias ꝙ Dy. in. c. nullus pluribus. allegat † istam aut. ꝙ non admittitur quis allegans cōtraria in exceptionibus. per hanc aut. ego semper dixi contrariū. 2 adhuc dico 2 ista aut. nihil facit pro eo. imo facit cōtra eum. nam vides bic quod aliquis primo negauit scripturam sc̄z esse suam. postea conuictus cōfitetur eam esse suam. sed dicit soluisse. certe non auditur quantum ad enitādum penam negatiōis: sed bene auditur vt illa solutio facta 7 proficiat in eo quod soluit. Et per † hoc dico quod ille qui ne gauit se fecisse homicidium vel percussisse aliquen postea cō e uictus dicit se fecisse ad sui defensionem[e] certe quantum ad penam negationis si per negationem imponeretur aliqua pena non audiretur: postea hoc allegans: sed quantum ad penam principalis delicti bene auditur. ad hoc dixi plene. ff.

c ¶ Cū fidem. adde etiā ꝙ si quis acceptat dilationes vł agnoscere debitū. l. solutiones. de re iudi.

¶ Cōtra q ꝙ pāz. 2 hāc aut. sic intelligit: 2 limita vt singu. dixit bar. in. l. id ꝙ seruo. ſ. j. ff. de pecu. leg. 2 pena negantis. 2 de ei° materia not. p bal in. c. vasallus si de feu. cōtro uer. 2 p bar. bic. p do. Ant. i. c. pe. ex de iura. calum. 2 p Bal. bic.

Adde ad hāc aut. q voluit pet. de ancha. cōsilio cccij. iste simon. Sz qd si tēpore solutiōis fiēde debitor deponit pecuniā 2 petat pign° 2 creditor dicat se non mutuasse nec habuisse pignus fraudes. ¶ Insuper debitor dicit qō adhuc sub iudice lis est.

c Andr. Pomate. ¶ Nō bz locū. vid pau. de cast. consi. cccxxxij. vbi pulcbre declarat materiaz huius aut.

d ¶ Formādi libellū. 2 vide bic bal. in fi. 2 no. Bar. in. l. si cū excep. ſ. bec aute actio. ff. qō me. cau. 2 vide no. p bar. 2 ray. et imol. in. l. titio. ſ. si nō. 2di. 2 demō.

e ¶ Defensionē. ad de bal. C. ō appel la. l. iubem°. adde bar. in. l. qcgd. de iurein. 2 pro ista parte facit tex. i. l. ij. in ꝙ. falsi. 2 ibi boc nota. doc. ff. si ex noxa. cau. agat. bz ꝙ. videat 2 tra riū tenere in regula null° plurib°. li. vj. 2 i. l. electio. ſ. neq;. de noxa.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

de exceptio.l.nemo.facit ad predicta.ff.de probatio.l.cum de indebito ꝛc.

Aduersus. Exceptio non nu. pecu. non habet locum in confessione quam quis non facit spe future numerationis sed ex causa de preterito. hoc dicit. Idem dicit.l. frustra.que sequitur post istam.

¶Additio.

Aduersus. Exceptio non nu. pecu. habet locuꝫ quando promissio fit spe future numerationis.als secus.h.d. et legif bec.l.tribus modis principaliter. Primo quando debitum ex alia causa puta emptionis vel simili promittitur ex causa mutui. Secūdo quando debitum ex causa emptionis vel simili promittitur ex alia causa vel locatiōis vel similis:ita quod non mutui. Tertio modo quando debitum ex vna causa nō mutui:ex eadem causa promittitur. ⁊ vtricꝫ lecture conuenit precedens summarium.pone ergo in termi nis primū ꝑm primā lec.que est magis no.⁊ magis congruit litere. Et secūdum istam no.q̄ sicut quando opponitur exceptio non numerate pecunie debet creditor probare nō numeratam:si cautio fuit apposita spe future numerationis. Ita quando fuit facta spe preteriti debiti debet probare debitum precessisse. ¶Op.ꝫ.si cer.pe.l.si nō singuli.⁊.l.si ex pretio.glo. soluit mirabiliter dic vt in ea:secunda ⁊ tertia lect.sunt clare. tamen ista secunda lectura non videtur vera quia tunc talis confessio statim preiudicat nec requirit an precessit iusta causa debiti.o.l.generaliter.potes dicere q̄ bec cautio cōtinet factum nudum.⁊ ideo habet vim constitutionis in quo queritur an iusta causa precesserit debiti. si vero diceres q̄ cōtinet stipulationē tunc statim prejudicat.et quod hic dicit. si quid. Intellige nisi probetur contrarium. statim videtur probatū per ipsum instrumentum.vt.o.l.generaliter ꝛc.

¶Additio.

a **Frustra.** Pecunia non numerata debet habere cautionem:cōditionem: et exceptionem. ¶Quero an isto casu quando cōpetit ad idem actio et exceptio possint peti testes examinari ad eternam rei memoriam:digi tibi in aut.si quis in aliquo.ꝫ.de testibus.

Si quasi. Eb eo qui non numerauit potest condici liberatio et ei opponi exceptio.hoc dicit.

Protestatio defuncti qñ trāseat ad heredem:remissiue.

Si intra tempus. [a] Tempus qō quis habet ad opponendum exceptionem transmittit ad heredem.⁊ oppo.facta per defunctum prodest heredi. b.d. ¶Op.fortiter q̄ ꝓtestatio defuncti ad heredē non trāseat.vt.l.non solū.ꝫ.ff.de no.ope.nun.Sol.hic vt ibi ꝛc.

¶Additio.

Si intra. Ad heredes transit hec exceptio cum tēpore quod superat defuncto. Item hec exceptio ꝓpositā perpetuatur. Item elapso tempore ad heredes nihil trāsit. b.d. et sic habet partes tres.Glo.querit primo qualiter debet fieri ista querela dic vt.j.eo.aut.banc autem. ¶Secūdo querit quādo tēpus istud cōtra heredes currat dic q̄ statim non expectato tempore maioris etatis q̄ cepit contra defunctū: plene de hoc in.l.emilius.ff.de mino.⁊.ꝫ.si aduer.vē.l.j. ¶Adoueo vnū dubium videtur qō effectus protestationis iā perfectus ⁊ consummatus transit ad heredes.l. non solum.ꝫ.fi.de ope.no.nun.hic dicitur contrariū quare male. Sol. quātum ad propositū:talis effectus protestationis bene transit ad heredes vt hic.nam proposita querela exceptio est perpetua vt hic:sed quantum ad futura tunc secus. vt.l. contraria. quod tamen dic vt alias plene digi in.o.l.non solum.ꝫ.fi.

Cum vltra. Qui obligatur verbis spe future numerationis habet banc exceptionem.b.d.

¶Additio.

Cum vltra. Si vltra q̄ sit numeratum est promissum habet locum exceptio non numerate pecunie.vel in factum.b.d. ¶Opp.q̄ reus possit obligari vltra q̄ peruenerat ad eum.vt.l.si nō singuli.ꝫ.si cer.peta.⁊.l.si vt certo.ꝫ. si duobus.ff.cōmoda.intellige q̄ peruenerit vere vel ficte dicam in dicta.l.si non singuli. ¶Quero quare hic dicit exceptionem in factum,glo.variat finaliter videtur dicere:q̄ idem sit in facto;⁊ non nume.pecu.ꝑm quosdam vel dic qō quando sine

a ¶Si intra tēpus. vide hāc.l.alleg.p pau.de cast.consi. xvij.q̄ ici.i christi nomine amen .in causa q̄ vertit in vj.col.ꝛc.

b ¶Tā mādatorj.l. luci⁹.⁊ ibi Bar.et bar.l.si fideiusso⁊.

c ¶Generaliter. 1 Nota in hac.l. qō a Bar.vī sentire q̄ si scriptura sit de substantia nō pōt ꝓbari simulatio 1 testes.⁊ ita tꝫ glo. hic in ⁊ſſi.quēq̄.ꝫ gl.ꝑm aliquos i.l. illicitas .ſ. veritas. de officio ꝑſi. tꝫ cōtra sꝫ glo.bu ius.l. reprobat ia co.but.⁊ bal.i.l.j. C.plus va.q̄ ag.⁊ est opi.ego:ꝛ sed ꝓ opi.bar. facit teg. iste non cauillādo eū.⁊ gl.in.d.ſ. veritas videt inuere qñ ꝓ testes ꝓbāt falsitas notarij vel error.⁊ istā partē⁊ meliorē putat do. Joā. de Imo.i.c. cū Jo.de ſi.instru. lcs opi.bu.sit ego⁊ et tāgitur in.c. ad nostrā.de emp. et vē.⁊.c.cū ꝓtingat. de iureiu.in char. gliſ.quādo stipulatio ꝓ ꝓbari ꝓ testes.And r. barb. Et adde Lepo. in trac.de simu. contractuꝫ.col.viij.

stipulatione habet locum exceptio non nume. pecu. quando interuenit stipulatio habet locum exceptio in factum: et ista est vera. Quod sic declara:quando non interuenit stipulatio agitur ex numeratione interueniente recte ergo possum excipere pecuniam non esse numeratam: quando stipulatio interuenit agitur ex stipulatione.vnde mediū per quod in exceptione concluditur non est quia pecunia non est numerata quia ex stipulatione posset deberi nulla numeratione interueniente sed medium quod concluditur est q̄ sic fuit actum quia promittebam spe future numerationis vnde excipitur in factum hoc est quia factum ita se habuit: hec subtilitas periculosa est.tamen doctores tenent eam.

Seueratio. Hic est pulcher ter. Ei qui excipit incūbit onꝰ probandi quando excipiendo aliquid ponit.alias secus.hoc dicit.

Transactionis. Quando nō fit promissio spe future numerationis habet locum hec exceptio.hoc dicit.

Cum mandatorj. Hec exceptio trāsit ad obligatos accessorie. b.d. ¶Quero quid si fideiussor ante oppo.exceptionem non numerate pecunie.et postea creditor numerauit. Ista fuit questio sabbatina: licet glo.hic non dicat.Bail.ponit eam in.l.lucius.[b] ff. de procu.⁊ l.si fideius.ff.de fideiusso.dic vt ibi ꝛc.

¶Additio.

1 ¶Fideiussor an poterit opponere post biēnium exceptio nem non nume.pecu.

2 Numeratio postea facta per creditorem an tollat exceptionē fideiussori.

3 Si fideiussor protestatus fuit creditori ne pecuniam numeret q̄ possit tamen numerare.

Cum mandatorj. Hec exceptio trāsit ad fideiussorem et mandatorem.b.d. ¶Op.de.l.j.ff.de fideiusso.Sol.intelligo hic de exceptionibus rei coherentibus sicut est ista.vt.l.exceptiones.ff.de excep. ¶Quero ⁊ vtrum post biennium posset opponere fideiussor. glo.di 1
cit q̄ non et bene:⁊ probatur hoc in tex.ibi dum dicit exēplo 2
rei principalis. ¶Querit glos.† nūquid numeratio postea facta tollat fideiussori exceptionem videtur q̄ non.vt.l.si.ff. de pac.contrarium dicitur in glo.quia fingitur banc exceptionem non cōpetisse.hoc videtur falsum quia a die numeratio nis incipit obligatio nec retro fingeretur exceptio. vt.ff. qui po.in pig.ba.l.j.Sustinendo glo.dicas q̄ verū est q̄ quo ad extraneos preiudicium nō fingitur retro:sed quo ad ipsos contrahentes sic:vel verius vt cesset.o. oppo. dic q̄ numeratio postea secuta:videtur facta de voluntate fideiussoris.non ergo mirum si sua tollitur exceptio .vt.o.l.si.videtur enim voluisse ab initio q̄ numeratio sequeretur. ¶Sed nunc quero † quid si fideiussor mutauit volūtatem ⁊ prohibuit ne mutaret,vel exceptionem opposuit q̄ tunc fideiussori nō noceat. 3
quia licuit ei mutare voluntatem sicut reuocare mandatum. glo.dicit contrarium ⁊ bene nō tamen bene declarant. Ideo dic q̄ mutare voluntatem licet anteq̄ quis alteri sit obligatus als non.vt.l. si quis prohiberit.ff. de publi. sed creditor est quodāmodo debitori obligatus ad numerandū. ergo ꝛc. Dices tu hoc est contra casum.l.j.ff.si cer. pet.⁊.l.j.ff. qui po. in pig.ba.Solu.non intelligas obligatum adeo q̄ possit cogi in iudicio:sed aliter est obligatus q̄ esset fibi verecundia non numerare.que causa est sufficiens vt possit illi denuntiationi non parere.vt.ff.manda.l.quintus.⁊.l.pecunia.de ali.⁊ alba.leg.fic debet intelligi no.per glo.in.l.titius.ff.de procu. et de fideiusſ.l.fideiussor.Bar.

c **Generaliter.** ¶Promissio facta ex certa causa de preterito et in scriptis est valida nisi cōtrariū per aliā scripturaꝫ ꝓbet.b.d. In hac.l.debemus tractare tria principaliter.primo de obligatiōe literarū vñ oriat qua actiōe agatur ⁊ qualiter tollat.⁊ quo iure fuerit inducta. Scōo habemus videre de cōfessione quā qs facit in testamēto. Tertio de cōfessione quā qs facit inter vinos doc.oī a ista tractant hic ⁊ repilogāt quedā q̄ fuerūt dicta in.l.de ꝓfes. et ego iā digi ibi. ¶No.tri ex hac.l.duo ꝓncipaliter. Primo ex illo tex. q̄ dicit ea que causam specialiter edigerit.glo. exponit ex venditione locatione vel maleficio.Et puto debere intelligi ex venditione vel locatione eius rei vel ex quo maleficio.als nō esset expīmere causam specialiter. Itē illud qō dic dicitur qō debet ꝓbari

a bari contrariū per aliā scriptūrā debes sic intelligere.[a] aut il le cōtra quem scriptura ꝓfertur eam negat et eam dicit esse falsam:⁊ tunc pōt ꝓbare cōtrarium testib⁹ et quocūcꝫ modo vult:vt.l.vbi.j.de fal.⁊.ſ.de fide instru.⁊.l.in exercēdis.aut il lam scripturam confitetur factā esse de cōtrabentiū voluntate sed dicit in veritate aliter negotiū esse gestum tunc aut ille vult ꝓbare cōtra solēnitatē ꝓesumptā in instro et pōt ꝓbare per testes vt.l. iurisgentiū.ſ.qō ferre.ff. de pac. aut vult ꝓbare contra illud qō expresse cōtinet in instro ⁊ tūc aut est instrumentū celebratū in scriptis ⁊ non pōt ꝓbare cōtrariū nisi per aliam scripturā vt hic.aut est contractus sine scriptis sed scriptura est facta ad probationē.⁊ tunc pōt ꝓbari cōtrarium quocūcꝫ modo vt.ſ. plus valere qō agit.l.ij.⁊.l ij. ¶Ultimo no.bunc finem q̄ quis pōt venire cōtra illud qō cōfessus est.

b Et per hoc dicemus q̄ si testis est aliqd testificatus[b] ⁊ postea extra iudicium confitetur se dixisse falsum q̄ per hoc dictum eius nō vitiatur nisi aliter de falsitate cōstet vt extra a de testi.c. sicut. Cetera dic vt in glo.hic per doct.

1 ¶Cōfessio extraiudicialis an regrat expressionē cause.

2 Expressio cause generalis an sufficiat in confessione extraiudiciali.

3 Quelibet causa in confessione extraiudiciali an sufficiat.

4 Promissio facta de non arctando quem criminaliter an valeat.remissiue.

5 Confessio extraiudicialis quando requirat partis presentiā.

6 Confessio testatoris facta in testamento non probat debitum subesse vel fuisse ⁊ nu.13.

7 Confessio etiam ad liberandum requirit partis presentiam.

8 Confessio extraiudicialis facta parte presente ⁊ cuꝫ causa qñ inducat probationem liberationem vel obligationem.

9 Contra cōfessionē in instro vel extra instrumentū factam qñ quis possit venire.⁊ que probatio requiratur.

10 Contractus dicītur in scriptis celebrari qñ agitur inter partes q̄ aliter nō valeat nisi fiat scriptura.

11 Contra instrumenta ⁊ contenta in ea que bodie fiunt pōt cūtrarium probari etiam per testes.

12 Cautela vt contra instrumentum non possit probari etiam de fictione nisi per scripturam.

14 Confessio facta per testatorem in eius testamento revocatur.

15 Causa an requiratur in stipulatione.

16 Testis si cōfiteatur extra iudicium se falsum testificasse an dicta confessio preiudicet.

Generaliter. Contra cōfessionem prōpriam in scriptis factam ex causa de preterito non pōt venire nisi per aliam scripturam probetur contrarium.b.d. Hec lex dinistitur in tres partes. Primo enī ponit dictum. Secūdo exceptiones. Tertio exceptionem dicti. Secunda ibi:nisi. Tertia ibi:numerus. Notabila patent ex summario. ¶No. tex. in ſi.⁊ disce eum menti. ¶Oppo.ſ.e.l.ſi ex cautione.⁊.j.e.l.p gi.Solu.bic loquitur in alijs causis preterēp in causa mutui ⁊ dotis in quibus potest opponi exceptio non numerate pecunie quod examinaui in cōtrarijs. ¶Opp.ad secundā partem de.l.in exercendis.ſ.de fide instru.Sol.fallit hic qñ quis vult venire cōtra confessionē suam ꝓpriam.qō intellige vt statim dicam.et qz hec.l.tractat de confessione sciendum est q̄ ꝓfessio alicuius quandocꝫ emittitur in iudicio.⁊ de hoc in.l. j.j.de confes.⁊ hec non est materia nostra. quādocꝫ emittitur extra iudicium.⁊ tunc vel in actibus inter vinos vel in vltima voluntate.et de istis tractat hec glo.quā examinemus. ¶Circa primum quero quid debeat continere confessio vt preiudi 1
cet:⁊ circa hoc dubitatur.primo de causa.ſ.an confessio † extraiudicialis requirat causē expressionem:quod tangit glosſ. in.l.j.j.de confes.veritas est ista.aut confessio tendit ad liberādum et non requrit causam.vt.l.tale pactum.ff.de pact.Quandocꝫ confessio tendit ad obligandum obligatione personali et tunc requirit causam.alias non obligat vt.l.cum de indebito.in fi.ff.de ꝓbat. Quandocꝫ tendit ad parandum prejudicium super iure reali tunc quia ius reale est vniforme nō requiritur causē expressio.vt.l.an eadem.ſ.exceptiones.ff.de excepī.rei iudi.hoc tenent docto.bic.⁊ in.l.cum falsa.ſ. de iu 2
excepī.rei iudi.hoc tenent docto.bic.⁊ in.l.cum falsa.ſ. de iu

possunt expīmi generaliter:quedā specialiter quedā singulariter ⁊ indiuidue:vnde si dicerē me debere ex causa debiti istud esset generaliter si ex cā emptionis talis libri istud esset specialiter seu singulariter ⁊ indiuidue.istud videt ꝓbari.ſ. q̄ cum eo.l.ſi.ꝓ hoc facit.l.qui filiussa.ff.de dona.circa fi. vbi requiritur speciale mādatū seu specialis cōfessio vt possit filius causa mortis donare nō tamē requiritur q̄ singulariter nominetur donatio fienda ⁊ illud forte verū est vt declarauī 3
latius in.o.l.ſi. ¶Quero † vtrum sufficiat expīmi qūlibet causam.glo.dicit q̄ sic ex contractu ex maleficio vel quasi. vt hic in secūda ⁊ tertia glo.⁊ sic innuit qō.ſ.dixi q̄ species obligationis expīmatur licet nō singulariter. Aduerte tamē qz illud qō glo.dicit ex maleficio.i.ex obligatione:q̄ pars tenetur ciuiliter ex maleficio parti. Si vero † aliquis promitteret 4
ne criminaliter accusaretur vel in accusatione instituta insisteret tunc an valeat habes text.⁊ glo.in.l.accusationis.ſ. qō met.cau. ¶Quero vtrū confessio † extraiudicialis requirat partis presentiam:quicquid dicant doc.ista est veritas. Sicꝫ confessio emanat super eo qō dependet ex mera volūtate consitentis vt ratihabitio ⁊ hereditatis aditio:tunc nō requiritur partis presentia.vt.j.de iure delib.l.potuit.⁊ not.in.l.ꝓponius scribit.ff.de neg.gest. Quandocꝫ emanat super eo q̄ non dependet ex mera voluntate consitentis:tunc aut fit ad obligandum:aut ad liberandum:si ad obligandū : quicquid dicat Pet. dico q̄ requirit partis presentiam : vel organum medium.ſ.nuntiū vel epistolam alias nihil operatur.vt.l.publia.in fi.ff.depositi.⁊.l.certus.ſ.si quis absente.ff. de confes.de 6
inter.act.l.fi.⁊ probatur per iura que dicunt q̄ † confessio testatoris facta in vltima voluntate non probat debitum fuisse seu subesse.vt.l.lucius.ſ.quisquis.ff.de lega ij.⁊.l. cū quis.ſ. codicillis ff.de leg.iij.⁊.l.aurelio.ſ.fi.ff.de lib.leg. Si vero fit 7
ad liberandum.† ⁊ tunc quedā glo.est in.l.non solum.ſ. liberationis.de lib.leg.que videtur dicere q̄ non requirit partis presentia quo ad inducendā doli exceptionē. Ego semper cōtrarium tenui:⁊ glo.idem in.l.idē duobus.ff.de pac.l. pōpo. scribit.ff.de nego.gest.ibi in glo.magna.facit.l.⁊ beredi.ſ.ne aūt.ff.de pac.⁊ ibi videtur tex.examinani plene. in.d.ſ. liberationis. ¶Quero ponet q̄ ista confessio fit solēnizata cum 8
causa ⁊ partis presentia vt requiritur:quod inducet bec confessio.Rñ. cōfessio quando hꝫ cōnexū aliquē actum qui hꝫ inducere'obligationem:vtputa stipulatio vel pactū de cōstituta tunc nō esset dubiū q̄ oriatur obligatio in bac.l. nō ex confessione:sed ex alio adiuncto.vt.l.j.de consti.pe.vide Ly. in.l. si expressio.ſi cer.peta. Sicꝫ hoc nō hꝫ annexum sed est confessio simplex.tūc si quidem fit ad liberandū hꝫ vim pacti. vt l.tale pactū.in pn.ff.de pac.⁊ sic obligat quē naturaliter non petere.⁊ inducit exceptionē pacti.vt.l.si vnus.ſ.pactus ne petet.ff.de pact. Si ꝓbo non continet liberationem.tūc non inducit liberationem sed solā ꝓbationē.vt.l.publia.in fi.ff. de positi.⁊ hoc est vtile scire ꝑpter formationē libelloū. ¶Que 9
ro † circa istā cōfessionē.si quis vult venire cōtra qualiter poterit ⁊ que ꝓbatio requiratur. Rñ.qñcꝫ quis vult venire cōtra cōfessionē ex causa erroris.⁊ tunc loquitur titulus de iur. ⁊ fac.igno.magime in.l.error.⁊.l.cū falsa.ff. de iur.⁊ fac. igno. ff.de cōfes.l.nō fatetur.qñcꝫ quis venit ex alia causa.⁊ tūc aut contractus seu cautio in qua emanauit confessio fuit in scriptis.⁊ tūc si quis negat illam cautionē sua volūtate factā ad mittiur ad ꝓbandū contrariū per eōem modū ꝓbandi vt.l. optimā.de ꝓben.⁊ cōmit.stip.⁊ de fal.vbi aūt cōfitetur eā fuisse sua volūtate:tunc si quidem vult venire cōtra tenorem instrumēti nō admittitur ad ꝓbandū nisi per scripturā vt hic ⁊.l.cū de indebito.de ꝓba.in fi.⁊ si vellet ꝓbare instrumentum fictitium. Si vero nō venit ꝫ instrumentū seu ꝫtra tenorem instrumēti.sꝫ cōtra solēnitatē.⁊ tunc admittiur ꝓbatio etiā per testes.vt.l. iurisgentiū.ſ.q̄ fere.ff. de pact.⁊ ibi no. per gl. sed ſi vellet ꝓbare cōtra tenorē vel solēnitatē vel vellet solutionem.tūc admittit qs ad ꝓbandū scōm modū traditū in ⁊.l. testium.ſ. de testi. Si ꝓbo cōfessio emanasset sine scriptis. tūc ad mittitur qs ad ꝓbandū ꝫiij per oēm modū. ꝓbādi vt.ſ.plus valere q̄ agit.per totū ⁊ in.l.i expercēdis.ſ. de fide instr. intel 10
lige † aūt in scriptis celebrari ꝫctū qñ ꝫtrabētes agūt vt non aliter valeat nisi inde fiat scriptura. vnde ꝫ finitꝛa que bodie 11
fiūt circa cōtinentia ꝫctuꝫ pōt fieri ꝓbatio etiā per testes. qz nō sunt celebrati ꝫctus in scriptis.tū sunt redacti. hoc ꝓbat ſ. de fide instru.l.contractus.⁊ de ꝓbationibus.l. cum res.ff. de pigno.l.ꝫbitur.Et ideo est † cautela q̄ qñ qs dubitat ne p 12
testes posset ꝓbari fictio contractus dicat cōtrabēs coram testibus qui testes interfuerunt precedentibus q̄ contractus celebretur in scriptis.nec possit ꝓbari de fictione contrarium nisi per scripturam vt bac.l.et.l.cum de indebito. in fin.ff. de

a ¶Generaliter. Sic intelligere. p Jmo.in.c.cū contingat. in . glvj. char.de iureiu. et doc.in.l.sciēdum. de ꝛbo.oblig. Et adde etiā que babentur per glos.⁊ bar.in.l. quicūcꝫ. j.de apo.publi.et qualiter hec lex ī telligi debeat ad text. in.l. testiū.ſ. de testi. vide bal. ibi qui tenet contra bart.hoc est cōt in ꝓposito vide not.per Lyn.in.l. erro.C. de test. et Angel. in.l. quoties.in ꝓncī. ff. de rei vendi . als de vē.inſpi. ⁊ q̄ not. bar.i.l. cū ꝓpone bak.ō le.ij.bal.h.

b ¶Testificat⁹. ad de qd in parte ꝓfitente se habuisse ſniaꝫ falsam.⁊ qd ī iudice ⁊ arbitro. vide no.i aut.ſꝫ iā necesse de do.ante nup. ⁊ de boc dicto Bar.vidē q̄ notāt gl. ⁊ doct.in.c. cū causam.de test. ⁊ omnino qcquid no.bar.i.l.qcquid astringende.ff. de ver. ob.circa fi. et in.l. inter. stip. ſ. sacram.in fi.de ꝛ. obli. ⁊ late bar.in l.eos.ſ.fi.de fal.et in.l.ſi qs in graui in ꝓn. ff. ad silſ. et bald.bic in ylti. colum.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

probatio. ¶Uenio ad secūdum scz ad cōfessionem in vltima volūtate factā glo. hic in fi. tractat quid operetur illa cōfessio respectu heredis vtrū inducat legatū vel fideicōmissum. Idē tractat in l. i. t. ij. de fal. cau. adie. le. hic omitto. ¶De duob⁹ tñ quero. primo an inducat ꝓbationē etiā ꝫ ipm testatorem scō an possit reuocari per testatorē. Ad primū quicqd dicat
13 Pe. dico ꝙ non inducit, ꝓbationē nisi sit iuratū tex. est in l. cū quis. §. codicillis. ff. de leg. iij. ℞. pba. aut. qō obtiner. Ꝺ ꝓbatur q; si induceret ꝓbationē nunc̄ induceret fideicōmissum: qō est falsum. vt. d. l. lucius. §. quisquis. ff. de lega. ij. t. l. si creditori. ℞. de le. i. t. l. aurelius. de lib. le. Et ex hoc soluit scō
14 qō. qz ꝑ testatorē pōt reuocari cū non inducat ꝓbationem nec obligationē. ergo ꝛc. vt. l. i. ℞. de sacrosan. eccle. cū si. t boc tenet Jac. de bel. in aut. de iureiur. a mo. presti. in pn. l℈ Pet.
15 hic dicat ℈ziū t male. ¶Ultimo quero ꝥ an in stipulatiōe requirat cā gl. tangit hic t plenius in l. i. §. circa. de doli excep. t. l. bactenus. ff. de cōsti. pe. t in qualibet earū dixi. ¶Insup
16 hic tex. facit ꝥ ad questionem si testis aliqua testificatus sit et postea extra iudicium confessus est se falsum dixisse. ꝙ talis
a confessio contra primum dictum suum nil operetur[a] vt in fi. buius. l. de hoc extra de testi. c. sicut ꝛc.

b **In contractibus.** Exceptio nō nume. pecu. potest obijci infra biennium[b] ab eo qui confitetur sibi numeratam exceptis quibusdam casibus hic expressis. ab eo vero qui confitetur sibi solutum potest obijci infra. xxx. dies. b. d. vsq; ad. §. illo. diuide i tres partes. Primo ponit qñ hec exceptio potest opponi. j. biēnū. Scdo qñ nullo modo. Tertio qñ infra xxx. dies. secūda ibi: sed qñ. tertia ibi: semper. ¶Oppo. dicit hic pecunie vel alie res. fic innuit ꝙ hec exceptio locū habeat in alijs Ictiꝫ ꝙ mutuo ꝫtra. ℞. l. prima. Sol. exponе hic alie res. ℈. que pondere numero vel mensura cōsistunt. ne cōtra dicat. l. precedēs ℈m gl. ¶Op. ℈. eo. l. aduersus. t. l. frustra. Sol. intellige quando confessio fuit facta spe future numerationis alias secus ℈m glo. ¶Oppo. adhuc de l. si nō singuli. ℈. si cer. peta. l. si sub specie. ℈. de solu. ad. l. si nō singuli dicas ꝙ ibi fuit facta cōfessio spe future numerationis: si obijciatur exceptio non numerate pecunie debet ꝓbare creditor iustam causam debiti precessisse t sic apparet non spe future numerationis contractum esse. vt. l. aduersus. ℈. eo. in fi. t ibi no. scōm primā lecturam sed si biennium esset elapsum: istam iustam causam precessisse creditor nō haberet necesse ꝓbare. ita loquitur. l. si sub specie. ℈. de postulādo. ¶Uenio ad secūdam glo. dicitur hic date esse conscribuntur. cōtra ergo instrmentū ꝓbat numerationem: t sic creditor nō ℈z necesse ꝓbare. Sol. dicit glo. intellige hoc scriptum in instrumento priuato secus si in instrumento publico: qō no. idem no. ℈. eo. l. iij. t ibi dixi rōnes. t in l. si ex pretio. ℈. fi. cer. peta. l. i. de dote cau. ¶Item oppo. obligatio nō cōtrahitur per verba preteriti tpis. vt. l. quinq. §. stip. ff. de verbo. obli. sed hic dicit numerate vel date esse cō scribuntur. ¶Sol. subaudit glo. ꝛ sic me soluturū ꝓmitto. vi de glo. t no. ¶Alij dicūt ꝙ hic cōtrahitur per verba ꝓsentis temporis doct. tenent cōiter opi. Jo. ex qua no. ꝥ ꝙ per scripturam que solā cōfessionem cōtinet quis nō obligatur literis sed solum inducitur probatio. vt. l. publia. in fi. ff. depositi sed si continet ꝓmissionem de dando vel faciēdo: licet per pactum nudum tamen scriptura tunc dicitur obligare t vestit illud pactum sicut vestitur solēnitatem verborū per stipulationem. ita loquitur insti. de litera. obliga. sed ipsa forma vna cū consensu qui in literis continetur vt. l. non figura. ff. de act. et oblig. ¶Quero dicitur hic elapso biennio. nullo modo audiatur. quid si reus vult assumere in se onus ꝓbandi. in hoc sunt opiniones hic t l. i. iij. ℈. e. t ibi dixi t casus est. ℈. e. l. asseneratio. ¶Quero quid si renūtiauit huic exceptioni dic vt in. d. l. si ex cautione. ¶Quero ꝥ que actio oritur ex ista obligatione literarum. quidam dicūt cōdictio ex hac. l. t insti. de lite. obli. Tu dic qñ certū venit in obligatione oritur certi cōdictio ex literarū obligatione: t sic certi cōdictio ex stipulatione. als erat quedam actio que vocabatur actio ex literarum obligatione sicut dicimus de actione ex stipulatu. t hanc doctrinaz dedi anno perfectissime. in l. i. ff. de condi. ex lege. Quero ꝥ qd si als confessus est coram testibus se recepisse nec inde facta est scriptura vtrum habet locum hec exceptio sic limitata biēnio. videtur ꝙ non ꝙ loquitur solum hic. vbi interuenit scriptura ibi conscribuntur ꝛc. et istud tenet glo. ℈. si cer. peta. l. si non singuli. Idem tenuit Bul. in. l. qui pecuniā. ff. si cer. pet. Contrarium tenet glo. ℈. de testi. aut. rogati.

¶Additio noua.

Sed quoniam. Oppo. ꝙ possit opponi exceptio nō numerate dotis. vt. j. ea. l. in fi. de dote cau. non nume. l. fi. Sol. dicit gl. hic sunt due confessiones ibi vna tantum t hoc satis placet. postea declarabo. ¶Querit glo. vtrum sint alij casus in quibus cesset hec exceptio. glo. ponit duos. vide eam. ¶Glo. querit ꝥ quid si. pcurator: fisci confitetur sibi pecuniam numeratam. t ipse non est soluendo. glo. arguit pro t contra. docto. istam cōtrarietatem determinant sic. Aut. pcurator: fisci fuit confessus cū solennitate debita. t tunc non potest fiscus agere contra debitorem. t ita loquuntur iura allegata pro illa parte. ¶Queritur glo. que est ratio differentie inter istos casus t illos qui ponuntur in principio legis dicit glo. principium legis loquitur de eo qui confitetur sibi datum vel numeratum ex causa mutui hic de eo qui confitetur ex alijs causis. ¶Sz ꝥ quero quare hoc in mutuo dicit glo. frequentia contractus. argumento ad hoc. j. de vsu. l. j. Docto. aliter t melius. In mutuo debitor ꝥ qui querit pecuniam de facili fatetur omne instrumentum quod creditor vult: ideo fuit ei magis prouidēdum. que ratio cessat in alijs contractibus. simile videtis in mandatario. simile notatur. ℈. si aduersus cred. leg. i. que ratio est multum attendenda ad ea que infra dicaz. ¶Quero quid in alijs casibus a predictis quinq;. Breuiter idem ꝙ in mutuo quantum ad hoc ꝙ exceptio possit obijci tantum infra pauciora tempora quia infra. xxx. dies. j. primo. §. non habemus alia in glo. ¶Extra glo. examinemus particulariter istos tres casus hic positos. Primo que est ratio ꝥ in deposito dicunt quidam quia depositarius non sustinet nisi incommodum ex re deposita vnde non est verisimile quod confiteatur sibi depositum nisi reciperet. Ista ratio multum placet. t hic ista lex non loquitur nisi in depositario qui scripsit se recepisse. nec habet locum in deponente. quando scribere et sibi reddi tum. licet glo. hic aliter dicat. dicit enim quod hec. l. non distinguit ergo nec nos: sed certe imo distinguit. dicit enim in instrumento depositis ꝛc. Item ratione predicta concluditur quod hoc quod hic dicitur non habet locum nisi quando deponitur species vel pecunia signata: secus si pecunia numerata quia tunc esset eadem ratio que in mutuo. f. auiditas recipiēdi in debitore. vt. l. lucius. ff. de posi. t semper intellige hoc quando instrumentum depositi profertur ita solēniter quod fidem faciat quia subscriptum tribus testibus. vt. j. qui po. in pig. bab. in aut. si vult caute deponere. ¶Uenio ad scōm. hic
8 dicitur ꝙ ex actor: publicus ꝥ qui scribit se recepisse nō potest opponere exceptionem non numerate pecunie ratio est quia nulla necessitas sibi imminet quare hoc facere debeat. nō enī illud ad sui vtilitatē recipit. t sic forte videt idem in quolibet administratore nolle alieno qui scriberet sibi solutum esse. vt non posset

a ¶Illo. de rebus credit. Vide sing. 9 que scripsi circa istum tex. in. l. beres absens. §. j. de iud.

b ¶Indubitati. vi de Bal. in. l. i. §. i. de sacrosan. eccle. allegantē banc. l. 10 ad pulchrā qōnē.

Andre. Poma.

b ¶Indubitati. circa materiā huius tex. vide apostil. quaz feci in. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. t 11 intellige ꝙ iramentuz sapit naturaz actus super quo iterponitur f. primordialē nō accidētalē ita arcti. in. c. j. col. xiij. extra de iudi. ꝓ totū ꝑ gl. in. l. certi con dictio. i ver. ex oi. in fi. ff. si cer. peta. i. c. j. extra ℈ iudi. in. xiij. col. qō not. t per regulaz isti⁹ tex. bene facit tex. in. l. sed fi posses sori. §. item si iuranero. ff. de iureiu. t qō dicit Angel. 12 in ℈i. cccxiiij. §. ꝙ iramentū nō est maiorīs potentie ꝙ sit ipsa virtus promissiōis. vide a etiā ad hoc aliqd per barb. in cōsil. xliij. in. iij. dubio volu. ij. t Alexan. xxxvij. col. v. vol. 13 ij. t aliqua ad hec per Soci. cōsil. xl. col. pe. ad fin. limita tñ istaz regulā ꝙ iuramentum se quitur naturā rerum: vt non ꝑdat qñ esset prestitum per viā cōtētiose iurisditiōis per no. per Sali. post glo. scōam in l. j. in. iij. oppo. C. de confes. vbi glo. vult ꝙ exceptio non nu. pecu. non cōpetat qñ cōfessio esset facta i iudicio t Salice. in telligit fieri. f. per viā cōtentiose iurisditionis in. iij. oppositiōe ibi cū iuramentuz indicio equiparetur. l. qui iurasse. in fi. ff. de inreiur. equiparetur etiam litis cōtesta. l. nam t postea. §. si is q tēporali. ff. de iureiur. t ad istaz. l. vide Bart. in. l. si non posset hāc exceptionē opponere. ¶Tertius ꝥ casus est in eo: qui confitet sibi solutū post data instrumēta ꝑfecta. rō est ℈m gl. qz sunt due confessiones qō mihi placet. in ꝓma enī auiditas debitoris querētis pecuniā vī sicuti mutuo t maior. ideo alia tpa statuunt. vt in aut. posita in. l. fi. ff. de dote cau. nō numerata. ℈z i scōa confessione ista rō cessat ꝑterea nisi scōa ꝑfessio ꝓbaret esset quodaz mō abire in infinitū eadem rōne nec tertia. t sic de singulis. ¶Et ideo ꝥ idē putarez in quolibet contractu qz si fuisses ꝑfessus ex causa mutui te habere a me cētū. t postea ex interuallo iterū cōfiteris te habere illa centū. dico qō illa secunda confessio ꝓbat numerationem illius pecunie. Bar.

¶Additio noua.

Super ceteris. Summatum est cū precedentib⁹. ¶ꝥ Querit gl. si opponaꝫ hec exceptio infra. xxx. dies quis ꝓbabit. sunt opiniones. veritas est. ꝙ sicut qñ creditor agit. si ℈ eum opponatur. j. biennium ipse debet ꝓbare. vt in. l. litem. ℈. eo. Itē qñ contra debitorem excipientem de soluto creditor replicat de nō nume. pecu. ꝺz ipse debitor ꝓbare. ar. l. pe. ℈. de pba. circa istā. l. dubito cū regula iuris sit qō fauorabiliores sunt rei ꝙ actores. l. fauorabiliores. de reg. iur. l. arrianus. de act. t obli. qūo est ꝙ si creditor cōuenit actione ex alio ℈cu ꝙ mutui t de alijs rebꝰ ꝙ bis q̄ consistūt pōdere numero vel mēsura nō pōt ei obijci exceptio non nume. pecu. vt. ℈. l. ꝓxima. t tñ no. glo. buiꝰ. l. si debitor ex ponit cautio de soluto t creditori. pōt cōtra eū obijci hec exceptio. j. xxx. dies nō habita di stinctione ℈ctuꝫ vel rerū, ꝙ modo dubito. ℈z declarabo in. l. generaliter. ꝓ nō nunc cogita.

Illo. Post ipsum biennij non pōt qs creditori deferre in siurandū an numera uerit. b. d. Unde ꝥ nota hic ꝙ si ego faciā tibi hanc positionem ꝙ tu nō numerasti mihi ꝙ tu non tenearis huic respōdere. gl. tua videtur velle cōtra l. j. ℈. eo. Ad istū tex. rūdeo ꝙ nō cogitur iurare. l. si bz iustā causam recusandi. als secus vt habuistis in. l. generaliter. ℈. de reb. credi. a Et ita videt sentire glo. hec super verbo offerri ꝛc.

¶Additio noua.

Illo. Quando hec exceptio non pōt obijci super numeratione: nō pōt iuramentum deferri. b. d. per istū tex. dicūt quidaz ꝥ ꝙ positioni negatiue respōdendū nō est: sed falsum est. vt. l. quidam in testamēto. de reg. iur. t ita per dy. expressum est hodie. extra de ꝑsc. ℈. statuimus. de hoc etiam per gl. ℈. de iura. cal. l. ñ. §. ꝙ obseruāri in fi. magne gl. t rō huius tex. est als. vt. j. dicit. ℈z ex hac. l. videtur distingui opinio posita in. l. si ex cautione. t hac. l. in pnn. que dicit ꝙ pōt opponi hec exceptio post biēnij reo assumente in se onus ꝓbandi. nō enī poterat reus ꝓbare cū actor seu ipse cōtra quem egcipitur hec exceptio nō teneatur in terrogatiōibus super hoc factis rūdere: vt hic dicit glo. potest dici ꝙ hec. l. continet ius nouū. Cōmune tñ scōm ꝙ potest omne iusiurandū licite recusari. l. generaliter. ℈. ō iureiur. §. sinaūt. vide gl. Certe i. d. l. generaliter. nihil de iure antiquo mutatur: vt ea. l. in fi. t in. d. §. sinautem. Si recte intelligatur dicitur ꝙ iuramentū pōt recusari ex causa iusta siue non: sed de iure antiquo licite poterat quis recusare iusiurandū si dicebat se ꝓbari. t volebat a ꝓbationibus releuari per iuramētū. vt. l. enim q. in prin. ff. de iureiur. Sunt enī quidā adeo timidi ꝙ nō iurarent ꝓ magno facto. vt. l. fi. circa fi. ff. de fide instru. ita hic ille qui habet cautionem de soluto post elapsuz tempus posset dicere nolo iurare: qz plene ꝓbo. t idem puto quod esset in oi cautione hic est casus t hoc in summa. alle qui plene ꝓbat non cogitur iurare. h. d. sed fi reus vellet facere positiones per quas ꝓbaret contrariuz. licet per medium cogitur respōdere et si dicerem pone ꝙ semel mutuasti mihi tātū. Itē ꝙ illa vice fuerūt numerata dece. t nō pluraꝫ vidistis nota facta. fuit facta tali tpe t loco. t nō erat presens vī nulla numeratio facta fuit. Simile videtis. nam licet quis tpe litis cōtesta. neget vera esse que in libello cōtinentur. tñ postea particularib⁹ positionibus ex ꝙbus veritas libelli cōcluditur qs tenetur rūdere vel iurare super hoc toto numerasti vel nō. tamen semper positionibus per quas ad ꝓbationem deuenitur respondere tenetur.

In omni vero. Hec exceptio pōt opponi q̄cūq; et denūtiari ei ꝫtra quē opponit si est ꝑsens: si est absens coraz iudice t si ipse officialis coraz episcopo vel alio iudice competenti. b. d. ꝛc.

¶Additio noua.

In omni vero. Sufficit qō hec exceptio manifestetur omni tpe ei ℈ quē ponitur siue ꝑs siue absens vt in dignitate sufficit si coraz alio ordinario vel epo ꝙnatur. idē in exceptione nō nume. do
14 tis. b. d. vsq; ad fi. ¶No. ꝙ ꝥ qñ persona cui debet fieri ꝓtestatio: nō pōt bene haberi sufficit ꝙ fiat coraz iudice. t per iudicem notificetur ei. ¶Not. ꝙ
15 ꝥ paria sunt quem non esse ꝑsentez vel esse: sed cū difficultate posse adiri. super hoc in fine est posita quedam aut. que quasi nihil adijcit legi codicis: sed eam declarat.

1 ¶ꝥ Protestatio quando succedit loco actionis debet in scriptis fieri fi loco exceptionis pōt fieri sine scriptis.

Hanc aūt querelaz. No. ꝥ ex hac auten. argumentum ꝙ protestatio sit facienda in scriptis vidistis in. l. fi. ℈. de neg. gest. ¶Additio noua.

Hanc aūt querelaz. No. ꝙ ꝥ hic vī casus ꝙ ꝓtestatio ꝺz fieri in scriptis idē l. i. C. in. ℈. in ol. idez in. l. vt perfectius. C. de anna. excep. j. ꝫtariū vī casus ℈. de neg. gest. l. fi. t. l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tuto. Breuiter quedam est protestatio que succedit in locum actionis: t illa ꝺz fieri in scriptis. vt. d. l. vt perfectius. q̄dam que succedit loco exceptionis vel alterius defensiōis: t tūc regulariter pōt fieri in scriptis. t fine. d. l. scire oportet. t in. d. l. fi. ℈. de neg. gest. fallit in exceptione non nume. dot. vt hac auten. t. §. in omni hic posito. Bar.

Sicui. Qui bz obligata bona de bitoris potest ex persona debitoris exceptionez ꝓponere. b. d. vene bene menti banc. l.

¶Additio noua.

1 ¶ Fideiussor an accedat ciuili actioni.

Sicui. Hec exceptio ex ꝑsona debitoris transit ad creditor c res siue agant siue cōueniantur hypothecaria ad fideiussores: t sententia lata cōtra vnū alteri nō preiudicat. b. d. ¶Ex isto fine
1 ꝥ dicit glo. notari ꝙ fideiussor accedat ciuili actioni. hoc tāgit gl. in. l. j. ff. de fideiusso. t in. l. si stipul. prima. eo. ti. Pe. videt circa hoc dicere multa verba. Ly. ibi breuiter dicit sic: quoddā ē debitū ciuile qō est efficax vt in eo qō debeat ex sententia: tunc sine dubio accedit fideiussor in toto ti. in sol. cōincta. l. nulli. in prin. ff. de ꝺdi. inde. quoddā est debitum ciuile cui obstat exceptio t tūc fideiussor ei ac cedere nō pōt. d. l. si stipulatus. §. j. t gl. ibi posita qō intellige cū effectu. nā cadē exceptiōe tutus est fideiussor qua principalis vt hic. t in. l. tam māda tori. ℈. eo. sed ꝓdicta intelligo in fideiussore q se obligat cōstituendo. cū enī cōstitutū teneat de eg tate pretoria qñ ꝑcedit debitū ciuile tantū cui obstat exceptio pretoria non patitur euz aliquo mō obligari. vt. l. iij. §. j. ff. de consti. pecu.

1 ¶ꝥ Juramentū appositū in cōtractu post renūtiationem pecunie ꝙ tollat illam exceptionē. licet iuranz soluens possit postea repetere.

b **Indubitati.** Hec est bōa l. in iuramento intelligiē illa tacita ꝺditio que intelligitur in obligatione principali. b. d.

c

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Iurauit.vide a Bal.in.l.si ex cautione.ff.eo.et not. insti.de act.ff.fuerat.& vide q̄ not. Imol. in.l. nemo b pōt.de lega.j.& de ista clausula huj⁹ 2 l.que semp allegatur.vide Bart.in 3 l.si quis pro eo.in v.viij. phibet ꝛc. et quod dixi post Bart.in.l.si pecuniam. de cōdi.ob cām.& vide Pau. de cast.in consi.xj. qō incipit i Christi noīe Amen vi- 2 sis omnibus ꝛc.et vide Bart.in.l.ij. in.iij.col.C.de rescin.ven.

b ¶C.debitores.et ad itellectum buius ti.de his vide late.Bal.in.l.non dubiū. in.xv.col. ff.ō legi.& ibi bal. 3 alle.banc.l.p not. plene in.c.cum cōtingat. in. glviij. charta de iureiu. vbi querit de effectu verborum.

c ¶Ut senat⁹. bāc l.limita ex his q̄ dicit Bar. in.l.iō ff.eo.& vide.j.eo.l. iij.et.l.si ex venditione & Bal.ibi.

d ¶Si cōstet.& dū c hic exponitur ipso iure.i.sine spe exceptiōis.adō teg. & ibi Bar.in.l.pe. j.de suis & legi.et gl.vult scēm vnā expositionez in.l. lecta. in ver.ipso iure.ff.si cer.peta.

e ¶Usurarū. idez ad impediendum pene cōmissionez per glo.& Bal.in l.j.& Bar. in.l.inter.de cōdi.inde.

1 ☞Iuramentuz appositum in contractu quas exceptiones tollat.

Exceptio nō nume.pecu.q̄ nō tollatur licet confiteaf se recepisse non spe future numerationis.

¶Additio noua.

¶Indubitati. Cōditio que tacite inest i telligitur in iuramēto super illo ℨctu interposito.h.d.vides hic q̄ eg mō p̄stationis iuramenti inducit differētia.nōne hoc est ℨ casum in aut.sacramēta puberū.ℨ.si aduerven.& in.c.cū cōtingat.ex̄ de iureiur. Respondeo ☩q̄dā sunt exceptiones seu defensiones que cōpetunt de p̄senti vel de preterito & iste possunt tolli iureiurādo nō simpliciter sed scēm ea que plene tractaui in.l.si p eo.in p̄in.ff.de fideiusso.quedaz sunt exceptiones q̄ competunt: q̄ p̄missa post ℨctum nō seruauit.& ista iureiurando non tollunt. q̄ in iuramēto inest illa cōditio si p̄missa seruauit. Sicut in p̄ncipali obligatione.vt hic idē si aliqs casus obueniret ex q̄ de nouo pararet exceptio. vt.l.si.qui satisda.cog.& ad municip.l.fi.in p̄inci. ¶Sed quero ☩ quid si in instrumento cōtinet q̄ titius fuit cōfessus nō spe future numerationis. certe si iuramentū nō interuenisset nō tolleretur hec exceptio: vt dixi in.l.si ex cautione.ℨ.eo.sed si interuenit iuramentum dubito.Bar.

¶De compensationibus. Rubrica.

¶Additio noua.

¶Continua vt in gl.dictū est.ℨ.de quibusdā exceptionibus hic annectit Rubricā de compēsa.

¶Vt senatus. ᶜIn causis fiscalib⁹ pōt obiici compensatio quando debituz & creditum ex eadem statione procedit.hoc dicit.

¶Additio noua.

¶Vt senatus. Debitum ab vna statiōe fiscali cū debito alteri⁹ nō cōpēsat.h.d. ¶Opp.j.sol.l.ij.ibi in cōfessione q̄ fit p̄ successionē hic in cōpensatione. ¶Scōo oppo. de admi.tut.l.inter tutores.ꝑpter magnitudinē patrimonij vel ex alia causa habeat diuersas stationes & diuersa officia tū admittit compensatio. hic in fisco est speciale. tene menti istam solutionē.

¶Additio noua.

1 ☞Cōpensationis exceptio potest opponi post sententiam.

2 Quod debitū possit in compensationē deduci.

3 Compensatio est vnius debiti ad aliud creditum facta contributio.

Ex causa. De eo q̄ est solutū sicut non pōt repeti ita nec cōpēsari. Jtē in execution pōt obiici cōpensatio.h.d. ¶Not.ex isto fi. q̄ ☩exceptio cōpensationis est de his que possunt opponi post sniam. ¶Ad principiū nostre l.op. ff.eo.l.iij.vbi dicit q̄ debitum naturale q̄ nō pōt peti pōt in compensationē deduci. Sol.quoddaz est ☩debitum naturale ꝑ quo actio nō cōpetit nec vnq̄ competijt.& ꝑ cōsequēs cōtra eū nulla dat exceptio.& illud potest in compensationem deduci.vt.l.contraria. Quoddam est debitū naturaliter.tamen habet aliquam repugnātiam iuris ciuilis vt in casu nostre legis vbi sententia que est de iure ciuili declarat istud solutum esse debitū licet vere non fuerit & sic ille qui accepit tenetur naturaliter reddere.& tunc compēsatio obiici nō potest vt hic.idem si verus debitor fuisset absolutus per sentētiam.natura enim debitor manet tñ ei contradicit sententia que est de iure ciuili.& tunc etiam de tali nō pōt obiici compensatio.vt.l.quecūq̄.ff.eo.& ibi not.per glo. ¶Sed contra istud vltimum videtur casus.ff.rem ratam habe.l.pcurator.& ad exhibendum.ℨ.j.gl.in.d.l.quecūq̄.dicit q̄ hincinde petitur vt compēset ex eodem fundo que solutio vera est si bene intelligatur.nam compēsatio ☩est vnius debiti ad aliud creditum facta contributio sed in.d.l.pcurator.ℨ.j.istud quod petitur illud idem cōpensatur & sic non est compensatio ꝓprie loquendo.sed magis est doli exceptio.Bar.

¶Additio noua.

¶Vlnea. Contra rempublicā potest opponi compēsatio nisi in casib⁹ hic exp̄essis.h.d. ¶Quero de qua republica loquitur hic. Quidam dicit de republica romanorum veritas est q̄ idem in qualibet alia ciuitate.ita videt sentire glo.hic & in ſi.legis.Bar.

1 ☞Compensatio q̄ fiat ipso iure ad impediendū cursum vsurarum.

d ¶Iconstet. ᵈQuantum ad impediendū cursum vsurarum debet & pōt opponi compensatio ipso iure vsq̄ ad concurrentem quātitatem.h.d.Et sic ☩vides q̄ quātum ad impediendum cursum vsurarum[e] fit compensatio etiam si non opponat ab homine:quia ipso iure.alias autē secus:quia non obstat nisi ab homine opponatur ꝛc.

¶Additio noua.

2 ☞Que sint ille exceptiones q̄ tollunt actionem ipso iure postq̄ sunt opposite.

3 Judex absoluit reum opponentem de compensatione ab obseruantia iudicij sicut quando soluit iudicio pendente.

4 Compensatio an habeat locum quando aliquid debetur causa condictionis implende.

5 Practica opponendi cōpensationē extra iudicium est q̄ fiat instrumētum sicut talis opponit compensationem tali de tali debito.

6 Compensatio q̄ fiat ipso iure ad euitationem pene.

¶Iconstet. Quātum ad impediendū cursum vsurarum bincinde ipso iure fit compensatio.h.d. ¶Circa istam legē querit gl.vtrum hoc fit verum q̄ compensatio fiat ipso iure absq̄ aliquo facto hominis. ¶Barti.dicit quod sic.Joā.dicit q̄ nō nisi opponatur:fallit in casibus in glo.positis vide glo.Istam opi.Jo.tenet ℣y.insti.de act.in.ℨ.in bo 2 nefidei.& est ipsa veritas quicquid ℣pe.dicat.p huius☩ tamen declaratione est sciendum q̄ certe exceptiones etiam postq̄ sunt opposite per hominem nō tollunt actionem ipso iure nisi sequuta victoria vt ſi plures.ℨ.j.ff.de fideiuſ.dixi plene in.l.iulianus verum debitorem.ff.de cōdi.indebi. sed hic compensationis exceptio statim cum est opposita ab 3 homine tollit actionē ipso iure:vnde iudex☩ absoluēs reum deberet eū absoluere ab obseruantia iudicij:sicuti quādo soluit pendente iudicio valet insti.de perpe.& tempo.actio.ℨ.fi.& l.iusiurandum.& ad pecunias. ℨ.fina.& quod ibi not.per glo.paruam.ff.de iureiurando. ¶Sed circa hoc insurgit dubium.ego video quod si iudex non admittit compensationem nec eam reprobet q̄ interim peti poterit.vt.l.quod si in opinionem.ff.eo.ergo videtur quod non fiat compensatio ipso iure: quia tunc in iudicio potestate non esset eam admittere.Solu.fateor q̄ non est in potestate iudicis:& sic grauat partem non admittendo compensationem tamen quia iudex de ea nō cognouit standū est sententie. & ꝓsumitur quod fuerit de casibus in quibus compensatio non poterat obiici.et sic petitio remaneret integra:nec ille contra quem fuerit 4 sententia lata et compensatio non admissa poterit dicere contrarium. vt.l.seruus plurium.ℨ.primo.ff.de lega.j. ¶Quero vtrum si aliquid debeat solui causa conditionis implende illud possit solui compensando tegt.est de hoc in.l.iulianus.de condi.indebiti.& l.si peculium.ℨ.primo.ff.de statulibe. ¶Ultimo ex bac.l.cum glo.sua habes notare tria. primo ex eo quod dicitur quod compensatio fit ipso iure vt hic.et j.eodem.l.vltima.& instit.de actio.ℨ.in bonefidei.& sic non est opus ministerio iudicis quod potest opponi compensatio extra iudicium.aut fiat 5 ergo instrumentum quomodo debitor opponit compensationem tali de tali debito facit dicta.l.si peculium.ℨ.primo.de statu liber.et.l.ij.ℨ. primo.eodem titulo.Secundo not.illud quod hic dicitur quod quantum ☩ad pene commissionem ipso iure fit compensatio:sepe enim accidit quod in eodem laudo vel instrumento laudi vna pars condemnatur alteri et altera alteri in quantitate pecunie.nam vbicunq̄ ad concurrentem quātitatem fit compensatio licet non opponatur ab homine. ¶Ultimo legem istam cum glo.allegabam ad aliam questionem maritus promisit restituere dotem vsq̄ ad annum a die soluti matrimonij sub certa pena.decessit vxor superstitibus filijs & marito dicebā quod si maritus sterit per annum quod dotem non restituit quod istud non restituere erat nomine filiozum.cum enim non restituendo incideret in penam ꝓsumitur eum nō restituisse propter iustam causam quā habebat propter quam restitnere non cogebatur probatur in.l.penul. vel antepenul.ff.de peti.here.Bar.

1 ☞Compensari quod potest etiam id quod debetur officio iudicis.

Etiam

Etiam. De debito ex̄ā fideicommiſ.potest obiici compensatio.h.d.Dubitat:q̄ fideicōmiſſum olim nō petebat per modū actionis 1 sed per iudicis officiū & sic no. ☩ q̄ ei⁹ q̄s per iudicis officiū debetur potest obiici.compensatio ꝛc.

1 ☞Judicis officiū est in mutuis petitionibus sup vtroq̄ iudicare licet ante plus cōstat de vna q̄ de alia.& nu.3.

2 Compensatio q̄ admittatur de quātitate ad quātitatem licet diuersi generis.

4 Cōpensatio an habeat locum in causam dotis respectu rerum amotarum.

Dos confessata an habeat p̄uilegia dotis.

5 Compensatio de re ad quantitatē & sic de frumento ad pecuniam an habeat locum.& nu.6.

6 Fructus ℨsumpti q̄s extenuāt sortē.sec⁹ si nō sunt cōsumpti.

Mēq̄ scriptura. Hec.l.non recipit cōgruum summarium nam legit duob⁹ modis p̄ncipaliter.primo vt petat debitū ex alia causa q̄ dotis.& hec lec.subdiuidit in tres partes.Scōo vt petat debitū ex causa dotis.& hec lect.diuidit in alias tres. ¶No.q̄ natura ☩officij iudicis est sup mutuis petitionib⁹ vt debeat de vtroq̄ simul.pnūtiare ℔ ante constet de vna q̄ de alia.vt.l.i.in fi.ff.que sen.sine ap.rescin.& de iudi.l.si possessor.& dicam vobis in aut.& cōsequēter. Ultimo no.fi.glo.que est hic que dicit q̄ ☩ debet q̄titas hincinde:licet quādo q̄titates sint diuersi generis vtputa debet vnus pecuniam alius frumentū[a] q̄ admittit compensatio.facit.j.eo.l.prozgi.videtur tenere contrariū in.l.diuortio.ℨ.ob donationes.solu.matri.& ibi egaminaui.& vide finbuius glo.quā nota & tene menti.

¶Additio noua.

Mēq̄ scriptura. Pro ea parte pro qua nō est facta numeratio pōt opponi pecunie nō numerate exceptio,p residuo pōt obiici cōpensatio.h.d. ¶Ista l.legitur duobus modis:primo p̄ncipaliter vt loquatur in pecunia debita ex alia causa q̄ dotis.Secūdo vt loquatur i debita ex causa dotis. ¶Jtē prima lect.diuersificat in tres. prima est q̄ p̄ncipium & finis loquantur in debito diuersa rum specierum.secūdo q̄ loquātur de eodem debito ab eodem:& idē:sed p̄ncipiū loquitur ante biēnīū:finis post.tertio q̄ loquat de eodē debito partim nō numerato.& de hoc loquitur p̄ncipiū.& partim numeratum vt in fi.ista lec.prima est bona:tū in eo q̄ ponit in diuersis personis videtur includere in se aliquā incōgruitatē. Jdeo tene duas sequē. ¶Cōtra p̄dicta oia opp.ℨ.de rei vxo.act.l.j.ℨ.ℨ nec ob res. Sol.ibi in actione de dote.hic cōueniebat aliis actionibus ℨm predictas tres lec.alij legunt istā legē.q̄ mulier ista que diuerterat dotē repetebat.& ista est magis no.lectura.& tunc obstat.d.ℨ.ℨ nec ob res.& pro solutione illius ponuntur hic in glo.tres opiniones.prima q̄ ibi loquat de retentione ob res amotas.sed hic nō opponebatur isto modo:sed dicebat nō teneor tibi respondere:donec mihi respondeas in causa recōuentionis.& tūc si in causa recōuentionis debitū apparebit fiet compensatio:est ergo aduertendū quomodo opponat exceptio:vide gl.Et no.bene[3] ex bac.l.materiam reconuētionis & cōuentionis q̄ non ꝛz prius p̄nūtiari super vna petitione q̄ fit cognitū sup alia & iudex secus faciat posset appellari.vt.ff.que sentētie fine appellatione rescin.l.j.in fi. not.in.l.qui p̄tor.ff.de iudicijs. Jtem ☩ scēm banc lecturam est casus contra quandā gl.positam in.l.j.ff.solu.ma.vbi dicit q̄ causa dotis est p̄uilegiata q̄ in ea summarie agit.si eñ hoc esset verum nō esset locus reconuentioni.cuius contrarium hic dicitur.sed sustinendo potes dicere q̄ hic dicit q̄ qui hic agebat rerum amotarum paratus erat incōtinenti ꝓbare.tangam in.l.si.ℨ.eo.Secundo modo soluitur istud contrarium notabilius videlicet q̄.l.j.ℨ.sed nec ob res.ℨ.de rei vxo.act.& in omnibus casibus ibi positis habet locuz in dote que vere numerata apparet.secus si nō apparet numerata sed elapsa sunt tempora opponende exceptionis nō mu me.dotis.tūc enim illa p̄uilegia nō habent locum.& sic potest opponi compensatio & fieri conuentio vt hic.vide gl.in l.assiduis.C.qui.po.in pig.hab.ibi dū dicit reipsa ꝛc.l.si qs post banc.in p̄inci.ℨ.de bo.damna.& dicam in.d.l.assiduis.

5 ¶Jtem oppo.☩ speciei ad quātitatem non potest fieri compensatio.vt.l.si conuenerit.de pig.actio.quomodo ergo hic pro rebus amotis poterit fieri compensatio dicit gl.no.dic q̄ hic dos erat in pecunia:& illud quod fuit amotum consistebat numero pondere vel mensura.vt pecunia frumētum & similia.vides hic q̄ de pecunia ad frumentum fit compensatio ſm gl.Ja.de are.tangit in.l.diuortio.ℨ.ob donatiōes. ff.solu.mat.& dicit q̄ ista glo.nō est vera.breuiter teneas alias opiniones ibi positas & breuiter puto q̄ Jac.dicat vtatē p ea q̄ digi vobis l.l.j.ℨ.de pig.act.vbi dixi q̄ fructꝰ extenuant debitū postq̄ sunt cōsumpti donec extēt sunt loco pignoris: ☩ intelligas ☩ frumētū cōsumptū fuisse.& quāto tpe ſſumaſ ℨsumptū ibi dixi.☩ Et p̄dicta sunt vera q̄n plures sunt debitores diuersarū q̄titatū diuerse materie.vt frumētū pecunia:& filia:ℨ si vnus pecūiā argēteā deberet vel aureā alius deberet materiā argēti vel auri ad pōdus:tunc posset obiici cōpensatio.vt.l.j.& l.titie amite.de auro & argen.legato.

Jex venditione. Etiam in causa vēditionis potest obiici compensatio p̄terq̄ in causa fisci. hoc dicit ꝛc.

¶Additio.

1 ☞Compensatio q̄ possit opponi ℨ eū q̄ petit legatum.

2 Compensatio de fructibus ad pecuniam quando sunt consumpti:& ad estimationem redacti.

Jpropter fructus. Petenti legatum obiicit cōpēsatio de debito occasione fructuū pceptorum.h.d. ¶& No.q̄ petitio legati nō est adeo 1 p̄uilegiata quin ℨ eā cōpēsatio obiiciat. ¶Scōo no.pro 2 gl.quā habuisti.ℨ.l.nec.q̄ de fructibus ad pecuniā fit compensatio.q̄s intellige q̄n fructus sunt cōsumpti.& ad existimationē redacti.vt patet hic dū dicit:matuo debite quantitatis.& sic hincinde q̄titas debebatur. a

Jus. Vide gl.circa hoc de pcuratore in rem suā ꝛc. ¶Quero q̄ econuerso an ei pōt obiici cōpensatio de eo q̄ dño ℨ istā.q.format glo. in.l.si quis rē.ff.de pcura.& nō soluit:dic vt plene no.p ☩y. in.c.si quis in ius.de re.iur.lib.vj.

¶Additio noua.

1 ☞Compensatio nō obiicitur de eo q̄s alteri debetur.

2 Cōpensatio q̄ nō opponitur ꝓcuratori in rem suam.

3 Compēsationis exceptio q̄ bodie respiciat magime ipsam actionem.

4 Exceptio compensationis q̄ fit in rem.

1 Jus. ☩De eo q̄s alteri debeꝫ non obiicitur cōpēsatio.h.d.istud q̄s hic ꝛz fallit in gl.in casibus ibi positis.& sic vꝫ casus hic q̄ cōdēnatus non possit petere q̄ fiat cōputatio eius q̄s alteri debeꝫ per publicas apodissas siue apochas:etiaz illo volente:q̄s intellige nisi cōdemnato fuerint cessa iura vel factus sit pcurator in rē suā vel sit als ex casibus in gl.positis. ¶Bl.in.l.sernū quoq̄.ℨ.fi.& l.seq.ff.de pcu. ¶Querit vtrū 2 ☩ pcuratori in rem suam possit obiici cōpensatio & nō rñdet. & in.d.l.vꝫ casus q̄ nō possit obiici sic inducēdo:pcurator in rē suā nō ex causa lucrativa nō tenet defendere in causa recōuētionis.vt ibi ergo nō pōt ei obiici cōpensatio.ita dicūt doc.istā consequentiā pbo sic:recōuentio fit vt perueniat ad cōpensationē.vt.ℨ.eo.l.neq̄.& l.j.ff.rerum amotarū.si ergo pbibeꝫ recōuentio igitur cōpensatio:& in hoc resident ¶Bar. fil.sed cōtrariū determinat Ja.de are.& ¶Pe.hic.& ☩y.in.ℨ si 3 quis in ius.extra de reg.iur.li.vj.ratio vltramon.est:q☩ exceptio cōpensationis bodie maxime respicit ipsaz actionē. vt.l.si.j.eo.& instit.ō act.ℨ.in bonefidei.vnde oportet q̄ actio ista transeat ad aliū cū onere suo:ratio ☩y.est:q☩ exceptio cōpensationis est in rem q̄s apparet q̄ fideiussori competit vt hic videt no.cōiuncta.l.exceptioni.ff.de excep.igitur ple 4 quitur actionē quocūq̄ vadat.& ita semel cōsultum fuit Bonnie per.d.Jac.bu.& multos alios aduocatos.Non obstat ratio precedens q̄ licet qs nō teneatur quē defendere tamē patiꝫ cōpensationem nec est verum quod semper fiat reconuentio ad finē cōpēsationis.imo fit ad alios fines:vt dicā in auc.& consequenter.vnde si quis vult opponere exceptionē. non per modū reconuentionis debet audiri.Bar.

¶Additio noua.

Quoniam liberum. Petēti pecuniā obiicitur cōpensatio de debito post contracto.h.d.

¶Additio noua.

Quemadmodum. Sicut solutio ita cōpensatio pignoratitiā actionē inducit.h.d.

¶Additio noua.

Jtutores. Jn subsidium conuenti potest obiici cōpensatio pupilli.hoc dicit.

¶Additio noua.

[a] ¶Nec̄ scriptura. Alius frumentum.q̄n admittat cōpēsatio de quātitate fructuz ad quātitatem pecunie no.Bal.j.eo.l. fina.in vlti.colū.& Jnno.in.c.ad nostram.de iureiur. Bal.in.l. pe.ℨ.tit. j.z no.bic gl.q̄ cōpēsatio est quedā reconuētio no.bal. in.l.j.ℨ.de arbit. adde q̄s digi post Bar.in aut.& conſequenter in p̄in. j.de sen.

[3] recōuentio autem no admittitur post sententiam vt inquit Bal.relatꝰ ab Aulis in suis capitb⁹ Pistoy.c. 10. pta. Vbi execution.n.9. Nō. Sed an possit opponi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Sivelut. Ubi cõpensatio non tenuit pacti debiti integra petitio permanet. hoc dicit.

a ¶Compensationes. ¶ adde Bart. in l. compẽsati. ff. eo. ¶ no. l. bona fides . ff . depositi. no. hãc. l. quia cõpensatio dz eppo bni p modum exceptionis secus si p modũ conuentio nis. l. cũ papinianus. et in aut. ibi posita. j. de sen. et de ratione buius 5 l. in fi. per Bar. in l. cum his. in fi. de condi. inde.

b ¶Patitur. vide Bal. in. l. pe. j. de positi.

c ¶Per ꝛfessionẽ partis in iudicio. adde Lyn. hic. et Pañ. in. c. fi. colũ. pe. extra depo. et hoc idez sequitur do. meus do. Frãcp. in. l. cum fundus. §. seruũ tuũ. ff. si cer. peta. ¶ dak cautela reo vt qñ aligd habere pretẽdit ab actore ꝙ cõsireatur debitũ ¶ objiciat compẽsationem eius credi etiam nõn liquidi quia ꝑcedet compẽsatio ¶ hãc eãdem cau. ponit etiaz Lepo. vero. in caute. suis nume. 84. incipiẽ. tu scis ꝙ vulgariter ¶ adde ꝙ hãc decisionem Bart. hic allega. ¶ sequif. d. Jaso. in. §. in bonefidei. col. 4 v. ff. de act. ¶ ibi sequit dicta Bar. in hac distinctione.

d ¶Reconuentio. Et qõ ille ꝙ reconuenit nõ dicatur compẽsare . adde Bal. in. l. cũ papinianus. j. ó sentẽ.

Compensationes. [a] Debiti liquidi ad liquidũ potest objici cõpensatio: si requirit altiorem indaginem debet in alio iudicio reseruari excepta causa depositi. ¶ inuasionis possessionũ. h. d. ¶No. tex. ibi reseruet. ꝙ istis refutationibus q̃ quotidie fiunt in iudicijs. mõ veniret tractãda materia de cõpensationibus sed tẽpus non patitur. [b]

¶Additio nona.

Compensatio de quibus rebus opponatur.
Debitũ officio iudicis ꝙ possit deduci in compẽsationem.
Fideiussor ꝙ accedat debito officio iudicis.
Debitum quãdo dicatur requirere altiorem indaginem. ¶ nume. 8. an sit arbitrium.
Cõpensatio de debito nõ liquido ad debitum per cõfessionem partis in iudicio quando opponatur.
Compensatio ad debitũ liquidum per testes vel instrumenta ad debitum non liquidum quando fieri possit.
Compensatio qõ opponatur contra executionem ¶ qñ.
Hodie constat bodie agatur qualiter intelligatur.
Compensatio ꝙ non habeat locum in deposito.
Recõuentio ꝙ nõ habeat locũ qñ agitur actione depositi.
Compensatio an habeat locum vbi ꝓhibetur reconuentio.
Reconuentio ꝙ nõ habet locum in causa spoliꝫ nisi super simili spoliatione.
Actio preiudicialis tollit aliam vt super ea non ꝓcedatur si intentatur anteqũ fit conclusum in causa.

Compensationes. In oibus actiõibus vbi bincinde ẽ tas debetur compensatio potest objici debiti liquidi ad ligdũ: fallit in actione depositi ¶ in causa spoliationis. h. d. Primo ponit dictũ. Secundo limitat illud. Tertio ponit practicam. Quarto ponit duas exceptiones. Scõa ibi: ita tñ. tertia ibi: habitaq̃. quarta ibi: excepta. ¶ Quero primo de qb̃ debitis possit objici cõpensatio. gl. j. declarat illud optime. primo eñ oportet ꝙ bincinde quantitas debeaf vel genus ita ꝙ in suo genere functionẽ recipiant ita videt sentire gl. in ꝓncipio ¶ in fi. Item oportet ꝙ debitũ de quo opponitur cõpensatio sit debitũ ciuiliter ¶ naturaliter ¶ ꝙ nulla obstet exceptio. vt. ff. eo. l. q̃cũq̃. vel sit debitum naturaliter tantũ is cui ius ciuile nõ ꝛdicat vt dixi. l. ex causa. §. e. idem si esset debitũ ciuiliter tantũ. cui nulla obstaret exceptio alias sec̃. vt. l. iij. §. j. ff. de cõsti. pe. facit quod dixi vobis. §. tit. j. l. pe. Circa hoc dubitatur de isto textu qui dicit de actione in rẽ. ergo videtur ꝙ licet bincinde non debeak quãtitas põt objici cõpensatio. dicit gl. ego credo ꝙ si per actionem in rẽ peteretur quãtitas vt species nõ posset objici cõpẽsatio vt. l. si creditor. §. j. ff. de pe. ¶ qõ bicitur intellige quando deuenitur ad estimationẽ ꝓpter fructus vel ꝙ res pempta vel p aliud interesse. ¶Circa hoc qõ gl. dicit qõ qñ pecunia petitur vt species: potest objici compensatio videtur notari cõtrarium in. l. si. §. cõmo. ¶ in. l. si creditor. §. j. quã gl. allegat nil facit. nam ideo ibi non potest compensari. ꝙ nõ est liquidum. nescif enim quatenus vires peculij patiantur: sed si esset liquidum: tũc secus secundum vltramontanos dixi in. l. si. §. cõmo. plenius in. l. cũ fundus. §. j. si cer. petaf. ¶Secundo no. ex hac ꝓ gl. ꝙ eius quod debet officio iudicis potest objici cõpensatio ꝙ patet quando de debito speciei peruenit ad estimationem per iudicis officium gl. tua notabiliter dicit ꝙ hoc facit ꝙ debitum ex officio iudicis potest nouari. vt. l. si vni. ff. de except. ¶ insti. quib̃ mo. tol. obligatio. §. preterea ¶tez tali debito officio iudicis potest accedere fideiussor vt. l. cum quis. §. si quis ꝙ reo. ff. de fol. ¶. l. cẽtum capue. ff. de eo ꝙ certo loco. ¶. ff. locati. l. quero.

3 ¶Extra glossas quero ¶ ex vna parte debeaf quantitas: ex alia debeaf quantitas vel species alternatiue. vtrũ possit objici compensatio. Breuiter text. babes ꝙ sic non simpliciter. Sol. ꝙ altera pars cogitur eligere ꝙ vellet dare ¶ si elegerit dare tunc admittetur cõpensatio. vt. j. si maior. factus. l. j. ff. e. l. si debeas. facit. ff. de furtis. l. si seruus. §. j. ibi plene dixi. ¶Quero dicif hic ipso iure. quomodo intelligif hoc. dic vt in. l. si cõstat. §. eo. ¶Quero dicitur hic ꝙ potest objici compensatio de debito quod non requirit altiorem indaginem quando ¶ dicitur altiorem indaginez requirere quidam dicunt si nõ potest probari. j. duos menses. vt. l. auferk. §. qui compensatur. ff. de iure fisci. alij dicunt hoc esse arbitrio iudicis relinquendum vt hic videtur tex. de hoc. ¶ glo.

5 ¶doc. videtur in hoc residere. ¶ ¶Dic tu breuiter quãdoq̃ debitum contra quod opponitur compẽsatio est liquidum

c per confessionem partis in iudicio factam et tunc potest ei objici cõpensatio de alio debito liquido. ¶ debet pars equanimiter sustinere donec liquidetur cũ eum a probatione releuauerit. vt. l. eum qui. in ꝓn. ff. de iureiur. hoc notabiliter dicit gl. ij. parua hic. ¶ in. l. nemo ex his. de reg. iur. in prima

6 glo. magna. quandoq̃ debitum ꝓmum est liquidum ¶ per ꝓbationem vtputa per testes vel instrumenta tunc si opponaf compensatio de debito non liquido hic est aduertendũ quod compẽsare est soluere vt. l. inuicem. §. eo. ¶. l. amplius. rem ratam habe. aut ergo illi debitori cõuicto daretur aliquis terminus ad soluẽdum. ¶. j. illum terminum potest liquidare compensationem quã objicit. ita loquitur. l. auferk. §. qui compensationem. ff. de iure fisci. vbi admittitur liquidatio. j. duos menses. quia tantum tempus sibi daretur ad soluendum. vt. l. debitoribus. ff. de re iu. ¶. l. in fraudem. §. in fiscalibus. ff. de iure fisci. sed vbi ad soluendũ nullum tẽpus daretur tunc nullo modo cõpensatio admitteret que requirat aliqualem indaginẽ ¶ protestetur quod interim in causa nulla fiat nouitas cõtra eum talis protestatio nõ releuat qz si sibi non daretur dilatio ylla ad soluendũ multominus ad liquidãdum debitũ. ¶Sed ¶ cõtra boc videtur. §. e. l. ex causa in fi. vbi contra executionem objicitur compẽsatio. fol. di cas ꝙ in executione est adhibenda aliqlis causę cognitio. vt

7 l. a diuo pio. §. in vẽditione. ff. de re iudi. ¶ ideo si infra illud tẽs infra quod expediretur illa causę cognitio vellet opponere compẽsationem ¶ debitum liquidare audiretur. d. l. ex causa. ¶ illud est quod dicitur ¶ bodie cõstat bodie agaf: hoc est infra tãtum tempus infra quãtum tu ꝓbabis illud modicum qõ babes ꝓbare in executione infra tantum oppo

8 nam exceptionẽ meã. vt. l. si is a quo. in ꝓn. ff. vt in pos. leg. ¶Itẽ objicitur de isto tex. qz videtur hoc reponere in arbitrio iudicis: ad hoc respõdeo ¶ dico qõ quando exceptio cõpensationis opponitur ante sententiam: tunc non habet locum regula precedens si daretur tibi terminus ad soluendũ vel nõ. sed est in arbitrio iudicis vt vel eam admittat. vel eã reseruet ad hoc vt sententia sup prima causa non impediaf ita loquif hic fateor tamen ꝙ si aliquid restat de cognitione super causa ¶ pars offerat se liquidatnram cõpẽsationem. j. illud tempus quo illa cognitio expediretur iudex debet eaz audire alias grauaret eũ p ea que dixi. ¶Ex predictis habes tria: quãdoq̃ objicitur compensatio post sententiam. ¶ post expeditam oẽm cognitionẽ super executione. quãdoq̃ opponitur cõpensatio post sentẽtiam vt ex predictis patet.

¶Ueniamus ad quartam partem huius. l. scz ad versiculũ

9 excepta vbi ponũtur due exceptiones: prima ¶ est ꝙ fallit in deposito cõtra. §. cõmo. l. si. fol. dicit glo. ibi non loquitur de compensatione. sed de retẽtione quasi dicat ibi bincinde nõ debebatur res q̃ cõpensari posset: bic sic. ¶Cõtra boc opp. ei qui dicit se spoliatum non potest objici compensatio. vt. j. pgi. sed quãdo denegatur restitutio debiti. ergo eodem mõ non poterit objici compensatio. fol. credo ꝙ si agetur condictione ex. l. si quis cõditio. j. locati. non posset opponi cõpensatio agenti de cõmodato sicut nec agenti de deposito quia quelibet cõtinet spoliationem. sed si ageretur personali tũc actio depositi est priuilegiata quod non est in actione cõmodati vt hic. ¶Quero vtrum boc sit verum siue agatur deposiiti directa. siue cõtraria. bic sunt opiniones. videbitis. j. depositi. l. si. vbi boc declaratur. ¶Item ex hac. l. dicunt doct.

10 quod ¶ quando agitur depositi non est locus reconuentioni p hanc. l. ita tenet Spe. in materia recõuentionis ¶ ego dicã in aut. ¶ cõsequenter. j. quomodo ¶ quãdo iud. ¶Et aduer

11 te ꝙ intelligas. licet illa regula ¶ nõ sit vera ꝙ vbicũq̃ reconuentio ꝓhibetur. ibi ꝓhibetur compẽsatio vt dixi. §. c. l. neq̃. regula contraria tamen est vera ꝙ vbicũq̃ ꝓhibetur cõpensatio quando debitum est bincinde compẽsabile tunc ꝓhibetur reconuentio: tunc vide rationem: quia debitum liquidum non impedit exactionem alterius debiti liquidi. vel non liquidi vel multomagis debitum non liquidum ꝙ non proponeretur per modum reconuentionis deficit primum iudicium. ¶ aduerte illud quod dico ꝙ nõ est locus reconuentioni. intellige vt sic procedatur in vtraq̃ causa pariter ¶ non sententiatur ꝓius in vna causa ꝙ in alia secũdũ necessitatem reconuentionis vt vidistis in. l. neq̃. §. c. sed si vellem aliquem recõuenire ita ꝙ per mesum processum nõ impediretur primũ hoc nõ reperitur ꝓhibitum cur ergo non permissum. Bar.

¶Additio nona.

Possessionem. Dic dicitur ꝙ spoliato nõ põt objici compensatio ꝙ intelligit

intelligit gl. de spoliato quocũq̃ modo ¶ ex hoc dicũt cano

12 niste ꝙ ¶ spoliatus nõ põt reconueniri: nisi sup simili spoliatione hoc est etiã qõ õz ꝙ spoliatus ante oĩa restituẽdus est. vt. j. ad. l. iul. de vi. l. si qs a se fundũ. hoc est nõ põt alia actione reuocari recõueniri ꝑm canonistas. ¶z gl. in. l. si qs a se fundũ

13 aliter itelligat. ¶Ultimo no. ex isto ¶ tex. in ver. satis eñ qõ illud qõ dicif ꝓposita vna actione preiudiciali debere fileri super alia. verũ est si ꝓponaf anteq̃ fit in causa cõclusum. et hoc est qõ dicitur ꝙ ꝓius debet cognosci ¶ pnuntiari super possessorio q̃ super petitorio. vt. l. incerti. j. de interdi. ¶ intelligendũ est si possessorij fuerit ꝓpositũ antequã ꝓbationes fuerint facte in petitorio. ita dicunt cano. extra de rescrip. in c. super literis. de resti. spo. c. pastoralis. vbi ipsi habẽt casuz quod tene menti. ¶Ultimo gl. bic ponit casus in quib̃ non potest objici cõpensatio. vide eam ¶ signa. Bar.

¶De vsuris. Rubrica.

1 Uerbum pmitto. plat um a teste non intelligif per stipulationem nisi probet interrogationẽ precessisse secus per scripturam. ¶ ibi rationem vide nu. 7. ¶ nu. 15.
2 Testis dz deponere ¶ reddere rõnem per sensum corporeũ.
3 Stipulatio est quid inris.
4 Testis dicens quem promisisse per stipulationem indicat ¶ non testificatur.
5 Solẽnitatem alleganti incumbit onus ꝓbandi.
6 Solẽnitas quando ꝓsumatur ꝙ interuenerit. ¶ nu. 8.
9 Ratio quare solẽnitas itrinseca ꝓsumaf: ¶z extrinseca nõ.
10 Ex instrumento vẽditionis in quo cõtinetur ꝙ titius vẽdidit fundum: sed non dicitur de pretio ꝙ agi non possit. Instrumẽtum vẽditionis repertum in protocollis notarij sine pretio non potest publicari.
11 Testes nunquid ꝓsumantur rogati: remissiue.
12 Notarius ꝓsumitur rogatus.
13 Instrumentũ scriptum a notario sed nõ publicatum coraz testibus non ꝓsumitur instrumentum.
14 Snia si dicit vilo libello ¶ an ꝓsumatur ꝓ processu ꝙ nõ.
15 Uerbum recte denotat iustitiam sed rite ordinem.

Jn interrogatione. Dic est bonus casus qñ stipulatio ꝓbaf per testes debet ꝓbari interrogationẽ pcessisse ¶ rñsionẽ secutã esse. h. d. ¶Opp. insti. de fideiussor. [a] §. j. in fi. l. j. ff. de vbo. ob. l. sciendum. j.

a de ꝛben. emp. l. j. Sol. aut verbũ. ꝙmissionis proferf in instrumento vel alia scriptura. ¶ intelligif solẽniter cũ stipulatione: vt in ꝛtio. aut ꝓfertur a teste: ¶ tunc nõ intelligif per stipulationẽ nisi expresse ꝓbetur interrogationez precessisse ¶ respõsionem esse secutã. ¶ta loquif hec. l. ¶ ita intelligit glo. licet Hug. cõtra glo. ¶Que est rõ huius dicunt nostri doc-

1 moder. qõ ratio est qz illi qui cõficiunt instrumenta sunt periti. ¶ nõ est verisimile qõ faceret notarius ꝓblicum instrumẽtũ sine stipulatione q̃ ꝓsumptio cessat in testibus. ¶sta rõ displicet mihi. nam pone qõ fit scriptura priuata ab hoe imperito vt a quodã mercatore: ¶ tũ si ibi õz ꝙmisit intelligit

b per stipulationẽ. vt. l. j. j. de ꝛben. ¶ cõ. stip. vel pone testes [b] q deponũt esse aduocatos certe nõ reperimus ꝙ propter hoc debeat ꝓsumi stipulatio. Rationẽ ergo vobis do aliam vt

2 alꝫ dixi. Testis ¶ dz deponere ¶ reddere rõnem per sensum corporeuz dixi vobis in. l. solam. §. de testi. ¶. l. testiũ. eo. titu.

3 ¶Modo stipulatio ¶ est qd iuris qz est verboꝝ obligatio que resultat ex interrogatione ¶ respõsione. si ergo testis diceret expresse ꝙmisit in instrumento per stipulationẽ nõ cõclude ret dictũ eius qz stipulatio nõ videf neq̃ auditur: sed intelligitur. vnde testis dz dicere ꝙmisit precedẽte interrogatione tali. ¶ tũc inde ex hoc colligit stipulationẽ. non em̃ pertinet

4 ad testes iudicare an sit stipulatio vel nõ. nam hoc ad iudicẽ spectat ¶ ideo ¶ quando testis dicit per stipulationez iudicat non testificatur sed ad iudicandũ nõ est adhibitus. ideo non valeret eius testimoniũ. sed instrumento est aliud. qz cũ cõstiaturde cõsensu partium põt notarius illud qõ est gestum scribere per quecũq̃ ꝓba. vt sibi videtur que boc importẽt.

c vt dixi plene in. l. sciendum. ff. de verbo. obli.

¶Additio nona.

Jn interrogatione. Ex stipulatione recte fcã possunt vsure peti nõmodo alias

5 ꝓbetur. h. d. ¶Mo. ¶ qui solẽnitatem allegat eam ꝓbare debet simile in. l. quicũq̃. §. fi. ff. de publi. ¶Contra boc opponitur ¶ videtur ꝙ solẽnitas ꝓsumaf vt instit. de fideiuss. §. fi. ¶. ff. de verbo. obli. l. sciendum. Sol. dicit glo.

6 Qñq̃ ¶ ꝓsumuntur omnia solẽniter acta vt in contrarijs. Qñq̃ nõ vt hic: ista est truffa vnde gl. transiuit ad aliã solutionem. ¶ facit differentiã inter instrumẽta ¶ testes: vt primo casu ꝓsumaf solẽnitas. scõ nõ. ¶Sed cõtra predictã solutionẽ oppo. de. l. in exercẽdis. §. de fide istru. timoze buius dicit Hugolinus in cõtraria opinione ꝙ ideꝫ sit in testibus ¶ instrumẽtis ¶ assignat rõnem per. l. quoties. ff. de reb̃ dubijs. banc opinionez tenet Ꝑe. ¶ Ly. hic. boc additoꝝ ꝙ bec

7 sit vera vbi testes interrogank de causa sui dicti. ¶ certam et b bonã causam reddant vtputa si deponant sup stipulatione. ¶ interrogati de causa scientie respõdeant se audiuisse interrogationem ꝑcedere ¶ rñsionem sequi. Certe ꝺñi ista opinio nõ vf vera ná scõm boc nulla esset ꝓsumptio: sed recta ꝓbatio. vñ plus placet opinio ꝛdar. de fano. q cõcordat vtrãq̃ opinionẽ p hunc modũ ꝙ aut testis dicit aliquã fuisse stipu

d lationem. ¶ tũc ꝓsumitur solẽnitas eo ꝙ verbũ stipulatio ex significatione ipsius de necessitate ¶cludit solẽnitatẽ. ¶. interrogationẽ precedere ¶ rñsionez sequi. Aut testis deponit aliquem ꝙmisse: ¶ tunc aut testis ¶ iurisperitus. ¶ sub boc ꝺbo ꝙmissio a tali teste plata cõtinef stipulatio. sicut si ꝑferek a notario in instrõ ꝑpter idẽtitatez rõnis. ¶ ita intelligit b opi. Jo. hic posita. si ꝺo nõ est iurisperitus vf testis deponere de nuda ꝙmissione. ná ꝺbũ ꝙmitto posset adaptari ad stipulationẽ ¶ nudã ꝙmissionẽ vt ¶. l. sciẽdũ. §. edictũ. ff. de edi-

8 edic. ¶Sed ¶ predicta ¶ oppo. ff. de pac. l. iurisgentium. §. q fere. sol. in instrumẽtis ꝓsumitur vt ꝺ. digi. ꝓbari tñ põt ꝛtra vt ibi ꝓbaf. sed tñ cõtra predicta oppo. de. l. quecũq̃. in fi. de pub. sol. ibi loquif de solẽnitate extrinseca vt no. per Ꝺy. ¶. l. sciendũ. ff. de ꝺ. ob. ¶Itẽ opp. ¶ vf ꝙ in instrũ non ꝓsumaf solẽnitas. vt. ff. de edẽdo. aut. ¶ quis in aliquo. sol. ibi loquif de solẽnitate q̃ respicit ipm principale in specie. ¶Sz cõtra predicta oia opp. ¶ vf ꝙ etiã itrinseca solẽnitas nullo modo ꝓsumatur. vt insti. de ꝺbẽ. emp. §. pretiũ. fo. debetis scire ꝙ est quedã solẽnitas formalis que dat esse rei vtputa in stipulatione interrogatio ¶ rñsio in emptione ¶ venditione consensus. ¶ de boc. ff. digi. q̃dã est solẽnitas materialis ¶ de hac loquif ꝛtium. vñ ꝙ declaratione bozũ si queras nũquid solẽnitas ꝓsumaf: ¶ gl. dicit aut loqmur de solẽnitate formali c aut materiali. ¶ ꝓmo casu aut loqmur de itrinseca aut de extrinseca. si de intrinseca aut de ea quã significatio verbi ¶cludit ¶ tũc recurrit ad gl. nostrã que distinguit inter instrũ ¶ testes. si vero loqmur de extrinseca ¶ tũc dic ꝙ hec nõ ꝓsumitur. vt. l. quecũq̃. §. fi. de publi. vel dic ꝙ si loquimur in instrõ. aut fuit possibile ¶ illo tũc interuenisse in instrõ solẽnitatẽ ¶ tũc ꝓsumif: ita intelligif aut. si quis in aliquo. §. de edendo. si vero q̃remus de solennitate materiali: dic ꝙ nun quã ꝓsumitur, ita loquitur. d. §. pretiũ. ¶ est ratio huius qz solẽnitas materialis puta ꝓtiũ in ẽptione nõ est vnifoꝛmis: ideo nõ ꝑsumif ¶z solẽnitas formalis semp est vnifoꝛmis: iõ

9 ꝓsumitur. ¶ ¶Quero que est ratio ꝙ intrinseca ꝓsumif extrinseca nõ ꝑm distinctionẽ quam. §. digi. rñdeo qz solẽnitas extrinseca denotat factũ ¶ ad positionem vnius facti nõ sequif aliud. quia non ꝓbat hoc esse ¶. l. non boc. C. vnde legi. l. neq̃ natales. §. de ꝓba. sed solẽnitas intrinseca denotat ius. ¶ ideo ponẽdo vnũ factũ bene põt sequi conclusio ꝙ ibi fuit solẽnitas iuris: nisi ꝓbetur abesse vt in. l. ab ea parte. ff. de ꝓba. ¶Ex predictis potes arguere ad multas ꝙstiones.

10 primo ponef ¶ continetur in instrumento ꝙ titius vendidit tibi fundũ non õz de ꝓtio aliqd potes negere ex illo instrumento certe nõ quia pretiũ non ꝓsumif cum sit solẽnitas materialis: ¶ nõ sit vnifoꝛmis. eodẽ modo si in protocollo tabellionis reperiretur instrumentum venditionis nõ faciens mentionẽ de ꝓtio illud instrumẽtũ nõ potest publi-

11 cari. ¶ ¶Itẽ potes arguere ad quẽstionem vulgarẽ nunqd testes ꝓsumant rogati dic vt no. per Ꝺy. in. d. l. sciendum.

12 de vbo. ob. ¶ ibi digi. ¶ ¶Sz qd de notorio glo. est in aut. de tabellio. §. j. colũ. iiij. que determinat ꝙ ꝓsumaf rogatus vt valeret eius testimoniũ. sed instrumento est aliud. qz cũ cõsiaturde cõsensu partium põt notarius illud qõ est gestum

13 scribere per quecũq̃ ꝓba. vt sibi videtur que boc importẽt. ¶Tpone notarius si rogatus scripsit: sed nõ legit instrumẽtũ coram testibus ꝓsumet ne illud instrumentũ: dico ꝙ non vt

14 l. si deicõmiss. §. j. ff. de le. iij. ¶Itẽ potes ¶ arguere ad aliud. dicit inder in sentẽtia: nos talis viso libello: ecce. lite. cõtest. sacramẽto calũnie: talẽ ꝑferim̃ ¶ iuraz nec apparet de ꝓcessu nunqd ꝓsumaf ꝓcessus recte factus. decretiste cõiter tenẽt ꝙ non. vt in. c. qm̃. ¶ falsam. de ꝓba. dic vt ibi ¶ vide Ly. in. l. emãcipationẽ. §. de side istru. ¶Sz iuxta ¶ ꝓdicta q̃o dicit gl. ꝙ in instrumẽtis ꝓsumitur solẽnitas ¶ dicit de publicis.

¶Oppo. insti. de fideiuss. adde bar. ¶ doc. in. l. sciẽdũ. ff. de ꝺb. obli. vide ibi oĩno Alex. in ij. cbar. ¶ not. bar. ibi qõ si notarius õz pitꝰ literaruz ¶ mercator imperitus. Adde Bart. ¶ aut. ꝛz nouo iure §. fi cer. peta.

¶Testes. qõ õz bic de testibꝰ adde glos. not. ¶ qõ ibi Bar. in. l. qõ si nepotes. de test. tut. ¶ fa. quid si testis dicat vidi talem prescripsisse. de q̃ Bal. in. l. iij. §. de testibus cõcludit dictũ testis nõ valere digerit Bart. qcquid voluerit ¶ tractatu de teste. Ad quod tu vide Jmo. in. c. cũ causam. de test.

¶Digi plene. vide qõ not. Bal. in. l. si eg pretio. §. fi cer. pe. vbi voluit qõ intelligitur semp solẽnis stipulatio nõ pactũ nudum. ¶ adde q̃ no. Bar. in. l. lecta. si certuz pe. ¶ que ibi digi. et limita vt digi. post Bar. per. l. j. cum gl. ¶ ibi Ly. ¶ Bal. ſ. de oo. ꝓmiſ.

d ¶Illiquez ꝓmisse. Adde ¶ vide circa boc eundez Bar. ¶ doc. in. d. l. sciẽdum. ¶ vltra ibi dicta. Addõ qõ dicit Pau. de ca. in cõſi. cccc xxx. in ij. parte consilioꝝ antiquoꝝ Papie impreſſoꝝ incip. in cã silvestri. col. iij. vbi qõ verbuz ꝓmitto i teste importat per stipulationez. quando ille cõtra quẽ deponunt fuit circa alia conuictus de mendacio.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

quero quid de priuatis: nūquid verbū ꝓmisso cōtinebit stipulationē rei. cum gl. videtur dicere ꝙ sic. ff. de cōtrahē. & cō. stipu. l. j. vide qō no. in. l. tutor. §. ab alio. ff. eo. ¶ Iuxta ꝓdicta quero q. rei. hic dicit recte facta qualiter intelligatur recte facta glo. dicit ꝙ ꝛ intelligi vt innuat vsuras licitas esse deductas in stipulatione scōm formā. l. eos. j. ¶ Et hac gl. habes notare ꝙ verbū recte[a] denotat institiā. sed rite ordinem iuris. vt. l. ij. ff. de inoffi. sed quero quid velit dicere iure optimo. dic vt in glo. ſi. Bar.

a ¶ Uerbus recte. Adde de ꝺ et dic vt per eūdē Bar. i. l. lecta. & ibi doc. ff. ſi cer. peta.

b ¶ Usuras. Adde glo. & Bal. in. l. cū allegas. in pe. col. j. eo. & Cy. in aut. ad hec. j. eo. in. iij. col. & ibi bal. j. eo. & ideo isto casu qñ petūtur vt interesse petunt etiam cora iudice seculari ꝓut quodlibet aliud interesse ſm Lapū allegatiōe ly. qō ad ea q̄ not. bar. in. l. titia. ſol. matri. & i. l. omni nouatione. de sacroſan. eccle.

16 Vsuras.[b] Empto⁹ qui percipit fructus rei empte tenet ad vsuras pretij etiā depositi non legitime. h. d. Ite vsure sunt etiā licite de iure canonico: quia magis tanꝫ interesse petunt ꝙ quasi vsura. Ita tenet hic glo. & j. de act. emp. l. curabit. vbi gl. hoc etiam tenet &c.

¶ Additio noua.

Empto⁹ deponendo pretium qñ teneatur ad vsuras.

Vsure an possint peti de iure canonico per venditorem ꝓpter pretium non solutum.

1 Vsuras. Empto⁹ cui res est tradita ꝓtiū nō solues tenet ad vsuras ex tpe traditionis: ẽ imo vꝫ ꝙ a tpe Ictus q̄ ex illo tpe pōt fructus pcipere. vt in. l. fruct⁹. de act. emp. ſo. dicit gl. & bū qō vēditor nō pōt opponere hoc emptori cū rē nō tradidit[c] ſm regulā quā habetis in. l. cuz fundū. §. j. ff. de iure dotiū. ¶ Ite opp. ꝺ hic ꝙ ly empto⁹ deposuerit pecuniā ꝙ tenet ad vsuras: ẽ imo vꝫ liberatus. vt. l. acceptā. j. eo. gl. dat tres solutiones. Breuiter illa vꝫ vera: qō hic nō dicit liberat⁹ qz ꝓtiū nō obtulit vēditori: ly illud deposuerit: dicā in. d. l. acceptā. ¶ Ite ꝓ declaratione huius legis q̄ro ꝛ nūqd vsure possint peti isto casu de iure canonico. glo. dicit qō sic. sile. l. i. curabit. j. de act. emp. & in. l. sociū. q meo. ff. ꝙ socio. & in l. j. §. de summa tri. & fide catho. Et alius casus. ff. ſolu. mat. & no. in. c. ſalubriter. extra de vsuris. qō bene no. Bar.

1 Quāuis. Usure non debentur ciuiliter niſi ex ſtipulatione ex pacto nudo debentur naturaliter. h. d.

¶ Additio noua.

Vsure quando ex nudo pacto ſolui possunt.

Pactum nudū incōtinēti appositū ꝙ non pariat actiones. Usure in contractibus bonefidei veniūt ex mora & ideo ſine pacto debentur.

Vsure ſolute quando imputantur in ſortem.

4 Quāuis. Usure ex nudo pacto nō pūt peti: & ſolute nō repetunt: nec in ſortem imputant. h. d. ¶ Oppo. ſi ꝙ etiā ex nudo pacto possint peti vt in. l. frumēti. j. e. ſo. differentia est vtrū mutuet pecunia numerata ſtricto ſumpto vocabulo vt hic. an alia ꝓtitas vt in ſcio. ¶ Sed ẽ hāc ſol. opp. & vꝫ ꝙ ēt ex nudo pacto i pecunia numerata debeant vsure vt in. l. etiā. ff. eo. ſol. ſpāle ibi in ciuitate. ¶ Ite opp. de. l. periculi. ff. de nautico fenore. ſo. ibi ſpāle: & rōnē ſpālitatis dic vt ibi. ¶ Ite opp. & videt ꝙ debeat diſtingui vtrū pactus ſit incōtinenti appositū an nō vt ꝓmo possint peti vsure. Scōo nō. vt in. l. in bonefidei. §. de pactis. l. lecta. ff. ſi cer. pe. l. iuriſgentiū. §. quimo. ff. de pac. ſol. dicit glo. & bene ꝙ ſpāle est in vſuris earū. dico ſ ꝙ pactū nudū nō pariat actionē etiā incōtinēti appositū. & idē in pſentia hic est teꝫ. cū gl. i. l. ſi ſeruus. ea lege. ff. de ſeruis exporꝫ. ¶ Ite op. & vꝫ ꝙ etiam ſine pacto possint peti vſure vt in. l. publia. in fi. ff. de poſi. & mādati. l. q negotia. ſol. ¶ cōtraria loquunt in Sctibus bonefidei in gb⁹ veniūt vſure ſine pacto ex mora: vnde vſure qñ debent ex mora ꝓpter morā. qñ ex ſtipulatione ꝓpter ſtipulationez. qñ ex ſtipulatione ꝓpter morā. de quo dic vt no. in. l. lecta. per gl. & doc. ff. ſi cer. pe. ¶ Ite oppo. ſ & dicit ꝙ vſure ſolute nō imputant in ſortē. cōtra. de. l. in bis. §. pe. ff. ō ſo. Solutio qñ ex vſure ſoluūt tanꝫ vſure: & hoc ex primiꝫ a debitore ſoluente & loquit. l. noſtra. qñ ex ſimpliciter ſoluunt & ꝝ locū. l. cōtraria. qz imputant in ſortem. ¶ Ite opp. j. eo. l. ſi vſuras. ſol. ibi vſure debent etiā ciuiliter vel dic vt ibi no.

Er retentionē. Hec est bona lex pignora possunt retineri ꝓ vſuris naturaliter tantū debitis. Ite que dicta ſunt in precedentibus[d] & in ſequentibus factis ex interuallo repetita intelliguntꝫ. h. d. tene menti. & de hoc vide in. l. titia. §. idem reſpondit. de verbo. obliga. &c.

d

¶ Additio noua.

1 Dicta in ꝑcedentibus ꝓpter odium nō cenſentur repetita in ſequentibus & quando cenſeantur repetita. nn. ꝛ.

2 Stante ſtatuto ꝙ contra magnates ad executiones penarū potestas ꝓcedat capiēdo perſonaliter domos diſcooperiendo & ad quartum gradum: ꝙ tales conſortes non tenent ad membri mutilationem.

4 Clausula qñ ponit in medio pluriū capitulorū trabitur ad omnia ſi non est ratio ꝙ magis ad vnum ꝙ ad aliud.

Er retentionem. Pignus pōt retineri ꝓ ſu ris etiā nudo pacto debitis. Ite obligatio pignoris non vꝫ repetita in ſequēte ꝓmiſſione vſurarū. h. d. Primo ponit vnū dictū in genere. Scō ẽ ifert ad ſpeciem. ſcō a ibi: ſi eſſi. ¶ Ho. ꝙ dicta in ꝑcedētib⁹ ꝓpter odiū nō intelligunt repetita in ſequētib⁹. ẽ hoc oppo. de. §. pe. in. ſti. ad leg. aql. & l. titia. §. idem rñdet. de ẏbo. obli. & ff. de pac. l. ite qz. in fi. gl. dat duas ſolutiones: dic vt in prima. notabilior ſolutio est ꝙ repetitio de precedētib⁹ ꝓpter odiū est ēi tanda. ¶ Et pōt valere ad cōnem. pone ſtatuto cauetur ꝙ cōtra magnates ad executionē penarū: ptās teneaꝫ ꝑcedere ꝓſonaliter capiendo: domos diſcooperiēdo: & in defectū ad membri mutilationē ſi ſibi vꝫ. postea ſequiꝫ in ſtatuto ꝙ ad ſolutionē penarū dictarū pōt cogi conſortes vſq; ad quartū gradū nunqd ẽ cōſortes nō ſoluētes possit ꝓcedi ad membri mutilationē. certe nō repetitio. d. clauſule. nō ꝺ fieri ꝓpter odiū euitādū vt nō conueniaꝫ ex facto alterius. ¶ Alliā ſolutionē dat glo. ſ. ꝙ iura ꝺ ia loquunt qñ ſequētia ſequūtur incōtinēti ſecus ſi ex internallo vt hic. ¶ Ite opp. de. l. talis ſcriptura. ff. de le. j. dic vt ibi ex verbis teſtatoris cōprehēdit teſtatorē habuiſſe reſpectū tā ad ꝑcedētia ẽ ad ſequētia & ideo ꝺ locū repetitio. vel ꝙ ibi etiā incōtinenti ſequētia fuerunt apposita. ¶ S ẽ ꝺ primā ſolutionē op. de. l. licet. de le. i. Sol. ibi ex cōiectura apparet ꝺ testatorē voluiſſe. ¶ Ite opp. de. l. iij. §. ite ſi ipſe. ff. ſi cui plus ꝙ p. l. fal. ſol. ſequētia ſunt p ſe oīno ſeparata a precedētib⁹ & de ꝑcedētib⁹ ad ſequentia nō fit repetitio. ſec⁹ ſi non eſſent oīno ſeparata. & ita hūt locū q. ẽ. dixi. ꝓ quo declaratione colligo vnū ẏbū: ꝙ qñ; precedētia & ſequētia hūt ſe vt oīno ſeparata. & nō fit repetitio vt mō dixi. & pbāt in. d. §. item ſi ipſe. Qñ; nō ſunt oīno ſeparata. & tūc. Aut ſi repetitio fieret ampliareꝫ odiū. & tunc aut ſequntia ſunt apposita ex internallo & nō fit repetitio ſm ſcām ſolutionē hic posita ſi incōtinēti tūc regulariter repetitio precedentiū fit in ſeq. vt. d. l. talis ſcriptura. & d. l. ite qz. in fi. Fallit vbi repetitio vitiat actū. d. l. titia. §. ite rñdet. ff. de ẏbo. ob. Fallit vbi apparet voluiſſe teſtatorē aliter vel legiſlatorē. d. l. licet. de leg. j. ¶ Sed ẽ predicta oppo. de. l. qui cōcubinā. §. qui teſtō. ff. de le. iij. Sol. qñ; querit nunqd precedentia intelligaꝫ repetita in ſequentibus. & habēt locū ſupradicta. Qñ; querit vtrū ſequētia trahaꝫ ad precedētia: & tūc aut precedētia poſſunt valere ſine repetitione ſequētium. & tūc nō fit repetitio. Ita loquit. l. qui concubinā. §. qui teſtō. ff. de lega. iij. vel poſſes dicere ꝙ vbi clauſula ponit in medio inter plura capitula: & tunc trabit ad omnia ſi nō est rō quare trahaꝫ ad vnū magis ẽ ad aliud. arg. l. ſed & ſi peperit. §. cū here. de. ff. de libe. & poſtbu. & arg. l. j. de libe. ſteri. ſi vero clauſula apponatur in fi. ſi pōt referri ad oia ſine repugnantia ad oia referturꝫ ad proxima tm vt in. l. ſi idē cuz eo. ff. de iuriſ. om. iudi. in fi. dic vt ibi per Ja. bu. ¶ Oppo. j. ob chirographariam pe. l. i. ſolue vt in glo.

1 Administrator ciuitatis ꝙ expreſſe nō possit remittere vſuras ſed tacite ſic recipiendo minores.

2 Administrator ciuitatis qñ possit ꝓeiudicare ciuitati.

Conſilium ciuitatis ꝙ habeat illam potestatem quā habet totus populus.

3 Cōſilium ciuitatis equiparatur ordini decurionum.

4 Poteſtas vel capitaneus ciuitatis quā ꝑtem habeant.

Duerſus. Ex perceptione minorum vſurarū inducitur tacitū pactum de nō petendis maioribus etiā in cauſis publicis.[e]

e b. d. ¶ Not. ex hac. l. cum glo. Primo qō dixi in ſummario.

1 Secūdo ꝙ licet administratores ciuitatis nō possint facere expreſſe pactum de non petendis vſuris: tū hoc possunt facere recipiendo tacite minores &c.

¶ Additio noua.

Duerſus. Creditor minores vſuras recipiendo ẽ que fuerint promiſſe preiudicat ſibi quod est verum etiam in administratore ciuitatis creditore. hoc dicit. & idem in lege quāuis. j. eodem. ¶ Oppono & videtur ꝙ ſicut debitor ſoluendo maiores ſibi nō preiudicat ita creditor recipiēdo minores ſibi non videtur preiudicare. vt in. l. creditor. §. fina. de ſolu. dicit glo. alia eſt ratio in debitore fauore libertionis. l. arrianus. de act. & obliga. ¶ Item oppono contra ſcōm dictum:

ſcō m dictum: & videtur ꝙ adminiſtrator ciuitatis nō possit ꝓeiudicare ciuitati minus recipiendo vt. l. imperatores. la. j. ff. de pac. glo. dat quatuor ſeu quinꝙ ſolutiones. Doct. cōiter approbant primā que ꝓbatur per. §. ſi vero libert. in aut. vt cū de appel. cog. col. viij. nā idē est in administratore eccle vt ibi ꝓtz. ¶ Ite opp. de. l. preſes. §. de trāſac. ſolu. vt. §. ꝓpi. ¶ Ite opp. & nullo modo adminiſtrator possit ꝓeiudicare ciuitati vt in. l. ꝓbibere. §. plane. ff. qō vi aut clā. vos debetis ſcire ꝙ ciuitates cōiter habēt plures adminiſtratores: qñ; habēt ancianos vel ꝓiores & tunc quā balliā habeāt iſti. & nunqd factū eorū ꝓeiudicet ciuitati dic vt in. l. ite magiſtri. ff. de pact. & qō not. in. l. aliud. §. refert. de re iudi. qñ; ciuitas bz cōſilia. & tūc ꝙ cōſiliū bz illā balliam quā bz totus populus qz eius vice conſiliū repreſentat. vt no. in rubri. j. que ſit longa cōſuetudo in medio magne glo. & aduertatis ſ ꝙ cōſiliū ciuitatis equiparatur ordini decurionū & conſiliariū decurionib⁹ vt no. in rubrica de decu. l. ij. & qō no. in. l. nulli. ff. qō cuiuſcp vni. noīe. quā aūt balliā habeat ordo decurionū dic vt not. j. de decre. decurio. in rubri. lib. g. qñ; ciuitas bz ſ potestatē vel capitaneū & tunc quā potestatem habent iſti dic vt in. d. l. ꝓhibere. §. plane. quod vi aut clam. & de his adminiſtratoribus loquitur contrariū. ¶ Item oppo. & videtur ꝙ. l. iſta ſit ſuperflua per. l. ẽ nis. j. eo. dic vt ibi no. Barto.

Sſ creditrici. Al tpe obſignationis & depoſitionis non currunt vſure. h. d.

¶ Additio.

1 Depoſitum quando impediat curſum vſurarum.

2 Offerens conſignans & deponens an liberetur ipſo iure.

Sſ creditrici. Oblatio: deſignatio: & depoſitio rei cte facte impediūt curſum vſurarū ſi tia q̄ ceperūt currere. h. d. ¶ Oppo. bz hic ꝙ ſi obtulit pecuniā nō currūt vſure cōtra. j. eo. l. acceptū. in fi. ſol. dicit gl. qñ; quis offert debitū & deponit & depoſitū durat & logtur hec. l. qñ; debitor recipit debitū depoſitū: & tunc tale depoſitū nihil releuat. ¶ Ite op. & ſ. l. ſi partē. j. e. dic vt ibi no. & videbitis. j. e. l. acceptā. ꝓ hac declaratione. l. ſcritur vtrū offerēs cōſignās & deponēs liberet ipſo iure. gl. bz ꝙ liberatur ipſo iure. dicas in. l. acceptam. j. eo. Bar.

Reditor. Ex diuturna ꝑſtatione non inducitur vſurarum obligatio. h. d.

¶ Additio.

1 Diuturna ſolutio & longū tempus quando inducat ius.

2 Preſumptio. l. de in rem verſo. ff. de vſuris an habeat locum quando debitor ſoluit ꝓ pluribus annis.

Reditor. Diutina ſol. nō inducit obligationem. h. d. ¶ Opp. de. l. cū de in rem ver. ſi. eo. ſol. ibi aſſignabat cauſa ſufficiēs bz nō ꝓbaretur qz allegabatur ꝓmiſſio: hic ſola lōga ꝑſtatio. ¶ Ite op. de. l. j. j. de fidei cōmiſ. ſol. vt in glo. ¶ Ite opp. de. l. cū fidē. & de nō nu. pec. ſolu. ibi erat debitum qō ſoluebatur. licet nō obſtaret exceptio. ¶ Ite opp. & videtur ſ ꝙ diuturna ſolut. & longū tēpus inducat ius vt in. l. ſi qs diuturno. ff. ſi fer. ven. ſolu. ibi logtur in iure ciuili. ſi fernit⁹. que fernit⁹ tēpore acgritur: & vtrū cum titulo vel ſine dic vt per Dy. in. c. malefidei poſſ. de reg. iur. in ſegto no. per doc. in. l. j. §. de ſer. & aqua. hic logtur in iure pſonali puta in obligatione que ſolo tēpore non queritur quia tempus non est modus &c. vt. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. & obl. ¶ Quero ſ vos vidiſtis hic ꝙ longa ꝑſtatio ſimul cū cauſa bz cauſa nō imp̄obetur facit preſumi obligationē qd ſi debitor ꝑſtitit vno anno & pluribus annis habet ne locū hec ꝓſumptio doc. cōiter dicūt ꝙ nō. nā vbi fit ſepius ſolu. vtputa ſingulis annis est maior preſumptio contra debitorem ſoluentē quaſi potuerit melius deliberare ẽ quando ſoluit vna vice. vt. §. ad velleia. l. ſi mulier. Barto.

Quamuis. Iſta lex idem dicit quod lex aduerſus. eodem titulo.

Sſ per te. Sola oblatio impedit curſum vſurarū que currere non inceperunt. h. d.

¶ Additio.

1 Vſure ꝙ non currant ſi non reperitur cui ſoluatur capitale. idem in pena.

Sſ per te. Sola oblatio impedit curſum vſurarum que nōdū ceperūt currere. h. d. ¶ Op. & videtur ꝙ etiā impediatur curſus vſurarū ceptarum. vt in. l. ſi creditrici. & eo. & l. acceptam. j. eo. ſolue vt in gloſſ. & not. eam. ¶ Quero pone qō debeo dare decem creditori. vel aliquid aliud ſub pena creditor moritur: nō remanent heredes: nunqd cōmittatur pena: et currant vſure cū non ꝓperiatur aliqs cui ſoluatur. dic vt in glo. & no. Item aduerte ꝙ illud qō dicitur hic in vſura idē in pena. vt. l. q ſine vſuris. ff. de neg. geſt. & hic in glo. ſup verbo maiozis. & facit. l. ad diem pecunia ꝓmiſſa. ff. de ver. obli. & l. ſi. ff. de nau. feno. Bar.

Sure. Oō dicitur vſuras nō debere excedere duplū intelligitur de vſuris vnius anni.

¶ Additio.

Rumenti. Quero quid cōtinetur appellatione frumenti. dic vt in. l. frugem. ff. de ẏb. ſigni. ¶ Oppo. de. l. ꝙuis. §. eo. ſolu. hic ſpeciale. ¶ Ite oppo. de. l. iuriſgentium. §. quinimo. ff. de pac. dic vt in glo. ex qua no. ꝙ duo ſpecialia concurrūt circa idē contrariū no. in. l. j. de dot. ꝓmiſſione. C. Ad hoc contrariū potest reſpōderi ex ea que gloſſ. no. hic ꝙ bic dētur condictio ex. l. vel forte melius: qz habet locū cōditio triticaria. que est generalis. vt ff. de trītica. l. j. in fi. Bar.

¶ Additio.

Expredijs. Fructꝰ percepti a creditore poſt oblationē extenuāt debitū. h. d. ¶ Oppo. & videtur ꝙ p oblationē & depoſitionem ſit liberat⁹ ipſo iure & nō ſit neceſſaria egone ratio debiti vt. §. eo. l. ſi creditrici. & j. eo. l. acceptā. dic vt in gl. & tene ſcām ſolutionem.

In bonefidei. Poſt latā ſententiam de ſorte: nō potest agi ꝑ ſe de vſuris off. iudi. debitis. h. d.

¶ Additio.

1 Vſure ꝙ veniāt in actione ex teſtamēto.

2 Actio ex teſtamento licet ſit ſtricti iuris tamen ſapit naturam bonefidei.

In bonefidei. In bonefidei iudicijs veniūt vſure ex mora. Ite lata ſententia iudicis officii circa vſuras exprimat. h. d. ¶ Op. & videt ꝙ etiā in ſtricti iuris iudicijs veniāt vſure ex more. certū est em̄ ſ ꝙ actio ex teſtamēto est ſtricti iuris: vel alꝫ incerta. vt. l. in actionibus. ff. de in lit. iur. ¶ Unde oppo. de. l. j. et quaſi p totā. j. de vſur. & l. ſi. vbi veniūt vſure ex more ſo. ¶ Ꝙuis ſit ſtricti iuris tū ſapit naturā bonefidei vt in. l. ſeruus legatus. §. qō tamē. ff. de leg. j. et ideo est idē ꝙ in bonefidei arg. l. minorē. ſ. de qb⁹ cauſis in integ. reſt. nō est neceſ. Ite op. de. l. j. §. de iudi. dic vt ibi ꝑ glo. & doc. & de materia hui⁹. l. dic vt in. l. iiij. j. depoſiti. & ibi dicitur.

Sea pactione. Si habitatio loco vſurarū cōceditur nō inſpicitur ẽ res locari potuerit niſi ꝑ creditorē locata fuerit. h. d.

¶ Additio.

1 Habitatio ſi cedatur creditori loco vſurarum non dicitur vſura illicita licet habitatio poſſit valere pluſ ẽ vſura legitima.

2 Redditus vinee annuus an licite retineatur licet plus valeat ẽ ſibi conſtiterit.

Sea pactione. Non ꝺ illicita Vſura ſi creditori cedat habitatio loco vſurarū quātūcūq; habitationis preſtatio poſſet valere pluſ ẽ aſcēdat vſura legitima. h. d. ¶ Nec. l. inducitur ẏ in argumētū vtrū aliqs licite & cū bona conſcientia poſſit ꝓ vita ſua tenere vnum redditū vnius vinee. quātūcūq; redditus valeat plus quā illud qō ſibi cōſtitit. poteſt arguiꝫ ex hac. l. ꝙ ſit licitum.

Cū allegas. a Dñi pena adijcit ſolutioni quātitatis nō pōt legitimū modū vſurarū excedere. h. d. De ẽ habes in. l. iul. §. idē reſpōdit. ff. de actio. empt. Et vide de ẽ de vſuris. c. cōqueſt⁹. & de iureiur. c. debitores. et dicā tibi anno ſequēti in leg. rogaſti. ff. ſi cer. pe. &c.

a

¶ Additio.

1 Pena adiecta facta quādo videatur adiecta in fraudem vſurarum.

2 Factum ꝙ non poſſit apponi ſolutioni per modum pene.

3 Pena adiecta ſolutioni quātitatis quādo videatur adiecta in fraudem vſurarum.

4 Intereſſe qualiter hic conſideretur.

5 Cautela aliqua an inducaꝫ vel induci possit contra preſumptionem huius. l.

6 Stāte ſtatuto ꝙ ſi debitor ꝙ mutuū recepit nō reſtituat quantitatē infra annū teneatur reſtituere et duplū ꝙ illud duplū non poſſit exigi.

7 Argumētū de pacto ad ſtatutū ꝙ valeat.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Cum allegas. Pena adiecta solutioni quantitatis videtur esse adiecta in fraudē vsurarū ⁊ nō pōt legitimum modū excedere. b.d. ¶Opp. de. l. g semisses §. fi. ff. de sol. dicūt quidā q̄ hec. l. dz distingui p illā. ista sol. videtur tex. huius. l. que loqtur indistincte: vnde gl. fm Jo. intelligit banc. l. sine creditor fuerit solit⁹ fenerari siue nō. Non obst. contrariū q̄ loqtur in vsuris q̄ ꝓpter negligentiā petūtur, de iure tñ canonico est vera. §. fol. huius glo. ⁊ pbatur in. c. illo vos. de pig. ⁊ ibi p Ber. Itē opp. de. l. lucius. ff. de act. emp. solue vt in gl. sed cōtra solu. gl. op. ⁊ vī q̄ fit idē in obligatione facti. nā q̄ stipulatur factū vi detur stipulari interesse. ⁊ q̄ interesse est in obligatione et p cōsequēs quātitas vt in. l. stipulationes nō diuidūtur ver. celsus. ff. de ver. ob. sicut ergo pena ꝓ adiecta quātitati reprobat vltra legitimū modū vsurarū vt hic ita adiecta facto quasi videatur adiecta facto. i. interesse istā opi. fatet gl. no. hic §3 in. l. stipulatio. ita post pn. ff. de ver. obli. in glo. in ver. in penali stipulatione. Certe oñi illa glo. falsa vī q̄: in obligatione facti pōt pena q̄cūq; cōueniri ita no. in. l. si dictū. ff. de euic. in pncī. verū est q̄ gl. cōiter faciūt differētia vtrū apponat pena per verba multiplicatiua vt duplū vel quadruplū an p alia vba ⁊ istā opi. tz Dyn. in. §. oēs. insti. de act. doc. nr̄i reprobāt istā opi. vide q̄ no. plene p Ly. §. de sen. que ꝓ eo q̄ interest. l. j. ⁊ ad Ziū oū dz q̄ ibi vī esse in obligatione facti in qua interesse succedit in obligatione. ⁊ per ꝓ̄ns ꝓ̄tatis. dico ꝙ dz inspici ozigo ipsi⁹ obligationis. i. ipm factū. ar. l. qui id q̄. ff. de do. nā ibi est maior ꝓsumptio fraudis circa quātitatē cui solēt accedere vsure ꝓ̄ circa obligationē facti. ¶Sed nūquid ꝑ factū possit apponi p modū pene solutioni licite. dic vt in. l. si decē milia. ff. de pact. ⁊ in. l. rogasti. ff. si cer. pet. vbi determinat q̄ nō detrahit q̄cqd accedit sorti dicit vsura. ¶Itē op. de. l. in fideicōmisso. Q̄ñq; pena est adiecta facto, ⁊ tūc nūq̄ videt esse adiecta in fraudē vsurarū. ita loquitur. l. luci⁹. ff. de act. empt. Sed ℈ hec op. ⁊ vī q̄ ex his resultet magna abusus. nā creditor nō poterit exigere penā ꝓ̄tati adiectā. vt penā vt. §. dixi. nec vt vsurā: quia vsura est ꝓhibita vt no. in aut. ad hec. j. e. ⁊ fic creditor ol auxilio erit destitutus qō est absurdū. so. dicit gl. remediū erit qō debitor cōdēnabit credituri noīe pene in tātā quātitatē: ꝙ tū ascēderet debita vsura sed hoc male est q̄ insurgeret statim fraus: vñ gl. dicit ⁊ melius q̄ succurret creditori eo ꝙ a creditore ꝓhibit interesse qō intellige fm doc. ex natura ℈ posse interuenire interesse ⁊ subesse cā quare ꝓhibet interesse.

¶Sed ℈ quero nūquid interesse cōsideret hoc respectu. hic videt qō fic vt in. l. j. ff. de sent. q̄. ꝓ eo qō interest. ꝑe. ⁊. l. iij. §. nūc. ff. de eo qō certo loco; veritas est in Ziū vt no. in. l. j. §. de sum. tri. ⁊ fi. cath. ¶Sed q̄ro⁹ nunqd contra ꝓsumptionē huius. l. possit induci aliqua cautela: dicerūt quidā ꝙ fic. nā ℈ debitor. ꝓmittit quātitatē restituere. ⁊ ad petitionē creditoris ꝓmittit cōparere in iudicio ⁊ ꝓ̄ceptū iudicis in se suscipere ⁊ parere mādatis iudicis. ⁊ inde nō recedere donec soluat sub pena. nā si oia ista ꝓmittat valebit pena: q̄ vī adiecta facto istā cautelā reprobat. Dy. p. l. cū seruus. ⁊ dicvī ibi no. p eū. ff. de cōdi. ⁊ de. posset tñ ꝑdictā cautelā defendere cōtra opi. Dy. p ea q̄ no. gl. in. l. sed ⁊ si q̄s §. fin. ff. si q̄s cau. quero statuto ℈ cauet ꝙ si debitor qui mutuum accepit nō restituat ꝓ̄tatē infra annum teneī restituere mutuū ⁊ duplū vel triplum nunqd vigoze statuti possit exigi triplū vel illud duplū: bzeuiter videt ꝙ posset dici ꝙ non nisi creditor ostenderet de interesse suo ꝓpter morā debitoris nō solutis vt pz ex. §. dictis aliter nō. nam vbi reprobatur per pactū reprobatur ⁊ statutum q̄ hec equiparātur vt not. in rubri. infra de decretis decurio. lib. vj. Barto.

Cum non. Etiā in frumēto non pōt permitti vsura vltra modū legitimū. b.d. ⁊c.

¶Additio.

Cum nō frumentū. Etiā in alijs ℈ibus q̄ pecunia non pōt fieri exactio p modū vsure vltra modū legitimū. b.d. op. ⁊ videt q̄ fm aliam formā possit exigi ꝓ̄tas frumēti p modū vsure. vnde opp. de aur. ad hec. Solu. ibi dicā statim.

1 ¶Usure q̄ de iure ciuili sunt pmisse. ⁊ nu. §.
2 Diuoꝝtiū ab initio seculi q̄ fit ꝓhibitum.
3 Rustici magis indigent frumento q̄ alijs fructibus liquidis.
4 Pena de qua in hac aut. an ipso iure vel ope exceptionis cōmittatur.
5 Uerbū cadat qñ importet ipso iure vel ope exceptionis idē de verbo amittat ⁊ p̄mitur.
6 Frumentum si vēditur carius vt post tēpora emptor soluat an liceat. remissiue.

Adhec. Aduerte glo. hic que distinguit q̄ iure vsure petātur ⁊ vtrū sint pmisse vel nō tñ ⁊ pere nō possum⁹ negare quin vsure de iure ciuili sint pmisse. licet ꝓmitti nō potuerūt: nec ꝓpterea heretic⁹ fuit impator: q̄ moyses ꝓpter duriciem ꝓli ꝓmisit diuoꝝtia: qō ℈ab initio scī est ꝓhibitū: ita impator ꝓmisit vsuras.

¶Additio Aut.

Adhec. Heredes agricole non possunt exigere vsurā nisi fm formā hui⁹. l. pena cōtra facientibus imminēte. ¶Op. de. l. olei. j. e. sol. dicūt gdā q̄ illa corrigit veritas est q̄ ista aut. loquitur specialiter in agricolis: sed illa in alijs bominib⁹. ¶Opp. de. l. si ea lege. j. e. hui⁹ timore distinguit glo. vide eā ⁊ signa. ¶Ꝙ declaratione hui⁹ aut. q̄ro qd de fructib⁹ ligdis cū aut. loquat de aridis. veritas est q̄ aliud in ligdis vbi seruat ius cōe vt. l. oleo. j. e. ratio q̄ ℈ rustici magis indigent frumento q̄ ligdis fructib⁹. ¶Quero q̄ sunt ligda dic vt no. in aut. sed bodie. §. de epīsc. ⁊ cleri.

¶Querit glo. vtrū ℈ cadat ipso iure vel ope exceptionis glo. dicit ⁊ bene q̄ ope exceptionis simile no. gl. in verbo amittat in. l. si qs in tātam. C. vnde vi. simile in ꝙbo ꝓnetur vt. l. inbem⁹, §. fane. §. de sacrosan. eccl. simile in. l. in criminali. §. de iur. omnes. Adde in hac materia singularia; ria ꝙba bart. in. l. pe. de distra. pig. a ⁊ quod no. in. c. cupientes. §. si vero de elec. lib. vj. per Jmol. i. l. si mora. so. ma. ⁊ in. l. si seruus cōis. de vulg. ⁊ pub. Itē sufficit sola cautio ad vitādū iudiciū vt p bal. ⁊ ibi digi in. l. si reus. de seruī.

¶Andre. pomate.

¶Equ⁹ ⁊ tunc bz vim. Ziū tñ in eō q̄ regratur et dispositio tz aleg. p ang. ⁊ roma. ibi in. l. si mora. in. v. b colū. circa fi. ff. sol. mat. voleñ. q̄ imo in eō vltra obligationē etiā requira tur depositio ⁊ ad hec vide q̄ scripsi ad bart. in. l. ꝓtor. §. si qs parat⁹. ff. de ope. no. nun. in ver. q̄ro qd si fiat in ver. de sol. vide Jmo. cōsi. xxv. vide etiā ad hoc panor. cōsi. lvj. vo. j.

¶Ultimis volūtatib⁹. Ziū vī tenere bar. i. l. iij. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ hic ꝙ Bal. in. vj. q. ad de tñ qō dīgit bal. in. l. j. C. ne liceat tertio ꝓpter. qō vbi nō est dies nec bora apposita sufficit qō qs sit paratus soluere ⁊ non efficiat. fecus si sit apposita ꝓxima bora vel nūc ad talem horā ⁊ ibi ēt dicebat q̄ si credi tor obstat recipere sufficit ꝙbis oblato vt in iuribus ibi ꝓ eū allegatis als regrītur realis. l. si rem. §. oīs. de pig. acti. et vide oīno bal. qui ponit doctrinam qō sufficit ꝙbalis oblatio. an in Sctibus innominatis sola oblatio fit satis. vide bal. in. l. ex placito. i. gviij.

¶Hoc tñ verū. adde etiā bart. in. §. fane. ⁊ late in l. in criminali. j. de iur. om. iudi. ⁊ adde qō qñ lex vtit ꝙbo ꝓteriti tpis vel ꝓsentis ad interpretationē. l. veteris q̄ similē penā imponeret. §3 nō ipso iure tūc tale ꝙbū modificaretur a. l. veteri. ⁊ fic nō imponeretur ipso iure ita are. in. c. nullus. col. j. de fo. cō. pe. Qō dicit ppe tuo notandū ex q̄ babes alia limitatione ad bart. hic ⁊ in. §. fane. ⁊ ad de p̄ ꝙba impo natur pena ipso iure p eudē Aret. in c. si diligenti. co. iij. de fo. cōpet. ⁊ per Barb. in cōsil. xiij. col. j. in. j. volu.

a ¶Acceptā. limi⁊ tatur p Ang. in. l. 3 si mora. §. fi. ff. solu. matri. 4
b ¶Opp. qō oblatio. adde bar. in. l. 5 creditor in fi. de distra. pig. intellige tñ §3 bar. in. l. §3 et si alia. ff. de consti. 6 pecu.
c ¶Uenio ad qō⁊ 7 nes. Adde in hac 11 materia singula⁊ 13 ria ꝙba bart. in. l. pe. de distra. pig. a ⁊ quod no. in. c. cupientes. §. si vero de elec. lib. vj. per Jmol. i. l. si mora. so. ma. ⁊ in. l. si seruus cōis. de vulg. ⁊ pub. Itē sufficit sola cautio ad vitādū iudiciū vt p bal. ⁊ ibi digi in. l. si reus. de seruī.
d ¶Equ⁹ ⁊ tunc bz vim. Ziū tñ in eō q̄ regratur et dispositio tz aleg. p ang. ⁊ roma. ibi in. l. si mora. in. v. b colū. circa fi. ff. sol. 1 mat. voleñ. q̄ imo in eō vltra obla⁊ c tionē etiā requira tur depositio ⁊ ad hec vide q̄ scripsi ad bart. in. l. ꝓtor. §. si qs parat⁹. ff. de ope. no. nun. in ver. q̄ro qd si fiat in ver. de sol. vide Jmo. cōsi. xxv. vide etiā ad hoc panor. cōsi. lvj. vo. j.
e ¶Ultimis volū⁊ 3 tatib⁹. Ziū vī tenere bar. i. l. iij. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ hic ꝙ p Bal. in. vj. q. ad de tñ qō dīgit bal. in. l. j. C. ne liceat tertio ꝓpter. qō vbi nō est dies nec bora apposita sufficit qō qs sit para⁊ e tus soluere ⁊ non efficiat. fecus si sit apposita ꝓxima bora vel nūc ad talem horā ⁊ ibi ēt dicebat q̄ si credi tor obstat recipere sufficit ꝙbis oblato vt in iuribus ibi ꝓ eū allegatis als regrītur f realis. l. si rem. §. oīs. de pig. acti. et vide oīno bal. qui ponit doctrinam qō sufficit ꝙbalis oblatio. an in Scti bus innominatis sola oblatio fit satis. vide bal. in. l. ex placito. i. gviij.

Oblatio verbalis quem effectum producat.
Oblatio absq̄ cōsignatione ⁊ depositione quem effectum habeat.
Oblatio consignatio et depositio quid operetur ⁊ nume. 8. 9. ⁊. 10.
Depositarius penes quē deponit per debitorem pecuniam ꝓpter defectum creditoris nolentis recipere q̄ possit illā deponenti reddere antequā ab ipso petatur.
Oblatio depositio ⁊ consignatio facta extra iudicium in casu huius. l. q̄ nō releuat. ⁊ nu. 14.
Depositio facta in sacculo an valeat.
Oblatio an operetur vt pena non cōmittatur.
Que actio competat creditori contra illum cōtra quem pecunia est deposita.

Accepta. Hec est singularis lex. Oblatio ⁊ depositio totius debiti legitime facta tollit cursum vsurarū liberat debitorē pignorati. act. parat. ⁊ creditori cōtra depositarū datur actio cōtra debitorē nō nisi debitor eū receperit. b. d. diuiditur in duas partes. ꝓmo cōsuluit debitori. secundo creditori. Item prima subdiuiditur. primo dicit pecuniā obsignandā in loco publico. secūdo declarat quis sit locus publicus. tertio ponit effectū cōsignationis. quarto hoc extendit ad pecuniā traiectitiā. Scōa ibi: in hoc. Tertia ibi: quo non subsecuto. Quarta ibi: q̄ etiam. ¶Oppo. q̄ nō requiritur cōsignatio. vt aut. dos data. j. de do. ante nupt. Solu. ibi in rebus q̄ non possunt consignari. ¶Op. de. l. q̄ si solutur⁹. ff. de solu. Solutio ista intelligitur fm illam q̄ oblatio fuit facta cōgruo loco et tēpore. ¶Oppo. q̄ oblatio ꝓ sola sufficit. vt. l. illud. ff. de peri. ⁊ cō. reiṽd. et l. segtur. §. de illo. de verb. obl. Solutio sola ⁊ oblatio sufficit quātū ad more purgatione nō quo ad alia. ¶Uenio ad qōnes⁶ circa primā partē ꝓ eius declaratione q̄ro q̄e effectū bz ⁊ si aliqs nō offert neq̄ deponit. sed solo verbo se paratū soluere asserit. Nñ. in rebus q̄ offerri non possunt: vt in immobilibus dicta verba videtur habere vim oblationis. vt in aut. eōs data. j. de donat. ante nupt. ⁊ ita videt hoc intelligere gl. j. Sed si pōt offerri nō video q̄ habeat aliquē effectū nisi vnum quia si creditor postea vēderet pign⁹ pōt debitor petere venditionē rescindi. j. de distrac. pig. l. si residuum. ⁊ ibi no. ⁊. l. pe. ff. de rescind. vēdi. ⁊ tetigi de hoc in. l. p̄tor. §. si quis paratus de ope. no. nun. ¶Quero secūdo ⁊ quid si aliqs obtulit tamē non consignauit neq̄ deponit quem effectum habet. Nñ. aut est res q̄ non pōt cōsignari: vt fundus vel equus⁹⁹ ⁊ tunc habet vim oblationis ⁊ depositionis: vt in. o. aut. eōs data. facit. ff. solu. ma. l. si mora. ⁊ qō ibi no. Si vero est res q̄ poterat cōsignari ⁊ deponi: tūc q̄nq; ista oblatio fit ex parte actoris ad actionē cōsequēdā. q̄nq; ex parte. rei ꝓmo casu aut loqmur in cōtractibus: ⁊ nō sufficit oblatio nisi sequatur depositio ⁊ cōsignatio vt. l. si a te. j. de pac. inter emp. Si ṽo in vltimis volūtatibus⁶ tūc oblatio sola operatur: vt actio nascatur et legatū ad heredē trāsmittat: tamē pecunia q̄ fuit oblata adhuc bz solui: vt in. l. cui fund⁹. §. fi. de cōdi. ⁊ demon. subtiliter intelligēdo illū tex. q̄ ille q̄ debebat recipere causa cōditionis implēde cū pecunia esset sibi oblata recipe noluit. Fallit fauoze libertatis vbi q̄ obtuli nō debeo iterū soluere. vt. l. si. j. de cōd. inser. vel dic in hoc vltimo aliter quādoq; ista oblatio fit ex parte rei: tūc quātū ad impediēdum cursum vsurarū q̄ currere nō ceperūt sufficit: vt. §. e. l. si p te. f fi autē currere ceperūt nō sufficit oblatio sola si depositio nō sequaṫ vt hic. Itē. pdest debitori ad impediēdā morā ⁊ ad purgandā eā: vt. l. illud de peri. ⁊ cō. rei vend. ⁊. l. si seruū. §. de illo. de verb. obli. Itē. pdest debitori ad liberādū eū a debito ꝓncipali secuto interitu rei oblate: tamē in hoc aduerte: q̄ si ex natura ꝓmi cōtract⁹ debeba tur ⁊ tenebaṫ de casu fortuito: q̄ forte erat debitor gñalis. l. incēdiū. §. si cer. pe. ꝓpter oblationē tenetur solū de dolo lata ⁊ leui culpa tm̄. Si ṽo ex natura ꝓmi cōtract⁹ tenebaṫ de dolo lata ⁊ leui tamē per oblationē liberaṫ a leui: ⁊ teneṫ solū de lata: vt ꝓbaṫ in. l. g decē. in pn. j. de so. ⁊. l. si mora. ff. so. ma. ⁊ ibi vide. Quero qd si fiat oblatio ℈ depositio ⁊ cō signatio quē effectū bz. Nñ. ex parte debitoris bz effectū plene liberationis fm verā opi. ⁊ cōiter approbatā. vt. l. obsignatione. j. de so. §3 gl. b dubitet. Et ℈ sequtur q̄ impedit cursus vsurarū ⁊ paraṫ pignoratitia actio vt hic videtis in tex. Sz ℈ hoc op. quō p oblationē et depositionē liberaṫ debitor a cū pecunia nō efficiaṫ creditoris. glo. dicit q̄ non est f mirū q: hoc cōtingit als in trib⁹ casib⁹. ꝓmo in eo q̄ cedit actionē q̄ a cedēte nō pōt separari sed trāsfertur vtilis. Jn hoc gl. bñ dicit q: directa nō pōt separari. sed trāsferṫ vtilis. scōo in muliere solute dotē. sed hic casus nō est ver⁹ fm opi. cōem q: dominiū trāsfertur in virū. tertio in eo q̄ tolnit falso g ꝓcuratori. s dicit gl. §3 bul. dixerit tūc trāferri do⁊ minium in dñz. ista est vera quā gl. tz in. l. cū qs. §. si debitorē. ff. de so. ¶Itē ℈ hoc opp. si est verū q̄ debitor liberet q̄o pōt actio refuscitari ipso recipiente pecuniā: cū actio semel extincta nō reuiuiscit. vt. l. q res. §. areā. ff. de solu. Nñ. q̄ in debitore recipiēte depositū fingiṫ depositio retro ei non facta. ⁊ fic nihil ꝑdest dicta depositio. ¶Not. istā so⁊ h lutionē. cū em̄ dicat fingiṫ retro nō facta: patet q̄ perinde est ac si nō esset facta: ⁊ hui⁹ opi. tāgiṫ hic in glo. pe. ¶Et no. ℈ p §3 pecunia deponaṫ apud aliquē ꝓpter defectū creditoris nolētis recipe. tñ ille depositari⁹ pōt licite mihi reddere deponenti anteq̄ petaṫ ab eo p q̄ est depositū q̄ est notādū.

¶Ex fine nr̄e. l. q̄ro ⁊ qd si obtulit cōsignauit ⁊ deposuit: nō tñ in loco publico fm formā hui⁹. l. rñ. nihil relenat. vt no. ℈. eo. l. ij. ⁊ ibi est casus fm vnā lect. ¶Quero qd si obtulit ℈ pecuniā sigillaṫ in sacculo ⁊ eā nō numeranit: dic vt colligiṫ⁹ in aut. i vt exacti. instā. do. §. illud. ⁊ qō ibi no. in gl. mag.⁵ ¶Ultimo quero qua actione agit creditor cōtra depositariū dic vt in glo. nō babetis hic alia.

Accepta. Oblatio depositio et cōsignatio impedit cursum vsurarū etiā ceptarū. ꝓmodo sint legitime facte: ⁊ de toto debito cū vsuris. ⁊ tūc liberaṫ debitor ⁊ liberāṫur pignora: ⁊ creditori datur vtilis actio ℈ depositarū. b. d. tota. l. ⁊ diuidiṫ in. v. ptes. ꝓmo ponit vnā dictū in quo impator consulit debitori. Jn secūdo illud dictū declarat. tertio enumerat effect⁹ obligationis cōsignationis ⁊ depositionis. quarto ponitur q̄dā exceptio dicti ad traiectitiā pecuniā. q̄nto consulitur creditori ibi. in hoc aūt casu. tertia ibi subsecuto. quarta ibi q̄ etiā. quinta ibi credito.

¶Ista. ex hac. l. ℈ effect⁹ depositiōis. ⁊ cōsignatiōis ꝓmo q̄ impedit cursum vsurarū ceptarū. ⁊ q̄ libe⁊ ratur debitor. ⁊ nō ptinet ad eū periculū ⁊ liberaṫ pign⁹. ¶Op. cōtra ꝓmū dictū hui⁹. l. ⁊ vī q̄ nō re quiraṫ cōsignatio. ⁊ depositio vt ī aut. dos data. j. de do. ante nup. solueṫ ī gl. ¶Itē op. ⁊ vī q̄ obla tio nil opatur. vt. l. si solutur⁹. ff. de sol. fol. aut fit le gitime cōgruo loco ⁊ tpe: ⁊ tunc bz multos effect⁹ vt hic. als sec⁹ vt ibi. ¶Itē op. ⁊ vī q̄ sola oblatio sufficiaṫ vt. l. pe. als fi. j. de cōdi. inser. solu. ibi ſpeciale fauoze libertatis. ¶Itē op. de. l. i. j. de susceṗ. ⁊ arca. lib. g. fol. ibi speciale ⁊ rōnē dic vt in tex. ibi ⁊ ista duo Ziā q̄ respiciūt primū dictū ideo hic signauit. licet sint in glo. fi. ¶Itē op. de. l. falsus. j. de furt. ⁊. l. falso ꝓcuratori. ff. de cōdi. ob tur. cau. fol. vt in glo. nā ⁊ als contingit in pluribus⁹: quoꝝ tres enumerat gl. q̄ incipit qd min⁹. Et aduerte q̄ ponit vnū casum in muliere dante dotem q̄ remanet dña ⁊ tñ liberaṫ hoc eſt falsum ⁊ cōtra. l. d. oce. §. de rei ven. q̄ maritus⁹ est dñs. ¶Itē op. ℈ hic ꝙ creditor pōt agere cōtra debitorē q̄ recepit pecuniā deposita. cōtra q̄ debitor fuit liberaṫ⁹ vñ op. de. l. obsignatione. j. de solu. vt in gl. ⁊ fol. etiā ponit in. l. si creditrici. §. eo. ¶Sed q̄ro nunqd si aliqs offert: cōtigaṫ liberatio gl. in. d. l. obsignatione. vī variare tñ dicit q̄ contingaṫ. ff. de solu. l. q decē. j. in fi.

¶Sed ponе debitor offert consignat ⁊ deponit nunqd creditor cōpellaṫ facere instrm̄ ge tationis. casus eſt q̄ fm Ja. de are. in. l. j. de suscep. ⁊ ar⁊ ij

q. j. de rerū pmut. ADDE an oblatio verbalis sufficiat pet. de ancha. consi. clxiiij. ⁊ ad materiā vide aleg. cōsi. cxxx. cū onob⁹ seq. iiij. lib. ⁊ consi. cxvij. ⁊ cv.

¶Supra. co. l. si pte. forte impediet penā cōmitti. ar. l. q fine. de nego. ge. ⁊ vide hic bald. in v. co. ⁊ glo. in. l. pe. de nau. fe. ⁊c.

¶Qui soluit falso ꝓcuratori. vide bal. in. l. si ꝓcuratori falso. de cōdi. ob cām. ⁊ in. l. falsus. §. fi. j. de fur.

Andre. pomate.

¶Colligiṫ. q̄ limitaṫ vt p bar. in. l. cū seru⁹. ff. de cōd. ⁊ demō. quē sequitur Alexan. in. l. si mora. in. vj. col. ff. solu. mat.

¶In gl. mag. seq tur ergo hic bald. hāc gl. q̄ sufficiaṫ offerri pecuniā in sacculo ⁊ intelligiṫur vt no. bar. in. l. cū seru⁹ de cōdi. ⁊ demōstr. si fuerit nūtiata cōrā testibus vt ibi et ℈ no. ino. in. d. l. si mora. ⁊ vide text. in. l. si. de lege cōmissō. ꝑ q̄ facit q̄ qs nō teneṫ recipe solutionē ℈ modo ne decipiaṫ fm ang. in. l. more. ff. de seruis. q̄ eo casu qō nō pōt forte ex iusta causa excusaṫ a mora. l. sciēdū. ff. eo. bñ facit q̄ not. gl. in. l. cōsensu. ff. de act. ⁊ obl. ⁊ ideo dicit q̄ si ferreṫ talis pecunia in sacculo nec prēderet numerationē cōrā testib⁹ parabit effectū suū ex futuro euentu. vt q̄ si tot pecunie reperirētur liberabit debitorē alias nō ⁊ ita intelligiṫ. d. l. si. de lege cōmiss. adde q̄ not. bart. in. d. autenti. vt ex acti. instā. do. ℈ allega. ⁊ q̄ not. in. l. §. si eēt. ff. depo. ⁊ vide bal. hic. in. vi. col. ⁊. q̄vi. q. ⁊ imo. in. l. si seruꝰ cōis. ℈ de vulg. ⁊ pup.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

10 ca.lib.x. ¶Sed q̄ro nunqd p oblationē ⁊ depositionē debitor fit liberat⁹ ipso iure vel ope exceptionis vł q̄ ipso iure vt in.l.oblig.j.de so.Sziũ vł tex. hic in fi.nā videtis hic q̄ debitor pōt recipe depositionē sed si fuisset liberat⁹ ipso iure nō posset recipere.q⁹na solutio nō pōt parere liberationē et repetitionē vt.l.cũ bis.ff.de cōdi.inde.glo.in hac l.nō firmat pedes.ſz alibi ⁊ melius ſm Ja.de are. dicit q̄ ipso iure vt no.in.d.l.oblignatiōe.ⁿ.ſ.eo. l.ſi creditrici.ſon obſt.hic tex.in fi.q⁹ poſtq̄ debitor ponit debitū ad petitionē creditoris cū p hāc depositionē fit liberat⁹ ipso iure nō cōpetit ei alia actio:⁊ hoc dicit Jac.de are.q̄ hoc habuit de facto.ſit caut⁹ depositari⁹ q̄ recipit depositū ad petitionē alteri⁹ quia non poteſt reddere deponēti.

11 ¶Quero †nunqd oblatio opetur vt nō cōmittat pena glo.ſ.p modū cuiuſdā ſumme ponit quatuor effect⁹ oblationis.Tu pleni⁹ ſm Ja.de are.dic q̄ q̄ñcz q̄ritur qd opetur oblatio circa liberationē debiti ⁊ tūc vł q̄ oblatio ſola nil opetur ſed requiritur depoſitio ⁊ conſignatio.d.l.obſignatione.ſed opatur tñ aliud q̄ aut creditor hz iuſtā cām recuſandi ⁊ hoc caſu oblatio nō opatur vt.l.ſi ſoluturus.ſ.de ſol.ſi vero nō hz iuſtā cām recuſandi aut res oblata extat ⁊ tūc oblatio ſola regulariter nō opatur.fallit in duob⁹ caſib⁹ hic in gl.ſi. Si ỹo nō extat q̄ ſtāte culpa debitoris periſt:tūc ſi erit debitor ſpeciei liberat ipſo iure ſi q̄ titatis vel generis ope exceptionis ita q̄bat hic in ꝓma gl.ⁿ in.l.que dare.in pnc.ff.de ſol.q̄ñcz q̄rit nunqd opetur alias gra de qd circa liberationē pignoris.dic q̄ aut oblatio eſt facta in iudicio ⁊ liberat⁹ pign⁹ vt.l.ſi rē.ſ.ſi.de pig.act.aut oblatio fit extra iudiciū ⁊ tūc q̄rit nunqd plit quo ad actionē parādā ⁊ dico q̄ nōvt in.l. ſi alienā.ſ.ſi p creditorē.ff.de pig.act.ⁿ.ibi not.aut nunqd plit q̄tū ad exceptionē ⁊ dic q̄ ſic.ita dz in telligi.i.itē liberat⁹.ſ.i.ff.g.mo.pign⁹ vel hyp.ſo. Q̄ñcz q̄ritur qd opetur oblatio circa curſum vſurarū de hoc dic vt.ſ.e.ſi p te.⁊ hic. Q̄ñcz q̄rit nunqd oblatio opetur circa cōmiſſionē pene enitādā ⁊ dic q̄ ſic.vt in.l.celſus in fi.ff.de arbi.ⁿ.ſ.e.l.ſi p te.⁊ qō no.in.l.q fine vſuris.ff.de nego.geſt.Q̄ñcz q̄rit nunqd oblatio opetur circa purgationē more vt euitet periculū interit⁹ ⁊ dic q̄ opatur.vt.l. ſi ſeruū.ſ.fi.ff.de ver.ob.ⁿ.l.illud.de peri.⁊ cōmo. rei vēd.volo tū q̄ aduertas q̄ aut ex natura ſct⁹ quis teneť de dolo ⁊ lata culpa:⁊ leui:⁊ leniſſima. ⁊ etiā in caſu fortuito.ſi aūt de lata culpa ⁊ leui liberatur a leui ꝑ oblationē ita not.in.l.ſi mora.ff.

12 ſo.ma.¶Sed q̄ro †aliqs vult purgare moꝝ offerendo debitū vbi dz offerre vos habetis vnā glo. q̄ debitor dz portare debitū ad domū creditoris vt in.l.itē illa.ff.de cōſt.pec.qō eſt verū ſi debitor et creditor ſunt eiuſde fori vt ibi no.¶Cōtra hoc dicit vł tex.in.l.ſi.de cōdi.inſer.de q̄ dicꝫ plene no. p Buil.de cu.in.o.l.itē illa.¶Sed q̄ro q̄ actio detur creditori ℥ depositariū rñdeo vtilis depositi

13 vt.l.ſ.ad eębi.¶Sed q̄ro q̄ actio cōpetat †creditori cōtra tenētē pecuniā glo.cōcludit hic q̄ dentur vtilis in rē.Jſta gl.videť cōcludere q̄ in creditore ſit trāſlatū dñium.ſed hoc videť falſum q̄ dominiū nō pōt acgri nobis niſi p noſmetipſos vel per adminiſtratorē vel negotiorū geſtorem ſecuta ratihabitione ſm ea q̄ habētur in.l.ſi mihi dona. de donatio.ⁿ in.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.hui⁹ timore dicūt qd q̄ hec.l.in fine dz intelligi de actione in factū vtili ſubſidiaria de qua logtur.l. quoties.ff. de preſcrip.verbis.Jſtud iſtū nō eſt bonū: q⁹ iſta preſupponit oblationē p̄cedere vt ptz ex tex.d. l.q nō eſt in caſu noſtre legis.bzeuiter poſſumus ſaluare gl.⁊ dicere q̄ ſit ſpeciale in depoſito.ar.l.

14 publia.in pnc.ff.depoſiti.¶Sed †quero quid ſi depoſitio nō eſt facta in publico loco. dic q̄ nil releuat vt notatur in.d.l.ij.ſm vnū intellectū. Querit gl.q̄ eſt ratio q̄ ſola oblatio nō operatur circa curſum vſurarū iam ceptarū.ſed circa purgationem more[b] dic vt in ea.Bar.

a ¶Purgationem more.adde qō ſi eſſet oblatio vbi alis nō liberaret quę a mora.l.q decē.ſ. idē reſponſum.ff. de ſolut. et ponit Alexā. de imo. in conſi. vij.colū.pe. in.ij.volu.

¶Additio.

1 ☞Fideiuſſor qui ſoluit vſuras quando poſſit illas repetere.

¶Onſtitutionib⁹ ✦pali cōpetit fideiuſſori. b.d. ¶Querit hic Lyn.ſcitis q̄ vſure ſunt bodie pbibite de

1 iure ciuili vt in aut.ad bec.ſ.e.modo pone †q̄ fideiuſſor ſoluit vſuras ꝑ reo:nunqd poterit repetere dic q̄ aut ſciēter ſoluit⁊ vł donare vt.l.i.ff.de cōd.inde.Aut ignoranter ⁊ tūc ſi ꝑpter ignorātiā omiſiſſet exceptionē:imputet ſibi vt.l.fideiuſſor.ſ.nō male.ff.mā.poſſum⁹ dicere q̄ ſi fideiuſſor iurauerat vel ꝑmiſerat ſi ſoluit pōt agere mādatio: dz parcere pudori vt in.l.qnt⁹.ff.mād.de ẞ dic vt ꝑ Ber.in.c.ij.ſ.c.ti.ſed plem⁹.extra de fideiuſſ.c.puenit.Bar. ¶Additio.

¶Jvsuras. ✦rū vna eſt acceſſoria alteri⁹ ⁊ ſoluit ſimplr creditor pōt eligere in quā cām velit ſibi eſſe ſolutū.b.d. Op.de l.in bis.ff.de ſo.gl.dat duas ſo.Scōa eſt vera. ¶Additio.

¶Jgnoribus. ✦vſuris pōt retineri ꝑ vſuris lz nudo pacto ꝑmiſſis.b.d.¶Quero qd in dubio nunqd ꝑſumit obligatū ꝑ vſuris.doc.cōiter tenēt q̄ ſic:ſicut dicim⁹ in fideiuſſore q ſimpliciter accedit vt in.l.q̄ro.in ꝓnci.ff.locati.ⁿ.l.cētū capue.ff.de eo q̄ certo loco.Bar. ¶Additio.

¶Leo. ✦rōne incertitudinis ꝑmittit q̄ alias nō ꝑmitteret. b.d.in ſumma.Bar. ¶Additio.

1 ☞Adminiſtrator an teneat fenerari ſi dñs erat ſolit⁹ fenerari.

2 Adminiſtrator q̄ poterit vſuras reſtituere domino inuito.

¶Jmater. ✦ra.b.d.Op.de.l.q ſemiſſes.ſ.j.ff.eo.Sol. hec dz diſtingui vt ꝑ illā indiſtincte vt in.l.cū allegas.ſ.eo.ti.

1 ¶†Sed q̄ro nunqd ꝑ hic.l.dicit poſſit ſtare bodie†t admini ſtrator teneat fenerari ſi dñs erat ſolit⁹ fenerari.certe dic q⁹nō.nā null⁹ noīe alieno et ꝑpter factū alieni⁹ dz incurrere peccatū nec periculū.ar. l.videam⁹.in pn.ff.de in litē iuran. ¶Sed q̄ro pone q̄ qdā adminiſtrator alicui⁹ mulieris vſuras recepit:modo ſpiritu bono capt⁹ vult reſtituere:dñs impedit†nunqd poſſit reſtituere dño cōtradicente. bzeuiter dic q̄ ſic:q̄ libet teneť ad reſtitutionē vſurarū vt in.c.j.⁊ ꝑ totū extra eo.nec poterit eū molestare dñs actione mandati.Bar.

¶Os. ✦rarū. Jté mod⁹ vſurarū ſm diuerſitatē ꝑſonarū vel

1 tēꝑoꝝ eſt hac.l.taxatus.b.d.ⁿc. ¶Additio.

1 ☞Omnis actio regulariter tollitur ſpatio.xxx.annorum.

2 Hypothecaria quanto tempore tollatur.

3 Actio ꝑſonalis lz ſit ſublata ꝑ ꝓſcriptionē tamē durat hypothecaria.

4 Creditor ſoluit ꝓo inſtrumento.

5 Lex ſequēs quādo deroget cōſuetudini ꝓcedēti.remiſſiue.

6 Acceſſoriū quādo dicatur ſublatum ſublato principali.

¶Os. ✦dec.l.principaliter diuiditur in.ij. Jn ꝓma imperator ꝓhibet peti vſuras poſt certū tēpus ſoluta principali obligatione:⁊ aſſignat rōnē ſui dicti. Jn ſecūda ponit ſtatutū ſuū vbi tagat legitimū modum vſurarū diſtinguēdo qualitatē ꝑſonarū.⁊ hec ſcōa diuidit in tres ptes:q⁹ impator ꝓmo ponit vnū dictū.ſcō ponit penā ⁊ trafacitēb⁹.tertio remouet quasdam machinationes hereticoꝝ.ſcōa principalis incipit ibi. Jn ver.ſi qs aūt.tertia in ver.interdicta.⁊ bzeuiter.b.d.Sublata ꝑncipali obligatione ꝑ ꝑſumptionē vſure nō poſſunt peti.b.d.ꝓmo.¶Jté q̄ nullus pōt exigere vſuras vltra modū dic limitatū pena ſacietib⁹ imminēte. b.d.Et ad euidētia ſcias q̄ †ois actio regulariter tollit ſpatio.xxx.an-

1 noꝝ.vt in.l.oēs.ⁿ.l.ſicut.de ꝑſcri.xxx.ann.Jté tene mēti†q̄ q̄ñcz hypothecaria ſoluitur ſpatio.x.anno.q̄ñcz xx.q̄ñcz xxx.q̄ñcz xl.ⁿ not.in.l.cū notiſſimi.in ꝓinc.j.de ꝑſcri.xxx.anno.⁊ in.l.j.ſ.ſi aduer.cred. Jté ſcias

3 †q̄ lz ſit ſublata actio ꝑſonalis ꝑ ꝓſcriptionē pōt durare hypothecaria vt.l.intelligere.j.de luitio.pig.⁊ ibi plene ꝑ Cy.bis ꝑmiſſis ponē ca

4 ſum. ¶No.ex gl.iūcta cū tex.q̄ credito:℥ ſoluere ꝓo inſtrumēto in glo.ſup verbo ſportularū.¶No.q.l.ſequēs derogat†cōſuetudini ꝓcedenti vt hic⁊ in.l.iij.ſ.diuus.ff.de ſepul.violato.Verū enim eſt q̄ decretiſte dicūt aliter:vt extra de cōſti.c.j.in.vj.tāgit Dy.in.c.ꝑ ſpecię.extra de regu.iur.in.vj.¶Op.de.l.intelligere.j.de lui.pig.gl.ſe inuolvit

5 †bzeuiter hec vera q̄ quoddā eſt acceſſoriū:qō totaliter dependet a ſuo principali ⁊ ſine eo nō pōt ſubſiſtere:⁊ tūc ſublato principali tollitur ac ceſſoriū q̄ tollitur officiū mercenarii⁊ ſeruiēs actioni:⁊ ideo vſure nō poſſunt peti vt in.l.iiij.ff.depo.quoddā eſt acceſſoriū qō pōt per ſe ſubſiſtere ⁊ nititur ſua eqtate:⁊ alia ratione q̄ ratione principali:⁊ tūc illud acceſſoriū nō tollitur lz ꝑncipale ſit ſublatū. Jté op.de.l.cū notiſſimi.ſ. in bis.j.de ꝑſcrip.xxx.annorū.Solu.vt ibi. Jté opp.de.l.cētū capue.ff. de eo qō certo loco.Solu.vt in glo.

6 ¶Evsuris. ✦nona trabitur ad ꝑteritā quatenꝰ tractatū habuit ꝓo tpe futuro.b.d.quā.l.alle go tibi in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iur.ⁿc. ¶Additio.

¶Evsuris ✦ſequens porrigit effectū ſuū ad negotia ꝑteriti ſine pendētia ꝑ tēꝑore ſequenti poſt.l.b.d. De materia huius.l.dic vt not.per Cy.in.l.leges.ſ. de legi.

de legi.¶Pōt hec.l.induci in ar.debebas mihi dare annua tim.ⁿ.noīe cēſus nō petij aliqbus tēꝑoib⁹ interim mutatur per ſtatutū vel cōſuetudinē valoꝝ monete vel florenoꝝ cui⁹ tpis debes ꝑſtare pecuniā:diſtingue tpa:dicꝫ extra de vbo. ſigni.c.cū olim.⁊ no.in.l.ij.ſi cer.peta.

¶Vt nullum. ✦do poſſunt exigi ne vſure cō putentur in ſortem.b.d.

¶De nautico fenore. Rubrica.

¶Additio.

¶Kaiecritiam. ✦ſpectat ad creditorem debitor eſt liber ab vſura cōi.ſed tenetur in centeſimā.ſi aūt creditor nō ſuſcipet periculū in ſe debitor nō teneť ad cēteſimā.b.d.cū.l.ſeq.

1 ☞Vecturales qui iter conſuetum non ſeruant tenentur ſi res perdatur.ⁿ nu.j.

2 Propter res illicitas exiſtētes in ſalma cū reb⁹ licitis an tota ſalma perdatur.ⁿ nu.4.

5 Si frumentum nō poteſt extrahi de territorio ſi mulio onerauit mulum frumento ⁊ cepit itinerari ſed nondum exiuit an incidat in penam.

6 Dominus mercium tenetur ꝓo mercibus ad vectigal.⁊ do minus nauis ꝓo naui.

¶Um proponas. ✦periculū teneť de dolo niſi ex culpa alterius partis cōtingat.b.d.No.

a caſum buius.l.ª ad id qō cēſetur†accidit de vecturalibus qui

1 cauſa fraudādi vectigalia iter cōſueti non ſeruāt:vt cōū ſit

2 periculū.Solu.hec.l.† inducitur in arg.q̄ licet quis habeat apodiſſam de quibuſdā rebus quas portat licite:ſi aliquas alias portet illicite:ꝑpter illas res illicitas tota ſalma debet

b cōfiſcari.ª de hoc dicas in.l.cotem ferro.ſ.dñs.ff.de publica. et hic ꝑ doc.ⁿc. ¶Additio.

¶Um proponas ✦ciuniā traiectiam aſſumit ⁊ ſuſceperit periculū in ſe.non tenetur de periculo cōtingente culpa debitoris. Nota banc.l.nam vos vidiſtis q̄ ſi in naue apponātur merces illi

3 cite poteſt nauis de iure occupari vt hic. Jdē ſi mulio portat merces cōtra originē gabelle. ¶Jté not.†hāc.l.quod ſi mulio qui debebat portare merces per vnū iter ⁊ arripuit vnū

4 aliud iter incōſuetū:caſus periculi ytinet ad eū vt hic ⁊ facit l.j.ſ.exigitur.ff.de exerci. ¶Item pone †ſtatuto cauetur q̄ null⁹ poſſit extrahere frumētū de ciuitate.Contingit q̄ dā mulio onerauit mulos frumēto ⁊ aliꝭ rebus.nunqd ꝑter frumētum qō illicite portatur publicabūtur alie merces ſm ordinē ſtatuti.ter.facit qō ſic hic. Jn Sziũ videť tex.in.l.ſi publicanus.ibi vt ſi qs amplius ⁊c.ff.de public.Quid dicemus dic ſm Ja.de are.q̄ aut oēs merces erant ipſius mulionis et

5 oēs publicabūtur:vt hic.aut nō erāt ſue ⁊ tūc publicātur tm merces q̄ illicite portātur:vt in cōtrario ꝑ hac diſtictione facit id qō no.in.l.cotem ferro.ſ.dñs.ff.de publi.⁊ ꝑdicta vera niſi dñs q locauit mulioni merces portādas hoc ſciuiſſet:vt

5 probatur in.d.ſ.dñs.¶Jté pone †q̄ ſcōm formā ſtatuti frumētū nō pōt extrahi extra territoriū.modo quidā onerauit

c mulū ſuū frumēto:⁊ ceperat ᶜ itinerari ſed nōdū exiuerat territoriū nunqd incidat in penā ſtatuti videť q̄ ſic:ꝑ.l.ſi ſeruū.ⁿ qō ibi no.ſ.de ſer.fugi.in contrariū facit id qō no.ꝑ glo. in.l.ſi quis nō dicā.ſ.de epiſ.ⁿ cleri.melius de extraordi.cri.

6 l.j.in fi.¶Ultimo†tene menti vnū.q̄ ꝓo mercibus in naui miſſis tenetur ſoluere vectigal vel pedagiū dñs mercū:ꝓo naui dñs nauis. Jdē in mulione q̄ ipſe ſoluit ꝑ mulo.vt in l.cū in plures.ſ.vebiculū.ff.locati.

¶Depoſiti. Rubrica.

¶Jncurſu. ✦dolo ⁊ lata culpa nō de caſu.b.d.tene mēti qō dicit de caſu ⁊ lata culpa qō in multis locis nō reperies:quia neſcio alibi q̄ hic q̄.l.qō nerua.dicit de culpa latiori.ⁿ.l.Sct⁹ de regu.iur.dicit de dolo dū tagat.exponit glo.j.de dolo ⁊ lata culpa.Hic non ſunt alia. ¶Additio.

1 ☞Inter leuiſſimā culpā ⁊ caſus fortuitū nō datur mediū.

2 An quis poſſit ꝑmittere ſe nō opponere de caſu fortuito.

3 Caſus fortuitus qualiter ꝓbetur.

4 Dolus quibus caſibus inducat condemnationem.

5 Lata culpa in quibus equiparetur dolo.

¶Jncurſu. ✦res teneť de dolo ⁊ lata culpa tm:nō in caſu fortuito:⁊ pōt cōueniri depoſiti ⁊ rei ven.b.d.¶Jn ſcōo caſu ſolu.vt in gl.j.diſtinguendo de latrocinio a furto.ratio ꝓdictorū q̄ vbi nulla cul pa adeſt.etiā leuiſſima ſtatim q̄ ſequtur dicit caſus fortuit⁹.

1 Jſtud †eſt q̄ gl.volnit dicere q̄ inter leuiſſimā culpā ⁊ caſus fortuitū nil eſt medīū vt no.in.l.j.ſ.ex hoc edicto.ff.nau.cau. a ſtab.¶Jté opp.de.l.ſed ⁊ ſi in alia.ſ.fi.ff.eo.ſo.vt in gl.ⁿ dic q̄ culpa ꝓcedit caſum vt in.l.ſi.in ꝓin.ff.ad.l.rho.de iactu. ¶Jté opp.de.l.j.ſ.ſepe.ff.eo.So.glo.ſumit hic vnā regulā: q̄ regulariter depoſitarius nō teneť de caſu:fallit in caſibus b

2 hic in gl.not.¶Opp.ille†qui ꝑmittit ſe nō opponere exceptionē caſus fortuiti videtur ꝑmittere rem impoſſibilē cum aduerſus caſum fortuitū non poſſit qs ꝓuidere:⁊ ſic impoſſibilitas vitiat vt inſti.de inuti.ſtipu.ſ.j.ⁿ.ff.de ver.obli.l.im poſſibilia.Solu.verū eſt q̄ impoſſibilitas vitiat vt in Sziis: tñ in caſu noſtro nō eſt impoſſibilitas neceſſario contingēs. q̄ caſum fortuitū enenire nō eſt neceſſariū:ſed cōtingens ratione hui⁹ pactū valet ita logtur hec.l.¶Sed op.de.l.ſed et ſi qs.ſ.q̄ſtū.ff.ſi qs cau.Sol.nō pōt ſuſcipi gſaliter vt in cōtrario:ſed ſpecialiter ſic vt hic.¶Sed contra ꝓdicta op.tātū operari debet ꝓhibitio quo ad genus quātū ſpecies quo ad ſpecię vt.ff.de admi.tu.l.ſi duo.Sol.fateor cōtrariū niſi eſſet veriſimile ꝑmittēte de hoc ſenſiſſe:qō nō pōt intelligi de caſu fortuito:⁊ hec eſt ratio illius.ſ.q̄ſtū.¶Quero † qualiter

3 probetur caſus fortuit⁹.Buil.de cu.videtur dicere q̄ ſufficit ſacramētū:alleg.l.ſcire oportet.ſ.ſufficit ibi cui⁹ fidē ⁊c.ff.de excuſa.tuto.Ja.de are.ibidē tenet cōtrariū.ⁿ dicit qō dz plene ꝓbari ꝑ legitimas ꝓbationes vt in.l.exceptionib⁹.ſ.j. ff.de ꝓba.Quid dicem⁹.breuiter puto verā opi. Jaco.ⁿ cōtra Buil.videtur tex.in.l.quoties.j.de naufra.lib.xj.vel poſſum cōcordare vtrāq;:qō aut caſus fortuit⁹ contingit in loco c

4 vbi nullus erat teſtis:⁊ tūc ſufficit ſacramentū vt dicit Buil. ⁊ idē inſpecta conditione pſone argu.ꝓalleg.l.quoties.ſec⁹ ſi caſus fortuit⁹ contingeret in loco vbi eſſent multi teſtes qꝫ tunc dz legitime ꝓbari vt dicit Jaco.de are.¶Quero in qui bus †eqparatur lata culpa dolo.Quidā eſt dolus,ꝓbatus et

5 hic condēnationē inducit vt in.l.dolū.de dolo.Quidā eſt dolus ꝓeſumpt⁹ vt regulariter in qualibet crimine ⁊ iſte etiam inducit cōdēnationē niſi ꝓbetur cōtrariū vt.l.j.j.ad.l.cozne. de ſica.ⁿ.l.ſi quis ſumo.ff.ad.l.aquil.Quidā eſt dol⁹ ſuſpect⁹ ⁊ iſte rationabiliter nō inducit cōdēnationē.vt in.l.abſentem ff.de peñ.Fallit in.l.q̄uis.ⁿ auf.ibi poſita.j.ad.l.iul.de adul.

5 ¶Si q̄ris † in quib⁹ equiparetur dolo dic q̄ dolo ꝑſumpto vel ꝓbato eqparatur qꝫ vbicūcꝫ.l.diſponit venire dolū per conſequens latam culpā vt hic ⁊ in.l.q̄ nerua.ff.depo. Item equiparatur in effectu q̄ ſicut ratione doli oritur obligatio ⁊ ſequitur condēnatio ita ratione culpe.fallit in criminibus no.in.l.in actionib⁹.ff.de in lit.iur.litē eqparatur dolo ſuſpecto q̄ ſicut diſſoluta negligētia eſt cauſa late culpe ita dolī de quo habeť ſuſpicio.l.ſi fideiuſſor.in ꝑn.ff.man.

¶Vsure. ✦veniunt.b.d.in ſumma ⁊c. ¶Additio.

¶Vsure. ✦moꝝ.b.d.¶Oppo.ⁿ videtur q̄ ve niant etiā partus ⁊ fruct⁹ vt.l.j.ſ.in bac actione.ff. eo.Solu.vt in glo.¶Oppo.de.l.ſi ſacculus.ff.eo. et.l.lucius.Solu.vſure in depoſito poſſunt venire pluribus modis quādoq; ex moꝝ vt hic.Quādoq; q̄ ipſe idē depoſitarius vſuras ꝑceperat:quādoq; in vſus ſuos cōuerterat pecuniam ⁊ de his caſibus logtur.l.contraria.

D ¶Jdeposita. ✦mercenario nō pōt peti lite ſuper principali finita.b.d.¶Not.tex.ibi:nō ēm ibi: due ſunt actiones ⁊c. ¶Additio.

¶Jdeposita. ✦poſitā in vſus ſuos tenetur ad vſuras ⁊ pōt cōueniri actione furti. ¶Op. de.l.ſponſalitiū.ſ.j.ff.e.ſolne vt in glo.ⁿ no.ex ea q̄ vł alia coniectura non apparet videtur mutuata pecunia. Pet.ⁿ Cy.in.l.incēdiū.ſ.ſi cer.peta.dicūt q̄ in dubio preſumitur depoſitū:q̄ in depoſito non trāſfertur dominiū ſed in mutuo ſic:ⁿ in dubio qs nō videtur dominiū transferre.ar.l. cum de indebito.ff.de ꝓba.poſt princi. ¶Additio.

1 ☞Vſure an poſſint peti poſt ſententiam.

a ¶Buil⁹.l.vide.l. impatores.de ap. ⁊ bar.in.l.j.de bis qui de.vel effu.

b ¶Dz confiſcari. No.ſi illos q portant aliqs res ſine gabella q⁹ nō ſolū debēt eas amittere.ſz et alias quas portāt cū gabella Sziũ tenuit bar.in l.cotem. ſ. dñs.et bar.in.l.ſi publica nus.ſ.j.de publi. et ꝑ iſto eſt tex.in l.i.ſ.trebatius.de aq̄ ſti.ⁿ eſti.vide bal.hic in.j. col.et in.g.q.ſcripſi poſt imo.i.l.ſeru⁹ cōis. de vulg.ⁿ pup.

c ¶Cepat itinerari.de hac.q.ⁿ ſitibus vide latiſſime p.d.bar.cep.vo. i l.ſi fugitiui. colū. ij. ver.q̄ro.vi.cuz duabus col.ſeq.ſ. de ſer.fugi.

d ¶Si depoſita.vi de bal.in.l.j.ſ.de iud.ꝑ moder.in.l. cū in vna.de ap.et q̄ no.in.l.ſi.ſ.ſi.de cōdi.inde.ⁿ bāc.l. limita.in caſu ſingulari i.l.ij.ſ.idē iul.ff.de eo qō cer. loco.ⁿ dic tū vt ibi dixi poſt bar.ⁿ ad de qō ℥ hic q̄ vſura venit officio in dicis ⁊ nō ex ℥ctu. ideo non pōt peti. Jllud adit in fructib⁹ ℥ct⁹ bone fidei nō erit q̄ cōpetit alia glo.eſt no. in.l.actionū.in gl. mag.inſti.de acti. vide imo.in.c.grauis.de reſti.ſpo.limita etiā iſtā.l.vt per bar.in.l.ſi domus.ſ.de enict.ff. de legatis.j.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

2 Officium iudicis quotupleꝫ sit.
3 Libellus in officio iudicis quãdo offeratur ꝛ nu.5.ꝛ ꝙ iudici cõcludatur nu.4.ꝛ nu.3.
6 Judex potest fine libello in vsuris condemnare.
7 Quomodo quis possit cõpelli vt mihi indicet furem.
9 In his que veniunt officium iudicis non contrahitur mora per interpellationẽ factam parti.
10 Officium iudicis non presupponit obligationem.
11 Officium iudicis implorat̃ a non valenti agere.

Si deposita. Finita lite sup sorte non possunt peti vsure que venerũt ex mora p officiũ iudicis.b.d. ¶Op.de.l.j.ff. de iudi.ꝛ in.l.cẽtũ capue.de eo qđ certo loco. Sol. quãdoqꝫ vsure debẽtur p stipulationẽ ꝛ tũc loquũtur cõtraria:qñqꝫ p officiũ iudicis.ꝛ tũc hic.qꝫ sublato principali tollitur iudicis officiũ:vt.j.videbitis. ¶Op.sicut † ante sniam veniebãt vsure.ita ꝛ post videtur ꝙ possint peti.qꝫ snia cõtra reum lata nõ dz ei ꝓficere.sed in isto casu ꝓficeret.vnde opp. de.l.enidẽter.ff.de excep.rei iud.dicũt qdã ꝙ inquantũ reus est cõdẽnatus condẽnatio nõ debet ei ꝓdesse vt in contrario sed hic non proficit sibi condẽnatio.sed ꝓbatur hic qđ vide tur absolutus in vsuris.si vero fuit in eis cõdemnatus illud est contra.l.ꝙ si in diem.j.ff.de cõpensa.ꝛ.l.si autẽ.ff.de nego.gest.quia nõ est verum si iudex de certa re.de alia nihil dicit quod videatur reus absolutus.vide de hoc.ff.si aduerem iud.l.j.vnde glo.dat aliam solutionem ꝙ hoc non proficit reo condẽnato sed absoluto quasi velit dicere ꝙ de isto casu sunt solute vsure.hoc est cõtra tex.vnde dic tertio.ꝛ hec vera ꝙ condẽnatio non proficit reo sed per quandã cõsequentiam videtur habere ꝓfectum.quia lata sentẽtia sup sorte: extinguitur iudicis officium mercenariũ.per quod peteban tur vsure.ꝛ ideo eo sublato non possunt amodo peti. ¶Sed contra hanc solutionem.Oppo.ꝛ videtur ꝙ officium iudicis hic possit ꝓbari vt per se stet.vt.l.i.ff.in bonorarijs ꝛ per ex
2 tum.ff.man.Timore huius glo.distinguit† tripleꝫ offic.dic vt in ea ꝛ no.similem glo.habetis institu.de actio.ꝧ.preterea. Vel clarius q̃ glo.dic ꝙ est quoddam officiũ quod principaliter residet in personam iudicis.ꝛ de hoc loquitur.l.cõgruit ff.de offi.presi.quoddam est quod residet in persona patris: ꝛ hoc principaliter est duplex.nam quoddã est nobile qđ per se stat quoddam est mercenarium quod deseruit alij vt actio
3 ni.primũ † stat per se ꝛ dicitur nobile quoniam cõpetit loco deficientis actionis.ꝛ habet vicem actionis vtputa officium iudicis per quod petitur restitutio in integrum vel per quod petuntur salaria aduocatorũ ꝛ in hoc ꝓceditur sicut in actione ꝛ offertur libellus ꝛ ita posset intelligi glo.in.l.de submersis.C.de naufra.li.xj.ꝛ no.ff.de interroga.actio.in Rubrica. ꝛ contestatur lis in eo vt in.c.i.ꝛ quod ibi no.ff.de offic.iudi.
4 ꝛ † concluditur iudici in libello non autem parti nisi ꝓ quandam consequentiam. Quoddã est officium quod datur loco deficientis actionis tamen non habet vicem actionis vt officium per quod petitur decerni bonorum possessio vt in.l.j.ꝧ. decretalis.ff.de succes.edi.ꝛ in.l.j.ff.de iurisdi.om.iudi.et in hoc non offertur libellus vt in.l.j.ꝧ.dies.ff.quis ordo in bo. possess.seruetur.Quoddam est officium quod non datur loco deficientis actionis:sed loco competẽtis actionis ꝛ de isto l.j.ꝧ.ꝓ to herede.ff.de rei vendi.Quoddam est officium quod datur loco exceptionis:ꝛ de isto loquitur.l.plane.ff.de peti. bere.Et aduerte quia si vocat̃ peteret expensas per modum exceptionis succumberet quia debet implorare officium iudicis vt ibi patet in text.Quoddam est officium competens loco actionis ꝛ de hoc loquitur.l.j.ꝧ.penulti.de offi.pre.vb. ꝛ.l.ea quidem.j.de accusa.ꝛ predicta de officio iudicis nobili.Quoddã est officium iudicis mercenarium ꝛ illud est quãdoqꝫ litis ordinatorium ad assignandũ dilationes ꝛ similia. ꝛ de hoc loquitur auteñ.generaliter.ẽ.de episc.ꝛ cleri.Idem in officio per quod fiunt interrogationes in iudicio.ꝛ in hoc non est necessarius libellus:vt not.in Rubri.ff.de interroga. actio.quoddã est litis decisorium:vt hic.Quoddã est cõmune quod habet se indifferenter circa qualibet actionẽ vtputa in cognoscendo de causa.ꝛ de instrumẽtis emptionis ꝛ vbi repetit partem cõdẽnandam cõdẽnat:si absoluẽdam absolnat. vt in.l.qui accusare.ẽ.de edendo.quoddã est officiũ nõ commune sed consistens circa certas actiones ꝛ istud quãdoqꝫ venit ex natura actionis qñqꝫ vltra naturã vt in arbitrarijs q̃ sunt stricti iuris ꝛ de hoc dic vt in.d.ꝧ.preterea per glossam
5 ꝛ Ry. ¶Sed † ꝛo nũquid in officio de quo loquitur.l.nostra fit necessarius libellus.Cy.notat hic.Sed in.l.j.ẽ.de iurisditio.om.iud.dicit ꝙ aut logmur de vsuris q̃ currũt ante lit.contesta.ꝛ tunc debet porrigi libellus secus in currentis bus post lit.contesta.vt in.l.ediles.ꝧ.item sciendũ.ff. de edil. edicto.allegat glo.in.l.si quis iussum.ꝧ.ff.de dãno infecto. Sed forte posset dici contrarium.ꝓbatur ex his que no.in d.ꝧ.preterea.ꝛ in.l.cum in vna.ff.de appel.ꝛ ibi no.quod non
6 feruntur due sentẽtie:sed vna tantũ.Ex his concludo † quod iudex sine postrectione libelli possit facere condemnationem in vsuris. Ita si diuersi libelli requirantur diuerse sententie ferrentur.quia de qua re ꝛc.l.de qua re.ff.de ind.quod tamẽ est falsum vt not.in vtraq; earum.Et aduerte ad vnũ.Quia per differentiam quam feci inter officium residens in perso
7 na iudicis ꝛ partis concordatur.glosse.que† dicit quod neq; iure actionis neq; officio iudicis possum compellere quem vt indicet mihi furem:postea sequitur in eadem ꝙ potest cõpelli officio iudicis vt.ff.de condit.ob turpem causam.l.iiij. ꝧ.j.quia officio iudicis residentis in persona partis non potest quis compelli ad indicandum furem.sed de residente in persona iudicis.Ita debet intelligi gl.hic. Similiꝫ verbis vtitur glo.in aut.de testib⁹.ꝧ.qz vero.co.vij.Itẽ scias ꝙ per
8 ea que supra dixi qz † in officio iudicis nõ cõcluditur in libel
9 lo parti sed iudici resultat vnũ verbũ scz in his † que veniũt officio iudicis nõ cõtrahitur mora per interpellationẽ factã parti vt.l.cũ postulassem.ff.de dam.infec.ꝛ licet actio presup ponat obligationẽ ꝓcedere vt in.l.licet.ꝧ.ea.ff.de pcura.ta
10 men † officiũ iudicis nõ:vt in.l.qui per collusionem.ẽ.j.ff.de
11 actio.emp.ꝛ.l.quintus.de annu.leg.ꝛ valet† ꝙ licet nõ possit quis agere iudicio potest tamen implorare iudicis officium vt no.per Ly.in.d.l.quintus.Bar.

Cum hereditas. Not.hic principaliter qđ hereditas sustinet personã defuncti. ¶Item no.quod dicit cõmendatas quod idẽ est cõmendare quod deponere quod tene menti.

¶Additio.

Propter. Obseruata forma sequestrationis põt agere cõtra sequestrum ad rem depositã.b.d.primo.Itẽ sequestrator dz seruare legẽ in sequestratione dictam.b.d. cum sequẽti. ¶Querit glosse.qua actione ꝙratur:dic vt in ea. Tu dic ꝛ melius qđ aut depositio fit a pluribꝰ:rei de qua fit controuersia:ꝛ tũc cõpetit depositi actio seqstraria:vt.l.si in alia.ꝧ.cũ seqstro.ff.cõmo.aut fit a vno cũ certo pacto:ꝛ tunc cõpetit actio pscriptis verbis.Istã distinctionẽ facit tex.in.l. apud.ff.de pscrip.verb.

¶Additio.

Qui depositum. Actio depositi directa.infamat hoc dicit in summa tota ista.l.

1 ☞ Actio depositi ꝙ requirat summariam cognitionẽ quo ad ordinem iudicij.
2 Dictio illico ☜ citius quid operentur.
3 Instrumentũ depositi ꝙ habeat executionẽ parata de iure cõmuni sicut res iudicata.
4 Exceptio dñi ꝙ nõ habeat locũ in actione depositi.
5 Quis potest per iuramentum probare de denuntiatione vel protestatione sibi facta.

Si quis. Depositarius sine dilatione cõpellendus est ad restitutionem nec potest obijcere compẽlationem vel dicere sibi in cõtrarium factam protestationẽ.b.d.hec singularis.l.Et per istam.l.videtur dicẽdum † ꝙ actio depositi fit de his que requirunt summariã cognitionẽ.summariã dico
2 ꝙ ab ordine iudiciorum nõ approbatione.nam † verbũ illico
a cos ꝛ verbum ☜ celerrime:ꝛ verbum ☜ citius que in hac.l.ponuntur:hoc inducunt:vt habuistis not.in simili.j.vnde vi.l.
3 momentanee. ¶Nico etiam per† hanc.l.ꝙ de iure commu
b ni instrumentum depositi habet executionem paratam ꝙ si cut res iudicata.dicit enim text.illico reddere omnibus modis compellatur.non ergo compellatur illico si deberet precedere condemnatio anteꝙ peruenireture ad compulsionem vt not.in simili:in aut.de incest.nupt.ꝧ.j.colum.ij. quod apparet ex eo quod exceptiones que requirunt altiorem indaginem non possunt opponi hic:sed in ordinario iudicio reseruantur: hoc enim innuit text.ibi ☜ celerrime restituen
4 tur: et ibi ☜ citius: vt dixi. ¶† Nota tertio quod contra agentem depositi non potest obijci exceptio dominij.vt patet in text.ibi vel in rem ꝛc. ¶Not.quarto de ista reseruatione.facit quod habuistis.ẽ.de compen.l.finali.et.l.bebius.in fi.ff.de pac.do.ꝛ.l.ille a quo.ꝧ.si de testamento.ff.ad trebel.et ff.de dam.infec.l.pretor.circa prin.ibi salua exceptione ꝛc.et l.qui vias

Andre.Poma.Adde ad prin.huius apostil.ibi alias secus ꝙ idem tenet Matheus.notabili suo.v.inci.ꝙ contractus.

Andre.Poma. a ¶Ultimo.no.tamẽ ꝙ licet causa depositi sit multũ favorabilis tamẽ non est ita favorabilis vt actor possit accipe armas de domo rei ista ꝓbatur in.l.j.ꝛ ibi no.per quosdã perũl.moder.relatos ibi per decium.C.de
5 edẽdo notãdũ tamen ꝙ depositarius nõ tenet edere
b de depositionẽ ad fundãdã intẽtionem eius.l.j.ẽ.de edẽ.qđ no.ꝓ exẽtione in oibus bonis.actionib⁹ ꝛ vide ad istã autent. vnũ verbũ roma. cõsil.cxlj.ꝛ alex.in l.heres cũ debuerat.ff.ad trebel.et anch.cõsi.cxcij.

b ¶Protestatiõe. ꝛ vide lnd.in suis singularib⁹.in tit. cõmo.in vlti.sing. q alleg.istũ casum ꝓ sing.et de hac ꝓtestatione de qua hic et in aut.hic posita vide oĩno Bar.ang.ꝛ imol. ista limitantes in l.heres.ff.ad trebel.not.ꝙ ptestatio sibi facta etiã ꝓbatur ꝓ iuramẽtum ꝙ est no.ꝛ facit ad hãc.ꝛ materiã q̃ no.Bar.in l.si alienam.ad sin l.alia.ꝧ.fi. sol.ma. sed bal.hic tz contra bart.cũ distinctione ad qđ vide c.ex insinuatione de pcura.ꝛ Bald. hic ☜ quẽ simplici ter tz hoc ſegtur lnd.roma.in.l.nõ solũ. ꝧ.mozte. de no.ope.nunt.Ad de glos.ꝛ ibi plene pange.ꝛ alios de hac materia ptestationis in.c.cum zil⁹.extra de cõsti.

c ¶Cessio actionũ. In materia cessio nis de qua late p Bar.in.l. modesti nus.ff.de ſo.ꝛ ynũ scias ꝙ si aliquis promittat cedere meli⁹ ius transferendo tale ius ex q̃ causatur iudicis officium. Si vero ꝓmittit cedere ius optimũ non liberatur nisi cedat actionem et trãsferat in cedẽtẽ gl.est multũ no.in l.j.C.qñ ꝛ q.quar. pars.quã hic Ange.alleg.adde gl. in.l.j.ẽ. de vsu.et qđ no.gl.in.l.si fideiusso.ꝛ.j.de pigno.in vſi.possit.

1 ꝛ.l.qui vias.ꝧ.j.eo.ti. ¶† Ultimo⁹ no.ꝛ perpetuo tene mẽti ꝙ de denũtiatione vel prestatione ᵇ sibi facta põt facere qs denũtiationẽ alis ꝓbationẽ p suũ proprium iuramẽtũ:vt hic in fi.qđ ꝓpetuo tenementi.Segtur aut.sed idem.

Superuacuam. In his q̃ in ponderibus numero vel mẽsura cõsistũt si vni ex heredibus depositari⁹ ꝓ hereditaria parte soluit residui periculũ ad ceteros ptinebit.b.d.

¶Mandati. Rubrica.

Pro ea. Istã.l.babetis de verbo adverbum melius in.l.lucius.ff.e.t.ꝧ.fideiussor. ꝛ ista est notabilis.l.ꝛ vide Roffre.et Spe.qui formal libellum.

Mandatũ. Hic veniret tractan damateria qũo finiatur mãdatũ de ℔ dicã anno sequẽti in l.eius q in ꝓincia.ff.si cer.pe.ꝛc.

☞ Actio quando possit simpliciter cedi.
Cessio ex quibus presumatur simulata.
Titul⁹ regritur vt cessio valeat ꝛ an debeat poni in principio instrumẽti.nu.4.
Actio quib⁹ casibus nõ perdatur licet cessio presumatur simulata.
Paruũ ꝓtium quod dicatur vt actio presumatur simulata.
Actio debet estimari deducto eo quod expenderetur in exactione.
Titul⁹ in cessione quomodo ꝓsumaꝫ vt valeat.
Titulus ℑct⁹ nihil aliud est quã causa ℑctus.
Cessio an valeat si partim vẽdit ꝛ ptim pmutaꝫ.
Cessio ꝙ presumatur simulata si ꝓtiũ nõ apparet in veritate solutum.
Cessio in qua qs cõfitetur sibi solutũ tz nõ noceat ei cõtra quẽ fit nocet tamen cedẽti.
Cessio si fiat de alijs causis ꝙ debeat apparere de veritate cause.
Si cessio fiat titulo donatiõis ob merita in seruitia an necessario regratur ꝙ merita ꝓesserint.
Cautela ad boc vt tollatur ꝓbatio meritorũ.
Si in instrumẽto cessionis facte titulo venditionis nõ apparet de numeratione tz postea fuit numeratum quod sufficiat.
Si in veritate fuit solutũ sed incõtinẽti restitutũ ꝙ non valeat cessio.
Cessio an possit fieri inter socios ꝛ qualiter.
Cessio qualiter certis casibus permittitur.
Cessio etiã modico dato fit inter eos inter quos res est cõmunis.
Vendens rem alicui a se possessam potest etiam ꝓ tuitione rei cedere omnẽ actionẽ personalem sibi competẽtem.
Clausula vẽdidit ꝛ tradidit omne ius suũ ꝛ omnẽ actionẽ ꝛc.in instrumẽto quid operetur.
Dispositio huius.l.an habeat locum quando bereditas ceditur.
Clausula ꝛ si qd plus valet donat in instrumento venditionis qd operetur.remissiue.
Stante statuto ꝙ solieta vini nõ possit vendi nisi octo denarijs an ille qui non vendidisset vinũ nisi emisses castaneam ꝓ quatuor incidat in penam statuti.
Hec lex comprehendit aliquid in fraudem exegitantis.

Per diuersas. Hec est pugularis.l. et ei⁹ materia meo iudicio est multũ male declarata:tz declarabim⁹ pas sus qs reputo magis intactos ꝛ vti

d ¶Ponũtur.limita vt per Bar.in.l.j.C.de act.ꝛ oblig.in.ij.co.ẽ.vt lit. pend.vbi ponit multos casus in qbus cessio presumitur plene bar.ꝛ ꝙ cessio possit infringi ꝛ dicit bal.not.in.l.eius.ẽ.de cõpen.per glo.j.ꝙ solus cõsensus non inducit cessionẽ.sed regritur titul⁹ ꝛ cessio ꝙ reputatur no.ꝛ vide qđ regrat titulũ exponit in princi.tenet Jnno.in.c.ex parte.de ali.iudi.mu. cau.fac.

¶Titulus cessionis ponat.bal.in l.iulian⁹.ꝧ.j.ẽ.ad trebel.tz ꝙ regratur titulus nec at tendatur in princ. vel in fi.

¶Unde cũ ex instrumẽto.ꝛcũ bar. ꝛ Ly.hic tz bal.ſz Jtẽ tz Jo.and.in addi.ſpecu.in tit. de ceſ.act.ꝧ.j.vſi. sed nunquid rõne cõſang.alle.l.gñia liter.de nõ nu.pecu.sed dicit ꝙ non ob.l.vl.C.de pred. cur.lib.x.ꝙ vult ꝙ in interuẽtu ꝓtij ꝓsumaꝫ vẽdita:qz in casu nõ ſufficit ꝓsumptio vbi requritur expſſio nec plus dicit qđ bene no.ꝛ vide bald.in d.l.ij.ẽ.ne li.potẽ.

¶Quero quid.et presumitur cessio simulata si non apparet de vera numeratione vide bal.in.l.ij.C.ne li. po.vbi tenet contra bar.ꝛ nũc cõſulo apud rbegiũ et vide bal.in.l.q dis ſpẽdia.ẽ.de ꝓcur. vbi plura de materia cessionis ꝛ ꝗt modis instrumentũ cessionis possit impugnari et defendi.vide bar.in l.ij.ne lic.po.and. barba.

b ¶Executionẽ paratã.hoc verũ �means Ang.in.l.ſi deposita.ſi cõſtat ꝙ publicã ſcripturam: alꝫ ſec⁹ ſi cẽt opus ꝓbatione p testes cũ testes nõ possẽt nisi lit.cõte.recipi. bar.in.l.iij.co.iiij. q.ꝓnc.C.de pig.et quod no.in.l.ſi.C. de pigno.

Et ꝓpter ꝙ depositũ debeat habere executionẽ paratam dz intelligi de depoſito ỹo nõ confeſſionato p ea q̃ voluit bal.cõſil. clxxxj.iij.li.ꝛ vide hic p Pau.de ca.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

non dicatur in hac gl. ma. que summat materiam cessionum: tamen innuitur b ic in tex. ꝛ in glos. super verbo soluturū quod etiā ꝓbatur in. l. ab anastasio. ibi in cōtractu re ipsa persoluitur. Et quo

12 ¶ concluditur ꝙ nō sufficit in instrumento cessionis cedens cōfitetur sibi solutū esse nisi reuera sibi

a ¶ Solutū ꝓbare atur. adde bar. in. l. deo nobis. i. ij. co. C. de epis. ꝛ cle. sed ꝺ bart. tꝫ ipse bal. in. l. ij. ℈. ne lic. po. ꝛ no. ꝙ eū ꝛ Inno. in. c. fi. de alie. iud. mu. cau. fac.

solutum ꝓbaretur. [a] Et hoc verum quātum ad eum cōtra quem ceditur sed quātum ad ipsum cedentem noceret illa cessio. hoc tenet domi. Jaco. de bel. in aut. de equa. ꝺo. ℈. j. Hoc tenebat quidā lombardus qui cōpsuit vnū tractatū de cessionibus qui intitulatur Jac. de are. sed in veritate nō fuit suus. Hoc etiā tenuit Jac. bu. ꝺo. Ray. de fozli. Et ego iam pluries cōsului. ꝛ ꝺo. Fran. de pi. et multi alij ꝺoc. de ciuitate ista. ¶ Sed iugta hoc quero qd si ꝺe alijs causis fiat cessio vtrū ꝺebeat apparere ꝺe vitate cause vel sufficiat cōfessio partis puto qō ꝺebeat apparere [b] eadē ratione: quia vt ꝺixi quod hic ꝺicitur ꝺe ꝺēditione intelligo in

b ¶ Debeat apparere. ꝓ hac pte bene facit tex. in. l. cū quis. ℈. tūc. de leg. c

13 quolibet Jctu ex causa onerosa. ¶ Juxta ꝺ quero quādo cessio fit titulo ꝺonationis [c] ꝛ ibi apponitur quod hoc facit ꝓ bonis meritis ꝛ seruitijs q̄ ab eo habuit ꝛ recepit vtrum sit necesse ꝙ merita ꝛ seruitia ꝓcessisse ꝓbētur. ꝺubito in hac questio. videtur ꝙ sic. quia talis cessio nihil relenat: vt. l. si forte. ff. de cast. pecu. ꝛ habuisti not. ℈. ꝺe colla. l. si ꝺonationem. Preterea causa talis mutat titulum contractus. nam si fiat ꝓ bonis meritis ꝛ seruitijs non est simplex ꝺonatio sed vocatur remuneratio seu ꝺonatio ob causam: vt. l. aquilius. ff. de ꝺona. ꝛ. l. si non remunerādi. ff. eo. Jn cōtrarium videtur ꝙ nō sit necesse ꝓbari. nam si bene totam istam. l. inspicias. solūmodo litium redemptores condemnat. sed quando ꝺonatio fit ꝓpter seruitia et merita non potest ꝺici redemptor litis. nō enim ob hec merita ꝛ seruitia fecit vt sibi actio cederetur. sed ideo ceditur: quia cedēti placet sine causa sit vera siue non sit vera ex quo apparet qō

14 non est litis redēptor. Ꝺubito tamen ℈ ꝓpter tollendum illud ꝺubium aliquādo in quibusdā cessionibus ego ꝺo feci elenare illā clausulam videlicet hoc feci ꝓ bene meritis ꝛ seruitijs sed ꝺicat quod hoc fecit ex sua pura mera ꝛ simplici ꝛ spontanea voluntate ꝺe liberalitate quia sibi sic placuit. ꝛ sic

15 voluit ꝛ cessabit ista ꝺubitatio. ¶ ℈ Juxta predicta quero pone quod in instrumento emptionis non apponitur qō in veritate numerauit. Quero quid si postea numeret ita quod in veritate appareat ꝺe numeratione vtrū sufficiat certe sic. Causa est in. l. ab anastasio. vbi sufficit ad exactionē quod ex hoc postfacto clam solnerit pecuniā si bene aꝺuertis. ¶ Quero quid si sibi in veritate soluit et

16 postea recipit ꝺ ꝛ sic ex vna manu ꝺat ꝛ ex alia recipit. Respōꝺ. quod nō valet aliquid. imo perderet actionem per. l. ab anastasio. ꝓpter hanc fraudem et simulationem: non enim ꝺicetur soluta ꝙ statim soluens est recepturus. vt. l. qui fi. ff. ꝺe solut. ¶ Venio ad exceptiones. primo excipit cessiones que fiunt inter coheredes quādo ꝺiuiꝺūt.

17 ¶ ℈ Quero quid si fiat cessio inter socios ex alia causa ꝺiuidentes vel societatē contrahentes. Respon. scilicet quando societatem cōtrahūt ꝺico vaꝺe ꝓpter societatem cessionis: vt. l. j. ℈. ij. ff. ꝓ socio. tamen posset ꝓsumi simulata sicut. ℈. ꝺixi ꝺe ꝺenditione quando vnus ex vna parte ponit modicum. alius multum: sed quando fit ꝺiuisio vtrum valeat cessio: ꝺicetur quod nō: qꝛ hic causus non est hic exceptuatus. Contrarium puto et hoc teneas ꝓ fundamento omniū istarum exceptionum quod illud qō hic ꝺicitur in istis casibus exceptuatis habet locum in omnib⁹ casibus eandem rationem habentibus. ꝛ hoc ꝺicit tex. hic ex ꝓsse non violando eum ibi nulla enim tali ratione intercedente redemptor fit: vt. ℈. ꝺeclaratū magis extitit ꝛc. Et licet gloss. exponat nulla ratione ideſt nō intercedēte aliquo predictorū casuum exceptorum ꝺico qō nō bene exponit. non enim hic imperator se restringit ad illos casus sed ad rationem illorū casuum vt vbicūq; apparet quod non fit redēptor litium ex causa ex qua fit cessio: quod

18 tunc cessio valeat sicut in istis casib⁹ exceptuatis: vt. ℈. ꝺicebitis. ¶ Secundo excipit tex. creditorem qui ꝓ ꝺebito recepit cessionē. ¶ Quero quid vult ꝺicere tex. glo. exponit multis modis: primo quando creditor ꝓ ꝺebito suo accepit nomen in solutum quod satis placet. tunc enim nō potest videri redemptor litium: ideo enim hoc recepit vt suum consequatur. sed poneres quod ꝺebitum fingeretur ꝛ cessio posset fieri tunc haberet locū. l. ab anastasio. quia cessio non valeret: imo ꝺeretur ꝺebitum ꝓpter talem fraudem. secundo modo exponit gloss. in creditore qui cedit actionem contra principalem fideiussori solventi. sed ista expositio videtur contra tex. nam tex. hic loquitur in creditore qui accepit cessionem. illud exemplū est in creditore qui cedit alteri: quare male. Solu. expone hic recepit id est cedit alteri: truffa est: vel ꝺic quod tunc creditor ꝺiceretur fideiussor ꝺe soluens. nam sibi ꝺebetur hoc vt sibi ceꝺatur actio. vnde hunc tex. generaliter intellige quod in omni casu in quo cessio ꝺebet fieri ꝺe necessitate non habet locum. l. ista. ꝛ ideo quando creꝺitor agens hypothecaria cedit possessori ꝺe soluenti actionem contra ꝺebitorem per. l. mulier. ff. ꝺe pigno. ꝛ. l. paulus. ff. qui po. in pig. ba. quod potest fieri cessio: ita etiam modico ꝺato. hoc etiam sentit hic glo. in tertio exemplo. Jdem in omnibus alijs exceptionibus in quibus cessio ꝺebet fieri ꝺe necessitate vt ꝺixi. ¶ Tertio excipit tex. quando quis recipit cessionem ꝓ tuitione rerum [c] apud se constitutarum. gloss. ponit exemplum puta quando quis ꝓ ea re quam possiꝺet accipit ius emphyteoticum fructuarij: vel superficiarij: vel simile. vt tueatur se a ꝺomino valet cessio licet minus ꝺeꝺerit cedenti ℈ valeat. secūꝺo ponit exemplum cum timuerim ruinam ex ꝺomo tua ꝛ ꝺedi minus ℈ valet glos. reꝓbat istud vltimū exemplum: qꝛ hec expositio fit magis verbis ℈ re. ideo ponit exemplum tertio modo si possiꝺeo aliquam rem ꝓ qua tu habes publicianam. si vero impetro ius ꝺominij modico ꝺato vt possim me tueri aꝺuersus te valet vt hic. Jstud exemplum tertium ꝛ etiam primum est bonum. impetro enim cessionem ab aliquo alio: vt possim me tueri in re quam possiꝺeo. verūtamen ambo illa exempla loquuntur in iure mere reali vt in berente rei vt ꝓprius loquar: sed ego intelligo etiā generaliter vt puta ꝙ tuitione rei quam possiꝺeo facio mihi ab alio cessionem personalem ꝓ qua illa res est obligata. ꝺico ergo ꝙ illa exceptio quatenus respicit ꝺefensionem istius rei possesse valet nec presumitur ficitia ex causis supꝛaꝺictis. Ratio est hic. nā quatenus ista cessio respicit tuitionem rei possesse non ꝺicitur quis litium redēptor: nec enim vt agat contra alium. sed vt se ꝺefenꝺat hoc facit. ꝛ istud est nota.

19 qꝛ fit tota ꝺie secunꝺū exemplū ꝙ glo. ponit: ideo non ꝺicit esse aꝺ propositum: quia possessor ꝺebet aliquod ius cessum ab aliquo nō contra aliquem tex. ꝓprie loquitur et ꝓbibet cessiones que fiunt cōtra aliquem. Quarto excipit tex. illius cessiones quas faciunt legatarij seu fiꝺeicōmissarij quibus est ꝺebita actio vel res alie relicte sunt. Circa primum ꝺe legatarijs glo. ponit exemplum quando pluribus legatum est nomen tunc enim ipsi ceꝺunt actionem inter se minimo ꝺato et petunt etiam sibi mandari ab herede ꝺirectas. Jsta expositio est notabilis. ex

20 qua not. quod ℈ omnes inter quos aliqua res est cōmunis possunt sibi inuicem eam cedere modico ꝺato nec ℈ slumeretur fictitia ex causis bac l. expressis. ꝛ sic ꝺicetur casus ꝓ eo quod. ℈. ꝺixi. quando fit ꝺiuisio inter socios. ¶ Secūꝺo ꝺixit glo. in eo quod ꝺicit tex. quibus ꝺebita expono it id est actiones personales in eo quod subꝺit vel actiones intelligit scilicet in rem: vide glo. super verbo ꝺebita. ꝛ vide etiam gloss. sequētem in eo quod ꝺicit ꝺe actione in rem. intellige quando alius possiꝺet rem non ille qui ceꝺit nec ille cui ceꝺitur. nam tunc absq; aliquo ꝺubio valeret cessio cum contra neminem fieret sed inter ipsos contrahētes: vt ꝺixi. ℈. ꝓxi. super tertia exceptione. ¶ Quero in eo quod tex. subꝺit seu res alie. intelligit glo. sc̄z heredis. nam si testatoris esset non esset necesse cedere legatario rei. vendicationem cum statim adita hereditate fit ꝺominus: vt. l. j. j. cōmu. ꝺe lega. Contrarium tenuit gloss. in. l. ij. ℈. cōmu. ꝺe lega. quod etiam ꝺe re heredis transfertur ꝺominium. sed ista glo. est ve

21 rior: vt ibi ꝺixi: ꝛ plenius in. l. si heredis seruus. ff. ꝺe leg. j. Ex bac quarta exceptione ꝛ bis que circa ea ꝺicta sunt colligo inꝺistincte ꝙ quando cunq; vendo tibi aliquam rem a me possessam: ego possem tibi cedere omnem meā actionem personalē competētem ꝓ tuitione ipsius rei. Et

22 ideo hodie in omnib⁹ contractibus vēditionis apponūtur alia verba ꝙ qui tales res vēdidit tradidit omne ius ꝛ omnē actionē realē ꝛ personalem sibi cōpetentē in ꝺicta re ꝛ eius actione ꝛ eius occasione faciēs eū procuratorē tanq̄ in rem suam ꝛc. que cessio valet vt hic patet. ꝛ. l. ei cui

23 res. ff. ꝺe enic. ¶ Ultimo circa banc. l. quero an hec. l. ꝺebeat locū quā ꝺo venꝺitur hereꝺitas ꝛ sic per banc. l. sit correctus titulus ꝺe here. vel act. vend. ꝺubiū est. Finaliter mihi viꝺetur ꝺicēꝺū aut quis nō possiꝺet hereꝺitatē. ꝛ tunc si iste vēꝺiꝺit hereꝺitatē ꝺebet locū hec. l. Est enim ꝺictor iuris ꝛ actionis cōtra alium ꝛ emēs ex casibus hic insertis posset viꝺeri redēptor litium. Si vero ipse hereꝺitatē possiꝺet: tūc ꝺico ꝙ pōt venꝺere eā sicut quilibet potest ꝺedere rem a se possessam: ꝛ emens non potest ꝺici litiū redemptor etiā si in ꝺicta hereditate essent nomina ꝺebitorum cōtra quos ꝺeberet agere nō enim principaliter emit nomen vel actionē cōtra aliū sed principaliter emit hereditatē de qua cōtroꝛsia non est qꝛ ille est heres q vēdidit vnde in cōsequētia possunt venire noīa

sicut. ℈.

c ¶ Et postea recipit. sed qd si ꝺo tibi spēm inestimatam vt mihi ceꝺas actionē vide bal. in. l. j. ℈. ꝺe actio. et oblig. in. iij. co. ꝙ valeat cessio nisi exꝑuitate rei ꝑsumatur fen⁹. ar. ꝺ. l. j. ꝛ. l. impator. cū si. ꝺe leg. j. ꝛ not. in materia cessionis ꝙ nemo ꝓsumit ceꝺere actio. cōtra seipsum ℈m bald. in. l. j. ℈. an seruus ex suo facto. facit ꝙ in gīali sermone nō venit ꝑsona loquentis. ꝺe boc est glo. ꝛ ibi bal. in l. emptor. j. ꝺe ber. vend.

e ¶ Pro tuitione. rerū. vide bald. in l. ij. ℈. ne li. po.

a ¶ Alb anastasio. ꝛ tene mēti vnū ℈m Bal. hic qō si qs fuit cōfessus se recepisse a titio centū q̄ ꝑmisit restituere so. ma. ꝛ post confessionē recepit quinquaginta precedens cōfessio ꝓsumit simulata: vnde nō pōt peti nisi illud qō fuit solutū. tex. est not. hic ℈m ipm circa fi. magime. ℈. in. ꝺ. l. ab anastasio. vide qō in simili ꝺicit tex. in. l. minor. ff. an. cui fideicommissum ꝺe minoribus vbi si post cōfessionē ꝺe recepto supuenit ista confessio ꝺe illis a alijs ꝓsumit cōfessio prima fuisse simulata: quez tex. ad hoc allegg. Bal. in. l. si absentis. si cer. pe. l. ille tex. nō ꝑbet. vide b bal. aliter loquentē in. l. legez. ℈. ꝺe c pac. ꝛ vide qō no. bart. ℈. l. pgi. ꝛ in l. pe. ℈. si vir. solu. ma. Adde ad materiā huius. l. ro. ℈. l. ff. ꝛ. c. c. cl. et bal. ff. iij. lib. et. cccl. ff. vij.

b ¶ Donant. Ad⁹ ꝺe bal. in. l. ij. i vl. col. ℈. ne li. po.

c ¶ Ad. q. adō bal. in. l. nō ꝺubiū. C. ꝺe legi. in. vj. col.

d ¶ No. ff. bec sequitur cy. ℈. in. iiij. q. 1 ꝛ vide Bar. ibi in 2 versi. iij. requirit. 3 et ver. seq.

e ¶ Jn lucro. ꝛ qñ ꝺat pecunia mercatorib⁹ ad parte lucri ꝛ ꝺāni soluz in fine anni possum petere rōnes l. neminem. et ibi bar. ꝺe fusce. ꝛ ar. 1 ca. li. g. ꝛ vide qō 2 ꝺixi. i. l. videam⁹. alias in. l. numis. 3 ꝺe in lit. iuran.

f ¶ Cōsuetuꝺine. ꝛ ad istā glo. vide q̄ not. Bal. in. l. si pactus. in vlti. q. ꝛ vide ꝙ bar. in. l. j. ℈. castrensis. als in. ℈. nec castrēse. ff. ꝺe col. bo. alex.

g ¶ Cū ꝓponas. secundo est no. vide not. ꝓ Bar. in. l. si patru⁹. cōia vtri. e iud. ꝛ bal. in. l. pe. ℈. si quis alteri vl 1 sibi.

b ¶ Est notādū. vi f ꝺe lnd. ro. in cōsil. cclxx. ꝓ ꝺicto bar to. hic. And. bar.

Andre. pomate. 1

i ¶ Pecunia. ꝓpria. Jtem videt tenere Ancha. in consi. pulch⁹. sc̄z 3 ccciij. incip. materia ꝺe qua ℈rit.

g Andre. pomate.

k ¶ Ideo fitis. Ui 1 ꝺe panor. ℙ. l. vj. in. ij. ꝺubio. vol. j.

et Ro. consi. iij. ꝛ Barb. cōsi. xxxiij. col. i. vol. j. per totū ꝛ totā consi. iij. et barb. xxxiij. ꝛ cōsi. cclxxiiij. ꝛ cōsi. lxxvij. ꝛ cōsi. cccj. ꝛ. cccclviij. col. iij. et bal. idē tenentē qō bar. in. l. cū p. C. si qs alte. vel sibi ℙleg. in ℈. lxxviij. col. ij. ꝛ Card. cxl. col. v. ꝛ xij. col. ij. in. iij. ꝺubio.

l ¶ Jn ementis. banc. l. no. limita ꝛ intellige vt ꝺixi post Bar. in. l. titio. ℈. fi. ꝺe ver. obli. ꝛ ad hoc not. vide bar. in. l. serui electione. ℈. j. ꝺe leg. j. ꝛ oino bar. in. l. si fundus. ℈. peñ. ꝺe pig. vbi not.

Andre. pomate.

¶ Jn ementis. limita istam. l. pulchre vt ꝓcedat in potestate expressa: secus in relata ita bal. ꝓ illū text. in. l. certi ꝑ dictio. ℈. fi. ff. si cer. peta.

¶ Ꝺubium. facit ista. l. ꝙ valeat statutum qō socius nō possit vendere rem cōez vel partem suā irrequisito socio ℈m Bal. in. l. j. in ꝓinci. ℈. cōmu. ꝺiui. ꝛ vide qō ipse not. in. l. j. C. ꝺe cōi ser. manu. ꝛ limita banc. l. in casu nota. ꝓ fito in. l. j. ꝺe ꝓui. credi. vbi omnino vide.

Andre. pomate.

¶ Super rebus. ad limitationem istius. l. vide ꝑa nor. consi. lxxx. in j. ꝺub. vel. ij. ℈. ana. consi. xix. in. j. ꝺub. col. iij. ℈. are. cxxiiij. col. fina. et clx. col. iiij.

¶ Emptor. in. l. j. ꝺe bered. vel act. vendi. habes hic in glos. no. in vno quā tū reꝓbat Barto. in. l. j. post ꝓinci. ꝺe ope. no. nuntia.

¶ Actio in rem. istis adde qꝛ not. bal. in. j. col. C. ꝺe alie. iu. mu. cā fa.

¶ Utile ꝺnium. adde Bal. ℈. ꝓxi. glo. ꝛ ℈. fa. bercii. l. plane. etiā Ange. in. l. j. ꝓ empt.

¶ Jn actione vtili. adde bal. in. l. si culpa. ꝺe rei ven. adde vt ꝑ Spe. ꝛ Jo. an. in tit. ꝺe cessio. acti. ℈. j. vbi qꝛ si mihi ceꝺis. ꝛ ver. sed nunqꝺ.

m ¶ Materiam quam bic po nit glo. etiam ponit in. l. in ꝑsonā. ℈. generaliter. ff. ꝺe re iuꝺi. ꝛc.

1 ¶ Statutum quod non possit vendi fozensibus valet.

2 Statutū qō nō possit vendi clericis non valet.

m ¶ Ꝺubium. Jstaz. l. inducit ꝺo. 1 ctrinā quadam sua ꝺisputatione ꝙ ꝺ statutum factum bic in ciuitate ista quod fozensibus non liceat vendi valet et tenet. facit. ff. ꝺe pigno. l. in quorum. non ℈ autem valeret statutum quod nō liceat 2 vendi clericis ꝺicī vobis in aut. cassa. et. l. fina. ꝺe sac. sanc. eccle.

n ¶ Super rebus. Materiā 1 bui⁹. l. ꝺic vt ꝺixi in. l. si quis arbitratu. ff. ꝺe verborum obliga.

o ¶ De here. vel actio. vendi. Rubrica.

1 Actiones vtiles intentantur nomine cessionarij ꝺirecte vero nomine mandantis.

2 Si habens vtiles alteri illas ceꝺat apud ipsum nihil remanet.

1 Emptor. No. tex. ibi qui clare ꝺicit actio nes ꝺirecte intentantur nomine 2 ceꝺentis seu mandantis vtiles nomine cessionarij ꝺicī vobis in. l. q tipendia. ℈. ꝺe ꝓcu. ¶ Querit glo. quid si ille qui habet vtiles ceꝺat alteri; certe glo. ꝺicit quod apud ꝓimum ceꝺentem nihil remanet: quia vtiles quas habes transtulit. vide et not. glo. Jdem no. in. l. ez asse. ff. ad tre. ꝛ est tex. in l. j. ℈. ꝺe illo. eo. titu. ꝛc.

1 Actio in rem quod possit cedi et cessionario competit vtilis actio.

2 Dominium vtile sine traditione queri non pōt.

3 Libellus in actione vtili.

4 Hypothecaria an possit cedi. remissiue.

5 Actio iniurtarum an possit cedi. remissiue.

p ¶ Certi iuris. Hec est bona et no. l. Et no. ꝙ ꝺ actio in rem ꝑ potest cedi ꝛ ex cessione cō petit cessionario vtilis actio: sed intelli ge quod licet competat vtilis actio in rem. nō tamen competit vtile ꝺ dominium⁹ quia sine traditione non potest mihi queri. vt. l. traditionibus. ℈. ꝺe pactis. ꝛ ita tenet ℙy. in. c. ꝓ possessore. circa finem. ꝺe regu. iur. lib. 2 sexto. Et ex hoc ꝺ ebes scire qualiter libellus ℈ formatur in actione vtili ꝺ ebes enim ꝺicere quod talis res pertinet;

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Andre. pomate. a istam.l.ad questionem de statuto qō ꝛc. quibus adde Alexan. consi. suo ccxxvj. colum. iij. vel. iiij.

Andre. pomate. b tex. in l. si fideiusso. §. fi. ꝛ ibi doct. ff. de lega. j. Alex. cxvij. in prima col. volu. iij. ꝛ vtrum ista. l. habeat locū in donatione insolutū. vide oldr. consi. ccxxvij. in vltima. q. ꝛ ad hanc l. vide etiam aliquid per alex. cōsil. cig. in. ij. col. in §. fi. volu. iiij. ꝛ fely. in. c. cum causam. in princi. de testi. bar. cōsi. lxxxviij. barba. consi. xxv. colū. viij. volu. j. ꝛ consi. xlj. col. xxv. eo. ꝛ consi. lxij. eo. ꝛ iij. ꝛ seq. eo. ꝛ consi. lv. col. xvij. vol. ij. et Jmol. consi. xcij. in fi. ꝛ Alex. i. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. ꝛ alegā. consil. xlij. volu. j. ꝛ aliquid per ancha. in. c. peccatū. col. xvj. de reg. iu. in. vj. panor. in. c. in aliquibus. in ij. notabili. de reci. barba. in. c. ad nostram. in pmo notabili. de re. eccle. non alie. et in c. j. de emp. ꝛ aret. consi. cxxvj. vbi q̄ritan babeat locum in locatione ꝛ an quando procurator alicuius fuisset deceptus ī minori summa q̄ dimidia. ꝛ Jas. in l. nō hic. colū. vj. j. vnde legit. inver. v. limita vbi ponit an sufficiat parare rem valere ꝛ plus si fuit vēdita pro. v. et an babeat locum in locatione ponit etiaꝫ christopho. porcus. isti. de iusti. ꝛ iure. in princ. ꝛ bal. in. c. j. qual. domi. propo. feud. priuek. vbi ponit an si emptor renuntiat huic. l. vt deatur et vēditor renuntiare et ro. consil. ccccxxxiij. in j. colū. vbi querit an babeat locum in locatione vide etiam Jas. in. l. cum furti. col. ij. ff. de in lit. iur. vbi tangit illud quod tāgit in. d. l. non boc. ꝛ Fely. vbi tāgit de boc. ꝛ ipse in. c. licet causam. colū. vj. ad finem. de proba. ꝛ Sozi. consi. lxxxv. col. iij. vbi ponit an remediū huius. l. cōpeteret vbi interuenisset geminatus consensus ꝛ an babeat locum in solutum datione. vide etiam Bal. consi. ccccxxxiij. in vlti. parte. et Barba. consi. xxj. volu. iiij.

c Ultra dimidiam. materiam huius. l. vide in. c. cum dilecti. de empt. ꝛ vend. ꝛ banc l. singulariter ampliauit Bart. in. l. si societatem. §. arbitrorum. in fi. vj. col. ff. pro soc. sed sub dubio forte. Item limita quando

¶ Romane. in fi. Bald. et Salice. hic ponderant

¶ Rem maioris. pro limitatione huius tex. vide tex. in. l. si fideiusso. §. fi. ꝛ ibi doct. ff. de lega. j. Alex. cxvij. in prima col.

ad titium iure dominij vel quasi. ¶ Item qō dictus titius cessit mihi omnem actionem quā habebat pro dicta re vēdita quare peto te condēnari ꝛc. Si enim diceres rem ad te pertinere iure dominij succumberes. ¶ Querit glo. nunquid bypothecaria possit cedi. Dy. examinat hic. Ego dixi in. l. fideiusso. obligari. in prin. ff. de fideiuss. vbi Dy. tangit. ¶ Querit glo. vtrum actio iniuriarum possit cedi. dixi in. l. iniuriarū. ff. de iniu. ꝛc.

¶ De eunuchis. Rubrica.

☞ Ciuitas potest statuere cōtra ciuem aliquid extra territorium facientem.

SOmane. a No. casum in pac. l. in prin. quod ciuitas † potest statuere legē contra ciuem suum facientem aliquid extra territorium. dixi plene de hoc in. l. cunctos populos. §. de sum. trini. ꝛ fide catho.

¶ De patribus qui filios distra. Rubrica.

QUis propter. Hec est notabilis ꝛ singularis lex. An pro alia causa simili posset filius vendi. vide Dy. in. c. in argumentum. de reg. iur. lib. vj. An filius posset dari pro obside. glos. tangit hic. dic vt extra de iureiuran. c. ex rescripto ꝛc.

¶ De rescindenda vendi. Rubrica.

☞ Contrabentes quādo possint se inuicem decipere.

Rescissio venditionis facte citra dimidiam iusti pretij qua actione fieri petatur.

Hec lex habet etiam locum in emptore decepto.

Dispositio huius. l. qō locuꝫ habeat in omnibus contractibus bonefidei.

Et an habeat locum in cōtractibus stricti iuris.

Si contractus bonefidei deducitur in stipulationem habet locum hec lex.

In cōtractu trāsactionis an habeat locū hec lex.

Practica probandi quando petitur arbitramentum reduci ad arbitrium boni viri.

Si maior qui vendidit est lesus sed iurauit nō cōtrauenire quando perdat beneficium huius. l.

Minor iurans in contractu non venire cōtra rationem minoris etatis an perdat beneficium huius. l. et restitutionis in integrum.

Qui iurat super facto videtur iurare super omni iure descendente ex eo.

Juramentum representat minorem iurātem maiorem.

Remedium huius. l. qō competat etiam quando emptor alteri vendidit.

Si in instrumento venditionis dicatur qō illud plus quod valet donat tanq̄ benemerito an tollatur beneficium huius. l.

Clausula ꝛ fi plus vꝫ donat qō referꝛ ad modicū.

a Stricti iuris. Jo. an. in. c. dilecti. de empt. ꝛ vē. tꝫ qō ista. l. habeat locum in promittēte. de loca. de alijs nihil dicit. tu dic de oībus vide.

b Differentia. Bald. hic dixit in contractibus stricti iuris habet locū condictio incerti.

c In stipulatione. Ab. in. d. c. cū cām. post gl. tꝫ opi. bar. hic ꝙtra Bal.

d Trāsactionis. contra Bar. Flo. alleg. tex. in. l. q si deferēte. ff. de do. lo. quā partem videtur tenere Jno. in. c. cum causam. de emptio. et ven. pro quo vide ibi Jo. an. in nouella.

e Doctrinā. vid Bart. in. d. l. si qs a cum aliter. hic allega. ꝛ in. §. arbitrorum. sed Bal. hic in. viij. q. tꝫ cōtrarium.

f Juranit. quid autem si simpliciter renūtiauit oībus beneficijs. vide bal. hic in. vij. colum.

g Minor iurauit. vide glo. in. c. cū cām. de emp. et vend. quam sequitur Host. in. c. cuꝫ contingat. de iureiur. Jo. and. in. d. c. cum causam. sequitur opi. dy. in consi. quod ibi refert de vbo ad c verbum. ꝛ idē Fe. de. de se. in consil. ccxiij. sed archi. i c. quāuis. de pac. i vj. cōformat secū opi. Bart. ꝛ vide bar. in. l. sciendū. ꝛ qō ibi dixi. dey. bo. obli. Et adde qō Pet. de bella perti. tenet minorē excludi ab oī beneficio: quia q omne dicit nihil excludit. sic. c. si romanorum. c. solite. de maio. ꝛ obe. et Jo. and. vbi. §. alleg. p dy. id qō voluit glos. no. in. l. si. §. proin de. ff. ad vellei. qō mulier nō possit renūtiare velleiano nisi certiorata Plus dicit fede. in cōsi. ccciij. ꝛ refert do. Abba. in dicto. c. cum cām. qō etiā si in instrumēto minor fuerit certioratus a notario non per boc fit fides de certioratione: qz notario creditur in bis que gesta sunt contra se nō a se. arg. l. omnibus. C. de test. qō est valde no. subdit tamē ipse do. Abb. in boc videndū esse quod not. Jnnocē. in. c. quoniā contra. de proba. ꝛ quod cōmunis practica habet in se contrariū. ꝛ opi. Dy. etiaꝫ sentit Ly. bic do. Anto. in. d. c. cum causam. dicit qō in dubio presumēda est certioratio. qz nō est verisimile se venire ad actum iuramenti sine certioratione: seu bīt constaret non interfuisse. tenet opin. Dyn. quia emens non consentit. Et approbat etiam hāc opi. fm domi. Abb. Joā. and. in. c. j. de commo. Et de hoc an presumatur certioratio. vide glo. in d. l. si. §. pe. ad velleia. ꝛ do. Abb. sequitur opi. Bart. ꝛ cōem. quia vt dixi

10 Quero qd si minor iuranit nō venire contra
g ratione minoris etatis. ꝛ tunc nō est dubiū qō nō perdit beneficiū huius. l. nō enim cōpetit ratione minoris etatis: sed an perdat beneficium restitutionis in integ. Dy. dicit qō nō. nisi de hoc fuisset certificatus: qz iuramentum nō extenditur ad ea de quibus nō est cogitatus. vt. l. si. §. de nō numerecu. ꝛ. l. si. qui satisfda. cog. ad muni. l. si. in princi. sed illud quod quis ignorabat nō videtur cogitatum. vt. l. mater. de inoffi. test. ergo ꝛc. contrarium determinaui vobis per tex. in. l. j. ꝛ si aduer. vend. ꝛ in auc. sacramenta vbi sufficit qō iuret nō retractare cōtractū. nec ob. qō dicit Dy. nam fateor qō iuramentū nō extendit ad illud de quo nō est cogitatū subaudi specialiter vel generaliter. Simile habuistis in. l. sub pretextu. §. de trāfact. sed bic
11 saltem generaliter est cogitatum. nam ꝛ eo qō iurat super facto videt iurare super omni iure descēdente ex eo contractu. vt. l. duobus. §. si quis iuraverit. ff. de iureiuran. Si vero iurat nō venire cōtra. ratione minoris etatis: vel alia quacūq causa: tunc est dubiū qō non pōt venire cōtra p remedium huius. l. qz etiam de boc est iuratū. Si vero iurat simpliciter nō venire contra: tunc iuramentum † representat eum maiorem: nō facit plus. vt in auc. sacramēta. fm glo. bic positā. ꝛ sic in dubio minor videtur iurare nō venire cōtra rationem mi
13 noris etatis. ¶ Quero quid si emptor istam rem alteri vendiderat ꝛ tradiderat an cōtra eū posset agi actione ista gl. determinat qō sic. ꝛ bene: secus
14 si fortuito casu perijsset qō dic vt in glo. ¶ Quero quid si dictum est in instrumēto qō illud quod
b plus valet dedit ꝛ donauit tanq̄ benemerito. an per boc videat recessum a beneficio huius. l. Azo in summa huius tituli videt dicere qō sic. facit p boc. ff. de cōtraben. empt. l. cū in venditione. ꝛ. l. si quis donationis. ꝛ quod not. §. de cōtrabē. empt. l. si donationis. hoc non placet mihi. primo per. l. ab anastasio. §. mā. sed posses dicere qō est specia
le in odium redimētis litem pbo ergo alia ratione. ꝛ bic aduerte qz est veritas. Et per boc respondeo ad. ll. que faciunt in cōtrarium. Aut enim qs scit valorem rei ꝛ iste bene potest pretio viliori vēdere. ꝛ sic partem donare. ita loquitur. l. si quis donationis. ff. de contraben. empt. etiam si illa verba non essent appositā in contractu. bec. l. non habet locum in sciente valorem rei. vt. j. dicā. Sed
i si aliquis valorē rei ignorat per bec verba: ꝛ qō
15 plus valet ꝛc. videt velle donare si valet plus modico ad modum tantum refertur hec adiectio. vt l. bec adiectio. de verbo. signi. ꝛ de in litem iuran. l. cum furti. vnde habebit beneficiū huius. l. deducto illo modico: quod videtur donare. Preterea saltem in illo contractu donationis est deceptus vltra dimidium illius pretij: qō donare intendebat. ꝛ sic arbitror qō nō potest venire contra: idest tanq̄ deceptus in vēditione: ꝛ plus placet vel saltem tanq̄ deceptus in illo contractu donationis.

k Videmus pfecte theoricā huius. l. videamus
16 nunc practicā. Et primo habemus † videre qualiter debeat formari petitio l. l. nra. Circa qō debes videre primo qd debeat narrari. scio qd conclu

scindi de iure cōmuni quod nō datur aliquo speciali fauore debet peti actione ex eo cōtractu. ꝛ fic est vera opi. glo. ¶ Quero secundo quid eōuerso: si est deceptus emptor qz emit rem vltra dimidiam iusti pretij. glo. que est. j. idem dicit ꝛ bene ea
4 dem ratione. ¶ Quero quid in alijs contractibus bonefidei si aliquis est deceptus vltra dimidiam iusti pretij. Rñd. licet glo. non tangat. idem in omnibus cōtractibus. vt. §. ex quib. cau. ma. l. in cōtractibus. ꝛ qō ibi not. ꝛ. §. commu. vtriusq̄ iudi. l. maioribus. ¶ Quero tertio quid in con
5 tractibus stricti iuris. a dicit glo. qō tunc ob. exceptio doli. vt. l. si quis cū aliter. ff. de ver. obli. dicit Ly. qō in boc est vis qz cū exceptio doli sit odiosa. que orit ab initio ipso non illa que oritur ex postfactovbi non est cōmissus dolus in contrabendo. sed dolū facit in eo qō petit. ita no. in. l. qui se debere. ff. de condi. ob cau. ꝛ clarius in. l. qui exceptionē. ff. de condi. inde. sed ista exceptio doli est buiusmodi. vt. d. l. si quis cuꝫ aliter. ergo ꝛc. Est ergo differentia b inter contractus bonefidei ꝛ stricti iuris. nam in contractibus bonefidei anteq̄ solnat bꝫ exceptionē. vt. §. de bere. vend. l. qui nondum. Item post rem traditam bꝫ actionem que est bonefidei. vt bic. ideo in eave
6 niunt vsure ꝛ alie actiones. sed in cōtractibus stricti iuris anteq̄ solnat habet exceptionem posteq̄ solnit bꝫ condictionē indebiti que est stricti iuris ꝛ in ea vsure nō veniunt. vt. d. l. j. de condi. indebi.
7 Quero quid si cōtractus bonefidei deductus fit in stipulationem vt quotidie fit in quolibet instrumento. Rñd. idem qō in cōtractibus bonefidei. boc videtur sentire glo. in. d. l. si quis cum aliter. et ibi plene dixi. ꝛ boc etiam videt sentire bic si diligenter inspiciatur. ¶ Quero vtrū bec. l. ha
d beat locū in contractu transactionis. d text. videt qō non in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. Contrariū dixi vobis in. l. si quis cū aliter. Tamen est aduertē dum qō si in transactione aliquis est deceptus vltra dimidiā valoris rei tunc nō haberet locus ista materia. vt. d. l. lucius. §. fi. sed tunc bꝫ locū quando est deceptus vltra dimidiam illius quod vabebat ille oubius euentus litis. arg. ad boc quod habuisti is no. in. l. per diuersas. in glo. mag. §. mā. Et per boc ego consueui dare talē doctrinā quā
8 do arbitramentū petitur reduci ad arbitrium boni viri ad detegendam iniquitatem arbitrāmēti cum arbitramentum sit transactio vt dixi vobis in auc. si vero contigerit. §. de iudi. ꝛ no. in corpore vnde sumitur nō sufficeret probari qō arbitra
9 tor arbitratus est aliter q̄ ius esset: sed debet probari qō arbitratus est ipse minus vel plus q̄ valeret dubius litis euentus. ꝛ ista est solennis practica. ¶ Quero quid si maior qui vendidit iuranit nō venire contra: an per iuramētum perdat
k beneficiū huius. l. glo. tenet qō sic facit. §. si aduerven. l. j. ꝛ auc. sacramēta. quod intellige nisi fuerit dolo vel metu inductus: quia tunc etiam de iure canonico non tenet ad obseruantiam iuramenti.

cit Archi. in. d. c. ij. de pac. in. vj. iura in illa parte requirunt certioratio
nem. Item quia iuramentum est de iure diuino. ꝛ innititur iuri naturali a cuius ignorantia nemo excusatur. xxxviij. dist. quia ea. la. ij. cum similibus. §. de in ius voc. si tamen minor esset lesus posset petere absolutionem a iuramento. arg. not. in. c. cum contingat. de iureiuran. et in
c. ij. de pact. in. vj. ꝛ refert do. Anto. in. d. c. cum cōtingat. se consuluisse qō etiam si interueniāt verba magis specificata: vt quia minor dicat se velle donare totum qō plus valebit etiam in magna quātitate qō in minore presumitur deceptio. arg. l. si quis cum sciret. ff. p empt. ꝛ ideo dicit domi. Abb. in. d. c. cum causam. Et credē dū in minore vbi posset petere absolutionem a iuramento propter enormissimam lesionem intelligen dum do q̄ nō donauerit quod plus valebat quia nō presumitur consensisse in tanta decepti one. Item qz iuramentū videt illicitus ex parte recipientis cū interuenerit ex pte sua dolus ex quo sitvel re ipa quo casu petit absolutionem a iuramē to. iurta not. in. c. j. ꝛ. c. debitores. ō iureiu. Alex. aduerte: qz ratio. §. posita valet qō iuramentū fit de iure diuino non vꝫ: qz non trahit ad incognita. iuxta not. p Bar. in. l. si quis ꝑ eo. cū §. de fideiuss. bar. bic in g. q. loquendo in simplici renūtiatiōe fine iuramēto. dicit q̄ in mulere minore ꝛ rustico requirit certioratio. vide euꝫ etiā bic in. g. q. ad de an bec. l. bēat locū in locatione bal. ꝛ §. fi. gcij. iij. li. et cōsi. ccccxxxiij. et an habeat locū ī

scienti valorē rei. vide Alex. cōsi. cxxvij. iij. li. ꝛ an in minore iurāte. vide p eundē ꝛ §. fi. lxxxviij. c. li. pulchre p bal. §. fi. gl. iiij. li. vbi tꝫ qō iurament. nō operet certiorationē. de quo etiā vide in auc. sacramēta puberum. et an bec. l. habeat locū in insolutū datione. vide Old. consi. xxxvij.

b Benemerito. Adde bar. in. l. si quis cum aliter. de ver. obli. ꝛ in. l. ab anastasio. §. man. sed aliter dicit Bar. bic in. vij. q. per bal. in. l. cū filius. §. pater cum filia. de lega. j.

i Jgnorat. vide Bar. hic. in. iiij. q. fallit in administratoribus scienter vendentibus fm Bal. bic in. viij. q.

k Videmus perfecte. ꝛ per Bald. in. l. minoribus. C. cōmu. vtriusq̄ iudi. per modum. insti. de act. §. si quis agens.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

✣ Andre. pomate. a ¶ Undre. pomate. ppin. de pba. Imo. cõsi. cccj. ad re. cccv. vbi dicit qõ nõ ꝓsumit mutatio prẽtij nisi ꝓbet. vbi idẽ dicit. vide etiã ipsum ad hec cõsi. cccviij. col. ij. vbi dicit. vide etiã ipsum ad hec cõsi. cccviij. col. ij. vol. v. Are. clij. col. ij. in ver. nus valere cẽ si forret libera etiam si esset onus fidei cõmissi. vide oino text. In. c. cum ioannes. vibi panor. in. v. no. vibi addidi etiã. de fi. istr. vide et alex. cõsil. clv. in fi. vol. ij. vbi ponit vnu modũ hoc ꝓbandi vnõ ab re fely. in. c. ad aures. cõ. pen. in fi. vel. de rescrip. alex. in. l. prẽtia rerũ. ff. ad l. falci. et cõsi. clvj. colũ. ij. vol. iij. vbi ponit etiã qualiter testes deponẽtes super valore rei debẽt scire eius qualitatẽ. qualiter ꝓbetur qõ sit vendita circa dimidiã iusti ꝓtij et an sufficiat qõ ꝓbetur qõ alia res similis valeret ni si tm̃ vbi magis credit an testibus deponeñ. rẽ valere nisi tantum an vero deponeñ. valere tãtũ. vltra.

b ¶ Concludat alternative. Adde tex. vbi doct. in. c. ad nostra. de empt. ven. vbi bal. in. o. l. maioribus. vbi in. gl. q. qui repro bat illam formã cõclusionis libelli. de qua vide in. gv. q.

c ¶ Probandi. qd aũt si testis dicat rem valere tantũ an ꝓbet. vide bar to. in. l. fi. C. de prẽdijs et oibus rebus naui. lib. gi. vbi omnino vide an testis deponens sup estimatiõẽ debeat reddere cãm etiã nõ interrogatus tetigit bart. in trac. de test. quem reassumpsit bal. in. l. solũ. in. iij. col. de test. vbi in repe. Bald. in. l. j. j. de sen. q̃ ꝓ eo qõ interest in. vij. col. vide hac materia. quomodo ꝓbetur valor rei vide moder. insti. de acti. ꝧ. si quis agens. sed an per instrumentũ veterum emptionũ ꝓbetur valor rei ad ꝓsens. vide �somma bal. in. l. j. in vlti. col. j. de sentẽ. que ꝓ eo qõ interest ibi. quid si instrumenta sint singularia. vide hic bal. in pe. col. Et ad hic not. vide Imo. in. l. g rome. ꝧ. coheredes. in vlti. col. de verb. obli. Do. Aint. Inn. in. c. pe. de emp. ven. valor rei ꝓbat ex quãtitate redditũ: vt vult hic Bart. in fi. vide bo. tex. in. l. si fundũ. per fideicõ. C. A. si volũtate. vide Ang. cõsi. cccxj. colũ. iiij. in prin. de pba. Imo. cõsi. cxxv. a re. cxxv. a aliqd p alex. lxvij. col. ij. vol. ij. vbi dicit qõ nõ ꝓsumit mutatio prẽtij nisi ꝓbet. cxxxiij. ad fi. volu. j. vbi idẽ dicit. vide etiã ipsum ad hec cõsi. cxviij. col. ij. vol. v. confirmat. vbi dicit rem cui onus est annexũ mi

di narrari dz qõ tẽpore venditionis res valebat tantum. quod vẽditor errore ductus vendidit eam ꝓ viliori prẽtio seu ꝓ tanta quantitate. et sic est deceptus vltra dimidiam iusti prẽtij. Ita dz esse narratio. primo qõ res valebat tantũ tpe vẽditionis nõ tpe petitionis. ꝓbatur. ꝑ. e. l. si voluntate. a in fi. Et si bene aduertas qõ petitio articuli refertur ad tẽpus vẽditionis. Scõdo qõ error ductus vendidit prẽtio viliori. ꝓbat. j. fi maior factus. l. j. ꝛ. ſ. cõia vtriusq; iudi. l. maiorib. in eo qõ dicit ꝓ perã. Tertio vt vltra dimidiã iusti prẽtij. hoc sic ꝓbabit in hac. l. debet etiã in narratione poni qõ paratus est venditor restituere prẽtiũ qõ recepit. vt hac. l. Conclusio vero qualiter debet fieri põt esse huius varietas. primo põt fieri vno modo ꝓ in cõclusione solũ petã mihi rẽ restitui. ꝛ istud veniat iure actionis sed per officiũ iudicis dabitur emptori facultas retinẽdi rẽ. supplendi iusti ꝓtium vt hic sicut dicimus in actione negali. vt. l. miles. ꝧ. qui decẽ. ff. de re in. vel aliter ꝛ istud magis laudo qõ libellus cõcludat alternative. Cũ ꝓto eũ mihi condẽnari vt dictam rem reddat vel iustum prẽtiũ soluat vel suppleat: vt ꝓbatur hic in. d. l. j. ſ. si maior fac. rat. vendi. habue. qõ dixi qñ venditor est deceptus ꝛ agit contra emptorẽ. totũ econuerso debet dici qñ esset deceptus emptor et ageret cõtra venditorẽ tam in narratione ꝙ in cõclusione vt de facili per te potes ꝑpẽdere. ¶ Vidimus de modo petendi. videamus de modo prohandi. ‘Et hic sunt duo in quibus est dubiũ. Primo qualiter ꝓbabitur valor rei. secundo qualiter ꝓbabitur error. Circa primũ glos. hic ponit quedã que videnẽ mihi multum dubia. primo dicit ‘qõ non sufficeret si testis in causa scientie diceret interrogatus quomodo scit qõ res valebat tãtum dicto tẽpore. respondet qõ ipe tantũ dedisset si. rr. testes hoc dicerẽt nõ sufficeret: nã quilibet est singularis in dicto suo ꝛ non dz contestẽ. ergo ꝛc. vt. l. iurisiur. ff. de testi. lz glo. nõ assignet istã rationem. Preterea istud qõ hic dicit requiritur qõ sit deceptus vltra dimidiam iusti prẽtij. hoc est cõis prẽtij: sed hic quilibet testis testificat de singulari prẽtio non de cõi prẽtio ergo ꝛc. vt. l. prẽtia rerũ. ff. ad. l. falci. vel possumus dicere qõ si dicti testes adderent in eorum dicto. ꝛ ego tantum dedissem ꝓ cõi estimatione qõ isti testes ꝓbent. Et lz dicas qõ quilibet testificat de seipso ꝛ sic videnẽ singulares: tñ tq; testificantur circa idẽ in quo sunt equaliter periti. vt in cõmuni estimatione videantur esse contestes. ꝛ quilibet idem deponeret. vt. l. nemo est qui nesciat. de duo. reis. ꝛ no. ꝑ doct. in simili in. l. j. j. de sen. que ꝓ eo qõ interest datur in ꝓbatione interesse singulare. Est ergo ‘aliud remedium: sc̃z qõ inspiciantur venditiones facte in illo loco ꝛ in illa cõtrata ꝛ quantitates fructuum ꝛ rei quantitates. Et ex hoc colligit estimatio. vide glos. que bene dicit. Sed ꝓpter ‘hoc hic aduerte practica vera ꝛ clara et indubitabilis esset ita qõ iudex ipse hoc inspiceret vel mitteret duos bonos estimatores qui hoc inuestigarent ꝛ referrent. De primo sc̃z de iudice. est tex. in. l. fi. j. de iurẽ do. impe. De sc̃do sc̃z de estimatoribus habuistis tex. in. l. hac edictali. ꝧ. is illud. de secũ. nupt. dico igitur q̃ in oibus istis in qbus est magis iudicii q̃ re stimoniũ iudex dz ponere aliquos bonos hoẽs ad faciendũ illã estimationem ad ꝓferẽdum illud

lus. Ho. ꝛ vide primã glo. ꝙ est optima ad ꝓbandũ dolũ in materia vẽditoñs. ꝛ no. istos modos.

I maior. Protestatio facta ab eo qui nõ habet ius ꝓtestanti nihil releuat: vidistis in l. fi fundum. de rei vendi.

¶ Do qs ꝓsumit scire vires sui patrimonij.

Tisquis. Ho. tq̃ qs scire ꝓsumitur facultatem sui patrimonij: vt dixi vobis in aut. sed cum testator. glo. intelligit banc. l. in eo qui est deceptus infra dimidiã iusti prẽtij. nam in eo qui est deceptus vltra dimidiam partem immediate ꝓsumitur error. ‘nec est ꝓsumptio qõ sciuerit vide glo. que est super verbo paulo vilioris. Idem etiam tenent doc. quod tene menti.

¶ Estimatio qõ fiat ſm rei qualitatem ꝛ reddituum quantitatem.

Quod res tantũ valeat ꝛ nõ plus qz facta subbastatione tantũ reperit nõ est sufficiẽs ꝓbatio.

I Quos. Ho. ‘estimationẽ fieri ſm rei qualitatẽ ꝛ reddituum quantitatẽ. vt vidistis. ſ. eo. l. iij. tene menti banc legẽ que est bona. ¶ Not. quod non est sufficiens ꝓbatio quod res tantũ valet ꝛ non plus facta subbastatione ‘tantũ reperitur ꝛ nõ plus. dz ergo fieri estimatio ſm rei qualitatez ꝛ reddituum quantitatẽ per bonos homines ad hoc ponendos. vt dixi. ſ. eo. l. ij. qõ tene menti ꝛc.

¶ Additio.

✣ Andre. pomate. c ¶ Implet cõtractum. cõtrarium tenuit de directo do. Fran. de are. in. l. ista stipulatio. magna circa glos. primã ibi. ff. de verb. obli. vide ibi cur. respondẽtem ad fundamẽta Areti.

d ¶ Curabit. I mora. Et ad banc. l. intellige qõ qs vi deat in mora. ipo a iure. ita dmuz si ẽptor habeat rez ꝛ lucratus est fructus: secus si habeat rem ꝛ fructũ nõ lucrat ſm opi. Ly. in. l. minorũ. in. j. col. als est. l. minorib. ꝛ als est l. si minorez. ſ. de in inte. resti. fallit in minore hic et ibi. lz idẽ vr tenere ẽtiuz in l. ij. ſ. de vſu. vbi oio vi de bar. ad banc. l. in minore. ꝛ bart. in. l. fi. ſ. j. j. de iure do. ꝛ imol. in. l. insulã. ſ. vſuras. solu. matri.

¶ Quando liceat ab empt. discẽ. Rubrica.

Equidem. Glos. non tractat materiam huius. l. hic. Sed i. l. ab emp. ff. de pac. et idem dicã in. l. seq. cum tit. seq.

¶ Additio.

¶ Sine cãsu vel reliquiis. Rubrica.

✣ Emẽs fundũ a rustico tenẽ ad illas collectas tantũ ad quas tenebaẽ rusticus ꝓ illo fundo.

Eiannonarie. Nota quod ille q̃ emit ꝛ aliquã possessionẽ ab ali quo rustico: nõ tenẽ ad collectas ad quas tenebaẽ ille maledictus rusticus nisi ꝓ illa possessione: nõ alijs quod est not.

Ones. Not. qõ ille qui possidet fundũ dz ꝓ eo solvere collectam: lz sibi nõ sit ascripta in catastro: sed sit ascripta alteri. Bar.

¶ De periculo ꝛ commo. rei ven. Rubrica.

✣ Si res euincitur ex causa antecedentis contractus qõ venditor teneatur de euictione. Quomodo sit denũtiandũ vẽditori lite motam. Venditor scienti lite mota an sit denuntiandũ.

Ost perfectã. Hec lex dz tria dicta primũ dictus est satis cõmune. duo sunt singularia. primũ est satis cõe. scõm est ꝛ qõ si res euincit ex causa antecedentis cõtractus vẽditor tenẽ de euictione: secus si est cã q̃ sequit post contractũ. tertio dico qõ emptor dz denũtiare venditori vt affit cause agẽde. Et ꝓ hoc ego dico in materia de ꝓtestatione. qõ nõ sufficeret si ego dicerẽ denũtio tibi ꝙ mihi est mota lis a tali: ideo denuntio tibi vt assis cause agẽde vt venias ad defendendũ. nõ aũt sufficit simplr denũtiare. ¶ Not. istũ finẽ ꝓpter quẽ dico in. l. denũtiasse. ꝧ. qd tñ. de adulte. qõ ꝟy. in c. eũ q certus. nõ intellexit verbũ in illa. q. qua ẽ̃ri tur vtrũ si vẽditor scit debeat denũtiare ei ꝛ ibi distinguit sua verba. veritas est ista qñ denuntiatio fit solũ ad certificandũ te. tũc ꝑcedit regula qõ ille q certus est nõ dz amplius certificari. vt. o. c. eũ qui certus. a. l. in fi. de act. emp. sed quãdo denuntiatio fit ad incitãdum te ad aliquid certe ille qui est certus debet incitari vnde. l. dicit hic qõ vendi tori dz denuntiari: vt assit cause agẽde: vnde licet sciat totaliter: non tamen fuit incitatus ad hoc vt veniat ad defendendum.

✣ Si venditio est facta ad mensuram an dicat venditio perfecta anteq̃ fundus mensuretur.

Am cõuenit. Quero vẽditur fundus ꝛ ad mensurã vtrũ anteq̃ mẽsuret sit ꝑfecta venditio. cogitabitis. ‘a habuit ã de facto. q. hãc quã facio tibi ꝓpter bũ tex. que ola locũ habẽt ꝛc. Et hãc. q. habui de facto cũ qdã ageret rei vẽdicatione. ꝛ fundus fuerit vẽditus ad mensurã: nec apparebat de mensuratione ꝛc.

¶ De acti. empti ꝛ venditi. Rubrica.

Arrhali. Glo. legit istã legem multis modis tene quam vis ꝛc.

✣ Quis an possit precise cogi ad tradendum. remissiue.

Interesse licet ꝓ parte non ꝓbetur iudex arbitrabitur ex officio suo.

Itraditio. An ꝛ aũt qs possit precise cõpelli ad tradendũ. dic vt plene no. in. l. i. in pn. ff. eo. Et ego plene dixi in. l. stipu. nõ diui. ff. de ver. obl. ¶ Not. qõ hic vr casus ei ‘ qõ dixi vobis in. l. j. j. de sen: q̃ ꝓ eo qõ interest qõ lz ꝓ parte nõ ꝓbaẽ interesse iudex debet arbitrari ex officio suo.

1 ✣ Implens contractũ ex parte sua vltro citroq; obligatorium constituit alium in mora.
2 Usure ratione prẽtij non soluti possunt peti etiã de iure canonico.

b 1 c d 2 Urabit. Ho. ꝛ ꝓ in ꝛ tractib. in quib. vltro citroq; aliqd addit si vnus implet cõtractũ ex parte sua: alius est in mora. de ipsa sine interpellatione. ¶ Ho. etiã qõ iste vsure debent de iure canonico. vt vidistis no. de vsuris. l. ij. ꝛ ex tra de vsuris. c. conquestus. ‘quod not.

e Iseruus. Ho. illũ tex. dũ dicit. Si nõ ab initio aliud cõuenit. qñ ergo venditio resoluitur ex pacto ꝑtentũ aget ad resoluendũ contractũ: actione ex eo cõtractu. qõ dic vt f dixi plene in. l. ij. in. j. q. ſ. de rescin. ven. ꝛc.

1 f Per solutionẽ tributi nõ ꝓbat rei possessio.

1 Ipater tuus. ‘Hec lex dz vnũ bonum casum eo qõ qs ꝓ re soluit tributa ꝛ nõ ꝓbatur rei pos. hoc intendit in summario ꝛc.

Expulsos. Venditor nõ tenetur defendere emptorem a violẽtia q̃ sibi inferr de facto. b. d. Sed qd si in instrõ continet qõ vẽditor ꝓmisit eũ defendere de iure ꝛ de facto. dic ple ne vt dixi in. l. stipulatio ista. in prin. de ver. ob. ꝛc.

¶ Si quis alteri vel sibi alterius nolẽ. Rubri.

g g Iemancipatis. Not. istũ text. ad id qõ dixi tibi. ſ. fabercif. l. filie. qõ non sufficit qõ pater emat nomine filij: nisi sequatur traditio. quod est notandum ꝛc.

1 Ancipia. Ho. qõ lz ꝓtiũ sit solubile. tñ de pecunia aliena nõ impedit trãslatio dñij in emptorem.

✣ Quando quis emit nomine ꝓprio ꝛ de alie na pecunia: quando efficiatur dominus.

2 Procurator si facit actum tanq̃ nuntius qõ non valeat: nisi in mandato adijciatur factorẽ et nuntium specialem.

3 Dñium qñ trãsferat ex inutili ẽtu. remissiue.
4 Bestum a nuntio qñ possit per dñm ratificari.

b Altum. ‘Hec est bona. l. ſ. fingularis ꝛ multũ practicabilis. ꝛ diuiditur in duas partes. scõa ibi si vero ab initio. Iterũ prima subdiuiditur: qz primo ponit vnũ dictũ bimẽbre. scõo ꝙsequitur primũ mẽbrũ. tertio scõm. scõa ibi b nam siquidẽ. tertia ibi: qd si emisti. Ho. ex bac. l. qõ lz nomẽ ꝓprios solum sit appositũ in instrumento: tamen ꝛ virum suũ in veritate comparasse ꝓbatur ex duob. sc̃z qõ ipse vir anteq̃ peruenireẽ ad faciendum instrumẽtum suo noie emit. Item qõ ipsi viro possessio tradita est qõ est notandũ. facit i 1 ſ. eo. l. ij. Habes ergo ꝛ videre tres casus. qñq; qs emit de pecunia aliena: ꝛ sibi traditur possessio. et tunc ipse efficitur dominus. vt bac. l. primo casu. quãdoq; aliquis emit de pecunia aliena: ꝛ sibi nõ tradit possessio: sed ei cuius est pecunia tũc fiquidem ille cuius erat pecunia anteq̃ peruenireẽ ad instrumentũ fecerat cõuentionẽ suo nomine prẽsumitur nomẽ illius tertij simulate esse appositũ in instrumẽto. vt hic. qñq; quis emit ꝓ alio: et tũc quid iuris sit videbitis. j. ꝓxi. ver.

i 2 Si vero. ‘Istum ver. nescio alibi ſm intellectũ gl. ¶ Ho. qõ si procurator aliquid facit vt nuntius nõ valet qõ agitur ꝛ ideo in cõtractibus factis per ꝓcuratorem bo die apponuntur illa verba ꝓcuratorem actorem factorem: ꝛ nũtium specialem vt possit etiam facere tanq̃ nuntius. ¶ Ho. secundo quod ex inutili contractu transfertur dominium: quod dic vt plene dixi. ſ. de legi. l. non dubium. dic vr ibi dixi.

4 ¶ Ho. tertio pe. ex isto ſi. quod gestum a nuntio non possum habere ratũ: quia ſi hoc posset habe-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ri ratū ex ratihabitione querit vgoti: vt digi tibi alio anno.in ti.rē ra.ba.gl. tractat hic materiam vtrū alteri p alterū q̄rat actio ō q̄ plene dixi i.l.stipulatio ista.§.alteri.ꝛ si qs ifulā.de verb.obli.ꝛc.

¶De rebus alie.non alienan. Rubrica.

1 ☞ Ponens sigillū in charta: quod nō videtur approbare ea que in ea continentur.

a ¶Distrahente. vide bar.in.l.qui dotis. in fi. solu. matri.

a Nota qō ex eo† qō qs ponit sigillū suū in charta nō vr approbare ea q̄ ea ptinent: vidistis etiā i.l.vlti.§.plus valere qō agit ꝛc.

1 ☞ Alienatio si est prohibita videt prohibitus omnis actus per quē dominium transferatur.

b ¶Sancimus. vi de Bart.in.l. qui habebat. de lega. i. iij.l. alienatiōis. de ver.sig.glo.no. in.l.fi.de pred.cu. lib.e.

b Nec est bona lex ꝛ singularis Alienatione† phibita videt phibitus oīs actus p quē fit translatio dñij direcți vtilis vel alicuius iuris in re.b.d. dic plene vt dixi in.l.ea lege.de condi.ob cau.ꝛc.

¶De cōi rerum alienatione. Rubrica.

1 Ratione partis fiscus potest vendere totum. secus in priuato.b.d.ꝛc.

¶Rem alie.geren. Rubrica.

1 Nota qō licet domino alienare rem suam cū one re tamen suo.b.d.ꝛc.

¶De pactis inter empt.ꝛ vendi. Rubrica.

1 ☞ Verbum pertinere est verbum obliquum.

2 No.verbū perti net.ꝛ vide glos. sup hoc ẏbo.de quo facio magnū fe stū in materia substitutionū. No. qō ẏverbuz ptineret est verbū obliquū nā exponitur ptineret.i.restitueret. de bo i.l.j.ff. de dona.ego tamen teneo qō sit verbū cōe,vt plene dixi in.l.centurio.de vulg.ꝛ pup.

1 ☞ Actio prescriptis verbis pōt cū alia cōcurre re quando ex diuersis fontibus habet originem.

2 Pactū incontinenti appositum actionē veterem informat ꝛ nouam parit prescrip. verbis.

3 Jus implendi cōditionem in cōtractu trāseat ad heredes.

1 Nec est bona lex. Actio† prescrip. verbis pōt cōcurre cū alia qñ ex diuersis fontibus habent originē.b.d.vide glo. sup verbo siue heres. ¶Et primo no.qō dixi tibi in summario. Ex quo habes expresse† qō pactum incōtinēti appositum actionē veterē informat ꝛ nouā parit prescrip.ver.de quo plene dixi in.l.iurisgen.§. qnimo.ff.de pac.ꝛ.§.de pac.l.i bonefidei. ¶No. scio qō ius implendi cōditionē in cōtractu trāsit ad heredes sm glo.hic positam.que dicit hic non fuit necesse dici. In contrarium videtur re.in.l.si decem cum petiero.de verbo.obli.ꝛ qō dixi in.l.q rome.§.augerius.eo.titu.

1 Hec est nota.l. reuertere† est obliquum. significat eñ quod res tradatur manu alterius non quod transferatur ipso iure.

c ¶Cōmissorie.vide ro.consi.xxxvij. in.iiij. dubio.i.ij. col.ꝛ vide ale.cōsi.cx. vol.v. vbi p banc.l. dicit qō q post rem sibi insolutum datā petit sibi solui creditū ppter qō sibi facta fuerit insolutū datio videtur ipsi in solutū dationi renūtiare.

c Nota qō licet domino alienare rem suam cū onere tamen suo.b.d.ꝛc.

d Nota qō post terminū petit rem videt renuntiare petitioni pene.qō intellige nisi esset dictum ꝛato manente pacto.vt.ff.de transac.l.qui fidem.ꝛ istud est notabile ad multa ꝛc.

f Nota.l. In ctibus innoiatis ➡ est loc⁹ cōdictioni ob cām si nō seruet pactū qō principaliter dedit cām Jctui.b.d.hec singularis.l. ¶No.hūc casum⁹ Jtū solui vobis ponēdo casum qō ppetuo tene menti.

Ja te ꝑparuerit. Ad actionē ꝑsequendā nō sufficit sola oblatio:sed requirit depositio ꝛ consignatio.b.d.allegaui banc.l.in.l.acceptam.

Jquis ita. Valet pactum apositū tpe venditionis ne liceat fundū religiosum vel sacrum facere.b.d.

¶Si seruus exportandus veneat. Rubrica.

Lege. Not.qō pactū valeret: vt si contrafiat posset qs capere seruū suū sua autoritate. de quo plenius dixi in repetitione.l. si creditorē.j. de pig.quod intellige vt dicam.j.ti.j.ꝛc.

Queor. Talis quis esse ꝓsumit in quali possessione vel habitu reperitur.b.d.ꝛc.

Ui exportandus. Cui interdicit ciuitas ꝓpria videt interdicta ciuitas romana.b.d.

¶Si mancipiū ita vene.ne pstituatur. Rubri.

Refectus. Op.qō liceat ducere sua autoritate.vt.§.ti.j.l.j.ꝛ.ij. So.ibi est liquidū ꝛ manifestū tpe ductionis qō sibi cōpetit illud ius.capiebat eñ eū in loco pbito.hic vero nō erat liquidū qō ancilla esset pstituta:ideo dz liquidari cozā iudice.vt plene dixi in.l.creditores.j.de pig.

¶Si manci.ita fue.alie.ne manu.vel econ. Rub.

Jpatroclus. Op.qō a tali pacto non liceat recedi.vt.§.ti.j.So. ibi est aliud pactū a quo recedi est turpe. ¶Ultimo op. de ser.exp or.l.iij.Solu.vt ibi.ꝛ p istā.l.ꝛ ea q̄ no. in.l.Ḥia. Ego† cōsului semel in.q.tali pactū fuit appositū ne liceat emptori alienare ꝛ si alienaret deueniret in talē eccleſiā vtrū istud pactū post modū posset tolli de partiū volūtate videt qō nō:qz ius est acquisitū ecclie. In cōtrariū videt casus hic.de hoc dic vt dixi in.l.q rome.§.flauius,ff.de ver.obli.

Jquis ita. Valet pactum apositū tpe venditionis ne liceat fundū religiosum vel sacrum facere.b.d.

c ➡ Andre. pomate.

d ¶Nota hunc casum. per istam.l. limita Bart. in.l. fin.ff.de condi.ob cau.in.l.j.in.ij.colum.ff.de dona.et in.d.l.fi.idē tenet.

¶C.§. flauius. Et nunc consulo sm bar. vide que notaui ad bar. in.d. §. flaui⁹ hermes. ꝛ in.d.consil. Andre.barba.

¶De edilicijs actionibus. Rubrica.

Japud prīorē. Nota bonū ex.in antecedentē vel incontinenti secutū est qñ dicak factū pactū incōtinēti dixi tibi in.l.bonefidei.§.de pac.ꝛc.

Jprecium. Dicit Dy. in.l. j.ff.de do. quod ideo in pacto.l. cōmissorie. et adiectionis in diem transfert dñiū ipso iure p illa verba q̄ dicunt res sit inempta:ego dico qō hoc nō est verum qz etiā in alio pacto illa verba operarent quod est falsum.vt hic.ꝛ ideo est speciale in illis duob⁹ pactis.dic plene vt.d.l.j.ff.de dona.

¶De monopolijs. Rubrica.

Jubemus. ¶No.banc.l. contra istos artifices qui inter se faciunt istas conuentiones quam vidi practicari.

¶De nundinis. Rubrica.

Qui exercen-

Ui exercendorum. Hec est bona lex. et credo qō hic est casus quod tempore nundinarum non possit quis capi pro re presalijs ꝛc.

¶De vectigalibus. Rubrica.

Lex commissum. Hec est nota.l. valeres q̄ incipit in commissum potest vendicari vsq; ad quinquennium nō post. hoc dicit. ¶No.pro his q nō assignauerūt iura ꝛ actiones que licet deuenerint in fiscū ex forma statuti tamen de hoc debet moueri questio infra quinquennium non post quod tene menti quia poteris habere multum de honore ꝛc.

Xceptis. Nota qō vectigal publicum potest locari a ciuitate quod satis est notabile ꝛc.

¶Nona vectigalia instituī posse. Rubrica.

Jprouincialium. No. argumē. qz propter vetustam cōsuetudinem potest induci ius exigendi vectig. vt dixi.ff. de publi.l.vectigalia ꝛc.

¶De commerciis et mercatoribus. Rubrica.

1 ☞ Statutum potest punire ciuem egredientem territorium.

2 Ambasiator finita ambasiata nō gaudet beneficio ambasiatoris si differt recedere.

1 Habes duo notare. Primo† qō potes imponere legem punientem ciuem tuum egredientem territorium vel alios terminos prout statutum disponit. ¶Not. secundo† qō ambasiator finita ambasiata qui differt recedere nō gaudet beneficio seu priuilegio ambasiatoris.

2

¶De rerum permutatione. Rubrica.

1 ☞ Permutatio quare non dicatur contractus nominatus.

2 Permutare est generale ad omnem contractum.

1 ¶Glo.continuat rubricam deinde querit† quare contractus permutationis non dicitur cōtractus nominatus:a sicut locatio venditio ꝛ similia.eandem.q.facit.ff.de pac.iurisgen.§.j.tamē veritas huius.q.ponitur hic.nam permutatio est nomen generale ad omnem contractum ex quo vltro citroq; aliquid datur.permutare enim dicitur hoc est tibi do hoc ꝓ hoc merito non potest dici contractus nominatus:qz habet nomen sui generis.non potest dici qō habeat speciale. nam sicut videmus in simili quilibet nostrum vocatur homo.tamen p hoc quis nō dicitur nominatus sed per nomen ꝓprium.ꝛ hoc tenent docto. omnes

a

2 ¶No.ergo† ex ista glo.qō verbum permutare generale est ad omnem contractum quod valet ad multa.vide glo.ꝛ no.eam.

1 ☞ Verbum comparere est generale ad omnes cōtractus innominatos et diuersum est a verbo emere seu vendere.

2 Si res permutatur cum re que erat venalis exposita qō agatur actione vtili prescript.verbis.

3 Contractus permutationis in quo differat ab emptione.

4 Verbum dedit in contractu venditionis ponitur improprie.

5 Permutatio in quo differat a contractu innominato do vt des.

b Jcū patruus. Ista.l. ponit vnum singulare casum ꝛ nescio eum alibi.b Si res permutatur cum re que venalis erat exposita non habet locū cōdictio ob causaꝫ.secus si venalis nō esset exposita.b.d. ¶Opp.ꝛ videt qō iste sit cōtractus emptionis ꝛ venditionis.vt.§.de rescin.vēdi.l.ꝓtiū causa.solu. ibi fuit tagata quātitas ꝓ qua fuit data species.hic vero quātitas nō fuit tagata. vt dicit tex. ¶Oppo.de tex.qui dicit hic cōpaſſit.ꝛ sic innuit qō fuit emptio.Sol.aliud est cōparare[c] aliud est vendere seu emere. verbū enim

c

1 comparare est generale ꝛ cōprehendit etiam permutationem ꝛ alios innominatos contractus.vt.l.j.§.pe.ff.de cōtraben.emp.ꝛ vēd. Ista tenet glo.ꝛ hic vide glo.quā no.ꝛ signa modo habes qō verbum permutare est generale.vt in rubrica. Item verbum comparare vt hic. ¶Querit

2 † qua actione agit in primo casu.l. Plures sunt opi. veritas est qō agi-

3 tur actione vtili prescri.ver.ad exemplum acti.ex empto. ¶Quero† in quo differt cōtractus permutationis ab emptione ꝛ venditi. Glo.dicit in contractu venditionis datur pretiū ꝓ re. In contractu permuta-

d tionis datur species ꝓ specie hic aduerte† cū dico in cōtractu emptionis datur pretium intelligas p re que traditur ita qō quis non fit obligatus ad dandum.vt.l.exceptio.in prin.ꝛ.§.j.de acti. emp.sed si ab initio conuenissent:vt tu dares rem ego darem pecuniam: quia de natura contractus emptionis ꝛ venditionis non est vt venditor obligetur ad

rem dandam esset contractus innominatus.ꝛ nō esset emptio text.est et glo.sl.in.l. fina.ff. de condi. ob cau.sed si in contractu apponeret vtrūq; verbum vt sit communiter dedit vendidit ꝛ tradidit ꝓ tanta pecunia. vtrum ꝓpter illa verba que dicit dedit designat esse venditio certe non:sed de

4 dit† tibi ponit ipropie.e vt.l.si stipulat⁹.ff.de ẏsur.

e Et dicemus plenius in.d.l.fi. de cōdictio. ob cau.

5 ¶Quero in† quo differt contractus permutationis ab alio contractu innominato do vt des. dic a vt in glo.Et sic communiter tenetur.licet tex. non bene declaret.tene menti banc legem ꝛc.

1 ☞ Contractus permutationis est bonefidei.

2 Permutatio in quo differat ab emptione.

3 Dominium in venditione nō trāsfertur nisi prētio soluto vel habita fide de eo ꝛ an idē sit in alijs contractibus.

f Ermutationem. Actio prescr.verbis. ex permutatione b est bonefidei sicut actio ex empto.b.d.

¶Oppo.§.de rescin.ven.l.ea condictione.Solu. contractus † permutationis assimulatur emptioni in hoc qō est bonefidei. differt tamen in alijs qz emptio contrahitur consensu permutatio non.vt hic dicit tex.dum.dicit re ipsa. ¶Quero ꝛ reuoco

g in dubium⁸ in quo differt emptio a† permutatio

2 ne.Glo.hic assignat differentias ꝛ concordantias quas dic vt in glo.Inter alia dicit vnum quod est c

3 notabile ꝛ est vltima differentia dicit† qō inuenditione non transfertur dominium nisi prētio soluto vel fide habita de eo.secus in alijs contractib⁹ vide istam glos. ꝛ signa eam. Item videtur dicere glo.in.l.traditionibus.§.de pac.Contrarium videtur tenere gl.in.l.cum proponas.§. de dolo. in glo.super verbo remanserit. Idem tenet gl.in.l.si d seruus.§.locaui.ff.de fur.ꝛ ibi dixi tibi.ꝛ.j. eo.l.cū precibus.Glo.formal de hoc vnā.q.ꝛ eam dimittit insolutam.ego puto contrarias glo. esse veras scilicet qō idem sit in alijs contractibus quod in venditione:quia eadem est ratio ꝓ hoc argu. in e l.ij. de pigno.actio.

1 ☞ Permutatio solo consensu perficitur.

2 Actio que oritur ex pacto vestito rei interuentu vnde oriatur an ex pacto an ex traditione.

3 Natura dictionis ex. f

4 Quoties vnum venit ad implementum alterius non agitur ex implente sed ex impleto.ꝛ nu.ii.

5 Ex implemento cōtractus facto per vnū an oriatur actio non implenti. g

6 Ex contractu permutationis quando actio oriatur et que.

7 Actio pscri.verbis quibus casibus locū habeat.

8 Ex pacto nudo incontinenti appositio etiam quādo nullus resultat contractus innominatus oritur actio.

9 In cōtractu facio vt des q̄ actio oriak remissiue.

10 Contractus innominatus an cognoscatur a modo ineundi contractum an ex modo implendi.

12 Contractus innominatus iudicak sm naturā cōtractuum nominatorum quibus assimilatur.

Xplacito. Ista lex hz materiā multū subtilem ꝛ breuiter dicit. Ex pacto permutationis nō oritur actio nisi vestiat.h.d.

¶Op.de.l.cōsensu.de act.ꝛ obli.insti.de obli.q ex b cōsensu vbi emptio ꝓficit ꝛ consensu. sed pmutatio est similis emptioni.vt.§.e.l.ꝓi.ergo ꝛc. Solu. simi

1 lis est in quibusdā:nō in hoc. Ratio qz† permutatio est cōtractus innominatus: ideo solo consensu non perficitur.vt.l.iurisgen.in prin. ꝛ.§.j.ff. de pac.¶Venio ad.q.primo quero⁹ si pactū vestiak

b

2 rei interuentu oritur actio. ¶Quero† vnde oriā illa actio:an ex rei traditione an ex pacto pambulo.Glo.dicit qō oritur ex pacto preambulo.Contrarium dicit tex.hic dū dicit ex placito permutationis re nulla sequuta ꝛc.quasi dicat re soluta oritur actio ex ipso pacto hoc† eñ significat natura

3 dictionis ex ar.§.si seru⁹ extero.l.j.ꝛ de legi.l.non dubium.de pecu.l.eo tẽpore. cū si, Scio hoc etiā

¶Contract⁹ nominatus.an ex tractu pmutatiōis sit innoiatus ade Bart.in.l. siue apud acta.§. de transact.ver. q̄ro j.vtrū sit contractus.

¶Si cū patru⁹. alibi. ista.l. nō est alibi sm bart.hic ꝛ bal.in.l. si vt ponis.§. de cōdi. ob cau.ꝛ pōderat eam not.bar.in.l. j.ff. eo.

¶Cōparare. vide bic bal.ꝛ bar.i d.l.j. de ẓben.empti. ꝛ in.l. si quid relictum. in prin. de lega.j.

¶Hic aduerte. adde bart. in.d.l. ex empt.in princ. ꝛ in.d.l.fi.

¶Impropie.ad de bart.in.d.l.ex empto. de actio. empti.

¶Permutationem.adde bar.in l.j.in fi.ff.eo.tit.

¶Reuoco in dubium.adde bart. ꝛ glo.in.l.j.ff. eo.

¶Primo q̄ro. adde bar.in.l.cuz mota.ꝛ.l. siue apō acta. de transact. post glos.ibi bar. in.l.si qs debitorem.de iureiur.et in.l. naturalis.§. pe.de pscri.ver.ẓ an cōtractus isti innoiati dicātur instituti per solā constitutionē prē carū.vide bart.in l.j.§.ꝓ dona.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

probat gl.p multa exẽpla que omnia examinare
esset difficile nec ptinet ad materiã nostram. boc
4 etiam ꝓbatur regula generali q̃ est quotiesꝫ ynũ
venit ad implendũ alterius nõ agit ex implen
te.sed ex impleto vt hic pt3.ff.l.si stipulatus. ff.l.cũ
enim.ff.-e do. ¶Scdoꝫ quero qd si ab vna parte
impl3 cõtractus.vtrũ ex hoc vestiat adeo qõ pa
riat actionẽ alteri parti q̃ nõ implenit.gl.vr dice
re qõ hec qõ sit fatua ad qd emꝫ possit agere altera
pars cũ iã sit ipletus Zctus sed certe nõ est fatua.
posset emꝫ esse qõ l3 Zctus sit impletus fuit datum
mancipiũ vitiosum vel morbosum ita qõ expedit
ei qõ possit agere veritas est qõ ei solũ implet̃ g eũ
implet nõ alteri parti.nec cõtra se implentẽ adeo
qõ si vult põt adhuc penitere. vt.l.si pecuniam. in
pcin.ff.de cõdi.ob cau. ¶Venio ad glo. magnaꝫ.
¶Quero primo circa banc.l. qũo stipulatio fuit
subiecta dicũt quidã primo pcessit cõuentio nuda
de pmutando.scõo illud fuit deductũ in stipula
tione.ꝛ boc tꝫ gl. Alij dicũt qõ ab ipso initio vna
fuit cõuentio stipulatione vallata vtraq; põt esse
bona tñ in hoc põt esse differẽtia qz qñ pcessit nu
da cõuentio ꝛ sequta est stipulatio liquidẽ incõti
nẽti orit actio ex ipsa stipulatiõe. Itẽ pactũ nudũ
precedẽs vestit cohercẽtia Zctus:ꝛ ex eo orit actio
pscriptis vbis:sed qñ esset vna cõuentio tñ stipu
latione vallata:nõ posset agi:nisi ex pmissa stipu
6 latione. ¶Quero ergo ꝛ reuoco in dubiũ qñ ex
Zctu pmutationis orit actio:qua actiõe agẽ. fol.
aut nõ interuenit stipulatio:ꝛ tũc agit actiõe pre
scriptis vbis:vel in fact̃ q̃ est idẽ vt ipleak qõ cõ
uenit.vel cõdi.ob cau.ad repetendũ qõ est datũ cũ
distinctiõe.aut res fuit exposita venalis vel nõ.vt
ff.e.l. Si vero interuenit stipulatio tũc distingue:
aut stipulatio sola pcessit aut pactũ. vt.ff.ꝑpi.digi
qz ergo hic fit mẽtio de act.pscri.ver.ꝛ act. in fact.
ideo gl.intrat materiã actionis pscri. ver.ꝛ act. in
7 fac. ¶Quero in gbus ꝛ casib⁹ bz locũ actio prescri
a ¶Prescriptis v a ptis verb.ꝛ act.in fac.gl.dicit qõ bz locũ primo i
bis.adde gl.ꝛ ibi pactis incõtinẽti appositis.vt.l.ij. afs.iij. de pac.
Bart.in rubri.ff. inter emp.ꝛ vẽ. Itẽ vbi dubitaẽ de noie Zctus. vt
de prescrip. verb. ff.de pscri.vb.l.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ.l.si tibi rẽ.ꝛ.l.j.de exerci.
Vlegan. act. Itẽ tertio bz locũ in trib⁹ Zctibus innoiatis.
scz do vt des.sub q̃ est pmutatio. facio vt facias.et
do vt facias ꝛ in quarto:scz facio vt des:i quo da
tur actio de dolo.vt.l. naturalis.ff.qñ fi faciã.ff.de
pscri. ver.ita dicit gl. Docto.vltramõ.3tra. Imo
nõ est nisi vna actio pscri.vb. scz q̃ orit ex Zctibus
innoiatis.Sec ob.qõ oꝛ de pactis icõtinẽti appo
sitis. nã ideo ibi orit qz habita relatione pacti ad
contractũ resultat qdã Zctus innoiatus.nã si ego
vendo tibi libꝝ ꝑ centũ pacto apposito vt vadas
ꝓ me romã habita relatiõe pacti ad Zctũ resul
tat quidã Zctus innoiatus.f.facio vt facias.f.ven
do vt vadas romã.ita dicũt ipsi. Istud est falsum
p.l.i bonefidei.ff.de pac.vbi dicit tex.qõ orit actio
ex ipso pacto nõ ex Zctu innoiato q resultat babi
ta relatione bincinde. Idẽ in.l.iurisgẽtiũ.ff. quin
imo.ff.de pac. Preterea pactũ incõtinẽti appositũ
vestit coherẽtia Zctus.vt.o.l. in bonefidei. et.o.
ff.qnimo.sed Zctus innoiatus vestit rei interuen
tu.aliud est ergo vestimentum vnius aliud est ve
stimentum actiuum vt digi tibi in.l. petens.ff. de
pactis. Preterea ego video qõ ex pacto nudo in
continenti apposito orit actio etiam quando nul
lus resultat Zctus innoiatus ex illa relatione. vt
ff.de vsur.l.frumẽti.ff.de vsur.l.etiã si bene inspi
2 ciaꝫ.nã pone ibi illud qõ est mutuo datũ creditori
esse ꝑmissum ꝑ stipulationẽ ꝛ appositũ pactũ nu
dũ de vsuris certe nullus resultat Zctus innoia
tus. Est emꝫ cui ꝑmitto ꝛ creditor ad nihil obligat
et tñ constat qõ ex pacto illo orit actio. teneo ergo
glos.nostram. ¶Itẽ in scõo mẽbro qñ dubitaẽ de
noie Zct⁹ verũ dicit gl.põt emꝫ esse qõ nullus Zct⁹
innoiatus resultat.exẽplũ tu posuisti libꝝ tuum
ad vẽdendũ ad stationẽ hic nihil fuit dictũ exꝑes
se qd illi vẽditori deberes dare.vñ nõ põt dici qõ
hic innoiatus Zct⁹ fit.ꝛ tñ agit actione pscrip.ver.
in tertio casu:scz in Zctib⁹ innoiatis.ꝛ glo.ꝛ doct.
vltramõ.sunt i cõcordia ꝛ remanet qõ glo. nostra
9 dicat veritatẽ. ¶Quero circa illud qõ gl.dicit ꝙ in facio vt des oꝛi
tur actio de dolo nõ prescrip.ver.an hoc sit verũ.ꝛ que est ratio huius.
Certe hoc examinaui plene.ff. de dolo.l.cũ ꝑponas.dic vt ibi. ¶Que
10 ro vtrum contractus innominati ꝙ cognoscantur per modum ineundi
contractum:an cognoscanꝫ ex modo implendi.Glo. dicit ex modo in
eundi.vt.l.cũ mota.C.de transa. Doct.vltramon. dicunt econuerso qõ
cognoscanꝫ ex modo implẽdi.ꝛ illud est principalius:als esset impone
re legẽ verbis do. Jac.but.tꝫ opi.glo.vt cognoscatur ex modo ineundi
11 contractum.ꝛ hoc ipse ꝑbat sic.qñ vnũ venit ad implementũ alterius
tunc debemus inspicere illud qõ impletur.vt in hac.l. in ꝓin. ꝛ.l. si ita
stipulatus.ff.j.l.cum enim.de noua. Preterea quando vnũ venit tan
quam accessorium ad illud inspicimus quod est principale. vt.l. ꝛ si nõ sint.
ff.peruenianus.de aur.ꝛ arg.leg. sed hoc implemẽtum venit vt acces
sorium ad illud quod impletur:scilꝫ ad cõuentionem.ergo ꝛc. Ego als
digi vobis qõ ista disputatio displicet mihi.dico enim qõ sicut ab initio
contractus emp.ꝛ vendi.ex parte ementis est emptio.ꝛ ex parte vendẽ
tis est venditio nec inspicitur quod precedat vtrum incipiamus verba
ab emptore:an a venditore.vt.l.j.de re.permu.ita dico in istis contracti
bus innominatis ab ipso principio ex parte vnius est do vt facias.ex
12 parte alterius est facio vt des. ¶Exẽplum probatur ꝙ quia contractus
innominati dijudicantur ꝑm naturam contractuum nominator̃ qui
bus assimilatur.vt.l.j.ff.si quis seruus.ff.depositi.ꝛ.l.cum qui inspecto
ri.ff.commodati.ꝛ iste contractus dovt facias assimilatur locationi.vt
dictis.ll.sicut est in locatione non inspecto ordine verborum. Ex parte
locantis est locatio ex parte conducentis est conductio. ita bic ex vna
parte est do vt facias:ex alia ꝙ est facio vt des. Jdeo ex ꝑte eiꝰ ex cuius
parte est do vt facias oritur actio ꝓscrip.ver.ex parte alterius ex cuiꝰ
parte est facio vt des oritur actio de dolo.ꝛ sic cessant rationes que stũt
in contrarium per do. Jaco.cum dicit.inspicimus illud qõ implek.fa
teor:sed ab ipso initio isti contractus fuerunt variati ex persona cõtra
hentium:ergo ꝛc.ita debemus intelligere istam materiam. ¶Venia
mus ergo modo ad actionem in factum.ꝛ de hac non dico modo:sed di
cam deo duce in.l.j.ff.de condi.ex lege ꝛc.

1 ☞Actio prescri.verbis que datur ad implendum quod conuenit an
detur precise ad dandum:vel liberetur prestando interesse.

Um precibus. Cõdictio ob causam est per
sonalis ideo datur cõtra cõ
trahentem nõ contra tertium possessorem.b.d. ¶Queritur
bic primo vtrum in contractu permutationis transferatur
dominium alia re non tradita vel fide habita de ea. dic vt digi.ff.e.l.ij.
1 ¶Quero secũdo an bec actio prescrip. verb. que datur ad implendũ
quod conuenit detur precise ad dandum an liberetur quis prestãdo in
teresse.glo.tenet qõ liberetur prestando interesse.Docto.vltramon. di
cunt contrarium. Dy.tenet glos.in.l.stip.non diui. in distinctione ma
gna. Et ego teneo glo.dic vt ibi ꝛc.

¶De locato et conducto. Rubrica.

¶Continua vt in glo.

Ominus. De bac materia habetis in.l. dominus
bozreorum.ff.eo.titu.

☞Conductor vel locator operarum quis dicatur.
Conduxit sepe ponitur ꝓ locauit ꝛ econuerso.
3 Locans operas ad faciendum edificium certa mercede constituta quã
do possit mercedem petere ante opus finitum.

1 Duersus. Primo est bic videndum quis ꝙ locat̃
locator ꝛ quis dicatur conductor.ꝛ dic
tex.videtur velle qõ ille qui prestat operas dicat conductor
ille qui dat pecuniam dicatur locator. ¶Item in contrarũ
videtur tex.ꝛ ista est veritas qõ semper iste qui dat pecuniam dicitur cõ
ductor:iste qui dat operas vel pecuniam dicitur locator:vel qui prestat
patientiam habitandi vel facultatem ducendi aquam ꝛ similia.ꝛ ille di
catur locator.vt.l.j.ff.si quis seruum.ff.depositi.non ob.bec.l.quia ver
bum bic conduxisti ponitur improprie.l3 glos.videatur aliter exponere.
2 tamen nibil est dicere. Sepe enim ponitur conducit ꝓ locauit et
econuerso.vt.l.veteres.de act.emp.ꝛ.l.si dominus.ff.de vsufru. ¶Que
3 ro secũdo ꝙ quando quis locat operas suas:vt facias edificiuꝫ aliquod
b certa mercede.vtrum possit petere mercedem ante finitum opus.b Hl.
bic videtur dicere qõ fic.arg.ff.de iud.l.ꝓperãdum.ff. in bonorarijs.
vide glos.istam certe.ff.in bonorarijs. nibil facit ad ꝓpositum quod
speciale est in aduocato.vnde dicunt doct.bic inspiciendum esse qualia
tem pei sone que locauit operas suas ꝛ qualitatem operis. Quid enim
si quidam pauper artifex promisisset facere palatium cõmunis ꝓ cer
ta quantitate.certe debet sibi solui quantitas interim. ar. ad boc.ff.e.l.
qui insulam.ꝛ.l.si vero nõ remunerandi.ff.si.ff.man.quod satis placet.
teneatis menti istam glo.quia valet ad multa ꝛc.

1 ☞Pensio domus solnitur iuxta cõsuetudinem locorum ꝛ ea cessan
te in fine temporis.

Edem quam

a ¶Edẽ quã. Intelli
ge istũ tex. qloquit
vt ꝓpter refectionẽ
necessariaꝫ possit
cõductor expelli ꝛ
ea ꝓfecta ꝛductor
in domo reponi ꝛ
beat ꝛ est no.gl. in
cto ter. in ꝛbo resta
rigz dñm in fi. in.l.
duo.ff.cum inquili
nus.ff.vti pos.ꝛ ibi
barto. Itez limita
bãc.l.fin an.in cõ
ductione ad longũ
tẽs qz dicet habe
re ius ꝛ ita ipse ꝛsu
luit in cõsi.certum
est ꝙ in ano dñi ꝛc.
adde Inno.i.c.ꝓ
pter sterilitatẽ. eẽ
eo.ti.ꝛ ibi vide ad
banc.l.per imo.in
glo.pe.

☞Andr. Pomate.

a ¶Edem quaꝫ. ad
istã.l. vide alex. ff.
l.xxix.in.ij.col.pn.
ivo.iiij.ff.cc.xxij.
ad fi.vo.iiij.ꝛ.dxxx
vj. col.iiij.volu.ij.
vbi ponit an colo
nus dicaꝫ malever
sari si vẽdidit reꝫ
locatã sibi ꝙ ꝓ
ꝙ pulchre ad istã.l.
vide ꝑ ꝑm ꝛ.ff.cv.
vo.iij.col.j.ꝛ.iiij.ꝛ
vj.ꝛ.cxviij.vol.v.i
ꝓmo dub.vbi po
nit multa circa ꝛ
an cõductor dicaꝫ
male ꝛsari an req
ratur snia declara
toria sup hoc et.v.
etiã volu.iiij.

balyano
glos 129
vbi 4b

b ¶Licet. vide bar.i
l.si merces.ff. vis
maioꝛ.ff.loca.

Pro saluãdo bar.
i bac.l.l3. vi ꝛ.
quã posui ad.ff.vis
maioꝛ.in.l.si mer
ces.ff.e.ti.de loca.
ꝛ conduc.

¶Emptorem. In
ꝓin.bec.l.fallit in
fisco ꝛ i matricula.
l.fi.ibi bal.f.de in.
fis.ꝛ tex.ꝛ bar.in.l.
negotijs.ff.de mã
ci.ꝛ colo.lib.gi.

☞Andr. Pomate.

c ¶Emptorem. an
ista.l.habeat locũ
i colono ptiariovi
de Ro.cõsi.cccix.ꝛ
2si.cccxi.ꝛ are.clx.
col.viij.ꝛ alex.2si.
cxviij.vo.v.i.li.qu
bio vbi ponit mul
ta ad bãc.l. magie
assignãdo eius rõ
nẽ ꝛ an ꝑcedat qñ
emptor solũ emi
set fructꝰ rei locate
vel qñ esset fctã lo
catio ad lõgũ tẽꝑs ꝛ
cxxij.e.vol. magie
in.j.col.ꝛ in vlti.in

1 ☞Si loquaꝫ fundus ꝓ certa quãtitate olei vel
frumenti an dicaꝫ locatio.
2 Libelli verba impropriantꝰ vt saluetur.

1 Olei. †Oppo.locatio non cõ
sistit nisi interuenerit pe
cunia numerata:vt.l.j.ff.si quis seruuꝫ.
ff.depositi.ergo bic non fuit locatio. Glo.
fatetur contrarium ꝙ bic intelligitur locatii.i. in
vsum concessisti.et sic fuit bic contractus innomi
natus.vide glos.istam si boc est verum:ergo potest
iste penitere cum in contractibus innominatis lo
cus est penitentie.vt.l.si pecuniam.ff.de condi. ob
cau.huius timore oportet te exponere si olei.f.iam
soluti.et sic non erat res integra quia contractus
erat impletus ex parte alterius. merito non erat
locus penitentie alias secus. ¶Item instatur sic
bic est contractus innominatus ergo non est con
tractus bonefidei. quia non dicitur bonefidei nisi
in duobus casibus.f.de permutato et estimato. vt
insti.de actio.ff.actionum.ff.titul.j.l.ij.sed bic non
est de his.ergo ꝛc. Solu. oportet te dicere de neces
sitate ꝙ res bic erat de exposita locando tñ postea
merces fuit constituta in oleo vnde babet similitu
dinem cum contractu bonefidei.argu.ff.titul.j.l.j.
d alias nescio defendere istam.l. ¶Ultimo not.ᵇ ꝙ
2 per bãc.l.semel. Tego defendi vnum libellum. age
bat enim aliquis cõtra colonum dicẽs ꝙ sibi loca
nit fundũ ꝓ certa quãtitate frumenti. opponeba
tur ꝙ nõ erat locatio ista.ꝛ sic libellus nõ procede
bat.ego digi ꝙ procedit.ponitur emꝫ locare impro
prie.vt bic videtis ꝛc.

Dprobationem.
Ex contractu locationis non probatur
dominium. ᵉ boc dicit. ¶Doc est verum
ꝙ locatio non sufficit ad probationem dominij.f. e
sola sed cum alijs sic.pone enim ꝙ ego locaui fun
dũ titio:ꝛ quod ipse tanꝫ meus colonus labora
uit lõgo tempore.ꝛ probatio tit. Certe ex boc pro
babitur possessio:ꝛ per consequens prescriptio qõ
f tene mẽti perpetuoᶠ ꝛc.

1 ☞Possessio ꝙ possit queri sine causa.
2 Exceptio dolo facis non babet locum in possessо
rijs recuperande quia spoliatus ante omnia est
restituendus.
3 Conuentus actione locati quando possit oppone
re exceptionem dominij. f

Ygs cõductiõis.
Ista est singularis lex. Conductor con
uentus condictione ex bac.l.debet ante
omnia restituere rem nec questionem potest refer
re dominij. Sboc dicit ꝑm lect. quam puto rectam
ꝛ legitur duobus modis ꝓncipaliter qui tangũ
tur in prima glo. Jtem secunda lect. diuiditur in
alios duos modos et tanguntur in secunda glos.
pono casum in terminis secundũ ꝙ posuisti sum
marium postea examinabo lec.leꝝ ista primo legi
tur quando quis locauit alteri rem quam ipse cõ g
ductor habebat tenebat et possidebat.et bic casus
ponitur in ꝓnc.glo. ¶Contra quem casum op
primo ex sola locatione non potest queri possessio
locati: quia sicut dominium non potest queri sine
causa:vt.l.nunq̃ nuda.de acquiren.re.do.ita nec
possessio sine causa potest queri.vt not.in.l.quod
meo.in ꝓinci.ff.de acquirẽ.pos. Solu. dico ꝙ ista
lec.non procederet si teneremus illam opin.quam
1 tenet Jaco.de are.sed doc. † omnes communiter
tenent contrarium:quia possessio non potest que
ri ex causa nulla vel iniusta:vt.l.j.ff.si vir.de acqui.
pos.procedit ergo ista lec. ¶Sed cõtra istam opi.
oppo.de doli exceptione.l.j.ꝛ de regu.iur.l. dolo.
Sol.dicunt quidam istud esse ideo quia ista lectu
2 ra sic exꝑesse ordinat. tu † dic regula dolo facit
non babet locum in possessorijs recuperande pos
sessionis quia spoliatus ante omnia est restituen
dus:vt.l.momẽtanee.j.vnde vi.ꝛ.l. si qs ad se fun
dum.j.ad legem iuli.de vi.licet istud est iudicij re
cuperãde possessionis cum eo ꝙ colonus de

fi.ꝛ vi ẽt fodi.limi
tãte ff.ff.xv.col.v.ꝛ
de materia hui⁹.l.
vide alex.ꝛ bar.i.l.
fi filiusfa.ff. fi vir
ff.sol.ma.ꝛ barba.
2fi.xxxvi. col.xij.i
iij.dubio volu.ij.

¶Si olei. vltimo
no. Itẽ no.i.l.insu
lã.de pscri.v.ꝛ bar
to.i.d.l. si merces.
ff.vis maioꝛ.l.fi.ff.
eo.ꝛ adde bar. Bet
do.ant.q̃ cũ eo trã
sit in.c.ꝓtitus⁹.de
reli.do.ꝛ bal.i ru.
de iure empby. in
v.v.dicit ꝛba libel
li ꝓpobare. vi ꝙ ne
late digi post bar.
i.l.aureli⁹.f.sticho
de lib.leg.adde tñ
ꝙ si actor dicat ꝙ
agrimẽsor locauit
sibi opas libell⁹ ẽ
inept⁹.l.j.f.j.ff. si
men. fal.mo.di. q
itellige vt ibi not.i
agrimẽsore a pu
blico deputato.et
ad bar.bic vide la
te.o.ma.soci.i.c.di
lecti.arti.xxxiij.eẽ
de li.ob.ꝛ ibi 2cor.

¶Ad ꝓbationẽ.
Nũq̃.an sola loca
tio sufficiat ad ꝓ
bationem dñij.ad
de q̃ no.bal.in.l.fi.
de adi.leg.ꝛ vi.i.c.
inter dilectos ppe
fi.de fi.istru.vbi vi
de gl.adde tex.i.c.
cũ venerabilis. de
reli.do.ꝛ in.i.solẽ
nib⁹.C.de rei ven.

¶Perpetuo. vi ꝙ
Spe. limitãdo sic
bãc.l.in ti.de lo.f.
nũc aliꝫ.v.iij.no.ꝛ
vide q̃ bic no.bal.
adde Vlegã.2fi.cij.
ꝛ.xxiij.lib. bal.2f.
ccxxxvi.cũ duob⁹
sequentibus ꝛ 2fi.
cclxxx.e.li.ꝓ bald.
cõsil.v.iiij. libro
Andre.ficu.2fi.l.

¶Si qs. referre
dñij. qñ conductor
possit opponere.
exceptionẽ dñij lo
catori. adde glos.ꝛ
bar.i.l.ei a quo.ff.
de vsuca.ꝛ bar.la
tiꝰ in.l. si aliẽnã.ff.
so.ma.ꝛ q̃ not. di
gi post bar.i.l.cõ
modareff.commo
da.

b ¶Finituꝫ opus.
adde bar.in.l.qui
insulam.f. idem.
ff.eo.ꝛ bar.in.l.di
uortio. in ꝓinci.
so.ma. vide no. in
l.ꝓtori.et qõ not.
Bald. in.l.j.ff. de
var. et extraord.
cogn.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Denegat. vide a bic bal. a ter. a bar. in l. si is q. ff. de pre scrip. v. Et ¶ vide p Alex. de imo. in cõ si. ec. in si. prin. i. v. volu.

↪ Andr. Pomate

b ¶ Tria verba. vide alex. ff. eo. vo. iiij. a ff. eo. vol. i. in. l. si ali quã re maxime in vlt. co. vbi declarat banc. l. ff. de acqui. pos. a vide et aliqd per barba. ff. eo. col. iiij. volu. iij.

c ¶ Jus emphyteoticarium. ad enidẽtiã vide in. ff. adeo. 3 insti. o loca. a bar. not. in. l. liberti. in vlti. col. de ope. li. a spe. o loca. ff. nũc aliqua. a bal. bic in rub. a p dicto bar. bic est gl. not. in. c. potuit. de loc. vide bar. in scõa oppo. ff. a Cy. bici vlt. colum. a bar. in. l. mi bi a titio. de verb. obli.

d ¶ Ad rẽ. vide no. p bart. in. l. si vno. ff. itẽ cũ quida. ff. lo b ca. a no. q in hoc Jctu feudi a locatio nis bz locũ vtilis redhibitoria. q to minoris vt singu. not. bart. in. l. ij. de edil. acti. qd aũt si emphyteota scindit arbores fructiferas an dns possit ipm expellere. vide barto. a bal. a Jmo. i. l. dinortio. ff. fundũ. ff. so. ma. a in aut. qui rẽ. de sacrosan. ec. Et an habeat locũ in emphyteota primati in ea pte dns dicit q propter deterio 1 rationẽ. põt expelli vide bal. a imo. i 2 d. ff. si fundum. Et 3 istud adde ad ea q no. in. l. pp. in ver. 4 quero vtrũ dns et 5 facit ad. l. edẽ. s. loca. Adde q posui i 6 d. ff. si fundũ. pbi al 7 leg. bal. tenere q i 8 cidẽs arbores fru 9 ctiferas possit expelli. a ad id qõ di 10 cit barto. q emẽti fructus cluſſ de 11 beat fieri remiſſio. 12 vide Pe. de anch. cõſi. cccliij.

↪ Andr. Pomate.

e ¶ Differt. an differat Jctus ẽphyteosis a Jctu ẽptionis a vẽditionis a

negat[a] mihi reſtituere poſſeſſionem: ſpoliat me ergo ante omnia debeo reſtitui. nec põt poni illa regula dolo facis q petis. iſta eſt vera lec. Alio modo glof. legit iſtam legẽ ſimplr in quolibet qui locauit rem nõ diſtinguendo quis poſſideret. ¶ Ad iſtam lec. op. locatio rei proprie non valet: vt. l. qui rem. ff. eo. a. l. ad probationem. et. ff. depoſi. l. ſi rem ergo non põt agi ex locato. hic dicitur cõtrarium quare male. Huius timore lect. huius. l. variatur duobus modis, vno modo q bic agitatur actione ex locato. non obſtant iura contraria q z locatio nõ valeat tamen leg imponit tibi ſilentium q nõ poſſis bic opponere q locatio non valeat ratione dominij. iſta lec. non placet per. l. ad probationem ff. eo. Preterea per oppoſitionem iſtius exceptionis detegitur q agens ſine cauſa a ſine actione experitur. ergo non debet audiri: vt. l. ſi pupili. ff. vi de amus. ff. de nego. geſtis. Quid ergo dicẽdum eſt ſcõo modo q bic agatur condictione. ex. l. iſta. a ceſſant omnia contraria a iſta eſt vera. ¶ Contra hoc oppo. ego video[r] tenere T q agenti ex locato poſſit opponi exceptio dominij. Contra. ff. commoda. l. ita vt ſi fur. ff. de pig. acti. l. creditores. cum ſi. fo. agẽti ex locato vel alia actione perſonali non poteſt obijci exceptio de dnio tertij: ratio q per hoc non impr̃obatur cõtractus. põt enim quis mihi locare cõmodare a tradere pignori rẽ alienam. ſed ſi opponitur exceptio de dominio ipſius cõuenti bene poteſt hoc fieri quia per hanc detegitur cõtractus nullus: vt. l. qui rem. a. l. ad probationẽ. ff. eo. ¶ Contra hoc oppo. a videtur q de dominio tertij poſſit opponi. vt. l. bona fides. ff. depoſi. ¶ Solu. ibi nõ ſolum ego opponebam de dnio tertij: ſed etiam ipſe tertius agebat contra me et aſſiſtebat mihi. ¶ Ultimo oppo. j. de agri. et cenſi. i. libbus. Sol. bic conſtabat de locatione ibi non fm veram lect. Et bis diſtingue tria verba: b aut de locatione eſt dubium a poteſt opponi exceptio dnij. vt. d. l. libbus. aut de locatione conſtat: a. tunc aut agitur conditione ex bac. l. ant actione ex eo ẽtractu. primo caſu non põt obijci exceptio dominij: vt bic. ſecundo aũt caſu ſubdiſtingue: aut obijcit cõductor de dnio proprio aut de dnio alieno. ſ. tertij. a B ſecundo caſu aut ille tertius agit et aſſiſtit ſibi: aut non: vt pz ex preditis ꝛc.

Sti bi. Allegaui tibi iſtam. l. ſ. de pact. q pactum veſtitum non veſtit pactum nudum inter alias perſonas licet eaſdem ſic.

Sonductores. Iſtam conſtitutionem habuiſtis de verbo ad verbũ. j. vñ vi. l. nõ abre. iõ bic nihil de ea dicem[o]. z dic vt dixi tibi ꝛc.

¶ De iure emphytetico. Rubrica.

☞ Illa dicuntur differre ſpecie que habent diuerſas diffinitiones.

Rõ q re in emphyteoſi re pempta pẽsio nõ ſoluat. Qui locat vel cõcedit in emphyteoſim tenetur ad patientiam.

Ratio quare perempta parte rei pẽsio debeatur. Contractus emphyteuticus in quo differat a Jctu emptionis a venditionis a locationis.

Cõtract[s] emphyteotic[s] an debeat fieri in ſcriptis. Emphyteoſis in quo differat a contractu libelli. Quid a contractu precarij.

Diminutio magna que dicatur ad boc vt fiat diminutio mercedis.

Si res in emphyteoſim conceſſa augetur an augeatur penſio.

Qua actione agatur ex iſto contractu.

Si res i emphyteoſim ꝛceſſa eſt in loco guerre vel peſtis q nõ poſſit laborari q penſio nõ debeat.

Vs emphyteoticariũ. Contractus emphyteuticus eſt contractus per ſe et pacta apposita in eo valent. et ſi perit res tota: liberatur emphyteota,

c ſecus ſi pro parte. b. d. Ad euidentiam debes ſcire qualiter fiat contractus emphyteuticus. nam ab initio datur certa quantitas vtputa cẽtum a poſtea annuatim paciſcitur aliud modicũ dare. ad hoc quero vtrum iſte ſit cõtractus emptionis a vẽditionis vel locationis. Ad quod reſpondet imperator. ¶ Nota ex prima parte q illa dicuntur differre ſpecie que habent diuerſas diffinitiones. f Ex vltima parte not. illam diſtinctionem. aut tota res periit aut pars. Ad vltimam partem op. a videtur q a die celebrati Jctus periculum ſpectet ad emphyteotam ſicut dicimus in emptore: vt. l. j. ſ. de peri. a cõmo. rei ven. Solu. aliud eſt in emptione aliud in locatione a in cõtractu emphyteutico.

2 Ratio T q z in contractu emptionis venditor obligatur ad rem[d] a ſic ad ſpeciem certam vt ad officium aliquod. ſ. ad traditionem q officium eſt mo d mentaneum. Unde ſolutione eius qõ debetur liberatur et perempta illa certa ſpecie liberatur q 3 ad ipſa z certam ſpeciem tenebatur: ſed ille T qui locat vel dat emphyteoſim nõ tenetur ad certam ſpeciem ſed tenetur ad patientiam vt patiatur colo g num vel emphyteoticarium vti frui: vt. l. ex conducto. in prin. ff. loc. que patientia cum nõ habeat ratum ne ſit certa et limitata non poteſt poſtea prestari q ſi res eſt perempta: ideo non põt peti penſio. iſta ſit vna ratio. vel aliter dic per. l. pignus. de pig. acti. res perit ei cuius eſt ſed in cõtractu locationis et emphyteotico res eius remanet a remanet etiam poſt Jctum perfectũ: ideo ei perit. Secũdo op. et videtur q qñ petitur pars rei debeat fieri diminutio mercedis: vt. l. z. ſ. tit. j. Solu. aliud eſt 4 in locatione aliud eſt in emphyteoſi. T Ratio quia emphyteoſis datur ſub quadam penſione modica que percipitur magis ad oſtendendum cognitionem dnij q in recompenſatione fructuum qui percipiuntur. merito z pereat pars rei non tñ fit diminutio mercedis q ſemper remanent fructus ſufficientes ad pẽsionem ſeu canonem que annuatim preſtantur: qõ non cõtingit in locatione a conductione. ¶ Quero in quo differt[e] iſte contract[s] 5 e a contractu emptionis a venditionis a locationis a conductionis. Solu. vt colligitur ex ſcõa a tertia gl. quas no. inter alias habes vnam dñam quam b multum notani vobis in quadam diſputatione quam feci. dicitur bic q in emptione a venditione ſoluitur pretium ab initio. bic aũt ſoluitur canon annuatim et vide glo. Et per hoc ego dicebam qñ quis emit a communi perũſij fructus redditus et proventus cluſij pro certis annis a in certo pretio ſoluendo annuatim pro rata: vtrum debeat fieri diminutio pretij propter ſterilitatem ſicut in locatione et conductione. An vero nõ debeat fieri ſicut i in emptione et venditione dic vt dixi in q. illa que incipit publicannus. a inter alia que ibi dico nõ curo vtrum dicat rem vendidit ant dicat locauit. ſed dico inſpiciendum vtrum ſit venditio ſeu locatio inter alia eſt vtrum preſtatio ſit annua vel non qõ eſt vnum de his propter que diſcernitur vtrum ſit emptio vel locatio. ¶ Quero vtrum T contractus[s] emphyteoticus debeat fieri in ſcriptis.[s] dicunt q dam q ſic per tex. in verſic. quo cuncta. et hoc videt tenere glo. iſta quam modo legi. Alia gl. ſuper verbo ſcriptura videtur dicere aliter q licet permittatur q fiat in ſcriptis non tamen prohibet quin poſſit fieri ſine ſcriptis. et illud approbat conſuetudo. ¶ Quero in quo differt iſte contractus a 7 contractu liuelli.[b] Dicunt quidam q emphyteoſis datur perpetuo vel vſq ad certas generationes liuellus datur vſq ad ccc. annos. de hoc contractu liuelli tangit in glo. ſ. de ſacroſan. eccle. aut. ingreſſi. et. l. ſi finita. ſ. ſi de vectigalibus. ff. de dã. infect. Breuiter puto q nulla ſit differentia inter emphyteoſim et liuellum. Itẽ videtur tex. g. colla. qualiter fundum poterat alienari. c. j. ¶ Quero 8 quid differt iſte contractus a Jctu precarij[i] quidã canonift e ponunt etiam bic aliquas differentias vt extra de precarijs. c. j. Breuiter ſm nos pcarius differt abſq dubio q in Jctu precarij non intereuenit pretium et põt dns reuocare qñ vult ſed in quibuſdam locationis. vide are. cõſi. cxj. vbi ponit an liceat argue re ab ẽphyteoſi ad locationẽ a longũ tempus.

↪ Andr. Pomate.

¶ Utrũ Jctus. vi de barb. cõſil. xiiij. col. xij. vol. ij. a ro. ſi. cij. a alex. cxij. i ſi. in j. vo. a. cxxxvj. col. iiij. e. vol. et vj. vol. ij. a. l. col. ij. vol. v. ange. are. in ſ. adeo inſtitu. loc. a bar. ſibi Jnus in l. iuriſgẽtiũ. ſ. qn imo. in. vlt. col. ff. ẽ pac. a ſoci. ſi. clxix. col. penul.

¶ In ſcriptis. q requiraf ſcriptura tenuit Jo. an. in. c. potuit. de loc. a idẽ bal. bic a gl. in l. ſ bik de pig. i l. pactus. q bonefidei. C. de pac. ſpec. ſ in ti. de loc. ſ. nũc ali qua verſi. v. q ro. p gl. i. ſ. adeo. inſtit. loca. do. Anto. i. d. a doc. tenẽt opin. Bart. bic.

ADDE qõ non regraf ſcriptura. alex. ſi. cxvij. iiij. lib. Andr. ſicu. ſi. giij. i quo aũt differat liuellus ab emphyteoſi. vide ange. cõſi. clxxxiiij.

¶ Cõtractu liuelli. vide bal. in. d. ſ. ſi de vectigali. a bal. ſ. in rub. a qd ſi di co vẽdo tali rei. dicit bal. bic in. ij. col. q nõ eſt ẽphyteoſis. ſed Sct[s] ſuperficiari[s]. ¶ Contractu pcarij. vide bar. in. l. ſi finita. ſ. ſi. de vecti galib[s]. ff. de dã. infec. a bal. ſ. e. tit. in rub. vide bal. in. l. liberti liberteq. in vlt. col. j. de ope. li.

a ¶ Sufficientes fructus. ab bas ſicu. in. d. c. potuit. dicit q nõ putat hanc limitationẽ eſſe verã inter emphyteotã a colonũ. vide Spe. de loc. ſ. nũc aliqua. verſi. z bic fm Jnno. eſt differẽtia vt patet ex no. p Bar. ſ. ea. l. in pzinci. a in. ij. op.

ADDE qñ per diminutionẽ rei emphyteo. fit fienda remiſſio. andre. ſicu. cõſil. xiij. ij. lib. alexã. ſi. cxij. j. li. et vnũ verbũ per Pet. de anc. cõſi. l.

b ¶ Augeatur penſio. An ppter augmentum rei emphyteotice augea 9 tur penſio bald. in l. ea. ſ. de alluuio. faciũt no. per gl. et bart. i. l. ſi merces. ſ. vis maio. ff. lo a ca. p doct. in. c. potuit. extra de loca. b et ibi Jnñ. i. xxxij. colum.

c ¶ Qua actione. Item z bartol. in l. j. de publi. iudi. 11 ſed contrarium z c in. l. j. de cõdi. ex lege. et q fit Jctus innominatus em phyteoſis venditio. z bal. in. l. ſi. ſ. qñ liceat ab emp. diſce. a in rub. ſ. ẽ rerum permu. contrarium z Bart. in. l. iuriſgentium. ſ. gnimo. de pact. vide Jnnocẽ. in. c. potuit. eſ de loca. xxxiij. colum.

d ¶ Laborari. Abbas ſiculus in. c. potuit. de loca. refert domi. Lar. cõſuliſſe contrariũ padue. a idẽ collegium parduanuz per iſtum text. et iſtam opin. putat veriozem. niſi ſundus eſſet totus captus ab hoſtibus. 12 nec eſt ſpes recuperationis. et ita procedat communis opinio legiſtarum hic. et vide bal. bic in. ij. colũ. 1 et vide bar. in. l. cũ plures. in princip. 2 ff. locati. et in. l. in terdum. ſ. qui ex; naufragio. ff. de ac quirẽ. poſſeſſio. ad de. l. ex cõducto. a qõ ibi bar. loca. Quid de hac qſtione tertius preſcripſit contra emphyteotã. tandem dns agit rei vendica. directa pro recuperatione. emphyteota agit contra dñm a vult eã recuperare. querit an poſſit. Ego reperio qõ bal. in ſimili in feudo loquẽdo ponit opi. in. c. j. ſ. j. a. c. fin. de probi. feud. alie. per Fede. determinat tñ q nõ poſſit. facit ad nota. in. l. ij. de excep. rei iudi.

ADDE prime parti qõ conſuluit Ro. cõſi. cccxxxij. a an cũ preſbytero objcitur qõ nõ fit dns rei emphyteotice ſufficiat probare p libros cẽſus leges eccleſie. z eſt deferendũ iuramentum in ſupplementũ pbationis Ro. q ſic eius cõſi. xxxvj.

i ↪ Andr. Pomate. ¶ In emphyteoticariis. ad iſtã. l. videvnũ verbum barba. cõſi. ſuo. li. col. cciij. cũ duabus ſeq. vol. j. a cõſi. lxiij. col. lxx. a ſeq. eo. volu adde etiã alex. cõſi. lxxj. col. iij. ad fi. vol. j. a barb. l. col. g. vol. j. a alex. gl. vol. ij. a. clxxj. col. j. vol. ij. a. ij. col. ij. vo. iij. vbi ponit an vaſallus qui dz certam penſionẽ pro feudo cadat a iure ſuo ſi illã non ſoluat a. gliij. vo. iij. vbi ponit ad que ſpectent meliozamenta facta in re emphyteotica finito iure emphyteotico a ibi etiã ponit quid in vaſallo a. ciij. alias. cv. colũ. v. volu. iij. vbi ponit an emphyteotica. vel ſimpleꝛ cõductor poſſint expelli ſi ceſſauerint in vno numo vel vtatur re male a ibi ponit exẽplum qñ dicatur male vti. in. vj. col.

f ¶ Oppo. ſ. de ſacroſan. eccle. et de materia vide per docto. in. c. ſi. de cau. poſſeſ. plenius in c. peruenit. de cenſi. et vide glo. bic vtrum propter ceſſationẽ ſolutionis penſionis eccleſie res eat in commiſſum. Not. Spec. in titu. de loca. ſ. finver. vj. vtrum antẽ ipſa regula ſi non ſoluat canonẽ cadat a iure ſuo ſit vera. vide gloſſ. q ſic in aut. qui rem. ſ. de ſacroſan. ecc. et Bal. in. l. placet eo. tit. Adde in canone ſoluto emphyteota poſſit expelli. Paul. de caſt conſi. cxxxv. et ccxv. Petr. de anchara. conſil. xliij. Abba. conſi. iij. ij. lib. in. vj. q. Rom. conſil. cxij. Bald. conſi. xxi. a. cccl xxvj. Et an ſi eccleſia nõ ſoluit res incidat in commiſſu[s] vide bal. q ſic. col. cccxiij. incipiẽ. reuerẽdiſſime pa. tet a. cccxv. iiij. lib. An res reuertat ad eccleſiam cum meliozamentis. An antẽ ſi elapſo triennio dns recipiat pẽſionem ſibi pretudicet. Alexã. cõſi. cv. iij. lib. a cõ filio. giiij. ij. lib. vbi etiam an prelatus poſſit recipere in preiudicii eccleſie per abb. ſi. lxvij. ij. li. a quis debeat probare q ſoluit vel non ſoluit. vide Bal. cõſil. cxliij. ij. lib. a qualr ſuccurrat qñ emphyteota facit aliũ ẽphyteotã. vide ro. cõſi. cccj. et an ignorãs hẽs reſtituit. vide ab. ſi. lxxiiij.

g ↪ Andr. Pomate. ¶ Dicit gl. intellige a nouit[r] iſtud bicnũ ſiue triennũ qualiter accipit in. l. dinortio. ſ. qõ in anno. ff. ſol. ma. a maxime per bar. in. l. ſi. oũ refert ad poſſeſſionẽ partium noſtrarũ a alex. ibi in fine pe. col. in ver. vnũ nõ omitto a gñaliter ibi per alios doc. z fortaſſis iſtud in practica obtineret qõ credo nunq̃ fuiſſe ita practicatum.

h ↪ Andr. Pomate. ¶ Ceſſat ſoluere. vide do. Fran. de crema. in notabili ſuo. lvj. a aliqd per alex. cõſi. v. col. ij. vol. v. a cõſi. xj. col. ſi. e. vol. a barb. cõſi. xv. a ſeq. vol. j. Ro. cõſi. cxxij. a alex. vj. col. pe. a fi. vo. iij. vbi ponit an vltra voluntatẽ dñi declarantis requiratur ſnia a an qñ dns declarat re quiratur citatio.

i ↪ Andr. Pomate. ¶ Et attende. vide alex. cõſi. xliij. in. iij. vol. adde a quid iuris ſit in vaſallo vel emphyteota alienante irrequiſito dño. vide bal. cõſi. ix. col. ij. in prima parte a maxime qñ alienatio facta eſſet ſub cõditione ſed deuentum fuit ad traditionẽ parum a vide ad hec alex. conſi. clxxij. volu. ij. vbi dicit q etiam alienans irrequiſito domino non primatur iure ſuo niſi domino volente a ibi dicit q vbicunq̃ dicimus rem ad

Universidad del Rosario Archivo Histórico

dominum reuerti ipso iure propter aligd debet intelligi si ipso volente. vide etiã ipsum consi.ciiij.volu.iij.vbi ponit de alienãte ⁊ non soluente canonem.

a ¶Sua autoritate. vide Jnno.in.c.fi.de prescrip.in.iij.col.⁊ in.c.fi.super glos.extra eo.sed nunquid de facto possit expelli emphyteota de possessione. dic q̃ non nisi culpa esset li- 2
quida. et nibil in delictum allegaret. ita refert bald. sequens Specu.in c.j.§.ad hec.de pace iura.fir. et vide ꝑm eum qõ notat Bar.in.l.iij.de pigno.⁊ not.bic bal.

b ¶Valeat tale pactum. adde l. fun- 3
dus et ibi bart.de a fun.patri.lib.xj.et Bald.bic in.j.col. ⁊ glo.est no.bic iũcto tex.

c ¶Elapso termino. Adde Barto. bald.⁊ Jmol.in.l. in oĩbus.§. duobus. de lega.iij. et 4
ibi hec intelligunt quando hec pensio accipiatur stricte alias secus. et quod notat bald. bic in.iij.colum.qz communiter aliter dixi per Jmo. 5
in.c. potuit. de locato.

d ¶Promisit penam. vide Barto. in.l.cum pater.§. 6
liberti. de lega.iij. sed an possit pensio et pena bic pe- b
ti. vide bic Barto. in.iiij. colũ.⁊ facit ad.qõ.bal.in.c.j.in ꝓinci.qualiter dominus possessꝫ.priꝫ 7
netur si emphyteota promisit domino nomine census duos denarios sub pena centum librarum. vtrum teneat talis pena vel videatur adiecta in fraudem vsurarum.⁊ tenet quod valeat.quia videatur adiecta loco expulsionis et sic facit per bic nota. Sed quid si c
dixerit si non solua 8
uam vel simplum vel duplum vel triplum quando per nomina multiplicatiua istud nõ petitur nomine pene sed vt augmentum: vt.l. pecunie fractus.ff.de vsur. si res digna erat tanta mercede. et adde que dixi.j.ẽ pac.pigno.l.iij.⁊ quid inris si dominus veniat contra pacta.an teneatur ad similem penam in.l.j.ſi de meis.in ꝓinci.ff.de arbi.et ex opposito qñ per specialem ꝓuisionem tollatur ꝓuisio. vide omnino bar.in.l.ſi cuꝫ

tẽ intrem gl.vtrum canone † non soluto res reuertatur ad dominum ipso iure.certe non nisi dominus hoc voluerit.ita dicit hic tex.ibi volenti licere ei ⁊c.⁊ ibi:ſi dom̃ voluerit repellẽdo ⁊c.hoc videtur velle glo.parua quia si tu vendicares fundum ab aliquo tanꝫ emphyteota vel alias velles ꝓbare ad te fundum pertinere iure emphyteutico non potest tibi tertius opponere de canone non soluto quia per hoc a tuo iure non cadis nisi domino volente.oportet ergo q̃ de domini voluntate constaret. ¶Hoc ꝓmisso intro glos.⁊ quero vtrum dominus † posset expellere emphyteotam sua autoritate[a] gl.dicit q̃ sic.sed melius erit si fiat autoritate iudicis. Specul.de hoc distinguit. aut constat q̃ sit emphyteota aut non ⁊c.ſi sibi videtur q̃ ista sit veritas.aut dominus vult emphyteotam repellere de possessione ipso contradicente et exire nolente tunc enim expellere non potest: vt l.non singulis.ff. de regulis iur. Si vero non vult expellere sed ipse vult ingredi ⁊ turbare illum emphyteotam in possessione sua non dico totaliter expellere tunc põt ꝓbo certum est† q̃ dominus possidet ciuiliter: vt.l.inciuile.et ibi nota.j.de prescrip.xxx.an.et.l.iij.§.ex contrario.⁊ qõ ibi not. de acqui.poſ.ergo ratione sui ciuilis possessionis potest ingredi possessionem. Item potest emphyteotam turbare. nam emphyteota possidet vitiose ab eo ergo ⁊c. vt.l.ij.in fine.ff. vti pos. ¶Quero secundo dicitur bic in gl.sed melius facit.ſ.officium iudicis vtrum† quando vult eam repellere per officium iudicis requiratur libellus. Bloff. bic videtur dicere q̃ sic ibi per libellum ⁊c.Sed ego istum passum multum bene et persecte examinaui in.l. creditores.j. de pig. dicit ibi et dixi in.l.j.§.ꝓmo.ff. ſi mul. ven.no.in pos.mit. ¶Quero tertio quid si dominus fecit pactum vt non liceat emphyteotam expelli ere etiam ſi nõ soluat an valeat tale pactum[b] tex.bic videtur dicere q̃ sic. Jn contrarium facit.ff.de ꝓreca.lege cum ꝓcario.et ideo quidam distinguunt aut fuit appositum pactum de non expellendo vsque ad certum tempus et valet aut perpetuo.⁊ tunc secus. tu dic secundum veram opinionem. pactum † quod est contra naturam contractus facit contractum ipso iure nullum. vt dicta.l.cum ꝓcario. sicut si aliquis faceret pactum q̃ esset venditio sine ꝓtio. vt inſti. de contraben. emptio.§. ꝓtium.et supra de contraben.empt.l.ſi donationes. sed ſi pactum fiat contra accidentalia contractus vel contra naturalia. tunc valet. vt l.pacisci.ff.de pactis.⁊ l.pacta conuenta.ff.de contraben.empt. ¶Modo ad ꝓpositum ſi quidem fiat pactum q̃ non teneretur ad soluendum canonem non valet: quia esset contra substantialia contractus. ſi vero fiat pactum q̃ licet non soluat non possit expelli: sed posset alias corrigi: istud pactum est contra naturalia contractus et ideo valet.⁊ ita debes intelligere banc materiam. ¶Quero quid ſi elapso termino[c] dominus recipiat pensionem omnium annozum† quibus est cessatum. an postea poterit oĩci glo. dicit q̃ non. ff.de.l.commisso. l.post diem.⁊ supra de pact. inter emp.l. commisso rie. tu dic secundum Jaco. de are. et bene quis primo expellit et postea vult petere pensionem ⁊ poterit vt in autenti. qui in rem. de sacrosanc. eccle. aut primo percepit pensionem et postea vult expellere tunc aut percepit pensionem temporis ꝓteriti tantum.⁊ adhuc potest eum expellere: vt.l. loca.l. colonus. aut recepit pensionem etiam temporis futuri: et non potest eum expellere. nisi fuerit ꝓ-

dotem. in prin. solu. matrimo. adde tex. Dyn.⁊ Bart. in.l.⁊ babet.§. cum quis. ff. de preca. per Barto. in.l.j.§. vnde queritur. de publi. et Bald. in l. certi. in fin. supra loca. plene bic per eum ⁊ in.l. vbi adhuc. in. vij. co.j. de phyteoticam possit iegare et emphyteote vel vsufructuario ꝓeiudicare

testatus. ita debet intelligi bec glossa. ¶Quero 9
quis † probabit vel emphyteota se soluisse vel dominus eum non soluisse. glossa dicit quod emphyteota. argu. §. de ꝓba. l.j. quod faciet per testes vel per instrumenta vel per confessionem. ſ. partis aduerse; vel ꝙ soluerit tribus annis cõtinuis 10
vltimis quod not. quia verum dicit. boc † tamen videtur facere contra dictum Junocen. extra de accusa.c. super bis. vbi ſi ego dico te periurum. qz iurasti soluere titio centum et non soluisti. ego debeo ꝓbare istam negatiuam te non soluisse. Solutum illud dictum Jnno. est verum quando ille qui aliquam negatiuam inducit ad ꝓbandam suam intentionem non erat ille cui erat debitum. ⁊ ideo ſi alius q̃ dominus cui debetur pensio diceret emphyteotam non soluisse ipse deberet boc ꝓbare per not. in.d.c. super bis. ⁊ hunc passum bene examinaui in leg. boc iure. de verbo. obliga. ¶Quero 11
† quid si emphyteota promisit penam[b] si non soluerit pensionem an poterit oeiſci: et videtur q̃ non: qz per penam conuentionalem dominus renuntiauit ꝓuisioni leg. argu. in lege fina. de pac. conuen. glos. determinat contra neq; est introductũ ⁊c. ¶Ad† legẽ fina. de pac. conuen. respondet notabiliter q̃ per specialem prouisionem recedit a prouisione. l. que est introducta in priuilegium de iure speciali. secus ſi prouisio esset de iure communi. ¶Nota istam solutionẽ valde. licet de boc bic doct. faciant distinctionem. et vide glo. tuã notabilem et determinationem buius glo. cõtra eos 13
qui dicunt q̃ † tunc pena vel stipulatio nouatur per precedentẽ conuentionẽ quando precedit contractus iure ciuili inductus. boc est falsum. nã cõtractus emphyteoticus est contractus a iure ciuili inductus: vt.§. leg. ꝓgi. et tamen per cõuentionẽ penalem non nouatur: vt bic videtis. dixi plene in.l. ita stipulatus. in vltima parte. de ver. obli. 14
¶Quero † quando ꝓmissa est pena vtrũ vtrũq; posset fieri et pena peti et reiſci. glos. dicit q̃ non f
ſi fit dictum rato manente pacto et bene dicit. 15
Jtem ſi est dictum rato† manente pacto pena non posset peti nisi semel nisi esset apposita illa clausula quod toties commitatur pena quoties fuerit transactum: vt.l.ſi duo. ff. de arbi. ¶Querit glos. 16
† quid si emphyteota facit alium emphyteotam qualiter domino succurretur contra secundũ emphyteotam. dic vt in glo. ¶Jn vltima glo. bui 17
l. formatur vna questio notabilis valde. quid ſi ei qui debebat soluere pensionẽ succedit beres ignarus ⁊ ꝓpter ignorantiam non soluit. glos. dicit ⁊ bene q̃ restituitur beres ex equitate. Idem tenet Dy. et glos. in.l. cum filius. §. in bac. ff. de verborũ obligatio. et Dy. in.c.[c] ſi quis in ius. de re. iur. dic vt ibi ⁊c. e

¶Emphyteota an poterit donare domino irre 1
quisito. f

¶Cum dubitabatur.[f]

Jsta. l. tractat de alienatiõe rei emphyteotice. breuiter. b. d. Emphyteota potest vendere domino irrequisito† si adest: als si abest debet eum 1
requirere et per duos menses expectare als poterit alienare quinquagesima ꝓtij solnenda domino. boc dicit. Nos habemus videre in bac. l. duas vel tres. q. ¶Dicitur bic in text. non liceat aliis vendere. ¶Quero vtrum emphyteote liceat aliqd

ticum. dic q̃ nõ cadit a iure suo. vnde dñs reuocare volẽs haberet ꝓbare sciẽtiã: ꝑm Bar. ꝓ istũ tex. in.c. ſi vasallus fundi. ſi de feu. fue. cõtroner. adde qõ dixi. §.

donare

8 ¶Aliquid donare. adde text. in.c.j.§. donare. et qõ ibi glos. no. qualiter olim feudum alienari poterat. q̃ emphyteosis ecclesie potest donari saluo iure ecclesie. adde qõ Bald. in tit. de pa. constan. in verbo linellarius alias in verbo linellarie. dicit q̃ linellarie ⁊ emphyteosis ecclesiarũ possunt per emphyteotam legari ⁊ donari saluo iure ecclesie vt no. Jnno. in c. potuit. de loca.

ſ3 ipse refert quod a 2
bald. consuluit cõ- b
trarium per casum l.l. vniuersas. licet ibi loquat quando respectu ꝓprietatis non vtilis dñij contractus in fraudem celebratur ⁊ fit nõ obstat ⁊ facit. j. de here. in ſtit. l. hereditates. vel legata in versi. annone ciuiles. bald.⁊ vide bal. in aut. quas actiões in.ij. col. de sacrosan. eccle. ⁊ ꝓ bald. et Ang. in. d. l. vniuersas. Bald. bic facit qõ no. barto. in. l. j. ſ. iiij. colum. C. de bis que pe. no. et bal. ⁊ Jmo. in .d. l. ſi domus. §. fina. de leg. j. Et de qõne Bart. bic vide per Spec. in titu. de loca. §. fin. ver. cui bal. in aut. quas actiões. Jo. andr. ⁊ doc. in. d. c. potuit. bart. in. l. j. de fũdo patrimo. lib. xj. Sed an plures emphyteote possint inter se dinidere irrequisito dño. vide Bart. in l. qui rome. §. duo fratres. i. q. q. de vbo. oblig. ⁊ in. l. oĩ d 3
no. de cõdi. fur. Et vnũ no. ꝙ Jzo in summa bic in versicu. sed queri põt ſ3 ꝙ ſcds emphyteota si velit vẽdere ius suum d3 re- 1
quirere consensuꝫ ꝓrioris nõ secundi 2
argu. l. lucio. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. l. ſi ita de vſu 3
capi. ⁊ vide qõ no. Bal. in. c. ſi. insup.

de ꝓbi. fen. alie. per Fede. facit qõ not. gl. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. ij. §. eo. in gl. magna. qõ not. glo. bic in terminis. Et que differentia sit inter fructum ⁊ seruitiũ. vide Bal. de pa. cõstãtie. in verbo ꝓo solo fructu. ⁊ an quicunq; nõ soluens in tpe a iure statuto cadat a dñio rei. vide Bart. ibi. Et adde not. per Bar. in. l. j. de publi.

ADDE an emphyteota possit donare vel legare Bal. cõsi. cccl. li. i. vbi dicit bãc. q. babuisse cũ bar. ⁊ Abb. cõsi. lxxiij. ⁊ an possit oare in dote. vi de Bal. cõsi. cccxxij. ij. lib. ⁊ an possit diuidi. idẽ bal. cõsi. ccccxlvj. ij. lib. ⁊ cõ ſil. xxxix. iiij. lib.

a ¶Andr. Pomate. ¶Donare aliquid irrequisito dño. vide alex. cõsil. ix. col. ij. ⁊ iiij. ij. vol. panor. cõsi. lxxiij. in. ij. dubio. vol. j. an aũt ista. j. in ꝓtum loquitur de quinquagesima compreben dat ecclesiam. vide Fulg. consi. vj. ⁊ Alexã. cxxiij. volu. v. vbi ponit an possit cõsuetudine induci q̃ alius soluatur loco istius quinquagesime et vide que posuit in. l. domus §. ſi. ff. de lega. j. ⁊ Are. cõsi. xxxv. col. ij. ⁊ xlj. ⁊ alex. clxiij. vol. ij. vbi ponit an possit locari emphy. vel beres alia vtile dñium ad longum tempus irrequisito dño ⁊ an teneatur ad quinquagesimã soluendã ⁊ clxxij. vo. ij. vbi ponit an possit in dotem dari vel obligari. ⁊ etiam ponit qualiter in-

telligaꝫ pactũ q̃ emphyteota possit alienare ⁊ clxxxvi. col. iiij. eo. vo. vbi ponit an possint vendere vel donare. et an talia faciendo videatur male versari et an ſi male versetur cadat a iure suo. ⁊ vide que posui bic ad gl. ⁊. ciiij. volu. iij. vbi ponit an emphyteota ⁊ similes possint locare ⁊ ad qõ tempus et qñ est dictum per emphyteotam q̃ intendit transferre ꝓ locationem quam fecerat ad longũ tps vtile dñiuꝫ ⁊. vij. in. iiij. dubio volu. v. vbi ponit an possit ꝓmittere seruitutẽ et an possit cõcedere ius percipiendi de fructibus feudi irrequisito dño et in ꝓeiudicium filiozum ⁊ soci. cxxv. colũ. iiij. vbi ponit an possit in dotem dari.

¶Legato. Vide Bar. in. l. in cõtionalibus. de verbo. signifi. ⁊ in. l. ſi domus. §. ſi. in. de lega. j. et in. l. j. §. qõ ait. de superficie. et vide barto. ⁊ ang. in. l. ij. infra ne rei domi. vel tẽplo. et Jmol. in. l. vſum fructũ. ff. solu. ma. ⁊ in. c. fin. extra de donatio. Et tu vide aliquid in materia per do. Alexã. de imo. in consi. ig. col. ij. ver. quarto etiaꝫ adduco. ⁊ in iij. col. versic. patet etiã per Bo. de Exe. ꝓ. ꝓ. in. §. ſi. volu.

4 Si pena super matrimonio contrabendo opponitur inter extraneos an valeat. remissiue.

¶Alier. quitur qñ spõsalia dissoluuntur sine aliqua causa. secũdo quando dissoluuntur ex causa probabili. tertio remouet vnum dubium. quarto prohibet exigi penam. Secunda ibi: que ita custoditur. Tertia ibi: boc itaq;. Quarta ibi: quadrupli. Quinta ibi: diffinitionẽ. ¶Not. in prin. q̃ redditur arrbe duplices: † et q̃ in duplo inest simplum. qõ not. q̃ vbicunq; dicit statutum si quis acceperit aliquid puniat̃ pena dupli: q̃ in illo duplo cõtinetur simplum qõ abstulit vt bic. et. l. boc edicto. §. j. de publica. ¶Venio ad ver. is quoq;. nota illam distinctionẽ aut quis ab initio sciuit aut ignorauit. qõ facit ad. q.[e] statutũ est bic q̃ ſi creditor † habet debi e
torẽ suspectũ possit ab eo petere fideiussores vel fa c
cere eum capi. certe boc statutũ ɔ3 inteligi ſi causa suspicionis superuenit post debitũ cõtractũ. ſi aũt sciebat illũ esse suspectũ imputet sibi. arg. buius. l. j. l. ſi is a quo. §. ſi. vt in poſ. le. ⁊. l. ſi creditores. de priuile. cre. Et fine buius. l. no. † q̃ pene adiecte in contractibus spõsalioꝝ sunt nulle. ¶Quero an ꝓmissio pene super matrimonijs valideꝫ iuramento. docto. nõ tangunt: veritas est q̃ nõ. nam q̃ pena valeat in matrimonijs est cõtra bonos mores. Tex. est in. l. titia. in prin. de verbo. obliga. sed nõ est obligatoriũ contra bonos mores prestitum iuramentum ⁊c. vt in. c. nõ est obligatorium. de regu. iur. lib. vj. ¶Ultimo not. † q̃ bic glos. tenet q̃ boc est verũ qñ pena talis apponitur inter ipsos spõsos. secus ſi inter extraneos. ita dicit glo. tua de materia buius. l. bic Ly. tangit aliqua. do. Jo. andr. plenius extra de spõsa. c. gemma. Ego plenissime tango in. l. titia. in prin. de verbo. obli. ⁊c.

¶Si rector prouincie. Rubrica.

1 ¶Contractus arrbarum dicitur contractus pi o
gnozum.
2 Participes seu complices alicuius qui dicantur.
3 Dic titulus corrigitur de iure canonico.

¶Jquis. Primo ponit vnum statutũ circa rectozem prouincie. secundo ponit circa assistentes. tertio ponit qd iuris finito officio. innuit boc ibi data pignoza q̃ contractus arrbarum fit pignozis. de quo bic docto. et. l. in 2tra
ctibus. ¶Nota bic † q̃ contractus arrbarum appellatur bic pignozum. de quo bic disputat Lyn. 2
¶Ho. secũdo q̃ perpetuo tene mẽti quid est boc f
dictum participes[f] alicuius seu cõplices alicuius qõ tota die ponitur in instrumentis pacis: ⁊ dicit Bal. in. l. deo nobis. in. iij. col. de epiſco. ⁊ cle. ⁊ vide in. l. j. ⁊. ſ. c. ⁊ ibi bar. ⁊ Bal. in. d. l. titio centũ. §. titio centũ. de cõdi. ⁊ demon.

c ¶Mulier. ad. q. boc est verum ſi ſuspicio interuenit post contractum de bitum ꝑm Angel. in. d. l. ſi ab arbitrio. ff. qui fatisda. cog. Bar. in. l. ſi constan. et in. l. et quoq;. ff. vt in poſ. lega. ⁊ Anto. in. l. nemo carcerem. ⁊ bald. in. l. oĩes festos. §. de fer. ⁊. l. ait prętor. §. ſi debitorẽ. de bis que in frau. cre. ⁊ Bal. bic.

ADDE Roma. cõsi. cccxx. ⁊ cxxl.

f ¶Participes. facit ad id qõ not. gl. in. l. ſi fozmam. ad turpil. ⁊ qõ habeꝫ in. l. ij. ad turpil. ⁊ quod habetur in. l. ij. de accusa. ⁊ qui dicantur adherentes ⁊ sequaces. vide in epiſtola inter claras. de summa trini. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi Bald. j. de appella. ⁊ in. l. necare. infra de percusso. libro. xj. glos. not. in clemen. j. de pac. Bald. in. l. j. §. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ ꝓbat iste tex. no. q̃ remotus ab officio ex ratione nunq̃ potest respirare ad id quod ſi ex ꝓncipis dispensatione. in. l. i. j. de suscep. ⁊ arca. lib. x. bal. in. c. j. §. ſi duo. de pace tenen. vide Jmol. in. c. ad apostolice. de re iudi. in. vj. et in. c. ex parte. de foro compe. Alex.

ADDE q̃ dicanꝫ adherẽtes q̃ cõplices ⁊ qui sequaces. ange. ꝑ ſil. cclvj.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Nō. banc. l. limita p imo. i. l. si socer. s. luci⁹. so. ma. ꝛ vide bal. in. l. progi.
b ¶ Paria sunt. ꝛvi de bar. in. l. si ꝑstāte. §. q̄ties. so. ma. ꝛ in. l. j. §. nūtiatio. ō ope. no. nū. ꝛ in. l. alia. §. elegāter. so. matri. ꝛ Bal. hic.
c ¶ De rebus. bāc l. limita ꝛ casu singulari. §. ō iure fis. l. j. lib. g. ꝛ p bar. i. l. et querendū. §. q̄dō ff. de pigno.
d ¶ Sed iā necesse. hanc limita vt per Jmo. in. l. si ꝑstāte. in. iij. q. iiij. partis ꝓncipalis. so. ma. ꝛ latius p moder. in §. fuerant. insti. de actio.
ADDE vt per Pau. de ca. cōsil cclxxxv.
e ¶ Creditorib⁹ ꝓsentib⁹. Adde bar. in. l. post Jctum in ij. col. ff. de dona. ꝛ in. l. ait ꝓtor. §. ita demū. ff. q̄ in frau. credi. ꝛ in rub. j. q̄ fraū. cre. in. ij. col. i ver. q cū ꝓcepisset.
f ¶ Nō admittitur. Contra ꝓsumptionē iuris et de iure nō admittit ꝓbatio in Jtū fallit ni si fuerit admissa q̄ casu valet ꝛ ꝓdest fm Jnno. in. c. cuz ber. ō re indi. ꝛ i. c. fraternitatis. ō fri gi. ꝛ maleſi. ꝛ i. c. q̄r pleriq̄s. de imu. ec. post pri. Quid aūt de iudice dicēte se tuliſſe iniquā ſniaz et qd in teſte. vide Jnno. i. c. de arbi. Adde gl. ꝛ bar. hic adde doc. in. c. is q fidē. de spon. et ad primā limitationē quam. §. scrip. adō q̄ nō not. Jnno. de teſta. in. c. cū eſſes. et c vt doc. ꝛ Jnno. in d. c. q̄r pleriq̄s. ꝛ ad de q̄ nō ſolū p verā cōfeſſionē reſcidit ꝓſumptio iuris ꝛ de iure ſed et p tacitā. vt no. bar. in. l. abſentē. ff. de penis. ꝛ ad hāc gl. adde aliā in. l. in Jctibus. in pn. ꝛ ver. nullo mō et q̄ ibi no. bal. de non nu. pecu. dicit tñ bal. i l. nō ignorat i. fi. ij. col. j. q accu. q̄ aut l. determinat ſup certo ꝛ nō cadit p. ꝓbatio ī Jtū. l. j. j. ō

pro ſe ſuiſq̄ participibus ꝛ cōplicib⁹. ꝛ neſcio teſtuz alibi q dicat ita clare. hic dicit q̄ ſint filij nepotes ꝛ propinqui. ¶ Et cōmunarij ꝛ domeſtici q̄ nō.
¶ Ultimo no. q̄ iſte titulus eſt correctus de iure canonico.

¶ De dona. ꝓpter nuptias vel ante nuptias et deſponſalitijs. Rubrica.

M Altum. Nec eſt no. l. quo modo procedat iſtud in iſtis caſibus q̄n vir vult augere dotē vxoris ſue tangā in. l. ſi volūtate. de do. promiſ. vbi Ly. ꝛ vl. tāgit oīa de verb. obli. l. ſi dinoztio. ¶ Not. bāc l. q̄ nō valet iſta confeſſio.

S Ipreſidi. Querit gl. cui incumbit onus probandi alia cauſa reddit. dic vt in gl. ꝛc.

O Sollicitatione. Frangenti fidem fides frangat eidem. b. d.

☞ Paria ſunt aliquid fieri tempore prohibito vel fieri tempore licito et conferri in tempus prohibitum.
Paria ſunt facere aliquid tpe pmiſſo: vel fieri tpe illicito ꝛ cōferri tēpore permiſſo.

Quod. [a] No. aliqd fieri tēpore prohibito vel licito tempore ꝛ conferri in tēpus prohibitū paria ſunt hoc dicit. ¶ Et tota die allegatur ad hoc. ꝛ hic aduerte ad banc l. ꝛ iſtud eſt vnuz generale q̄ non habet contraria et aliud generale e contra. ad iſtud paria ſunt [b] aliqd fieri tempore licito vel fieri tēpore illicito ꝛ conferri in tempus licitum: vt l. in tempus. de heredi. inſti. ¶ Iſtud habet cōtraria que cōtrarietas ſoluit in tex. in. l. minor. ff. de ſer. ex por. q̄ nō not. q̄ ille tex. optime ſoluit. Et no. ꝑpetuo ſolutionē quare ꝛc.

Quam ite. Nec eſt notabilis lex ꝛ ſingularis deciſio quā tene menti.

☞ Verbum remanere eſt commune vel obliquum.

Si cum ante. Nec eſt notabilis. l. adnūde quo facio magnum feſtum in materia ſubſtitutionis cōpendioſe. ¶ Not. hic de verbo remaneret. ideſt reſtitueret. hoc dico quia verbum remanere eſt commune vel obliquū per banc. l. videlicet q̄ dicatur remaneat. ideſt reſtituat. quod nota. quia quandoq̄ verbum remanere rei que eſt apud alium illud denotat reſtitutionē et ſic eſt obliquum. alias ſi eſt apud eū ſtat ꝓprie vt hic vides. dixi in materia ſubſtitutionis compendioſe.

☞ Remſuiſſe in bonis debitoris qui debet probare.

Orebus. [c] Nec eſt not. l. valde. Et per banc. l. dicit Jaco. de are. et Lyn. hic refert hoc q̄ illud quod dicitur hic ¶ q̄ quis debet probare rem eſſe in bonis debitoris: vt. l. ꝛ que nondum ſunt. §. quod dicitur. ff. de pig. et q̄ nō. in. l. j. ſi res alie. pig. da. fue. Eſt verum niſi conſtet poſſeſſorem cauſam habere a debitore: quia ſi conſtat poſſeſſorē habere cauſam a debitore: tunc non deberet probare aliud niſi rē fuiſſe ſibi ꝓius obligatā quam poſſeſſori traderetur vt hac l. ita dicūt ipſi per banc. l. gl. tamē videtur aliud ſentire. j. de iure fiſ. l. j. ꝛc.

Sconſentiente.
Unde poſito q̄ mulier velit reſtituere pretium non auditur ex quo res eſt donata.

☞ Donatio facta a ſponſo ſponſe q̄n perdat vel retineatur.

Cum veterum. Aduerte quia iſta lex eſt quotidiana et vtilis magime a mortalitate citra habuimus ſcrilicet in pluribus. ll. vt in. l. ſi filie. et. l. ſi tibi. ꝛ. l. ſi ante nup. In quibus continetur q̄ donatio facta ante matrimonium valet nec poteſt repeti quod donatum eſt. hoc corrigitur vt habes in ea. ¶ Nota ex hac l. ¶ q̄ donatio facta a ſponſo ſponſe vel cōtra perditur vel retinetur: ſi ſtat vel non ſtat per alterum ex eis quod nota. et reperitur conditione ex hac l. quod datum eſt. quod nota. quia iſte materie non ſunt in. ff.

Sia ſponſo. Nota hic q̄. §. in. l. precedenti fuit diſpoſitū quando per ſponſam ſtat hic q̄ſi caſu fortuito accidit q̄ alter moriatur: tūc diſtingue inter ſponſum ꝛ ſpōſam: vt hic vides. hic nō ſunt alia ꝛc.

Minoribus. ¶ Hic incipit tractare quandā materiam que poſtea corrigitur in fin. in aut. decurſum ꝛc.

Siliberis. Not. banc. l. q̄ ex dote reuerſa ad filiā vel donatione reuerſa ad virū non cogiturqs eorum reſeruare aliqd liberis primi matrimonij nec eſt correptio ꝛc.

Siconſtante. Lex iſta eſt notabilis. Certe primo loquitur quando voluit dotem vel donationem augere. ſecundo quando voluit dotem vel donationem minuere. ſecunda ibi: ſed ꝛ ſi a contrario. quelibet iſtaruz partium ſubdiuiditur: vt poteſtis videre per vos habetis hic vnam aut. vel duas. vna incipit ne diminutio inhibetur: ſed nihil mutat et multi non habent iſtū tex. habemus aliam aut. que incipit ſz iam neceſſe que eſt valde notabilis aut. q̄ nō exeat perpetuo de mēte tua ꝛ q̄ ponebaī in. l. ꝓmittendo hic nominaī cogendo.

☞ Diſpoſio huius auten. an habeat locum in creditoribus preſentibus. Item an in preteritis et futuris.
¶ Mulier que dedit dotē in rebus mobilib⁹ an poſſit aſſumere in ſe onus probandi.
Contra preſumptionē iuris ꝛ de iure q̄ nō admittatur ꝓbatio niſi per cōfeſſionem.

Sed iam neceſſe. Nec eſt notabilis auten. ꝛ not. ex hac quādo vir conſtante matrimonio cōtetur dotem ſibi eſſe datam q̄ iſta confeſſio creditoribus nullo modo ꝓiudicat ſed ſibi ꝓpi viro ſic. ¶ Quero vtrum habeat locum in creditoribus preſentibus. Item an in preteritis et futuris glo. videtur dicere quod in vtriſq̄ vide glo. not. ꝛ ſatis ſingularem ſuper verbo ſuſpicio. Iſtud quod dicitur de creditoribus futuris videtur contra caſum. l. j. de iure fiſci. Preterea videtur contra iſtuz text. in quo ſumus ibi contra debitores nullo vtitur ꝓiuilegio ius commune cōtra creditores mulieri non dirigat. ergo contra creditores ſequentes eſt potior de iure communi. Breuiter poſſumus ſuſtinere gloſſ. quando apparent aliqua indicia ex quibus poſſet fraus preſumi: vt. l. marit⁹. ff. qui et a quibus. alias ſecus. ¶ Item quero an mulier que dedit augmētum in rebus mobilibus poſſit aſſumere in ſe onus probandi et probare ſe modicam rem in veritate dediſſe. Gloſ. in corpore vnde ſumitur. et Azo in ſumma huius tit. dicit q̄ non: ¶ quia eſt preſumptio iuris et de iure contra quam non admittitur ꝓbatio in contrarium niſi per confeſſionem. hoc etiam tenet Lyn. quod not. contra preſumptionem iuris ꝛ de iure non admittitur alia ꝓbatio: niſi per confeſſionē. ita dicit gl. in corpore: vnde ſumitur. ꝛ hoc tenet Lyn. q̄ō perpetuo not.

☞ Dos nō pōt eſſe ſine matrimonio.

Donatio

reuerto. act. aut ſup dubio. ꝛ tūc em̄ p cōfeſſionē p iſtā l. quaz intelligē vt p bal. hic. ſi eſt facta cōfeſſio i iudicio q etiā ḡrit hic an ℥ hoc admittat. pba tio p cōfeſſionē de q̄ vide meliorē gl. i de. literis. de pba. ꝛ hoc ibi no. Jmo. in. g. col. ꝛ primā limitationē approbat Jo. de imo. i. l. inter ſtipulantē. §. j. de ver. ob. Jtē ℥ talē ꝓſumptionez iuris ꝛ de iure ad mittit et ꝓbatio p ꝓteſtationē vt not. do. Ant. i. c. is qui fidē. de ſpō. vbi ponit q̄ primā limitationē de qua. §. ꝛ vide gl. in. l. ℥z ipe ratoz alias i. l. ſi ſervus plurili. §. j. de leg. j. ꝛ ibi imo. i. g. col. ꝛ not. in. c. j. q̄ō met. cā ꝛ in. c. ex p te. de regula.
ADDE q̄ ℥ ꝓpreſumptione iuris ꝛ de iure admittat ꝑ batio in ℥iū per propriā ꝑfeſſionē. bal. §. fi. iij. li. j. Et adde ꝓdictis Lanfra. de bitia in. c. q̄ſ ℥ falſaz. in ver bo ꝑfeſſiones. co. j. de. ꝓb. ꝛ ibi et pōit Frā. de are. col. vj. ꝛ extēdit etiā locū habere in ꝑfeſſiōe facta alleg. bar. i. l. abſentē. ff. de pen. Stra.

2 Donatio ꝓper nuptias eſt donatio ob cauſam q̄ nō inſinuatur.
1 2 a Cum multe. Nota banc l. ¶ Nota primo q̄ bodie vocatur donatio propter nuptias. ¶ Nota ſcōo q̄ dos non poteſt eſſe ſine matrimonio. Item ¶ donatio propter nuptias non eſt donatio ſimplex: ſed ob cauſam: ideo nō requiritur inſinuatio [a] vt hic. ꝛ glo. eſt in l. a quibus. ff de do. ꝛ ibi vide ꝛc.

Ita tamen. Hic. §. vſq̄ ad §. ſimili modo. videtur difficilis: ideo debetis ſcire q̄ eſt quedam conſtitutio imperatoris leonis qua cauetur q̄ illud q̄ datur debet eſſe equalitas dotis: ꝛ donatio ꝓpter nuptias habeat locum: ſeu intelligitur in quantitate. hoc eſt tertia quarta quinta non in qualitate. ſuper hac l. habetis tres aut. Prima incipit in quantitate premiſſa. Illa dos data. alia eo decurſum ꝛc.
1 ☞ Res immobiles nō offerunt nec conſignantur.
1 Dos data. Nota ¶ q̄ dicit q̄ res immobiles non egent obligatione: vel conſignatione: ſed res mobiles tantum. Et glo. eam allegat in. l. acceptā de vſuris: ꝛ quotidie allegatur ad hoc.

¶ De nuptijs. Rubrica.

¶ Continua vt in glo.

Cum de nuptijs. Ego habeo iſtam. l. pro notabili. ¶ Nuero alia puella [b] eſt deſponſata vni legitime: q̄ de conſenſu ſanguinei vel patris diſcordātibus opus eſt arbitrio iudicis vt hic dicitur vtrū debeat mozari apud ſponſum ſuum: ꝛ ibi alimentari. Iſta. q. fortē erit in ciuitate iſta de facto. Et in hoc fui requiſitus. ideo omitto ꝛ cogitabitis.

Snuptijs. Hec. l. nihil valet hodie: ꝛ breuiter dicit. Ubi conſenſus alicuius requirit nō eſt neceſſaria ſubſcriptio libertatis. b. d.

☞ Nuptie turpes que dicantur.

Ibertum. Hoc dicit. ꝛ eſt bona iſta. l. vna de cauſis ex quibus cōtrahit nuptias turpes. [c] tunc pōt ex heredari a patre. ita habetis. l. iij. §. ſi emācipatus. de bo. poſ. cōtra tab. certe ¶ dicentur nuptie turpes q̄ſ acciperet ſuā famulam vel filiā famuli ſui. facit ad hoc. l. ſi filia. ꝛ in aut. ibi poſita. §. de inoffi. teſta.

Svt proponis. [d] Hic eſt vnus caſus in quo preſentia inducit conſenſum.

☞ Filius natus ex clerico ꝛ cōcubina an legitimetur per ſubſequens matrimonium.

Et ſi contra mandata. Quero circa hāc natis ante officium finitum. Glo. determinat q̄ non ſunt legitimi. et vide glo. fina. dominus Ricar. malum. diſputauit vnā ¶ q̄. an filius natus ex clerico in minoribus ordinibus conſtituto. et ex concubina eius legitimetur per ſequens matrimonium: ꝛ determinauit ipſe q̄ non per. l. iſtam inducendo fic. ll. que dicunt q̄ nati ex concubina legitimantur per ſequens matrimoniū loquuntur in coitu concubinali qui de iure ciuili non eſt prohibitus nec permiſſus: ſed ſtat in terminis nature ſcōm quam omnes liberi et legitimi naſcebantur. Unde in eis eſt ius naturale. ius vero ciuile non adeſt eis neq̄ ꝓ: neq̄ contra: ſed quādo aliquis naſcetur ex aliquo coitu per. l. prohibito et improbato: per ſequens matrimonium non poteſt legitimari vt hic. ꝛ no. in. d. l. paulus. ſed q̄ clericus habeat cōcubinam iſtud expreſſe eſt prohibitum a. l. vt. §. de epiſco. ꝛ cleri. l. eum qui probabile. ꝛ in aut. de monachis. §. ſi is vero. Concluditur ergo q̄ per ſequēs matrimoniū non legitimat. do. Jo. an. ponit iſtā. q. in ſuis mercurialibus ꝛ determinauit contrariū. Et in predictis ſtandū eſt determinationi canoniſtarū. hoc in. c. tanta. qui filij ſint legitimi. ꝛ ibi plene no.

Svt proponis. Iſta lex eſt correcta de iure canonico ꝛc.

Incopulandis. Nota q̄ curator datur reb⁹ nō perſone. ſecus in tutore: q̄ dicitur q̄ datur ꝑ tutela ꝛc. ꝛ in capite liberor. ꝛ ſic perſone: ſecus in curatore: vt hic vides q̄ō nota.

Svicinis. Ille ergo q eſt natus in domo: vicinis ſciētibus eſt filius legitimus. habes in. l. filiū. ff. de bis q̄ ſunt ſui vel alie. iur.

Um tenon. Not. banc. l. ꝓ cōuicinis vbi fiūt ſimiles queſtiones ꝛc.

Patrem qui. Nota hunc caſum ſingularē q̄ alimēta repetuntur: ℥z nō gesſerit animo gerēdi alterius negotia.

Inconiunctione. ¶ Nota iſtam legem.

a Caligato. Solet hic tractari ō dictione quaſi et de dictione vſq̄: de quo pleniſſime dixi in. l. patronus. §. j. ff. de lega. iij.

Imperialis. Hec eſt vna de legib⁹ imperatoz nouorū. proſequere primo vſq̄ ad. §. ℥z ſi tales. in quo. §. i. Imperator: ponit vnū ſuū premiū. ſcōo vnū ſuum dictū. ver. ℥z ſi tales. tene mēti hūc caſum dicā tibi ad vnū ante multos dies.
1 ☞ Imperator q̄n dat dignitatē videtur diſpēſare de oi infamia. ꝛ nu. 4.
2 Delinquēs emendatus habeī perinde acſi nō deliquerit. adde Bar. in cōſi. iij. col. i. ꝛ ij. in. j. volumi.
3 Periurus penitentia peracta habeī perinde ac ſi nō fuiſſet periurus.

Similes. Hic eſt no. ver. ꝛ bz casuz valde notabilē. habes ex iſto ver. q̄ princeps dādo ¶ dignitatē vī diſpēſare de oi infamia ꝛ not. ꝛ eſt de materia. l. barbarius. quā tractabo dño concedēte. ¶ Ex ꝓncipio hui⁹ l. habes notare q̄ ille q deliquit poſt peractam penitentiā ꝛ habitā indulgētiā habeī perinde ac ſi nō deliquerit. ¶ q̄ō facit in arg. ꝑ teſte periurato ab periuro vt poſt peractā penitentiā habeat: ac ſi nō fuiſſet ꝑ iurius. ita dicit gl. quā vide ꝛ no. ꝛ incipit de teſtibus. vide circa hoc plene p gl. Jnn. extra de teſti. c. antepe. no. in. v. fed ꝛ ſi tales. q̄ priuilegiuz habet ſuū effectum etiā ante impletā cauſam ꝓpter quā conceditur. ¶ Jn ver. ſi miles. no. q̄ cōcedendo dignitatem videt diſpenſare cū infamia. dicam in. l. barbarius deo duce.
1 ☞ Filius natus anteq̄ pater eſſet rex an dicatur filius regis.

His illud adiūgimus.
1 ¶ Jſtum. §. allegat gl. ad. q. vtrū ille q eſt natus anteq̄ pater eſſet rex dicaī filius regis. vel ille qui eſt natus anteq̄ pater eius eſſet ſacerdos dicaī filius ſacerdotis. Et iſta q̄ſtio fuit de proximo in ſuccedēdo in regno frācie: q̄ ibi erat vn⁹ filius Philippi natus anteq̄ pater eſſet rex alter nat⁹ fuit poſtea: contendebaī quis ſucceederet. Jtē fuit hic de facto ꝓpter ſtatutū hic q̄ nobilis ꝛc. ꝛ de hoc dixi i. l. ij. §. filius. de decurio. habetis gl. q̄ tangit multum bene in. l. ſenatoris. ff. de ſena.
1 ☞ Tempus nuptiarū an intelligatur q̄n fit de ſponſatio: an vero cōiunctio carnalis.
2 Relictum factū ꝓ dote: an ſit purū an vero cōditionale. remiſſiue.

Ancimus. Hic eſt ſatis notabilis caſus ꝛ eſt ſatis ſingularis. Breuiter dicit cū de tpe nuptiarū fit mentio intelligit de die quo nuptie celebrant. h. d. hec. l. dicit hic q̄ cū fit mētio de nuptijs intelligit de tpe nuptiarū. ¶ Quero q̄o hic intelligitur tps nuptiarū: vtrū intelligat cū coniunctio ſit per carnalē: an vero ſit deſponſatio ꝑ verba de preſenti. ꝛ iſta ſcōa opi. eſt vera. Lege. habetis in. l. ſi. igitur ibi fiunt: ꝛ. l. hec conditio. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ q̄ō dies leg ced. l. ſi puelle. ꝛ Ly. hic tractat illam ¶ q̄ō. ſi pater relinquit centū ꝓ dote: vtrum videaī relinquere pure. an ſi nup. contrarit quā examinani plene in. l. titio. §. ante nuptias. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛc.

Quod eis. Breuiter dicit q̄ non eſt obligatorii cōtra bonos mores preſtituz iuramentū vt hic: ꝛ in corpore vnde ſumit. ꝛ in. c. nō eſt obligatorii. de regu. iur. lib. vj.
1 ☞ Lex loquēs de mentecapto q̄ nō habeat locū neceſſario in furioſo.
2 Mentecapti ꝛ alie ꝑſone fatue nō habēt curatores legitimos ſed datiuos.

Sfurioſi. ¶ Nota q̄ lex que loquitur ¶ de mentecapto de neceſſitate non habeat locum in

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶De incestis.in.l.ab incestis.de incest.nup.bec.l.tēdit an cum vxore patris cōmittatur incestus per quā lucratus est centū ducatos ⁊ ꝙ clericus in sacris dicaf committere incestū not.gl.⁊ bar.in.l.j.ff.de cōcubi.

ADDE vtrū pena edita contra cōtrabentes incestas nuptias habeat locum in eo qui cognouit sepius vnā ex sororibus postea cū alia contra

gitt matrimonium

pet.de ancha. cōsi. 2 cccccij. et an filij nati ex secūda vxore ignorante de vita prime sint legitimi per eundem consi.cccclj.⁊ an filij nati ex matrimonio in gradu prohibito possint legitimari ratificando matrimonium altero cōiugum iā defuncto. vide per eundem consi.cccclx.

↦Andr. Pomate.

b ¶Pena cōtrabentium. nota ꝙ iste pene nō haberent locum contra illū qui accepit in vxorem sororez illius quam per fornicationem cognouit ꝙ ꝑ quis non posset eam in vxorem ducere ⁊ cōmittat incestū ⁊ de leui illā a se vult separa 1 ri nihilominꝰ non 2 potest puniri istis penis qz iste text. intelligitur de cō- b sanguinitate ⁊ affinitate ꝺcta iustis nuptijs ⁊ non in- 2 iustis vt per ancha.in cōsi.cccxcij. incip.vſi prima facie.et vide tex.in.l. fi.j.de natu.li.⁊ ibi bal.⁊ scribē.⁊ glo. in.ſ.fi.in aut. qui. mo.natu.effi.leg.⁊ ang.de are.i.ſ.nouissime. instit. ad 1 otſi.alex.ꝛſ.lxxiiij. 2 in.ij.colū.in.l.isq. 3 ff.de vulge. et pu- 4 pil.alexā.et oēs in ſ l.gallus.ſ.suis.ff. de libe.⁊ post.⁊ cō 1 cordi.ibi tradit.

↦Andr. Pomate. c

c ¶Substātia. Nec sunt de agnatione vel cogitatio- 2 tione patris nec possunt respectu patris vel matris dici nobiles et nō 3 solum qñ possunt dici sed nec etiam 4 filij eoꝝ quis esset d legitimi ⁊ naturales ita anc.in cōsil. cccxc.incip.visisoq li gēter iurib⁹ ⁊ ꝙ debeāt cōcurrere legitimatiōe vide pet.ō an.ꝛſ.cclviij.

d ¶Filie spurie.filie spurie potest relinqui pro dote ⁊ alimentis. vide bald. in.l.ſi.de his qb.vt indig.ſ Bal.hic dicit ꝙ hoc nō est verū in nepharijs incestuosis:secus in alijs spurijs.

¶ADDE Abb.cōſi.cxv.ij.li.Et adde tu ꝙ dictū bar.hic sequit Jo.de imo.in.l.lucius.ſ.j.ff.de leg.j.⁊ matheſi.suo notabili.cclv.⁊ dicūt hoc seruari debere in terris ecclesie nō autē in terris imperij.

e ¶Legitimari.Sz an i tali legitimatione sit necesse vt exprimat ꝺtas legitia.vide Jo.an. in.c.fin.de ſi. ꝓby. in nouel. ꝙ sequif bal.i.c.naturalis. ſi de feu.fue. ꝓtro. inter do.⁊ agna.et ibi vide glo.no.in materia ⁊ bal.in.l. ſi qua illuſtris.j. ad oꝛficia.

tum ad ſpiritualia nō:nec papa quantū ad tēpoꝛa lia pōt in terris imperij:vt in.c.per venerabilē.qui filij sint legi.

¶De interdicto matrimonio. Rubrica.

¶Adde bal.cōſil. cccvj.j.li.old. ꝓl.cc xvij.ro.ꝙſi. cxciiij. q ceteris ꝺdicit et vide Pet.de anc. cōſi.ccccxxviij.

¶Si qs.vide gl.ī l.aptißimi. de indic.q̄ limitat istuz text.⁊ p ista tex.vi de ꝙ ſcripſi.i.l. qz poterat ad trebel.

¶Si qua mulier. Quero vtrum.sed aduerte qz gl.in.l. decreto.ſ.de infa. tz ꝙ de iure canonico non fit cozrecta pena festinanter nubentis.⁊ ibi vió bar.qz tz gl.hic ſz aduerte qz bart. i.d.ſ.notāter.dicit istud qō hic dꝭ ꝙ pena mulieris nubētis festiuāter est correcta.istō est verū qñ non pōt sanguis cōmisceri: vt qz mulier est seneq nō faciēs filios vel qz maritus stetit p annū a lōginquo⁹ postea mortuus ē ita tenuit paul.de liaza.in suo ꝓſi.de quo in.c.ſi de secū. nup.⁊ vide bal.in l.decreto. adde ꝙ ang.in ꝓſi.inci.maritus veniens ad mortem dicit qō ſi maritus instituit vxorē beredez que postea.j.annū trāſiuit ad ſcōa vota puinat̄ hereditate vbi ß ꝺcludit ꝙ tā ꝙ ingratitus vxōꝛ ꝙ ſcōs ꝺes aliam defuncti nō autē qz dūrent pene legales.⁊ idē cōſuluit bal.i ꝓſi. ici.ī gl⁹ noie amē proponit in factū ⁊c.Jtē adde ſi mubat.j.annū nō pdit ꝓuilegia dotis.ad de an pene festinātium ad ſcōas nuptias ſint ſublate ꝑet.de anc.cōſi.c. ꝑau.de castr.cōſi.

¶Si quacūq; ꝓditus potesta.ⁿc. Rubrica.

f ¶Si quis. Not.istum casuz ꝙ ſi iudex ordinarius tibi iniuriatur:tu ꝓtestando hoc effugis eius iurisditionem facta dicta ꝓtestatione:z hoc tam de eo qui facit iniuriam intelligitur ꝙ ꝺ tota domo. ⁊ de hoc videbitis.j. de appellationibus.l. ſi quis pronocatione.ⁿc.

¶De secundis nuptijs. Rubrica.

¶Supra visum est de primis nuptijs. sequitur videre de secundis nuptijs. ¶Querit glos.que dicuntur secūde nuptie.respondet ⁊ bene omnes nuptie post primas dicuntur secunde nuptie quod nota.

1 ¶Casus in quo mulier pōt decedere ꝓ parte testata ⁊ ꝓ parte intestata.

2 Que pena cōtra scō nubentes sit de iure canonico correcta.

g ¶De bes scire ꝙ hic titulus continet duplicē tractatuz.primus de muliere que nubit. secundo infra annum.⁊ de hoc loquitur.l.ſ.et.ij.huius tituli que materia erat cognita de iure ffozum.secunda est materia de nubentibus scō post tempus luctus: de hoc tractat.l.femine. cum oībus sequentibus vſq; ad finem:nec de iure ffozū.erant cognite.Jtē scias ꝙ hec.l.punit mulieres scō nubētes infra tꝑs luctus qnq; penis hoc ordine prima pena est in seipsa:scōa in ꝑsona viri. tertia in relictis a q̄buscunq; post dictas nuptias festinatas.quarta in relictis a primo viro etiā post dictas nuptias.qnta in bis que eis deferuntur ab intestato.scōa ibi preterea.tertia ibi oīum. quarta ibi: bis etiam.quinta ibi:ea quoq;.¶Oppo.ff.de ritu nup.l.solet.Solutio ibi impetrauit a ꝓncipe. ¶Oppo.secūdo de.l.liberoꝝ.ſ.j.de bis qui not. infa.Sol.ibi vir nō erat lugendus:vt ibi declarat tex.¶Jtem op.quis non potest ꝓ parte decedere testatus ꝓ parte intestatus.vt.ff.de reg.iur.l.

a ↦Andr. Pomate.¶Que apponuntur.⁊ Fely.in.c.ecclesia sancte marie.colū.xvj.ad finem cum quatuoꝛ seq.⁊ de constit.⁊ fede.consilio.xxxvj. ⁊ anna.consilio.xxxviij.als.xxxiij.⁊ ibi addita.⁊ cij.⁊ ibi addita.⁊ ancha. in.c.canonū statuta.col.xij.in fine.⁊ seq.de constitu.et ꝑanoꝛ.in dicto.c. ecclesia sancte marie.col.vj.⁊ in.c.ſi.de ſponſa.⁊ capram consilio.lxx.⁊ roma.singlari.cclxv. col.xxiiij.et ꝺder.eptens.in tracta.de statu.ecclesiē.femi.a succes.et lib.cogna.in secūda questione ꝓin 1 cipali articuli primi ⁊ ibi ꝓincipaliter querit an va leat statutū ꝓhibens mulierē trāſenntem ad secūda vota succedere filio ⁊ aret.in dicto c.ecclesia.col.ante penultima ⁊ duabus sequentibus a ⁊ soci.cōſi. xxxiij. in.iij.col.⁊ xxxvj. col.v.

b ¶Femine. Adde Barto.in consilio incipit. Angelus mamie.ad quidal legauit hanc vide ibi oīno de trāſitu ad secunda vota. And.Barb.

b ¶Femine.Adde quod mulier trāſiens ad secūda vo ta infra annū non excusat maritum a pena ī casu.l.penultime.⁊ ibi bal. j.in quib.cau.pig. 1 ta.contrahi. et in materia vide baldum hic in.v.co- 2 lum.qui tenet contra Bart.⁊ Jnno. Et an idē ſit ſi ma b trimonium ſoluatur. vide Bal.hic et in.l.ij.et in materia 1 appellatio. ꝑet.de anchara. in.c.canonum statuta.in.viij.char. ⁊ Lynum.⁊ Bal.c dum in aut.ſi qua illustris.j.ad oꝛficia. ⁊c.alex.

c ¶Quero secūdo. vide glos.no.in.l. 2 aufertur.de bis q. ꝺ vt indig.vide glo. in.l. generaliter.ī principio.j.codex. ⁊ glo.⁊ Barto.hic ⁊ Bald.idem in.l. j.in principio.⁊ in vltima columna.

ius nostrum sed hic ꝺcitur contrarium ꝙ mulier potest relinquere viro vſq; ad tertiam partem.ergo ſi instituet enim beredem in totū remanet ꝓ parte testata et ꝓ parte intestata glos.ꝺcit quod imo maritus erat beres insolidum: licet partem fisco restituat.vel ꝺcꝭ quod hic casus est specialis quod mulier decedat ꝓ parte testata:et ꝓ parte intestata.quod satis est tolerabile.vt videmus in milite qui habet ꝓiuilegium.ita et in muliere propter ꝑsonam. ¶Quero ꝺcitur hic quod ea que ab extraneo relinquuntur remanent apud beredes.ea que relinquuntur a viro veniunt ad ꝑsonas enumeratas: que est ratio diuersitatis: dic vt in gl.quia vir magis offenditur. ¶Quero quid si mulier habuit substitutum.Respond.substitutum ꝓferri vt habes in glo. ¶Quero vtrum pene que apponuntur a ꝑ istas.ll.sint bodie correcte de iure canonico cū dicat apostolus:mulier mortuo viro nubat in domino.Glosſ.que est hic tenet quod sic.idem tenet in.l.liberoꝝ.ſ. notanter.de bis qui notan.infa.contra tenet in.l.decreto.ſ. eg quibus causis infa.irrog. Jnnocen.extra de secun. nup.c.ſi.⁊ omnes canoniste tenent istam opi.quod pena que imponitur ei qui nubit nimis festinater sit correcta.sed pena que imponitur.ideo quia nubit secundo ista non est correcta:vt videbitis.j.eo. l.femine.⁊c.

Jdem penis. Nō.hāc aut. querit glos. cum bodie non iuret an habeat locuz ista pena cōmuniter tenetur qō sic.Et vide tuā glos.et no.illam aut.qz credo non est correcta. Scōo not. qō mater tutrix que transit ad scōa vota non reddita ratione:nec constituto tutore aꝭs patitur penas de quibus loquitur.j.ſ.eo.

¶Mulier secundo nubens post annum luctus an habeat solum vſumfructū eoꝝ que lucratur ob mortem filioꝝ precedentiū.

Vir transiens ad secunda vota an teneatur reseruare aliꝭs filiꝭ quod lucretur ex hereditate filioꝝ premortientium.

Femine. b Hic incipit tractare de pena secūdo nubentium:licet post tempoꝛa luctus. circa hanc.l.queritur ⁊ vtrum mulier habeat ꝓm tempoꝛa vite sue vsumfructum tantum: vel ꝓprietatem ꝓout antiqui putabant.hoc est bodie decisum per aut.in donatione quàm vide in continenti quod ad mulierem spectat solus vsusfructus non ꝓprietas. ¶Quero secundoc vtruz hoc ꝑcedat bodie quod mulier possit diuidere inter liberos ꝓout vult.certe hoc bodie correctū est imo ad oēs equaliter deuenit:⁊ mulier circa hoc non potest disponere.hoc ꝺcit.aut.lucrum.quam vide. ¶Venio ad versi.illud quero.⁊ quid in masculo viro transeunte d ad secunda vota vtrum illud quod lucratur ex hereditate filioꝝ non ꝑceden tium teneatur aliꝭ reseruare.glosſ.ꝺcit quod sic. allegat aut enticam neq; virum quod ex dote.ſ.i.⁊ vide glosſ. super verbo delata.et vide glos.et signa eam.similis glo.est in aut.de nup.ſ.j.illa aut.neq;

3 ¶Eodem.sed vtrum habeat locum in feminis viduis luxuriose tamen viuentibus.dic ꝙ sic vt ꝺcit post Barto.in.l.liberoꝝ.ſ.j.de bis qui not. infa.Et adde quod ꝺcit Baldus sepius de facto vidisse.quod licet mater transiens ad secunda vota ꝓiuetur successione filij.tamē filius natus ex secundis nuptijs succedit fratri suo ex ꝓmo matrimonio nato.Et ꝺcit Baldus ſconsuluisse per illam tex.in.l.adoptinum.ſ.finali.de in ius vocando.vtrum autem tacita pupillaris excludat matrem transeuntem ad secunda vota.Angelus in.l.ij.in fine principij de vulgari ⁊ pupil.ꝺcit ꝙ sic.sed imo.ibi contra.⁊ vide ibi Bar.Sed an lucrum delatum mulieri in bonis viri ex forma statuti perdatur ſi transeat ad secunda vota extantibus liberis.Bal.in aut.ex testamento in vlti.col.j.eodem.tenet ꝙ

4 ¶Ex testamēto. Habemus hic duo dubia.primū dubiū est super quadā glosella super verbo filij.Jsta est periculosa glos.innuit ꝙ ⁊ bec.l.femine.in fine sit correcta: ꝙ mulier transiens ad secūda vota:etiam nullo su perstite filio ꝓinatur ꝓprietate bonoꝝ filij:ista videtur velle bec glos.ego puto ꝙ ista glossa male 1 dicat c ⁊ corrupte fuit scripta.naz in.l.femine.in fi. ꝺcitur contra:et in nulla parte iuris reperitur correcta.nam in corpoze de nō eligendo secūdo nubē- c tes.indistincte conceditur matri plena ꝓprietas o in corpoze de nuptijs.ſ.hinc nobis.vbi fit distinctio que apponitur in hac aut.quod loquitur qñ f alij filij supererant:vnde nescio f vnde glos.hoc ꝺcit.⁊ hoc anno cōſulendo ⁊ iudicando bene quinq; vicibus digi contra hanc glo. ¶Secundo quero: ꝺcitur hic ꝙ solum vsumfructum percepit ex paterna substantia:quid de bis que ad filium ꝓueniunt ex substātia aui paterni,teg.bic⁊et in corpo 2 re ꝺcit ꝙ ex paterna substantia.satis mihi videtur ꝓima facie ꝙ non sit ex substantia paterna. illud enim quod filius bz ab auo videtur aduentitium quo ad patrem:vt.l.quesituz.in ꝓin.ff.de lega.j.et ibi no. ¶Preterea ¶appellatione patris continetur auus ex interꝓtatione:vt.l.iusta interꝓtatione 3 de verb.sig.fed quādo ¶tractatur de.l. correctione non est nostrum l.extendere:vt.l.ſi vero.ſ.de viro. ſoluto matrimonio. Et habuistis in aut.cassa.ſ. 4 lxvij.⁊.cxiij.et Roma.cccxv.vbi querit:nunquid hec leg habeat locum in donatis vxoꝛi contemplatione viri:et quid in dona. ꝓpter nuptias et Alexan.cōſi.cix.volumine.v.vbi ꝺcit quod ſi maritus fuit inuestitus cō templatione vxoris de aliqua re ⁊ ea mortua transierit ad secunda vota quod ille tenetur reseruare filijs primi matrimonij. ⁊ Soꝛi.consil.cclxiij. in secundo dubio.

e ¶Ex testō. Male ꝺcat.vide plene per ꝑatesil.in tract.de succes.ab intesta.an.ij.arti.ꝓin.⁊ cōtra hoc cōſulnit Bal.in consi. ꝑetrus carbitij. et Bal.idem hic.⁊ est tex.in.l.cum in aliꝭ.⁊ ibi Bal.in ſ.j.eo.

f ¶Unde nescio. Ego ꝓſului pridie ꝓstam glo.vide hic bal.⁊ allegaui do. ꝑet.in suis cōſi.vbi tenet cū bar.cōtra istam glo.And.barba.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Cum in alijs. Et no. q̄ primi possunt damnari filij secūdi matrimonij q̄ primi. in aut. vnde si parens. ꝛ ibi Bal. §. de inoffi. testa.

b ¶Generaliter. Vide Old. in consi. ggij. And. Barba.

c ✠Andre. Poma. ¶Lucra debentur. vide alex. cōsi. cl. in penul. col. volumi. ij. vbi generaliter dicit q̄ lucrum quod defertur non vt hereditas transmittitur etiā non agnitū: ꝛ idez dicit in legitima ꝛ eius supplementum.

d ¶Hac edictali. adde glos. in aut. de nupt. que incipit. hic manifeste. colligitur q̄ si mulier trāsit ad secunda vota ꝛ dat dotem secundo viro totam et ipsa post mortem totam reliquit primo potest detrahere legitimā. et postea vti beneficio huius. l. de residuo per rationē ibi positam. et hoc ibi videtur tenere Jac. de bel. ꝛ Bald. hic in fine p̄incipij. Et ad id qō hic dicit Bar. adde quod dicit Bal. in. g. col. in. c. q. j. an maritus succedat vxori in beneficium. in. q. an stāte statuto q̄ vxore mortua in matrimonio sine liberis eiusdez matrimonij vir lucretur b totā dotem nunquid per istud statutum corrigatur hec. l. ꝛ videtur q̄ sic. sicut corrigitur per. l. longobardo ꝛ rum ꝛc. q. nulla sit

de sacrosan. eccle. sed ista aut. se habet pro correctione ad aut. de non eligen. secundo nuben. ergo ꝛc.

¶In contrarium videtur casus in. l. dedit dotem. de colla. bono. nam auus videtur velle q̄ pertineat ad nepotes: ideo quia nolebat pertinere ad filium. Contra loquuntur quando constat q̄ auus dedit contemplatione nepotis magis q̄ contemplatione filij: ideo hic succedit nepos: quia in locum filij succedit.

Sed ꝛ si quis. Ista aut. est magis fastidiosa q̄ aliqua de mūdo. tres lecturas habet ista aut. tenet secundam lecturam. prima et tertia lectura non placent doctoribus nostris: quia si non esset pactum appositum de lucrando liberis existentibus esset tantummodo q̄ aliud lucretur aliquo ex liberis existente. ¶Secūda lectura quā posui habet in se istam lectură ꝛ rationē quia sicut lex p̄inat matrē p̄opter transitū ad secunda vota illo lucro: ita in modum cuiusdam recompensationis permittit vt lucretur aliquo ex liberis p̄moriente. ¶Ad istam lectură opponitur de ver. obli. si quis stipulatur ita. vbi stipulatio semel cōmissa nō cōmittitur in perpetuū. Sol. hic non redit ad mulierem ex pacto nō existentiū liberorū fm Lyn. Cetera dic vt in glo.

Amin alijs. [a]Bzeuiter dic. [a]dulier transiens ad secunda vota que lucrata est a primo viro tenetur liberis primi matrimonij reseruare que lucrata est. a secundo tenetur reseruare filijs secūdi matrimonij siue ad tertia vota migrauerit siue non aliunde quesita inter filios equaliter diuidentur. b. d. hic no. teg. ꝛc.

Eneraliter. [b]Bzeuiter hoc intendit. Eo modo quo lucra debet mulier liberis reseruare eo modo vir: ꝛ earum rerū est eis alienatio interdicta. b. d. q̄ſcp ad. §. his autē.

His autem. Bzeuiter. b. d. Predicta lucra debent [c]libe

rum ꝛc. q̄ nulla sit extentio ꝛc. ꝛ ibi latius vide per eū. bene facit qō no. bar. in. l. j. §. de inoffi. testa. in. iij. col. ꝛ cū Bar. hic videtur tenere domi. Flo. in disputatione mulier primo vidua cōforte ꝛc. ad banc. l. adde q̄ si mulier bz duos filios ex primo matrimonio an dote data viro filij primi matrimonij debeant duas partes habere fm prouisionē huius. l. cōfuluit Andre. de Jsernia in cōsilio incipiente. In questione qua querit si mulier ꝛc. q̄ isto casu hec l. non vendicet locum. imo filij primi matrimonij. equaliter succedant si aliud non impediat per glos. in aut. ex successione. de suis ꝛ legi. p̄o hoc teg. apertus in aut. de nupt. §. j. ꝛ ibi glos. hec vero. l. loquitur quādo mulier est pacta de dote lucranda a scō viro, et sic fraudabat filios secundi matrimonij. ꝛ ideo fuit p̄ouisum ne plus relinqueret viro q̄ vni ex filijs ꝛ idem tenet glo. hic ꝛ hoc etiam tenent doc. in. q. Bar. quam dicit se habuisse de facto. adde q̄ idem tenet Rico. de matha. ꝛ Jac. but. in. l. j. §. bestias. de postu. ꝛ ita disputando tenet Fran. de albergo. Alexan.

¶Item adde an dispositio huius. l. habeat locum quādo secundus maritus non est pactus de dote sibi lucranda: sed filijs ex secūdo matrimonio. ꝛ isto casu dico q̄ sufficit q̄ legitimā habeant filij primi matrimonij non diminutā: vt hic dicitur. ꝛ ita consuluit Bal. in cōsilio incip. in christi nomine. Considerādū est ꝛc. per teg. in aut. de nup. §. illud quoq; in fi. nā licet donatio prohibeatur marito non tamen ministeriū. l. bebius. als. l. si liberis. de pa. do. Ad hoc etiam in. d. aut. de nup. §. si quidem. in gl. sed qua pena ꝛc. ꝛ in. §. optime. in glo. supposita eodem titulo. facit aut. vnde si parens. §. de inoffic. testa. ꝛ in. l. j. de inoffi. do. ꝛ vide Cy. hic dum loquitur de muliere relinquente fratri vel consanguineis. et consuluit Bal. licet quidam vt ipse dicit consuluerint contrarium et male. ꝛ ad hoc adde Bal. in. l. j. §. de inoffi. dona. Adde eundē in. l. i. ea lege. §. de cōdic. ob cau. NOTE quod Bal. consilio. cclv. xij. libro consuluit q̄ si mater que trāsiit ad secunda vota instituit filios primi matrimonij: et pro medietate maritum secundum: cum hoc q̄ si capere non posset totū illud quod ipse capere non posset: relinquebat iure legati filijs eiusdem matrimonij: q̄ nihil penitus valet: nec fieri potest in fraudē huius. l. ꝛ subdit q̄ als accidit casus similis q̄ pater stipulatus est p̄o filijs de dote in ciuitate certone;

ꝛ ipse conabatur sustinere q̄ valuisset stipula. q̄ tamen de consilio valentissimorum doctorum do. Fran. de albergo. ꝛ Richar. de sali. iudicatum fuit contra ipsum ꝛ obseruatum. et si vis videre predicta consilia Bald. Fran. de rampo. ꝛ Richar. de sali. necnon Jo. de ligna. quia etiam consuluit contra Bald. vide in consi. Pau. de cast. consi. cclxvij. cum tribus sequentibus. ꝛ vide etiam Bal. consilio. cclxxxvij. iiij. libro. ꝛ. xij. ꝛ cōsil. clxj iiij. lib. et consilio. cccclv. ij. lib. ꝛ cclj. et. cccc vij. ij. lib. ꝛ qualiter filij sint reducendi ad equalitatē cum mater reliqt plus vni q̄ alij. vide an gel. cōsi. cclxxxiiij. et an stante statuto q. mulier possit testari de quarta parte dotis et illa fecerit pactum cū marito: secūdo q̄ lucraretur certam partē an illa pars sit detrahenda de omnib⁹ bonis: an de bonis de quibus ip̄a testari potest. vide roma. cō sil. ccccxcviij. ꝛ an sit statutum q̄ mater teneatur relinquere duas partes dotis filio teneatur computare id q̄ consequitur beneficio huius. l. vide Anch. consi. c. ꝛ an filij secundi matrimonij succedant cum filijs primi in bis q̄ donata sunt contēplatione p̄mi matrii. vide Ro. cōsi. cccc vj. ꝛ ad materiā vide Pau. de cast. consi. clxxij. ꝛ per Jo. de ana. consi. lxxvij. an autem mulier repetens dotem a filijs teneatur cauere de restituendo in casibus a lege dispositis. vide Bal. consi. xxv. v. lib.

e ¶Ex liberis. et hoc verum de filijs legitimis: secus in naturalib⁹ ꝛ spurijs. teg. est nota. multum fm Bald. ꝛ Jmo. in. l. cum pater. §. mater. de lega. ij. que no. in. l. eg facto. §. si quis rogatus. ad trebel. ꝛ Barto. in. l. j. de inoff. dona.

f ✠Andr. Pomate. ¶Matrimonij. tene menti. vide Cremen. notabili suo. lxxviij. ꝛ Roma. consil. ccxix. in. j. colum. ꝛ Alexan. in. l. mulier que. colum. j. ff. ad trebel. et Anna. consi. lxvij. et ibi addita. ꝛ Feli. in. c. i. colū. viij. de sponsa. ꝛ Roma. consi. cccclxvij. ꝛ sequen. vbi querit si statutū p̄hibet coniuges aliquid lucrari egistentibus filijs ex vtroq; matrimonio: an tunc valebit pactum inter coniuges initum de aliquid lucrando: magime si mulier nō poterat disponere nisi de certa parte. vide in omni ista materia eundem consilio suo. cix. in. ij. dubio. Pano. consilio. clxij. volumine. j. vide etiam docto. in aut. preterea. j. vnde, vir et vxor. Angel. in. §. quia vero. in aut. de nup. Roma. consilio. clxiij. ꝛ consilio. cccclxvij. De. de anchara. consilio. cclxxxj. et Pau. de castro. consilio. ccxxxvij. Pano. consilio. xix. volumine. i. ꝛ consilio. cxvij. ad finem. eodem volumi. et vide Fran. cur. consilio. lxxviij. vbi sequitur Barto. hic et melius q̄ alibi repetries istud disputatum. et pulchre ꝛ clare per Jaso. in dicta aut. preterea. in fine. v. columne. ꝛ. ij. seq. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ Anna. consilio. xxiij. et ibi addita. vide etiam Lapam consi. li. ꝛ. lxiij. ꝛ. lxxj. ꝛ Bald. in. l. cū pater. §. mater. ff. de lega. ij. vbi querit an hec leg habeat locum in filijs naturalibus et spurijs natis ex antecedenti complexu. et Romanum consilio cxlviij. ad finem. vbi dicit q̄ si mulier non poterat aliquo modo disponere de dote sua: sed tantum de quarta parte. et maritus poterat aliquid lucrari de dote vigore statuti: q̄ illud lucrum debet deduci de illa quarta parte. et poterit maritus aliquid lucrari. et idem vult Sozi. consilio lxxv. columna antepenultima et sequēti. vide de omni ista materia Curtium consilio suo. cix. in secundo dubio. Fulgo consilio suo. xcvij. in primo dubio.

bo diuidi

bo diuidi. circa finem idē quod hic dicit no. in. l. nullo. de iure
1 do. p̄ hoc dixi semel ꝛ si mulier dat in dotē oīa bona sua secundo viro: ꝛ decedit in matrimonio sine liberis: vir nō potest lucrari ex forma statuti vltra quam reliquit vni ex liberis primi matrimonij. tenemenți hoc: q̄ millies contingit. hoc anno dixi plenius in illa questione quā disputaui que incipit. mulier habens magnū patrimoniū ꝛc. ¶Nota ibi omni circūscriptione ꝛc. ¶No. illum versicu. q̄ si maritus donans renuntiaret huic. l. vel iuraret nihil valeret. quia potest renuntiari fauori qui nō est inductus in eius fauorem: sed alterius ꝛc.

1 ¶Estimatio quomodo fieri debeat.
2 Estimatores debent iurare.
3 Usufructuarius an faciat fructus suos non prestita cautione de ytendo fruendo.

His illud. Hic est notabilis. §. in sequen. ¶No. primo q̄ nō † oz fieri estimatio rerum oz fieri p duos ab vtraq; parte positos. tñ. l. ij. de iure dotium in p̄in. videtur dicere q̄ estimatio fiet a iudice qualiter intelligatur dicit in repetitione. l. creditores. §. de pigno. ¶Nota se
2 cundo † q̄ isti estimatores debent iurare. facit ad hoc. §. de fi de instru. l. comparationes. contrarium dicit glo. in. l. i. §. j. de ventre inspicien. ꝛ. §. de testi. l. iurisiurandi. sed dicunt male cō
3 tra istum tex. ¶No. † tertio q̄ babetis multas glos. que dicūt q̄ vsufructuarius non facit fructus suos nisi prestita cautione de ytendo fruendo arbitrio boni viri. habetis hic vnā glossam super verbo fideiussione: tamen glo. in. d. l. vxore. de vsufruc. lega. de hoc dubitat quod tangit in. l. vsufruc. §. de vsufr.
a Ego dico [a] q̄ casus est in hac. l. q̄ vsufructuarius detinet rescientē ꝛ patiēte domino dissimulante q̄ facit fructus suos: casus est in versi. finautem vtriq;: sed quando dominus ignorauerit: vel contradiceret ꝛ nō faceret fructus suos ita loquuntur omnes teg. ꝛ glo. allegate in contrarium dixi plenius in. l. vxori. ꝛc.

Omnibus. Istū. §. allegat do. Ja. de are. p̄ casu
4 que ponit per doct. in. l. ij. qui potio. in pig. habe. ꝛc.

Si quibus. Lucra que quis debet seruare filijs debet seruare nepotibus ex eis procedentibus salua electione. b. d.

Si quis prioris. Istud p̄incipiū dicit quasi idez quod
5 precedēs: quia. §. l. proxima. dixit imperator de filijs primi matrimonij quādo alter de filijs decessit ante secūdum matrimoniū. sed l. superior loquitur quādo post secundū matrimoniū alter ex filijs decessit.

Illud etiam. Quod dicitur hic dictum est. §. in
6 l. generaliter. vt. l. hac edictali. in fi. ꝛ glo. ita dicit.

Certum est. Hic est vtilis. §. licet difficilis: et ideo non lego modō: quia non previdi. ꝛc.

Talem. Hic est difficilis. §. ꝛ vtilis.

b **In illo.** [b]Nota q̄ si pater habet oīa bona filij vel que debent restitui filijs si dissipat ista bona pōt filius interdicere patri ne ista bona alienet nec faciat illud qō placet sibi. certe hic est tex. quod not. et. j. de bo. mater. l. i. et in aut. de nup. §. q̄ ita. hoc intellige fm determinationē. l. fin. de senten. pas. ꝛ. l. imperator. ff. ad trebel.

c **Quoniam.** [c]Nec. l. breuiter dicit qō vltra debitum coniugi secunde relinquitur debet inter filios vtriusq; matrimonij in capita diuidi. b. d. qō hic in hac. l. dicitur corrigit per aut. de nupt. §. optime. ꝛ. §. illud ꝛ redit ad. l. generaliter. ꝛ ideo hic ponitur aut. ad eos solos ꝛc.

Cum apertissime. Ista. l. tota determinat vnā dubie
7 tatem. que oriebatur ex. l. hac edictali. §. eod. que dicit q̄ secūde cōiugi nō debet plus relinqui q̄ vni ex filijs qui minus babet. ꝛ quod vltra relinquitur applicatur liberis primi matrimonij ꝛc. sed ista determinat quādam dubitationē. breuiter dicit. Liberi ingrati non admittuntur ad partem lucri eius quod vltra debitum secunde cōiugi est relictū. hoc dicit. ꝛ nihil aliud ꝛc.

¶Si secundo nupserit mulier. Rubrica.

Si vsumfructum. Ista. l. corrigitur ꝛ limitatur
4 per aut. hoc locum ꝛc.

d **Hoc locum.** Vides q̄ mulier non primatur vsufructu [d] per trāsitum ad scōa vota nisi p̄inetur a testatore expresse: vt hic vides. qō not. q̄ ops q̄ testator dicat donec honeste ꝛ caste vixerit ꝛ vidualem vitā seruauerit. Si enim diceret donec honeste ꝛ caste viueret vel diceret honeste ꝛc. certe nō amittit vsumfructū: q̄ honeste ꝛ caste viuit: licet trāseat ad scōa vota: vt. l. mu
1 lier. §. cū ponereꝫ. ff. ad treb. gl. formatbic fynā gōnem de te
2 statore qui reliquit vxori dōam ꝛ vsufructuariā oim suorū bonorū: qd vba ista importāt de iure ꝛ qd de cōsuetudine. de consuetudine ita obseruatur q̄ extātib⁹ liberis habeat alimenta tantū extraneis institutis hz vsumfructū integrū. vide glo. et de hoc in Spec. qui filij sint legi. §. j. ver. qd si quis ita. ꝛ p̄ Dy. in. l. titia cū testamēto. §. fi. ff. de leg. ij. ꝛ ibi plene dixi ꝛc.

1 ¶Si vidulier transiens ad secunda vota dicitur caste ꝛ honeste viuere.
2 Si vxor est relicta domina ꝛ vsufructuaria omniū bonorum quid contineat hoc legatum. ꝛ nu. 3. ꝛ ibi an hoc legatum valeat. ꝛ nu. 8.
4 Si eligitur vnum ex contrarijs tacite videtur alteri renuntiatum.
5 Heredes possunt instituī ad incertum sicut post tempus incertum.
6 Oratio soluta in dubio equipollet copule.
7 Usufructus est pars dominij.
9 Legatū factum vxori q̄ sit domina ꝛ vsufructuaria extraneis institutis quid operetur ꝛ contineat.
10 Si factum fuit legatū vxori de mille donec vixerit sine viro ꝛ post eius vitā dicta mille deueniāt in titium si mulier secūdo a nubit an titius statim habeat mille. ꝛ nu. 14. soluit.
11 Verba post vitā intelligūtur de morte naturali.
12 Verba ambigua in testamētis p̄o heredibus interp̄etātur.
13 Proximus defuncti ꝛ vxori in dubijs parificantur.
14 Si vxor est legata oña massaria ꝛ vsufructuaria donec bone b ste custodierit lectum testatoris ꝛ nō exiget dotes: si cessit iura dotalia fratri an perdat legatum.
15 Verbū exigere aliqñ largius accipitur.

Hoc locum. Hec aut. sumitur de cozpozē nuptijs. §. auie. versic. si vero solū. ꝛ vide q̄ ō ibi no. ꝛ addit ad. l. C. que loquebatur tantū in vltima volūtate: hec loquitur etiā inter viuos ꝛ etiā quo ad vltimā voluntatē. ꝛ. l. C. corrigit ꝛ determinat in tex. ibi: alioquin. ꝛ si nō ea lege. sed semper est in actis vel rectis per maritū vxori vsusfr. ibi p̄orsus. vt cum transit ad secūda vota: † vt. j. ti. p̄pi. l. femine. §. dof. ꝛ hec aut. cōtinue habetur in practica. p̄pter glo. ibi positā p̄o questio
2 ne que cōtingit de facto videlicet si maritus relinquat † suam
3 vxorē dominā massariam ꝛ vsufructuariā: † an tale legatum valeat an non. ꝛ si non valeat quid habere debeat ex hoc legato ꝛ quō sit iudicium in predictis: si testator instituit heredes suos vel extraneos. ꝛ quia ista sunt cōtraria latius q̄ glo. dicam. ꝛ do. §. dof. in effectu dicit illud quod glo. ordinaria: licet aliquid plenius dicat cuius opi. recitat Spec. et sequitur in titu. qui filij sint legi. §. j. verſicu. quid si quis ita digerit. de hoc etiam no. per Bosti. in summa de pigno. §. qualiter constituitur. ver. si quis dicat. et ver. seq. ꝛ de hoc no. in margarita Alberti galeoti de actio. circa finē. verſic. quid si dico. Item facit d ad hanc materiā. j. de indic. vidui. l. ij. ꝛ aut. relictum. in glos. ꝛ in corpore vnde sumitur. ꝛ. ff. de auro ꝛ argen. leg. l. species. ꝛ p̄o discussione p̄me questionis sez an valeat tale legatum intendo subijcere quandā questionē Dy. in qua ipse Dy. consuluit: videlicet quidā fecit testamentū in quo inter alia vxorem suam massariam vel vsufructuariū reliquit: et quosdam e alios sibi heredes instituit finito vsufructu ꝛ domino vxoris sue predicto modo vult ista vxor habere vsumfructum predictum mariti. oppo. q̄ nō debet habere: quia dies vsufructus legati cedit ab adita hereditate: sed hereditas nō potest adiri per heredes cum sint instituti deinde finito vsufructu vxoris: ergo ꝛc. ꝛ q̄ ōña sit in totum expellēda potest euidēter ostendi: quia ibi in testamēto repugnātia [e] continetur ergo descripta in testamento non valent. vt. ff. de reg. iur. l. vbi repugnātia. ꝛ de condi. insti. l. si titius. sed constat q̄ esse fructuariam ꝛ esse dominā repugnantia sunt cum non possit habere vsumfructum vel aliā seruitutis speciē in ea re in qua bz dominiū. ff. si vsusfruc. l. vti frui. de serui. rusti. p̄dio. l. iure cōi. et de iure dotiū. l. cum in fundo. circa p̄in. igitur negari nō potest: q̄ in testamēto predicto Jrietas non sit: et per consequens ratione Jrietatis tota dispositio sit inutilis: ꝛ ad huius confirmationē accedit q̄ † siynū contrariorū eligitur tacite videtur alteri renūtiari: vt. j. de condi. l. si. ff. de fur. l. j. ff. de insti. l. si pupillus.

e ¶Ego dico. vide bal. l. i. j. C. de vsu. ꝛ in. l. iiij. eod. titu. Andr. barba.

✠Andre. Pomate.

b ¶In illo. vide roma. cōsi. cccxv. col. ij. in p̄n. in. iij. dubio. vbi per istam tex. dicit q̄ ls puniētia a marito in vxorē trāseuntem ad secūda vota ea mortua integre manere debeāt penes filios p̄mi mariti ad vxorē cōtemplatione viri: q̄ illa erūt oīb⁹ filijs q̄nuncia tā secundi q̄ primi mariti ꝛ idē l. iiij. dubio.

¶Quoniā. Ista. l. est decisio questionis de qua p̄ Bal. in. l. i. in vlti. col. de inoffi. do. ꝛc.

✠Andre. Poma.

¶Usufructu. vide are. §i. gl. in. ij. dubio vbi ampliat etiaz in relicto qō participat de natura vsusfructus.

¶Hoc locū repugnantia. Adde vt per roma. §i. lxx. Pau. de cast. §fil. cccxc.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ff.institoria.ꝛ de verb.sig.l.hec verba cū ergo dominiū ꝛ vsus fructus sint cōtraria.vt probatū est ergo sequit ꝙ ad positionē dominij removet positio vsusfructus ꝛ ecōtra ꝛ ita ratione perplexitatis tota dispositio sit inutilis. Preterea constat ꝙ relicta in testamēto nō debent anteꝙ hereditas adeat.ff.de fideic.l.eā quā.ff.de re.iur.l.si nemo. Itē cōstat ꝙ ex institutione cōcepta in diē incertū vel sub cōditione nō pōt adiri heredi tas anteꝙ dies incertus vel cōditio existat:vt.ff.de here.instit.l.in tēpus.in pri.l.si quis instituat.ff.l.qui filio.Ex quo sequitur ꝙ cū hereditas adiri non possit ante aduentū diei incerti institutionis adiecte ꝙ nec legatum in testamentū relictū possit deberi.igitur relictū vsqi non debetur,cū nō cedat anteꝙ adeatur hereditas:vt.ff.de cadu.tollen.l.ff.in nouissimo.et.ff. quādo vsufruc.leg.ced.l.ff. Preterea constat ꝙ vsumfructum ꝙ dominium nō potest eligere cū sint opposita:vt.ff.probatuꝫ est,igit licet legatū sit absolute relictuꝫ perinde debet haberi ac si legatū esset relictū disiunctiue:vt.ff.de regu.iur.l.in eo.ff. vbi verba. Sed vbi duo legata disiunctiue relinquunt:quoꝛū vnum possibile est cedere a morte testatoris:et aliud ab adita hereditate vtrūqꝫ tēpus expectatur.et tunc legatum cedit.vt ff.qñ dies leg.ced.l.vsufructus.in princi.ꝛ.l.cum ita.ꝛ.l.cum illud sed vsusfructus legatus est possibile cedere ante aditam hereditatem:vt supra ostensum est igitur legatum dominij.ꝛ si non est possibile ꝙ cedat eius electio nulla foret.dato ꝙ domina alterū eoꝛū eligeret:vt.ff.de opti.lega.l.obtinebat.et.l. iulia.de lega.j. Preterea certuꝫ est ꝙ testatoꝛ nō potuit duos instituere heredes:ita ꝙ quilibet esset heres insolidū:vt.ff.de reg.iu,l.ꝙ cōtra.ſ.vni pro solido.igitur predicta domina here res existere nō potest cū alij scripti essent heredes vniuersales ꝛ si nō tempoꝛis certi.tamen incerti cū distinctione ex quo sequitur ꝙ alij sint heredes ꝛ non domini.qō ita probatur lege cauetur ꝙ particularitas tēpoꝛis equipollet particularitati rerum:vt.ff.de testamen.mili.l.miles.ita.ſ.ꝛ qō digimus.sed institutus in re certa habetur pro legatario ꝛ non pro herede vt.j.de heredi.instituendis.l.quoties.ff.de heredi.instituen.l. bis verbis.ꝛ ibi glo.ergo si concedamus eam institutā videtur instituta pro parte temporis:donec viueret.sequitur ergo ꝙ alij instituti heredes sine temporis prefinitione habentur loco legatarij:ideo nō est possibile legatū nō deberi cum effectu niſi post additionem hereditatis:vt.ſ.ostensum est:sed certum est hereditatem non posse adiri anteꝙ dies certa existat: ergo non est possibile legatū peti. Item si iuxta cōsiderationem predictam debetur post aditā hereditatē sequitur ꝙ vsus fructus videtur domine relictus demū cum moꝛietur:ꝛ sic videtur legatum inutile:vt.ff.de vsufructu.l.vsusfructus.et de vsufruc.leg.l.si titio. Ecōtra videtur ꝙ domina sit heres ꝛ domina pleno iure vsqꝫ ad tps mortis sue.quod sic probatur. certū est † heredes institui posse post tempus incertū.ergo ad incertum cū equipollere videatur:vt.ff.de here.insti.l.in tempus.ꝛ.l.si quis instituatur.ſ.qui filio.j.de her.insti.ꝛ.l.extraneū. Preterea in dubio soluta † oratio equipollet copule:vt ff.de verb.obli.l.triplici.ſ.videamus.ꝛ eo.tit.lalienationis.ſ.fi.Sed cōstat ꝙ vbi plenū dominiū ꝛ vsusfructus collective relinquit est in electione eius cui relinquitur vtrum petat. de vsufruc.lega.l.si titio.igitur ꝛ vbi absolute relinquitur.sic etiā in ꝓposito debet esse in electione domine vtrū velit vsumfructū vel dominiū plenū.Sed ad hec omnia potest faciliter responderi ꝙ locum habere possunt vbi esset aliquis heres:ꝛ pro eius aditione relicta cōfirmarētur que patent non esse in questione predicta viuente vꝛore ideo questio remanet in hoc solum an heres institui posset ad tempus incertū sicut ex tempore incerto qō puto verū vt.j.de heredi.insti.l.extraneum.ꝛ ibi dicetur.Sic igitur ex predictis videtur cōcludere do.Dy. ꝙ existente herede qui aderat tale legatum vꝛoi relictū valeat non obstantibus cōtrarietate vel perplexitate:ꝛ qō sit in electione vꝛoris.vtruꝫ velit ea viuente vsumfructū vel dominiū plenū.Circa qō dico ꝙ glo.hic ꝛ predicti alij doct.ꝛ alij quos audiui ꝛ cōmuniter aduocati in iudicio tenent ꝙ tale legatuꝫ valeat nō ob.repugnantia qz dico posse reduci ad concordiā. dixi enim ꝙ ille qui habet vsumfru.vel vsum dūs dicatur:licet impꝛopꝛie.ꝛ ad hoc inducunt in arg.auf.de non eligen.secundo nuben.ſ.aliud vero.circa finem ibi vsum existentibus dominis de nup.ſ.qz parum ibi vsum dūs cōstituit:vt.ff.re. amo.l.j.ꝛ qz † vsusfruct⁹ est pars dominij:vt.ff.de leg.ij.l.cuꝫ filius.ſ.dūs ꝛ de vsufr.l.iiij.ꝛ de leg.ij.l.titia cum testamēto. ſ.ſi.per quas do.Oldra.doctoꝛ meus tenebat opinionē predictā scilicet tale legatū vꝛoi relictū tenere nō obstante contrarietate vel perplexitate que videbatur in eo.tamen Azo.etiā tenebat idem qō dicatur dūs ex solū ratione preeminentie.licet ad eum nō spectet ꝓpꝛietas.ꝛ allegat de pec.leg.l.si seruus ordinarius.ibi id quidē quod dūs eoꝝ ibi loquitur de ordinario dñi vicarij.ꝛ pro eo.ff.de publi.l.si cū ephibuissent.vbi hoc tenet Jac.de are.ꝛ allegat.ff.de sol.l.titia.ꝛ de verb.signi. l.pronūtiatio.ſ.i.ibi nisi parum ante finē.ꝛ pro hoc aūt bene facit.ff.ad filleia.l.j.ſ.sivir.Concludo ergo ſm olim cōem opi. tale legatū valere nō obstante ſcietate vel perplexitate predicta per dicta iura. Ad secundū † ergo quid cōsequi debeat ex tali legato.puto dicēdū ꝙ eligere possit plenū dominiū vel vsumfructū in vita sua:tū de cōsuetudine ex qⁱ mēte testatoris opi.gl.ꝛ aliorū doctoꝝ cōmuniter seruatur.dūs aūt Odofr. hic.ꝛ.ſ.de inoffi.testa.l.cū querit.cuius opi.sequitur Specu. vt prędixi late distinguit:ꝛ dicit ꝙ vis est fīēda in verbis testatoris.nā aut testatoꝛ dixit.relinquo vꝛori mee vsumfructuꝫ omniū bonoꝝ.aut dixit:relinquo vsumfructū talis domus vel talis prędij,primo casu si maritus nō habet liberos:tunc vꝛor habebit vsumfructū omniū bonoꝝ mariti dūmodo iste vsusfructus nō excedat dodrantē cum alijs legitimis:qz tunc detrabitur falcidia etiā per heredē extraneuꝫ:vt.ff.de vsur.l. omniū.ꝛ ibi glo.ff.de vsufru.leg.l.vꝛori.in tex.ꝛ glo.ꝛ estimaꝫ talis vsusfructus ſm.l.ff.ad.l.fal.l.hereditatū.si aūt habebat liberos ꝛ tunc vꝛor habebit vsumfructū olim bonoꝝuꝫ mariti excepto debito bonoꝝ subsidio in quo liberis nō potest aliquod grauamen imponi:vt.ſ.de inoffi.testa.l.qñ in prioꝛib⁹. si ipsi filij velint ipso debito esse contēti ꝛ hereditatem patris amplecti nolunt tunc vꝛor gaudebit vsufructu omniū bonoꝝ.ꝛ ita loquitur prealleg.l.vꝛori.de vsufru.leg.ꝛ glo.ibi posita.ꝛ cōcor.in auf.de trie.ꝛ semif.ſ.prohibemus.ꝛ ibi gl.si aūt maritus relinquat vsumfructū alicuius certe rei:tūc indistincte habebit vsumfructū certe rei illius.ff.ad.l.fal.l.j.ſ.sivsuff. Si aūt relinquit vꝛorē ofiam massariā ꝛ vsufructuariā:ꝛ tūc post mortē mariti habebit nomen oñe preeminētiā sicut habebat in vita viri:ꝛ habebit vsumfructū olim bonoꝝū quatenus sufficiat sibi ad alimenta ſm dignitatē ꝛ facultatē:et ita ſm Odof.sunt interpꝛetata ista legata per collegiū bononiense ꝛ ita seruaꝫ cōiter ꝛ pronuntiaꝫ in iudicijs.ꝛ ista alimēta percipiet a seipsa nō de manu filioꝝ:vel aliorū heredū.arg.ff.de vsufru.lega.l.fundi trebatiani.in fi.ꝛ ibi no.in gl.ꝛ in hac opi. erat do.Pla.que satis placet.de iure autem longobardo.pro quo ad hoc seruatur ꝓrogatiua maritus nō habēs liberos potest dimittere vꝛori ad libitū ꝓpꝛietatē ꝛ vsumfructū:si aūt hꝫ liberos ex ea pōt ei dimittere dimidiā vsusfru.ꝛ nonvltra. Si aūt hꝫ liberos ex alio matrimonio potest sibi relinquere vtilem vsufru.pro numero liberoꝝū.ꝛ illud perdit per trāsitū ad alia vota:vt in lombardia.de his q̄ a viro vꝛori dāturvel relinquūtur.l.si. Tertia ꝙestio est quid operaꝫ illud legatū quo maritus dimittit massariā ꝛ vsumfructuariā vꝛoꝛis:et extraneos heredes instituit.et in hoc arguit gl.satis obscure. arguit enim primo ꝙ non:qz alia est ratio suoꝝū ꝛ alia extraneoꝝū:qz suis est magis debita hereditas ꝙ extraneis:et non est par eadēq; ratio:vt.j.de codicillis.l.fin. Dicium facit: qz si hoc admisit:cōsuetudo existētib⁹ suis liberis qō vꝛor habere debeat ex tali legato sola alimēta:vt.ſ.tactū est.eadē cōsuetudo videt trahi debere ad casum quo sunt instituti extranei. Ad hoc alleg.gl.l.de quib⁹.ij.rū.ff.de leg.do. Oldr.seque bat primā opi.qz non est par eadēq; rō:et ideo non dz idē ius eadēq; cōsuetudo statui in suis ꝛ in extraneis institutis.vnde hoc casu vēdicare posset sibi locū opi.Dy.ꝙ institutis extraneis esset electio mulieris:an vellet hꝫ olim bonoꝝū vsumfructum plenū dūiuꝫ in sua vita.ꝛ per hoc etiā facit mēs testatoris qⁱ nō vꝫ etiā in tantū grauare suos sicut extraneos.Sed q̄ sit rō diuersitatis ꝙ si mulier habeat plenā ꝓpꝛietatē ꝛ trāsit ad fcōa vota qō pdit ꝓpꝛietatē ꝛ retinet vsumfructū.si aūt hꝫ vsumfructū tm illud nō pdit niſi relictū sit illud sub cōditione nubat:vt hāc aūt.hanc qōnem querit hic Odof.ꝛ soluit:vt in gl.in coꝛpoꝛeyn sumit q̄ incipit sed quare sec⁹. Circa materiā ꝑdictā subijcio vnā aliā qōnem quā disputauit Ray.doctoꝛ meus. Quidā in suo testō † dixit [a] sic:item volo ꝛ precipio ꝙ berta vꝛor mea habeat mille de bonis meis in gaudimēto toto tēpoꝛe vite sue donec honeste vigerit sine viro ꝛ post vitā suā dicta mille superueniāt in titiū cōsobrinuꝫ meū.accidit ꝙ berta trāsiuit ad fcōa vota:ꝛ fic expirauit legatuꝫ. Querit an titius[b] cōsobrin⁹ me⁹ statim ad dicta mille admittaꝫ an demū post mortē naturalem berte predicte ꝛ interim penes heredes ꝑdicta mille debeāt remanere:ꝛ qō titius admittaꝫ post mortē naturalē berte sic probaꝫ.Cū in verbis nulla est dubitatio nō dz admitti volūtatis qō.ff.de leg.iij.l.ille aut. ille.ſ.cuꝫ in verbis.cū simi. Item cuꝫ testatores loquunt post vitā intelligiē post † mortē naturalē nō ciuilē.ff.de lega.iij.l.cū pater.ſ.hereditatē.de verbo.oblig.l.ex ea parte.ſ.insulam.cum simi.sed in verbis ꝓpositę questionis sunt ista verba post vitā suaꝫ que significāt

a Andre, Poma.

8 Testamēto dicit.vide aleg.post pau.de cast.in.l.si mater.C.de instit, ꝛ substitu.sub cōdi.fa.ꝛ consi.ꝛ.volu.iiij.ꝛ aret.et ibi doct.glos.in.d.l.si quis ita heres.ff. de acqui.here.vidē etiā aleg.in consi. cxxx.in.fi.colū. in ver.fortificātur.in ij.volu.ꝛ ias.in.l.si extraneus ī.ij.col. in ver.ij.ad predictū notabile.ff.de condi.ob cau.vbi per hāc.l.dicit ꝙ verba enūtiatiua etiā inter alios fauoꝛe dotis ꝑbant ꝛ ꝓpoſ.in.c.fi.de spōſa.ꝛ addidi ad 6 panoꝛ.in.c.signifi. co.ij.in additione que incipit one fictiones de rescri. ꝛ do.in.c.cum oēs scōa ſtione.viij. vbi dicit qō cōcurrere possunt duo specialia vnuꝫ venit ab altero.ꝛ arreti.clxiij.co.iij.ꝛ.v. ꝛ seq.ꝛ.clxiij.col. iij.alegā.cōsi.cvij. vol.v.vide etiā feli.in.c.cuꝫ te.colū. vij.de re iud.ꝛ do. aleg.in.l.si aliquā rem.in.vij.col.in ver.nō obstat.ff.ō acq.pos.ꝛ colū.ix. in ver.ꝛ dicit imo. ꝛ sozi.ſi.cxij.col. penul.ꝛ Bar.in.l. 7 gerit.colū.penult. ff.de acqui.bered.

b An titius adō vt per bal.cōsilio ccccij.iiij.lib.

que significant mortē naturalē vt probatū est.ergo titius per transitum ad secunda vota per fideicō.nō habebit.sed demū post mortē Berte ꝛ interim penes heredem manebit.secundo idem probat sic.Certū est ꝙ ambiguitates † testamētoꝝm pro heredib⁹ interpretentur.vnde statuliberoꝛ dare iussus heredi dare debet:vt.ff.de sta.li.l.qui pecuniā.ꝛ.l.ita liber. ꝛ.l.labeo.cum si. Item si titius hec verba post vitam suā vult interpretari ea nō transeunte ad secunda vota:non minus possit cōmode interpretari eam ea ad secūda vota transeunte per.l.ex bis verbis.j.quando dileg.ce.ꝛ de fideicō.libe.l.fideicom. Cum oratio talis sit ambigua pro berede est interpretāda vt probatū est:ergo ea viuente remanebit penes heredem ꝛ maxime si heres est de liberis:vt.ff.de annuis leg.l.quintus.v. respō.tertio probatur si certū est qō ex intentionibus petentiū metimur ius ex persona actoris non ex persona rei:vt.ſ.de eden.l.qui accusare.de rei vendi.l.si.ff.si pars here.pe.l.j.ſ.j. Itē ex qōne proposita ex verbis satis apparet demū post mortē Berte fideicō.relictū titio consobrino.non ergo ante mortē:ergo ad positionez vnius sequit exclusio alterius:vt.ſ. de procu.l.maritus.cū ſi.licet ergo Berta ad secūda vota transiens legatum perdiderit nō tamen ꝓpter hoc viuente Berta titius admittit.sufficit enim sibi ius integrū seruari.nō ergo meliorē conditionē fieri.vt.ff.ad trebel.l.ex asse.ꝛ.l.si cui.ij.respon.ꝛ de iur.do.ſ.l.ij.ꝛ sic interim dicta mille apud heredē remanebūt.Quarto idē probatur sic.si vsusfructus alicuius rei legatur vni pure ꝛ alteri ꝓpietas sub cōditione si pendēte condi tione legati ꝓpietas desinat vsusfructus ad heredē pertinet.et ideo tali casu legatarius vsusfructus heredi ꝛ legatario stipu.fructuaria habet ca uere.ff.ad exhib.l.si quis dominē.ſ.si tibi.sed in casu nostro Berte videtur relictus vsusfructus.quasi de mille ꝛ quidē pure.ꝛ saltem in singulos annos.donec honeste vigerit sine viro:vt.o.l.si.de iudi.vidui.ꝛ arg.ff.de annu.leg.l.j.nam titio consobrino post mortē Berte videtur relicta ꝓpietas.ergo Berta nubente sic suo vsufructu perēpto interim ipsa mille penes heredē manebunt.Quinto idem probatur sic.Jn questione nostra duo fuerunt relicta vnū relictū titio post mortem Berte ꝛ sic primū est ad tempus secundū est eg tempoꝛe quod esse potest.vt.j.de leg.l.si.ſ.de vsufr. l.am dignitatē.ff.de leg.ij.l.si ita relictū.ſ.pegasus.ꝛ idem est in stipulationibus:vt.ff.de actio.ꝛ obli.l.obligationū fere.ſ.j. Itē casus omissus libus.ergo casus iste per tempus qō est inter nuptias ꝛ finem vite Berte omissus est ꝓo omisso dz haberi ꝛ interim nō videtur heres grauatus.ꝛ ideo medio tēpoꝛe fideicō.dz remanere penes heredem.Ultimo pro hac parte videtur casus.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.quibus diebus.ſ.quidā.vbi sic dicit.quas pecunias cuicūq; legani heres meus eas si mater mea moriatur dato.ꝛ determinatur ibi per labeonē nec quo ad petitionem nec quo ad trāsmissionē cedit dies ante mortē matris:ꝛ pro hoc etiā.j.de bis que ad trāsmissionē cedit dies ante mortē matris:ꝛ pro hoc etiā.j.de bis que sub modo.l.ij.vbi si legatū mihi est relictū.ꝛ deinde titio sub aliqua conditione.demū post exitū cōditionis titius admittitur ad petitionē fideicō.sic ergo in casu questionis ꝓposite titius cōsobrinus demū post mortē berte admittit.ꝛ interim penes heredem remanebit. Ecōtra qō statim non expectata morte Berte post eius scōa vota nō admittitur titius consobrinus sic ꝑbatur legata ꝛ fideicō.quedā donationes causa mortis dici possunt vt.ff.de lega.ij.hlegatū.j.de dona.causa moꝛ.l.si.ad finē.Itē qui tales donationes faciūt magis volunt vꝛores habere ꝙ eū cui reliquit. sed magis illū cui reliquit ꝙ heredē suū:vt.ff.de dona.cau.moꝛ.l.j.ꝛ.l.senatus.ſ.fi.igitur Berta nubente.ꝛ sic eius legato deficiente magis amittitur titius consobrinus ꝙ heres.ꝛ pro hoc.ff.de cōdic.ꝛ demon.l.si quis eū.ꝛ si vsufru.pe.l.si fundus detracto.Ad idē probatur sic cessante causa cessat ꝛ effectus.ā.de epi.ꝛ cle.l.generaliter.cū simi.Item gaudimentū vꝛoris est causa quare defertur fideicō.titij cōsobrini.Tertio sic in testamēto pro fauoꝛe relictoꝝū interpretāde sunt volūtates defunctoꝝū:vt.ff.de reg. iur.l.in testamētis.cū simili.Item in representatione fideicō.soluendi titio cōsobrino plenioꝛ est interpretatio ꝙ in retraditione:vt institu.de act.ſ. plus.ꝛ.ſ.ꝛēpus.ꝛ.l.fideicō.ſ.nō solū.cum simili.Item gaudimentū vꝛoris est causa quare defertur fideicō.cū Berta nupſit interpretabimur.nō aūt demū post mortē Berte prędicte.qz sic in dubijs semper interpretamur qⁱ res magis valeat ꝙ pereat.ff.de reb.dub.l.quoties.j.ad fille.l.pe.cum simili.Item si interpretamur titiū demū post mortē naturalem Berte ꝑdicte ad fideicom.admitti res periclitari.ꝛ perire potest.qz premoꝛiēte titio nil ad eius heredem transmittit.ff.de condi.ꝛ demon.l.dies incertus.ꝛ.l. heres meus.quādo di.leg.ced.l.si titio.si autem interpretamur ꝙ ea statim ad secunda vota transeunte admittatur res valet ꝛ in tuto ponenda est ꝛ ad heredem vtputa purificata transmittet.ff.de condi.ꝛ demon.l.legata sub cōditione.ꝛ.l.quibus.ſ.fi.ergo satis admittitur titius nō expectata morte naturali dicte Berte. Quinto ꝛ vltimo sic.Volūtates testatoris coniecturamus ex precedentibus ꝛ sequētibus.ff.de lega.j.l.si seruus 13 plurium.ſ.fi.cum simi. Item alias in dubijs † parificatur proximus et vꝛor defuncti.ſ.de leg.l.cum alienā.ꝛ arg.ff.de iudi.l.interdū.Qua ergo ratione vꝛor prefertur eadem ratione titius cōsobrinus prelatus esse intelligitur heredi eius.facit qō no.in.l.cum acutissimi.j. de fideicom.ideo maioꝛi ratione:qz consobrinus prefertur vꝛori ab intestato:vt.ſ.vnde vir ꝛ vꝛor.l.j.ꝛ fic ratio consanguinitatis aliquid operabitur:vt.o.l.seruus plurium.ad fi.ff.de testa.l.ij.cū simi.nec videtur curandū quales essent heredes testatoris huiusmodi ex extranei an filij vtpote cū vidimus ex voluntate testantis hunc titiū preferri heredi:que voluntas prevalet etiam si heres sit filius.argu.ff.de libe.leg.l.aurelius.ſ.titius.de libe.prete.l.ij.ſ.fin. Soluendo questionē predictam tenuit ipse Ray. ꝙ titius consobrinus admittit non expectata morte predicta per transitū ad secunda vota per rationes ꝑ hac parte adductas:ꝛ duas alias speciales qñ di.leg.ce.l.si ita.ad trebel.l.mulier.ſ.j.vbi fideicom.relictum filijs per matrem si morte patris sui iuris efficiantur.idem erit si sui iuris efficiunt per emancipationē.ꝛ redditur ratio:quia pro tanto dicit mater ꝛ sui iuris effecti fuissent per mortem patris;quia non crediditꝫ eoꝝ patrē emācipaturum. nam immortalitatē restringisset si eum emancipaturū sperasset.non ob.l.fideicom.ſ.si cui.de leg.iij. quia intelligitur ſm illas:vt ibi no.ita in proposito dici potest ꝙ pro tanto dixit testatoꝛ de morte Berte:quia crediditꝫ eam non transiturā ad secunda vota.non enim in morte distulisset si eā transire ad secunda vota credidisset.Item ad hoc idem facit.ff.de adi.lega.l.codicillos.ſ.fi.vbi ostenditur ꝙ cum testatoꝛ legato Bertam honoꝛauit amplius de ea loquendo videtur loqui de ea vt legataria: vnde cum dicit post vitam suam intelligitur eius legatarie.pro hoc.ff.de fideicommiſ.libe.l.lucius. ꝛ.l.titius.ſ.stichus.ꝛ ideo dilatio fidecommiſ.titio consobrino apposita videtur fauoꝛe berte et apud eam legatariam nulle permaneant.cū igitur desinit esse legataria per transitum ad secūda vota stat im titius admittetur sicut in dicta.l.codicillis.ſ. ſi stichus. Ad rationem in contrarium responDeo:et primo ad primam:quia non dico titiuꝫ admitti per mortem Berte:sed per transitum ad secunda vota quo casu etiam testatoꝛ videtur reliquisse fideicommiſ.titio:vt.ſ.probatum est. Ad secundam dico ꝙ voluntas testatoris oubia dici nō debet cum per euidentes coniecturas constet de eius voluntate:vt.ſ. probatum est. Ad tertium quod ius metimur ex volūtate:ꝛ.l.si eg persona actoris ex eg persona actoris concedatur.et ita hic fit:quia pro actoꝛe est ius vt.ſ.probatum.est.Ad quartum respondeo ꝙ nō concedo:quia etiam in casu ante mortem Berte videtur relictum fideicommiſ.titio scilicet finito vsufructu per secunda vota.et eo modo ad quintum quod ad idem tendere videtur.Ad sextum respondeo quod in.l.quibus diebus.ſ.quidam recte super quouis argumento fundatur solum in casu mortis erat legatum:et ideo nō prius cedit nec venit ad dies ac in casu nostro videt fuisse testatoris intentio:etiam si Berta transiret ad secunda vota ꝙ titius admittitur:vt.ſ.probatur.et eo modo posset responderi ad.l.ij.j.de his que sub modo.ꝛ de vsufructu legato.l.vsus.et de conditionibus ꝛ demonſtrationibus.l.iiij.ad finem. Ultimo venio ad questionem quam sepe vidi de facto. Ad⁊ titius in testamento suo ordinauit vꝛorem suam dominam massariam ꝛ vsufructuariam donec honeste custodierit lectum suum:et non exiget dotes et donationes sibi per eum constitutas : illa vꝛor cessit ira et actiones fratri suo vel cuidam alteri in dote vel donatione:queritur an cecideritꝫ a legato per talem cessionem.et primo videtur ꝙ tali legato ꝓiuetur quasi exteriorit conditio exactionis dotis et donationis:eoipso quod cessit et vendidit ius suum et ꝓtium accepit.ff.de vsufructu legato.l.qui ꝓtio.et de legatis.ij.l. imperatoꝛ.ſ.finali.et.l.sequenti.cum similibus.ꝛ pro hoc.ff.de here ditate vel actione vendita.l.ij.ſ.peruenisse. Item pro hoc facit coniectura voluntatis testatoris qui videtur voluisse ꝙ ista dos et donatio remanere debeat penes vꝛorem vt eg fructibus possent filij sustentari. itaqꝫ videtur considerare effectum exactionis non modum egigendi:et non refert quid ex equipollentibus fiat.j.de institutionibus ꝛ substitutionibus.l.iij.cum similibus.ibi in gloſſ.nota.et pro hoc.j.de legi.l.cum questio.in fine.ꝛ cum simi.et pro ista opinione recte intuenti videtur facere.j.de bonis auctoꝛitate indi.possī.li.vꝛor.cum gloſſ.ibi posita.et de conditionibus institutionū.l.

15 mulier.que satis videtur innuere† verbuꝫ exigere

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ✠Andre. Poma. ¶Hoc dicit tex. limita nisi illa duo specialia sint introducta de iure cõmuni bal. in l. j. circa fi. C. qñ lic. ab empt. vel. qõ dictum cõmendat fel. in. c. cum. m. in. vij. col. de constitu.

b ¶Duo specialia. vide bar. in l. ita stipulatus. in. v. col. & in l. j. solu. mat. quomodo intelligitur duas fictiones cõcurrere nõ posse. vide bald. in l. conuẽticula. in fi. v. colum. de epil. & cle. vide etiã in l. si is qui. p empto re. de vsucap.

c ¶Si p dote. per hãc l. dicit no. bar to. in. l. legata ma rito. de leg. j. & hic not. in gl. qp verba enuntiatiua p do te probãt plene vt dixi i l. ex hac scri ptura. de. do. fm gl. & doct. hic & i l. cũ de in rẽ verso. & no. bene qp hoc sit speciale in dote: si tus cõmune in ca su illo.

ADDE Bal. cõ filio. cxxiij. ro. no. cccxcix.

p ¶Ignobiles vi de bart. in. l. i. ff. de do. añ nup. & bart. in. l. si diuo. ff. de verb. obli.

✳ ¶Pro cõcordia. Aduerte qp i hac l. si. de do. promiss. bar. ponit vnũ ca sum quotidianũ qp pater dotãdo fi a liã licet habeat pa ter penes se bona aduẽtitia tñ videt b pater dotare ẽ suo ita bar. hic. Sz cõ trariũ innuitur te c nere in. l. vxore. ff. pater naturalis. ff. de lega. iij. dicit enim qp presumit qp dederit aũ cõ pensandi cũ eo qõ ! filie debeẽ & sic nõ 2 de suo. Tu dicybi qz dat suã fol. bar. primo in. o. ff. pater dicit qp ibi log tur in patre natu rali & in bac. l. fin. ! loquit in patre na turali et legitimo 2 qõ dicit esse menti tenendũ. Sed fo rtius videt contra ! riũ de. l. nesenni⁹. ff. de ne. ge. vbi vi detur idem dicere 2 qõ hic. Sed idem bart. soluit qõ hic loquitur qñ pater nõ habebat admi nistrationẽ illoꝝ bonoꝝ in. o. l. ne ! sennius. loquitur qñ habebat admi strationẽ etiã tãq legitim⁹ admini strator geffit & fm casum huius. l. qñ pater erat pauper fm distinctionem d sic largum: vt extẽdatur ad omnẽ petitionẽ & recẽ ptionẽ. nam licet in stricta significatione exigere sit ab inuito extorquere. ff. de leg. iij. l. fideicõ. §. fi. rẽ. tamẽ qñq; largius sumit vt ibi. & in fin. l. falsus.

¶Ecõtra videtur qp legatus vxoris nõ pereat per talem cessionẽ quia nõ extitit conditio exactionis. qõ patet ex proprio significato huius verbi exigere. ff. de verb. signi. l. si debito: intelligit etiam lex verbum exacte pecunie. licet gl. ibi posita adduci possit in oppositũ & videt pro hac parte tex. expressus ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. solvit. §. si quoties. ibi tunc enim manent omnes obligationes. verba enim cũ effectu debent intelligi: vt. ff. quod quisq; iuris. l. i. §. hec verba cuꝫ si. nec eñ est reperire vbũ exigere trahi ad cessionẽ. ¶Circa materiã predictã vidi peritos dubitare & in diuersis opinionib⁹ existentes vltimã tamẽ credo versorẽ. et ideo canti testatores cõsilio adnocatorũ ad omne dubiũ precindẽdũ adiiciũt qp etiã nõ possit cedere actiões in aliã personã als plures questiones de legatis vxori relictis inuenietis in margarita dicto tit. de alimen. & in Specu. qui fil. sint legi. & j. de re iudi. aut. exactio. & §. ex hoc opere. nescio si aliquid hic deficit vsqz ad finẽ huius presentis repetitionis. Tamen credo qp ipsam habeas cõpletam &c.

¶Repetita per dõm Bartolum de sagoferrato.

¶De dotis pmis. & nuda pollici. Rubrica.

Rustra. Duo specialia non possunt circa idem cõcurrere. h. d. tex.[a] cũ glo. Opp. de. l. cum post. §. gener. & de iur. do. plures sol. dantur in gl. ista cõiter tenẽt & est magis no. qõ hic ideo nõ cõcurrãt duo specialia.[b] scz qñ agat ex pacto nudo: & stip. incerta & vide tuã glo. ã hoc no. dicit & tene menti perpetuo &c.

Si pro dote. [c] Nec l. hz fm gl. vnũ ita notabile & singulare dictũ qõ nescio alibi inuenire. breuiter dicit qp inducitur prestatione vsurarũ longi tẽporis illud inducitur vnica promissione. h. d. tene menti perpetuo &c.

¶Arbitriũ boni viri qualiter intelligatur. Qui cõmisit se in manibus inimici videtur se commisse arbitrio boni viri.

Si cũ ea. Breuiter dicit Promissio dotis incerta valet et intelligitur arbitrio boni viri. h. d. ista. l. si mile habes i. l. cũ post. §. gene. de iur. do. ¶Querit glo. & qualiter intelligit arbitrio boni viri. gl. dicit qp bñ inspecta psonarũ qualitate et diuitijs. ¶Et inducit in arg. ad. q. de eo. qui & cõmisit se in manibus inimici vt videatur se cõmisisse arbitrio boni viri. idẽ dicit gl. in. l. pe. ff. de arbi. & dic vt ibi &c.

¶Instrumentũ in quo quis cõfitetur se recepisse qõ nõ recepit probat qp ille promisit dare cui est facta confessio.

Popularis diues q accipit in vxorẽ nobilẽ pauperem an obligetur qñ confitetur se plus accepisse ab vxore & habuit in dotem.

Si volũtate. Breuiter dicit qp si quis in dotem confessus est recepisse qõ nõ recepit potest peti. h. d. hec lex no. ¶Et no. & qp illo instrumento in quo quis cõfitetur se recepisse qõ non recepit probat qp ille promisit dare cui est facta cõfessio. et vide tex. ¶Contra hoc oppo. gl. de. l. qui pecuniã. ff. si cer. pet. gl. non soluit. dic qp dos debet solui de necessitate: quia est accessoria ad matrimoniũ. mutuũ vero fit ex volũtate. hoc probatur in. l. j. ff. qui pot. in pig. ba. Ultimo dicit gl. qp istud est verũ nisi fit factũ aio simulãdi: vt faciũt ignobiles[b] qñ accidit nobiles in vxores. & vide gl. ¶Aduerte qui dã popularis diues accepit vnã dominã nobilem pauperẽ: obligat ne popularis qñ confitetur se habuisse ab vxore in dotẽ plusqz recepit. tex. videtur qp nõ. ff. de dona. ante nup. l. j. sed illud est verũ inter cõiuges equales si tamẽ qñ inter eos est inequalitas: qz minus nobilis: vel multũ bene meritus: tũc puto qp valeat & obligetur. nã simple donatio est prohibita inter virum & vxorẽ: sed remuneratio est permissa: vt. l. qõ aũt. §. si vir. de do. inter vir. & vxo. sed qñ illa domina nobilis nubit mercenario: certe ipsa facit minus: ideo cõdecẽs est qp remuneret: & vir obligetur. quod no. bene &c.

¶Pater dotans filiã quãdo videatur de bonis propriis vel filie.

2 An qõ dicitur hic in patre sit idẽ in ano.

3 Extraneus qñ videatur dotare de proprio vel de bonis mulieris.

Si pater. [c] Nec est no. & singularis lex. breuiter dicit. Si pater & pro filio vel filia habente aduẽtitia dotẽ vel donationẽ simpliciter dederit de suo dedisse presumit. idẽ si de bonis suis & filij dare se digerit nisi laboret inopia. h. d. primo ponit duas gõnes. scõo soluit primã. tertio solnit scõam. scõa ibi: vtraqz igitur tertia ibi: vbi autẽ. ¶Nõ. bene istos casus rogo te quãtũ possuz bec. l. loquit in patre. ¶Quero & quid in ano. gl. vi detur dicere qp aliud in ano qm in patre. vide gl. sup verbo intelligit ista gl. prout loquit in ano dicitur & idẽ si loquit in ano materno. nam in paterno est idẽ qõ in patre: vt. l. dedi in dotẽ. de col. bo. ¶Quero & quid in extraneo. & extraneus debitor dat dotẽ pro domina vtrũ videatur dare de proprio mulieris an de suo. gl. dicit & bene si iste extrane⁹ erat gest. neg. mulieris videtur dare de bonis mulieris: als secus. vide istã glo. super verbo effectum. & no. banc. l. cum glo. perpetuo &c.

¶De iure dotium. Rubrica.

Victa. Nec est not. & si esset gl. signares millies cã & breuiter dicit. Si dos incipiat a promissione dans de euictione teneꝫ: secꝰ si a traditione nisi promissio vel dantis dolus intercedat. h. d. ¶Not. banc. l. singu. glo. nõ habetis nisi illud quod dixi vobis super tex. &c.

Si stipulatio. Breuiter dicit. Adhibitus ad stipulandũ partẽ dotis vir adhibitus animo donãdi: nec potest vltra grauari & sibi fit relictũ. h. d. Jn. l. ista sunt videnda multa. primo qñ aliqs adhibeẽ ad stipu. dotis videat adhibit⁹ aĩo donãdi vel nõ. scõo posito qp presumat adhibitus aĩo donãdi: nũquid aĩo donãdi inter vinos vel causa mortis: & dixi plene in. l. & dotis. fol. ma. &c.

1 ¶Maritus an sit dñs rei dotalis.

1 2 Res que subiacet restiõni ex Jctu põt alienari.

2 3 De isto iure solnto matrimonio dñium rei dotalis nõ reuertebatur ad mulierẽ ipso iure.

Et si dotis. Glo. & ex bac. l. no. qp maritus est dñs rei dotalis de quo videbitis. j. eo. l. in reb⁹.

2 Itez no. qp res que subiacet restiõni ex Jctu potest alienari inter vinos: & in vltima volũtate secus est hic: qz hz res & subiacent restitutioni maritus põt remittere seruo &c. secus si ex vltima volũtate: vt. j. cõmu. de lega. anf. res que. Itẽ no. & qp de isto iure anteqm esset facta. l. in reb⁹. j. eo. solu. ma. nõ reuertebatur ipso iure dominus ad mulierẽ vel heredes eius qõ apparet: qz si hoc esset nõ posset vir relinquere libertatẽ directam: quia lex relinqueret casum in quo non esset dñs &c.

Nulla lege.

a ¶Emptionem & qñ estimatio facit emptionẽ in qualibet materia ponit plene p Bart. post cy. in. l. j. & cõmo. et i. l. quoties. & in. l. cũ dotẽ. & e. & in. l. ex cõuentione. & de pact. & qõ no. Bart. in. l. si vt certo. §. nũc viden dũ. ff. cõmo. & bal. in. l. si pascenda. in fi. & de pact. dicit tñ bal. not. in. l. interest. & de vsufru ctu. qõz predium estimatũ detur in dotẽ si tñ maritus non est soluendo. als fundus remanet dotalis. nec pt alienari. l. vxor ma rito de do. intervrũ & vxo. in. l. in rebus. j. eo. adde qd si res estimata tradit in dotẽ cũ boc pacto qõ dñiũ nõ trãsferaẽ tunc estimatio non facit emptionez rei sed possessio fm bal. i l. j. in pe. col. & eo. ¶Itẽ adõ de materia i. l. si estimatis. ff. sol. ma. in rebus tñ estimatis datis i dotẽ hzmulier reivẽ. vtile sed directam nõ vt est tex. no. iuncta. l. in reb⁹. in princ. & eo. ¶Adulier iurat. 1 facit boc ad caute laz quod si mulier 2 iurat nõ alienare 1 deide alienet & iuret super Jctu qõ Jct⁹ sit null⁹ & pri 2 mũ iuramẽtuz est seruãdũ Jnmo tz Jnno. in. c. dilecto filio ex de prebẽ. & vide qp dixi i. l. si a qs p eo. de fideiuss. & predictã gl. sequit hosti. in. c. cũ contingat. archid. 1 Jo. de imo. in. c. & eo. ti. li. vj. Spe. in 2 ti. de emp. & ven. §. iij. sed dicta caute & la nõ vr vera maxime quo ad animã nec etiã in iure qz esset in fraudẽ cre b ditoris vide no. p 1 Jo. & in. §. alie. li. & adde bar. i. l. si qs pro eo. de fideiuss. ver. iij. dixi &c. 2 Adde Barto. qñ. cxviij. iij. libr. vbi & limitat gl. in. d. c. licet mulieres.

Mulier. Quãdo causa apposita pertinet cõmodũ stipulantis nõ dicitur causa finali sed impulsiua. h. d. qõ tene menti valde. digi n. l. iiij. de ali. & ciba. lega. &c.

c

Toties. Nota. qp estimatio facit emptionẽ in quabitis in. l. dotẽ & qõ ibi notatur &c.

Tia. Nõ. hãc legẽ. no. qõ pater dando dotẽ sibi stipu. prospiciat secus in quolibet alio qui dando dotẽ per solũ pactũ querit sibi actio.

Tam socero. Nõ. qõ ex in terualło nõ põt pater pacifcendo preiudicare filio. de hoc habetis plene. ff. solu. ma. l. ij. & qõ si in patris. & sequentibus.

¶Verba ista ad me pertineant quod importẽt restitutionem.

Illud qõ est in dotẽ est & in eius augmento.

Tiam si nõ dotem. Nec est notabilis. & hz vnũ casum singularẽ. Et breuiter hoc intẽdit prout tex. facet. ¶Nõ. qõ & verba ista ad me pertineãt vel me sequant. licet prima facie factũ aduersariũ nõ includant tamẽ interpretant qõ ipse mihi restituat: facit qõ habui stis no. & de do. ante nupt. l. si cũ cõmuni. ¶Scõo no. & qõ illud qõ est in dotẽ est in ei⁹ augmento nec potest vltra granari quã sibi fit relictum.

Um dotem. Jstam legẽ habuistis. & eod. l. quoties &c.

Pecunia. Banc auf. intellige nisi in subsidiũ vt. & de rei ven. l. si vt proponis. melius facit. l. vxor a marito in glo. allegata. ¶Itẽ intellige verũ nisi hoc esset actũ ab vtraqz parte: vt. l. ita constante. & l. res in dotem date. ff. eo. titu. &c.

Ja matre. Nõ. banc. l. quam vidi de facto hoc anno.

Um patrem. Nõ. hic vnum bonum casus illius qõnis q̃ formaẽ in. l. i. ff. de pac. promittis mihi qõ dabis illi hoc pactũ nõ valet: vt illi querãt aliquid simile habes in. l. si cũ &c.

b ¶Adulier iurat. 1 facit boc ad caute laz quod si mulier 2 iurat nõ alienare 1 deide alienet & iuret super Jctu qõ Jct⁹ sit null⁹ & pri 2 mũ iuramẽtuz est seruãdũ Jnmo tz Jnno. in. c. dilecto filio ex de prebẽ. & vide qp dixi i. l. si a qs p eo. de fideiuss. & predictã gl. sequit hosti. in. c. cũ contingat. archid. 1 Jo. de imo. in. c. & eo. ti. li. vj. Spe. in 2 ti. de emp. & ven. §. iij. sed dicta caute & la nõ vr vera maxime quo ad animã nec etiã in iure qz esset in fraudẽ cre b ditoris vide no. p 1 Jo. & in. §. alie. li. & adde bar. i. l. si qs pro eo. de fideiuss. ver. iij. dixi &c. 2 Adde Barto. qñ. cxviij. iij. libr. vbi & limitat gl. in. d. c. licet mulieres.

Si mulier. Quãdo causa apposita pertinet cõmodũ stipulantis nõ dicitur causa finali sed impulsiua. h. d. qõ tene menti valde. digi n. l. iiij. de ali. & ciba. lega. &c. c

Mulier. Nota banc. l. No. qp licet curator & eius fideiussores sint minus diuites qm̃ sit ipse pupillus tamẽ cura non est ipso iure irrita. c

c 1 ¶Adulier viro vergente ad inopiam potest dotem repetere.

2 Repetitio dotis que fit cõstante matrimonio quez effectũ operetur.

3 Exactio de qua nõ ipedit pactũ de dote lucranda.

4 Virum vergere ad inopiã qualiter probetur.

Vbi adhuc. Marito vergente ad inopiã mulier d pro reb⁹ obligatis p dote h3 exceptionẽ et actionẽ ptãte alienãdi penitus interdicta & pactis dotalib⁹ in suo robore permanetib⁹. h. d. ¶No. ¶Qp marito vergẽte ad inopiã mulier põt repetere dotẽ. Sed aduerte: qz hec lex nihil disponit sup actione personali de dote: sed solũ super hypothecaria. 1

2 ¶No. ¶Qp ista repetitio q̃ fit cõstante matrimonio operaẽ suũ effectũ solũ ad cõmodũ mulieris. ita qp viri cõditio in fructib⁹ dotis nõ incõmodet. ¶No. tertio ¶Qp per hãc exactionẽ pacta & alia iura de lucrãdo nõ impediunt. Ego ista materiã in. l. si cõstante. solu. ma. diuidebam in quatuor partes. Primo ẽro de psona repetẽtis & multa circa hoc. Itẽ de persona eius a quo repetitur. Tertio de modo repetẽdi. Quarto de repetitionis effectu. Aduerte ad ea que 4 ibi dixi: qp modicas leges habemus. ¶Quero qualiter probaẽ virũ vergere ad inopiã. glo. hic dicit notabiliter & bene. est pma gl. & dicit aliquaⁿ aut modicũ. & nota eã. & est longa materia. dico in. o. l. constãte. qp aliud est dicere qp ad dotẽ nõ sufficiunt bona. aliud est dicere maritũ vergere ad inopiã &c. 3

¶Adulier soluto matrimonio an possit vendicare res dotales. 1

2 Hypothecaria & vendicatio pro eadem re diuersis respectibus competunt.

3 Dos cõstante matrimonio ẽ esse in bonis viri.

4 Actio de dote incipit cõpetere soluto matrimonio vel viro ad inopiã vergente.

d **In rebus dotalib⁹.** Hec est bona lex. ¶Breuiter dicit. sol. matri. mulier pro obligatis p dote h3 rei vendicationẽ: & Ɔ eã nõ currit prescriptio nisi matrimonio soluto vel viro vergente ad inopiã. h. d. o. d. & si dot. non tñ boc hz locuz in heredib⁹ mulieris fm bal. i. d. vgoz. §. j. predictis adde Bal. in. l. filio. §. fi. solu. ma. d

¶Circa finez no. singu. qp hz cõstante matrimonio nõ prescribaẽ reb⁹ dotalib⁹ vt bic. tamẽ prescribiẽ reb⁹ donatis propter nuptias: qz illarũ rerũ cõstãte mrimonio vgoz est dña. ita valde singu. dicit do. Anto. in. c. peruenit. de emp. & vẽ. Sed do. abb. ibi tenet Ɔ iũ. glo. in auf. vt imo. col. iij. in ver. matre. et glo. in auf. de non eligẽ. secun. nubẽ. in verbo precepit. & de intellectu bus. §. vide Bald. bic.

Omnis autẽ. Nota & ex boc. §. qp actio de dote incipit

Universidad del Rosario Archivo Histórico

cõpetere solu.ma.vel viro vergẽte ad inopiã.ideo dico qõ est arg.nõ casus:qz hic dicit tex.mouere et sic non includit quin sit nata ante.de boc sunt opi. varie ⁊ diuerse inter glossatores ⁊ doct.⁊ ideo dico ac.quarũ vna est in.l.sed ⁊ si alia.de bo.dã.Alia in l.iuris Ziũ ꝛc. ¶ Itẽ not.tex.q dicit declarauit ꝛc. et sic nõ sufficit ipsum vergere ad inopiã nisi ꝓbet ℣ boc esse manifestũ ipsum vergere ad inopiã.

1 ¶ Titul' dotis ex parte viri est onerosus ex parte vxoris lucratiuus.

2 Actio que est inutilis penes cedentẽ efficitur vtilis penes cessionarium.

3 Ficta donatio indiget insinuatione.

4 Insinuatio facta ꝓ vno quod ꝓsit alij qui venit in consequentia.

5 Mulier dãs dotẽ incõtinenti cõstituitur in mora. ⁊ tenetur ad fructus ⁊ vsuras.

6 Extraneus in dote danda non cõstituitur in mora nisi post biennium.

Cum quidã. Ista est tota singularis.l. ⁊ hꝫ tres partes principales.scõa ibi similiaq;.tertia ibi:ꝓterea sancimus.prima pars breuiter.h.d.Cũ dos daf ab extraneo marito quãtũ ad eũ est datio ob causam.quãtũ ad mulierẽ est donatio simpleꝛ:tñ insinuatione non indiget.h.d.istud notabile ꝓin. ¶ No. ꝙ ℣ titulus dotis ex parte mariti est onerosus:hꝫ appareat qõ obcãm accepit ex parte mulieris est lucratiu⁹ ſm azo. qõ apparet:qz est simple donatio.vt.l.si.ff.de bis que in frau.cre.qõ facit ad multa. ¶ Secũdo ℣ no. ꝙ actio q̃ est inutilis penes cedentẽ efficit vtilis penes eũ cui cediturvt apparet ex isto ꝓin. Quõ autẽ istud ꝓcedat est longũ dicere. ¶ Not.⁊ istud tenẽti qõ ficta donatio eget insinuatione sicut vera qõ apparet hic a speciali. nã qui dat dotẽ marito fingit donare mulieri ⁊ de iure cõi mulier debebat insinuare:nisi ei esset ꝓuisum per hãc.l.qõ not.tu perusine.⁊ istum passum examinaui in.l.j.ff.de do. vbi tangit glo.vbi ille qui soluit scienter videt donare:vtrũ requirat ista ficta donatio insinuationẽ: ibi dixi qõ no.tu perusine vbi sunt insinuationes donationis:⁊ ibi allegani tibi istũ tex.

Similiꝛ modo. [a] Breuiter dicit donatio ꝓpter nuptias eget insinuatione et insinuatio facta a muliere ꝓrigit ad eũ cui per cõsequẽtiã vr esse donatũ.h.d.hic.no.tu perusine vides hic ℣ insinuatio facta ab vno ꝓdest ei ad quẽ donatio ꝓrigitur per cõsequẽtiã:et ꝓ hoc video qõ insinuatio testa.facta ab herede ꝓrigit ad legatarios qꝫ testamentũ respicit principalr heredes ⁊ legatarios per cõsequẽtiã qõ ꝓz qꝫ possunt esse testes in testamẽto heredes aũt volẽtes huic ꝓsidere insinuant ℣tũ ꝓ se facit.vtrũ aũt boc possint cogitabitis ꝛc.

Preterea sancimus. Hic est magis subtilis.ℊ.qui sit in hac.l.Promisso⁹ dotis per cursum biennij cõstituitur in mora vt ad fructus:⁊ vsuras hac.l.expressas teneaf nec prohibet maritus.j.bienniũ dotẽ petere.h.d.Tu habes qõ post bieniũ ꝓmisso⁹ dotis tenetur ad vsuras ⁊ fructus gl.in.l.de diuisione.sol.mat.dicit qõ ℣ mulier que dotem promisit teneꝛ ad vsuras ⁊ fruct⁹ incõti tinẽti a die cõtracti matrimonij ⁊ assignat rationẽ verissimã qz sicut emptor postq̃ recepit rem lucratur fructus rei statim cũ est in mora soluẽdi pretiũ ipse teneꝛ ad vsuras.vt.ſ.de act.emp.l.curabit.ita et mulier cũ vir alimẽtat eã ⁊ sustinet onera matrimonij statim est in mora.oẽs docto.dicunt qõ illa glo.nõ dicit bene per banc.l.quia nõ cõstituitur in mora ibi post bienniũ.sed glos.dicit meliuꝰ ꝙ oẽs ipsi.Glo.que est in.l.de diuisione.loquit qñ mulier ipsa dat dotẽ.vnde qz ipsa recepit aliquid qz vir alimentat eam ⁊ sustinet onera matrimonij respectu eius merito cõstituit in mora incontinenti sicut in ℣ctu emp.⁊ ven.l.ista loquit ℣ in extraneo dãte dotem.naꝫ extraneus ipse nihil recipit ideo nulla est mora quo ad eũ qz ideo glo.dicit si quis sc extraneus ⁊ qõ sic intelligatur apparet ex precedenti.ℊ. posito ꝙ boc intelligeretur de muliere promittẽte dotẽ:tamen illa glo.l.de diuisione,dicit verũ.nã fateor ꝙ ante bienniũ tenetur mulier advsuras ⁊ fructus ad similitudinẽ emptoris ⁊ vẽditoris post biẽniũ tenetur ad maiores.et boc est qõ bec.l.dicit in fin.ibi:sed ⁊ si ante bienniũ ꝛc.⁊ sic apparet ꝙ post bieniũ tenetur ad maiorẽ scõm tenorẽ huius.l.ꝛc.

¶ De rei vxorie actione. Rubrica.

¶ Continua vt in glossa ꝛc.

1 ¶ Corpus iuris dicitur id in quo articuli iuris continentur.

2 Collegium dicitur vnum corpus.

3 Dos petitur ⁊ repetitur actione ex stipulatu.

4 Stipulatio ficta nõ requirit solennitatẽ verborũ.

5 Facilius cõfirmaf inualidũ ꝙ inducaf qõ non est.

6 Actio de dote habet tacitã hypothecam.

7 Tacita hypotheca cõpetens mulieri in actione de dote est priuilegiata.

8 Rebus dotalibus euictis: ista actio habet locum ꝓ euictione.

9 Actio ex stipulatu ꝓ dote est actio bone fidei.

10 Legatum factum per debitorẽ creditoꝛi qõ in dubio non intelligiꝫ animo compẽsandi.

11 Retentio quando habeat locum ob res donatas vel amotas.

12 Soluto matrimonio liberis existentibus an dos redeat ad patrem.

13 Impense necessarie quando minuant dotem.

14 Cautio de defendendo inuicẽ inter fratres prestatur tempore diuisionis.

15 Actio de dote filia sui iuris effecta in quartã imputatur ⁊ in collationẽ venit.

16 Mulier quod videatur dotem stipulata extraneo ꝓ ea dotem dante.

Item in presenti. Imperator ꝓmo ponit suũ ꝓoemiũ.scõo illud exequit.scõa ibi:rei vxoꝛia ita ꝛc. Proemiũ non indiget summario. ¶ Not.qõ dicit ꝓ principio qõ ℣ dicit corpus iuris quo cõtinentur articuli iuris:vt.ſ.ti.j.l.corpus. Sicut corpus humanũ dicitur vbi cõtinẽtur mẽbra humana:sic etiã vnũ ℣ collegiũ vocaf vnuꝫ corpus:qz mẽbra illius corporis cõtinenf:vt.ff.de collegi.illi.super rubri.⁊ etiã super.l.j.

Rei vxorie. Iste.ℊ.vsq; ad.ℊ.j.itaq; breuiter dicit.Dos petit act.ex stipu.etiã si nõ fuerit interposita ⁊ ex vtraq; parte inest tacita hypotheca:⁊ est actio bone fidei. h.d. ¶ No. ℣ dos petit ⁊ repetit per act.ex stipu. No.ꝙ stipulatio fingiꝫ esse facta vbi nõ est.⁊ ex boc habes ℣ ꝙ stipu.ficta nõ requrit solẽnitatẽ verborũ. ¶ No.ꝙ ℣ facili⁹ cõfirmaf inualidũ ꝙ inducaf qõ nõ est.Hic habes vnã gl.q̃ signat quedã Ziã:⁊ nõ soluit:sup verbo fortitudinẽ ibi vtilẽ.imo ibi vitiatur vtilis sc ꝓpter defectũ voluntatis testatoris ibi ademptũ:sed illud ideo qz esset Z sui naturã.

Et vt plenius. No.℣ actionem dote esse ꝓuilegiatã in boc qõ hꝫ tacitã hypothecã.[b] ¶ Ad boc op. ⁊ videt ꝙ boc ꝓuilegiũ cõpetat mulieri nõ actioni insti.de act.ℊ.fuerat.⁊ j.q̃ po.in pig.ba.l.assiduis. Sol.ꝓuilegiũ tacite hypothece cõpetit actioni:⁊ hꝫ locũ in vtraq; parte:vt hic.⁊ trãsit ad heredes ⁊ ad quoscũq; vt.ſ.ea.l.ℊ.ult ꝓuilegio. ¶ ℣ Not.ꝙ ista tacita hypotheca fit ꝓuilegiata vt ceteris ꝓferatur nõ cõpetit nisi ipsi mulieri:vt.ll.Ziij.Et per hoc apparet rũsum ad.q.quã hic facit sup ꝓbo latere.qz tacita hypotheca q̃ cõpetit viro nõ est ꝓuilegiata. ¶ Secõo no.℣ ꝙ rebus dotalib⁹ euictis ista actio hꝫ locũ ꝓ euictione.cõtra.Z.eo.titu.l.j. Sol.ista intelligitur ſm distinctionẽ huius.l.

Sed ⁊ si nõ. No.hic tertiũ ꝓuilegiuꝫ actionis ex stip.qz est bone fidei. ¶ Not.ꝙ ℣ actio ex stipu.ꝓ dote est actio bone fidei.Sed an boc fit verũ in actione ex stipulatu quã hꝫ vir ꝓ dote petẽda:an vero intelligat de ea que [b] Hypothecam. sed vtrũ ista tacita hypotheca debeat habere executionẽ paratam saltem stante statuto vide Barto.quod non in.l.j.vel.ij.de bis que in test.delen.et idẽ Bal.bic in ꝓinc.Adde qõ Ro.voluit qõ sic. consi.cclviij.

[a] ¶ Similiꝛ modo.Et vtrum insinuatio facta ꝓ vno ꝓsit alijs qui venit in consequentia.adde tex.in auf.eo decursum in ℣.sine aliis ꝛc. de do.ante nup.et quod ibi no.Bal. sed iste tex.probat ꝓ ⁊ contra.bal. bic in.iij.col.non firmat alex.

Thesaurus alexan. in l. si gratum in pcip. ff. solu. matri. colu. 7 nu. 17. & li. pro. colu. 26. nu. 136. Apostolus Rubros in c. ꝙ vetus. fo. 89. colu. 3. in fine. sed quere ne salicet. hic. & in l. ubi adnotatur. C. de in integ. regnum fuy salicum. Bula est curiosa.

* Pro concordia.Aduerte qõ inter doc.ãri solet an dos debeat redire ad patrẽ mulieris mortua filia relictis liberis an vo debeat remanere apõ liberos ipsi⁹ mulieris ⁊ bar.i boc.ℊ.maneat.ꝙ indistincte reuertit ad patrẽ mulieris.⁊ i.l.dos a patre.j.so.ma. Ziꝰ tñ allegaf i.l. post dotẽ in gonib⁹.ff.de iure do.Tu dic si bñ videaf bar.nõ est sibi Ziius qz cõcludit ꝓmã opi.

de iure procedere magime in dote pfectitia ⁊ magime qñ stipulaf hꝫ de cõsuetudine:secus et ita pcedat secũda opi. vt ipse bar.voluit in.d.l. post dotẽ.⁊ in.d.l. dos a patre.

a ¶ Exactio.et no. qõ ista dilatio cõpetit marito etiã Z extraneũ q dotẽ dedit ſm gl. in l.j.in ꝓin.ff.solu. ma.et in materia dicvt bic per glo. videlz qũo et qñ mulier debeat ali post mortẽ viri.vide bar.⁊ doc.in.l. diuortio.ℊ.j. sol. ma. Et de intellectu huius.ℊ. vide bar.in.l. si ꝙstãte. ℊ.cries.solu. ma. ⁊ q̃ fuit causa ⁊ ratio huius dilatonis vió bar.⁊ bal. i.l.diuortio.ℊ.interdũ.sol.ma.

b ¶ Querif actio. Istud intellige si sequaf matrimoniũ:als secus.l.si meo.in ꝓn.de iure do.⁊ in.l. si donaturos. de cõdi. ob cau.

c Andre. pomate.

c ¶ Stipulatus.limita vt non pcedat in fratre qui esset heres ꝓprius q si stipulatur dotẽ sibi reddi nõ tenetur illã stipulatio a nẽ remittere filio ita ancba. ꝙsi.suo ccccgggv.incip.ex narratis superi⁹ lz videaf Z istum teꝛ. loquẽte de q̃libet extraneo et boc casu mulier nõ potest aliquo modo de ipsa dote disponere vt palex.cõsi.cj.col.ij. vol.ij. ⁊ limita ẽt istũ tex.vt ꝓ lozi. consi.cxxxv.

d ¶ Glo.formal.vide latius ꝓ Bart. in.l. quoties. sol. ma.vide bar.i.l.j. in ꝓin.solu. matrimo.

e Andre. pomate.

e ¶ Quãuis.no.ꝙ ista.l.Quis.q̃ vult ꝙ pactuꝫ factũ a patre qõ filia superuiente solu.matri.heredes mariti lucrentur dotem vel partẽ non ꝓeiudicet filie habere locum ⁊ in extraneo ſm Bart. consi.cxxij. incip. titius maritauit.vbi vult istud ꝓcedere etiam si stipulatio interuenisset:licet in boc contrarium teneat ⁊ sentiat.glo.bic ꝓpter quam ita expresse tenuit Roma.in.l.j.ℊ.j.ff.solu.matri.licet ibi. ⁊ in.ℊ. sequen. cum Bart. teneat etiã bic sali.are.in ista aũt qõne ego crederem qõ opinio bart.in patre per istum teꝛ. sit vera quam etiã sequitur bic sali.⁊ maxime quia cũ dos restituitur patri cum boc vt iterũz dotet filiam nubere vt volentẽ illa dote et non minori l.j.⁊ auf.ibi posita.C. de rei vxo. act. sequeretur ex boc qõ fieret ꝓeiudiciũ filie: quia cũ valeret pactuꝫ diminuere ꝛ de facultatib⁹ patris vnde ipse non dare teneretur sumam ꝓtionis dotis sed eã que facultatib⁹ nũc ꝓuiniret iuxta.l.quero.ff. de iure dot. sed hec ratio non videtur bona:qz dicta auf.ibi posita vult qõ pater nullo modo posſit diminuere de summa ꝓtis do tis nisi clade alia qua fortuita decreuerit eius substantia: sed certe tale pactum non est casus fortuit⁹ et sic non ꝓeiudicabit filie:qz imo pater tenebit illã summam ꝓtionis dotis dare et sibi iputet qõ talicon uentioni se astrinxerit cum sibi ab initio liberuꝫ fuit se tali legi nõ submittere.

f ¶ Pacto mris. An ex pacto matris acquiratur filio.vide etiam qõ dicitur.de verbo. obli.l. stipulatio ista.ℊ.alter. vbi docto.⁊ bic etiaꝫ quid in patre. vide Bar.in.l. si patri.ff.eodem.

Primum itaq; Breuiter dicit actio ex stipulatu pro dote nõ minuit ꝓpter legatum factũ vxori nisi exprimaf et bec actio trãsit ad heredes sine mora nec patif retẽtiones ob mores ob res amotas ob liberos vel impẽsas:sed predictis actionibus cõpetentibus repetentur.h.d. vsq; ad.ℊ. illa. ¶ No.qõ si debitoꝛ ℣ legat creditori in dubio non intelligiꝫ aio cõpensandi nisi exprimaf. qõ plene dic per Ja.de are.in.l.si cũ dotẽ.ℊ.si pater. so.ma. facit arg.cõtra.j.de colla.aut.ꝓterea. sed ibi dicam. ⁊ plene dixi in prealleg.ℊ.si pater ꝛc.

* **Daneat.** Opp.⁊ videt qõ ꝓpter mores retineat dos. vt.l. cõsensu.j.de repudijs.Sol.intellige bic qõ erant tales. mores qui pudorem matrimonij non ledebant. ¶ Op.scõo.⁊ videt qõ ℣ res donatas vel amotas possit fieri retentio.vt.l.diuortio.ℊ.ob do.sol. matri.Sol.cõpensatio bene põt fieri si vtriq; debeaf pecunia:hꝫ si ex altera debeaf species nõ est locus retentioni.ita loquit bic. ¶ Ultimo ℣ iste ver. fileat.facit ad illã.q.antiqua vtrũ sol.ma.existẽtibus liberis dos ad patrẽ redeat bec.l. facit qõ sic in boc qõ dicit fileat ob liberos retentio.

Sed nec ob impensas. ¶ Opp.℣ qõ impense necessarie nõ minuãt dotẽ. vt.l.qõ dicit de impen.do.super boc passu fuerũt opi.inter iurisconsul.⁊ dicitur.ff. de iure do.l.si is.ℊ. qõ dicitur.⁊ in.d.l. qõ sunt etiã opi.inter nostros Moder.ego teneo opiñ.vlpiani. qõ dic vt in.d.l. quod dicitur.ff.de impen.do.ꝛc.

Illud procul. Mortua vxore in matrimonio bec actio ſm sui naturã ad heredes transmittit.h.d.

Cum autẽ. Breuiter dicit. Quod bec actio contra virum datur inquantũ facere põt ꝛ rerũ mobiliũ restitutio debet fieri infra annũ:⁊ rerũ immobiliũ incõtinẽti. ⁊ vsure debenf a tempore more:fructus a tẽpore solu.ma.h.d.vsq; ad.ℊ.igitur ꝛc.

Exactio. [a] Hic in boc.ℊ. format multas ꝙ. ⁊ pulchras et inter ceteras primo no.illã.q.de re data in dotẽ estimata vt electio sit viri. ¶ Scõo not. illã aliã.q. infra annum. vnde debeat ali vxoꝛ: qz debet ali ex bonis viri si aliunde non habet ꝛc.

Igitur ⁊ in sequẽti. In ratione.l. falcidie mulier instituta dotem tanq̃ res alienum deducit.h.d.ꝛc.

Cũq; Imperator incipit tractare qd attri buit actioni ex stipulatu ex natura actiõis rei vxorie.Et qd erat vtriusq; cõe. breuiter dicit.partꝫ ancillarũ ptinet ad mulierẽ:fet⁹ pecoꝛ ad virũ:reddit⁹ vltimi ãni duiduñ ꝓ rata ⁊ Tcautio de defendẽdo inuicẽ iter frẽs tpe diuisiõis prestaf.h.d. ¶ Circa boc de diuisione fructuum vltimi anni gl.ponit distinctionẽ de.l.fructus.⁊.l. diuortio.⁊.l.sed ⁊ si ante.ff.so.ma.⁊ dic vt in ea ꝛc.

Videamus igitur. ℣ Filia sui iuris effecta morte vel emancipatione dotis actio consolidaf in ea q̃ cõputaf in quartã ⁊ venit in collationẽ.h.d. ¶ No.qõ digi ⁊ summario istõ ꝓcedit sine scrupulo aliquo in actione ex stipulatione tacite inducta per hãc.l. ¶ Sed q̃ro quid si pater ex ꝑsona fuit stipulatus glos. valde notabiliter tenet qõ

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

non quia ibi pactum interponitur super re pro-
pria. vnde idē iuris est si mater pacisc̄atur vt red-
datur filio sicut cuilibet extraneo. vt. ff. ad exhibē
dum. l. penultima. ¶ Ad secundum opponi. ¶in-
ter patrem ⁊ filium non consistit obligatio ciuilis.
vt. l. frater a fratre. ff. de condi. inde. So. illud est
verum olim bodie: secus in aduentitijs. vt hic. et
l. iubemus. j. ad treb. no. in aut. vnde si parens. ff.
de inoffi. testa. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. et
no. in. d. l. frater a fratre ⁊c.

Hereditas. [a] Pactum de do-
te mulieris post
mortem reddendam vim testamēti nō
obtinet. b. d. Nec lex legitur duob⁹ mo
dis vno modo in marito alio modo in extraneo ⁊
ista de extraneo est vera. probatur ex prin. l. dum
dicit hereditas extranei.

Si conuenit. Pactū pa-
tris nocet
ipsi patri cū acti. dotis ad eum integre
cepit pertinere. b. d. in summario ⁊c.

Later pro filia. Per ascē
dētes per
lineam paternā descendētibus querit
actio vtilis. b. d. ¶ Oppo. ff. co. l. pa-
ctum. Solu. quidam intelligunt hoc de nepotib⁹
ex filio et cessat illud contrarium. alij intelligunt
de nepote ex filia ⁊ tunc ob. contra. nec potest re-
sponderi. ⁊ ideo ista lectura non est vera: quia per
ascendentes ex linea materna non queritur actio
vtilis: nec directa. ¶ Item oppo. ff. de iure do. l. si
genero. Solu. vt glo. vel vt hic ⁊c.

Ac lege. In rebus parapher-
nalibus [b] maritus se
intromittere non habet muliere cōtra
dicente. hoc dicit.

Ex morte. Pacta de lucran-
da dote ⁊ donatio-
ne propter nuptias debent esse equa-
lia respectu quote nō respectu quante.
etiam si ab extraneo⁹ pro muliere dos donet. b. d.
¶ No. si. huius. l. quam glos. allegat multum no-
tabiliter quod ad hoc vt ille qui promisit dotem
possit eam stipulari requiritur quod tēpore pro-
missionis hoc agatur: secus si promisit: et postea
in traditione velit stipulari. certe nō potest vt vi-
distis. ff. ti. prohi. ff. accedit⁹ ⁊c.

Qualitas. [e] Ista aut. dicit gl.
qō de consuetudi-
ne nō seruatur: sed tū nos vtimur ⁊c.

Lege leonis. Ista lex tollit
vnū dubiū su-
per. l. precedenti. breuiter dicit. Disparitas in pactis de lucrādo reducitur ad paritatem
in quantitate minori. b. d. ⁊c.

[f] Maritus in rebus paraphernalibus quando videatur factus procurator.

Usuras rerum paraphernalium quod maritus possit conuertere in communes vsus.

Per prouisionem hominis quando videatur recessum a prouisione legis.

Si mulier. [g] Hec est bona l. bre-
uiter dicit. Marit⁹
in rebus paraphernalib⁹ intelligit̄ pcu.
⁊ vsuras pōt in cōmodū cōmune cōuertere. ⁊ pro
bis bona sunt obligata: nisi ipsa obligatione sibi
prospexerit: ⁊ tenet marit⁹ adhibere in eis diligē-
tiā quā in suis. b. d. ¶ Not. ꝙ maritus in rebus
paraphernalib⁹ dicit̄ fact⁹ pcur. ⁊tra. ff. de procu
ra. l. maritus. glo. dat⁹ plures solu. hec est vera ex-
eo qō tradidit marito instrumenta videtur eum
feciss̄e suū procuratorē. ita dicit glo. tua quā vide.
et not. est glo. ¶ Scdo not. ꝙ vsuras rerū para-
phernaliū maritus pōt conuertere in cōes vsus.
cōtra. ff. ad. l. fal. l. pe. in prin. dicit glos. aliud est in
fructibus. aliud est in vsuris. ⁊ vide glos. tuā nota
bilē. doc. nostri omnes intelligūt istā gl. in fructi-
bus naturalib⁹: secus in industrialibus in quib⁹
eadem est ratio que in vsuris do. Mar. fil. dispu-
tauit istam questionē quam videtur eodem modo
vidisse. ¶ Ego recitaui tibi istam glos. et. q. in. d. l.
penul. ff. ad. l. falci. ¶ Nota vltimo ꝙ per proui-
sionem hominis receditur a puisione legis. [g] glo.
assignat argu. contraria et non soluit super ver-
bo contenta. ibi: si ex conuentione: sed hic proui-
sio legis erat de iure speciali in contrario de iure
cōmuni. circa quod plene vide Lyn. in. l. ij. de iure
emphy. ⁊c.

¶ De dote cauta non numerata. Rubrica.

¶ Continua vt in glossa ⁊c.

[1] ☞ Scripture publice statur in eo quod ibi con-
tinetur.

[2] In instrumentis dotalibus bodie renuntiatur ex
ceptioni non numerate pecunie: et ideo sufficit so-
la confessio.

Item dos. Dos cōfessata [i] nō
numerata effectua
liter non potest repeti. hoc dicit.
¶ Contra istud oppo. et videtur:
quia instrumentum probat. et. l. l
fin. arbi. cu. dicunt quidam quod
hic fuit scriptura priuata non publica. vel aliter
dic. dicit glos. et melius. scripture ꝑ publice statur
in eo quod ibi continetur: vnde si in instrumento
contineretur numeratio: quia notarius dicit de-
dit et numerauit in presentia mei notarij et testi-
cer̄et: sed hic continebatur confessio tantum non
numeratio. ideo potest obijci exceptio non nume
rate dotis infra tempus statutum. j. l. vlti. et aut. m
ibi posita. ¶ Item oppo. ꝙ quia secundum hoc
omnes errant: quia instrumētum dotale fit de so-
la confessione. Sol. in instrumentis bodiernis re
nuntiatur exceptioni non numerate pecunie: et
ideo illa instrumenta sufficiant. Itē intelligo glo.
et bene de quo videbitis in. l. si ex cautione. de nō
nume. pecu. et vide hanc glo. [k] quam no. et perpe
tuo tene menti ⁊c.

Quod de suo. [l] Dos con-
fessata animo donandi morte confirmatur. b. d.
¶ Oppo. ff. de. l. progi. ⁊ j. l. ppi. Solu.
ibi fuit cōfessus spe future numerationis. hic ani- n
mo donandi. ¶ Secundo oppo. de dona. añ nup.
l. j. solu. ibi matrimoniū fuit solutum diuortio. et
sic donatio tacite renouata. hic fuit solutum mor-
te ⁊ sic donatio fuit tacite cōfirmata. ¶ Opp. quā
do in donatione non interuenit traditio non con
firmatur morte. vt. l. papinia. ff. de donatio. inter
virum vxorem. sed hic nulla interuenit traditio.
ergo ⁊c. Sol. mirabiliter hic non interuenit tradi
tio vera: sed aliquid loco traditionis. vide istam
glo. quam no. ⁊c.

[1] ☞ Exceptio nō numerate pecunie opponi po-
test contra scripturam priuatam cōtinentem pe-
cuniam numeratam.

[2] Duo rei possunt in dotibus constitui.

In dotibus. Marito ⁊ cui-
libet qui dotez
recepisse confessus est: ly exceptionem nō
numerate dotis. ꝓponere infra tempora hic con-
stituta. b. d. ¶ Oppo. hic dicit̄ in dotibus [m] quas
datas esse ⁊c. si in instrumēto dicit dotem datam:
ergo nō pōt dici non numerata esse. vt. ff. j. l. Sol.
glo. mirabiliter hic loqtur in instrumētis priua-
tis quod dixi. ff. l. ppi. habet locuz in publicis. Et
vide istam glo. quam tene menti. Et sic not. ꝙ ly
in instrumento priuato vt in apodissa cōtineatur,
vere pecuniaz esse soluta: tū pōt opponi exceptio
nō numerate pecunie ⁊ aduersari⁹ habebit necessa
rio ꝓbare pecuniā numeratā. vt. l. assueratio. ⁊
l. si ex cautione. de nō numerata pecu. ⁊ ibi de hoc
dicam. ¶ No. ex hac. l. ꝙ in dotibus possunt cō
stitui duo rei ly nō possit interuenire fideiussor: n
vt. j. ne fideiuss. do. den. dic vt ibi ⁊c.

Quod locum. Ista aut. li-
mitat tem-
pus proponende nō numerate dotis ⁊c.

¶ Legis. vidē bar
to. in. l. si cum do-
tem. in prin. solu.
matri. spec. in tit.
de cōiūcta perso-
na qō limita vt p
Bal. insti. de acti.
§. item seruiana.
Alexan.

¶ Confessata. cir
ca cōfessionem fa
ctam de dote. vi-
de aliqua que no.
Spec. in ti. de con
fes. §. ij. in fi.

¶ Vide banc gl.
vide bal. in rubri.
de pnuile. do. in
iij. col. ⁊ bar. in. l.
assiduis. qui pot.
in pig. babe.

¶ Quod de suo.
adde qꝫ si depono
vel mutuo noīe
tuo istō habetur
loco traditionis
per istam glo. ℞m
Bal. in aut. ex te-
stameto. in. vj. co-
lum. C. de colla.

¶ In dotib⁹ op-
bic dicitur. sed tu
adde casum i quo
not. vtrū isto tpe
erit tutus vt digi
i. l. per diuersas.
et in. l. ab anasta-
sio. ff. man. Adde
ange. in. l. ꝑdia. ff.
de aquir. pos. per
glos. ⁊ doct. in. l. si
ex cautione. de nō
nume. pecu.

¶ Fideiussor. vi-
de not. bar. in. l. si
constante. §. quo-
ties. solu. matri. ⁊
istū tex. cū bic no.
per Bart. in. l. si.
itellige vt per eū
in. d. l. si ꝑstāte. in
viij. q. j. partis. so
lu. mat. ⁊ cū Bar.
bic trāsit bal. sim
pliciter. ⁊ Bal. in
l. i. j. ne fideiusso.
dor. dentur. ⁊ bar
to. in. l. si quidem.
de duo. reis. ⁊ ibi
quaten⁹ non pos-
sunt restitui duo
rei credēdi in do-
te sed debēdi sic. ⁊
Jmo. in. l. si con-
stante. in versic. ℨ
rem. et spec. de do
na. inter vi. ⁊ vxo.
§. pe. ver. illud. et
§. fi. ver. item not.
q alius. vbi tenet
indistincte qō sic
per tex. in aut. qō
locū. vide Bal. in
l. in ꝓtractib⁹. §. j.
de non nu. pecu.
alex. adde que cō
sulunt pau. de ca-
stro consi. clxx.

[a] ¶ Inter. Adde a quod scripsi post bar. ff. eo. in. j. col.

[b] ¶ Bona. not. qd b in donatione causa mortis. vide la te Ludo. ro. in. l. i mortis. ff. de dona. cau. mor. and. Barba.

[b] ¶ Bona. adde. l. sequentē. et qō ibi no. Bart. ff. de lega. ij. et bal. bic. et c vide q̄ digi post bar. in. l. j. i. §. mor tis causa. ff. de do na. cau. mor. ⁊ ibi quid in do. causa mortis.

[c] ¶ Si ancillā. Vi de Bar. in. l. affec tiōis. ff. de dona. Adde de clerico pe. de ancba. cōsi. ccclviij. de milite bal. cōsi. ccccvij. ⁊ cclxxviij. lib.

[d] ¶ Etiam si. vide d bic apostillas in l. j. per Bal. in. l. fi vxor. C. de condi. insert. ⁊ Bart. in. l. facultas. de iure fisci. lib. g. in fi. qd qūt in cōcubinis. dic idem ſm bal. ꝑ istā. l. j. de na tura lib. ⁊ vide in c. significauit. ex tra eo. titu.

¶ Itē not. singu. qꝫ ly titius rē suā meo noīe depo nat nō videt mihi donare. Pau. de cast. ff. in. l. publi. in prin. ff. deposi. et ibi vide.

[e] ¶ No. ppetuo. et e digi i. l. iij. ff. si cre di. de leg. iij. vide oino Bar. in. l. rē legatam. in fi. de adimen. lega.

¶ De dona. inter[a] virū et vxo. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. ⁊c.

Dona. [b] Donatio inter coniu-
ges morte donantis cō
firmatur etiaz si sine herede decesse-
rit. b. d. ¶ No. licet legata que relin
quunt ex testamēto vel ab intestato
non valeāt nisi adeatur hereditas tū donatio que
fit inter coniuges cōfirmat hereditate non adita.

¶ Quid de donatione causa mortis vtrū ad eius
confirmationem requiratur hereditatis aditio.
cogitabis ⁊c.

Pancillam. [c] Milites nō
possunt do-
nare suis ancillis concubinis. b. d. per
hāc. l. dicebat do. Richar. ma. qō cleri-
cus no pōt donare cōcubine: qz est miles celestis
militie sicut bic dicit de milite armate militie. vt
no. in. l. miles. ff. de re iudi.

Donatio. Donatio facta abvxo
re viro eius morte cō
firmatur. Et post mortē vxoris donatio
a socero in generum statim perficitur. b. d. ⁊c.

Iurproponis. [d] Dor
ceri donatio facta ab ipso genero non
confirmatur si filia superuiuit. boc di-
cit. bec notabilis leg ⁊c.

Tiam si. [b] Licet quis suum alte
rius nomine deponat
donare non videtur. ⁊ quod vxor querit
in dubio ꝓsumitur de bonis viri sui. boc dicit.
¶ No. bene istud ꝓin. Et vide glo. j. quā no. mul-
tum singulariter. Et sic not. qō ex bis verbis non
ꝓsumit donatio. boc tenet glos. ⁊ tex. in. l. dona-
tiones. §. penul. ff. de dona. ⁊ ibi digi. babui de fa-
cto et sis memor huius ⁊c.

Ex voluntate. Do-
natio inter cōiuges veros non valet: nec
etiam inter priuatos. b. d.

Fructus. ¶ Breuiter dicit
fructuum non va-
let donatio inter coniuges. b. d.

Si de tua. Dominium re-
rū emptarum de
pecunia viri pertinet ad vxorez si ei sunt
tradite: sed pecunia repetetur. b. d. in summa ⁊c.

Si maritus. Expoliat⁹ an-
te omnia est re
stituendus ⁊ separatorum separata ha
benda est ratio. b. d.

Sicut cessat. ¶ Donatio an
nua valet tradi
tione secuta: sed ex ea non datur petitio.
hoc dicit ⁊c.

Si maritus. Per specialē
hypothecam
videtur reuocari donatio facta coniu-
gi. b. d. ¶ No. banc. l. op. insti. de le. §. fi
ré. ⁊. §. idē viderūt. Sol. facilius ꝓsumit reuoca
tio istius donationis q̄ legati. habes notabiliter
clare bic. ⁊ in. l. penul. §. fina. ff. de dona. ⁊ sic facit
bec. l. in arg. qō si maritus impignoraret aduenti
tia mulieris. q̄ sibi donauerat videt donatio re-
uocata: nec cōfirmatur morte. ⁊ boc si poneremus
res illas donatas esse. quod no. perpetuo ⁊c.

Si quidem ante. Do-
natio non tollit ius hypotbece cōpetens
creditori ex hypotheca non potrigitur
ad res perfecte donatas. b. d.

Ex verbis. Qui cōfirmat illud
non videtur de nouo concedere. boc di-
cit. ¶ Aduerte: quia bec est notabilis lex valde.
Circa banc. l. reuoco in dubium an ista donatio
petatur vt legatum et fideicommissum: an tanꝙ
donatio morte confirmata. Glo. in bac. l. variant.
nam alibi videtur dicere qō includit legatū alicu
bi videtur dicere ℨium. veritas est qō nō inducit
legatū vel fideicōmissum. vt ex tex. manifeste colli
gitur. Et ideo ꝓ huius declaratione [f] dicas: aut f
est certū quid voluerit testator per verba ista ⁊ sta
mus certo: vt bic in principio: aut est dubiū: ⁊ tūc
aut donatio erat per se valida nec egigebat cōfir
mationē morte: ⁊ ista verba ad eum nō porrigunt
vt. l. si qñ. in prin. ff. de leg. j. aut requirebat confir
mationē morte: ⁊ tunc aut morte sola cōfirmatur
tanꝙ donatio. ⁊ ista verba ad eum nō porrigunt:
aut inducūt legatū vel fideicōmissum. vt hac. l. ſz
vt oſtēdatur donationē volūtate cōfirmatam: aut
forte non cōfirmatur: qz eccedebat legitimā sum-
mam. vt. j. eo. l. donationes. tunc ad illā porrigun
tur vt inducatur legatū vel fideicōmissum. ita de-
betis intelligere bic. ¶ Ultimo dicit gl. qō bec. l.
est argumentū ad confirmationē priuilegiorū. vt
in fine glo. dic de boc. vt extra de confirma. vti. vel
inuti. examinata. [g]

¶ Ex verbis. de declaratione. Adde Bar. in. l. si qñ. de lega. j.

g ¶ Examinata. vide etiā q̄ digi not. in apostilla. in. l. impuberē. §. qui codicillos. ff. de fal. ⁊ Bal. bic.

Si non verum. Simula-
ta venditio ius creditoris non impedit: et dona-
tio reuocata non impedit dominium ad heredez
tranfire. boc dicit.

[1] ☞ Emptum nomine vxoris quando ꝓsumatur donatum.

Si filij. [b] Hec est nota. lex valde ex b
emptione facta noīe alicu
ius donatio nō ꝓsumit̄ si ei cuius noīe
emitur nō tradat: als ꝓsumit̄. b. d. Et reuoco in
dubiū quomodo quis pōt ꝓbare feciss̄e aīo non
donādi. In glo. bic sunt opi. breuiter glos. nec bic
nec alibi ponit veritatē eius. veritas est bec qō ly
nomen vxoris inferatur in instro: si tū ipsi mari-
to traditur nō vxori ꝓsumitur non aīo donandi.
bic est tex. bic si diligēter inspicias. ⁊ vide tex. Si-
mile habes. ff. si quis alteri vel sibi. l. ij. ꝓbatur. j.
de castren. pecu. l. j. lib. cxj. sic debet intelligi. ff. fa-
milie ber. l. filie cui. ⁊ qō ibi digi. Sed si alicuius
noīe emitur ⁊ sibi traditur

a ¶Sed hodie.tene mẽti.adde bar.ꝛ docto.in.l.si is qui.§.j.ff. de testa.et in.l.qui vltimo.ff.de pe.

b ¶Donationes.limita non ꝓcedere in marito ꝛ vxore putatiuis. quia tũc morte nõ confirmat̃ ſm bal.no.in.l.tanꝯ.j.de fideiuſ.p tex. vnicum in.l.cũ hic ſtatus.§.ſi qs ſpõſam.ff.e.facit in ſimili.l.j.de condi. ob cãm. adde.l.ſi ex volun tate.ꝛ ibi bal.ſ.e.

✠ Andre. pomate.

c ¶Donatiões.ad iſtã.l. viõ aliqd ꝓ Fely.in.c. cũ nõ li ceat.col.iiij. de ꝓ 2 ſcri.ꝛ bart.in.c.l3 ex ſuſcepto.i.ꝛ.ca ſu. Panor.ibi.de fo.cõpe. vbi dicit q̃ iſta.l.habeat ẽt 1 locũ inter regẽ et reginã.ꝛ alegã.in l.quãquã.j. de teſta.mili.ꝛ Bar.in c.ceterũ.col. pe.et 1 fi.de iudi. et Jaſ. in auten. ex teſtõ. col.vij.j. de colla. a

d ¶Donationes. b doc.vide Bar. in l.ſi poſt.§.fina. de contra.tabu.

e ¶Dignitatez.ꝓ hãc.l. bal. ſing.in c.j.§.itẽ ſacramẽta.õ ꝓa.iur.ſtr. di cit valere dona tionem factã a re 1 ge filio ſuo in po teſtate alex. adde 2 old. ẽt.ccl.xxviij.

f ¶Dubium. vide 3 Bar.in.l.ciuitas. in pn.ff. ſi cer. pe. 4 ꝛ dixi poſt bar. in l.ceſar.ff.õ publi ca.bal.hic vꝰ tene c re 3 Bar.ꝛ refert. ꝛ ibi etiam ſequit bal.i .l. ea lege.§. 1 de cõdi.ob cau. in q barone vl alio nõ ſubiacẽte alteriꝰ territorio.

g ¶Patrimoniũ. e glo.hic.vide bar. in.l. ſi cõſtante.ff. ſolu.matri.

✠ Andre. pomate. 2

b ¶Cõtra ſi filij. p iſtũ tex. decidunt cõiter doc. in.l.ij. 3 §.q̃ ſi ẽ patris.ff. ſol.mat.q̃ p adul teriũ nõ lucrabit maritus dotez in ꝑiudiciũ patris. vide ibi late per Alex.cir. ꝓin. in verſũ.ex quo aliõ. f

i ¶Modie.fama cũ iuramẽto officia lis facit fidẽ.ꝛ ita per iſtũ tex.confu luit bar.in conſil. incip. omiſſis gl. 4 que dicuntur ꝛc.

k ¶Cõſenſu. per dit dotem.et dum in bac.l.dicitur quod pena adultere eſt quod perdat donationẽ ante nupt.ꝛ dotem. Quid de bonis paraphernalibus. vide in.l.ſ. de adulte. Item quid ſi vnus ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi. vel etiam pater ſine ſtipulatione dedit dotem:an ꝓciudicet ſibi. vide glos. in.l.ſi dotem.vbi bar.§.de iur.dot.ꝛ glo.§.eo.l.dubium.et hic.ꝛ an iſto

facta inter coniuges remanet firma. Quid erit in alia ſimplici donatione vtrũ ſecuta donatiõe va leat.gl.tãgit hic.tu dic plenius in.l.poſt ẽctum.ff. de dona.ꝛ ibi plene digi. Cy.tangit aliquãtulũ.j. de bo.dã.l.poſt hãc.ꝛ vide gl.tuã notabilẽ. ¶Vltimo no.qõ quãꝯ aliqs ſit deportatus ꝓtoteſt re nocare donationẽ quam fecerat. vt hic in fine. ꝛ.l. ſed ꝛ ſi mortis.§.j.ff.eo.qõ facit an ille qui fecit te ſtamentum anteꝯ ingrederetur religionem exiſtens religioſus poſſit aliq̃ reuocare.tene menti.

¶Teſtamentũ dãnati ad mortẽ qõ nõ valeat.

Sed hodie. Jſta autẽ.corri git.l. codicis in aliquo in eo qõ dicit quod eſt.ꝛ vide gl. et no.ibi dum dicit quod hec aut.de ſu peruſtumentibus loqtur:ꝛ ideo ſolli qui dãnantur hodie ad mortem efficiuntur ſtatim lata ſentẽtia ſerui pene.ꝛ ideo eorum teſtamentũ vel codicilli non valent tene menti.a

Donationes. bDonationes que ratiõe ma trimonij vel ptãtis impediunt̃ morte cõ firmantur:ſecus ſi aliud impedimentum accidat: tũc eñ cõfirmatio expreſſa requr̃ que retro nõ tra bitur.in tacita vero ſecus.b.d. ¶No. illud qõ di gi in ſummario. ¶No.ratibabitionẽ retrotrahi videbitis ad mace.l.ſi.ꝛ materiam huius.l. videbitis in.l.ij.§.de inoffi.dona.

¶Doctor vel miles quod non tenentur voca re vxores dominas.

Contractus celebratus ab habente poteſtatem le gis condende habet vim legis.

Si ciuitas facit pacta cum alia ciuitate vel publi cano qõ talia pacta debẽt ſeruari ſicut ſtatuta. Syndicatus factus in conſilio habente autorita tem faciẽdi ſtatuta qõ habeat vim legis.ꝛ per ta le ſyndicũ poterunt obligari bona ſingulorum.

Donationes. cInter princi pem et augu ſtam valet donatio incõtinẽti. hoc dicit.

¶Utrũ maritus doctoꝛ vel miles teneat voca re vxorem ſuam dominã. hic tex. facit qõ ſic. Con ſueuit determinare cõtrariũ: qz qñcũq; qs hz pri uilegiũ ꝓpter me:eo nõ vtit cõtra me:me inuito. vt.l.ſi iudex circũuento.ff.de minori. ꝛ.l. amiciſſi mos.de ex.tut. Sed vxor hz dignitatẽ propter virum. vt.l. femine.de ſenato. ergo illa dignitate ſeu priuilegio nõ vtitur contra virum eo inuito. Item facit hic tex.ibi vtpote imperialibus cõtra ctibus legis vicẽ obtinentibus. ¶No.ꝙ quod cõ tractus celebratus ab eo qui habet poteſtatẽ con dendi legem hz vim legis. pbaſ hic.ꝛ in.l.ceſar.de publi.ꝛ ex hoc dico ꝙ ſi ciuitas iſta facit aliqua pacta cum aliquo publicano vel alio vel cuz alia ciuitate qõ iudex huius ciuitatis debet pacta illa ſeruare ſicut ſtatuta cõmunis licet ei alias pactũ non noceꝛ:nec prodeſt de ſe niſi paciſcentibus. vt d.l.vnus.§.ante oĩa.ff. de pact. tamen pactum ci uitatis poterat nocere omnibus quibus ipſa ci uitas poterat imponere legem.et per hoc ego ter mino vnum dubium in.l.iiij.§.ſi actor.de re iudi. ſez queſtionẽ talẽ ſi dicit in inſtrumẽto ſyndicato rio ciuitatis qõ aliquis cõſtituit ſyndicus ad obli gandũ ciuitatẽ ꝛ bona ciuitatis:ꝛ ſingularũ per ſonarũ:vel ad obligandũ ciuitatẽ:ꝛ ſingulas per ſonas vtrum ex hoc poterũt cõueniri ſingule per ſone ꝛ eorum bona.Ego determino ſic ꝙ ſi ſyn dicatus fuit celebratus in concilio habente auto

casu mulier debeat alij viro nubere. vide Barto.in.l.vbi.in.ig.col.C.de iur.do.et vide glo.hic.

✠ Andre. pomate. k ¶Cõſenſu.ꝛ no. ſingulr.qõ hec.l. ꝛſenſu. nõ ſolũ hz locũ vt mulier cõmittẽs adulteriũ dote ꝛ donatione ꝓpter nuptias ꝓinet ſi mulier viuo marito adulterium cõmittat ſz etiã habet locũ in

ritatem faciendi ſtatutum in ciuitate ſyndicatus ille habet ꝓ lege.vt hic.ꝛ.d.l.ceſar. ideo facit qõ bona ciuiũ ſingulo ꝝ poterũt capi: quia obligati ſunt:qz ſicut per ꝓpriũ cõciliũ poſſent bona ciuiũ obligari:ſic ꝛ per talem ſyndicũ conſtitutum. §o. bene iſta que dicta ſunt.

Jvnus. Bruniter dicit ſi dona tor capiat ab hoſtib⁹. et ibi decedat vel ſi donatarius capiat et poſt mortẽ dõatoris redeat:dõatio ẽ firmat.b.d.

¶De diuortijs ꝛ repudijs. Rubrica.

¶Continua vt in glo.ꝛc.

Matrimoniũ. Per amiſ ſionẽ ciui catis non tollit matrimoniũ: dos tñ ex egrtate.b.d. ¶Not.hic ꝺ casus qõ marito exbãnito:q ꝑdit ciuitatẽ ſuã vxor poſſit repetere dotẽ.gl.hic⁸ dicit quedã alia nõ multũ pertinẽtia ad.l.banc.ꝛ dic vt in ea.

Jberum. aMulier non tenetur ſponſum vltra trien nium expectare.hoc dicit.

Jſſentientis. Diuortiũ filie nõ eſt in ptãte patris niſi ex causa ſi filia fue rit emãcipata nullo modo.b.d.

Ontra ſi filij. b Jn.l. codi cis ꝺ qõ nõ põt ſoluere matrimoniũ pater ſine filia.in aut.dicitur contrarium.b.d.

1 ¶Factum filij nõ debet nocere patri.

2 Cui? ꝛſenſus in ẽdẽo regrit ita ꝛ ẽ diſſoluẽdo.

1 **Cõtra.** Not.ꝙ factũ filij non ꝺz nocere patri.et ſic facit ad gõnem quã videbitis in.l. conſenſu.j. eo.

2 ¶Sc̃o not.ꝙ cuius ꝛſenſus in ẽbendo regrit eiusdẽ regrit in diſſoluẽdo.nõ babetis hic alia.

1 ¶Citatio facta ad domũ valet etiaz ſi ad notiã citati non peruenit.

2 Protestatio fieri potest ad domum.

Jcet repudij. Vide gloſ. tuam bic.et ſic valet citatio facta ad domũ:lz in cita ti notitia nõ ꝑuenerit.vidiſtis in.l. ab eo.j. qũo et qñ iudex facit ꝙ ſufficit ꝓteſtationẽ fieri ad do mũ.ꝛ vt plene digi in.l.iiij.§.ꝓetor.ſ.de dã.infec.

Vxor Vxor que per quadrienniũ de marito noua nõ habuit palã nubẽs adulterij cuitat periculũ.b.d.

Modie. lHic videtur eſſe casus qõ fama cũ iuramẽto officia lis facit fidem.b.d.

¶Probatio quando fieri poſſit per domeſti cos familiares.

Onſenſu. zMatrimonium nõ põt diſſolui ſine cau ſa legitima hac lege expreſſa. zMulier cõ tra faciens perdit dotẽ k ꝛ donationem ꝓpter nup tias ꝛ infra quinquẽniũ non nubet vir ſ faciens dotẽ reddit ꝛ donationẽ perdit. et ad ꝓbationem eoꝝ domeſtici admittunt.ꝛ qõ ex his cauſis alter cõiugũ lucraꝝ filijs ex eodẽ mrimonio referuaꝝ. b.d. ¶Not.hic ꝙ ꝑ familiares et domeſticos admittaꝝ ꝓbatio lz als nõ admittaꝝ talis ꝓbatio ꝓio habes aut.ſed hodie.ſcõo habes aut.hec cã.

j.de admi.tut.qõ quas maſſaritias habuerim in domo poſſum ꝓbare p domeſticos ꝛ familiares.ꝛ q̃liter ꝓcedat hoc qõ teſtes nõ itegre ꝓbẽt vbi alia ꝓbatio haberi nõ põt.declarani in apoſtilla poſt ẽmo. i repe. q.quintaualliis.in.vj.cbar.de iureiur. zAdde qui teſtes admittan tur ꝛ que ſint ſufficientia indicia cũ mulier de adulterio accuſaꝛ ro. cõ

Si conſtante

filio.ccccl.ꝛ an mulier de adulterio accuſare poſſit teſtari de dote p eũ dẽ cõi.ccl.xxxvj.an aũt ſi mulier accuſet vtrũ qõ dolo ꝛ violẽtia cõmiſit adulteriũ ꝛ non ꝓbat qualitatẽ tñ marit⁹ ſit cõfeſſus qõ cõmiſit adulte riũ an debeat puniri vide ꝓ eũdẽ conſi.cl.xvij. et qñ alia ꝓbatio haberi nõ poteſt an ſufficiat per coniecturas. vide Fede. conſi.cl.iiij.

a ¶Jnbem⁹ ſubla tũ.q̃tũ hic õz ꝛ in dicũ de moribus eſt ſublatũ intelli go q̃tũ ad detra ctionẽ vel ad com penſationẽ dotis vt hic no.lati⁹ i.l. res iudicate.ff.ſo. mat.ſz q̃tuz ad ß et vir poſſit illaz male moigeratã caſtigare. dic qõ põt.vii.q.i.ſicut al teri⁹ intelligas mo derate tñ vt ſbi not.ꝛ.xiii.qõ.iij. duo iſta. ſilr põt ca ſtigari qlibet ꝺ fa milia.l.ij.§.j. de bis q ſunt ſui vel alie.iu. imo ſi eẽt clericꝰ in minoriꝰ ꝓſtitutꝰ bñs vxo rez põt bñ tenere iſto caſu vxoꝛ in cõpedibꝰ.vt in.c. placuit. ẽxviij.q. ij.ꝛ qõ mariꝰ ba beat coertionem mozũ tz bal.i.l.j. de epi.ꝛ cle.ꝛ vide bar.in.l. miles.§. q iudicati. i pe.co lũ.ff. de re iud.ꝛc.

b ¶Si gdẽ. ſltr p bat. Cui incũbat onus pbãdi ꝛc.vi de qõ not.imo. in 1 d.§.ſi dubiteſ.ain l.ſi ex ſua. de acq. 2 beredi.

c ¶Quero ſcõo.vi de bic.ꝛ bart.in.l. ij.§. ſi dubiteſ.ff. 1 quẽad.teſta. ape. b p bar.i.l. genero. in ſi.ꝛ ibi Bal.ff. de bis q no. infa. ꝛ bar.i.l.is q põt. de acq. bere. ꝛ i.l. cũ qdã.§. qõ õz.e. ti.ꝛ Nico. math.ꝛ bal.i.l. ex ꝑſonali i.ij.col.de ꝑba. et Hilib. als Huil.i l. ab boſtib⁹.ff. ex gbus cau. maio.

✠ Andre. pomate.

e ¶Per famam.ꝛ dixit Bart.illam in tali caſu babe ri ꝓ plenaveri tate. et iſto caſu iſta ꝓbatio per fama habetur ꝓ plenaveritate ſm bal.in.l.in boneſ dei. ſupra de reb. cred. vide old.ẽt. in fi.j.col.ꝛ vide alex.cõſi.j.in vlti. col.in.iiij.vo. viõ ad hec etiã Alex. ẽt. ccc.j. de iureiur. Alex. Adde qui teſtes admittan tur ꝛ que ſint ſufficientia indicia cũ mulier de adulterio accuſaꝛ ro. cõſi.iiij.ꝛ an mulier de adulterio accuſare poſſit teſtari de dote p eũ dẽ cõi.cl.xxxvj. an aũt ſi mulier accuſet vtrũ qõ dolo ꝛ violẽtia cõmiſit adulteriũ ꝛ non ꝓbat qualitatẽ tñ marit⁹ ſit cõfeſſus qõ cõmiſit adulte riũ an debeat puniri vide ꝓ eũdẽ conſi.cl.xvij. et qñ alia ꝓbatio haberi nõ poteſt an ſufficiat per coniecturas. vide Fede. conſi.cl.iiij.

Jconſtante. Diuortium poteſt fieri vtriuſq; conſenſu.b.d.

Jncauſis. Si vir intra bien nium non põt vxo rem cognoſcere:eam iuſte poteſt dimit tere. hoc dicit.

Jubemus. Qui mulierẽ acci pit ſine dote ꝛ eam ſine cauſa repudiauerit ĩ tertia parte bo norum punitur.ita tamen quod centum aureos non excedit que pena applicabitur filijs ſi exẽt. Idem contra in muliere et iudicium de minori bus eſt ſublatum.a

¶Soluto matri.quẽadmo.dos pet. Rubrica.

Jubium. Eſtimatio ancille dotalis electione mulieri ſernata facit ſibi partum an cille deberi.b.d.

Jecundum. Nec cõtrahẽdo nec quaſi pater põt filie in dotem ꝓiudicare.b.d.

Jignorans. Dos data ſeruo ꝓ matrimonio putatiuo ab ignorãte re petitur et filij ſunt liberi licet ſpurij. hoc dicit.

Osa patre. Sũmat ſeipam hic ſunt opinio. vtrum iſta.l.debeat intelligi muliere de cedente in matrimonio ſine liberis vel cum libe ris ꝛ cõſuetudo approbauit quod intelligitur mu liere decedẽte in matrimonio ſine liberis hoc ega mina bo plene in.l. poſt dotem.ff.ſol.matri. Et qs ſit effectus ibi plene digi.

¶Quem eſſe mortuũ qualiter ꝓbetur. et cui incumbat onus ꝓbandi.

zMdos qualiter ꝓbetur.

Jquidem. Laptiuitas cit locum repetitioni dotis. ſed mors. hoc dicit. ¶Quero qualiter ꝓbaꝰ aliquẽ eſſe mortuũ.glo.q̃ eſt hic dicit per publicã famã. Alij dicunt contrariũ.ꝛ vide iſtam glo. quã no.alibi in.l.ij.§.ſi dubitetur.ff.quemadmo.teſta. aper. videt dicere qõ requiratur ſemiplena ꝓ batio.alibi dicitur qõ debet aliter ꝓbari. vt.l.ſz ſi de ſua.de acqui.bere. Quantum eſt ꝓ modo. primo babemus videre cui incumbat onus ꝓ bandi.an ei qui dicit aliquem mortuum an alij q dicit viuum.breuiter ꝓout dicit tex.in ſimili in.l. ſi minoꝛ.de in integ.reſti.quandoq; quis fundat intentionem ſuam ex vita alicuius: et tunc debet ꝓbare ipſum viuere.non autem ſufficit ꝓbare ipſum iam fuiſſe viuum.vt.l. qui ſpadonem.ꝛ. qui abſoluitur.ff.de ex.tuto. quãdoq; quis fun dat intẽtionẽ ſuã ex morte alicuius:ꝛ tũc õz ꝓ bare mortẽ.hic caſus eſt hic. et.ꝓ.l.ij.§. ſi dubiteſ. ff.quẽad.teſt.aper. ¶Quero ſcõo qualiter ꝓba tur aliquẽ eſſe mortuum ꝛ vt digi vobis alias ali quẽ eſſe mortuũ eſt oratio ꝓiuatiua qõ eſt idẽ qõ negatiua qi dicere aliquẽ eſſe mortuũ nõ eſt dice re niſi aliquẽ nõ eſſe viuũ. Et ideo videt ꝙ mors non poſſit ꝓbari directo tñ eſt tñ coartata loco vel tpe qõ põt ꝓbari. Jtẽ recte poſſum dicere ego vidi eũ mortuũ.ita vide gl. noſtrã. ſilr habem⁹ de vi.ꝛ tri.ꝛ ole.le.l.vinũ.ꝛ de erogatione ꝛ trãſlatio ne mili.anno.l.ij.li.xij. Tamen ꝓpter modus lo quẽdi eſſet vt de morte deponeret per ſigna: vt qz habebat ſigna boꝛs mortui.ſicut dicim⁹ de emẽte qñ aliqs vult ꝓbare aliquẽ demẽtẽ.vt.l.nec co dicillos.j.de codicil.ꝛ.l.ſi qs ĩ ſuo.ff. de cõdi.inſti.

vol.iiij.ꝛ cõſi.lxxv.in.j.col.in fi.eo.vol.ꝛ ẽſi.cxv.in.ij.e. vol.ꝛ ẽſi.clxxij. als.cxxvij.e.ꝛ ẽſi.xv.in pn.vol.v.ꝛ vide fely.in.ec cã cãm.col.ij.de ꝓba.ꝛ in.c.veniẽs.col.iij.de teſti.ꝛ col.v.in ver.glig.ꝛ ſeq.ꝛ in colũ. fina. verſic. v.vltra ipſos.ꝛ in.c.ſeries.col.iiij.e.tit.ꝛ cepo.ẽſi.xxij.colũ.iij. ꝛ Fely.in c.cũ nobis.col.iij.ad finẽ.de ꝓſcri.ꝛ barb.ẽſi.viij.vol.j.ꝛ ẽſi.cli.col.ij. eo.vo.ꝛ ẽſi.lxv.col. cxvi.e.vol.ꝛ ẽſ.vi. col.vi.ꝛ ſeq. vo.ij. ꝛ ẽſi.cviij. co.cxv. ꝛ ſeq.vol.ij.ꝛ are. cxxvij.co.j.ꝛ.cliij. ꝛ gl.in.c.ꝛ ibi ad didi. de ꝓſcrip. in vj.ꝛ bal.in.l.cõe ticulaz.C.de epiſ. et cleri.ꝛ Alexan. cõſi.iiij.vol.ij.vbi ponit qõ intelligaꝝ antiquũ ꝛ qõ i reb⁹ de antiquo ꝛ ſic q̃ ſunt difficili oriꝰ ꝓbationis admittanꝝ leniores ꝓbationes vi de etiã alex.conſi. cl.xxxvj.col.ij.vo. ij.ꝛ ibi etiã ponit qõ intelligatur antiquũ et qõ in bis q̃ ſunt difficili oriꝰ ꝓbationis nõ.vide etiã alex. ẽſi.lxvj.col.ij.vo. iij. vbi ponit pul chrũ caſum et qõ i bis q̃ ſunt difficiliozis ꝓbatiõis. vide etiã alex.ẽſi. cviij.ꝛ ſeq. vo.ij. ꝛ qõ imo in bis q̃ ſunt de antiq̃ ad mittaꝝ ꝓbaꝝ ꝓ ſolã famã. vide etiã alex.ẽſi.xvi.colũ. ij.ꝛ ibi etiã ponit qõ intelligatur antiquũ et qõ in bis q̃ ſunt difficiliozis ꝓbationis nõ.vide etiã alex. ẽſi.lxvj.col.ij.vo. iij. vbi ponit pul chrũ caſum et qõ i bis q̃ ſunt difficiliozis ꝓbatiõis. vide etiã alex.ẽſi.cviij.ꝛ ſeq. vo.ij. ꝛ qõ imo in bis q̃ ſunt de antiq̃ ad mittaꝝ ꝓbaꝝ ꝓ ſolã famã. vide etiã alex.ẽſi.xvi.colũ. ij.ꝛ ibi etiã ponit qõ intelligatur antiquũ et qõ in bis q̃ ſunt difficiliozis ꝓbationis nõ.vide etiã alex. ẽſi.lxvj.col.ij.vo. iij. vbi ponit pul chrũ caſum et qõ i bis q̃ ſunt difficiliozis ꝓbatiõis. vide etiã alex.ẽſi.

a ¶De pignore. Adde Dy. & bar. in.l. si cõstante. §. quoties. solu. ma. pro hoc allegat. l. q̃uis. a's incipit calipodius. ff. de sol. & ibi Bart. sed tu istũ text. limita q̃ nõ põt prestari cautio si matrimoniũ nõ sequit l. titio. §. titio genero. de ædi. & demõ. in fi. & ibi gl. Bal. et Jmo. & vide que dixi in fi. seq. apostil. 1

b ¶Si statutum. 2 Bal. dicit qõ tale 3 statutũ nõ vz. ad 4 de qõ fin. no. bal. ĩ l. fi. C. de sen. ex peri. reci. & de hoc q̃ dicit Bart. hic est casus not. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. ibi pbibuisse sufficiat. & ibi nec spe a cialiter quod not. q̃ facit ad id qõ no. bar. in. l. nuntiari. in prin. de p cura. et ad pdicta adde Bart. in. l. si quis p eo. in pnc. in fi. dixit etiam ff. de fideiuss. et qõ ipse multũ no. di 1 git in. l. de bis. de 2 trãsac. & adde cautelã circa istũ titulũ. vt no. Spec. in tit. de dona. inter vir. & vxo. §. j. ver. illud quoq;. vide licet vt fideiusso. 3 cũ periculo dotez recipiant & ambo sint rei debendi insolidũ. ubi etiã ponit formam in strumẽti ad qõ vi b de supradicta. et 4 qõ istis legib⁹ precipientibus & annullantibus non possit ipso iure renũtiari sine iurameto. tz Bal. ĩ aut. si qua. advelle. et. l. antique. §. fi. in fi. & ti. ad idẽ glos. no. in. c. vlti. de preben. & Bal. hic. & ad istã glos. vide que scripsi post Jmol. in. l. si constante. §. quoties. solu. ma. & cũ dicto huius. l. cõcordat gl. in aut. vt sine. pbi. mat. §. j. z in aut. imo. C. de act. & obli. et pau. de ca. in. 2 fil. clxj. et seq. & cõsuluit cõtra Barto. non potest soluere dotem constante matrimonio suo fauore: quia videtur donare. ¶Sed quero si non vult vti isto fauore an sit liberatus solutione ita quod mulier non possit repetere ab eo. Jaco. de are. hic tractat istã materiã multũ late et Cyn. recitat eã. Finaliter determinãt qõ liberenf & credo qõ male q̃ glo. tua determinat Sti. ff. sol. ma. l. ij. in fi. ij. glos. Et est text. in. l. fi. de iure do. in aut. de nup. §. dotes. fateor tñ quod si ex illa solutione mulier esset effecta locupletior vir liberaret magis iure compensationis quã solutionis.

¶De fideiussores vel mandatores dotium dentur. Rubrica.

Sue ex iure. ¶Rubrica ponit summariũ tex. hic non sunt alia pro nunc dicenda &c.

Pignus pro dote quando possit dari. Fideiussor pro dote restituenda an possit dari. Decisioni huius. l. an quis renuntiare possit. Juramẽtum interpositũ per minorẽ prohibituz contrahere per statutũ quod nihil operetur.

Generali. Hic iperator ampliat constitutionem precedentem. ¶Oppo. de iure dotium. l. cum dote. Solu. vir bene accipit fideiussorem ab vxore. vt. l. contra. non vxor a viro. ¶Et ideo ratio satis apparet. ¶†Quero quid de pignore:[a] certe potest pignus dari. vt. j. qui potio. in pigno. habean. l. assiduis. licet quidam contra dixerũt. Ratio quia in donatione pignorum non generatur in matrimonio causa perfidie. quod itelligo quãdo vir dat pignori bona sua: secus si daret pigno ri bona extranei: quia tunc esset eadem ratio que in dotione fideiussoris. ¶Quero an ante annum possit vir dare fideiussorem. dic vt in glo. ¶Quero an soluto matrimonio possit dari. glossa dicit quod sic et bene. dic vt in eadẽ. ¶Quero an alius potest pro viro fideiussorem accipere. dic vt in gl. ¶†Quero an possit dari fideiussor pro dote restituenda cum hic text. prohibeat solum pro dote cõseruanda. glos. determinat quod non. Dyn. tenet contra. in dicta. l. si constante. §. quoties. ff. soluto matrimonio. Jnno. videtur tenere glos. in. c. per tuas. de dona. inter vi. & vxo. Et istam opinionẽ ego teneo. Ad rationes Dyn. plene respondeo in d. l. si constante. §. quoties. ¶†Ultimo quero an huic. l. possit renuntiari. breuiter glos. tua determinat quod non: quia istis. ll. precipientibus nõ potest renuntiari quod prohibet imperator. et sic precepto. l. non potest renuntiari. Et hoc est quod dicebam tibi in aut. sacramenta. quod quãdo sta tutum[b] dicit †quod minor non possit contrahere sine consensu duoꝝ cõsanguineorum etiam si inret ipse in contrarium non venire quod tale iura mentum nihil proficit &c.

¶De actione rerũ amotarũ. Rubrica.

Ompẽsationis. Contra actionem de dote obiicitur compensatio de rebus amotis. b. d. ¶Vel aliter mutue compẽsationes alias petitiones debent eodem tempore determinari. hoc dicit.

Juortij. Hec actio cõpetit sol. ma. eo cõstante agit in factum. hoc dicit.

Erebus. Hec actio datur contra heredes quaten⁹ ad eos peruenerit. b. d. in summa.

¶De fundo dotali. Rubrica.

Jestimata. Fundi dotalis alienatio volũtaria est pbibita: nõ necessaria. b. d.

¶Diuortio facto apud quem liberi morari vel educari debeant. Rubrica.

Jcet. Apud quem liberi alantur facto diuortio in arbitrio iudicis est. hoc dicit.

Jpater. Jsta autẽtica nouit nonum modũ apud quem liberi debeant educari. ¶Et vide eam: quia clara est &c.

¶De liberis alendis. Rubrica.

Drentum. Querit gl. vtrũ filius debeat debita patris soluere. dicit quod non et bene. vt. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. parẽs. ¶Querit glos. an frater teneatur alere fratrem. c certe sic. vt. l. filium. ff. vbi pup. edu. de.

Jcompetenti. Dater potest agere cõtra patrem vt filium alat. hoc dicit.

1 Filius ingratus non debet habere alimenta.
2 Si constat filium nõ tamen legitimum an ali debeat: & quid de spurio.

Jpatrem. Pater officio iudicis cogitur alere filium non ingratum: et debet prius d de filiatione constare. hoc dicit. ¶†Nota ex principio quod filius ingratus non debet habere alimenta. cause autem ingratitudinis que repellunt a successione: ille repellant ab alimentis. ¶Querit glos. †quid si constat esse filium non tamen legitimum. et vide glo. etiam adde hoc intellige de filio spurio. nam naturalis debet ali. vt. j. titu. ij. aut. licet. Item spurius debet ali de iure canonico. extra de eo qui duxit in matri. quam pol. per adulte. c. cum baberet &c.

¶De naturalibus liberis. Rubrica.

¶Dictum est. §. de concubinis nunc de bis qui ex eis nascuntur.

1 ¶Pater an possit vendere filio spurio.
2 Legatum factũ filijs spurijs per quos reuoceť.
3 Dispositio huius legis quod habeat locũ in quo cunq; spurio.

Enatores. Viri in dignitate positi ex vilissimis mulieribus filios legitimos habere volnerint sunt infames: et quod eis vel eorum alteri titulo donationis[a] vel d emptionis tradiderunt per personas legitimas retractatur: quibus cessantibus venit fiscus qui per eoꝝ questiones poterit indagari. b. d. ¶Diuide in duas partes pncipales. primo punit personas. secũdo dat remediũ cõtra fraudes. secũda ibi: ipsas etiã. ¶Item prima subdiuidit in tres: q̃ primo punit patrẽ. secundo filios. tertio vxorẽ. secũda ibi: ita vt quicquid. tertia ibi: sed si vxori. Item secũda subdiuidit in alias tres: quia primo dat remediũ contra occultantẽ res. secũdo contra fraudẽ adhibitã in cõtractu. tertio contra negligentiã personarũ. secũda ibi: siue itaq;. tertia ibi: quod si existant. ¶Per istam legem in versi. siue itaq;[e] per ipsum †etiam &c. dominus Jacob. de bel. in quadam disputatione repetebẽdit glos. que est in. l. qui testamentum. ff. de probatio. que videtur permittere patri vendere filio spurio. hic videtur. tex. in contrariũ. Item per hoc quod dicit eoipso quod res patris reperiť apud istum filiuz spurium presumitur ista emptio facta in fraudez et per interpositam personam. facit ad hoc. j. eodem. l. iij. versicu. et quod de subcunda. ¶Item nota ex bic. et in. d. l. si qs p̃to eo. sed qõ ista fideiussio finiatur in rameto. facit q̃ pbibitio nõ dirigit nisi in fideiussores. facit etiã idqõ qñ põt saluari sine interitu salutis eterne &c. dat etiã ibi cautelam cõtra istũ tit. vt in instrumẽto de per se aliqs vt principalis pmit tit: q̃ de hoc non loquitur iste titulus & cessat ratio legis. Caue tñ: q̃ si fieret instrumẽtũ idẽtitatis p viruz esset suspicio fraudis. sed Bal. cõtra in. l. j. §. ad vellei. Adde roma. cõsi. cccl xxxiij. et. cccclxxxviij. ¶Fratrez. adde glos. bar. i. l. si qs. §. vtrum. de libe. agnoscen.

¶Senatores. donationis. duz hic dicit nõ posse donari filio spurio dicas: secus in naturali: q̃ oia pos sunt donari. text. est no. & ideo doc. in. l. oẽs. §. luci⁹. de bis q̃ in frau. credi. adõ roma. consilio. cccxcvij. et. cccclxxxviij. et xliij.

¶Sine itaq;. ad de bar. in. d. l. qui testiñ. adueñte tñ q̃ ista. l. fm Bal. non excludit verã vẽditionẽ fi. pbaꝑ verã esse: imo fortius nõ põt emere ab eo qui emit a pñe fm Bart. in. l. si is qui. de vul. & pupil. qd aũt si frater istituat istũ spuriũ etiã in bonis pñis an possit. bal. hic q̃ fic. & in. l. eã quã. in pn. C. de fideicõ. & ad istã materiã vide Ja. de bel. in quadam disputatione &c. Adde Jac. de bel. hic. Adde q̃ frater fratrem spuriũ instituere possit. Bal. consilio. v. j. lib.

a ¶No. ex fi. Adde sing. modum relinquẽdi filio spurio positũ per Bar. per illum no. tez. in. l. si is qui duos. de libe. lega. & vide Bar. in. l. qõ conditionis. ff. de dona. cau. mor. & Ange. post alios in. l. ij. de here. inst. vbi dicit q̃ institutat filium & grauet eum de restituendo regi Francie: quia verisimile est q̃ rex non petet bereditatem restitui. Bal. contra in. l. bac edictali. §. oim. de secun. nup. vtrum a aũt id q̃ relinqui 2 tur spurio reuertatur ad heredes 3 scriptos vel ad ds vide Bar. in. l. bereditates. §. fin. de bis qui. vt indig. idem Bal hic: qd in relicto facto filio naturali vltra quã capere possit vide doc. in. l. si is qui solidũ. de vul. & pupil. adde modum relinquendi spurio. Bal. cõsil. ccc. Roma. consi. xliij. in fine.

b ¶Datre. in bac l. est glo. multũ pe regrina: illud q̃ 2 6z hic in vna vncia 3 disputatur in gl. hic an sit verũ. vide gl. i. l. fi. de reg. cato. & l. plauti⁹. et ibi vide per Jmo. de cõdi. & demõ. et in. l. ex facto. §. iulianus. ff. de vul. & pup. circa fi. Ad 1 de quõ succedant naturales. Bald. cõsi. lv. ij. lib. 2

c ¶Ex villa. Vide Bar. in. l. ij. dever. fig. & sic no. q̃ non 13 filios spurios 3 vel naturales adoptare: hic et i aut. qui. mo. effi. legi. §. fin. & hoc non licuit ne hoc qõ est vna via pbibitis alia cõcedatur.

↝Andre. pomate.

d ¶Licet pñ. Vide ad istam aut. Roco. cõsi. xliij. in. xiij. dubio. & aliquid per Areti. in. l. si is q. colũ. xij. & seq. ff. de vul. & pup. & colli ge ex ea q̃ pñ põt ex testamẽto totã suã hereditate filio naturali relinquere: quod sentit bar. in. l. j. ad fi. ff. de bo. poss. Stabu. & Alegan. cõsi. suo lxxix. vo. ij. in ver. pterea. & est tex. de hoc quẽ ibi ponderat Bal. in. l. fi. j. e. & ponit etiã Bald. in. l. j. l. quo. bono.

e ¶Cõmuniũ. Vide Bal. hic et que dixi post eum. et Bal. in. l. cum in adoptiuis. C. de adoptioni.

f ¶Ea vero. Et de hac legitimatione vide que dixi. j. l. pgi. & qualiter; hec legitimatio fiat: vide Ange. in. §. fi. in aut. qui. mo. nat. effi. sui. & ibi po nit omnes modos legitimãdi: et oẽs modi no. per glo. in. c. per tuas. qui filij sint legitimi. Allegan.

g ¶Legitimãtur. An & quãdo per sequẽs matrimonium fit legitimatio regrantur instrumẽta dotalia: vide etiam quod hic dixi post Bal. & no. q̃ ita spurius legitimatur p ingressum monasterij sicut p oblationem curie dictum est Bal. singu. in. l. j. C. de sa. sanc. eccle. Adde quod Bal. cõsi. cccxxx. j. li. videtur tenere q̃ nõ requirantur dotalia instrumenta p c. tantam. & Ang. consi. xxviij.

¶Super legem. & vide hic Cyn. an existens in articulo mortz possit cõtrahere matrimoniũ. et tenet q̃ sic: quo ad legitimandum filios si autẽ filios nõ haberet nõ teneret matrimoniũ: p quo videtur tex. in. l. iul. Aleg. Adde Ange. consil. all. Bal. 251. ccxxviij. iiij. li.

¶Et adde bal. in c. naturales. si de feu. fue. cõtro. vbi dicit q̃ si qs accepit cõcubinam in vxorẽ in articulo mortz scies se enadere non posse: tz mrimoniũ. nã hic est bonũ prolis eg eo q̃ legitimatur qui legitimat⁹ habetur loco posthumi: vt in reg. fine culpa. in mercur. in. vj. adde Bar. et Jmo. in. l. cũ tale. §. menins. de cõd. & demon. per Bal. & Jmo. in. l. si quis posthumos. in fi. & ibi Bal. in rub. C. de pzini. dot. in fi. col. in ver. cõsue nit q̃ri. de fideicõ. Jmo. in. l. gall⁹. in pzin. in vlti. col. de libe. & posthu. per Jo. and. in. c. tãta. qui filij sint legi.

¶Item si qs sine. Qualiter itelligatur plene p Bart. in disp. suã bñs filium naturalẽ. & in consil. neratius conradini. recitat Bald. in. l. ij. q̃ res vẽd. nõ pos. & ang. in. §. j. in aut. vt li ceat matri & auie. ↝Andre. pomate.

¶Item si qs sine. Adde istã aut. vide Bal. in. l. ij. col. ij. ver. nono opp. in quib⁹ res. vide Jnn. in. c. innotuit. de elec. & q̃ reqrãtur ad hoc vt pcedat dispositio hui⁹ aut. vide do. Fran. cur. in. l. nec p̃ pfectio. j. de testa. & vide Aleg. cõsi. pe. co. j. vo. v. & Bar. cõsi. lxx. & Aleg. cõsi. cxiij. co. iij. vo. j. & iiij

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Legitimis. Vi de bal. in aut. prætera. §. eo.

b ¶ Quidã. Ista. l. bodie manet incorrecta. vt i aut. qui. mo. natu. effi. sui. §. de nepotib⁹. vide tñ ibi glos. et Dy. in trac. de succes. ab inte. Ego determinaui istã. q. §. determinationẽ glo. in. l. gallus. §. quã si is. de libe. & postlibu. et fui anno in castro gualdi ꝛc.

Quidam. [b]Appellatio filij sub certa qualitate non potrigitur ad nepotes in gb⁹ illa qualitas nõ repitur. b. d. Glo. format vnã. q. ꝛ vide eam. ꝛ vide rñsionẽ in §. do. Roffre. disputauit hãc. q. ꝛ tenuit cõtra. Specu. ponit in ti. de succes. ab inte. Ego determinaui istã. q. §. determinationẽ glo. in. l. gallus. §. quã si is. de libe. & postlibu. et fui anno in castro gualdi ꝛc.

¶ De testamẽtaria tutela. Rubrica.

1 ☞ Actio pro tutela q̃ concurrat cũ actione negotiorum gestorũ vtili.
2 Tutela est quadruplex.
3 An vna tutela possit cũ alia cõcurrere ꝛ cũ qua.
4 Ratio quare tutela testamẽtaria concurrit cũ datiua ꝛ non cũ legitima.
5 Si aliquis ex tutoribus testamentarijs vel legitimis remouetur: an sit locus datiuo vel sequenti legitimo.
6 Quando ecclesia vacat in curia papa cõfert ꝛ non episcopus.
7 Tutor sub conditione quare detur a testatore et non a iudice.
8 Existentia sui heredis cõfirmat testamẽtũ quãtũ ad dationem tutele.

Quem dicis. Breuiter dicit tutor nõ legitime datꝰ si nõ administrat nõ tenetur: si vero administrat tenet actione nego. gest. b. d. Habetis hic duas glo. vna est glo. antiqua sup ver. sponte. q̃ incipit: sciens se nõ teneri. Alia est glo. noua sup princi. l. que inci. põt q̃ri. hic iste gl. dicũt multa ꝛ intro gl. antiquã. ¶ Et opp. ꝛ videtur ꝙ teneatur gerens actione ptutele. vt. ff. de eo q̃ pro tu. l. i. §. deinde. dicit gl. hic sciebat se nõ teneri: ibi putabat se tutorem. Alij vt Dy. dicũt q̃ actio ptutele cõcurrit cũ vtili nego. gest. quã opi. tenẽt Moderni. licet glo. hic dicat contra per. l. de pecoi. §. ad le. aqui. ꝛ. l. si cum excepti. §. si eum. ff. q̃ me. cau. l. qui bona. §. si quis opus. de dam. infe. ¶ Quero quotuplex est tutela. dicit glos. ꝙ tripleꝛ. a ita per ordinem hic ponũtur tituli: posſes addere tutelã ano: malam: de qua videbitis in aut. ma. ꝛ auie. ¶ Quero vtrũ ꝛ tutela vna possit cũ alia cõcurrere. dicit gl. q̃ testamentaria ꝛ datiua possunt simul cõcurrere legitima nunq̃ cum testamẽtaria neq̃ legitima cũ datiua. Et vide glo. certe imo quãdoq̃ legitima põt concurrere cũ datiua eadẽ ratione qua testamẽtaria: facit. ff. de leg. tu. l. iij. §. queri potest. ¶ Quero ꝙ est ratio quare testamẽtaria cõcurrit cũ datiua ꝛ non cũ legitima. Rñdeo: tutele deferũtur ſm quod hereditas. vt inſt. de legi. agnat. suc. ꝛ. ff. de legi. tut. l. i. Sed donec est locꝰ successioni testamẽtarie cessat legitima. vt. q̃ diu. de acq. here. de regu. iur. l. q̃ diu. ꝛ cõia de suc. l. anteq̃. sed successio datiua: vt ita loquar põt cõcurrere cum testamẽtaria: nam pretor dat bonorum possel. ſm tabu. pendente conditione institutionis. vt. l. ij. §. si sub conditione. ff. de bo. possel. ſm tabu. ¶ Quero ꝙ quando aliqs ex testamentarijs vel legitimis remouetur vel excusatur: vtrũ fit locꝰ datiuo vel sequẽti legitimo. glo. distinguit sic: aut remouetur morte: aut remouet tanq̃ suspectꝰ. dic vt in gl. ¶ Quero que est ratio huius glo. nam circa ſi. sui dicit: q̃ quando excusatur vel remouet vt suspectꝰ remanẽt alij. quid dicit glo. secus quãdo decedit. vide glo. istam rationem cõmuniter tenent omnes doct. ꝛ Dy. sequitur in. l. si quis sub conditione. ff. eo. que ratio mihi non placet: quia nihil est dicere: quia cũ alij qui remanẽt si aliquis est remotus vel excusatus cum omnino ſm cõem consensum desinat esse tutor: non video. ratio ergo est ista qñ aliquis remouetur iudice hoc agẽte vel cogitãte principaliter: vt eum remoueat succedat datiuus: quia iudex videtur eum remouere: vt alium ipse det: sed quando remouetur morteᵉ vel alio casu iudice hoc non agente vel cogitante: vt eum remoueret succedit legitimꝰ. illud dicit tex. in. l. si quis sub conditione. ff. eo. ¶ Et simile obseruant canoniste ꝙ quando ecclesia vacat in curia non succedit in collatione episcopus qui est legitimus: sed remanet apud papã: quia vacabit in curia: sed quando aliter vacat succedit episcopus. Venio ad glo. nouam. ¶ Querit glo. quare ꝙ tutor a iudice non potest dari sub conditione: a testatore sic. glo. ponit plures rationes. ista est vera: quia quando testator dat sub cõditione remanet iudex qui potest prouidere pupillo conditione pendẽte: sed si iudex daret sub conditione nõ esset alius qui prouideret: vnde lex vult q̃ ipse iudex prouideat incontinenti. ¶ Secũdo format glo. vnam. q. ex qua resultat indissolubile. tutor est datus filio in testamento vtrum facto inuentario ante aditam hereditam possit administrare. ꝛ ostẽditur q̃ nõ: quia videtur perplexitas: vt in glo. Glo. dat duo remedia cõtra hanc perplexitatem. dic vt in ea. veritas est ista: ꝙ quia existentia sui heredis cõfirmat testamẽtum quãtũ ad dationem tutele. ideo quia pupillo est vtile quod habeat tutorem: ꝛ dixi tibi in. l. ij. si vt se ab here. absti. ¶ Querit glo. an tutor datus in testamento si confirmetur dicatur testamentarius vel datiuus: ꝛ an datus in testamento minus perfecto valeat inter liberos: dicam. j. titu. i. l. ij.

1 ☞ Dispositio huius. l. q̃ nõ corrigatur per. §. ex imperfecto. in. l. hac consultissima.
2 Tutor testamentarius confirmatiuus an sit datiuus vel testamentarius.

Si tu a patre. In his que eodem tempore confirmantur si possint simul cõcurrere compensationis ius non inspicitur. b. d. tene mẽti hanc legẽ perpetuo: q̃ hoc anno habui de facto. ¶ Oppo. faciendo ſm procuratorem reuocatur ꝙ primus. vt. l. si quis cum procura. §. si. de procura. Sol. vt in glo. hic no. licet diuerso tempore dentur eodem tempore confirmãtur: vbi statim cum datur recipit suam confirmationem. qõ facit ad. q. de duobus statutis cõtrarijs in eodem volumine repertis eodem tempore confirmatis. de quo hic per Dy. ꝛ ego in. l. omnes populi. de institia ꝛ iure.

Si tutores. Licet vnus ex pupillis ad etatem adultam peruenerit alterius tutela non finitur. hoc dicit.

¶ De confirmando tutore. Rubrica.

Testamento. Tutor datus a matre non habet necesse excusare nisi confirmetur. hoc dicit.

Ex per epistolam. Tutor non põt dari a patre in volũtate imperfecta: sed datus debet legitime cõfirmari. b. d. ¶ In hac lege veniunt querenda duo ꝙ primo an hec lex sit correcta per. l. consultissima. §. ex imperfecto. j. de testa. Glo. hic videtur velle q̃ sic: quam vide. idem videtur tenere glo. §. titu. j. l. j in glo. noua: quam vide. Glo. etiã tangit in. d. §. ex imperfecto. ff. eo. l. qui a patre. Ista opi. teneo q̃ non valeat datio: quia priuilegium datum filijs non debet retorqueri in alterius preiudiciũ in. l. impuberi. de administra. tutorum. sed si testamentum esset nullum ex causa preteritionis indubitãter valeret datio tutele per aut. ex causa. ꝛ in corpore vnde sumitur vbi expresse dicitur. ¶ Secundo quero[g]an ille vel iste sic confirmatus tutor sit datiuus vel testamentarius. Glossa dicit eum datiuum ꝛ ſm hoc dicit legitimum preferendum: vide glo. Dy. ponit istam questionem in. l. ij. ff. eo. Et dicit eum esse datiuum: sed habere vires testamentarij. Adarti. filius manus disputauit istam questionem: ꝛ determinauit eum esse testamentarium. ꝛ preferendum legitimo ꝛ datiuo. Et ratio magis vera quam facit fuit ex ordine titulorum: quia primo imperator seu iurisconsultus premittit de testamentaria tutela: et postea de confirmando tutore qui precedit legitimos: postea de legitimis tutoribus qui precedunt datiuum ꝛ postea de datiuo.

Iv proponis. Anteq̃ tutor inutiliter datus cõfirmetur si alius detur a iudice valet. b. d.

Naturalibus. [b]Pater non potest dare tutorem filijs naturalibus: sed datus a iudice confirmabitur. b. d.

¶ De legitima tutela. Rubrica.

Dauunculos. [i]Ad enidẽtiam huius titulus debes sic scire q̃ tutela legitima defertur per eum modum per quem defertur hereditas. postea sciatis q̃ de iure antiquo agnati prefebantur cognatis in hereditate. ita etiam erat in tutela. Ista. l. est bodie

c ¶ Remouet. ꝛ vide plene in. l. si sub cõditione. ff. eo.
d ¶ Est ratio. Sed bal. hic tꝫ Bart.
e ¶ Adorte. Vide Ang. cõsi. cxvij.
f ¶ Reuocat. adde qõ no. in. l. si hereditas. §. in tutelis ff. eo. ꝛ in. l. si. ff. eo.
g ¶ Scõo q̃ro. Ad de Guil. ꝛ Bal. in rub. ff. de eo p quẽ fac. erit. ꝛ adde gl. ꝛ Bal. in. l. ij. ff. de ꝛ testa. tute. Alex. et vide tu Alexã. in cõsi. cxl. col. ij. in. j. vol. vbi dicit opi. Bart. hic commu nem. Stra.
h ¶ Naturalibꝰ. Et hãc l. no. Bal. i. l. fi. in pn. §. fa. ber.
i ¶ Ad auũculos. Adde Bar. in. l. i. ff. eo. ꝛ in. l. si. in fi. j. eodem.

est bodie correcta: q̃ hereditas bodie pariter defertur agnatis ꝛ cognatis ita tutela pariter: ideo oẽs admittũtur existentes in eodẽ gradu. ꝛ vide aut. ficut.

Ex constitutione. Hic facit mentionẽ de quadam. l. antiqua quã non habemus. Nam quedam lex erat q̃ dicebat q̃ deferebatur agnatis ꝛ alijs: sed tutela feminarũ alijs.

1 ☞ Frater emancipatus tutor fratris legitimi in potestate retenti est legitimꝰ: sed frater in potestate tutor fratris emancipati est fiduciarius.
2 Tutela legitima quotuplex.

Frater. Hec bona. l. breuiter dicit. Sicut frater emãcipatꝰ ad hereditatem fratris vocatur: ita ad tutelã legitimã. hoc dicit. ¶ Aduerte: q̃ facit multũ scire de materia tutele legitime. ¶ Oppo. insti. de fidu. tute. ᵃper totũ titu. vbi appellatur tutor fiduciarius non legitimus. Solu. glo. ꝙ frater emancipatus est legitimus tutor fratris in potestate retenti: vt hic. sed frater in potestate retentus erit fiduciarius tutor fratris emancipati. vt. l. contra. ꝛ vide glo. Sed que est ratio diuersitatis glo. non reddit quinimo nõ potest reddi: ꝛ ideo non est bona solutio. ¶ Aduerte ergo ꝙ quedam est tutela legitima ex verbis ꝛ ex mẽte legis. ij. tab. vt illa que defertur inter agnatos: ꝛ de hac loquitur titu. de legiti. agnato. succes. ff. quedã est tutela ex mente legis. ij. tabu. non verbis: vt illa que defertur patrono: nam de tutela nihil in lege duodecim tabularũ erat cautũ. sed de hereditate sic. Sed de mẽte legis est q̃ deferatur tutela ꝫ q̃ defertur hereditas: ergo ꝛc. Et de hac loquitur titu. institu. de legiti. patro. tute. quedam est tutela legitima que non est ex mente nec ex verbis. l. duodecim tabu. sed ex extensione propter idẽtitatem rationis vt tutela parentum de qua loquitur titu. insti. de legiti. patrono. tute. Nam per legẽ duodecim tabularũ non fuit dictũ neq̃ de tutela neq̃ de hereditate q̃ pater filio succedat: vnde mẽs sua non fuit de eo q̃ non cogitauit neq̃ directo neq̃ per consequentiam: sed quia per senatusconsultũ tertullianum inducitur q̃ pater succedebat filio: ideo patri defertur tutela legitima ex senatusconsulto: nõ ex lege duodecim tabularũ: sed ex ratione eius extensa per iurisconsultum. ita loquitur. ff. eod. l. j. ij. ꝛ iij. que ponunt istos tres modos. quedã est tutela que non defertur ratione successionis legitime: sed propter cõsentiam personarum quam habet leg: vt q̃ frater erat tutor fratris emancipati anteq̃ esset facta lex q̃ vocat eos inuicem ad successionem. Et ista vocatur fiduciaria tutela que datur propter fiduciam quã habet de persona non respectu successionis: ita loquitur titu. inst. de fidu. tute. sed postq̃ fuit facta lex que vocat eos inuicem ad successionem ista eadem tutela que olim dicebatur fiduciaria: hodie dicitur legitima p hanc legem. Eodem modo dico de tutela que defertur cognatis vt ita dicatur legitima: per aut. de successio. ab intest. §. ex his. posita in. l. j. ꝛc.

b Memo neq̃. Qui non est perfecte ætatis non põt alterius tutor esse seu curator existere. b. d. vide gl. sup ver. teneri. ꝛ vtrũ minor accipiẽdo eotem possit obligare bona sua sine decreto iudicis. glo. tangit in simili in. l. ꝛ quia. ff. de pactis. ꝛ ibi p Bul. Ego plenissime dico in repeti. quã feci de. l. si constãte. ff. solu. matri. vide ibi ꝛc.

¶ Qui petũt tutores vel curatores. Rubrica.

¶ Also. §. de tutela testamentaria et legitima: videndum est de datiua: verum quia videndum est primo qui petant: post ea vbi: tertio quis petatur. ideo premittit qui petant tutores vel curatores.

Admone adolescẽtem. Cui patres ꝛ libertꝰ ꝛ amite: ꝛ etiam creditores possunt pupillis postulare tutores. hoc dicit totus iste titulus.

1 ☞ Magister non petit tutorem per procuratorem.
2 Casus eueniens in psona pcuratoris excusat dñm.

Amamatribus. Casus superueniens in persona eius q̃ missus est ad tutores petẽdos excusat matrẽ. b. d. hic no. casus. ¶ No. ꝙ mater nõ põt petere tutorẽ filio per pcuratorẽ. ¶ No. ꝙ casus eueniens in psona pcuratoris excusat dñm. dixi tibi in. l. pses. ff. de ap pel. ꝛ allegaui tibi istam. l. ꝛ dic vt ibi dixi ꝛc.

Epotibus. Vide gl. singu. quã no videte domini. Ego intelligo ꝙ ista legẽ si huic non potest imputari negligentia: nam si mater fuit negligẽs per annũ ita q̃ certum erat eam a successione excusam si alius coniunctꝰ fuerit negligens per alium annum putarem eũ a successione excludi. argu. j. de legiti. heredi. l. sciant. coniuncta. l. fi. qui admit. ad bono. possessio.

¶ Ubi petãtur tutores vel curatores. Rubrica.

1 ☞ Domicilium quãdo possit pupillus cõstituere.
2 Domicilium duobus modis constituitur.
3 Quando pupillus habet facultates in duobus locis: iudex vniuscuiusq̃ loci habit tutorem.
4 Judex originis quod det tutorem qui presit bonis que non sunt in suo territorio.

Magistratus. ¶ Ubi gs sortitur domicilium ratione originis vel maioris partis bonorum ibi potest ei tutor constitui. hoc dicit hec lex notabilis valde. inquantum dicit de iudice loci originis non habet dubium: inquãtum dicit de iudice loci vbi non habet facultatem est dubium. nam iudex nõ potest dare tutorem: nisi ei qui habet domicilium in loco sue iurisdictionis: vt. l. j. in fi. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝙ sed pupillꝰ videtur q̃ nõ possit habere domicilium: nam paternum domicilium cõstitutum non habet. vt. l. assumptio. circa finem. ff. ad municipa. ipsemet non potest cõstituere sine tutore: quia non potest se obligare: ergo videtur q̃ ei non possit dari tutor. ꝙ Sol. domicilium potest constitui duobus modis. Uno modo volũtate. ꝛ hoc modo non potest constituere pupillus: quia tunc contineret obligationẽ. Alio modo re ipsa stando in loco vbi habet maiorem partem fortunarum suarum. hoc modo potest pupillus sine tutore. Et hic est casus notabilis in hac lege. ratio potest esse: quia obligationes que re ipsa contrahuntur cadunt in pupillo sicut in maiore. vt. l. operis. de ope. noui nunt. ia. de nego. gestis. l. iij. §. furiosum. ¶ Glo. querit hic duas questiones: primo quid si habet facultates in duobus locis. dicit glo. iudex cuiusq̃ loci habit. vt. l. pupillo. ff. de tuto. ꝛ curato. datis ab his. ¶ Quero ꝙ vtrũ iudex originis possit dare tutorẽ qui presit bonis que nõ sunt in territorio suo. Azo ꝙ sic. Hug. contra. vt hic habes in glo. quam vide. Dyn. ponit istam questionẽ in. l. j. de tuto. ꝛ curato. datis ab his. Cynus ponit hic: ꝛ facit vnam longam filateriam. glo. fi. in. l. non solum. §. qui testamento. de excusa. tuto. videtur tenere opinionem Hugo. opi. Azo. est verior. cum enim tutor detur pro ne ille qui habet iurisdictionẽ in persona potest dare tutorẽ cuius iurisdictio se extẽdit ad omnes facultates. vt. d. l. j. in fine. de tuto. ꝛ curato. datis ab his. argu. ad hoc in. l. fideicõmissum. §. tractatum. de iudi. hoc etiam probatur per hanc legem si bene aduertatur. Nõ obst. l. pupillo. de tutori. ꝛ curato. datis ab his. quia fateor ꝙ potest dare tutorem de bonis que sunt in territorio suo: quia cum sit certa vniuersitas bonorum et alius dabit quo ad bona q̃ sunt in territorio alio. Sed si vnꝰ et idem vellet dare omnibus bonis posset. ꝛ eodem modo respondeo ad. l. iuris peritus. §. cum oriundus. de excu. tuto. et pro predicta determinatione allegat Dy. l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eorum.

a ¶ De fidu. tute. adde Bar. in. l. iij. §. si parẽs. ff. eo.
b ¶ Perfecte. Sed qd si statutũ dicat q̃ ad tutelã nõ admittat minor annorũ. xxv. et aliud statutũ dicat q̃ legitima etas. xviij. annorũ. an minor xxv. poterit esse tutor: vide bal. cõsi. c. ij. lib.
¶ Procuratoris. Vide. C. q̃ pe. tu. et in. l. si procurator. in j. co. de cõdi. inser. ꝛ vide in. l. denicq̃ §. si tutor. ff. mãd.
¶ Ego intelligo. Nisi tꝫ bar. l. ij. circa pn. ff. eo. ꝛ intellige vt no. Bar. in l. qd ergo. §. j. ff. de bis q̃ no. infa. ꝛ vide gl. q̃ ponit hic cui applicet hereditas excluse mẽ quã no. bal. in. l. ij. §. si aduer. vẽ. ꝛ vide ad istã gl. bal. q̃ eã no. segtur cũ limitatione in. l. pcibus. C. de impu. et aliꝫ subtit. ꝛ istã glo. no. Bald. pro singulari.
¶ Adde an dicta Bar. hic sint vera. Arch. consi. cviij. Pe. de anch. cõsi. ciiij. Bal. cõsi. cciij. j. libro.
¶ Hic duas. per Spec. in tit. de tuto. §. gñaliter. vide item nota.
f ¶ Originis. vide Bal. in. d. l. de pupillo. ꝛ Bart. in. l. ij. j. de excu. tut.

¶ De tutoribus ꝛ curatoribus illustrium personarum. Rubrica.

Illustribus. ¶ Breuiter dicit illustrib⁹ datur tutor vel curator in vrbe per prefectũ ꝛ pretorem ꝛ decem viros senatores ꝛ eis decreto pretoris conceditur administratio. in quinciis vero nominatur a curialibus. b. d. in summa.

Generali. Hic prohibet imperator ne ille qui est curialis vel obligatꝰ curie possit esse tutor illustrũ personarũ. ꝛ hoc vult: non habetis hic alia ꝛc.

¶ Qui dare tutores vel curatores ꝛ qui dari possunt. Rubrica.

Am tibi. Et de cuius statu dubitatur põt dari tutor vel curator lite pendente. hoc dicit.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Curator. adde a q̄ lz maritus non possit esse curator gñalis vgoris: potest tñ eē curator ad lites: fm Bal. ⁊ Sali. in l. j. §. de pcu. alk. Odof. hic ⁊ digi in. l. marit⁹ §. de ꝓcura. ⁊ not. Bart. in. l. si qs cū ꝓcuratorio. §. fi. ff. de. pcu. ⁊ Bald. hic: ⁊ in l. j. in fi. de exc. tuto.

b ¶ Debitor vl creditor hereditari⁹. an ꝓhibit⁹ sit esse curator hereditarius. dic q̄ nō. tex. est sing. in. l. debitor. in pn. ff. de nego. gest. ibi non tñ erat creditor: sz ex Jctu p̄cedēti inter vinos. ⁊ vide tex. in. l. ij. ff. de cura. 1 bo. dan. 2 3

c ¶ Oppo. in auc. 4 Adde Bald. post 5 Buili. in. d. c. cū in eo. ff. de pact. ⁊ ibi 6 quid in filio natu- 7 rali ⁊ spurio. 8

d ¶ Quero primo. 9 Adde Bal. in. l. cū 10 in eo. ff. de pac. ⁊ 11 de tñ Bal. hic. 12

e ¶ Res cōmunes. 13 per Bal. hic in fine. ¶ Elegan.

f ¶ Venio ad seq. glo. Jsta auc. egrē ditur ad tutorem: facit ēt q̄ no. glo. ⁊ doc j. ea. auc. matri et auie. limita nisi debitū fuisset Jctū post testamētum. arg. l. liber⁹ §. largi⁹. ⁊ ibi not. ff. de an. leg. et ita consuluit Bal. in cōsi. incip. fm opi. b glo. ⁊ adde Bal. in c l. j. de ẏfir. tu. ⁊ qd incōtinenti cū tutor desijt esse debi tor vel creditor: tu 2 tela reuertitur ad eum. ita not. dicit Bar. in. l. si impuberi. de tuto. ⁊ cur. da. ab bis. ⁊ Bal. in. l. cū in eo. ff. de pactis. ⁊ Bal. hic: iuxta fi. in ver. vltimo extra glo.

3

a ¶ Oldra. De ista materia vide bar. in. l. post legatum §. amittere. ff. de bis qui. vt indi.

b ¶ Tutor. Bar. in l. pater. in p̄in. ff. de. pcur. ⁊ ibi per Bal. adde| qō Jo. andre. in addi. ad Spe. in ti. de tu. §. fi. vñ. itē qō est tutor. dicit opinio. Hug. sctissima et illa sequtur. an aūt hec auc. habeat locū i debitore obligato reali sicut p̄sonali. Bal. cōsil. ccl viij. tenet q̄ nō ijj. lib.

c ¶ Debitum annuum. Vide circa hoc oīno Bal. in. l. inter stipulantē. §. sacramenta. de ver. obli. in pe. co.

d ¶ Ulti. de extra glo. quero vnam. q. dō citur hic q̄ quis prohibetur esse tutor quia debi 17 tor vel creditor. ¶ Quero ꝑ vtrum deueniat ad sequentem legitimū: vel ad datiuum nō insisto. breuiter credo sic dicendum aut de debito non cōstat a parte ⁊ sic iste habuit necesse in indicio debitum allegare. ⁊ tūc quia in modico desinit esse tutōr. locus est sequenti datiuo. vt. l. si quis sub cōditione. de testa. tute. digi in. l. j. §. de testa. tutela. aut erat debitum manifestum puta cōmunio bonorū vel aliud debitum: tunc siquidē certum esset illud debitum non finit ⁊ durante pupillari etate: vt puta quia erat debitum annuum ⁊ perpetuum ⁊ deueniretur ad sequētem legitimum: quia istius primi spes omnino deficit. arg. de legi. tute. l. j. §. pe. ⁊. l. non solum. §. si liberto. de exc. tuto. ⁊ de tute. ⁊ ra. distrah. l. si tutor. §. j. Sivero debitum illud potest dissolui infra pupillarem etatem: ⁊ tūc locus erit datiuo et debito dissoluto cessabit ille datiuus et reassumet ille legitimus. argu. dicto: ū iurium. §. p̄ogi. all. ⁊ est exp̄essum in. l. is qui. de tuto. ⁊ cur. datis ab bis. ¶ Quero vtrum ꝓpter debitum patris ꝓhibeatur filius esse tutor vel eōuerso. e de hoc cogitabitis. e

f ¶ Jsozoris. f Habēti tutorē legitimū ali⁹ dari nō potest. b. d. in summario.

g ¶ Tratorem. g Habēti cura torem non pōt f alius dari nisi causa cognita vel ꝓiore remoto.

¶ In vniuersis. Minor sine curatore gñali ad lites non habet legitimam p̄sonā in iudicio. b. d.

b ¶ Uratorem. h Generalis curator non debet a lite desi g stere ꝓpter specialem curatorē datum ad litem. b. d.

¶ Emagistratuum. Colonus p̄incipis vel alias p̄iuilegia tus tutor dari nō potest. b. d.

¶ Quando mulier tutele officio fungi potest. Rubrica.

¶ Utelam. Mulier de iure cōmuni tutrix esse non pōt. b. d. in summario.

i ¶ Matres. i Si matres tutelā filio: rū impetrant a principe debēt iurare se ad fcōas nuptias nō venire ⁊ si ẏcerit bona matrū pupillis obligātur ⁊ testamētari⁹ legitim⁹ matrē p̄cedit. b. d. Jsta. l. corrigitur p̄ auc. matri ⁊ auie. in multis: quā legam tibi in sequēti lectione.

¶ Jpater. Mulier potest petere tutelā filiorū suorum naturaliū si pater testamēto eius non dedit. b. d. ⁊c.

1 ¶ Renūtiatio velleiani que fit per matrem tutricem quid operetur.
2 Factū in iudicio parte absente an p̄sit alijs.
3 Dispositio huius auc. an habeat locum in matre ⁊ auia naturali tantum.
4 Pater q̄s p̄referatur in tutela ⁊ q̄s mater.
5 Quādo auus p̄referatur ⁊ quādo auia.
6 Si mater ⁊ auus cōcurrūt in tutela q̄s p̄feratur.
7 Mater q̄ possit esse curatrix filiorum.
8 Mater ⁊ auia nō cogūtur tutelā suscipere.
9 Tutela q̄ defertur matri q̄ sit legitima.
10 Mater est data in testamento tutrix q̄ sit testamentaria.
11 Tutela q̄ vitietur si mater non renūtiauit secundis nuptijs ⁊ velleiano.
12 Si renūtiauit velleiano secundis nuptijs ⁊ omni alij auxilio quid operetur.
13 Mulier tutrix fm dispositionem huius auc. pōt capi ⁊ carcerari.

¶ Matres. ⁊ an l. ista. §. fin auc tutela. i auc. de nup. habeat locum in matre q̄ non erat tutrix: sed simpliciter administratrix. vide Bald. in l. cū oportet. §. fin. ad fi. C. de bo. que liberis.

¶ Ultimo. Facit quod no. Bart. in tit. i. in auc. sacramenta. Alex.

¶ Cogitabit⁹. ad de Bar. in. l. si impuberi. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab bis. Alexan.

¶ Si sozoris. Limita p̄ bal. in. l. j. §. de test. tute. sec⁹ in tutore inutiliter dato ⁊ confirmato in. l. ij. ⁊ ibi Bal. §. de cōfir. tu. Alexan.

¶ Curatorē. Limita in curatore ad lites q̄ ante litem cōtestatā sem per ēt alter adiungi pōt. vt not. in. l. qui cū ꝓcuratore §. j. ff. de ꝓcura.

b ¶ Curator. Limita vt dixi. §. in. l. curatorem.

¶ Aritus. Maritus nō pōt esse curator a vel est ratio. Respōdeo: quia si male gereret ꝓpter affectionem vxoris ei remitteret. ita dicit gl. hic que est ratio q̄ potest esse ꝓcurator ⁊ non curator: vt. l. maritus. §. de ꝓcurato. Respōdeo: quia curator habet maiorem potestatem q̄ ꝓcurator. Preterea procurator vel cōstituitur a maiore et sic ab habente plenum intellectum vel si constituitur a minore ⁊ constituitur cum autoritate tutoris vel curatoris: vt. l. ne q̄. §. de ꝓcuratoribus.

¶ Jlitie. Qui in militia occupatur nō pōt esse tutor seu curator. b. d.

¶ Ecz a preside. Non pōt quis dare tutorem eū qui sue iurisditioni nō subest. b. d. No. bāc. l. q̄ oportet q̄ ille qui datur tutor ⁊ cui datur sit de iurisditione dātis ratione originis vel domicilij: casus est in. l. j. de tuto. ⁊ cura. da. ab bis. digi tibi in. l. vnica. §. ti. ij.

¶ God dicis. Patre negligēte alij coniuncti possunt tutores petere. b. d. ¶ No. bāc. l. ⁊ tene mēti quā faciā te notare in auc. ma. ⁊ auie. quā habebimus. j. ti. pgi.

¶ In seruili. Seruus nō pōt dari tutor nec curator. b. d.

¶ Reditorem. Creditor nō pōt dari tutor debitori. b. d. sup bāc l. habes auc. minoris. quā legā tibi seq. lectu.

¶ Debitor vel creditor prohibetur a tutela.
Filius debitor vel creditor patris pōt esse curator furiosi.
Frater an possit esse tutor fratris cuius est debitor.
Inter fratres multories est inuidia magna.
Creditor vel debitor in modica quantitate non prohibetur a tutela.
Que dicatur magna vel parua quantitas.
Possidens res minoris nō potest esse tutor.
Dispositio hui⁹ auc. habet locū quādo est contētio inter pupillum ⁊ tutorē super iure reali.
Habēs res cōmunes cū pupillo qñ possit esse ei⁹ tutor.
Debitor naturaliter quādo possit esse curator.
Dispositio huius auc. an habeat locū in omni tutela etiam testamentaria.
Voluntas testatoris tollit oēm suspicionē fraudis.
Creditor pupilli ex testamento datus tutor in testamēto potest esse tutor.
Creditor si vult amittere debitū an possit esse tutor.
Debitor ex tutela vel qui paratus est soluere debitū an possit esse tutor.
Creditor sub cōditione vel annuatim: an possit esse tutor.
Si creditor vel debitor prohibetur esse tutor: an tūc sit locus datiuo: vel debeat deueniri ad legitimum.

¶ Mnoris. Primo ponitur vnum dictum trimēbre in curatore cōstituendo. secundo in iam cōstituto. tertio illud dictū declarat ⁊ imponit penam. quarto ponit aliud dictum seu statutum ⁊ penā imponit. quinto predicta ex tēdit. Scōa ibi: nam ⁊ ante. tertia ibi: hoc autem. quarta ibi: sed ⁊ si cessionem. quinta ibi: in his locum habentibus. Sūmarium non do vobis: quia in ista auc. est summarium bene quatuor columnarum. ¶ No. q̄ debitor vel creditor prohibetur a tutela vel cura. ¶ Opp. in auc. c vt sine prohibi. ma. debi. ⁊ credi. in p̄n. posita. j. ti. j. auc. ad hec. Sol. est speciale in matre et auia. ita dicit glossa tua. ¶ Juxta istud anteq̄ intremus gl. querit quid in auo ⁊ patre. glo. dicit idem: vt in dicta auc. ad hec. j. titu. j. ⁊ videbitis. ¶ Quero ꝑ quid in filio cum possit filius dari curator patri furioso: vt. l. de bis. de tuto. ⁊ cura. datis ab bis. videtur q̄ prohibeatur quia nō reperitur iure expressum: ergo ⁊c. Preterea non videtur eadē ratio: quia maior est amor ascendentis ad descendentem quam ecōtra. vt. l. isti quidem. quod metus cau. Contrarium determinat Buil. de cug. l. cum in eo. ff. de pac. nam cum spes sit q̄ bona patris deueniāt in filium fm votum patris: vt. l. scripto. ff. vnde lib. videtur quasi administrator proprioum bonorum. ad quod facit de libe. ⁊ posthu. l. in suis. j. ꝓ hoc here. l. nihil. ⁊ q̄ ibi no. ꝓpter q̄ cessat omnis ratio suspicionis. ideo ꝓpter debitum vel creditum non remouebitur. ¶ Secundo q̄ro ꝑ quid in fratre. videtur idem q̄ in matre ⁊ auia: quia ad successionem pariter admittūtur. vt. j. ad tertul. auc. defuncto. Et ergo eadem ratione ad tutelam. contrariū determinat idē do. Buil. in. d. l. cum in eo. primo per rationem: quia non est tantus amor inter fratres sicut inter ascēdentes ⁊ descendentes. 4 imo ꝑ inter eos est multoties inuidia magna. vt. l. cum oportet. §. j. de bo. que lib. ⁊ ea. l. §. sinautem tres. ⁊. l. cum pater. §. euic. de lega. ij. j. de col. l. illud. §. fi. ꝓ hoc inducit ipse tex. in. l. iij. circa p̄in. ff. de leg. ꝓestan. cōtra tabu. bono. pos. que. l. facit optime. Modo intro glo. per ordinē. ¶ Quero primo quid si est creditor in modica quātitate. dicit glo. q̄ non ꝓhibetur esse tutor. arg. ff. de exc. tuto. l. non tantum. in p̄in. de ven. in spi. l. ij. in fine. cum simi. ¶ Sed quero ꝑ que dicatur quantitas parua vel magna. glo. non dicit hic: sed in corpore vnde sumitur. dicit hoc relinqui arbitrio iudicātis. Simile vidistis in auc. nisi breuiores. j. de sen. ex peri. reci. ⁊. l. sed si sepeperit. §. j. de indi. ⁊ de iu. dotiū. l. quero. ⁊ facit. ff. de dolo. l. si oleū. §. fi. cū. l. seq. Et ista teneatis menti: q̄ ex his facio magnū fundamētū ad sequētia: vt. j. videbitis. ¶ Item ꝑ quero quid si alius possideat rem minoris. videtur q̄ nō ꝓhibetur: q̄z nō est debitor vel creditor. vt insti. de actio. §. j. Cōtrarium determinat glo. per hunc tex. ibi auc. res minoris. ¶ Ex quo colligitur q̄ quando est contentio super iure reali inter tutorem ⁊ pupillum habet locum ista auc. ⁊ ita cōmuniter tenetur. ¶ Querit glos. ꝑ quid si habet res communes cum minore non videtur ꝓhiberi: vt. j. de exc. tut. l. q̄s res. Hlo. tua determinat cōtra per hanc auc. Sed glo. in. d. l. q̄s res. tenet contra istam doc. cōmuniter approbāt istā glo. quia ex communione oritur quidem quasi cōtractus producens obligationem ⁊ actionem communi diuidū. ⁊ sic potest dici debitor ⁊ creditor. ¶ Aduertatis rogo vos dicerem sic: quedā est cōmunio in cōtrouersia quia vnus asserit alter negat communionem ⁊ tunc non pōt esse tutor per hanc auc. nam habent locum omnes rationes que fiunt in corpore: scilicet timor ne subtrahantur instrumenta ⁊ quia hostis est minoris. Quandoq̄ est cōmunio sine controuersia: ⁊ hic aduerte. Quandoq̄ est cōmunio tanta quod inuicem sunt imputationes ⁊ reputationes magne vt si habēt hereditatē vel maiorem partem bonorum communem tunc idem q̄ prohibeatur a tutela et cura: per hanc auc. Quandoq̄ habent cōmunem vnum fundum tantum: tunc dico q̄ nō prohibetur esse tutor vel curator: licet enim ex communione oriatur quidam quasi contractus. dico q̄ ista obligatio est modice quantitatis: licet fund⁹ est magnus. Teneor enim diuidere tecū istud est modicum quod patet quia ex tempore presumitur cōmunio: vt no. in. l. penul. §. cōi diui. ⁊ ibi digi vobis q̄ apparet ad oculū: quia istud teneri tecum diuidere quando cōmunio non est in controuersia modicam estimationē reciperet: possent tamen esse tot debita inuicem occasione cōmunionis illius fundi: propter expēsas ⁊ fructus ⁊ propter alia quod tunc dicerē aliud inspiciendum per arbitrium iudicis: vtrum dicta cōmunio inducat magnum debitum vel modicū: vt. §. digi: quia in modico debito non habet locū ista auc. ¶ Quero ꝑ quid si est debitor naturaliter tantū inter eos videtur prohiberi: quia naturale debitum inducit compensationem. vt. l. etiam. de compen. Et quia potest deduci: vt. l. at qui natura. de nego. gest. et impedit donationes: vt. l. hoc iure. §. pe. ff. de dona. sed cōtra quod non habet locum ista auc. quia non dicitur proprie creditor. ff. de verbo. signi. l. creditor. ⁊ hāc tenet glo. nec deducere poterit. vt. ff. de peti. beredi. l. si quis prior. in princ. facit de admi. tuto. l. si. doct. quidam determinant contra. nam possibile erit dubiū naturale sol. ⁊ fic impediretur repetitio ⁊ inducereture compēsatio. d. l. etiam. vnde subest timor ne instrumenta subtrahātur sicut in ciuili debito. pro istorum opi. induco: quia ista auc. est fauorabilis inducta in fauorem minorum ergo est extendenda ⁊ fic extenditur ad debitū naturale tantum: licet improprie sit debitum. in cōtrariū facit quia de bitum naturale quātūcūq̄ sit in magna quantitate propter illam spem quia poterit contingere quod soluetur vel de eo compēsatio oppone: dicitur paruum debitum: quia pro modica quātitate ista spes venderetur: vnde tanq̄ sit debitū modicum non habet locum ista auc. quod satis mihi placet. hoc tamen totum puto relinquēdum arbitrio iudicis: vt. §. digi. ¶ Venio ad sequē. glos. ꝺicitur hic prohibetur a cura: quid de tutela: dicit glo. idem quia eadem ratio est ⁊ colligitur ex corpo. vnde sumitur. §. sed ⁊ si quis. ibi: sed cōtingit tutorem ⁊c. ⁊ in auc. vt sine prohibi. ma. debi. et credi. §. j. et hoc omnes tenēt. ¶ Quero ꝑ an ista auc. habeat locum in omni tutela? dicunt quidam q̄ non habet locum in testamētaria: quia eius fides est electa a testatore. vt instit. de satisda. tuto. §. j. ff. de cura. furio. l. furioso. in fi. de episco. audien. l. de creationibus. glo. determinat cōtra: quia eadem ratione nō prohiberetur datus ex inquisitione: quia eius fides est approbata per iudicē. nec obstat quod dicitur approbata fides: quia illud verum quantū ad satisfationem: non quātū ad alia. et boc apparet

boc apparet q̄ mater ⁊ auia tñ excipiuntur: ergo nulli alteri tutela permittitur. ⁊ ita tenet glos. ⁊ in corp. vnde sumitur. ⁊. l. si pater. in p̄in. ff. de ꝓcur. idem consuluit Dy. ⁊ dicit hoc colligi ex tex. vnde sumitur. §. ⁊ hoc dicim⁹. Sed certe idem text. dicit tñ de his qui dantur a lege: nō autem de his qui dantur in testamēto. Buil. de cu. in. d. l. cum in eo. ff. de pac. cōtrariū tenet per ratiōes quas ibi all. ⁊. j. dicam. do. Oldr. in ista materia distinguit cuius opi. mihi placet. ⁊ fic cōsulendo respōdit. Aut testator qui dedit talem tutorē sciebat ipsum esse creditorem vel debitorem: ⁊ tunc potest esse tutor. ⁊ non ob. ista auc. quia eius fides est electa per testatorē. pbatur per. l. tres tutores. §. fi. de admi. tu. de cōfir. tu. l. in cōfirmādo. ¶ Preterea volūtas testatoris tollit oēm suspicionē fraudis. vt. l. qui autem. in p̄n. ff. si qs omiſ. cau. testa. hoc pbatur. §. de interdic. ma. l. patri. ⁊ ibi est opti. tex. de ri. nup. l. si tutor. Preterea mater ⁊ auia possunt esse tutrices nō obstāte q̄ sint creditrices vel debitrices: vt dictū est. sed testamētarij preferūtur matri ⁊ auie: quia lex magis confidit de eis. vt in auc. matri et auie. j. eo. ergo ⁊c. Jste sunt rationes Buil. quātū est in isto membro. nec ob. quod gl. dicit q̄ eadem ratione posset etiam esse datum ex inquisitione: quia credo q̄ si indeg de hoc ingrierit an esset debitor vel creditor quod valeret datio: quia an sit tale debitum quod eum a tutela remoueat stat in arbitrio iudicis: fm q̄ dictū est etiā fm opi. glo. Si vero testator ignorauit ipsum esse creditorē vel debitorē. tunc est vera opi. glo. quia non potest videri approbasse fidem eius quā talem ignorabat. arg. l. mater. ff. de inoffi. testa. ⁊ banc puto veram. facit. j. de re mili. l. sicut certi. ⁊. l. si cum vel in vtero.

13 ⁊. ff. de test. tute. l. si quis ita. §. pe. ¶ Ex predictis apparet q̄ si aliquis est creditor pupilli ex testamento in quo datus est tutor: puto q̄ aliquid est sibi relictum q̄s propter hoc nō prohibetur a tutela vel cura: ita intelligo istam materiam. ¶ Venio ad aliā glos. dicitur hic a quo omnino ꝓhibe-
14 tur. ¶ Quero ꝑ an ipso iure non possit esse tutor: b an vero possit esse si vult amittere debitū. glo. hic ponit opi. quā vide. de hoc fuerūt opi. inter Azo. ⁊ Hug. quas recitat gl. in. l. propter litem. ff. de exc. tuto. l. pater. in p̄in. ff. de ꝓcu. Glo. firmat opi. Hug. sez q̄ non possit esse tutor perdēdo debitū. do. Richar. diſputauit istā. q. ⁊ determinauit sz q̄ videtur determinare ista glo. videlicet aut cōstat ab initio q̄ sit debitor vel creditor: ⁊ ipso iure remouetur. Aut nō constat: ⁊ tūc admittitur ad tutelam: sed perdit debitum: ⁊ hoc pbatur ex corpore vnde sumitur ista auc. ibi: si vero tacuit ⁊c. vbi dicit q̄ debitū perdit ⁊ nulla alia pena imponit: sed interpretatione legū pene sunt molliende. vt. l. si presses. ⁊. l. interpretatione. ff. de penis. ergo ⁊c. Preterea, in ipso puncto quo tacet perdit debitū: ergo tanq̄ nō creditor potest esse tutor: ita dicebat ipse
15 q̄s satis placet. Venio ad aliā glo. ¶ Quero ꝑ qd si efficitur creditor vel debitor ex tutela. dic vt in gl. ⁊ bene. ¶ Quero quid si ab initio paratus est soluere vel debitum remittere. dic vt in gloss. ⁊ bene.
16 ¶ Quero ꝑ quid si erat debitū annuū c vel debitū c sub cōditione. dicit gl. q̄ ꝓhibetur a tutela vel cura. q̄ ratio eadē est sez timor ne subtrahantur instrumēta. tamē in debito annuo non amittit totū debitū: sed pro eo tēpore quo tutela durat. quidā dicunt q̄ imo amittit pro toto tpe sicut in debito cōditionali: mihi videt dicēdū q̄ debitū annuum seu cōditionale estimatur fm q̄ illa spes vēdi potest: vt. l. in quātitate. §. magna. ad le. falci. facit ad trebel. l. j. §. si heres. Et ideo si estimatio illius debiti cōditionalis esset modica non repelleret eum ab administratione: quia in debito modico nō habet locum ista auc. secus si estimatio esset magna. Eodē modo intelligo de eo qui habet hypothecata bona minoris vt debeant estimari quantum est deterior conditio propter illam hypothecam: vt d. l. j. §. si heres. ad trebel. vt sic videamus vtrū sit quātitas magna vel parua. ¶ Quero quid si post tutelā recipiat cessionē, dic vt in gl. ⁊ in corpo. vn-

d de sumitur. ¶ Ulti. de extra glo. quero vnam. q. dō d
17 citur hic q̄ quis prohibetur esse tutor quia debitor vel creditor. ¶ Quero ꝑ vtrum deueniat ad sequentem legitimū: vel ad datiuum nō insisto. breuiter credo sic dicendum aut de debito non cōstat a parte ⁊ sic iste habuit necesse in indicio debitum allegare. ⁊ tūc quia in modico desinit esse tutōr. locus est sequenti datiuo. vt. l. si quis sub cōditione. de testa. tute. digi in. l. j. §. de testa. tutela. aut erat debitum manifestum puta cōmunio bonorū vel aliud debitum: tunc siquidē certum esset illud debitum non finit ⁊ durante pupillari etate: vt puta quia erat debitum annuum ⁊ perpetuum ⁊ deueniretur ad sequētem legitimum: quia istius primi spes omnino deficit. arg. de legi. tute. l. j. §. pe. ⁊. l. non solum. §. si liberto. de exc. tuto. ⁊ de tute. ⁊ ra. distrah. l. si tutor. §. j. Sivero debitum illud potest dissolui infra pupillarem etatem: ⁊ tūc locus erit datiuo et debito dissoluto cessabit ille datiuus et reassumet ille legitimus. argu. dicto: ū iurium. §. p̄ogi. all. ⁊ est exp̄essum in. l. is qui. de tuto. ⁊ cur. datis ab bis. ¶ Quero vtrum ꝓpter debitum patris ꝓhibeatur filius esse tutor vel eōuerso. e de hoc cogitabitis. e

f ¶ Jsozoris. f Habēti tutorē legitimū ali⁹ dari nō potest. b. d. in summario.

g ¶ Tratorem. g Habēti cura torem non pōt f alius dari nisi causa cognita vel ꝓiore remoto.

¶ In vniuersis. Minor sine curatore gñali ad lites non habet legitimam p̄sonā in iudicio. b. d.

b ¶ Uratorem. h Generalis curator non debet a lite desi g stere ꝓpter specialem curatorē datum ad litem. b. d.

¶ Emagistratuum. Colonus p̄incipis vel alias p̄iuilegia tus tutor dari nō potest. b. d.

¶ Quando mulier tutele officio fungi potest. Rubrica.

¶ Utelam. Mulier de iure cōmuni tutrix esse non pōt. b. d. in summario.

i ¶ Matres. i Si matres tutelā filio: rū impetrant a principe debēt iurare se ad fcōas nuptias nō venire ⁊ si ẏcerit bona matrū pupillis obligātur ⁊ testamētari⁹ legitim⁹ matrē p̄cedit. b. d. Jsta. l. corrigitur p̄ auc. matri ⁊ auie. in multis: quā legam tibi in sequēti lectione.

¶ Jpater. Mulier potest petere tutelā filiorū suorum naturaliū si pater testamēto eius non dedit. b. d. ⁊c.

1 ¶ Renūtiatio velleiani que fit per matrem tutricem quid operetur.
2 Factū in iudicio parte absente an p̄sit alijs.
3 Dispositio huius auc. an habeat locum in matre ⁊ auia naturali tantum.
4 Pater q̄s p̄referatur in tutela ⁊ q̄s mater.
5 Quādo auus p̄referatur ⁊ quādo auia.
6 Si mater ⁊ auus cōcurrūt in tutela q̄s p̄feratur.
7 Mater q̄ possit esse curatrix filiorum.
8 Mater ⁊ auia nō cogūtur tutelā suscipere.
9 Tutela q̄ defertur matri q̄ sit legitima.
10 Mater est data in testamento tutrix q̄ sit testamentaria.
11 Tutela q̄ vitietur si mater non renūtiauit secundis nuptijs ⁊ velleiano.
12 Si renūtiauit velleiano secundis nuptijs ⁊ omni alij auxilio quid operetur.
13 Mulier tutrix fm dispositionem huius auc. pōt capi ⁊ carcerari.

¶ Matres. ⁊ an l. ista. §. fin auc tutela. i auc. de nup. habeat locum in matre q̄ non erat tutrix: sed simpliciter administratrix. vide Bald. in l. cū oportet. §. fin. ad fi. C. de bo. que liberis.

¶ Ultimo. Facit quod no. Bart. in tit. i. in auc. sacramenta. Alex.

¶ Cogitabit⁹. ad de Bar. in. l. si impuberi. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab bis. Alexan.

¶ Si sozoris. Limita p̄ bal. in. l. j. §. de test. tute. sec⁹ in tutore inutiliter dato ⁊ confirmato in. l. ij. ⁊ ibi Bal. §. de cōfir. tu. Alexan.

¶ Curatorē. Limita in curatore ad lites q̄ ante litem cōtestatā sem per ēt alter adiungi pōt. vt not. in. l. qui cū ꝓcuratore §. j. ff. de ꝓcura.

b ¶ Curator. Limita vt dixi. §. in. l. curatorem.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

14 Si nō est renūtiatū secūdis nuptijs. nec velleiano sed gñaliter omni beneficio an̄ valeat.

15 ¶Tutela quod vitietur si generaliter nō obligauit omnia bona sua ꝛc.

16 Si mater ꝛ extraneus sint dati tutores in testamēto an mater erit tutrix.

17 ℳDater data tutrix in testamēto non cōfirmatur sed cora iudice agnoscit tutelā ꝛ renuntiat.

18 Si fuit datus tutor a iudice matre ignorante. an teneat datio.

Matri ꝛ auie. Hec aut. se habet ad l. C. cor rigēdo in plurib⁹. primo qr de iure cō dicis reqrebatur ꝙ impetraret a principe ꝛ corrigitur p istā aut. scdo qō per. l. codicis regrebatur qō cū iuramēto renūtiaret scōis nup. qō iuramētū p hāc aut. ꝛ sequēte tollit. tertio per l. codicis legitimi pferebātur matri qō p hāc aut. corrigit. quarto p hāc aut. minoris quā modo vidistis debitor vel creditor. phibeak a tutela vel cura. Istud determinak per aut. ad hec positā hic qō in matre ꝛ auia nō hz locū. qnto in. l. codicis dicebatur solū de matre. hec extēditur ēt ad auiā. ꝛ fic iste aut. habēt se nō solū corrigēdo sed ēt addēdo. notabilia collige per teipsum. ¶Multa dicenda sunt circa hāc. l. Et ego tractaui istā materiā in. l. si qs sub cōditione. de testa. tu. Et hoc anno. ēt propter q̄dā cōsilia superuenerūt mihi q̄dā dubia in ista materia. Et gl. nostre vbi nō sunt dubia instāt ꝛ vbi sunt dubia intacta reliquūt. ¶Opp. ꝙ Tnihil relenet renūtiare vellia. qr mulier nō intercedit ergo ꝛc. cū velleianū intercedētib⁹ tātū subueneratur. vt. ff. ad velle. l. ij. §. i. ꝛ. l. tuto. §. ad velle. l. j. So. qdā dicūt ꝙ ista renūtiatio. pderit qū mulier pmitteret creditorib⁹ p̄o pupillo nescio qd boc fit dictū nam ista renūtiatio fit in fauorem pupilli non in fauorem illorū creditorum. Unde Lyn. bic videtur dicere ꝙ ista renūtiatio valet ad modicū. Ego dico ꝙ imo est necessaria: vt. j. dicam in questionibus. Item oppo.ª id qō fit in iudicio parte absente ꝛ alijs nō pdest: vt. l. certū. §. si qs absente. de cōfess. ergo ista renuntiatio non potest prodesse creditoribus absentibus. Solu. intellige ꝙ bic in dē excipiat banc renūtiationē nomine omnium quorū intererit: ꝛ sic videtur agi in dubio presumptione huius aut. in isto casu. ¶Oppo. ℨ. de procu. l. alienam. Solu. speciale est bic habetis expeditam glos. que est super ver. velleiani. ¶Uenio ad questionē: ᵇ ꝛ prosequor ℘m ordinem glo. non variando ordinem aliquo modo. ¶ꝛ Quero primo dicitur bic matri ꝛ auie: vtrū boc habeat locum in matre ꝛ auia naturali tñ. glo. dicit ꝙ sic: ꝛ bene vt l. si. buiᵒ tī. in aut. vt sine. phi. ma. §. si. in fi. ¶Quero scdo ꝛ quid si est pater ꝛ mater. Solu. si est pater legitimus ipse pfertur. vt. l. ij. huius tit. in fi. nam text. in corpo. vbi dicit matrem preferri legitimis intelligitur de legitimis collateralib⁹ nō de ascendentibus vel descēdētibus. Si vero esset pater naturalis tantum puto matrem preferēdam. vt. l. si. huius titu. sicut etiam prefertur in successione. vt in. §. vulgo. instit. de succes. agna. ¶Quero ᶜ tertio quid ℘ si est auus ꝛ auia. quidam dicūt ambos admittendos cum nō sit iure cautum quod auia per legitimos repellatur. Aduerte si est auus ꝛ auia paternus ꝛ paterna de necessitate sequitur ꝙ illa auia est nupta si eam ponimus legitimam: et per consequens ipsa repellitur a tutela quia nupta ēt prefertur auus. Itē si ponimus aunm ꝛ auiā maternum ꝛ maternā: sed si ponimus aum paternū ꝛ auiam maternā eque legitimos: tunc pcedit glo. posset forte dici cōtra quod tex. in corpore dicit ꝙ ipsa ꝓponitur legitimis sez ex latere transuersali non ex ascēdētibus. ꝛ si tu dicis lex codicis q̄ dicit legitimos preferri solū m matre loqtur cōcedo cū eadem ratione qua pater pfertur matri eadem ratione auus auie: ꝛ hoc dicitur de mente aut. vt. faciat equalem conditionē auie ad matrem non meliorem imo quo ad auiā deteriorē: quia mater prefertur. hoc tñ non pono p̄o cōstanti. p̄o hoc facit quia cum aut. veniat ad interpretationē huiᵒ. l. loquētis de matre in quibᵒ casibᵒ admittebatur mater in illis admittat auia. vt in aut. de fi. ante do. instru. na. §. i. sed si poneremus auum ꝛ auiā naturales tūc preferr auia sicut in successione. ¶Quero quid ℘ si est mater ꝛ auus. glo. dicit ꝙ ꝓponitur auus tanq̄ legitimᵒ cum sit de legitimis ascēdentibus qō nō placet: quia aut. vnde sumitur ista de bered. ab inte. §. ex his. vocat istos ad tutelam ℘m qō ad hereditatē. Sed in hereditate nō est dubiū qñ mater pferatur auo: vt in aut. defuncto. ℘. ad tertullia. ergo ꝛc. ¶Uenio ad glo. super ver. tutelam. ꝛ q̄ro an idē sit in cura: vt mater possit esse cu ratrix filiozū suozū. tex. bic ꝛ in corpore vnde sumitur nō expimit. tū in aut. vt sine phi. ma. debi. et cred. §. qui vero. loquitur magis generaliter. Sltū bic ꝓpter idētitatē rationis tenet: ꝙ idem sit in tutela ꝙ in cura. ꝛ hoc tenēt omnes: ꝛ ideo non insisto. ꝛ vide glo. Adde istud ꝙ dicitur de. l. non repudiante. j. de cur. furio. tene illā respōsionē ꝙ ilia sit correcta. ¶Quero ꝛ an mater ꝛ auia cogātur tutelā suscipere. glo. dicit ꝙ non: quia bic ꝛ in corpore dicit ꝓmittim⁹ nō dicit p̄cipim⁹. ¶ꝛ Quero vtrū tutela ᵉ que defertur matri sit legitima vel datiua. dicitur ꝙ legitima: vt. ℨ. ad tertull. l. omnem. Ecōtra videtur ꝙ sit datiua cū per. l. codicis legitimi precedebāt eam. ¶Preterea lex non facit eā tutricē: nisi ipsa velit per banc aut. vnde glo. dicit ꝙ non est legitima neq̄ datiua: sed est anomala. idē tz Spe. in trac. suo de tutelis. do. Ly. dicit mater em esse legitimā, primo per tex. l. oēm. quā glos. bic all. secundo per. l. ij. §. qō si pater. ff. ad tertulli. et ego allego vobis. j. in qui. cau. pig. ta. Sbi. l. pe. Et hoc puto verum per istam aut. ꝙ sit legitima: quia alijs agnatis prefertur. Non ob. dictū ꝙ demum volēs admittitur: quia per hoc non definit esse legitima: nam filius qui est suus ꝛ necessarius de iure antiquo est legitimus heres: ꝛ licet ꝓ prætorem habeat beneficium abstinēdi: tamē nihilominus legitimᵒ heres remanet. ¶Preterea alij qui ad hereditatē admittūtur nemum si volunt legitimi appellantur: vt in tit. de suis ꝛ legi. licet ergo mater sit tutrix legitima: est tutrix legitimavoluntaria. Alij legitimi dicūtur tutores necessarij: tamen vterq̄ eorum legitimus est: ita debetis intelligere hanc materiam. ¶Ulterius quero ℘ quid si ſ mater est data tutrix in testamēto: an dicatur testamentaria. videtur ꝙ non: q̄ cogi non potest: nisi velit. vt in hac aut. veritas est ꝙ est testamētaria: nam dari potest per banc aut. ꝛ erit testamentaria volūtaria. Alij tutores testamētarij necessarij sunt etiā sicut in heredibus dicimus. ¶Procedo vlterius. ˢ venio ad aliam glo. super ver. a veleiano. ꝛ licet bāc glo. recitauerim per cōtraria tamen occurrūt mihi circa boc plures qōes bic dicitur in tex. ꝙ mater debet renuntiare secun. nup. ꝛ senatuscōsul. vellia. auxilio additur in corpo. vt sine p̄obi. ma. §. q̄ vero ꝛc. ꝙ renuntiet omni alij auxilio. ¶Quero ꝛ quid si mater non renūtiauit: an valeat datio cure vel assumptio tutele. ꝛ videtur ꝙ sic: q̄ omissio modice solēnitatis non vitiat: vt. l. j. in fi. ff. de vend. in spi. Contrariū credo: quia in datione tutoris quocunq̄ modo est erratū non valet. ff. de tuto. ꝛ curat. da. ab his. l. tutor si fuerit petitus. Preterea ista solēnitas potest esse multū preiudicialis: ergo ꝑsumitur necessaria que omissa vitiat. vt. l. diuus. de in inte. resti. ꝛ. l. cum hi. §. si pretor. de transac. ꝛ quod possit esse preiudicialis ostendo primo de renūtiatione que fit de secūdis nuptijs. certum est ꝙ ea que habet secūdū virum est suspecta legi: quia lex presumit ꝙ excoziaret filios p̄o viro. vt de admi. tuto. l. leg que tutores. et bic in aut. ad bec. ꝛ q̄ ibi no. Sed eadem presumptio est de ea que habet animū: ꝛ consiliū nubendi que est de ea q̄ nubit: sicut dicim⁹ de ea que bz cōsilium diuertēdi. vt. l. si cōbina. §. j. re. amo. ꝛ. l. sed et si marit⁹. in fi. qui ꝛ a qui. p̄o boc optime facit tex. ℨ. de nup. l. impalis. §. sed et si tales. Preterea boc ꝓbatur ex tex. in. d. §. q vero. vt sine phi. ma. in ver. mox tamen. ibi: dum dici. secundas concupiscētias ꝛc. Ex quo non apparet ꝙ cōcupiscentia nuptiarum reddit eam inhabilem sicut ipse nuptie. Preterea de iure antiquo cogebat boc iurare als non valeret. vt. l. ij. ꝛ. l. fi. huius ti. hodie vero remouetur iuramentū. sed renuntiatio requiritur ergo remanet in alijs idē effectus. §. q renūtiatio omissa vitiat. Preterea iudex qui dedit eā tutricem cū non renūtiauerit secun. nup. fecit boc ignorans an baberet animū nubendi. et sic errauit in iure preiudiciali seu magni preiudicij merito tutele assumptio non valet. vt. d. l. tutor si fuerit petitus, de tuto. et cura. da. ab his. ¶Secūdo videamus quid si nō renūtiauit velleia. do. Ly. in hoc vult dicere qō bec renūtiatio modicū releuet. ꝛ sic istius omissio nō vitiaret. ꝛ cum haberemus super hoc consulere fuit mihi ostensum cōsilium seu determinatio cuiusdam docto. Bonoñ. qui vocatus est dñs Federicus de senis qui idem determinabat qō ista renuntiatio sit modici preiudicij ꝛ omissa nō vitiet. Contra. ego puto verum. ꝛ sic cōsului quatuoz vicibus in ciuitate ista quod ista renūtiatio omissa vitiet: quia omittitur res magni preiudicij: vt bic videtur velle. ¶Preterea si mulier non exigeret debitores pupilli vel baberet cōtutores: vel cōstituere tur actor: posset teneri p̄o eis. et sic esset intercessio et iuraretur velleiano omninō. ideo opus est renūtiatione. ꝛ ideo concludo ꝙ si quod istoz omittit ipsa non est legitima tutrix. ¶Sed quero ꝛ quid si renuntiauit velleiano ª et secun. nup. nec fuit dictū omni alij auxilio ᵇ an valeat. ꝛ videtur ꝙ sic q̄ tex. bic non requirit qō non renūtietur nisi istis duobus. ¶Preterea non videtur ꝙ habeat aliud beneficiū ergo adiectio illius generalitatis non releuat. Quare dico ꝙ mulier in multis inuatur. primo in ignorantia iuris mulier in multis casibus habet beneficiū ꝛ vltra quā vir: vt vidistis in. l. fi. §. de iur. ꝛ fac. igno. et ideo per banc renūtiationem illa beneficia tolluntur. ꝛ mulier in eo casu redigit quo esset si esset tutor: masculus. et sic non habebit beneficiū in casibus illis positis in. l. seq. §. de iur. ꝛ fac. igno. dico etiā ꝙ si esset beneficium sibi cōpetēs tanq̄ mulieri. licet sit tale qō alias per renuntiationē tolli nō possit tamē illius mulieris autoritate per renūtiationē tolleret quod patet bic in velleiano. cui ℘m verā opi. renuntiari nō potest. vt vidistis. §. ad velleia. l. fi. ꝛ ibi per doc. ꝓbatur in. l. doli exceptio. versi. diuersum. ff. de noua. ꝛ ibi dixi. Et tamen in isto casu valeat autoritate huius aut. ¶Ex hoc etiā dico ꝙ licet alias mulier p̄o debito ᶜ capi non potest. vt. l. ij. ᵈ ꝛ aut. ibi posita. de offi. diuer. iudi. ꝛ. l. ij. de exac. trib. lib. g. ꝛ in aut. vt nul iudi. §. necessariū. colla. ij. tñ in casu presentis aut. p̄o oi debito cōtracto ratione tutele potērit capi: q̄ videtur sublatū per banc renuntiationē beneficiū illius aut. positū. ℨ. de offi. diuer. iu. et perinde habetur ac si esset masculus scōm beneficiū qō ista mulier habet: q̄ parens nō q̄ mulier. huic non videtur renuntiatū. Et ideo puto ꝙ haberet būficiū ne conueniat: nisi inquantū facere potest ꝛ similia beneficia parentib⁹ data. ¶Quero ꝛ qd si non renūtiauit secū. nup. neq̄ velleiano specialiter bz generaliter renūtiauit omni beneficio an̄ valeat. Rñ. non est necesse qō exprimatur de velleia. qr illud est beneficiū mulieris. Et ideo includit sub illa generali renūtiatione: sed est necesse qō exprimatur de secū. nup. nā posse transire ad secūdas nuptias nō est beneficiū sed est quedam facultas. Ideo sub illa generali renūtiatione nō cōprehenderet sed tñ est necesse ꝙ illud declaret. vt. ℨ. dictū est. ¶Quero ꝛ quid si in tutela nō obligauit ᵉ expresse oia bona sua qō requirit: vt. d. aut. vt sine p̄obi. ma. dicunt quidā boc non vitiat. ratio quia bona sunt tacite obligata ꝓ administratione tutele. vt. l. ꝓ officio. ℨ. de admini. tuto. ¶Contra puto ꝙ nō sit legitima tutrix nisi expresse obliget: qr multi sunt effectᵒ bj potbece expresse vltra quā tacite magime in casu. l. assiduis. ℨ. q po. in pig. ba. de hoc est tex. expresse in. l. de creatiōibus. in fi. ℨ. de epi. audi. ¶Uenio ad f sequentē glos. super ver. testamentarijs. ſ ¶Quero pone ꝙ duo sint dati tutores in testamēto mater ꝛ extraneus: an mater erit tutrix. Quidam dicūt ꝙ non: q̄ testamētarij preferuntur ei qō dic latius vt 17 in glos. ¶ꝛ Quero quid si mater est data tutrix in testamēto an eget cōfirmatione. quidā qō sic per. l. qui in aliena. §. quāḡ. de nego. gestis. Sed tu dic ꝙ illa loquit de iure antiquo. Hodie vero non eget confirmatione: sed necesse est: vt tutēlam agnoscat cora iudice ꝛ renuntiet illis beneficijs de quibus e 18 dictum est in hac aut. ¶ꝛ Quero quid si datur tutor a iudice matre ignorāteˢ an valeat. videtur ꝙ datio nō teneat quasi perperā sit interpositū decretum. arg. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. si ex alienū. ꝛ. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. scire oportet. ꝛ. §. qui da. tu. pot. ꝛ. l. si forte. sed glo. determinat ℨ per. l. si vt ꝓponis. de confir. tu. ista dicit glos. bic. Contra glos. habemus. ff. de tut. ꝛ cu. da. ab his. l. tutor si fuerit petitus. et illā glo. tenet Dy. ꝛ allegat rōnem quia mater est tutrix legitima vel testamentaria vt dictum est. §. qñvult ipsa: sed superueniente legitimo cessat datiuus. vt. l. si tutor. §. primo. ff. de tutelis et ra. distra. ꝛ. l. non solum. §. si libertus. ff. de ꝛgcu. tuto. Ad. l. si vt ꝓponis. ℨ. de confirman. tu. Respōdeo ꝙ ibi loquitur in tutore confirmato qui sapit naturam testamentarij merito preferetur matri secus in tutore qui est datiuus simpliciter. Ita dicit Dy. Odofre. vero distinguit aliter aut mater fuit in mora petendi tutorem: ꝛ tūc prefertur datiuus: aut nō fuit nec est quid sibi imputetur et prefertur ipsa arg. l. si maritus. §. si extra. ff. de adul. p̄o boc optime facit. ff. de iure fisci. l. edicto. in. iij. §. facit. ff. de admini. tut. l. tutor qui repertorium. circa prin. facit optime. j. de bis quib. vt indig. l. sozozē. Et bāc opi. tenet Pe. Jaco. de ra. ꝛ Dy. bic p̄o quo etiam optime facit. ff. ad tertul. l. ij. §. si mater. versi. quid ergo. et versi. sed et si mozte. facit etiam. ℨ. de epis. et cleri. autē. presbyteros. vbi innuitur qō si stat per f quatuoz menses videak in mora cōstitutus. ℳDibi videtur et aduerte ꝙ dicti docto. dicunt verum in iure. tamen boc bene nō practicant. nam fateoz qō quando mater fuit in mora prefertur datus a iudice: sed est necesse quod de istius matris mora iudex cognouerit bene. vnde puto ꝙ mater debeat citari ꝛ si apparebit eam esse negligentem iudex dabit g alterum alias nō valeret datus a iudice. Et credo ꝙ hoc sit equum. ℨ. titu. j. l. quod dicis. Et predicta vera qñ mater excluſa nō supereſt legitimus: ideo est deueniendū ad datiuum. si eñ legitimus alias supereſſet locus nō esset datiuo. nā cum mater per mozā fuam desinat esse tutrix. ex. l. dispositione nō ex facto iudicis oz deueniri ad legitimū nō ad datiuum. vt. j. dicam ꝛc.

1 ℳDater que luguriaē perdit tutelam sicut qñ transit ad secūda vota.

2 ℳDater si trāsiuit ad secunda vota ad quos tutela redibit.

3 Si mater vadit ad iudicē ꝛ dicit se velle transire ad scōa vota ꝙ statim desinat esse tutrix.

4 Judex nō dat tutorē illum qué mater petijt.

5 Si mater est minoz annoūm. xxv. an succedat alius legitimus vel peruenīat ad datum.

Acramētum. Quero primo bic loquitur quando transit ad secundas nuptias. in. l. si quis sub cōditione. in fi. ff. de testamē. tute. ꝛ in. d. l. tutor si petitur. vbi omnino vide.

a ¶Uelleiano. ꝛ adde que not. Bal. ꝛ doc. in aut. sacramēta. et in. l. fi. §. pe. de condi. et vide per Bart. ꝛ quod no. in. l. iij. §. quesitu m. ff. si quis caut. ꝛ ibi dicit Bal. ꝙ intelligitur renuntiatum statuto. de quo vide in rubri. de arbi. in. iij. q. per Ludo. ꝛ que not. But. in. l. ij. in pe. col. de rescin. ven.

b ¶Auxilio. ꝛ de bac cautela vide bald. in. l, antique. §. fi. ad vell. ꝛ Bald. in l. ij. in. v. q. C. de rei vxo. acti. ꝛ talis nō cōparak ꝙ intelligak renuntiatū bū ficio cedendarū vel alteri ꝙ nō competebat tpe renuntiationis. bal. i. l. si diuisa. C. loca. ꝛ q̄ hic sequunt in fi. buiᵒ aut. ꝛ hic adō. bar. in. l. si sub condition̄e. de testa. tute. ēt vide bic in seq. qō. et Spec. de renun. et conclusione. §. j. versi. et quia. ꝛ ver. quid si quis. versi. regulariter renuntiauit consuetudini. vbi omnino videas. et ibi Jo. an. in addi. quam posuit si renū. stat.

c ¶Mulier p̄o debito. vide not. casum ꝙ mulier potest carcerari. adde barto. in. l. si quis sub cō a ditione. de testa. b tute. Item tez fallit dicta auten. vbi mulier esset meretrix quo casu posset talis carcerare ℘m bal. in. l. consentaneū. C. quo ꝛ quando in. et bene facit in argumē. l. que i adulteriū. in fin. j. de adulte. vide no. Bart. in. l. cōsentaneum. ꝛ de boc an in ciuili: vel in criminali possit mulier carcerari. vide Bald. in. l. j. ff. q sa tisfda. cogā. et in. l. quoniaz. de custo. 13 reo. et qō ibi habe c tur. et quando mu d lier possit capi etiā p̄o debito. vide Bald. in. l. j. in. iij. colū. j. de excep. rei iudi. ꝛ in. l. j. in. iij. col. q bo. cede. pos. et dicit Frā. tigri. in consil. incip. factum sic se habet 14 quidam nomine Burgundus ꝛc. cui subscripsit se Bart. ꝙ cum mulier dicit se transiturā ad secunda vota statim desinit esse tutrix. vt dari possit alius si legitimi non su 15 persunt alleg. p̄o e casu. §. finaūt tutelam. in auten. de nup. in ver. sui. in fin. ꝛ Bal. in. l. oēm. C. ad ter. Adde qō mulier meretrix possit carcerari videt limita. nisi esset cōiugata. qr tunc propter bonoz ez-

Alteriᵒ quero. Et vide Bal. bic. ꝛ Bar. j. pri. col.

Procedo vlterius. Idem Salicetus bic.

Defuncto. Uenio ad gloss. vide Barba. cōsi. xi. co. ij. in. iij. dubio. volu. iij. vbi loqtur etiā in patre matris: ꝛ sicēt in auo materno. et ibi in quarto dubio ponit qd si mater eēt in ptāte p̄is: ꝛ qd si adesset statutuz ꝙ filiusfamil. non possit se obligare sine p̄is cōsensu: vide etiam ad bec Bal. cōsil. cc. xiiij. in. i. parte.

Utrum tutela. Et ibi ego allego tex. ꝛc. sed illū tex. babes allegatū ꝑ Odof. post Azo. in. l. iij. ff. de fideic̄o. liberta.

Andre. pomate.

ℨ. de testamē. tutor. ℨ. de testamē. tutor. ℨ. de testamē. tutor.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Luxuriata est. 1 ꝛ adde glo. ꝛ Bal. a in auc. ijsdez. ℈. de secun. nup. et in l. 2 his soliꝛ ibi bal. ℈. de renoca. do. et bal. i. l. ſi quis ſub cõditione. ff. de teſta. tute.

b ¶Commiſſa bonoñ. Vide Bal. in auc. ijsdem. in. iij. b col. ℈. de ſecũ. nup. ꝛ in l. oino. in. j. colum ℈. ad tertul.

¶Quid autem ſi mater eſt excluſa ꝓ mo. a. vide bar. in auc. matri. in ſi. ꝛ iſtis adde bar. in l. ſi quis ſub cõditione. de teſt. tut. ꝛ an iſta auc. habeat locuꝫ in matre tutrice teſtamẽtaria ꝙ priuetur tutela per tranſitũ ad ſecunda vota. vide i auc. ijsdẽ. ℈. de ſecũ. nupt. ꝛ in l. omnem. ℈. ad tertul. et ibi gloſ. Cy. ꝛ an habeat locũ in patre tranſeunte ad ſecunda vota. viõ Bal. in auc. ijsdẽ. in pe. col. ℈. de ſec. c nup. ꝛ de materia huiꝰ auc. ꝛ de fidẽ ctis omnibꝰ hic tactis per bar. vide no. per Specu. in ti. de tute. ℈. nũc dicendum. et in. c. ex parte. el. ij. de ap.

c ¶Contra hoc dictum. vide Spec. de tute. ℈. nunc dicendum eſt. de tu.

d ¶In ſtatim. vide Bal. in. d. l. imperialem. ℈. fed ſi talis. ℈. de nup. et in auc. ijsdẽ. in. iij. col. ℈. de ſecũ. nup. ꝛ i. l. omnes. ad tertul. C. ꝛ vide quod dixi. ℈. prima auten. ꝛ Bald. in. l. ſi quis ſub cõditione. de teſta. tute. et Bar. in dicta auc. d matri. ꝛ auie. i. iij. 3 qõ. in ver. quid ſi mater nõ renũtiauit. ℈. de nupt. et bal. hic. Addõ bar. cõſi. ccxv. incip. factum ſic ſe habet. an autem ſi mater tranſit ad ſcõa vota tũ ante conſummationẽ carnalis e copule petat tutorẽ debeat ſucceſſio 4 ne puari. viõ bal. cõſi. ccxvj. lib. iiij. Pe. de anch. cõſi. cccxvij. vbi multa de mulieribꝰ trãſ-

¶Quero † quid ſi aliter luxuriata[a] eſt gloſſ. dicit idem arg. in auc. de reſtit. ꝛ ea que parit. ℈. ſi. de hoc videtur caſus in. l. fin. huius ti. nã debet pudicitiã ſuam intactam ſeruare. ¶Sed quero † matre excluſa propter tranſitum ad ſecunda vota ad quos redibit tutela an ad datiuum an ad legitimũ gloſ. ſe expedit vno verbo ꝛ dicit ꝙ ad datiuũ ad inſtar eius qui tanꝯ ſuſpectus remouetur vide gl. iſtã.

¶Aduerte iſta qõ eſt magis difficilis quã alia q ſit in iſta materia. Semel fuit iſta queſtio in hac ciuitate ꝓ tutela filie Betrãdi comitis de uBarſano. Et iſta queſtio fuit cõmiſſa Bononieᵇ quatuor doct. ſ. dño Rich. mal. d. Jac. de bel. d. Ja. bu. ꝛ do. Ray. de forli. ꝛ erãt diſcordes dñs Ric. malũ. ꝛdo. Ja. de bel. erant ꝓ vna parteſez ꝙ eſſet locus datiuo: vt hac glo. d. Ja. de but. ꝛ do. Ray. de forli. erãt in cõtraria opi. qõ eſſet locus legitimo hoc ꝓbant ꝛ ꝓbabant ipſi ſic. regula eſt ꝙ donec eſt legitim mynor nõ peruenitur ad datiuũ imo legitimus excludit datiuũ. vt. l. ſi tutor reipublice. ℈. i. de tu. ꝛ ra. diſtr. ꝛ. l. non ſolũ. ℈. ſi libertus. de excu. tuto. ꝓbatur ex ordine titulorꝫ. ff. eo. ꝛ inſti. habemus ergo rñdere ad iura que faciunt in cõtrariũ que videntur velle qõ ſit locus datiuo. primo de hoc videtur text. in. l. ij. huius tit. in fi. Reſpon. iſta. l. loquitur ſcõm ſua tẽpora ſcõm que mater non poterat eſſe tutrix exiſtente aliquo legitimo: merito ea excluſa veniebat ad datiuũ qꝛ nullus erat legitimus. Jtez quod ſit locus datiuo videtur textus in. l. oẽm. j. ad tertull. ꝛ. l. matres. eo. titu. ꝛ. l. iij. in qui. cau. pig. taci. contrahi. ꝛ in auc. de nupt. ℈. ſinautem tutelam. ꝛ. ℈. q pe. tuto. l. marito. ¶Sed ad omnes iſtas rñdebat Jaco. but. quod loquuntur quando legitimi non ſuperſunt. Si autem legitimi ſupereſſent: tunc re manet regula quod exiſtente legitimo datiuus repellitur. ꝓ hoc facit. l. ſecunda. ꝛ. l. diuus. qui pet. tuto. ¶Contra hoc dictum[c] ſuum facit multum fortiter iſta auc. et quod hic notatur cui ipſe non reſpondet ut illo conſilio quando mater tranſiuit ad ſecunda vota rem uetur vt ſuſpecta ſed tutore remoto vt ſuſpecto: deuenitur ad datiuum. vt. l. ſi quis ſub cõditione. de teſt. tute. l. iij. ℈. queri poteſt. de legi. tu. ꝛ habuiſtis not. in. l. j. ℈. de teſta. tute. ergo ꝛc. vt dixi ad hanc rationẽ ipſe non reſpondet. Ideo mihi videtur ſic dicẽdum. Tres ſunt caſus. Quicq mater nunc aſſumpſit tutelam filiozꝫ: ſed vadit ad iudicem et dicit ego nolo eſſe tutrix peto tutorem filio meo dari tunc nõ eſt dubiũ quod deuenitur ad legitimũ: vt. d. l. ij. qui pet. tut. quicq mater aſſumpſit tutelã filij. ꝛ poſtea deſiſtit. hoc poteſt eſſe duob⁹ modis: vel quod ipſa vadat ad iudicẽ ꝛ dicat ſe ego intendo tranſire ad ſecũda vota de tis tutorẽ filio meo: ꝛ tunc puto ꝙ ſit locus datiuo. Et ita loquitur iſta auc. Ratio quia iſta coꝛã iudice abijt a tutela. ꝛ idcirco abijt: vt ali⁹ detur. vt. d. l. ſi quis ſub cõditione. ff. de teſta. tu. ꝛ ibi plene dixi. Si vero mater que erat tutrix non curauit de filijs ſed ſimpliciter ad ſecũda vota tranſiuit. tunc deſijt eſſe tutrix ipſo iure: vt hac auc. iudice hoc nõ agente: merito deuenitur ad ſequentẽ legitimũ non ad datiuũ. vt. d. l. ſi quis ſub conditione. de teſta. tute.

¶Quero an ſtatim[d] cũ mater vadit ad iudicem ꝛ dicit † ſe velle tranſire ad ſcõa vota deſinat eſſe tutrix anteꝯ tranſeat. gloſ. videtur qõ non. j. titu. j. l. propter. oũ allegat. l. omnẽ. ℈. finautẽ tutelam. hoc mihi nõ placet: nam ab initio non daretur tutrix. niſi renũciaret ſecũ. nup. vt. ℈. dictum eſt. Et ſic ſtatim cũ ſuperuenit animus nubendi ſtatim incipit eſſe ſuſpicio: ergo ꝛc. Preterea ſufficit hoc allegare licet poſtea non nubat. arg. ℈. de nup. l. imperialis. ℈. ſed et ſi tales. ꝛ idẽ puto eſſe de ſponſalibꝰ qõ de matrimonio. hoc qõ de ſponſalibus dico tangit Spe.[e] in trac. ſuo de tutela. ¶Quero digi ꝙ quando mater anteꝯ nubat vadat ad iudicem locus eſt datiuo. ¶Quero † an iudex debeat dare illũ quẽ mater petijt. Gloſ. dicit ꝙ mater debet petere in. l. ſi qs ſub cõditione. ff. de teſta. tut. dicit ꝙ index ꝺz dare petitũ a matre. ꝛ idem videtur tenere Dyn. et Cy. refert. ℈. auf. matri ꝛ auie. Alij doc. tenent contrariũ qõ petitus a matre nõ debet dari de neceſſi-

tate. et ita refert Cy. fuiſſe determinatũ Bono. per quẽdam ſolẽnem docto. ꝛ adnocatum qui fuit vocatus Ubaldinus de maluoltis. ꝛ do. Jaco. but. in illo cõſilio de quo vobis. ℈. dixi. tenet idẽ qõ ꝓbatur per. l. credendũ. in fi. ff. qui pet. tuto. vbi dicitur qõ matris officium in petẽdis tutoribus nõ ſufficit. nulla enim lex eſt que dicat iudicẽ debere dare petitum a matre. ſed dicit ꝙ mater ꝺz petere ꝛ non nominare ꝛ in arbitrio iudicis erit dare vel nõ vt ℈. qui pe. tu. l. matris ad tertul. l. ij. ℈ ſi mater. ꝛ oẽs ll. ℈. allegate in duabus precedentibꝰ. q. Jſtud etiã tenuit Ja. de are. vt hic Cy. refert ꝛ ſcripta ſua cõmuniter dicũt. Tamẽ dñs Ricar. mal. q fuit ſcholaris Jac. de are. dicebat in illa. q. de qua. ℈. dixi ꝙ do. Ja. de are. nunꝯ dixit: ſed ita dicũt cõmuniter ſcripta ſua ꝛ hoc puto verũ. ¶Quero † quid ſi mater eſt maioꝛ. xxv. annis ſperatur qõ efficiatur maꝛ vnde ipſa interim non poteſt eſſe tutrix: vtrum ſit locus ſequenti legitimo vel ſequenti datiuo. videtur ꝙ ſequenti datiuo quia qñ proximioꝛ legitimus ſperatur ſequens legitimus ceſſat. ꝛ eſt locus datiuo. vt. l. nõ ſolũ. ℈. ſi liberũ. de excu. tu. l. ſi tutor reipublice. ℈. i. ff. de tu. ꝛ ra. diſtra. Item in contrarium facit: quia mater non eſt tutrix legitima niſi f quãdo vult. nunc ad propoſitum[f] nos dicimus in teſtamento qõ primũ tollitur per ſequens quando ex eo eſt poſſibile hereditatem adiri: ꝛ tñ intelligitur quãdo ſequens teſtamentũ eſt validũ de ſe nec ſpectat confirmationem ex voluntate alterius: vt puta ſi filius eſſet preteritus in eo. vt. l. cum in ſecũ do. ꝛ ibi not. de inin. rupt. ꝛ irri. teſta. ita videtur in g ꝓpoſito quod tutela legitima que dependet ex voluntate alterius aliam legitimã nõ impediat. hoc tamen non pono pro conſtanti.

¶In quibus caſibus habenti tutorẽ tutor vel curator dari poteſt. Rubꝛica.

S In locum. Curator datus ab abſentem tutoris deſinit eſſe finita abſentia. hoc dicit.

D Otuit. In locũ excuſati ſeu remoti eſt alius dandus ꝛ curator dat⁹ in loco tutoris deſinit pertate.

g P Ropter. ſ Diffuſum patrimonium eſt cauſa vt habẽ ti tutorẽ tutor vel curator cõſtituatur. h. d. Vide gl. ſuper ver. curatores. ꝛ no. eam que ponit caſus qñ habenti tutorem tutor dari poſſit ꝛc.

b L Icet. ᵇ In locum tutoris excuſati ſiue remoti alius eſt dandus hoc dicit.

C Um ob augmẽtũ. Augmentũ facultatum eſt cauſa vt tutori adiungatur curator. Jtem non gerens nõ tenetur: niſi tempoze adminiſtrationis de poſite ille qui geſſit fuit tutor non ſoluendo. hoc dicit in ſumma.

¶De adminiſtratione tutorum ꝛ curatorum. Rubꝛica.

¶Super iſta rubꝛica in eo quod dicit de pecunia eſt poſita antentica nouiſſime cautũ eſt quã vide.

E Rustra. Curator adulti non tenetur ꝓ tutoribus precedentibus: niſi ſibi poſſit negligentia imputari. h. d.

i A Duersus. ¹ Actor ꝓ vniuerſa li adminiſtratiõe nõ poteſt exerceri duráte tutela vel cura. h. d. Vos hic habetis glo. que materiam iſtam tractat que nõ eget ſuppletione.

E Mptus. Expenſe facte in pupillũ poſſunt ſibi imputari a iudice: licet non fuerint taxate. h. d.

Niſi eam

M Iſi eam. Libertus negligens in exigẽdo a ſeipſo poteſt remoueri ꝛ etiam puniri. h. d.

F Rustra. Non eſt inſta cauſa recuſandi ſolutionez ſi debitor dicat ꝙ ſibi non liquet in quã cauſam pupillus ſoluere debeat.

a M On eſt ignotum.[a] Habeo iſtam. l. ꝓ notabili. breuiter dicit. Adminiſtratores qui iuſtam cauſaz litigandi non habuerint ꝓprio nomine ſin expenſis legitimis condemnãtur.

A Telam. Tutor non debet, rem alienare contra formã data ab eo qui rem predictã legauit. h. d.

T ſi ſciſſes. Ignoraꝛs ſe tutoꝛẽ nullo modo tenetur. Sciens vero de neglectis tenetur ſi gerens nõ ſit ſoluendo. h. d.

S Curatores. Poteſt adulta iudicis officiũ intẽtare vt curatores eã dotent. h. d.

L iberti. Liberti male adminiſtrantes remouentur ꝛ criminaliter puniuntur.

S Bonam. Qui non appellationem nõ eſt proſecutus cum bona ſua cam habuit pupillo ob hoc cõdemnabitur. h. d. ꝛ eſt bona. l.

E His. Numerus liberoꝝ nõ ſupplet etatem nec propterhoc ad agendum quis admittitur.

A Tores. Tutores non tenentur ſatiſdare rem ratã haberi. hoc dicit.

A Tiones. Idem dicit qõ l. ij. ℈. eo. ꝓ vniuerſali adminiſtratione non poteſt duráte officio ratio poſtulari. h. d.

J nó ſubſcripſiſti. Deeo quod quis fecit vt tutor non poteſt ꝓprio nomine cõueniri niſi ſe ꝓ prio nomine obligauerit. h. d.

b M On omni titulo.[b] Alienatio tutoris nõ preſtat iuſtum tit. poſſidẽti niſi fiat ex cauſa ꝛ modis a iure permiſſis. h. d. ¶Vos habetis hic vnã glo. que firmat qõ frater tenetur dotare ſororem. vide gl. et hoc bic no. ſecũda glo. in. l. j. ff. de tu. ꝛ ra. diſtra. ꝛc.

E ſucceſſione. Adminiſtrare tutelã non aufert ius teſtãdi vel donãdi. h. d.

E Ditoribus. Adminiſtratoꝛes monere ꝛ eis ceſſantibus pignoꝛa vendere. h. d.

U Tor. Abſentia non excuſat tutorem ſcientẽ ꝛ non gerentem.

R O officio. Pro mala adminiſtratione et pro neglectis bona adminiſtratoris ſunt tacite obligata. ᶜ h. d. hec l. ꝛ tota die allegatur. de admini tuto. l. pro officio.

P Upillorum. Tutor tenetur de adminiſtratione tutele ſi conditionem pupillo vtilem implere neglexerit. h. d.

¶Bona que ſeruando ſeruari poſſunt: non poſſunt per tutorem alienari ſine decreto.

2 ¶Minoꝛ non poteſt dare in dotem vel donationem propter nuptias immobilia ſine decreto.

3 ¶Quod quis habuerit in domo maſſaritias et ſupellectilia poteſt probari per domeſticos et familiares.

4 ¶Mulier tranſiens ad ſecunda vota eſt filijs primi matrimonij multum ſuſpecta.

5 ¶Res que ſeruando ſeruari poſſunt nõ alienantur ſine decreto.

D E Xque tutores.[D] Breuiter hoc intendit. Jmmobilia † et mobilia que ſeruando ſeruari poſſunt: non poſſunt alienari ſine decreto. ſecus in his que d ſeruando ſeruari non poſſunt. h. d. ¶Primo not. 2 quod dixi in ſummario. ¶Secũdo no. † ꝙ minoꝛ e non poteſt dare in dotem vel dona. propter nup. ꝛ immobilia ſine decreto. ¶Tertio no. ꝛ tene menti 3 ꝙ † quiegd habuit in domo quas maſſaritias ſeu ſupellectilia poteſt probari per domeſticos hoc eſt per ſuos familiares. facit quod habuiſtis in. l. con- e ſenſus. ℈. de repu. ꝛ l. de ſubmerſis. C. de naufragijs.

4 ¶Quarto not. illud qꝺ † mulier tranſiens ad ſcõa vota eſt filijs primi matrimonij multuꝫ ſuſpecta.

5 ¶Nota quinto † ꝙ res que ſeruando ſeruari poſ- f ſunt nõ poſſunt alienari ſine iudicis decreto.[f] f

1 ¶Stres emphyteotica minoris propter nõ ſolutionem canonis renertitur ad dominum tutoꝛi imputatur.

2 Pena. l. ij. C. de iure emphy. habet locũ in minoꝛe.

1 S Tutoris. Jmputatur † tutoꝛi ſi res emphyteotica propter canonẽ nõ ſolutuꝫ redit ad oſum. h. d. Nota quod dixi in ſummario. Ho. † ꝙ tempus triennij vel biennij de quo loquitur. l. ij. ℈. de iure emphy. currit minoꝛi.

1 ¶Tutoꝛ tenetur facere inuentarium ꝓprium g potẽſt.

2 Jnuentarium ſi fiat coꝛam vno notario ſufficit.

3 Creditoꝛes non citantur quãdo tutoꝛ facit inuentarium. ꝛ debet fieri in iudicio.

1 U Tores. Tutoꝛ ꝓprium poteſt facere debet inuentarium de rebus ꝛ inſtrumentis. et res que poſſunt ſeruari debet in tuto collocare vel predia idonea emere. h. d. ¶Quero quãdo tutoꝛ debeat facere inuentarium. gl. ponit opi. illa eſt vera qõ debet facere cum primũ poteſt. vt. l. 2 tutoꝛ qui re. in prin. de admi. tuto. ¶Scõo † quero an debeat fieri coꝛã pluribus notarijs vel vno. glo. dicit ꝙ ſufficit vnus. dic vt habes in glo. † Jtẽ 3 an ad hoc debeat citari[g] creditoꝛes. glo. dicit ꝙ nõ g licet ſecus eſt in inuẽtario qõ facit heres. Jtẽ an debeat fieri in iudicio. glo. dicit ꝙ ſic. Et vide glo. ꝛc.

S Ancimus. Qui ſolnit tutoꝛi ex ꝓcepto iudicis pleniſſimã conſequitur liberationem. Jtem redditus ꝛ peſiones ſolute tutoꝛi ſine decreto liberationem prẽſtant.

C Um quidam. Sõ quis facit vt tutor ſibi non preiudicat vt priuato.[h] h

b O Nſtitutionẽ. Hec lex glo ſſat l. ſancimus. ℈. eo. qꝛ factum illius nõ habet locũ in vſuris que faciunt magnam ſummã vel in penſionibus biennalibus. h. d.

1 ¶Tutoꝛ ꝛ curator non defendens minoꝛem remouetur a tutela.

2 Officium tutele ꝛ cure eſt neceſſarium.

3 Curatoꝛ liti datur per iudicem qui preeſt liti.

4 Ad officium matris etiam pertinet quod tutores legitime adminiſtrent: ꝛ in quibus tutoꝛibus.

5 Legitimi adminiſtratoꝛes non ſatiſdant.

6 Tutoꝛ ꝓ defenſione pupilli poteſt bona pupilli obligare.

7 Tutoꝛ debet in tutela promittere quod defenſionẽ ſubibit ꝓ pupillo.

8 Tutoꝛ poteſt vendere frumentũ ꝛ vinum nec tenetur mittere illud ad alium locum.

i E Ancimus. ¹ Jſta eſt vna bona et notabilis. l. ꝛ habet caſus multũ notabiles ꝛ ſingulares. Breuiter dicit. Tutoꝛ ꝛ † curatoꝛ debent defendere minoꝛem: ꝙ ſi recuſauerint a tutela remoueãtur. h. d. ¶Not. ꝙ digi in ſummario. et habuiſtis hic idẽ. ℈. de procu. l. eum qui res. ¶No-

¶Sancimus. vide Bart. latius in l. ſi tutor pupillo. ff. de auto. tuto.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

q ☩ officium tutele ⁊ cure est necessarium.

Sed et si quis. Vide est nouus casus lite cepta si persona indigeat curatore ad litē illaz dabitur officio iudicis qui illi liti preest.h.d.et est casus nouus et singularis et menti tenendus.Sed per ☩ quem iudicem detur tutor ⁊ curator est dubium ª vt habuistis.ℨ.qui pe.tu.l.j.Tamen de curatore dando liti non videtur dubium quod potest dari autoritate iudicis qui preest illi liti ⁊c.

Personis. Ad curā eius qui tenetur pupillis postulare tutores pertinet vt tutores defensiones suscipiāt:vel si fuerunt remoti alij idonei constituantur.h.d.Nota. q ☩ ad officium matris spectat non solum quod dentur tutores sed qō legitime administrēt hoc est quod inuentarium faciant ⁊ iurent et similia.facit l.ij.ℌ.si mater.ff.ad tertul.Item no.ª istud est verum quod spectat ad solicitudinem matris in bis tutoribus quos ipsa mater petijt.In testamentarijs autem vel legitimis quod hoc ad solicitudinē matris spectet non reperio.ᵇ

Defensionem. Tutores et curatores nō debent satisdare sed possunt p defensione pupilli bona obligare.Nota.q ☩ legitimi administratores nō tenētur satisdare.Nota.☩ casum in quo per tutorē possunt immobilia obligari.

Omnem autem. Vide est nouus casus et singularis et multe tutele cassantur per hoc.☩ tutores ⁊ curatores debent specialiter ⁊ expresse tēpore quo creantur promittere qō defensionē subibunt.h.d.

Nota.⁊ tene menti ᵇ istum casum.Et si sic non reperies opponas exceptionē contra instrumentum tutele.Nota.q istud additur ad alia que requirūtur in tutela in.l.legitimos.ff.eo.⁊c.

His que. Licet tutoribus et curatoribᵇ fructus vendere sub ea estimatione qua a maiori parte communiter venditur.
Nota ergo ☩ q non habeat necesse tutor vel curator frumentū vel vinum reseruare:sed potest vendere cum vult:pro pretio tamen pro quo ibi cōmuniter venditur.Item videtur quod non habeat necesse frumentum vel vinum mittere ad alium locū. sed potest vendere in illo loco vbi habet pro pretio quo ibi cōmuniter venditur ⁊c.

De periculo tuto.⁊ cura. Rubrica.

Et qui notitie. Tutor datus causa notitie tenetur si vtilia pupillo tacuit vel fraudez cōmisit vel participauit solus cum tutores suspectos facere cessauit. boc dicit.Ad euidentiam scias q quidam sunt tutores dati causa notitie qui non administrant sed informant vel instruunt alios administratores qd facere vel gerere debeant.

Ad eos qui. Cum administrauit per prouincias vnus tutor de facto alterius non tenetur.h.d.

Heres pupillares. Tenetur tutor si culpa precessit casum: alꝫ non tenetur de casu fortuito.boc dicit cum.l.sequen.

☞ Quis presumit scire illud qō publice scitur.
Quis presumitur scire illud quod est sibi denūtiatum ad domū.

Si tutor. Ad eū qui se ignorat tutorem periculū administrationis nō pertinet.h.d. Ad querte ⁊ op.qō ignorantia nō presumat. vt.l.verius.ff.de pba.dicunt quidā q hoc ostendit admissus nō iussus.vide glo.ᶠ Istud est facile dicere.vel melius dicit glo.⁊ ista sunt tria notabilia dicta qō hic erat psumptio scientie.ideo qui vult probare ignorantiā probet eā.ista autē scientie psumptio contingit ex trib⁹.primo si interfuit testamento si erat publice notū:vel si fuit denūtiatum ad domū.⁊ vide glo.ˢ Nota.ergo ☩ q quis presumitur illud scire qō publice scitur.vt.l.si pupillus.ℌ.proscribere.de instituto.Item no.☩ q quis presumitur illud scire qō est sibi denuntiatū ad domum.ᵇ tenemenți:qz ad hoc iam millies allegani hanc.l.

Temporis. Post tutelam finitam periculum nō pertinet ad tutorem.h.d.

Quando ex facto tuto.vel cura.mino.agere vel conueniri possint. Rubrica.

Talia. Ex sententia non datur actio in tutorē vel curatorez officio finito:sed in ipsum principalem.h.d.

Et si tutores. ⁱ Ex stipulatiōe tutoris sup re pupilli querit actio pupillo.h.d. distingue vt in glo.quā vide ⁊ nota.

Sin rem. Ex ℨctu tutoris in vtilitatē pupilli tenet pupillus.Et differt hec.l.a prima: qz prima loquit de inia:hec de ℨctu.h.d.

Qui qui. Tutores ⁊ cura.ex administratiōe tenenť pupillo ex eoz facto als ei pupillo querit ac.

Et tutorem. Per tutorē nō queritur actio pupillo extra rem pupilli.

Si ex pluribus tuto.vel cura.omnes vel vnus agere p minore vel cōue.pos. Rubrica.

Bvno. Vnus ex pluribus tutoribus potest in solidū pupillum defendere.h.d.

Diuisum. Si administratio diuisa est p puincias tutores illius prouincie tantum cōueniendi sunt.h.d.Opp.de.l. inter.in fi.ff.de admi.tuto.Sol.vt ibi no.per Dyn.

De tutor vel cura.vectiga.condu. Rubrica.

Competēs. Qui tutelam gerit vel eius rationē nō reddit ad conducenda vectigalia non admittitur ⁊ si accesserit pena falsi tenetur nisi vtriq; idonee satisfecerit.h.d.
Quidam dicūt quod hic est vnus casus in quo in delictis admittit penitētia.Sed certe hic quando fiscoᵏ et pupillo satisfacit cessat doli psumptio in preteritum:vt plene digi in.l.qui ea mente.ff.de fur.querit vtrū ille qui cōduxit vectigalia publica iustam excusationē habeat a tutela.quidā dicūt q nō.dic vt diximus.j.de excu.tu.l.coloni ⁊c.

De tuto.⁊ cura.qui satis nō dedit. Rubrica.

Sinondum. Minores possunt a suis administratoribᵇ satisfactionē exigere q ficessauerint.pbi benť administrare.h.d.Opp.j. eo.l.iij.⁊ instit.de satisf.tu.ℌ.j.Sol. distingue.tutores quidam sunt testamētarij vel dati in testamento a iudice confirmati.⁊ isti nullo modo satisdant:quidā sunt dati ex inquisitione et isti non tenebantur olim satisdare.hodie vero omnes potius tenetur satisdare.ˡ vt institu.de satisd.tut. ℌ.pe.ita dicit gl.hic alibi distinguit ⁊ melᵇ in auth. vt qui ob.se perbi.habere res mino.ℌ.pen.et illam glo.tene menti ⁊c.

Et cum tutorem. Qui satisdat remouetur a tutela cum infamia si dolo fecerit:als sine infamia et in locū defunctorū alij debēt dari qui rationes preteritorū exposcent.

In dubiū. Tutores nō testamētarij debēt satisdare: als facta per eos non valeant.h.d.

Non omnium. Testamentarius ⁊ cōfirmatus nō satisdāt.ª Item ex pluribus testamentarijs ille in administratione preferť qui als satisdederit.h.d.habetis. ff.de testa.tu.l.testō datos.⁊ de admi.tu.l.iij.in gl.
☞ Scientia tutoris inducit pupillo ius deliberandi quod transmittit ad suos.
Scientia tutoris etiam qui non seruauit solennia inducit pupillo ius deliberandi vbi pupillus educari debeat.

Tutor. Hec est no.l.ª eam hoc anno allegani.Qui nō satisdedit nō potest administrare nec gerere nisi ea q̄ sunt tēpore periture vel nulluz preiudiciū periture.h.d.vide gl.fi.ª dic super vbo bonoz.p hoc videť casus in l.impuberi.de tuto.⁊ cura.da.ab bis.Nota.multum qō dixi in summario ex quo habes ᵇ arg imo casum ad questionem quā als pluries cōsului.primo cōsului q ☩ scientia tutoris inducit pupillo ius deliberādi qō trāsmittit ad suos beredes sm formā l.cū antiquioribus. de iur.deli.arg.p hoc in.l.seruit.ℌ.tutores aūt.de vsuca.Item cōsului scdo q ☩ sufficit scientia tutoris quāq; nō satisdederit vel inuētariū nō fecit ⁊ nihil de solēnitatibᵇ obseruauerit.Casus est hic.nā ius deliberandi est tēpore periturū:qz durat anno. vt d.l. cū antiquioribᵇ. Item qz hoc nō potest esse dāno sum pupillo:ergo nō requirit qō tutor implenerit solēnitatē.facit.l.tutor q repertoriū post pn.de admini.tuto.qō no.multū bñ. Et no.q meū motiuū fuit ⁊ in hac ciuitate fuit B anno pluries consultū. ℨa pnc.meū motiuū fuit.⁊ tetigi de B in.l.si duos. de re.du.reducā tibi ad memoriā.l.cuz antiquoribᵇ.

a Non satisdant. sed quid si erat tutor testamētarius a qui erat male fame ⁊ erat ignotus testatori.an B̄ poterit obijci vt teneatur satisdare. videtur q̄ sic in.l. liberto.ℌ.largius. ff.de annuis lega. ⁊ in.l.testato.ad fi. de admini.tuto.⁊ qō not.Bal.in.l.j.de cōfir.tuto.

b Tutor. ex quo babes.⁊ vide etiā Bart.in.l.tutor.q repertorium.in fi. prin.ff.de admini. tutorū et cum hoc transit Bar.hic.

De suspectis tuto.⁊ cura. Rubrica.

Tiberum. Tutor potest postulari suspectus durante tutela non ea finita.h.d.⁊c.

c Curatores.per Bart.in.l.senatores.ff.de senato.

Curatores. ᶜ Si curatores gerere cessant possunt remoueri vt suspecti.h.d.cuz l. seq. Vide hunc text.ibi ad eos tutela transferatur.facit ad q.de eo qui promisit dare scbum matrū cum pedona ex quo dat matrum cuz ea facta forsa seu regina.de qua hic per Dy.in qua posita sunt puncta subtilia ⁊c.

Etiam. Tutor testamentarius potest postulari vt suspectus. hoc dicit.

In postulandis. Mores potius ℌ diuitie in tutoribus spectantur.

Ieratis. Quilibet potest tutorem postulare suspecum ⁊ paupertas nō est insta causa suspicionis.sed est causa propter quā potest curator adiungi.h.d.Nota.ibi q paupertas est causa quare alius adiungatur ⁊c.

Cum quem. Pendēte causa suspecti nō potest tutor administrare.sed loco eius debet curator constitui.h.d.hec notabilis.l.sen casus.de hoc habes insti.eo.ℌ.si quis aūt. ⁊.l.quod si forte.ℌ.j.ff.de solu.⁊ dic vt digi.In contrariū facit extra de offi.⁊ po.iudi.deleg.c.venerabili.dic vt digi in.d.l.quod si forte.

Non suspectum. Tutela pendente tutore nō remoto non potť ratio administrationis exposci.h.d.

Suspectos. Remotus ob dolum est infamis: als secus.h.d.Vide glo.super ver.negligē tiam.Et no.ex ea vtrū lata culpa equiparetur dolo.dic de hoc in.l.in actionibᵇ.ff.de in litem iuran.
Item no.ibi q ex officio remouebatur nō accusatus.Not.ar.q condēnatus ex inquisitione nō accusatus nō infamatur.vt no.in.l.iij.ℌ.pena.ff.e. ⁊ ibi per Dy.quod Cy.videtur hic.et ego dixi als in.l.crimen.ff.de publi.iudi.⁊ ibi vide.

De eo qui pro tutore negotia gessit. Rubrica.

Etiam. Mulier que gerit vt tutrix pro tutela tenetur.h.d.

Non vtiliter. Exceptio qō quis non sit tutor potest opponi in quacunq; parte iudicij.hoc dicit.hoc intellige vt dixi.ℌ. de procu.non eo minus ⁊c.

Si mater indēnitatem promisit. Rubrica.

Quapotius. Mater que tutorem petijt ex falso illius tutoris non tenetur.h.d.

Quedam. Licet mater indēnitatem promisit pupillo actio contra tutorem decernitur.h.d.

Brutorem. Nec.l. quasi idez dicit qō prima. Mater que petit tutorez ex eius officio nō tenetur nisi hoc sit actum.

Si cōtra ma.volun.tutor datus sit. Rubri.

Si cōtra ma. Ex eo qs creatᵒ sit tutor ℌ mris voluntatem poterit remoueri.h.d.

Ut cause post puber.adsit tutor. Rubrica.

Utores. Cause iam cepte debet adesse tutor etiaz post tutelam finitam ante rationē et instrumenta reddi.h.d.

Ubi pupilli educari debeant. Rubrica.

Ducatio. ᵈ Pupillus educādus est apud matrē ad secunda vota non transeuntem:et quando de hoc est cōtentio iudicis determinetur arbitrio.⁊ onus alimētandi pupillū est necessarium.hoc dicit.

Tru nepos. Ubi pupillᵒ educetur est iudicis arbitrio.et de eo q debet pupillo succedere est insta suspicio.

De alimētis pupil.prestan. Rubrica.

Upillus. Tutor debet pupillo alimēta prestare ⁊ si negligat potest cogi etiam si questio status pendeat.h.d.

ℌ Cōsiliū qō qs faciat tazari alimēta pupillo.
Interest pupilli ne secreta sui primonij pandant.
Tutor an teneatur dare copiam inuentarij aduersario pupilli.

Quod plerunq; ᵉ Alimenta si a iudice tazata nō sunt tamen idonee facta a tutore imputantur pupillo:⁊ in dubio psumitur pupillus alitas a tutore.h.d.hec bona ⁊ no.ler.Dico q tu notes istam.l.primo cōsiliū est ☩ quod quis faciat tazari alimenta prestanda pupillo ne postea de hoc incidat in controuersiam.Scdo no.☩ q interest pupilli ne secreta sui patrimonij pandantur.qō not.⁊ tene menti qō est multum vtile ad.q.☩ vtrum tutor agens vel defendens debet facere aduersario copiam inuentarij.ᶠ

Cōs plerunq;. Et hunc text.not. alleg. Barto.in.l. antepe.ff.de condi.⁊ demon.
Copiam inuētarii.adde Bart. in.l.j.ff.de cur.bodā.⁊ clarius in.d. l.ij.quando ⁊ quibus quarta pars debe.⁊ videť velle per hūc teg.qō tutor excusetur facere inuentarium si inutile erit pupillo pandere secreta patrimonij sm angē.in l.ſi vacātia. in.iiij.colū.de bo. vacan.lib.g.et bartol.in.l.tutor qui repertoriuz. in.ij. char.de admi.tu.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

Et videtur q̄ sic: quia si non facit inuentarium nō potest agere vel defendere. j. ti. ꝑ. l. fi. ff. de admin. tuto. l. tutor. In contrarium videtur hec. l. quia nō debet pandere alteri secreta patrimonij pupilli: vt hic. & j. quādo et a quibus quarta pars debe. l. ij. breuiter als dixi. & dico q̄ debeat dari copia inuentarij quatenus sufficit partiri: vt per hoc sibi sit cautū. & ille habet legitimā personam standi in iudicio. dabitur ergo sibi copia inuentarij & omittetur apponi in copia res ex precepto iudicis totum aliud parti dabitur. vt arg. huius. l. & de edē. l. argētarius. ff. j. & l. j. ff. ti. j. in fi.

¶ Arbitrium tutele. Rubrica.

Tutor. Cōtracta administratio post finitā tutelam venit in actionem tutele.

Veteris iuris. ᶜ Hec est bona. l. breuiter hoc dicit. Confessio tutoris erronea circa patrimoniū pupilli sibi nō preiudicat nisi in inuētario scribi fecerit: tūc em̄ ꝑbatio in cōtrariū non admittit. h. d. ¶ Not. hunc casum q̄ tutor ponit in inuentario q̄ sibi preiudicat.

Illo etiam. Tutor non potest administrare nisi facto inuentario sibi decernatur administratio nisi per testatorem fuerit remissum: & tutor qui non fecit inuentarium remouetur: vt suspectus. de quo dic vt. l. si tutor. ff. de suspec. tuto. h. d.

¶ De diuidenda tutela: & pro qua parte quilibet tutor &c. Rubrica.

Si post. Tutor non tenetur ex facto contutoris idonei tempore tutele finite. h. d.

Si diuisio. Administratiōe nō diuisa vel diuisa a se ipsis quilibet tenetur insolidus. Ea diuisa a testatore vel iudice quilibet tenetur pro parte sua nisi in casibus hic expressis. h. d. materiā istam plene examinaui. ff. de transac. l. j. & ibi dixi.

Licet cōuentione. Prius conueniendus est gerens q̄ is qui non gessit.

¶ De in litem iurando. Rubrica.

Aduersus. Aduersus heredes tutoris iuratur in litem ob dolū suū tantum. Item ob dolum tutoris verum non presumptum nisi cum tutore lis fuerit cōtestata. hoc dicit toto titu.

¶ De heredibus tutorum. Rubrica.

Heredes tutoris Heredes tutoris tenentur de dolo & lata culpa etiā non gerentis vel a se non exigentis et de dolo suo proprio. h. d. totus titu.

¶ Si tutor non gesserit. Rubrica.

Certum est. ᵇ Tenetur gerēs si ei potest negligentia imputari cur cō tutorem suspectum non fecit et libertus nō potest patronum accusare: sed iudicis officiū implorare. hoc dicit. ¶ Per istam. l. dicunt glo. nostri q̄ licet accusatus et damnatus sit infamis: tamen inquisitus condemnatus non est infamis per bāc. l. vbi vides q̄ libertus nō potest accusare: quia patronus infamaretur tamen potest implorare q̄ iudex inquirat. et sic patet q̄ non infamat. ita dicit glo. in l. iij. §. pena. ff. de suspect. tuto. et igit glo. §. de suspec. tuto. l. finali. quod dic vt dixi in. l. infamem. ff. de public. iudi. facit quod notatur in. l. prima. §. de mo. mulc.

¶ De vsuris pupillorum. Rubrica.

Tutorem. Qui pecuniam pupilli in suos vsus cōuertit ad vsuras tenetur. h. d.

Ius. In actione tutele etiam pro eo quod quis debet pro contutore veniunt vsure.

Si pupillarem.

¶ Veteris iuris. Ad intellectū huius. l. vide q̄ not. Bal. in. l. testium. in. j. col. §. de testi. et hoc est speciale fauore minoris &c Bal. in prin. plus val. quod agi. dic tamē quod si pretor vidit damnosam esse remissionem inuētarij nō sequitur voluntatem. vt in. l. in cōfirmando. de cōfir. tuto. & an inuētariū heredis possit remitti per testatorem. vide late per bal. in. l. fin. §. cū igitur. j. de iure delib. adde ad hāc l. videndū bal. §. cclxxiij. §. ij. li. And. sicul. §. li. lxix. Jo. andr. in addi. ad Spe. in tit. de istr. editio. §. dicto. circa pn̄. quovero ad apostillā vide Angel. cōsi. clxxv.

¶ Andre. Poma. ¶ Adō huic apostil. ibi quod not. bal. & ita vult glo. hic cui addo gl. in l. confiteri. ff. de iure codicil. a me pōderatam circa q̄ vide Bart. §. cc xxxij. ro. §. fi. cij. & imo. consi. lxxv.

¶ Certum est. de materia huius. l. vide bar. in. l. j. §. de trāsac. vbi banc. l. allegat.

¶ Andr. Pomate, a
a ¶ Nomina. in fi. vide Jmo. consil. lxxv. colū. j. in fi. & seq. & Ro. cccxiij. col. pen. in. vij. dubio. vbi loquitur etiam in nego. gesto. & ibi ponit qd iuris quando tales haberent rem cōmunem cuz pupillo & ad declarationem huius. l. & similiū vide plene Ang. consil. cccxj. vbi plene ponit quādo alicui possit iputari q̄ non exegerit nomina debitorum.

b ¶ Si defunctus. Ad istuz tex. adde l. si creditores. j. fi. de separa. bo. facit ad ea que dixi in. l. diuus. de bo. damna. & vide per Bal. in. c. j. de contro. inter do. & vasal. in vsib⁹ feu.

c ¶ Andre. Pomate,
b ¶ Si defunctus. vide ad istam. l. si defunctus, alleg. per Feli. in. c. scribebam. colū. ij. de presumpt. et vide aret. cōsi. xxxi. col. j. in fi. & alex. cōsil. lxxij. col. fi. volu. ij. vbi dicit regulariter q̄ licet aliquis administret bona alicuius q̄ tamen non presumit ex bonis eius acquisiuisse. & consi. xiij. in fi. vol. iij. & pl. col. fi. eo. vol. vide etiā Prepo. in tit. de feu. guar. in prin. col. iij. b

Mo nina. a Jn exigēdis nominibꝰ debitoris tutor de dolo & lata culpa tenet. h. d. ¶ Not. q̄ † in dubio pupillus presumitur alius a tutore. Contra ad actionem consequendā nō sufficit esse factum nisi probetur a quo. vt. l. ij. de cōdi. & demon. & l. cum seruus. de verb. obli. et ibi per Ly. sed respondeo in his † que aliquis tenetur facere & non possunt fieri sine sumptu factū in dubio presumit ab eo qui tenebatur facere vt hic. Jn his vero in quibus non requiruntur sumptus procedunt contraria. Et per hoc dixi semel in questione de facto. Testator † iniūxit q̄ faceret heres depingi quādam figurā in aliquo loco sub certa pena requirit & depicta non apparet per quē. Respōdeo q̄ in dubio presumitur facta ab herede qui tenebatur facere. arg. huius. l. in fi.

Orator. Curator potest eligere an petat emptum ex pecunia sua an petat pecuniam. d. o.

Eam qui. Ex eo quod minor consequitur a tutore indiscrete a paterna hereditate abstinente non potest a creditoribus conueniri. hoc dicit.

Omnes tutores. Si plures habent vnam causam omnes apud eundem iudicem sunt vocandi. h. d.

Eam interdicte. Est in electione minoris approbare venditionē indebite factam. & pretium iustum a tutoribus petere & potest prius conuenire tutorē vendentem. et postea alios cōuenire: nec est hoc a principe impetrandum quia a iure communi conceditur. hoc dicit. ¶ Not. q̄ prece frustra petitur quod de iure communi conceditur &c.

Quicquid. Jn actione tutele & utili nego. gesto. venit dolus lata culpa & leuis. hoc dicit Habes hic vnam questionem quam vide quam habes hic. et habuistis. §. de administra. tuto. l. pupillorum. Et ibi etiam glo. hic tamen tractatur per Ly.

Tutores. Actio tutele nō prescribitur longo tēpore. hoc dicit.

Tutorem. Actio tutele competit contra tutorē non contra eum cui tutor indēnitatem promisit. h. d.

Si defunctus. ᵇ Que tutor quesiuit in dubio ex bonis pupilli quesiuisse non presumitur. h. d.

a ¶ Si pupillares. a vide late Ro. cōsi. cccxix.

b ¶ Falsa. aduerte ad materiā huius tituli in practica q̄ sepe multos vidi errare. q̄ q̄ vis te excusare debes facere dare tutorē pupillo vel adulto q̄ in hac cā trāsactionis eū defendat. in fi. de aut. tut. §. si ats q̄ q̄ snia lata sit ꝫ indefensos nō teneret ipo iure. l. ꝫ pupillū. in prin. l. acta. §. fi. de iudi. hoc est q̄ not. sentit gl. in l. j. ti. j. seruatis tpibus. de quib⁹. l. l. plene ff. & instī. eo. tit. et hoc sequit̄ mathe fi. i suis notabilib⁹ notabili. cxliij. & de teg. l. l. cū inyna §. j. ff. de appella.

Si pupillarem. a Si tutori nō pōt imputari culpa non debētur vsure pecunie. hoc dicit.

Pupillus. Hec est bona leg. & le gitur duob⁹ modis. Et sm̄ vnā lec. breuiter & notabiliter dicit. Reus nō potest cogere actorē agere. Sz pōt petere vt sup suis defensiōib⁹ testes ad ppetuā rei memoriā examinent. h. d. scōm aliā lec. breuiter hoc intēdit. ¶ Actor non pōt cogi agere: sed ex cā pōt sibi statui tps infra q̄ agat vt postea nō audiatur. h. d. ¶ Nō. scōm primā lec. & nō egeat de mente tua q̄ ex pte tutoris vel actoris nō pōt peti vt examinent testes ad ppetuā rei memoriā nisi cū dubitatur de morte testiū vel eoz absentia diuturna. vt l. in. l. aquilia si sol etiū. ff. ad. l. aql. & est teg. ex̄ vt lit. nō ꝫtest. q̄n frequēter. Ex parte ꝫo rei q̄ nō est in fui potestate q̄n agat pōt peti vt examinent testes ad eternā rei memoriā q̄cunq̄ hic est casus hic. & §. de testib. aut. si vero aliqs. & ibi plenius dicam.

¶ De fideius. tutorū seu curatorum. Rubrica.

Ligere. Simul & semel nō pōt agi ꝫ plures insolidum. h. d. hec notabilis leg. ¶ Vide gl. super verbo agi quam not. q̄ dicit ago ita q̄q̄ exigas: quia per hoc q̄ daretur libellus ꝫ duos reos insolidū protestando q̄ vna ex actio sufficiat q̄ iste libellus valde bene procedat: q̄ nō est mee intentionis exigere insolidū a duobus. & ita tz gl. ff. man. l. mandato titij. §. paulus respōdit pro quo facit. ff. de verb. obli. l. in executione. §. insolidū. et. j. de duobus reis. aut. hoc ita.

Mo est. Solutio tutoris liberat fidei iussorem. Et si principalis soluit partē: fideiussor in residuo potest conueniri.

¶ De contrario iudicio tutele. Rubrica.

Si pro iudicato. Post solutionē non pōt peti cessio nisi ideo fuerit solutuz vt cedatur.

Si non ex propria. Quando q̄s nō ex propria culpa dānat contra tutorē habet beneficiū cessionis & vtilis actionis.

Si pater. Successio nō confundit actionē nisi pro ea parte pro qua succedit. ¶ Not. q̄ pōt q̄s esse tutor sui priuigni. simile habes. ff. de adop. l. nōnunq̄. & l. l. nōnunq̄. de cōsef. & l. l. j. §. q̄ obseruari. & de iura. calū. vbi habuistis bonā gl. & not. banc. l. tu q̄ sedes ad banchū maleficiorum.

¶ De autoritate prestanda. Rubrica.

Veterem. Si sunt plures tutores in quolibet actu vnius autoritas sufficit nisi in eo per quē finitur tutela. h. d. ¶ Nō. hūc text. vnde sumit regula iuris. q̄ oēs tangit &c.

¶ Quādo tutores vel cura. esse desinunt. Rub.

Si curatores. Tunc finitur officiū adiuncti q̄n finit officiū ei⁹ cui adiungit. h. d. ¶ Not. hn̄ istū casuz facit ad hoc. ff. de tute. l. solēt. q̄ habuistis not. p gl. in. l. neq̄. §. de procu. h. d.

Tutores. Voluntate pupilli non finit tutela. h. d.

Tadecoram. Etate nō aspectu corporis finitur. h. d.

¶ De tutore seu curatore. Rubrica

Si sui iuris. Tutor pōt administrare tutelā p actorē non p. procuratorē. h. d. de hoc dic vt habuistis. §. de procu. l. neq̄. &c.

¶ De excusationibus & tēporibus earum. Rub.

b **Falsa.** ᵇ Spado nō excusat a tutela. hoc dicit.

Si curatores. Curator generaliter datus tenet etiā de bonis q̄ sunt ex prouinciam nisi de his fuerit excusatus. h. d. ¶ Oppo. q̄ qs nō possit dare curatorē bonis que sunt extra pūncia suā. vt. l. pupillus. ff. de tu. & cura. ab his. ¶ Cuius timore dicit glo. intellige q̄ hic fuit datus a principe vel ab alio eius mādato & sic fuit datus ab eo qui hz iurisditionē in prouincia. Tu potes dicere forte & melius sufficit q̄ quis habeat iurisditionem in persona adulti sicut dicimus de tutore q̄ sufficit q̄ iudex habeat iurisditionē in persona pupilli vt possit dare tutorē & cura. pupillo cuius administratio pertingitur ad ea bona etiā alterius pūncie: vt habuistis no. §. vbi pe. tu. l. j. & ff. de tu. & ra. distra. l. ij. §. fi.

Excusationis. Si ingenuꝰ detur tutor: liberto pōt excusari. ¶ Item sne qua excusatio reprobāt debet acquiesci nisi fuerit appellatum. appellatum. h. d.

Nobilissimi. Si aliqs creat curator vgoz ignorās hz excusari vt in penā senatus nō incidat. h. d.

Libertos. Liberti a tutela vel cura filiorū patroni nullā habent excusationem.

1 Respublica an habeā locō pupilli.
2 Tempus excusationis est duplex.
3 Tempus anni q̄ hō datur executorib⁹ iuxta epi q̄sti tutionem intelligit a die scientie.

Quinquaginta. Tempꝰ excusationis currit a tēpore scientie & iniuria sa snia nocet nisi fuerit pronocatus. h. d. vide glo. in. l. precedenti. super verbo administrauerit. Jtē not. banc glo. in eo q̄ dicit. nota. arg. q̄ clericus qui hz beneficium &c. sine in eo q̄ dicit glo. & ipi loco pupilli. & fic videt dicere ꝫ q̄ respublica habetur loco pupilli: licet dixerim in. l. respublica. §. ex quib. cau. ma. quod habetur loco minoris. et dic. vt ibi dixi vobis. et adde istam. ¶ Item opp. de. l. quinquaginta. ff. eo. So. duplex est tps. quoddam est tempus quod datur ad proponendū excusationem. & istud currit a tēpore scientie vt hic. q̄ dam quod datur ad prosequendū: & istud a tempore nominationis vt. l. cōtra. ¶ Contra hoc oppo. glo. quia scōm hoc possibile erit quod primo curreret tempus ad prosequendū̄ tempus ad proponendū. quare dicit glo. subaudiendū est in. l. contra ad proponendū a die nominationis scil. & scientie. † Et vide gl. quā not. propter cōstitutiones episcoporum ᵈ que dicūt q̄ fideicommissa. & executores teneantur exequi infra annū a die mortis testatoris debet intelligi. & subaudi & scientie. vnde si ignorāt non currit tēpus anni per banc glo. quod bene no. hoc dicit.

Ecta tutela. Debitū vel creditū non est cā excusationis tutele. Tu hoc corrigitur p aut. minoris. §. qui da. tu. pos. h. d.

Doloni. Doloni fisci nō babēt excusationē a muneribus.

Rater. Monoculus non excusat a tutela vel cura. h. d.

Factores. Exactor tributorū durāte tpe exactionis a tutela vel cura excusatur.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Volûtarie. per vnû actû ℞iû non perdit qs priuilegiû. adde bart. i.l. fi. de cõsti. pn. tñ si qs se imiſceat ad a ministrationi pdit priuilegium ad ministrationis tu tele. l. ij. ℈. ti. j. Idõ bal. cõſi. gcv. lib. j. do. car. cõſil. cxxx.

↪ Andr. Pomate.

b ¶ Seueriter. viõ ad iſtaz pulchre p b barb. conſil. clvij. col. j. ℈. ij. vol. i.

c ¶ Eſt nulla. fallit i ſnia lata p liberta te qz illa valet. l. ſi duo. ff. de dolo. ſed quid ſi lata ſnia fit aduerſus eccleſiã. dixi i. l. reſpublica. ex gb. cau. maio. et no. do. abb. in. c. liz de. pba. ℈ viõ imo. in. l. ſi is ad quẽ. de acq. here. ℈ p eũdẽ in. c. cũ bertoldus. in ver. quartus ca ſus. de re iudi.

b ¶ Orationis. ſz in ſurdo et menecapto. vtruz ſemper egeãt curatore. vi de bar. i. l. cui eoꝝ. ℣. ſi. ff. de poſtliã. ℈ ibi dixi qd in mẽte capto ℈ furioſo. Ex oppoſito ex hac. l. limita gl. nota bil. qꝫ priuilegia cõpe tẽtia pupillo extẽ dunt ad furioſum ℈ prodigũ cui bo nis eſt interdictũ ℈ al ibi non reperit. ſimile in priuilegijs tñ põt induci p ſi mili id qõ no. in. l. marcellus. de fide iuſſo. ℈ in. l. inter dũ. in fi. gl. mag. õ cõdi. inde. ℈ ita di cit bal. i. c. ij. de bñ ficio fratris. ℈ iſtaz gl. etiã, ſequit bal. in. l. iubemus. i. ij. qõ. de ſacroſan. ec. c ℈ iõ p hãc gl. dicit bal. in. l. ſi. circa pn. ℣. in qui. cau. in in te gr. reſti. qõ bñficiũ illius. l. vcz qꝫ i minoꝝib⁹ nõ currit ꝓſcriptio extendit ad furioſos ℈ pdi gos. et hoc expſſe tz glo. ℈ bal. hic. ℈ adõ bal. in. l. ij. ℣. ſi a pupillo. ſi fi. ℈ ibi eſt tex. ℣. pro emp. ℈ bal. in. l. infantis. i ij. q. ℣. qui admitti. ℈ ibi dixi qõ reſti tuit in integr. ſicut minoꝝ. de quo per bar. in. d. l. marcel lus. et adde hic. l. q

¶ Teſtamento. Tutoꝝ teſta mẽtariꝰ aſtrictus gitur ad gerenda bona etiã exꝑ puinciã cõſtituta niſi ob hoc ſe excuſauerit. po terit tñ ex cauſa curatoꝝ ſibi adiungi. b. d.

¶ Volûtarie. a Iſta eſt notabilis. l. ℈ fuit repeti ta vltra montes. ℈ Ly. hic ponit repeti tionẽ ꝑe. bxeuiter. b. d. Per vnû actũ cõtrariorum nõ pdit quis priuilegium in aliꝭ. b. d.

¶ Ecſenatoꝝ. Liberti nõ ba bent excuſatio nẽ a tutela iõ qz gerũt negotia patronoꝝ niſi in vno liberto ſenatoꝝ negotia gerente. b. d.

b ¶ Queriter. bQui noĩat aliquẽ ad iniuriã vt eũ re dimi faciat crimialr puniet. q noĩat vt veꝛet ad exꝑſas ciuiliter tenetur. b. d.

¶ Quamꝝ. Licet illud ſup quo ꝓn cipaꝝ litigatur inter eat tñ lis oz, ꝓpter acceſſoria termiari. b. d

¶ Jvt allegas. Propt̃ litem maioris partis bonoꝝ poteſt qs a tutela excuſari. b. d.

¶ Jlicet orationis. Licet ſi aliquis dat curatoꝝ vgoꝛi põt ℈ oz excuſari. b. d.

¶ Utores. Al creatiõe tutele vel excuſatio ꝓponit. Jtẽ debitũ vgoꝛis vi rũ a tutela non excuſat. b. d. Sũmarius ꝓdictus ꝓcedit put babes in tex. tue. Si babes in tex. ſue. debes dicere in ſcõa parte ſummarij et inopia pupilli non excuſat tutoꝛem. b. d.

¶ Uſiratam. Debitum a ma tre pupilli tutoꝛi eius non ꝓeſtat excuſationem. b. d.

¶ Urator. Si creatur curatoꝛ qui ꝓius fuit tutoꝛ iuſte ex cuſatur. boc dicit.

¶ Uod res. Communio rerum a tutela. dic vt dixi in aut. min oris.

s ¶ Jtutoꝝ. Id tutoꝛẽ excuſatũ nõ pertinet periculũ. b. d.

¶ Emancipatis. Per magnã litem cum ſoroze tutoꝛis põt tutoꝛ excuſari. b. d.

¶ Epoſitos. Conſiliarij ꝓncipis excuſantur a tutela vel cura. boc dicit.

¶ Si ex ſal. alle. tutoꝛ fuerit excuſatus. Rubri.

¶ Jabſentibus. Excuſatio conceſſa ob falſas allegationes tutoꝛem nõ releuat. b. d. ¶ Not. qõ eſt ſpe ciale in minoꝛe qꝫ ſnia lata ex falſis al legationibꝰ eſt nulla c ipo iure. Jn aliꝭ reſcindit per reſtitutionẽ: vt vidiſtis. ℣. ſi ex ſal. inſtru. quaſi p oẽs illas leges.

¶ Utores. Poſt ceptã adminiſtra tionem fruſtra ꝓponit excuſatio. b. d.

¶ Jvt ꝓponis. Iſta lex qõ prima. Excuſatio habita ambitione nõ prodeſt.

¶ Si tutoꝛ vel cura. reipu. cauſa aberit. Rubri.

¶ Ui tutores. Qui abeſt cã rei publice excuſat a tutela ℈ nõ poſtea. b. d.

¶ De excuſatione veteranoꝝ. Rubrica.

¶ Ui. Ueterani excuſantur a tutela niſi filiozum cõmilitonum ſeu ꝙueteranoꝝ. b. d.

¶ Qui numero liberoꝝ. Rubrica.

¶ Ui ad tutelã. Numerus liberoꝝ ſim di uerſitatẽ locoꝝ a tutela excuſat ℈ filij de functi nõ computanꝝ in numero. b. d.

¶ Qui etate ſe excuſant. Rubrica.

¶ Pater. Etas ſeptuaginta annoꝝ excuſat a tutela. b. d.

¶ Qui numero tutelarum. Rubrica.

¶ Jtres. Tria onera tutelarum non affectata ꝓeſtant excuſationem ab his et in his que ſunt diuerſi generis et que non ꝓ ſunt ſingula multa iuuant. boc dicit. ¶ Not. hunc tex. ℈ ſigna tibi ibi: ſed imperfecte ꝛc. f qui facit ad multa: magime ſi habeo teſtem vnum ℈ famam qꝫ non ſit plena ꝓbatio ℈ ſimilia. dicam tibi forte in. l. in bonefidei. ℣. de iureiur. ℈. ff. eo. ad monendi. dante deo.

¶ De curatoꝛe furioſi ſeu prodigi. Rubrica.

¶ Uratores. Cauſa accidẽtalis inſpicitur d emũ cã naturali finita. b. d.

d ¶ Rationis. dQuod cõſtitu tũ eſt ꝓhibẽdis alienationibꝰ rerum oĩm extenditur ad res furioſorũ. b. d. ¶ Not. hanc l.ᶜ qꝫ leges loquẽtes de minoꝛibus ℈ eoꝝ fauoꝛe extendũ tur ad furioſos ℈ mẽtecaptos. b. d.

¶ Jpater. Filij poſſunt petere pa tribus mẽtecaptis curatoꝛem qui habebit legitimã adminiſtra tionẽ. boc intẽdit in ſumma.

¶ Um repudiãte. Mater filie ſuroſe cõcedere curatoꝛem nõ poteſt. b. d.

¶ Elucrum. Emancipatus põt eſſe curatoꝛ legitimus fratris ſui. b. d.

¶ Um aliꝭ. Hec eſt bona. l. bonus. Iſta ſnia cauſa. Curatoꝛ furioſi ceſſat ab adminiſtratione tpe oĩu cidi interualli ℈ eã reaſſumit reuertẽte furoze. b. d. tene mẽti banc. l. notabilẽ ad multa.

f ¶ Um furioſus. fPater eſt legitimus adminiſtratoꝛ filij furioſi. b. d.

¶ Jnautẽ parentes. Pater põt furioſum inſtituere ℈ ei exẽplarie ſubſtituere et furioſo filio ſuo querit paterna hereditas nõ extraneoꝝ ſed oz perſcuratoꝛẽ peti bonoꝝ poſt. b. d. vide gl. ſup verbo pio antiquo. ¶ Not. qꝫ per bonoꝝ poſ. ſtab. ꝓpter ſolam agnitionẽ irritatur teſtiõ ſicut p ſolã agnitionẽ habetur bo. poſ. nõ tñ requirit ſolẽnitas pro ꝓria ℈ debita in querela. dixi tibi. ℣. quoz bo. l. j.

1 ¶ Si eſt datus curatoꝛ furioſo ſine ꝑſentia epi qꝫ valeat datio.

2 Nec lex an ſit de quinquaginta deciſioni bus cõpi latis poſt inſtitutiones.

3 Conſuetudo non approbauit banc. l. nec. l. de crea tionibus.

¶ Sed cum antiquitas. Cu ratoꝛ furioſi teſtamẽtarius nõ oz ſatiſdare ſed oz ſo lenniter iurare inuentariũ cõficere. Curatoꝛ vero legitimus vel datiuꝰ tenet ſatiſdare ſi nõ eſt idoneꝰ facultatibꝰ. Jtẽ datiuus eſt dãdus forma tradita hac. l. h. d. ℣ Jã Julius datus fuit curatoꝛ furioſo ſi ne pñtia epi ℈ priuatiꝛan valeat. bxeuiter determi nari qõ valeat in iſti. de cur. ℣. furioſo. vbi ſoli ꝑſi di pmittit ℈ liber inſti. fuit factus poſt. C. vt ꝓz in

2 ꝓoe. inſti. ℣ Et ſi dicis mihi bec. l. ℈ de creationibꝰ. ℣. de epiſ. neꝛ. et ibi bal. de rebus eoꝝ. vbi ẽt de ꝓdigo ꝓbat. ℈ idẽ tenet bart. et imo. ibi in pn. vbi dicit hãc gl. ſingu.

↪ Andr. Pomate.

e ¶ Nota banc. l. viõ barb. cõſi. clij. col. vij. vol. j. ℈ anch. v. col. ſi. vbi p no. hic dicit qꝫ ſicut pupil lis et minoꝛibꝰ nõ currit ꝓſcriptio durante pupillari etate ℈ minoꝛi ita ẽt nõ currit furio ſis durãte furoꝛe.

↪ Andr. Pomate.

¶ Cũ furioſus fi lio ergo famil. non daꝫ curatoꝛ qõ in tellige qñ datur p ſone ſed vbi daret rebus vel ad certũ actũ tunc bñ põt conſtitui ita dicit gl. in ℣bo hereditã ti in. l. ſi. ℣. ſinautẽ. ſcõ. j. de bo. qꝝ lib. de qua ale. ℣. l. liz. in. ij. col. volu. ij.

a ¶ Uenditio. no. p petuo qꝫ in rebꝰ qꝫ nõ poſſunt ſine de creto alienari non ſufficit habere licẽ tiã a iudice niſi in deꝛ declaret cãm quare alienet. glo. eſt no. in. l. ij. ℣. tt. j. vf. pbari in. l. leg qꝫ tutoꝛes. ibi. pbatio nũ cauſe. ℣. de adꝛ mi. tu. ℈. j. eo. l. minoꝛũ. ℈ vide Bal. i l. ſi j. eo.

b ¶ Nec obligari. vnũ tñ no. qõ bal. in. l. õ fideiuſſo. ℣. de trãſ actio dicit qꝫ minoꝛ ꝛgv. annis põt re mittere ſpem quã bz ad imobilia ſine decreto iudicis p illũ tex. qꝫ dicit alibi non reperiri clariꝰ facit. l. ſi ꝑr. ℣. qñ mu. offi. tut. ℈ et bũc tex. no. alle. bal. i. l. preſes. ℣. de trãſac. qꝫ ſicut in ℣ etu regrit decretũ. ita ẽt in diſtractu qõ not. ℈ et dicit qõ in feudo cõpromiſ ſo regrit iterpoſi tio decreti ſi fit de re imobili. Adde tñ qõ in obligatio ne bonoꝛũ pupilli quã tutoꝛ põtat ꝑ cautione litis õ in dicio ſiſti vel iudi catũ ſolui nõ regri tur ẽtetũ iudicis in minoꝛe.

c ¶ Predioꝛũ. in fi. vide qõ no. bar. in l. ſi cũ dotẽ. ℣. j. ſol. matri. hic contra.

d ¶ Si qdẽ. decretũ iudicis nõ impedi tur reſtitutione fal lit ſi in decreto eẽt tazata eſtimatio rei vẽdite ſm glo. no. ibi bar. in. l. preꝛ toꝛ ait. ver. pmittit de minoꝛibus.

e ¶ Formare libellũ ſtota practicã re ſcindẽdi vẽditionẽ factã a minoꝛe. Et adde bar. in. l. fine herede. ℣. interpo fito. ſed bal. hic ℣.

↪ Andr. Pomate.

f ¶ Ergo qꝫ ſz. de iſta materia vide aliꝫ ꝑ Jaſ. i. l. ſi moza. ff. ſol. ma. ℈ lati⁹ Feli. in. c. paſtoꝛalis. co. v. exꝑ de reſcri. ℈ viõ Anch. in. c. canonũ ſtatuta col. lxiij. õ c conſti.

¶ Talitraqꝫ. Hereditas furioſo delata põt ꝑ procuratoꝛẽ agnoſci: vt ſi furioſus ad ſanã mentẽ pernenerit poſſit ſibi eã retinere ſiue reſpuere. ℈ ſi in furoze deceſſerit ad heredes furioſi nõ tranſit. ſed legata et fideicõ. fine dubio acquirunꝰ ℈ tranſmittuntur.

¶ Jnautem. Curatoꝛe defuncto alius eſt creãdus forma ℈ oꝛdi ne antedictis.

¶ De predijs et aliꝭ rebus mino. ſine decreto nõ alienan. Rubrica.

a ¶ Enditio. aProhibitio alienationis rerum minoꝛũ non extenditur ad alienationem neceſſariam. b. d.

¶ On eſt vobis. Quod ipſo iure non tz nõ põt reſcindi p reſtitutionẽ. ſecus ſi tz et pupillus decipiatur. b. d.

¶ Um emancipatis. Etiam pater curatoꝛ nõ põt bona filiozũ alienare ſine decreto.

¶ On ſolum. Nullo tit. poſſunt immobilia mino ris alienari ſine decreto ℈ minoꝛ reuocãs debet reddere qõ accepit.

¶ Ti ſi preſes. Decretũ interpoſitũ ex falſa cã nul lius eſt momẽti. b. d.

¶ Jnozum. Non ſufficit cauſam allegari per li bellum. ſed debet coꝛam iudice perfecte ꝓbari.

Actiones iudicanꝫ inter mobilia ℈ immobilia reſpectu illius qõ venit in obligatione.

¶ Jad reſoluẽdam. Sicut minoꝛ nõ põt alienare imobilia nec obligariᵇ de alienãdo. b. d. ſm lectu. glo. bonam. ℈ veram ſcõm boc babes hic caſuz clarum † quod actiones iudicãtur inter mobilia ſeu immobilia reſpectu illius qõ in obligatione venit ℈ in ipſa actione: vt hic vides tex. qz minoꝛ nõ põt alienare ita nec ꝓmittere aliquid immobile. de boc vidiſtis. ℣. ſi aduer. trãſac. l. j. ℈. l. ij. ℈. l. iubemus. ℣. j. in fi. ℣. de ſacroſan. eccle.

Immobilia minoꝛis etiã exꝑ cauſa dotis non alienanꝫ ſine decreto.

¶ Recia. Exꝑ cauſa donationis ꝓpter nuptias immobilia nõ poſſunt alienari ſine decreto. b. d. ¶ Nota ergo qꝫ exꝑ cauſa dotis vel donationis ꝓpter nuptias immobilia ſine decreto nõ poſſunt alienari. vidiſtis in. l. lex que tutoꝛes. ℣. de admi. tu. b. d.

¶ Ti ſi is quem. Licet alienatio ſit prohibita fauoꝛe minoꝛis: aliꝫ tamẽ poſſunt ob ligari et eoꝝ res obligare. b. d. ¶ Oppo. ſi non valet ꝓincipale non valet acceſſoꝛium. vt. ℣. de le. l. non dubium. Sol. ibi dixi ℈ plenius dixi in. l. cum lex. ff. de fideiuſſo.

Minoꝛ qui vendicat alienata qñ et quid ba beat ꝓbare.

¶ Rediozum. cMinoꝛ vendi cans iure alie nata tenetur reſtituere ꝓtium quatenus ꝓbatur in eius vtilitatẽ cõuerſum. b. d. Videtur ergo † qꝫ iſte qui vult cõſequi ꝓtiũ debeat ꝓbare in pupilli vtilitatẽ eſſe cõuerſum. Sed contra imo minoꝛ oz ꝓbare ſe pecuniã perdidiſſe ℈ ſe leſum eẽ vt. l. an poſtea. ℣. ſi minoꝛ. ff. de iureiur. Sol. gl. valg de notabilꝰ qñqꝫ ℣ctus eſt nullus. ℈ tũc aduerſarius minoris oz ꝓbare ipm eſſe locupletatũ hic eſt caſus hic. qñqꝫ eſt ℣ctus aliqs ſz petiꝰ reſcindi tũc ipſe minoꝛ ꝓbare oz. hic eſt caſus in. l. cõtra. Fallit in feneratore. vt. l. j. ℣. ſi aduer. cre. ℈ ibi plenẽ dixi. Ratio eſt qꝛ vnuſquiſqꝫ oz ꝓbare cauſam ſeu id quod eſt cauſa ſue intentionis: vt ibi dixi.

1 ¶ Si minoꝛ agit ad alienata qñ per reſtitutionẽ ℈ quando alia actione ipſi ſuccurratur.

2 Dictio tazatina poſita in lege exꝑditur ad alios caſus ſimiles virtute aliarum legũ.

3 Immobilia minoris ob famẽ cũ decreto alienanꝫ.

d ¶ Jquidẽ. dDec eſt notabilis gl. ſi alienatio eſt nulla nõ eſt neceſſaria reſtitutio: als põt peti per reſtonẽ reſcidi. b. d. Tene mẽti

1 qz iam fecꝭ de facto. ¶ Quero ad qd dabitur reſtitutio. videte dñi reſtitutio illud reddit qõ abſtulit leſio. vt. l. j. ff. de minoꝛi. ℈ l. qõ ſi minoꝛ. ℣. reſtõ. co. ti. Nũc ad ꝓpoſitũ qñ minoꝛ eſt deceptus in eo qõ vẽdidit: qꝛ nõ expediebat ſibi vendere tũc reſtituit aduerſus venditionẽ vt reſcindaꝫ venditio vt ipſe habeat rẽ ſicut ſi nõ eſſet facta vẽditio p tu. ℣. ſi aduer. ven. qñqꝫ eſt leſus in eo quod male vẽdidit: qz bene expediebat ſibi bene vẽdere: ſz debebat vẽdere pretio cariozi. tũc reſtituitur in integrum vt pretiũ ſuppleaꝫ: nõ vt vẽditio reſcindaꝫ. ita põt p bari bic. ℈ probaꝫ in. l. ſi res. ℣. j. ff. de iure do. qñqꝫ minoꝛ eſt leſus non in eo quod vendidit nec in eo quod male vẽdidit: ſed in eo qõ pecuniã acceptam cõſumpſit tũc reſtituetur aduerſus ſolutiones per tit. ſi aduer. vendi. ℈ per boc habes quõ debes foꝛ

e mare libellum ℈ poſiti. ℈ ad quid petas reſtitui: vt exꝑ dictis colligitur ſatis bene.

¶ Bes alienum. Ob es alienuz vel ſimile cãm põt immobilia cũ decreto alienari. b. d. ¶ Op. ℣. el. pdta. Sol. quod hic dicit ob es alienũ. tñ ſubaudias vel ſimi

2 lem cauſam. ¶ Mo. ergo qꝫ licetᵏ in lege ſit dictio

f tazatiuaˢ tñ extendit ad alios caſus ſimiles virtu

g te aliarũ legũ. facit qõ habuiſtis in. l. illud. ℣. de ſacroſan. ec. in. l. ſerui noĩe. ff. de vſuca. de re. in. l. ℑctᵒ. ¶ Not. vltimo gl. q eſt hic. que enumerat caſus exꝙ quibꝰ põt alienari quã vide ℈ ibi no. ¶ Jtẽ ob fa

3 mem ꝛc. ſimiles caſus habes quos gloſ. ponit hic. quem vide ℈ nota ꝛc.

b ¶ Iam. Prediũ ẽphyteoticũ non põt alienari ſine decre. b. d.

¶ Tere. dMinoꝛ vendicans alienata iniuſte doli exceptione repel itur niſi pretiũ in eius vtilitatem conuerſum reſtituat. b. d.

¶ Jminoꝛ. Non poſſunt ꝓ alio de bito immobilia inſoluũ dari ſine decreto. b. d.

Quando alienãtur res minoꝛum quis iudex interponet decretũ: an vbi res eſt: vel vbi eſt pupil lus ſi maioꝛ factus ſuam alienationẽ factam ratazꝫ habu it.

¶ Jpredium. Immobilia alienata ſine decreto iudicis in cuius territoꝛio res eſt poſſunt vendicari: ſed pretiũ in eius vtilitatem conuerſum reſtitui oz. ſigno ibi tex. in quo ſic nota ꝛc. ¶ Nota qꝫ ſufficit decretũ illius

1 b iudicis in cuius territoꝛio⁹ res eſt. ſufficeret etiam decretum illius iudicis qui habet pupillũ ſub ſe: ℑz nõ habeat rem ſub ſe: vt. l. magis puto. ℣. illud. ff. de reb. eoꝝ.

¶ Nter omnes. dMinoꝛ diuidendo non põt alienare niſi pducatur a maioꝛe. d. o. De hoc dic vt habuiſtis in. l. in bonis. de ſacroſan. eccleſijs.

¶ Jminoꝛ. Propter debita nõ poſſunt immobilia alienari niſi cauſa ꝓbata ℈ interueniẽte decreto.

¶ Ob es. tazatiua Mo. de dictiõe tazatiua. vide bal. i. l. cũ quo. ℣. pe. õ adi men. leg. ℈ lati⁹ i. l. fi cõſtante. ſol. ma. ℈ eſt tex. cũ gl. in. l. fi. C. de pac. ꝑ quo ẽt bar. in. l. j. i pn. ſi quis ius dicẽ. non obtẽ. ℈ Dy. in regu la in argumẽtũ. li. vj. vide tñ bal. i. l. j. de interdic. ꝛc. ex oppoſito not. gl. q voluit qꝫ fũdus ſte rilis nõ põt aliena ri. eccleſia tñ hoc poſſet. ſz alia gl. te nuit Julium vcz qõ idẽ eſſet i minoꝛe: vt eſt gl. i. l. manda tã. ℣. ſi tutores. ff. õ oſti. eius cui mãd. eſt iuriſdi. ℈ ibi ꝑ doc. ℈ bar. in. l. ij. ℣. de agrico. ℈ cẽſi. li. gi. adõ gl. ℈ ibi bar. in. l. cũ hi. ℣. cũ trãſ ac. ℈ qõ hẽ. in. l. fi. ℣. ſinaũt. C. de bo. qꝛ li ber. Adde de tazatiua Pau. de caſt. cõſi. cccxviij. Old. cõſi. ccliiij.

¶ Et no. itẽ no. ex iſta gl. qꝫ dos ℈ alĩ mẽta eqparanꝫ. vi de bar. in aut. res que. j. cõi. de lega. Ly. poſt gl. in. l. nõ oium. ℣. de admi. tut. ℈ bar. ℈ Jmol. in. l. meꝰ. ℣. duobꝰ. in. iij. q. d e leg. ij. ꝑ bar. ℈ quod ibi di xi in. l. fin. ff. de his quib. vt indig.

¶ Territorio. qd ſi iudex interponat decretũ ſup aliena tione. vide ẽt Bal. hic. ℈ i. l. ſi prediũ. ℈ l. j. ℣. de ℑbẽ. empt

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

¶Quando decreto opus est. Rubrica.

Si probare. Ex voluntate patrētis pupilli adhibita in cōtractu possunt immobilia alienari sine decreto.h.d.

Illud requirēdum. Si vēditio fit ex licentia principis nō requirum decretū iudicis.h.d.

Decium. Ex voluntate defuncti manifesta possunt immobilia alienari sine decreto.h.d.vide gl.que est hic ⁊ ibi eā signa. De materia illius glo.scz qualiter executores vltimarum voluntatū possunt vendere.dixi in repetitione.l.alio.ff.de ali.⁊ ciba.lega.vbi tractaui solus de materia huius gl.Et fuit pulchra vtilis ⁊ noua repetitio.Et vide per Ly.in.l id qō pauperib⁹. de episco.⁊ cleri.

Et sine iterpositiōe. Res que vsu consumunt possunt alienari sine decreto.h.d.

¶Si quis ignorās rem minoris esse sine decreto comparatam. Rubrica.

Sea que. Emptor malefidei nō pscribit.Emptor bonefidei longo tempore prescribit.hoc dicit.

Sicontra. Minor rē alienata ⁊ iniuste vēdicat cū fructibus nisi emptor habuerit bonā fidem.

Ossessiones. Iniuste alienata etiam a tertio emptore vendicant nisi prescripserit.

Uoniam. Possessor bonefidei prescribit cōtra minorem spatio longi temporis a die qua factus est maior.

¶Si maior factus suam alienationē factā ratam habuit. Rubrica.

¶Quādo in alternatiua obligatione est species ⁊ quātitas an possit fieri compensatio.

Um proponas. Ratihabitio maioris preiudicet in iure quod sibi competit ratione precedentis minoris etatis nō in eo quod competit cuilibet maiori. hoc primo. ¶Item quando in solutione seu in obligatione est species ⁊ quātitas alternatiue rationē quātitatis potest fieri cōpensatio.h.d.†De hoc quando in alternatiua obligatione est species et quantitas:an possit fieri cōpensatio vide.l.si centū debes.ff.de cōpen.⁊ vide qō plene dixi in.l.si seru⁹, §.i.ff.de fur.

Sine. In debite alienata possunt vendicari nisi ratihabitio vel prescriptio vendicantem repellat.hoc dicit.

Squando. a Si immobilia sunt sine decreto alienata titulo oneroso a minore vel eo scientē:taciturnitas quinquēnij b eo effecto maioris ratihabitionem inducit si titulo lucratiuo requiritur taciturnitas longi temporis. h.d. ¶Not.l.⁊ est singularis valde. Tene mēti istā l.quanto plus potest rogo te. ¶Oppo.§.tit.j.l.fin. vbi requiritur prescriptio longi temporis. Solu. quando ipse minor vēdidit vel alius eo sciente statuta sunt tpa hac.l.diffinita.Sed quando vēdidit alius ignorante minorē:tunc haberet locū.l.vltra,

¶Ad vnum tamen aduerte: q⁹ illud quod hac.l. dicitur nō est ppie prescriptio: sed inducitur quedam ratihabitio tacite. Et ideo quocunq; modo infra illud tempus minor iste factus maior declarat se nolle ratum habere lapsus huius temporis non obesset. sed in.l.contra.inducitur prescriptio, et debet interponi modis legitimis ad interponendam prescriptionem inductis.de quibus videbitis in.l. cum notissimi.§. sed et si quis.ff. de prescrip.ttt.an.dixi plene et plenissime in.l.naturaliter.ff.de vsucap.

¶De magistratibus cōueniendis. Rubrica.

Imagistratus. c Minores in subsidiū hāt regressum ℨ magistratus q tutores dederunt:et etiā cōtra fideiussores quos pro indēnitate receperunt.

In heredes. Cōtra heredes magistratus nō datur actio ex leui culpa.h.d.

Itu. Collegia ⁊ plures magistrat⁹ si sunt soluendo habent inter se beneficium diuisionis.h.d.

Uersus. Datur actio insolidum ex falsis tutoribus fideiussoribus ⁊ collegijs.

In magistratu. Ista .l. idem dicit quod precedens:ideo non eget summario

Notarius si omisit scribere ⁊ pars ex eo dāni ficetur:datur in ipsum actio.

1 Inuentarium quādo fit debet describi estimatio rerum.

2 Datio tutoris non invalidatur licet inuentariū non fuerit confectum legitime a tutore.

3 Tutor vendens rem estimatam publica autoritate licet plus valeat excusatur ⁊ quando.

Um sit adiecta. Nec est singularis.l.in eo quod quis dānificatur ex eo quod notarius scribere omisit datur actio cōtra notarium.h.d. ¶Primo ex hac.l.nota quod dixi in summario.de quo vides in.l.penul.de tabu.exhibē. ¶Secundo †nota q inuentarium est faciēdum scribēdo estimationem rerum. ¶†Tertio nota q licet inuentarium non sit bene cōfectum a tutore vel quia minus est scriptum vel minor estimatio non propter hoc datio ipsius tutoris inualida efficitur. ¶Quarto nota ⁊ non creat de mente tua in perpetuum quod ex cusatur tutor vel curator si vendit rem prout estimata est autoritate publica ℨ plus valet vide glo. super verbo locis.hoc tamen intellige nisi manifestum esset illam estimationem esse iniustam.Et de hoc erit publica fama in vicinia ⁊ locis circunstantibus:tunc enim tutor non posset dicere se credere illam estimationem esse iniustam.argu.§.de peri.tu.l.si tutor petitus. ¶Nota ergo et in perpetuum non obliuiscaris ⁊c.

¶Si magistrat⁹. iste tex.est sing. ad vnuz no.qō ponit bal.in.l.cōstitit in pe.q.de pena iudi. q male iudicauit.

¶Notarius.⁊ vidō qō dixi l.l.cū noie. ff.de fal.⁊ adde qō probato dolo notarij de interesse stat iuramento partis ſm bal in.l.q accusare.§.de edē.sec⁹ si ppter culpā notarij.q⁹ tūc ɔ plene pbari ſm bal.in.l. ſi.in pe.col.ō edē.⁊ qua pena puniat tabellio q.ptocollū pdidit ℨ instſm in de sūptū reperiat. vide bal.in rub.§. de fide instru.i.iij. col.inver.q⁹o dixi superius.⁊ ibi i sequēti.q.¶In possit cācellare.ptocollū. ⁊ addito instſo. et qō no.bar.i.l.pluribus.de bis que in testa. delentur.

¶Lugduni ex officia Sebastiani Gryphis Hermani.

¶Index quaternionum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ⁊ 2
Omnes sunt quaterni preter ⁊:et 2:qui sunt terni.

iij.Elcdre.iij.

Super omnia autem vincit Veritas.

Andr. Pomate.
g ¶Si qñ.⁊ nota qō taciturnitas huius tpis inducit ratihabitionē nō solū circa gestū pncipaliter ſz etiā circa cōsequētia ⁊ dependētia ab eo ista dicit do.alex.cōsi.cxvij, volu.v.
b ¶Quinquēnij. p istā.l.fuit ℨsultū q⁹ si iudex interdicit administrationez bonoz alicui intra certū tps q durāte phibitiōe alienat demū vult alienationē renocare an possit.dictū fuit q⁹ si infra qn quēniū nō fuerit renocata vlteri⁹ nō poterit renocari.casus est hic ⁊ in.l.j.§.de ɔctibus iudicum p hoc limita.l.q ab initio.ff.de reg.iu. vbi vidō gl.vltū hic dī q⁹ minor nō pōt donare sine decreto Lud.i.l.si ante. sol.ma.dicit qō sor te hoc nō,pcederet in donatione. ⁊ ℨ non alleget aliquē tex.mihi vī tex.in l.cū plures.§.si tutor.de admi.tuto.
a Andr. Pomate.
¶Adde huic apostil.ibi casus ē hic ⁊ in.l.j.⁊ idē inybo aduerte motus p istā.l.sic voluit Ludo.romā.in singulari suo incip.iudex bononien.
alij dote.

004941
AUTOR
004941
AUTOR
TITULO
El préstamo vence el
NOMBRE DEL LECTOR
004941
L004047 V.1 g1
Universidad del Rosario
Archivo Histórico

Universidad del Rosario
Archivo Histórico